Kun. A. LIEPINIS

KITŲ PĖDOMIS

III

PAVYZDŽIŲ RINKINYS

Panevėžys, 1939

Iš atsiliepimų apie „KITŲ PĖDOMIS“

Gerb. M. Grigonis 1937 m. „Panevėžio Garso“ Nr. 27: „Autorius, kaip darbščioji skruzdė, pirmajam ’Kitų pėdomis’ tomui buvo surinkęs 1000 pavyzdžių, o antrajam tomui 660. Visi pavyzdžiai aktualūs, įdomūs, svarbūs, literatūriškais metmenimis atausti. Be to, pavyzdys dar turi įžymaus asmens sentenciją. Knyga platintina ir pirktina. Pavyzdžiai svarbūs ir gražūs. Pavyzdžių tikslas parodyti religingo ir dorovingo auklėjimo pranašumus“.

Gerb. A. Dulkytė 1937 m. „Lietuvos Mokyklos“ Nr. 10: „...Knygos turinį atpasakoti neįmanoma. Jos vertę galima suprasti tik tada, kai paskaitą belaikant ir besinaudojant jos pavyzdžiais pajunti, kaip visa auditorija klausosi lyg apmirusi, o kai kas ir ašarą nubraukia. Tik tada matai ir supranti, kad eidamas ’Kitų pėdomis’ esi turiningas ir įdomus“...

Gerb. J. P. (Kaunas) 1937 m. „Panevėžio Garso“ Nr. 40: „...Skaitau Jūsų knygą ir pats savimi stebiuos — tiek daug šviesos manyje atgyja. Daug minčių buvo palaidota, pamiršta, o dabar jos vėl keliasi aiškumon, kelias gyvos ir džiugina mane. Iš tikrųjų, pro kasdieninio sunkaus gyvenimo rūkus, aš matau, dar gali skverbtis spinduliai gaivinančios šviesos, saulės. Buvau benusimenąs, bet vėl atgavau pusiausvyrą—juk ką padės nusiminimas, dejonės ir dvasios nubiednėjimas“...

„Policija“ 1937 m. Nr. 13: „Ši knyga — didžiulis įvairiausių tikybinio ir moralinio pobūdžio gyvenimiškų pavyzdžių rinkinys. 660 aprašymėlių. Lengva, vaizdžia forma čia randame atpasakota daug istoriškų atsitikimų, gyvenimo pavyzdžių, gražių padavimų, įvairiausių atsitikimų. Knyga naudinga ne tik auklėtojams, bet ir kiekvienam inteligentui“.

Kun. A. Liepinis

K I T Ų P Ė D O M I S

III

Išspausdinta 2000 ego.

Printed in Lithuania

KITŲ

PĖDOMIS

III

PAVYZDŽIŲ RINKINYS

Parinko ir išleido
Kun. A. Liepinis

Panevėžys, „Bangos“ spaustuvė — 1939 m.

Nihil obstat.

Can. L. Butvila,
Censor ex officio.

IMPRIMATUR.

Nr. 4470.

Datum in civ. Panevėžys, die 19 Iulii, 1939.

†*CASIMIRUS,*
Eppus Panevėžensis.

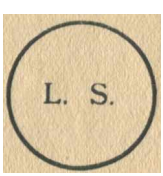

A! Mes gyvenam galingoj epokoj. Mes didžiuojamės turį automobilį ir lėktuvą, elektrą ir radiją. Garsiuojamės besinaudoją greičiausia informacija, daugybe dienraščių, knygų ir t. t. Džiugaujam kino gamybos tobulėjimu ir televizija.

Iš tikro... yra kuo pasigirti...

Tik ar žmogus dėl to pasidarė geresnis, ar jis laimingesnis?

Ar manote šis progresas atneš mums, tarsi ant lėktuvo didingai iškėstų sparnų, moralę, inteligenciją, sveikatą, nervų pusiausvyrą, saugumą ir taiką?

Skurdo niekad nebuvo tiek daug, kaip dabar, nei ištvirkimo, nei karų.

Žmogus sumaterijalizėjo, sumašinėjo. O tokiam niekis kitą nuskriausti.

Šių dienų žmogus sakosi daug daugiau skaitąs, negu kadaise, bet jis nebemoka skaityti. Jis ūmai perbėga visą knygą, tarsi skaitytų visaip išmargintą dienraštį, nes pastarasis jį pavergė savo greita informacija, iliustracijomis, trumpais straipsniais, bet stambiais užvardinimais. Dabar ir knyga jis bėga greit greit, ieškodamas naujo, vis naujo. Nūdienos žmogui suvis nebesuprantama viduramžių vienuolių tylus užsidarymas, begalinė kantrybė ir tęsėjimas išskaityti antikinę kultūrą.

Radijas užtrenkė progreso žmogaus ausis ir jis nebepasigenda tyrosios muzikos šaltinių, o kinas nustūmė į šalį teatrą.

Reikia dabarties žmogui, oi reikia, kad prašnektų į jį trumpais, laikraštiniais straipsniais, bet ne

apie automobilius, lėktuvus, geležinius tiltus ir didmiesčių dangoraižius, bet apie dorybių „dangoraižius“.

Ir štai, kun. A. Liepinis mūs žmogui patiekia net du tomus Kitų Pėdomis“. Jis atspėjo jo silpnybę. Jo knygas skaitai tarsi dienraštį, bet tokį dienraštį, kur dienų bėgime išskaitai Šventąjį Raštą.

Ag, reikia nūnai tokių knygų, kad progresas (materijalizmas ir mašinizmas) nebaigtų sulaužyti žmogaus!

Šnekėkime jam taip, kaip jis supranta, tarsi tie misijonieriai, kurie visokiomis kalbomis ir visokiai stiliais kalba laukinėms tautelėms.

Juozas Trimakas

(*„Panevėžio Garsas“, 1937, 34).*

ALFABETINĖ RODYKLĖ

(Rodyklės numeriai yra pavyzdžių ar minčių numeriai)

A

Abaritas 507
Abelardas 495
Abisinija 238 257 310
Abortas 242
Abstinencija (žiūr. Girtybė)
Afrika 2 5 151 158 164 184 325 379 527
Airija 109 144 148 221 228 528
Aismarės 254
Aistra 241
Akcija 142 203 224 637
Aklumas 509 639
Alakok 102
Albanija 502
Aleksandras 349 513
Algirdas 165
Alkazaras 201 249
Alkoholis (žiūr. Girtybė)
Aloyzas 65
Alpės 193 439
Amatas 4 13 26 539
Amazonės 257
Ambraziejus 283 327 349 398 498
Amerika 1 4 6 8 11 24 121 128 148 161 172 209... 221 227 234... 273... 288... 295 350 394 410 421 468 569... 594
Ampere 15
Amžinybė 156 572
Anastazijus 516
Andriuška 159
Angelas 287 438 484 500 554
Anglija 13 72 139 144 187 210 215... 278 281 291 332 397 556
Apaštalavimas 71 101 119 142 173 191 203 220 312 344 426 488 561... 582 **602-621** 637
Apkalba 266 287 615
Apvaizda 14 86.181 475 490 522 597
Apžadai 299 664...
Argonautai 474
Arkietė 394
Armėnija 237
Arso Klebonas 472
Artimas 160 178 185 238 **351-366...**
Ataturkas 418
Atgaila 66 76 194 515 519 **526-542** 559 619
Ateitininkai 265 357
Atsivertimai 2 32 61-77 81 131 155 162 193 223 283 299 324 376 426 487... 519 521... 533 535 565 567 619... 632... 663...
Augustinas 20... 52 128 150 191 214 226 230 331 345 358 390 430 483 488 501 510 535 537 540 575 612 636
Auklėjimas 154 177 252 283 337 489 526 550 558 599 626

Aukos 148 189 247... 440
Auksas (žiūr. Pinigai)
Auksaburnis 26 194 270 339 490
Australija 363, 372

B

Babiloniečiai 255
Badas 137 340 352 380... 435 496
Baimė 111 170 182 192 375 415
Balbo 629
Balduinas 232
Baiga 254
Baronius 477
Baudžiava 272 381
Bausmė 31 66 93 182 196 200 219 283 493 496 513 530... 537 549 597
Bazilius 504
Bažnyčia 77 **114-132** 173 185 215 226 230 260 266 533 562 573 621
Bedieviai 16 21 **44-60** 67 94 130 190 193 196... 222 237 521 524 529 561 616
Benediktas 108 141 145 220
Bernardas 90164 167 472 528
Bethovenas 119 404 627
Bismarkas 99 462
Blaivybė (žiūr. Girtybė)
Bobola 106
Bolševikai 51-60 67 79 99 101 120 132... 137 141 163 179 195 214 293 426 553 561 569 583 594...
Bonifacas 217
Bosko 90 526 539 542 570 584
Bretonai 15 22 285
Buda 187 188 383
Budrys kun. 426
Bulgarai 238
Burtai 25 180
Būčvs 26 34 43 49 144 183 199 200 205 212 217 219 229 236 260 262 263 265 266 269 272 285 318 380 426 480 514 554 557 579 601 628 633
Būdas 119 300 333 394 430 528 664

C

Calles 68
Carlyle 350 455
Carrel 33 394
Cauchy 572
Cepelinas 34
Cereja 489
Ciceronas 166 303 437
Ciprijonas 519
Chaimberlain 139
Chesterton 533
Cholera 432
Chizostomas 329 341 363 506
Comtes 234
Coltolengo 369
Cross 399
Čaikovskis 543
Čechovas 196
Čekai 202 278 286 611
Čepinskas 106
Čigonai 236 241 310

D

Daina 233
Dangus 167 357 461
Danija 324 349
Dantė 496
Darbas 3 4 7 125 194 209 212 219 235 270 274... 346 362 362 368 403 409 420 436 441 444 447 **454-470** 567 605
Darbininkas 170 **269-282** 321

Darijus 255
Paukša 42
Degtinė (žiūr. Girtybė)
Demostenas 347 6Õ5
Deveikis 86
Devocionalijos 618
Dėkingumas 137 141 212 250 270 429
Dickensas 425
Didvyriškumas 250 255 311 356.. . 373 380 **402-417** 425 430.. . 449... 468 569
Dievas **15-37**... 190... 203 212 489
Diogenas 187 320
Divorsai 234 235 237 242
Domininkonai 189 387 667
Dorovė 127 172 384 636
Dostojevskis 281 564
Douglas 458
Dovana 1 560
Dovydaitis 50 87
Drąsa 24 34 97 110 119 208 243 265 404 411... 562, 569 590
Draugas 64 66 80 111 214 356 390 557 562 581
Drausmė 321 408 434 608
Dvasia 109 179 253 266 **293 -295** 367 398 638
Dvasiškis (žiūr. Kunigai)
Durant 461
Džiaugsmas 214 460 635 638

E

Edisonas 16
Eduardas 374
Egiptas 330 370 591
Elzbieta 34 349 371
Eleuterijus 130
Emersonas 379 414 441
Endziulaitis 357
Eotvčs 28 35 620
Epiktetas 140 314
Evangelija 37 75 145 164 229 371 383

F

Fabre 38 447
Ferier 319
Filipinai 171
Foersteris 19 32 92 105 122 153 168 171 207 212 213 244 277 296 304 320 344 347 352 353 364 368 370 397 399 402 415 420 434 446 485 492 520 580 607 629 640
Fordas 6 278
Fošas 422
Franko 105 250
Franklinas 228 423
Frassati 11
Fridrichas 473 564
Futbolas 13 421

G

Gailestingumas 166 168 303 354... 367... 385
Gamta 15 17... 22... 296 307 310
Garbė 1 10 47 60 304 416 546
Garcia 468
Gediminas 165
Gerumas 79 175 303 368...
Gėtė 5 63 159 307 339 375 403 416 437 440 460 530 547
Giesmė 406 455
Girtybė 11 215 218 **312-332** 501 528
Gyvenimas 263 383 438 493 568
Gyvuliai 21 181 183... 235 **296-311** 330 460
Godumas 27 498 504
Goštautas 165

Gotardas 447
Graikija 7 252 257 467
Grigalius 60 148 217 484 486 505
Grožis 23 291

H

Haga 210
Haydnas 635
Hearstas 457
Heilo 548 556
Hindenburgas 404
Hitleris 136 204
Hollywoodas 346

I

Idealas 8 205 291
Ignacas 617
Indėnai 1 161 594
Indija 180... 187 302 377 383 592
Inkai 1
Inkvizicija 34
Inocentas 229 486
Intencija 140 206
Interdiktas 229
Ispanija 48 49 88 91 99 104 105 201 205 214 226 229 237 240 243 248... 356 362 05 417 498 499 550 559 ' 581 596 602 605 631
Išdavimas 254 499 553
Išmalda (žiūr. Labdarybė)
Išmintis 1 116 217 318 471
Išpažintis 77... 115 119 122 155 242 379 426 483 524 543 557 559 576... 619
Ištikimybė 232... 242... 310 395 424
Italija 45 133... 257 310 629 634
Įsakymas 204... 301 336
Įstatymas 211 229 284 301 308 336 427 545 618

J

Jablonskis 264 419 470
Jakštas 45 82 100 179 210 245 259 407 462 546 570
Japonija 153 156 162 183 244.. . 266
Jaunimas 247 252 288 438 471 563
Jėzuitai 106 137 156 159 180 220 262 270 432.526 617 636
Jogaila 165
Jotvingiai 256
Jovaras 110
Jubiliejus 216 227
Judas 137 161
Juokas 12 108 370 524 562
Jūreiviai 173 214 233 241 374 404 406 408 435 474 523 573 587

K

Kalba 42 151 175 208 448 541
Kančia 106 161 166 187 194 561
Kantrybė 122 479 512
Karaliai 229 240 253 282
Karas 24 28 29 80 175 178 179 183 227 245 246 248 257 266 308 310 459 487 526 575 585 588 590 614
Karevičius 121 430
Katalikybė 67 73 108 114 115 132 133 152 156 174 185 192 228 284 575
Katekizmas 115 121 283 612
Kazokai 106
Keiksmas 189 205 288 599 607.. .
Kerštas 289 305 325 503 630
Ketteleris 272 400
Kinas 173 215 235 239 286 288 346 497 544

Kinija 114 159 162 177 183... 217 292 380 411 437
Knvgos 37 69 71 109... 130 156 171 175 262 294 323 535
Kobra 181 592
Komunija 66 73 111 112 194 225 227 483 484 526 534 545 **560-583** 605 633 663..
Komunistai 49 51 53 60 74 91 120 162 230 237 269 274 401 405 521
Kražiai 262
Krikštas 58 73 132 153... 326 380 520 526 528
Kristus 146 158 161 185 189 283 454 496 560 563
Kristaus sekimas **95-113**
Kryžius 27 45 47 50 56 59 64 65 **78-94** 95 100... 140 156 159 161-2 165 175 6 201 *227 351 379 426 498 521 531 554 587... 603
Kryžiuočiai 151 254
Krupavičius 272 281 577
Kultūra 50 93 118 132 188 255 325 334 469
Kunigai 2 39 40 42 45 49 74 75 85 106 115 121 169 222 230 236 257... 265 272 274 283 348 355-6 862 364 366 377 400 406 430 432 453 515 559 561... 574 580 **584 -601** 605 664

L

Labdarybė 137 **385-401** 500 585
Lacordaire 438 491 525 576
Laidotuvės 59 180 183 381... 544
Lalontėnas 89 271 622 638
Laikas 164 220 |223 228 511 540
Laikraščiai (žiūr. Spauda)
Laimė **1-14** 30 187 228 359 370 376 389 418 454-470 518
Laisvamaniai 21 44-60 83 95... 110 116 169 172 174 193 230 284 525
Laisvė 17 253 258-268
Lenkija 118 142 165 253 265 618
Leonas XIII 88 134 .. 145 275 295 391 446 448 524 566 596 604
Lietuviai 159 165 253 256... 426 561 636...
Liga 140-1 150 166 168... 174 175 186 194 277 284 290 323 340 360 **367-384** 425 432 440 452 562 600 612 616 662...
Linksmumas 471 509 635
Liudvikas 282 336 339 470 511
Liurdas 35 662...

M

Mada 290... 628
Makdonaldas 456
Malda 32 34 57 61-2 66-7 70 96 113 141 206 220 222 488 507 517-8 554 579 609 **622-640**
Malonė 154 **507-527**
Mandagumas 48 192 429 440 562 574 627
Maratonas 361
Marconi 36 107
Marija 56 75 104 137 **146-163** 180... 198 214 889 484 554 591 635... 662
Masalskis 272
Masonai 44 . 129 631
Mažeikiai 266
Meilė 1 124 150 .. 166 222 233 235 240 260 302 artimo **351-366** 369 396 560 588 609 620

Meksika 48 68 97 101 227 230 237 327 569 668
Milijonieriai (žiūr. Turtai)
Mintis 82 200 464 524 555
Mirtis 1 12 71 174 176 180 184 188 193 196-7 200 224 233 249 283 288-9 383 406 420 426 490 494 531 543 554 557 588 601 604 606
Misijos 19 64 80 82 94 127 131 175 180 206 217 227 238 242 292 383 453 475 483 525 566 591... 613 640
Mišios 35 68 70 111... 122 181 217 220... 236 260 373 421 434 455 465 476 488 530... 562 575 582 584 592... 602 613 621 633... 640
Mokykla 83 94... 102 149 168 175 247 261 322 355 396 403 440 456.. 462 503 598
Mokslas **32-42** 107 112 221 440 448 525 537 572
Monte Carlo 294
Moteris 216 232 245 288 411 429 433 436 556 620 633...
Moterystė **229-242** 288 294 620
Motina 59 66 83 92 248 358 424... 529 558 583 633. .
Muravjovas 266
Mussolinis 77 342
Muzika 169 173 455 635

N

Nacionalsocialistai 41 59
Napoleonas 18 91 97 221 248 352
Negrai 184 238 318 441
Nelaimė 9 12 30 166 220 314 372. . 403 520 532 548... 600
Nepotizmas 135
Nepriklausomybė 79 **258-268** 426
Nuodėmės 115 272 285 371 481... **489-506** 527 533 543
Nuolankumas 477 480... 510

O

Oberammergau 161
O'Connel 144
Olandija 203 469 570 579
Organizacija 367 390
Ovidijus 489 619
Ožeškienė 239 249 384 568 578

P

Padėka (žiūr. Dėkingumas)
Padorumas 286 290 332 334
Pagalba 171 178 363 366 372 375 402 404
Pagarba 166 178 580
Pagunda 491 494
Pakštas 251 418 636
Paltarokas 9 12 131 175... 180 185 197 201 209 218 238 242 252 289 301 310 315 335 372 384... 393 401 410 411 421... 427 444 463 466 529 543 586... 595 615 638 662.. .
Pamaldos 218 221... 593 621
Paminklas 214 233 426 447 590
Pamokslas 155 236 272 289 385 472 486 525 603
Papiktinimai **283-295** 619
Papročiai 216 235 292...
Pareiga 14 70 162 168 190 209 221 224 282 348 379 404 408... **418-437**... 449... 579 586 590
Pasiryžimas 97 103 123... 202 425 440... 449 456... 543 611
Pasišventimas 149 166 169... 171 178 246 363... 385... 430

Paskalis 79... 373 621 ;•
Paskutiniai Sakramentai 75 77 160 169 196 224 283 430 432 453 519 522 580 591 601
Pasninkai **333-350** 536
Pasteur'as 405 440
Pašaukimas 4 74 147 166 221 408.. . **438-453** 456... 477 553 586 633
Pautienius 40
Paveikslas 63 69 102 176 438 454 494 582 665...
Pavydas 7 490 500 506
Pavyzdys 177 224 271 422 582
Pečkauskaitė 51 67 83 155 233 316 346 377 384 406 417 475 486 495 511 555 588 625 634
Persai 78 255 504
Persekiojimai 31 40... 68 97... 103.. . 124 136 165 237 597 664
Pestalozzi 384 573
Piccardo 10
Pijus X 62 110 133 190 215 224 598...
Pijus XI 20 76 101 134 136 146 154 203 226 286 312 439 617 637
Piktžodžiavimas **189-208** 485
Pilypas 229 471 477
Pinigai 1... 40 192 235 294 346 388 394 397 427 460... 498 512 546 551
Pitagoras 232 299
Pyktis 74 90 195 287 317 478 490 500 502
Platonas 228 476, 507 526
Popiežius (žiūr. Šv. Tėvas)
Pramogos 35 228 435
Pranciškus As. 78 152 296... 305 486... 568 619
Pranciškus Borgio 482... 617
Pranciškus Ksav. 76 539 619
Pranciškus Sal. 27... 89 160 222 289 354 478 619 630
Pranciškonai 185 175 475
Prancūzai 33 50 80 95... 168 178 218... 229 234 246 251 276 286 344 352... 466 600 606
Pravoslavai 119 130 260
Priesaika 66 189 201... 434
Proga 13 220 355 429 467
Protestantai 69... 115 141 193 204 209 216 333 358 567 614
Prūsai 254
Puikybė 194 197 492 497
Punktualumas 428

R

Radio 36 74 173 226 295 383 497
Radijumas 508
Radvila 253
Ramybė 2 3 66... 176
Raudonasis Kryžius 386
Raupsai 166... 185 371... 383
Religija (žiūr. Tikėjimas)
Relikvijos 187 405
Renanas 75 198
Revoliucija (žiūr. Bolševikai, Ispanija, Bedieviai)
Rockefeller'is 33 275
Rokitai 384
Roma 166 213 216
Roosewelt'as 433 590
Rožančius 66 98 107... 159 188 206 224 227 635 665
Rumunija 216
Rusija 51 53 60 101 106 120 132.. . 137 165 179 183 237 258.. . 272 497 583 589 632 664

S

Sachara 2 131 164 524
Saleziečiai 634

Sapiega 253
Sapnas 14 26 316 341 391 426 475 495 516
Saturnalijos 213
Savižudystės 540
Sąmoningumas **95-115** 170 261 269 284... 295 338 343... 394 422 562 579 616 620 628...
Sąžinė 84 100 105 194 21P 251 273 286 410 413 424 434 496 534 **543-559**
Sekmadienis (žiūr. Šventės)
Siela 192 269 455 511 534
Skaistybė 231 526
Slaugymas 174... 178
Socialis klausimas 145 269-282
Socializmas 46 168 272 275
Sokratas 303 558
Spauda 143 148 191 262... 443 457... 497 535 610 613 617 664
Sportas 421 609 624 636 a
Stabmeldystė 180... 217 262
Stalinas 59
Stebuklingosios viet. **662-668**
Stenografija 433 437
Stradivarijus 32
Suomija 328
Svaigalai (žiūr. Girtybė)
Sveikata 39 134 146 315 376 509 511

Š

Šalkauskis 3 6 112 188 242 247 255 259 280 284 291... 367 408 496 542 549... 608 611 624
Šeima **229-242** 389
Šekspyras 25 58 192 376 396 413
Šileris 7 170 243 400 451 459 464 493
Šiluva 665
Širdis 239 244 278 340 390 404
Šykštumas 393 504 529
Šmeižtas 144 287...
Šokiai 8 288...
Švedija 315 632
Šveicarija 37 129 155 247 517 603 613
Švenčiausis 45 50 65 432 **560-583**
Šventasis Tėvas **133-146** 177 229 253 388
Šventas Raštas 50 115 295 611
Šventės 35 54 128 **209-228** 315 350 389 455
Šventieji 76 217
Šventvagystė **44-60** 79 93 196 198

T

Tagore 149 169 292 390 392 560 569
Taika 141 211 479
Taktas 478 485
Talbot 528
Tarnas 4 74160,213 419 427...
Taupumas 345 427 509
Tauta 250 260 266
Tautų Sąjunga 46 152
Teatras 285 603
Teisė 264 280 427.545
Teismas 354 393 545 548 596
Tell 247
Teresė 146 306 488
Testamentas 40 59 251 308... 366 379 419 429 602
Tėvai 4 21 59... 89 92 147 206 240 243... 261 321 329 384 402 430 462... 476 530 578
Tėvynė 178 **243-257**... 594
Tichonas 101
Tiesa 114 190 199 229... 459 607 664

Tikėjimas 2 **32-43** 107... 112 179.. . 226 337 364 473 483 567 573 635
Tikslas **1-14** 276 316 457 486
Tilly 227
Tinginystė 235345 469 503 506
Tirolis 192... 355 455
Tyčiotis 194... 348 362 479493 524 562 640
Tobulumas 167 393 418 **417 -488** 510
Tomas Akv. 342 480 609
Tomas Morus 476
Tomas a Kempis 450 479
Turkai 141 237 418
Turtai 1... 30 135 167 275... 294 340 396... 463 498 504 508
Tvarka 15 301 321 587 608

V

Vaikai 4... 21 55... 74 92 95 183.. . 194 206 235 243... 250... 281 313... 322 384 424431 438 462... 476558
Vaižgantas 1 10 85 103109 123.. . 188 211 250 253263 322.. . 379 386... 412 424... 474 553 589 599 606 622 ..
Valančius 258
Valdžia 95 103 596
Valia 122 167... 210 430... 492 543 576 620
Vardas 117 176 **189-208** 243
Vargšai 3 145 357... 481 385...
Varpai 128 177 268
Vasario 16 d. 267
Vatikanas 36 45 129 133-146
Vaza 253
Vengrija 172 231 579 924
Vergija 290 437 458
Vėliava 245.
Vienybė 98 103 130 138 215
Vienuoliai 39 45 49 137 149 155 **164-179** 186... 214 262 368 378 381 417 432 375 479.. . 562 593 602 683...
Vijatikas (žiūr. Pask. Sakram.)
Vilnius 165 253 272 381
Vincentas Paulietis 389...
Vydūnas 11 93 184 279 326 332 365 439 445 500 522
Vynas (žiūr. Girtybė)
Vyriškumas 249 411... 439 446 585
Vyskupai 229 253 358 288 353 358.. . 594 614
Vytautas D. 165 665
Voina 253
Vokietija 8 97 102 122 129 136 196 204 211 225 234 246 308 597 630
Vorošilovas 120

w

Wails'o Fondas 410... 425 449
Windhorstas 462

Z

Žaidimai 5 13
Žegnojimasis 625
Žemaičiai 157 259 266 665
Žemaičių Kalvarija 667
Žiaurumas 31 184... 235 288 304 325 395 401 529
Žiedas Polikrato 7
Žydai 19 32 129 141 259 266 271 288 337
Žmogus 21 851 365 414 423... 474 484 523
Žmogžudystė 25 180 184 195 281. . 288 299 307 317 325... 531
Žmoniškumas 279 288 351 419
Žodžiai 274 288 320 555
Žosistai 73

SVARBESNI ŠALTINIAI

Be nurodytų „Kitų pėdomis“ II tomo VI-VIII psl., dar naudotasi:

Alekna, Antanas. *Katalikų Bažnyčia Lietuvoje.* Su 3 spalvotais ir 1 nespalvotu žemėlapiais. Redagavo J. Stakauskas. Šv. Kazimiero Draugijos leidinys Nr. 500. Kaunas, 1936 m. 154 psl. Kaina Lt. 5,—.

Būčys, Petras, Vyskupas, M.I.C. *ŠvC. P. Marijos Apsireiškimai Liurde.* Antrasis leidimas. Marijonų Vienuolijos leidinys. Marijampolė, 1934 m.

Foerster, Fridrich Wilhelm. *Amžinoji šviesa ir žmonių tamsybės.* (Viršlaikiniai klausimai mūsų laikams). Vertė B. Stočkus. „Sakalo“ leidinys. Kaunas, 1937 m. 160 psl. Kaina Lt. 2,—.

Jakas, P., Kun. *Magnificat.* Konferencijos apie Mariją (gegužės mėnesiui ir kitoms progoms). Kaunas, 1937 m. „Pavasario“ Knygyno leidinys Nr. 18. 199 psl.

Mazurek, Jôsef, Ks. *Kasania o prasie katolickiej.* Z przedmovvą Ks. Dr. Bystrzonowskiego, Prof. Uniw. Jagiell. Krakôw, Spôlka Wydawnictwa Polska. 1915 m. 204 psl.

Paltarokas, Kazimieras, Panevėžio Vyskupas. *Ganytojiški Raštai.*

Šapoka, A. *Lietuvos Istorija.* Šv. Ministerijos K. L. K. leidinys Nr. 479. Kaunas, 1936 m. 688 psl.

Šlapelis, lgn. R. K. Bažnyčios *Meno Istorija.* (Bendrais bruožais). Šv. Kazimiero Draugijos leidinys Nr. 626. Kaunas, 1935 m. 154 psl. Kaina Lt. 6,—.

Zaštautaitė. O. *Pijus XI.* Aktualieji katalikų gyvenimo ir pasaulėžiūros klausimai pagal Pijaus XI gyvenimą ir jo raštų mokslą. 80 metų amžiaus ir 15-kos metų pontifikato jubiliejaus proga. Išleido Liet. Moterų Kultūros Draugija 1937 m. 400 psl.

Laikraščiai ir žurnalai. (Be minėtų II tomo VIII psl.). Pavasaris (sutrumpintai Pav.), Darbininkas (Darb.), Mūsų Laikraštis (M. L.), Gamtos Draugas, Sursum Corda, Šaleziečių Žinios, Lietuvių Balsas, Liurdas, Rygos Garsas, Aukštaičių Žemė, Schoenere Zukunft, Katoličeski Viestnik, Liepsnos, Draugija...

I. VISŲ SIEKIAMOJI

„Laimingas, kas neturėjo savo sielos nuliūdimo ir kas nenustojo savo vilties".
Ekli. 14,2.

1. Išmintis — laimės šaltinis.

Tarp Senųjų Pietų Amerikos gyventojų inkiečių (Inka) filosofinių pasakojimų pažymėtinas šis „Keturių dovanų" pasakojimas. Tustiy („liūdnas") gimė naktį be mėnesienos. Dėl to jis liūdnuoju ir buvo pavadintas, nes iki 20 metų jis buvo tylus ir liūdnas jaunuolis. Jam buvo skirta būti nelaimingu. Bet jo tėvas buvo Huaca — Villac („kalbąs deivei"), ir jis Huacos (deivės vardas) paprašė, kad ji neapleistų jo sūnaus. Ši pasiūlė jam pasirinkti tris dovanas iš šių keturių: meilės, turtų, garbės ir mirties. Liūdnas jaunuolis neabejodamas pasirinko pirmąsias tris dovanas ir pradėjo naudotis ir meile, ir turtais ir garbe. Visi tikėjo, kad jo likimas pasikeitė ir kad šis jaunuolis, gimęs delčios naktį, yra laimingas. Bet jis jautėsi nelaimingu, nors turėjo tai, kas sudaro žmogaus laimę, meilę, turtus ir garbę... Dar daugiau. Jis dabar buvo dar nelaimingesnis, nes anksčiau dar turėjo viltį, kad šios gėrybės galėtų pakeisti jo likimą. Dabar jis ir šios vilties nebeturėjo. Ir jis paprašė meilę, turtus ir garbę pakeisti anksčiau jo atmesta dovana—mirtimi. Huaca jam tarė: „Tas manęs nestebina. Visi, kam tik esu davusi meilę, turtus ir garbę, grįžo nusivylę, maldaudami mirties. Aš turiu kitą dovaną, kurios visi, kurie trokšta turtų, meilės ir garbės, niekados nėra pageidavę; ta dovana yra išmintis. Tik tas, kas turi išmintį, gali naudotis meile, turtais ir garbe, nepatekdamas į tokį būvį, kuriame ima maldauti mirties. O dabar aš galiu tik tavo prašymą išklausyti. Imk mirtį ir grąžink man meilę, turtus ir garbę, kuo ir toliau save apgaudinės kiti neišmintingieji* (N. R. 1938, 4, 90). — Laimėti pinigų toli gražu ne tas pat, kaip ir laimė rasti (Vaižgantas, XVII, 1931, 199).

2. Laimė ir ramybė — tikėjime.

1937 metais mirė prancūzų rašytojas Vjesanž. Mirė ką tik grįžęs iš plačiosios Afrikos dykumų — Sacharos. Į šių pavojingų smėlynų gilumą jį buvo ištrėmęs sielos nerimas. Did-

miesčių triukšmas ir beprasmiškas gyvenimas be Dievo, be tikėjimo jam buvo taip įgrysęs, kad jis pats veržėsi į tuos neištirtus tolius ramybės ir tiesos ieškoti. Kada Vjesanž, visas išvargęs ir paliegęs, grįžo, pirmas jo prašymas buvo: „Pakvieskite man kunigą!" Ir mirė jis susitaikinęs su Dievu. Vietoje liūdesio — jo veide spindėjo laimė ir ramybė, kurią tik gilaus tikėjimo žmonės gali pajusti (Žv. 1937, 11, 350). — Afrikos vienumoje religija įleido tokias gilias šaknis į mano širdį, kad tapo mano kelrodžiu, mano iniciatoriumi, mano dvasios vadovu. Tiktai turėdami tikėjimą tegalime tikrai ir esmingai žengti pirmyn; jis duoda pažangai kūną, smegenis ir jėgas; be jo vadinamoji pažanga yra tuščia ir nepatvari. Netikėdami į Dievą, mes daužomės netikrumo jūroje, nes kas yra mūsų žemė prieš milžinišką pasaulio visatą begalinėje erdvėje? (Henr. Stanley).

3. Laimė ne piniguose.

Pasakojama, kad vienas priešais antrą gyveno visko pertekęs turtuolis ir vargšas darbininkas. Kai turtuolis, besirūpindamas savo pinigais, naktimis akių nesumerkdavo, darbininkas ir jo vaikai taip ramiai miegodavo, kad žmona kas rytą turėjo jį verste versti iš lovos ir varyti į darbą. Kartą turtuolis tarė: „Palaukite, aš padarysiu tą vargšą savo rūpesčių bendru". Naktį jis nunešė į neturtingojo kaimyno prieangį, kurs visada būdavo nerakintas, maišelį pinigų ir pakabino jį matomoje vietoje. Rytą darbininkas pamatė tuos pinigus ir iš karto pasidarė neramus. Bijodamas, kad tų pinigų namiškiai neaptiktų, jis pakišo juos po šieniku, o pats apsimetė sergančiu. Nuo tos dienos vargšo grytelėje nutilo ir linksmosios dainos. Po kelių dienų ateina turtuolis lankyti tariamojo ligonio. Prisilenkęs prie gulinčiojo ausies, jis tarė: „Grąžink mano pinigus, kuriuos aš buvau pakabinęs tavo gryčios prieangyje, kitaip aš būsiu priežastimi tavo pasikorimo". Vargšas grąžino turtuoliui pinigus, ir jo gryčiutėje vėl grįžo ramybė ir linksmos dainos (Fat. I, 439-40). — Sugebėjimas būti laimingu visose gyvenimo aplinkybėse yra tasai pastovus bei nepalenkiamas dorinis džiaugsmingumas, kuris, laimėtas gyvenimo kovoje už doros idealus, padaro žmogų nepriklausomą nuo išviršinių dalykų, žmonių ir šiaipjau nuo kintamų gyvenimo aplinkybių (Prof. St. Šalkauskis, Liet. Mokykla, 1925, 327).

4. Milijonieriaus duktė — tarnaitė.

Žinomo Amerikos milijonieriaus Brown'o duktė Betty Brown studijavo universitete (mokėsi aukštojoje mokykloje). Kai 1937 m. jai sukako 19 metų, iš savo tėvų ir jų draugų ji gavo labai daug brangių dovanų. Tėvas padovanojo naujintėlį automobilį, o motina brangų kailelių paltą. Gavusi auto-

mobilį, studentė išvažiavo pasivažinėti. Tačiau koks buvo visų nustebimas, kai ji negrįžo. Tėvai manė, kad ją pagrobė gangsteriai (plėšikai), ir kreipėsi į privatinį detektyvų (seklių) biurą, už suradimą dukters siūlydami milžinišką atlyginimą. Tačiau visos seklių pastangos buvo bergždžios: merginos nerasta nė pėdsakų. Vėliau ponai Brown'ai buvo nuvykę į Detroitą. Važiuodami gatve, jie staiga pamatė savo dukterį, plaunančią didelio miesto namo langus. Nudžiugę ir kartu nustebę tėvai kreipėsi į dukterį, teiraudamiesi, kokiu būdu ji čia atsirado. Betty paaiškino, kad jai įkyrėję dykaduoniauti ir todėl pabėgusi ir esanti labai patenkinta galėdama pati užsidirbti sau duoną. Jos šeimininkė ponia Irwing Wartell taip pat buvo patenkinta savo aristokratiškąja (kilusia iš didžiūnų) tarnaite. Jokie tėvų įkalbėjimai grįžti namo nepaveikė: Betty taip ir pasiliko tarnauti pas ponią Wartell (XX 1937, 109). — Didžiausia žmogaus laimė yra turėjimas aiškaus palinkimo tokiam amatui, kuris gali padaryti žmogaus gyvenimą darbingą ir patenkinantį; čia nesvarbu, ar to amato dalykas bus pintinės ar virvės, statulos ar dainos (Emersonas).

5. Gausios šeimos laimė vaikuose.

1887 metai dėl didelės sausros buvo labai vargingi Olandijos ūkininkams, apsigyvenusiems Pietų Afrikoje. Ypač grėsė badas Johannesburgo apylinkės žemdirbiams, tarp kurių buvo ir tik prieš dvejus metus ten atkeliavęs Andrius Nikkel'is. Jo šeimą sudarė dvylika asmenų. Buvo jau rugpiūčio mėnuo. A. Nikkelio devynerių metų sūnelis Šalkas žaidė smėlyje su vietos gyventojų hotentotų vaikais. Sumanus vaikelis sugalvojo naują žaidimą akmenėliais, Nuėjęs vaiko ieškoti, tėvas pamatė vakaro prieblandoje, kad Šalko surinkti akmenėliai nepaprastai žvilga. Juos ištyrus, pasirodė, kad tai didžiausios vertės brilijantai (brangakmeniai). Sužinojęs A. Nikkelis, tą patį vakarą pasisamdė negrą ir nuvyko su juo į savo lauką akmenų rinkti. Berenkant juos jam papuolė į rankas net vienas, kuris svėrė pustrečio karato, neskaičiuojant daugelio mažesniųjų. Po kelių dienų atėjo pas Nikkelį hotentotas ir pasiūlė jam visą maišą jo surinktų „akmenėlių". Hotentoto nusistebėjimui nebuvo galo, kai jam ūkininkas be jokių derybų liepė pasiimti už „akmenėlių" maišą 15 jaučių, 7 bulius ir 50 avių. Tarp tų akmenų buvo paskum išgarsėjęs vardu „Pietų Kryžius", didžiulis brilijantas, kurį Nikkelis kitą dieną pardavė už 15.000 svarų sterlingų. Kaip kadaise į Kaliforniją, taip dabar pradėjo žmonės bėgti į Pietų Afriką. Atkeliavusiems pasisekė įvairiose vietose rasti žymų brangių akmenų skaičių. Tačiau derlingiausia dirva tuo atžvilgiu buvo Nikkelio lauke, kur kaip iš gausybės rago plaukė turtai, Taip mažojo Šalko

Nikkelio dėka atsirado ten didelės kasyklos, kraštas neapsakomai praturtėjo, ką liudija išaugę ilgainiui didžiuliai miestai, puikiausios susisiekimo priemonės ir kiti aukštos , civilizacijos ženklai. Ir dabartinė didžiausia brilijantų kasykla pavadinta Šalko Nikkelio vardu (XX 1937, 195). — Žemėje aplanko žmones be išimties kiekvieną: ir paskutinė laimė ir paskutinė diena (Goethe).

6. 5 laimingi, 95 nelaimingi.

Amerikietis Pallock'as kai kuriems daug laimėjusiems žmonėms nusiuntė paklausimą, ar jų siekimuose šypsosi laimė, ar ne. Turtuoliai laimę visiškai sugniuždė: už ją tepasisakė tik 5%, o prieš—95%. Asmenys, su kuriais Pallockas darė šiuos bandymus, buvo žymūs pramonininkai, turtingi fabrikantai, didžiuliai žemėvaldžiai ir kitoki aukštarangiai. Jie buvo paprastai paklausti: Kokiu būdu jūs iškilote? Ar laimė pagelbėjo? Visi į šį paklausimą atsakė negiamai. Amerikiečiai turtuoliai kategoriškai (griežtai) tvirtino, kad laimės nė truputį nepatyrę, priešingai — visą laiką juos persekioję nepasisekimai. Tai tvirtino Andrew Carnegie, plieno karalius, jaunystėje skurdęs verpykloje; tai tvirtino Garry Richter'is, iš vargingų ūkininkų sūnų tapęs Amerikos plieno trusto direktorium; tai, pagaliau, neužginčijo ir prezidentas Grace, savo karjerą (greitą kilimą tarnyboje) pradėjęs nuo keltuvo darbininko (XX 1937, 162). — Ir populiarusis „automobilių karalius" Henry Ford'as toli gražu nesijaučia laimingas. Jis sakosi mielai vėl pakeistų dabartinį milijonieriaus likimą į visai beturčio, bet ir rūpesčių neturėjusio amatų mokinio likimą, kurį turėjęs būdamas šešiolikos metų jaunuolis... John Lawrie, iš gatvės berniuko iškilęs į milijonierius anglas, buvo toks godus, kad net badaudavo iš taupumo. Pagaliau baigė savo gyvenimą pamišėlių namuose... Turkų turtuolis Feridas Bėjus nusižudė iš nusivylimo, kad neturėjo nė vieno tikro draugo, o tik pataikautojus jo milijonams... Danų magnatas dvarininkas Lansing'as nė vienos nakties nemiegodavo toje pačioje vietoje, bijodamas, kad miegančio nenužudytų... (L. A. 1937, 110). — Kiekvienas turtas, tiek materialinis tiek dvasinis, sudaro tam tikrų pavojų. Vieni, gavę turtą, kurio laimėjime nėra dalyvavę savo pastangomis, jo nebrangina, kaipo priemonės tobulinimuisi ir naujiems laimėjimams. Kiti brangina jį šykštuoliškai ir, darydami iš jo nepajudinamą stabą, neleidžia jam tarnauti savo natūraliai paskirčiai (Prof. St. Šalkauskis, Žid., XX1I1, 1936, 3, 267-8).

7. „Polikrato žiedas".

Graikų Samoso salą kadaise valdė Polikratas, apie kurį garsusis Herodotas rašė, kad jis buvo be galo turtingas ir lai-

mingas: viskas, ką tik pradėdavo, jam pavykdavo, ir jo draugas, Egipto karalius Amasis, jam pasakė: „Žiūrėk, dievai tau pavydės“. — „Nepavydės“, atsakė Polikratas ir išmetė į jūrą brangiausią savo žiedą. O tą pačią dieną tas žiedas buvo rastas pagautos jūroje žuvies viduriuose. Polikratas, pagaliau, baigė savo gyvenimą labai nelaimingai—jis buvo Persijoje nukryžiuotas. Tat, esą, buvusi dievų pavydo išdava. Herodoto pasaka pasinaudojo Šchiller'is savo baladei „Polikrato žiedas". Polikrato sostinės likučius lig šiol dar galima matyti Samoso saloje (XX 1937, 104). — Jeigu tik pinigai yra vienintelis tavo tikslas—tada galėsi į savo gyvenimą žiūrėti, kaip į paklydimą, nors ir kažin kiek daug uždirbtumei. Jeigu tavo pinigai sukruvinti nekaltųjų krauju, jeigu nors ir viena moneta tokia yra tavo uždarbyje, jeigu godumas pinigų, gobšumas ir neapykanta yra sukrovę tavo turtą, jeigu jis yra įgytas svetimo gero ir svetimos laimės sugriovimo kaina, jeigu tavo vertybiniai popieriai turi nors ir vieną vienintelę dėmę — tada nekalbėk apie savo „pasisekimą“, tavo gyvenimas yra žuvęs. Pelnyti pinigus purvinu darbu—blogas reikalas, net jei ir daug pelno jis duotų (O. S. Marden, Ką darai, daryk gerai, 1936,“110-11).

8. 2000 šokių su 3000 šokėjų.

Garsi plaukėja Miss Ederle lenktynėse per La Manche (Lamanšo] sąsiaurį apkurto., Amerikoje vienas šešioliktų metų vaikinas medyje ant šakos išsėdėjo 496 valandas, bet, galų gale nusilpęs, iškrito ir mirė. Amerikiečiai eina lažybų, kas ilgiau išsėdės ant ledo lyties. Vienas saksonietis (Vokietijoje) 38 val. skambino fortepijonu. Berlyne vienas šokėjas per 4 dienas be perstojimo iššoko du tūkstančiu šokių su trim tūkstančiais šokėjų. Amerikoje pora šokėjų nušoko 70 km. kelią tarp Bostono ir Providence (Lapot, III, 210-11). — Negana to ar kito norėti, negana aukšti idealai statyti. Tai padaryti lengva. Visų sunkiausia yra pasistatyti toks idealas, kurs yra aukštas ir betgi įmanomas, galimas (A. Smetona, I, 1930, 208).

8. Šoferis laimingesnis už milijonierių.

Vieno turtingiausio Amerikos “'„bankų karaliaus“ John Pierpont Morgan'o nuošaliai esantis namas aptvertas aukštomis tvoromis su spygliuota viela, o aplink tuos mūrus dieną naktį budriai žingsniuoja ginkluotos sargybos. Jo automobilis yra iš vidaus šarvuotas, kad kulkos sienų nepramuštų. Kiekvieną Morgano valgį pirma paragauna specialus detektyvas (seklys). Jis net su laikraštininkais kalba prie sargybos. Paklaustas, ar jis laimingas jaučiasi, Morganas atsakė, kad jo sodininkas"[ir šoferis tikrai būsią daug laimingesni ir labiau patenkinti už jį. Ir iš tikrųjų yra ko būti neramiam. Jis kasdieną gauna dau-

gybę grasinamųjų ir šantažuojamųjų (grasinimu viliojančių) anoniminių (be parašo) laiškų (L. A. 1937, 110). — Nekalbėk apie laimę su žmogumi, kuris nėra toks laimingas, kaip tu (Pitagoras).

9. Laimė atnešė nelaimę.

Kepėjas Pepinas, gyvenęs St. Nazaire, Prancūzijoje, valstybės loterijoje išlošė milijoną frankų. Laimingasis kepėjas, išlošęs milijoną frankų, nusipirko puikų limuziną (dengtą automobilį). Pirmą kartą nuosavu automobiliu išvažiavęs, susidūrė su kitu automobiliu taip nelaimingai, kad keturi žmonės žuvo vietoje, o pats buvo lengvai sužeistas. Teismas priteisė Pepinui žuvusių artimiesiems sumokėti 1.200.000 frankų. Taip laimingasis kepėjas neteko visos išloštos sumos ir dar 200.000 frankų, kuriems gauti priverstas buvo likviduoti vienintelį pragyvenimo šaltinį, menką kepyklą, ir dar pasiliko skolingas (L. A. 1937, 100). — Laimės dienos esti trumpos ir veikiai jos užmirštamos (Vysk. Paltarokas, Vadovas, I, 1933, 116).

10. Garbė vertesnė už pinigus.

Mokslininkas Piccardo išgarsėjo skridimu į stratosferą (oro sluoksnis aukščiau 10 km virš jūros lygmens). Neturėdamas pakankamai lėšų surengti stratosferiniam skridimui, Ričardo kartą kreipėsi į užsienius, prašydamas jį finansuoti. Atsiliepė dvi užsienių firmos: viena anglų ir kita vokiečių. Anglų firma sutiko finansuoti skridimą, bet pastatė tokius reikalavimus, su kuriais mokslininkas jokiu būdu negalėjo sutikti. Biznio firma pareikalavo, kad jis skrisdamas kas dvi minutės per radio praneštų, jog skridimas vyksta puikiai tik dėl to, kad prieš išskrisdamas suvalgė bifšteką su tos firmos gaminamomis garstyčiomis. Piccardo tokį reikalavimą palaikė mokslininko įžeidimu ir nuo firmos pasiūlymo atsisakė (XX 1937, 292). -- Kaip gera kartais nebeturėt milijonų, bent garbė tau lieka nesuteršta (Vaižgantas, IV, 1922, 30).

11. Nemokėjo pasinaudoti laimėjimu.

Laimė, sakoma, yra apgaulinga. Šiandieną turtais apkrauna žmogų; rytojaus dieną nuo laimės apsvaigusią auką sunaikina. Tokiu pavyzdžiu gali būti jaunas banko valdininkas Rolandas Steele iš Čikagos. Tas vaikinas airių sweepstake, plačiai išgarsėjusioje loterijoje, laimėjo 40.000 dolerių. Tuojau po to pasisekimo metė savo tarnybą ir iškeliavo į pietus, į savo tėviškę. Tenai Alabame galvojo jis galėsiąs savo svajones įkūnyti, nusipirkti fermą (ūkį), vesti savo nuo jaunystės pamiltą mergaitę, o paskum išstatyti savo kandidatūrą net į Wašingtono reprezentantų (atstovų) rūmus. Bet, deja, pake-

liui New-Orlean'e atėjo jam mintis į galvą vieną dieną linksmai pagyventi ir paūžti. Taigi ir pradėjo bastytis po įvairius to miesto barus (karčiamas) ir užeigos namus. Kada buvojau kiek įkaušęs kaž kokiame įtartiname bare, susivaidijo ir peštynėse buvo kaž kokio nepažįstamojo užmuštas. Taip ir baigėsi jo trumpa svajonė apie laimę (Šlt. 1035, 50). — Aukščiausio kilnumo yra tas žmogus, kuris nebelaukia sau smagumo ir džiaugsmo iš gyvenimo ir žmonių, bet kuris jiems galias teikia, kad jie pasiektų tikrąją laimę (Vydūnas).

12. Jo laimė buvo trumpa.

Pietų Afrikos sostinėje Johannesburg'e 63 m. amžiaus nebylys nešiojo dirbtus dantis. Kas vakaras jis juos nusiimdavo, gražiai nuvalydavo ir padėdavo ant stalelio šalia lovos. Bet imk tu man vieną vakarą ir užmiršk! Naktį bemiegant gargaliuodamas atsipalaidavusius dantis įtraukė ir į gerklę. Pabudęs anglas išsigando, o dantys dar labiau įstrigo,—šoko iš lovos ir bėgo prie kitų namiškių, ieškodamas pagalbos, ypač kad ėmė ir trokšti. Namiškiai taip pat nieko nepadarė. Prisiėjo skubiai vežti į ligoninę. Gydytojas Arthur Pohtat, padaręs nedidelę operaciją, dantis lengvai išėmė. Bet kas pasidarė? Vos tik gydytojas ištraukė iš gerklės dantis, nebylys ėmė aiškiausiai kalbėti. Visų nustebimui nebuvo galo. Pasirodo, kad jam balsui pataisyti tereikėjo visiškai menkos operacijos. Visų nustebimas virto didžiausiu džiaugsmu. Ypač džiaugėsi buvęs nebytys. Jo džiaugsmas dėl tokio juokingo ir staigaus įvykio perėjo į didžiausią nesulaikomą juoką. Jis juokėsi taip smarkiai, kiek tik jo jėgos leido. Juokėsi ir visi. Tik staiga senelis nutilo ir griebė už krūtinės. Tuo pat momentu susmuko. Prišokęs gydytojas pulso neberado. Senukas turėjęs silpną širdį, ir toji to didelio džiaugsmo neišlaikė (Šlt. 1937, 26 411). — Ko ne kiekviena laimė ant žemės yra nelaimės pranašas (Vysk. Paltarokas, Vadovas, I, 1933, 8).

13. Milijonas gyvena iš futbolo.

Anglija—futbolo kraštas. Kiekvieną šeštadienį apie 700.000 žiūrovų atsilanko į Anglijos futbolo aikštes. Tie 700.000 sporto mėgėjų sumoka į klubų kasas apie 50.000 svarų sterlingų. Per metus iš futbolo rungtynių surenkama 2.250.000 sv. sterl. (apie 67 milijonus litų). Iš tos sumos valdžia mokesčių pasiima 450 000 sv. sterl. (1372 mil. litų). Londono požeminių geležinkelių laikytojai prie didžiųjų futbolo aikščių įtaisė speciales stotis, ir rungtynių dienomis į ten kursuoja (važinėja) keliasdešimt specialių traukinių, kurie veža į aikštes skubančius žiūrovus. Iš avalynės fabrikų paskelbtos statistikos pasirodė, kad apie 50.000 darbininkų dirba specialiai futbolininkams ba-

tus. Čia pridėjus dar pardavėjus, skaičius gerokai padidės. Ir daugelis Anglijos futbolo klubų paskelbė savo kelionių statistiką (žinias). Pav., Portsmouthas, vykdamas į futbolo rungtynes, per metus padarė 16.000 km, Čhelsca ir Brentiordas po 12.000 km, Sunderlandas 13.000 km., Plymouthas Argile net 20.000 km (1936 metais). Garsiausias Anglijos futbolininkas yra Alex Jamesas, didelės sporto sankrovos ir kavinės Londone dalininkas. Jis yra techniškuoju patarėju didelio biuro „Fuotball—pools“, kuris surenka iš lažybininkų pinigus, ir už tai gauna kasmet 10.000 sv. sterl. (300.000 litų). Įvairūs futbolo biurai įnašų kas savaitę surenka apie 500.000 sv. sterl., kuriuos sudeda visi dalyvaujantieji futbolo rungtynių rezultatų spėjimuose. Kas atspėja futbolo rungtynių rezultatus (reikia atspėti ir įvarčių santykį), gauna pagal įneštą sumą ir premiją. Pav., 1937 metais vienas Cardifo geležinkelietis, įnešęs 1 pensą (12 centų), už teisingą rezultatų atspėjimą gavo 30.000 sv. sterl. (900.000 litų). Kiekvienas iš Anglijoje esančių septynių didelių futbolo klubų kas savaitę savo klientams išsiunčia apie 3 mil. biuletenių. Prieš Kalėdas atsakymų ateina po 16—18 mil. kas savaitę. Kiek iš to uždirbo Anglijos paštas! Apskritai, žinovai yra suskaitę, kad Anglijoje iš futbolo sau duoną pelno apie 300.000 žmonių. Pridėjus jų šeimas, gausime, kad milijonas anglų gyvena iš futbolo (XX 1937, 200). — Būti laimingam — reiškia mokėti surasti gerą progą ir ją išnaudoti (O. S. Marden, Kelias į pasisekimą, 1937, 186).

14. Sapnas išgelbėjo paskutiniu momentu.

Vidutinis ūkininkas Drenicoje (Pietų Slavijoje) ponas Ladanovicas taip nusigyveno, kad skolininkai jo ūkeliui paskelbė varžytynes. Vargšas taip susirūpino, kad kelias savaites visai nemiegojo. Bet paskutinę naktį nutarė dar kartą gerai išsimiegoti. Bemiegodamas sapnuoja, kad jo sode po seniausia vyšnia yra didžiausi turtai pakasti. Staiga pabudęs šoko iš lovos ir pagriebęs kastuvą ima kasti. Ir tikrai, randa didžiulę metalinę dėžę pilną senoviškų auksinių pinigų. Pasiėmęs jų dalį, jis tuoj iškeliavo į artimiausią banką ir gavo tiek pinigų, kad jokių skolininkų nebijojo. Kai jis grįžo, skolininkai ir valdžios atstovai jau buvo pradėję varžytynes. Pasiekus tokią varžytynių sumą, kiek maždaug vertas jo ūkis, varžytynės turėjo būti baigtos. Bet visų nustebimui pats savininkas kelia dar šimtu aukščiau. Nustebusiems laimingasis paaiškino: „Nepasitikėjote manimi? Jūs žinokite, kad aš esu tiek turtingas, kad galiu ne tik jūsų ūkius, bet ir jus pačius nupirkti“ (Šlt. 1937, 26, 411). — Būti karalium—tai likimo dalykas. Bet jei likimas jau pasodino tave į karaliaus sostą, tad stenkis savo vietos pareigas gerai atlikti (Konstantinas Didysis).

II. ESU KURSAI ESU

..Tušti visi žmonės, kuriuose nėra žinojimo Dievo ir kurie iš matomų gėrybių negalėjo suprasti to, kurs yra. nei, įsižiūrėdami į darbus, nepažino, kas jų darytojas".

Išm. 15,1.

15. Dangiškoji abėcėlė.

Vienas Prancūzų revoliucijos korifėjų (vadų), Carrier, degdamas Dievo ir Bažnyčios neapykanta, kartą tarė vienam Bretanijos (Prane.) sodiečiui: „Netrukus jūsų bažnyčias nušluosime nuo žemės paviršiaus". Tasai atsakė: „Gali būti. Bet jokiu būdu jūs neužgesysite žvaigždžių danguje. O kol turėsime tokią dangišką abėcėlę, visada sugebėsime iš jos išmokyti savo vaikus tikėti į Dievą" (Lapot, II, 24). — Prancūzų didžiajam mokslininkui Ampere Dievą esant rodė ir pas Dievą jį vedė nepaprasta gamtos tvarka. Jis rašo: „Mes galime stebėti Dievo darbus ir per juos kylame ligi jo. Kaip tikrieji žvaigždžių judėsiai yra pridengti regimaisiais ir vis dėlto šie regimieji judesiai mums padeda susekti tikruosius, taip ir Dievas yra tartum paslėptas savo darbuose ir per šiuos darbus mes pakylame pas jį. Ir net tarytum įsižiūrime į jo dieviškas savybes". Apie Dievo esimą stipriausiai kalba „ta stebėtina harmonija priemonių, kuriomis laikosi visatos tvarka ir kurių dėka gyvieji kūriniai randa viską, ko jiems reikia" (Žv. 1936, 9).

16. Reikalingas pirmasis judintojas.

Apie planetą Saturną sukasi trys žiedai. Vienas netikintis profesorius mažame miestelyje laikė paskaitą apie žemės atsiradimą. Jo paskaitos tikslas buvo — įrodyti, kad pasaulio Kūrėjo visai nėra. Jis paėmė stiklinę dėžutę, įpylė į ją vandens ir alyvos, paskum įdėjo į ją kreivą rankeną ir pradėjo sukti. Netrukus iš alyvos pasidarė kulkelė (gumulėlis); o kai ėmė dar smarkiau suktis, išsiskyrė alyvos žiedas ir pradėjo suktis apie rutulį. Profesorius, parodęs tą beveik visiems mokiniams žinomą bandymą (eksperimentą), tarė: „Štai, kaip atsirado pasaulis!" Tai girdėdamas, atsistojo vienas ūkininkas ir paklausė: „Bet kas sukė rankeną prieš žemės atsiradimą, jeigu nėra Dievo?" Aišku, atsakymo jis nesulaukė—profesorius bu-

vo sugėdintas paprasčiausio žmogelio. — Garsusis mokslininkas išradėjas Edisonas 1899 m. buvo įlipęs į Paryžiaus Eifelio bokštą ir, prašomas įrašyti ką į lankytojų auksinę knygą, parašė: „Stebiuos šio nepaprasto bokšto kūrėjo drąsa, nes gerbiu kiekvieną kūrėją, bet labiausiai patį didįjį kūrėją — Dievą“ (Lapot, II, 21-2).

17. Kurmio ir kikilio pasikalbėjimas.

Didysis vokiečių gamtininkas filosofas Jonas Reinkė (1849 — 1931), stebėdamas gamtą, priėjo Dievo idėją. Jis iš visą organizmų gyvenimą valdančios, tikslingos tvarkos padarė išvedimą, kad yra tikslingas (tikslą nustatantis) aukštesnis protas. Šitą idėją jis išdėstė platesnei visuomenei skirtoje knygoje „Pasaulėžiūros menas“ (Kunst und Weltanschauung, 1911). Šios knygos gale įdėtas dviejų būtybių — kurmio ir kikilio — pasikalbėjimas pasaulėžiūros klausimais. Kurmis apie viską sprendžia iš materialistinės (viskas tik medžiaga) kurmiškos perspektyvos, o kikilis — iš idealistinės (yra ir dvasia) paukščio perspektyvos. „Slaptasis kamino patarėjas“, „braminas (didžiausias galvočius) kurmiuose“ atsitiktinai iškiša savo šnipelį iš kurmarausos ir pamato aukštai medžio viršūnėje tupintį linksmą kikilį, kuris, žvelgdamas į beribes oro erdves, visa savo gerkliuke čiulba ryto giesmelę Kūrėją garbindamas. Tarp jųdviejų prasideda pašnekėsys. Kikilis kviečia kurmį užkopt pas jį į medį, kad jis bent vieną kartą pažvelgtų į pasaulį nuo viršaus. Tačiau mokytasis kamino patarėjas apie tai nenori girdėti: „Ar tu dar vis apie tą Dievą čiauški; juk jo visai nėra!“ argumentuoja kurmis: „aš jo dar niekur neužtikau nei paragavau, nei pauosčiau, o žemėse jis pirmiausia turėtų rastis; bet ir čia ant viršaus prie kliudančios šviesos juk taip pat jo nematyti. Apačioj pas mane aš viską pažįstu, kadangi ten šviesa nekliudo visko matyt... Tikra laisvė—tai knistis po žemes ir ryti kirminus; taip jau ne nuo šiandien moko išmintingiausieji mūsų tarpe...“ Tai pasakęs kurmis šmurkštelėjo atgal į savo urvą (Gamtos Draugas, 1936, 168). — Erlangeno (Vok.) universiteto patologinės anatomijos profesorius Dr. Gustavas Hauser'is, protestantas, autobiografijoje (savo gyvenimo aprašyme) sako: „Tauta, kurios daugumas nustojo tikėti į Dievą ir į dvasinį pasaulį, yra pasmerkta blogiausiam materijalizmui, o tuo pačiu išnykimui. Nepripažįstant asmeninio Dievo, nebeturi jokios prasmės visas pasaulis, žmogus ir žmogaus gyvenimas“ (Lapot, II, 16).

18. Didysis matematikas... raukšlys.

Raukšlys yra mažas vabzdys, vadinamas Rynchites betulae, kuris truputį mažesnis už bitę, bet didesnis matemati-

kas už ją, nes bitė darbuojasi tik su logaritmais, o šis su dfierencijalais ir integralais. Jam tenka spręsti sunkius uždavinius. Pirma, jis negali sudėti daugelio kiaušelių, nes juos reikia stropiai apsaugoti nuo šilimos ir drėgmės. Antra, jis turi juos apsaugoti nuo plėšikų ir, pagaliau, parūpinti maisto ką tik iš kiaušelių išsiritusiems vaikams. Savo lizdui jis susuka iš beržo lapų vamzdelį, raukšlį. Diferencijalų ir integralų pagalba, jis išplauna dešinėje lapo pusėje stovinčią „S“, o kairėje gulinčią „S“ (darbas tęsiasi vos vieną minutę); dešiniąją lapo dalį suvynioja iki vidurinės lapo gyslos, po to suvyniotąją dešinę lapo dalį apvynioja kairiąja, užlenkia lapo viršūnę, ir raukšlys baigtas. Tik gulinčios ir stovinčios „S“ dėka šis mažas vabalėlis gali suvynioti lapą. Be to, taip padarytas raukšlys niekuomet neatsivynioja ir apskritai yra praktiškiausias. Ir kas nuostabiausia, kad jis ne visuomet toje pačioje vietoje pradeda lapo išpiovimą. Jei lapas būna didelis, tai jis abi „S“ išpiauna lapo viršūnėj. Jam nereikia viso lapo, taigi ir ne vynioja viso. Esant šiltam orui, jis perpiauna vidurinę lapo gyslą, ir raukšlys nukrinta ant drėgnos žemės. Mat, šiaip jo maži vaikai tuojau sudžiūtų. Šlapiam ir vėsiam orui esant, jo maži vaikai žemėje supūtų, todėl jis rūpestingai saugo, kad vidurinė lapo gysla nebūtų kokiu nors būdu sužalota ir kad tas jo raukšlys nenukristų žemėn (Atmerk akis, Tóth, 1935, 78-80). — Napoleonas I sako: „Žiūrint į tą didelį, puikų ir taip komplikuotą (susipynusį) pasaulį, man darosi aišku, jog negali jis būti atsitiktinumo dalyku, bet yra kūrinys kažin ko, kas yra visagalis, daug aukštesnis už žmogų, negu žmogus yra aukštesnis net ir už tobuliausias jo padarytas mašinas. Ir neatsiras jokio tikro matematiko ir filosofo, kurs galėtų protingai užginčyti mano šitą tvirtinimą“ (Lapot, II, 15).

19. Nusigando visamatančio Dievo.

Kartą misijonierius savo pamoksle aiškino pagonims, kad Dievas yra visuresąs, visamatąs ir visažinąs; jis žino net slapčiausias mūsų mintis. Tai girdėdamas, vienas pagonis tarė: „Nenorime Dievo, kurs viską mato. Mes laisvai gyvename ir nenorime, kad kas klausytų ir žiūrėtų, ką mes darome“ (Lapot, II, 24). — Senovės žydų namuose įeinąs į kambarį pirmiausia nusilenkdavo įstatymų lentelėms, lai reiškia: tegu nebūna šiuose namuose nieko kalbama, daroma, galvojama, kas prieštarautų amžinajam įstatymui (Amžinoji šviesa ir žmonių tamsybės, W. Fr. Foersteris, 1937, 128).

20. „Čia reikia melstis“.

Jaunas Achiles Ratti (toks Pijaus XI vardas ir pavardė) mokėjo gerai kopti į kalnus. Kartą užkopė į vieną aukštą

kalno viršūnę. Su juo buvo jaunas vadovas. Tasai jaunuolis nebetverdamas iš pasigėrėjimo, kurį teikė gražus vaizdas, susmuko ant kelių, nors po kojomis buvo ledas, tardamas: „Čia reikia melstis“ (M. L. 1937, 21). — Dievas yra neapsakoma Būtybė; jei palyginsime jį su žeme ir dangum, jis bus didesnis; jei palyginsime jį su žvaigždžių ir saulės spinduliais, jis bus šviesesnis; jei palyginsime jo protą su visų žmonių ir angelų protu, jis bus kur kas protingesnis; jei palyginsime jo gerumą su visų gerųjų gerumu, jis bus už visus geriausias; jei palyginsime jo teisingumą su visų teisingųjų teisybe, jis bus visų teisingiausias; nes Dievas yra begalo didis, begalo gražus, begalo protingas, begalo geras, begalo teisingas (Šv. Augustinas).

21. Vaikas sugėdino laisvamanį tėvą.

1931 m. Paryžiuje buvo Prancūzijos kolonijų paroda. Vienas laisvamanis tėvas su savo mažu sūneliu žiūrėjo į išdykaujančias beždžiones. Nei iš šio nei iš to tėvas ėmė aiškinti berniukui, kad visi žmonės kilę“iš beždžionių. „Tai mano senelių seneliai buvo beždžionės?“ klausia vaikas. „Taip, tik kiek protingesni už beždžiones. O seneliai dar protingesni už savo senelius“. — „Tai ir tu, tėveli, esi beždžionė, tik protingesnis už senelius, o aš dar protingesnė beždžionė už tave. Ar taip?“ Tėvas nieko nebeatsakė, tik pagriebė vaiką už rankos ir nusivedė nuo beždžionių (Lapot, II, 107). — Kiti visi kūriniai yra tiktai Dievo pėdų takai, o žmogus — Dievo panašumas ir paveikslas (Šv. Augustinas).

22. Pieno perdirbimo mašinos.

Bretonai, šiaurinės Prancūzijos gyventojų dalis, pasižymi gyvu ir giliu tikėjimu; jie yra pavyzdingi katalikai. Kartą į vieną bretonų kaimą vasaros atostogų atvažiavo paryžietis, pasivadinęs dideliu mokslininku. Kartą įsišnekėjo su vienu ūkininku, kuris, tarp kitko, padejavo, kad Dievas senai lietaus bedavęs. Paryžietis nusišypsojo ir ėmė įrodinėti, kad sausra— tai ne Dievo reikalas, nes Dievui pasaulis visai nereikalingas, ūkininkas nieko neatsakė, tik paprašė keistą vasarotoją užeiti pas jį išgerti stiklą vyno. Eidami jie kalbėjo apie ūkio dalykus. „Bet aš nežinau, ar tamsta esi matęs mūsų mašiną, kuria mes gaminame pieną“, paklausė ūkininkas. Paryžietis atsakė: „Taip, aš Paryžiuje esu girdėjęs apie stebėtinas pieno perdirbimo mašinas. Bet vis dėlto norėčiau jas savo akimis pamatyti“. — „Su mielu noru parodysiu! Įsivaizduok, tamsta: paimi žolių, pridedi kiek vandens — ir tose mašinose iš to mišinio pasidaro pienas! O kas lieka—puikiausios trąšos!“ Naivusis paryžietis stebėjosi žmogaus išradimu. Bet kai ūkinin-

kas privedęs jį prie tvarto parodė tas stebėtinąsis mašinas, paryžietis pamatė paprasčiausias keturias karves. Susigėdinęs pardūlino namo, nė nebeatsisveikinęs su gudriuoju ūkininku. Kaip paskum paaiškėjo, tai būta ne kokio mokslininko ar profesoriaus, o tik vieno bedieviško laikraštėlio redaktoriaus (Lapot, II, 19-21). — „Gamtos pažinojimas neišvengiamai veda prie Dievo idėjos, ir kaip tik eidami priežastingumo dėsniais, mano manymu, mes Dievo buvimu esame tiek pat tikri, kiek ir gamtos buvimu. Tegul skeptiška filosofija (viskas abejojama) šiai išvadai pripažins tik kuklų tikimybės laipsnį arba pasakys ją esant ‚nefilosofišką', — gamtos tyrinėtojas daraąs išvadas indukcijos ir analogijos metodais, kai organizmų esimas ir savybės yra išvedamos iš kuriančios Dievybės, šiokį aiškinimą laikys esant ne tik suprantamiausią, bet ir vienintelį jsivaizdinimą; šioks aiškinimas gamtininkui eina iš faktų su įtikinama logika... Todėl Dievo pripažinimas yra ne poezija, bet indukcija. Jį (Dievą) mes randame tuo pačiu metodu, kuriuo randame kokį gamtos dėsnį; o jei mes neturime jokio juslių organo jam pajusti, tai šitai negali eit priekaištu prieš jo tikrumą". Tai garsaus vokiečių gamtininko Jono Reinkės (1849—1931) žodžiai jo veikalo „Pasaulėžiūros menas" (1911) 479 p. (Gamtos Draugas, 1936, 168).

23. Po 105 metų pražydo gėlė.

Azijoje auga ypatingas augalas, vadinama „rytų gėlė". Visame pasaulyje jos tėsą tik trys krūmai. Vieną krūmą labai senai turi Šanchajaus (Kinuose) laikraščio „Chao" leidėjo šeima. 1937 metais pastarasis gėlės krūmas pražydo. Ta gėlė nebuvo žydėjusi jau 105 metai (L. A. 1937, 247). — Grožybė yra dieviškumo ypatybė ir gyventi su grožybe reiškia gyventi su dieviškumu. Juo daugiau suprantame grožį gamtoje ir gyvenime, žmoguje, vaike, darbe ir poilsyje, laukujame ir vidujame pasaulyje, juo daugiau pergyvename dieviškumo (O. S. Marden, Ugdykime talentus, 1936, 26-27).

24. Pasitikėsi Dievu—turėsi drąsos.

Jungtinių Amerikos Valstybių nepriklausomybės karo metu per vieną smarkų mūšį generolas Jackson buvo sužeistas į ranką. Aplinkui sprogo šrapnėliai ir zvimbė kulipkos, bet generolas ramiai nuėjo į ten pat esantį upelį ir plovė bei tvarstė savo žaizdą. Pamatęs jį vienas kapitonas, pribėgo ir norėjo padėti, bet generolas šypsodamas jam sako: „Kapitone, grįžk prie kareivių, kuriems tamstos pagalba gal daugiau reikalinga. Aš apsieisiu vienas". — „Pone generole, matau tamstos nepaprastą drąsą ir kantrybę, atvirame karo lauke su tokia didele žaizda net nesudejuojant", sako jam karininkas. „Čia

gali tamstą kiekvieną akimirką mirtinai perverti priešo kulipka“. — „Nebijau", atsako generolas. „Kare visuomet jaučiuosi taip saugiai, kaip namie lovoje. Dievas man yra paskyręs mirties valandą ir vietą. Reikia tik visuomet Dievu pasitikėti ir būti pasiruošusiam tai valandai“ (Sursum corda, 1937,44,352). — Kiek jėgos turi tas žmogus, kuris visuomet veikia su Dievo valia ir visame Jo klauso (Morkus Aurelijus).

25. Meteoras išgelbėjo gyvybę.

Vieno Indijos miesto gyventojas Muilą Bania sužinojo, kad tas, kuris turi galvos kiaušą žmogaus, priklausančio „Teli“ kastai (luomui), tas gali būti didelis burtininkas, galįs daryti labai nuostabių dalykų. Mulla Bania pasiryžo žūt būt tokio žmogaus kiaušą įsigyti. Jis nusižiūrėjo vieną jauną 17 metų vaikiną iš „Teli“ kastos, nusiviliojo jį naktį į laukus, žadėdamas išmokyti burtininko amato. Laukuose Mulla Bania davė vaikinui stipriai veikiančių migdančių vaistų, nuo kurių jaunas indas tuojau neteko sąmonės. Dabar Mulla Bania išsitraukė iš užančio kaž kokį panašų į peilį įrankį, kuris tačiau buvo gana neaštrus, ir mėgino nupiauti vaikinui galvą. Bet tuo pačiu akimirksniu iš dangaus nukrito meteoras ir akinančia šviesa nušvietė apylinkę. Tos kad ir labai trumpos šviesos užteko, kad šią žiaurią sceną galėjo pamatyti keli pro šalį ėjusieji indai. Jie greit prisiartino prie nelaimės vietos, iš kur ką tik buvo pasprukęs žmogžudys. Po trumpo ieškojimo piktadarys buvo surastas ir pasodintas į kalėjimą. Jaunasis indas buvo nugabentas į ligoninę, kur jo laimei neperdidžiausios žaizdos buvo išgydytos (Šlt. 1935, 36). — Nėra tokio urvo arba tokios slaptos vietos, nėra tokios nepermatomos tamsos arba tokių tirštų miglų pilno klonio, kur galėtų pasislėpti kruvinas užmušimas (Šekspyras).

26. Puodžiaus žmona tiesą kalbėjo.

Vienas molinių puodų dirbėjas beveik visuomet būdavo nusiminęs ir susirūpinęs, kad jam nesiseka gyvenimas, kad jis nežino, kiek į turgų nuveš sveikų puodų, kiek parduos, kiek gaus pinigų ir kur gaus molio kitiems puodams žiesti. Po tų rūpesčių jis ėmė dar daugiau rūpintis: o kaip seksis gyvent kitais metais, gal atsiras kitas meisteris, ir jis nebegalės tiek daug parduoti, nebeturės iš ko gyventi. Taip besirūpinant ir darbas ėmė nebesisekti. Žmona jį visaip ramino, guodė, bet nieko nepadėjo. Vieną rytą jis pamatė savo žmoną labai nuliūdusią ir paklausė: „Kas atsitiko, kad tokia nusiminus? Visuomet mane ramindavai, o dabar pati nuleidai nosį“. Ji atsakė: „Juokai juokais palieka, bet atsitiko prastesnis dalykas. Naktį sapnavau baisų sapną. Mūsų mielasis Dievas buvo nu-

miręs ir angelai nešė jo kūną į kapus*. Vyras prapliupo juokais: „Neišmintinga bobele, ir dėl tokių dalykų esi nusiminusi — argi Dievas gali kada nors numirti?“ Tada ji tarė: „Jeigu Dievas dar tebegyvena, tai ko tu taip rūpinies savo ateitimi ir visai juo nepasitiki? Yra dar kam rūpintis tavimi. Tik nenustok vilties, pasitikėk ir dirbk". Puodžius susimąstė, suprato, kad žmona tiesą kalbėjo, ir vėl į jų namus grįžo gražus gyvenimo džiaugsmas (M. L. 1936, 49). — Kieno mintis, dar tebegyvenant šiame pasaulyje, visas savo jėgas sutelkia prie Dievo Veido, nors Jo dar nemato, kieno širdis visus savo jausmus suveda prie Dievo meilės, nors dar nejaučia gaivinančių ir džiuginančių jos laimingųjų spindulių, tam vargas, skausmas ir pati mirtis netenka savo brangiųjų akstinų (Vysk. Būčys, Liurdas, 1934, 410).

27. Nenorėta geradarybė.

Šv. Pranciškus Salezietis, atvykęs į Romą, apsistojo viename viešbutyje, kuris buvo ant Tiberio upės kranto. Netrukus po jo atėjo kažin koks jaunas ponas ir taip pat prašė buto. Tada godus savininkas išmetė į gatvę šv. Pranciškaus daiktus, kai jo nebuvo namie. Toks biaurus pasielgimas ir paniekinimas buvo nemalonus, bet šventasis nusileido be piktumo. Netrukus pažino, kad tas kryžius buvo jam geradarybė, nes tą pat naktį upė smarkiai patvino, ir vanduo apsėmė visą namą su jo gyventojais (Vysk. Pelčaras, Kantrybė 1936, 15-16). — Kas yra įsitikinęs, kad už jo stovi dieviškoji jėga ir jam padeda kiekviename varge ir sunkenybėje, tas nepažįsta nei baimės nei nedrąsos (O. Š. Marden).

28. Nematomoji jėga sulaikė nuo pavojaus.

K. Kulešius 1936 m. „Šaltinio“ Nr. 44 rašo: Sykį Didžiojo karo metu mane viršila pašaukė į rezervą (atsargą) su reikalais. Pasitraukęs iš pirmųjų linijų, jaučiausi kaip namie, tiktai—girdžiu atūžia sunkusis sviedinys. Netoli manęs buvo storoka eglaitė. Norėjau slėptis už jos, nes kaip instinktas, taip ir protas reikalauja nuo sviedinio slėptis. Bet vos panorėjau bėgti, kaip, štai, rodos, kas mane laikyte sulaikė. Nė iš vietos. Žiūriu, eglaitė svyruoja. Prieinu arčiau, eglaitė perkirsta sviedinio šukės toje vietoje, kur buvau manęs slėptis. — Kas, net ir kentėdamas, nepraranda pasitikėjimo Dievo Apvaizda, tą likimo smūgiai neparblokš (Juozapas von Eötvös).

29. Užmokestis už gailestingą darbą.

Per Didįjį karą vokiečiams bombarduojant Liepoją, buvo keletas stebėtinų atsitikimų. Mokytojas Torop’as turėjo išvežti kareiviams dovanas. Buvo šaltas laikas. Torop’as važiuoja į

geležinkelio stotį, o žmona, pasiėmusi ant rankų dvejų mėnesių kūdikį, nulydėjo vyrą. Ten, beatsisveikinant, ji ėmė nerimauti. „Negaliu“, sako, „ir negaliu be tavęs viena grįžti namo. Taip man kažin ko baisu...“ — „Na, tai važiuokiva drauge“, sako vyras. Ir taip, kaip bestovį, sėdo į vagoną: jis į pozicijas, ji į Mintaują pas motiną. Kaip tik tuo laiku vokiečių šovinys pakliūva į Torop'ienės kambarį, kur visada ji būdavo su kūdikiu, ir ten sprogsta, visa sunaikindamas. Tai buvo puikus užmokestis Torop'ams už gailestingą darbą — užjautimą kare vargstančių (Rygos Garsas, 1915, 49). — Gėris ir blogis be paliovos skardi pasaulyje: kartojasi, susitinka vienas su vienu įvairiose vietose, laikuose ir širdyse, kaip kad kartojasi erdvėje vienodų dainų garsai, nors jos dainuojamos įvairiuose akiračio kraštuose (E. Ožeškienė).

30. Per nelaimę susirado laimę.

Morris Cohen (Amerikoje) per keliolika metų turėjo važinėti atsisėdęs ant ratų pritaisytoje kėdėje, nes jo nugarkaulis buvo išsuktas, ir gydytojai jokiu būdu negalėjo jo sutaisyti. Kartą Morris'o važiuojamoji kėdė sulūžo, ir jis aukštielninkas krito ant grindų. Bet kritimas buvo laimingas: nugarkaulis įšoko į savo paprastą vietą, ir daug metų sirgęs ligonis beveik visiškai pasveiko (Šlt. 1935, 46). — Šv. Pranciškui Saleziečiui kartą belipant į sakyklą sakyti pamokslo buvo pranešta, kad Chamberio senatas nutarė nusavinti jo turtus. „Tai ženklas“, pasakė be jokio susijaudinimo šventasis, „kad Dievas nori, jog aš būčiau visai dvasiškas" (Šlt. 1937, 14).

31. 400 metų trunkanti bausmė.

Cheridanas buvo Anglijos karaliaus Henriko VIII armijos karininkas ir ypatingai pasižymėjo žiauriu katalikų dvasiškių persekiojimu. Už tą žiaurumą vienas senas vienuolis išpranašavęs jam, kad Dievo rūstumas vistiek jį pasieksiąs. Po kelių savaičių, tebūdamas dvidešimt vienerių metų, tas karininkas žuvęs. Ir nuo to laiko daugumas visų Cheridanų giminės vyrų esą mirę kaip tik 21 metų amžiaus, o daugiau kaip 30 metų nėsąs nė vienas sulaukęs. Tai pasakoja garsi anglų dailininkė, vėliau žurnalistė-rašytoja lady Clare Cheridan, kilusi iš Didž. Britanijos bajorų giminių Frevens ir ištekėjusi už vos dvidešimtus metus ėjusio rašytojo Wilfredo Cheridan'o, kurs vos 21 metus eidamas žuvo Didžiajame kare. Likusi našle, lady Clare Čheridan nuvyko į Afriką ir ten, nuošalioje Sahara os oazoje (dykumos drėgna derlinga vieta) vienišai gyveno su savo sūnumi. Tik staiga 1937 metais Biskros oazoje aklosios žarnos uždegimu mirė 22 metų amžiaus vienintelis lady Chlare Čheridan sūnus Dickas (Aukštaičių Žemė, 1937, 29-30).

III. ŠVIESA IR TIESA

„Kaa daro tiesą, tas eina į šviesą".
Jon. 5,21.

32. Teleskopu ir mikroskopu nerado Dievo.

Robertas Hugh Benson (1871 —1914), parašęs veikalą apie Katalikų Bažnyčios ateitį, buvo Kenterbero anglikonų arkivyskupo Eduardo Benson'o sūnus. Išauklėtas geriausioje Anglijos kolegijoje (mokykloje) Ytone ir gavęs aukštąjį išsilavinimą Kembridže, Robertas tapo anglikonų dvasiškiu, bet po devynerių metų (1903) priėmė katalikybę ir buvo įšvęstas į kunigus. Jis buvo ne tik uolus ganytojas, bet ir daugelio svarbių raštų autorius. Štai, kaip Robertas Hugh Benson'as atsiliepia apie tuos mokslininkus, kurie sakosi niekur savo mokslo šakoje Dievo neapčiuopią. „Aš apžvelgiau teleskopu visą visatą ir Dievo neradau", sako astronomas. „Aš mikroskopu iššžiūrinėjau visą žmogaus kūną ir sielos neradau", sako biologas (mokslininkas, tyrinėjąs gyvulių kūnus). Bet argi jie norėjo tai rasti? „Aš apuodžiau Botičelio „Pavasarį" (gražus kūrinys) ir nepajutau kvapsnio; aš laižiau Stradivarijaus (garsus smuikų dirbėjas) smuiką, bet jame neradau nei aistros nei harmonijos..." Taip Benson'as pašiepia tariamuosius mokslininkus (Katoličeski Viestnik, 1936, 9-10, 196-7). — Vieno vidurinių amžių žydų gydytojo rytmetinėje maldoje pasakyta: „Viešpatie, tegu atminsiu tave, rišdamas kiekvieną žaizdą, tegu mane laimina tavo patarimas, teikiant kiekvieną patarimą" (Amžinoji Šviesa ir žmonių tamsybės, W. Fr. Foersteris, 1937, 128).

33. Mokslas veda prie tikėjimo.

Prancūzijos Mokslo Akademijos du nariai 1936 m. iš naujo išsiuntinėjo šios Akademijos nariams klausimą, ar tikėjimas kliudo mokslui ir jam prieštarauja. Iš viso vienas atsirado, kuris pasisakė, kad, jo nuomone, tikėjimas ir mokslas nesutinka. Likusieji 71, visi žinomi mokslo žmonės, atsakė, jog jie jokio prieštaravimo tarp tikėjimo ir mokslo neranda. Daugelis jų pabrėžė, kad mokslas kaip tik veda prie tikėjimo (Žv. 1936, 11). — Rokiellerio instituto New Yorke vedėjas, Nobelio premijos laureatas prof. A. Carrel, savo knygoje „Žmogus—Nežinomasis", kurioje jis plačiai nagrinėja gamtos ir filosofijos

mokslų santykius, prieina išvados, kad katalikybė yra mokslo pagrindas. Ten, kur mokslas nesolidarizuoja (nesutaria) su katalikybės principais, jis labai dažnai ne tik nepasiekia savo tikslo, bet padaro žalos. „Mes pagaliau“, rašo Carrel, „turime pasitraukti nuo mašinizmo ir materializmo ir pasišvęsti žmogaus sielai auklėti. Šiandieninis žmogus visomis jėgomis kovoja su kūno ligomis—džiova, vėžiu, raupais ir kitomis, tačiau jis visiškai užmiršta, kad jį naikina kitos, daug pavojingesnės, dvasios ligos. Dvasios išsigimimas savo pavojingumu toli pralenkia kūno negales. Mūsų aukštosios mokyklos vis labiau gilinasi į siaurą savo auklėtinio specialybę, nutoldamos nuo dvasios pasaulio. Jos užmiršta, kad siauras specialistas yra dažnai ne tik nenaudingas, bet net žalingas. Misticizmas yra vienintelė priemonė kovoti su įsigalinčiu materializmu todėl, kad jis kiaurai persisunkęs nuoširdumu ir atvirumu. Tik misticizmas žmogų paskatina siekti idealo, jis sielai teikia jėgos, apšviečia protą, skiepija meilę, skleidžia ramybę. Religinė intuicija yra tas pat kiekvienam žmogui, kas poetui yra įkvėpimas“ (XX 1936, 125).

34. „Dievas yra menininkas, o aš jo įrankis“.

Garsusis vokiečių išradėjas grafas Zeppelinas buvo giliai tikintis krikščionis. Savo religinį įsitikinimą jis drąsiai pareikšdavo. Pav., kai 1900 m. birželio 2 d. jo išrastasis orlaivis — cepelinas turėjo pirmą sykį pasikelti į orą, grafas Zeppelinas minią susirinkusių to bandymo žiūrėtojų pakvietė prie maldos. Atsiklaupęs jis prašė Dievo palaimos savo pirmajam žygiui su cepelinu. O kai skridimas pavyko, grafas Zeppelinas dvasios pakilime šaukė: „Taip, Dievas yra menininkas, o aš jo įrankis!“ Ir savo prakalbose grafas Zeppelinas tą mintį aiškiai ir drąsiai pabrėždavo (P. G. 1937, 20). — Vysk. Būčys pasikalbėjime su „XX amžiaus" korespondentu apie mokslo ir religijos santykius, pareiškė: Europos mokslą, gali sakyti, katalikybė pagimdė ir užaugino dėl to, kad senąjį Romos ir Graikų mokslą buvo sunaikinę barbarų (tamsūs žiaurūs žmonės) antplūdžiai. Mokslas, kuris yra aprėpęs Ramųjį ir Atlanto Vandenyną, gimė iš Bažnyčios. Jaunas sūnus ne visada pagerbia savo motiną, bet interesų tikrų konfliktų (nesusipratimų) nėra. Mokslininkų tarpe kartais galima pastebėti (vis mažiau) šiurkštaus elgesio su Bažnyčia, bet iš Bažnyčios pusės to nėra. Taigi tarp mokslo ir Bažnyčios analogija (panašumas) pilna, kaip tarp vaiko ir motinos. Eilė tariamų konfliktų tarp mokslo ir tikybos yra labai ilga, bet joje nėra nė vieno tokio dalyko, kad mokslas neigtų kurį dogmatą (religinę tiesą) ar kad dogmatas neigtų tai, kas yra mokslo nustatyta tiesa. 1901 m. dėl tikėjimo ir mokslo nesutikimo esu sakęs, kad tikėjimas, taip ir rimtasis

mokslas jau priėjo prie kitų savo dienotvarkės punktų svarstymo. Tąsyk šiam posakiui aš turėjau rimtų pagrindų, o šiandieną jų turiu daugiau. Tuomet aš dar nežinojau, kad Kanto ir Laplaso hipotezė (tariamasis dėsnis) bus išbraukta iš gamtamokslio teorijų eilės, ir aš nesiūliau to išbraukimo. Nesiūlė nė Bažnyčia. Gamtamoksliai patys tai padarė. O ta hipotezė buvo smarkiai statoma priešais pagrindinius tikėjimo dogmatus. Tais laikais katalikai daug mažiau turėjo medžiagos, kurią galėjo pastatyti į akis tiems, kurie katalikybę kaltindavo už inkviziciją. Reikėdavo tenkintis tiktai Henriko VIII, Elžbietos ir kai kurių kitų karalių bei kunigaikščių žiaurumais bei Prancūzų revoliucijos aukų daugumu. Šiandieną tas viskas, palyginus su naujomis aukų statistikomis, yra nublukę, jau dabar kaltinti katalikybę už inkviziciją yra tas pat, kaip smerkti vaiką už katės tąsymą ten, kur žmonių galvos krinta, kaip kopūstų (XX 1936, 140).

35. Iš tamsos į šviesą.

1937 metų pradžioje visą Prancūziją sujaudino viena laikraščių telegrama: „Šiaurėje netikėtai žuvo tarp audrų drąsusis Žiemių polio (ašigalio) tyrinėtojas Dr. Charcot". Pas didysis mokslininkas, kurio krūtinę puošė net 40 įvairių pasižymėjimo ženklų, gimė visai bedieviškoje šeimoje. Jo tėvas dar su nepaprastu įtūžimu kovojo prieš Liurdo įvykius. O štai, jo sūnus, išrinktas į garsiąją Prancūzų Mokslo Akademiją, visur pareiškia savo nepaprastai gilų tikėjimą. Pavyzdžiui, kartą darbininkai, atlikę visus savo darbus, sekmadienį priešpiet surengia savo pasilinksminimą ir jam atneša pakvietimą. Dr. Charcot nustemba: „Kaip? Ryt priešpiet? Draugai, tai negalima! Sekmadienį aš visados einu Mišių išklausyti!“ Ir kiekvieną kartą, kada jis grįždavo su savo laivu iš šiaurės tyrinėjimų į Islandiją, visados skubėdavo į katalikų bažnyčią. Nesykį jis kalbėdavo: „Ne, aš negaliu suprasti, kad žmonės galėtų gyventi be tikėjimo!" (Žv. 1937, 2, 52). — Eövös sako: „Žmogaus išmintis pasiekia savo aukščiausią laipsnį tada, kai protas tampa visiškas jausmų valdovas; religija gi, kartu darydama įtakos protui ir jausmams, padaro žmogų harmonišką. Todėl religija gali atstoti filosofiją. Ir iš tikrųjų, paprastų katalikų tarpe galima rasti daug gražių savitvardos ir tvirtumo pavyzdžių, panašiai, kaip Stoos karžygių tarpe... Kilnūs žmonės aiškiai supranta religijos reikalingumą, nes jie labiausiai jaučia žmogiškos dvasios ankštumą“ (Atmerk akis, Toth, 1935, 213).

36. Vienas mokslas negali visko išaiškinti.

1937 metais miręs italų mokslininkas išradėjas G. Marconi buvo pavyzdingas katalikas. Jo priežiūroje buvo įrengta Vati-

kano radio stotis. Jis dažnai viešai pareikšdavo esąs katalikas. 1935 m. vienoje savo kalboje Marconi pasakė: „Vienas pats mokslas negali išaiškinti daugelio dalykų, ypač visų didžiausios paslapties — mūsų buvimo. Aš su pasididžiavimu pareiškiu, kad aš esu tikintis ir tai katalikas. Aš tikiu į maldos galybę. Į tą aš tikiu ne tik kaip ištikimas katalikas, bet ir kaip mokslininkas“. Kai Marconis auto katastrofoje neteko vienos akies, jis visiškai nenuliūdo. Kai gydytojas paklausė, ar labai skauda, Marconis atsakė: „Taip. Skauda labai. Rodos, kad aš ta akimi daugiau nebematysiu... Tačiau, jei taip nori Dievas, tebus jo šventoji valia“. Kalbėdamas su prancūzų žurnalistu S. Loront, didysis italų mokslininkas išradėjas, be ko kita, pasakė: „1901 metais pradėjau statyti Cornwalio siunčiamąją stotį, kurios pagalba įsigeidžiau Senąjį Pasaulį surišti su Naujuoju. Nuvykęs į New-Yorką, ten pastatydinau priimtuvą, tačiau, vos spėjus man baigti įrengti priimtuvą, kilęs ciklonas sunaikino siųstuvą. Nuliūdau, bet pasitikėjau, kad Dievas man padės“ (XX 1937, 163). — Tegu žmonija mokslą laiko ir dideliu dalyku, rašo chemikas Schönbein'as, tačiau prityręs mokslininkas jaučia jo trūkumus ir yra įsitikinęs, kad ir šių laikų žmonės težino tik mažą dalelę viso to, kas yra gamtoje (Atmerk akis, Toth, 1935, 180).

37. Kristaus Sekimą mokėjo atmintinai.

Didis prancūzų mokslininkas- fizikas - matematikas ir gamtos mokslų filosofas bei jų istorikas, Petras Duhem (1861-1916), religingoje šeimoje kilęs ir religingai išauklėtas Stanislovo Kolegijoje, per visą gyvenimą nesislėpė su savo religiniais įsitikinimais. Vienas įžymus prancūzų filosofas, išstudijavęs Dubenio mokslinę filosofiją, ironizuodamas (pašiepdamas) pavadino ją „tikinčiojo moksline filosofija“. Į tai atsikirsdamas Duhemas ilgu straipsniu, tarp kita ko, pasisakė ir apie savo tikėjimą: „Tikrai, aš visa mano siela tikiu tiesomis, kurias mums Dievas yra apreiškęs ir kurių jis mus moko per savo Bažnyčią; aš niekuomet mano tikėjimo neslėpiau ir iš savo širdies gelmių turiu vilties, kad tasai, iš kurio aš jį turiu, mane apsaugos, kad man niekados netektų dėl to rausti“. Duhemo dirbamojo stalo stalčiuje visuomet prie rankos gulėdavo knygelė, kurios nutrinti apdarai rodė jos dažną vartojimą: tai buvo Kristaus Sekimas; šią knygelę drauge su Evangelija ir Paskalio „Mintimis“ jis mokėjo beveik atmintinai. Viena citata iš Sekimo jis net baigė savo karštą straipsnį apie Berthelot'o Termochemiją (Kosmos, 1937, 7-9, 141). — Gabus šveicarų politikas, tautos gerbiamas ilgametis prezidentas Motta sako: Daug kartų aš savęs klausiau, ar ištesės mano jėgos sunkiuose uždaviniuose, kurie man skirti, ir dažnai jaučiau, kad nyksta mano drąsa ir

pasitikėjimas. Tačiau paguoda ir sustiprinimas grįždavo vėl, kai tik kreipdavausi į Dievą, į mano tėvų Dievą ir jo prašydavau suteikti man jėgų, kad galėčiau įvykdyti visus savosios tautos troškimus (XX 1937, 14).

58. Pirma į kopl yčią, paskum į iškilmes.

1937 m. gegužės mėn. pabaigoje Italijos švietimo ministeris Bottai aplankė katalikų universitetą Milane. Atvykęs ministeris pirmiausia nuėjo į Švč. Jėzaus Širdies universiteto koplyčią ir trumpai pasimeldė. Po to jam buvo surengta iškilmingas priėmimas, kurio metu ministeris pasakė ilgą kalbą. Jis išsireiškė: „Šiame universitete yra kuriamas naujas pasaulis, kur mokslas yra gaivinamas religinio karščio. Čia tikėjimas ir mokslas sueina į vieną tašką, tampa pilnutėliu mokslu. O toks mokslas jaunimui yra didžiausia laimė. Tik toks mokslas gali duoti daug naudos visam pasauliui“ (Šlt. 1937, 26, 404). — Žymus olandų mokslininkas, Dr. Inž. E. H. M. Beekman veikale „Dievas, žmogus, technika, mokslas“ surinko religines pažiūras žymiausių pastarųjų laikų gamtininkų. Daugelis didžiųjų gamtininkų buvo giliai tikintys vyrai. Pavyzdžiui, didysis vabzdžių žinovas Fabre († 1915), paklaustas, ar jis tikįs į Dievą, atsakė: „Aš negaliu pasakyti, kad aš tikiu į Dievą—aš matau jį. Be jo aš negalėčiau nieko suprasti, be jo man viskas būtų tamsa. Man galima greičiau odą nulupti, negu iš manęs atimti tikėjimą į Dievą“ (Schoenere Zukunft, 1937, 47, 1248).

39. Neužginčytinas dalykas.

Viena moteris 1936 metų „Šaltinio“ Nr. 47 rašo: Prieš keletą dienų nuvykau į Kauną pas gydytoją. Jų Kaune yra daug: ir tikinčių ir netikinčių. Aš pasirinkau kad ir netikintį, bet tos rūšies specialistą. Apžiūrėjęs gydytojas mane paklausė: „Ponia, ar tamsta praktikuojanti katalikė?“ Žinodama, kad šis ponas yra netikintis, aš sumišau ir maniau, kad jis mane tik nori pajuokti. Todėl nedrąsiai ištariau: „Taip!“ — „Gerai! Tamsta pasveiksi“, pasigirdo jo atsakymas. Kai aš dar labiau nustebau, gydytojas man paaiškino: „Ponia, ar žinai, kad pirmutinė sąlyga iš kiekvienos ligos pasveikti yra sielos gerovė. Savo praktikoje aš patyriau, kad kur kas lengviau gydyti moraliniai (dvasiniai) sveikus žmones. Tad ir tamstai patariu, būk visuomet sveikos sielos, pasveiksi“. Netikinčio gydytojo žodžiai mane taip giliai paveikė ir noriu, kad šitokios jo reikšmingos mintys būtų visiems žinomos. — Garsus vokiečių medicinos profesorius Dr. L. R. Mueller'is vienoje savo kalboje apie religijos reikšmę terapijai (mokslas apie gydymą) pasakė: „Mes, gydytojai, kurie nenorime būti vien tik medikai, bet no-

rime būti gydymo „meno“ žinovai, negalime nepripažinti, kokią neapsakomą terapeutinę (gydomąją) reikšmę turi religija. Aš laikau tai didele neteisybe, jei kuris gydytojas rūpinasi sukrėsti paciento religinę sritį. Gydytojas turi aiškiai žinoti, kad jokia filosofijos, etikos ar pasaulėžiūros forma religijos negali pavaduoti. Istorija mums sako, kad pirmieji gydytojai buvo kartu ir kunigai. Jei šiandieną gydytojo pašaukimas nebesutampa su kunigyste, negalime dėl to paneigti raminančios tikėjimo įtakos. Iš patyrimo, kurį esu gavęs per karą ir po karo dirbdamas Bavarijoje, Erlangene, Augsburge, Würzburge, Prancūzijoje, Anglijoje ir net Tolimuosiuose Rytuose, turiu pripažinti, kad sunkiai sergantiems slaugytojos sesers duoda kažin ko daugiau negu paprastos slaugytojos. Daugeliu atvejų, kai mes, gydytojai, nebežinome ką daryti, jos moka suteikti paguodos ir vilties, kantrybės ir džiaugsmo ir ne kartą net mirties džiaugsmą. Kad krikščionybė labiau negu kuri kita religija pabrėžia artimo meilę, kad rūpestingas ir pasiaukojusias moters rankas palenkia kenčiančiųjų slaugymui, mes, gydytojai, to negalime nepripažinti“ (XX 1937, 12).

40. Kunigo Pauticniaus Fondas.

1923 metais Jungtinėse Amerikos Valstybėse miręs lietuvis kunigas Simanas Pautienius 1888 metais buvo paskirtas Vygrių klebonu. 1890 m. žiemą, kalėdodamas po kaimus, vieno ūkinininko seklyčioje jis pamatė bekabantį caro Aleksandro III portretą. Išvažiuodamas kun. Pautienius ūkininkui įsakęs nukabinti caro portretą. Esą jį galima išnešti kur nors virtuvėn arba ir visai sunaikinti, nes tai nėra lietuvio ūkininko seklyčios papuošimas. Netrukus apie šį įvykį žinojo ne tik žandarų viršininkas, bet Suvalkų gubernatorius ir Varšuvos generalgubernatorius. Vėliau paaiškėjo, kad caro portretą ūkininko dukteriai buvo dovanojęs vienas rusų valdininkas, palaikąs artimus santykius su žandarais ir rusų šnipais. Suvalkų gubernijos valdyboje kun. Pautienius turėjo vieną pažįstamą rusų raštininką, kuris jam pranešė apie gresiantį pavojų. 1890 m. Velykų pirmąją dieną kun. Simanas eidamas iš bažnyčios pamatė atvažiuojančių žandarų vežimą. Uniformuoti caro tarnai jau buvo prie pat klebonijos namų ir supo sodą. Tuo laiku klebonas iššoko pro langą ir, valtele persiyręs per Vygrių ežerą, pasislėpė tankiuose apylinkių miškuose. Visą parą žandarai darė kratas, tačiau klebono nerado. Jis naktį pėsčias pasiekė Vokietijos sieną ir ją laimingai perėjo. Tada dokumentų niekas nereikalavo, todėl kun. Pautienius be didelio vargo pasiekė Ameriką. Po kurio laiko Suvalkų gubernatorius gavo teismo sprendimą. Teismo sprendimu (už akių) kun. Pautienius buvo nuteistas ištremti į Sibirą. Dar ilgai rusų žandarai

ieškojo kun. Simano, vis manydami jį kur nors surasti. Amerikoje kun. Pautienius pamažu praturtėjo, ypač per Didįjį karą. Turėdamas nemažą kapitalą, džiaugėsi kapitalu galėsiąs daug ko gera tėvynei padaryti. 1917 metais jis surašo testamentą ir 100.000 dolerių skiria Lietuvos universitetui. Pinigai palikti amžinai J.A.V. federaliniame banke, o šių pinigų procentai paskirti Lietuvos universiteto studentams. Testamento vykdytoju kun. Simanas paliko Filadelfijos arkivyskupą Douggerty, o jam mirus, jo įpėdinius. Paliktieji pinigai bankuose niekuomet negali būti išimami arba mažinami. Lietuvoje testamentą vykdo Vilkaviškio ir kiti Lietuvos vyskupai. Kun. Simano Pautieniaus fondo stipendijos yra 200 dolerių per mokslo metus. Studentai neįpareigojami grąžinti paimtus pinigus (L. A. 1937, 48). — Tikroji tautos galybė glūdi mokytų žmonių skaičiuje. Ne derlingi laukai, ne kalnai, metalai ir t. t. parodo visuomenės pajėgumą, bet mokslas, kuris vienas sugeba anuos daiktus protingai panaudoti (Grafas Stephan Széchenyi, „didžiausias vengras“).

41. Vienintelis vaistas — tikėjimas.

M. Valodka 1937 m. „2v.“ Nr. 5, 142 psl. rašo: 1915 m. sunkiai sužeistas gulėjau III karo lauko ligoninėje Pskove. Čia šalia manęs gulėjo kitas kareivis, su kuriuo greit susipažinau ir įsišnekėjau. Tai buvo grafas Sorokinas, aukšto valdininko sūnus, prieš karą nuteistas už politiką priverstiniems darbams. Jis buvo baigęs aukštuosius teisių mokslus, bet mes dažnai pasikalbėdavom ir religiniais klausimais. Savo tikėjimą jis taip išdėstė: „Jei aš sakyčiau, kad Dievą matau, meluočiau. Bet jei sakyčiau, kad jo nematau, būčiau dar didesnis melagis, jsižiūrėkim į pasaulį: Dievo išmintis spindi iš kiekvienos žvaigždės, Jo pirštą užtinku kiekviename žolynėlyje. Kad kiti abejoja Kristų buvus ir Dievą ir žmogų, visai nesistebiu: jie taip maža pažįsta jo mokslą ir jo darbus. Žmogus be tikėjimo pasidarytų piktesnis už žvėrį, nes savo piktiems tikslams vykdyti jis turi protą. Laimė, kad žmogus tiki Dievą, draudžiantį jam piktadarybes“. — 83 Vokietijos gydytojai neuropatologai, tarp kurių yra keli garsūs mokslininkai, 1937 metais kreipėsi į nacionalsocialistų vadovybę, be kitko pasakydami: „Mes, Vokietijos neuropatologai specialistai, kurie kasdien studijuojame neuropatologinius (nervų ligų) reiškinius, sąžinės vardan kreipiamės ir protestuojame prieš religinių jausmų pažeidimą ir jų slopinimą. Mes Vokietijos mokslininkų vardu pareiškiame, kad tūkstančiams ligonių išgydyti tėra vienintėlė priemonė — tikėjimas“. Šitas gydytojų protestas prieš tikėjimo persekiojimą ir slopinimą Vokietijoje buvo įteiktas kraštą valdančiai nacionalsocialistų partijos vadovybei prasidėjus Niurn-

bergo suvažiavimui, kurs 1937 metais truko nuo rugsėjo 6 iki 13 d. (XX 1937, 206).

42. Seminarija — lietuvių kalbos ugdytoja.

1920. VI. 6 d. miręs Dr. Jonas Spudulys nuo 4 ar 5 klasės ėmė uoliai mokytis lietuvių kalbos gramatikos ir rašybos. Tam tikslui susirašinėjo su kai kuriais Kauno Seminarijos klierikais, vysk. Baranausko mokiniais, rašybos dalykuose. Mat, tuomet (1882—1884) Kauno Seminarija buvo vienatinė mokykla, kur lietuvių kalba viešai ir sistematiškai buvo dėstoma (A. Jakštas, Užgesę Žiburiai, 1930, 184). — Ne žemės derlumu, ne rūbų įvairumu, ne gamtos gražumu, ne miestų ir pilių tvirtumu gyvuoja tauta, bet savo kalbos išlaikymu ir vartojimu (Kan. M. Daukša, 1859 m. „Postilės“ vertimo prakalba).

43. Odininkui viskas neskaniai kvepia.

Vienas odininkas nuėjo į vyno parduotuvę su savo odiniais, rūkščiai dvokiančiais drabužiais. Ragauja vyno įvairias rūšis ir vis peikia, kad vynas turįs tam tikrą neskanų kvapą. Pardavėjas, pasižiūrėjęs į jo aprėdalą, pasakė: „Žinai ką, mielas prieteliau, pareik namo ir pakeisk savo rūbus, o tada man pasakysi, ar mano vynas turi tam tikrą neskanų kvapą, ar ne“ (T. K. Pam. 1937, 12, 538). -- Ne visų mokytų vienoks mokslas, ne visų ir elgesys vienoks. Dažniausiai ir aršiausiai nuo Bažnyčios nutolsta pusmoksliai. Kaip viręs, bet neužviręs vanduo vidurius piauja, taip perdėtas, bet pergreit baigtas mokslas žmogų išklaidina. Yra ir buvo daug pačių didžiausių mokslininkų, kurie Bažnyčios neapleisdavo, dažnai išpažintį atlikdavo, šv. Komuniją priimdavo ir pasninkus gerai laikydavo, V. Dievo įsakymus nuoširdžiai vykdydavo ir tebevykdo. Bet ir tas tiesa, kad yra mokslus išėjusių žmonių, kuriems siela nerūpi, nes jie vien tiktai kūnu rūpinasi. Kas į vandenį giliai įbrenda, tas sušlampa; visvien, ar jis būtų mokytas, ar nemokytas. Kas tiktai gardžiai valgo, ilgai miega, linksmybių ieško, doros nepaiso: tas visvien, ar jis būtų mokytas, ar beraštis, iš tiesos išklysta, nuo doros nusmunka ir Dievą užmiršta (Vysk. Būčys, Šlt. 1934, 48). — Ceilono saloje išgarsėjęs kunigas mokslininkas indietis Swanimaderis Gnana Prakasaras buvo išauklėtas indų, bet paskum perėjo į protestantizmą. Vėliau, susipažinęs su katalikų tikėjimu, pasidarė ištikimas Katalikų Bažnyčios sūnus. Jau būdamas nebejaunas išėjo teologijos mokslus ir buvo įšvęstas į kunigus. Tai retas Indijos kalbų istorijos specialistas. Savo giliai mokslinga asmenybe kun. Prakasaras yra atvertęs į katalikų tikėjimą apie 5000 indų šviesuolių (XX 1937, 240).

IV. ANTIKRISTO TARNYSTĖJE

„Tas yra antikristas, kuris išsigina Tėvo ir Sūnaus".

1 Jon. 2.22.

44. Masonai.

Bedievystės kovą su tikėjimu ypač pagreitino masonų organizacija (draugija). Mosonijos lopšys yra Prancūzija. (Masonas reiškia mūrininką, akmenų skaldytoją — pranc. žodis maçon). Iki 1877 metų masonų organizacija turėjo savo programoje įrašytą punktą, jog jie pripažįsta kažin kokį pasaulio Aukščiausią Architektą—Kūrėją. Kristus jiems buvęs tik didis Mokytojas, kuris sukūręs krikščionių Bažnyčią. Bet 1877-IX-17 Prancūzijos „Didžiųjų Rytų" masonų suvažiavimas išbraukė iš savo programos 1854 metų straipsnį apie Dievą ir nemirtingos sielos buvimą, o įrašė į konstituciją šiuos žodžius: „Masonų organizacija yra griežtai labdarybės, filosofinė, nei tikėjimo, nei Dievo nepripažįstanti, pažangos sąjunga, kurios tikslas ieškoti tiesos remti bendrąją dorovę, mokslą bei meną ir vykdyti artimo meilę. Jų šūkis: Laisvė, Lygybė, Brolybė". Pasirašiusi tokią programą, masonų srovė dar griežčiau nukrypo į netikėjimo pusę. Ypač. nekenčia masonai Katalikų Bažnyčios ir visu įnirtimu su ja kovoja, veikdami dažniausiai slapta. Masonai skverbiasi į svarbiausias ir įtakingiausias vietas. Pav., valstybėje jų tikslas pasiekti kokį nors svarbų ministerio portfelį ar net prezidento vietą, kad paskum, turėdami valdžią, galėtų labiau kiršinti valstybę prieš Bažnyčią, plėšti žmones nuo tikėjimo, suvalstybinti mokyklas, kad negalėtų Bažnyčia taip greitai prieiti prie mokinių; visokiais sumetimais uždarinėti katalikiškas organizacijas ir visa daryti prisidengus ladarybės ir žmoniškumo vardais. Bet jau ypatingai jiems rūpi visokiais būdais kovoti už civilinę metrikaciją, išsiskyrimų laisvę; kelti viešumon kunigų ir katalikų ydas, piudyti parapijonis su jų klebonais. 1936 metais susirinkę į Paryžių nusprendė suvalstybinti agentūras (Havas, Fournier...), kad pažabotų jiems nepalankią spaudą, ir „įsteigti valdžios komitetą, kuris gamintų pranešimus apie užsieninę ir vidujinę politiką ir kuriuos kiekvienas laikraštis ar spaudinys turėtų priverstinai dėti". Ir masonų valdomos agentūros nutyli viską, kas liečia katalikus. Masonai susiskirstę į

tris laipsnius: mokinius, draugus ir meisterius, arba magistrus. Pirmutinės dvi rūšys dar nėra labai pavojingos, nes jų nariai dar nepažįsta visų masonų paslapčių. Dėl to ir Bažnyčia su tokiais švelniau elgiasi. Bet pavojingiausi masonai, tai trečiosios rūšies, kurie daugiausia sudaro vadinamąsias ložas (skyrius) ir vadovauja masonams įvairiuose kraštuose. Pagal naujausią statistiką užregistruotų masonų esama: Europoje papr. — 741.735, lož. 8.357; Azijoje papr. 7000, lož. 102; Afrikoje papr. 4.500, lož. 86; Š. Amerikoje papr. 3.509.000, lož 18.000; Vidurinėje Amerikoje papr. 35.000, lož. 314; Pietų Amerikoje papr. 50.000, lož. 639; Australijoje papr. 192.300, lož. 2020 Daugybė popiežių pasmerkė masonų sektas ir griežčiausiai katalikams uždraudė prie jų prisirašyti. Bažnyčios Įstatymų 2335 Kanonas šiaip skamba: „Kas prisirašo prie masonų sektų ir kitokių organizacijų, kurios kėsinasi prieš Bažnyčią ir teisėtą valstybės valdžią, tuo pačiu (ipso facto) įpuola į ekskomuniką, kurią tik gali nuimti Apaštališkasis Sostas“. Masonų sektų nariams gyviems negalima teikti Sakramentų, jeigu jie nenori išsižadėti savo klaidų, o mirusius draudžiama laidoti katalikų kapinėse. Šv. Tėvas Leonas XIII įsakė kunigui su žmonėmis kalbėti maldas po skaitytų šv. Mišių, kad Dievas apsaugotų Katalikų Bažnyčią nuo masonų įtakos (Žv, 1936, 11). — „Atsiskirk nuo savo neprietelių ir būk atsargus su savo prieteliais* (Ekli. 6,13).

45. Italija masonų įsigalėjimo laikais.

XIX šimtmečio antroje pusėje buvo labai sunkūs laikai Italijos katalikams. Visa pasaulinė valdžia buvo masonų rankose. Bedievybės dvasia buvo apėmusi ir plačius gyventojų sluoksnius; net kaimas ir tas buvo ja užsikrėtęs. 1868 m. per užgavėnias Venecijoje buvo viešai tyčiojamasi iš Šv. Sakramento: gauja išdykėlių, užsidėję kaukes ir apsirėdę vienuolių jėzuitų rūbais, Šv. Morkaus aikštėje dalino kvailai miniai plotkelius, panašius į Šv. Komuniją, ir kalbėjo įprastas prie Šv. Komunijos dalinimo kalbamas maldas. Italijos valdžia nė kiek netrukdė to biauraus jų darbo. 1869-XII-8 buvo sušauktas Romoje Vatikano rūmuose visuotinis vyskupų susirinkimas. Tą pačią dieną Neapolyje viso pasaulio „laisvosios minties“ šalininkai sušaukia kitą susirinkimą, pasityčiojimui iš Bažnyčios susirinkimo. Tą visą padarė Italijos laisvamaniai grafo Ricciardi, seimo atstovo, vadovaujami. 1869 m. spalių mėn. Bolonijoje vienas peštukas, apsiginklavęs storu dailidės stačiakampiniu, sužeidė penkius garbingus kunigus dėl to, kad norėjo pareikšti neapykantą tikėjimui. 1871 m. Pyzoje Didįjį Penktadienį antiklerikalai (nusistatę prieš Bažnyčią) suruošė didelį balių, kuris iššaukė pasibaisėjimą visoje Italijoje ir skaudžiai sužeidė tikinčiųjų širdis. 1844 m. Fitta di Cecina masonai taip įsigalėjo, kad savo valia

uždarė jėzuitų vienuolyną; Bolonijoje masonų draugija sudaužė šv. Petronijaus statulą. 1871 m. Torine 1000 lirų buvo nubaustas katalikų laikraštis l'Unita Cattolica už tai, kam šventė popiežiaus dieną. 1874 m. buvo nuverstas kryžius Koliziejuje (vieta Romoje, kur pirmaisiais šimt. buvo nukankinta per 30.000 krikščionių). 1874-VI-21 popiežių Pijų IX sveikino 15.000 žmonių minia Šv. Petro aikštėje (Popiežius tuomet buvo kalinamas Vatikano rūmuose). Ir kai Šv. Tėvas pro Vatikano langelį laimino minią, tai policija durtuvais vaikė žmones. Už tai, kam ėjo pas popiežių, kai kurie gavo mušti ir kalėjimo... (Ž.P. 1936, 12). — Socializmo sukrikščioninimas yra taip pat negalimas, kaip velnio pakrikštijimas (A. Jakštas, P. prob. 1935,63).

46. Netikinčiųjų fanatizmas.

Tautų Sąjungos rūmuose Ženevoje prie įėjimo į didžiąją salę pakabintas Kristaus paveikslas, kurį piešė žymi Amerikos dailininkė V. Oakley. Po paveikslu parašas: Kristus Ženevoje. Paveikslas vaizduoja Kristų plaunantį apaštalams kojas. Toliau matyti Mont Blanc kalnas ir Ženevos ežeras. Mokiniais atvaizduoti kai kurie tautų atstovai. Šis paveikslas turėjo būti pakabintas didžiojoje posėdžių salėje, bet netikintieji Tautų Sąjungos atstovai pareiškė protestą, ir paveikslas buvo pakabintas prie įėjimo (Liepsnos, 1937, 18, 277). — Valstybė be Kristaus anksčiau ar vėliau tampa laukinių namais (Fr. W. Foersteris, Kristus ir žmogaus gyvenimas, 1931, 237).

47. Ant arklio duobės kryžius.

Švėkšnos apylinkėje vienas laisvamanis ant nugaišusio arklio duobės pastatė kryžių. Kitas miręs laisvamanis visai be katalikų bažnyčios žinios buvo palaidotas konsekruotose (pašventintose) kapinėse. Šias kapines vėl teko konsekruoti (Šlt. 1937, 41, 653). — Amerikos laisvamaniai 1918 m. manifeste štai ko reikalavo: „Mes reikalaujame, kad visos vadinamos parapijinės mokyklos būtų uždarytos. Mes reikalaujame, kad bažnyčios, vienuolynai ir kitos religinės įstaigos ir turtai būtų apdėti mokesčiais. Mes reikalaujame, kad šventadieniais būtų uždarytos bažnyčios, kurios vargina žmones, o jų gyvenimui visai nereikalingos. Mes reikalaujame, kad religiškoms sektoms būtų uždrausta steigti prieglaudas ir labdarybės įstaigas. Mes reikalaujame, kad prezidentas neturėtų teisės paskelbti religiškų švenčių bei religiškų pasninkų..." (Šlt. 1937, 43). — Negali būti garbės, kur nėra vertybės (Lamartin).

48. Neatsakė į krikščioniškų sveikinimą.

1937 m. Meksika šventė savo tautos nepriklausomybės metinę šventę. Ta proga Čilės valstybės prezidentas pasiuntė

Meksikos vyriausybei sveikinimus ir linkėjimus. Raštas buvo adresuotas Meksikos prezidentui ir baigiamas žodžiais: „Tegu Aukščiausias saugo Jus, Ekscelencija!“ Bolševikiškoji Meksikos vyriausybė pasirodė vaikiškai netolerantiška ir neturinti paprasčiausio mandagumo. Ji nutarė visai neatsakyti į Čilės prezidento pasveikinimą, aiškindamasi tuomi, kad sveikinimo paskutinieji žodžiai nesutinką su Meksikos vyriausybės revoliucijonieriška idealogija (nusistatymu). — Įsigalėję Ispanijoje kairieji panaikino ispanų atsisveikinimo žodį „adios“, kuris susijęs su bedievių nekenčiamu vardu Dievas (ispaniškai Dios) (XX, 1937, 37).

49. „Religinė procesija“ ir „religiniai abitai“.

Garsaus ristiko Stanislovo Zbyško broliui Vladislovui Zbyškai esant Cordoboje, Ispanijoje kilo pilietinis karas. Komunistai ir anarchistai pirmiausia puolė žudyti kunigus, vienuolius ir seseris vienuoles. Cordoboje ristikas matė, kaip komunistų ir anarchistų gaujos su smarkiausiais šūkavimais ir išjuokimais gatve varė iš drabužių išvilktus tris kunigus ir 50 seserų vienuolių. Raudonieji piktadariai šaukė, kad tai „religinė procesija“. Tie nelaimingieji kunigai ir vienuolės prieš keletą dienų buvo suimti ir uždaryti be maisto ir vandens. Pagaliau nutarta nelaiminguosius nužudyti. Vienos bažnyčios priešakyje visi nelaimingieji buvo įvilkti į storus maišus. Raudonieji šaukė, kad tai „religiniai abitai“. Maišai pagaliau buvo sulieti žibalu, ir visos aukos suvarytos į bažnyčią, kurios viduje buvo padegtos. Suliepsnojo bažnyčios vidus. Keletas tų nelaimingų degančių aukų klykdamos bandė išbėgti pro duris į lauką, bet raudonųjų gauja jas sugraibė ir įstūmė atgal į bažnyčią (XX, 1938, 79). — Tam, kas gera, žmonės niekad tiek nesusitelkia, kiek Dievo paliepimams trukdyti (Vysk. Būčys, Liurdas, 1934, 232).

50. Bepročių namai bažnyčių griovėjams.

Didžiosios Prancūzų Revoliucijos bedieviai revoliucijonieriai stengėsi panaikinti krikščionybę, o į jos vietą įvesti „pasaulietišką" tikėjimą. Dėl to jie paskelbė karą krikščioniškoms šventėms, užgynė pasninkus, uždraudė krikščioniškas laidotuves. Hubert'as pranešė Paryžiaus miesto valdžiai, kad Bonne-Nouvelle dalyje revoliucionieriai nugriovė varpinę. Jis įnešė sumanymą nugriauti visų Paryžiaus bažnyčių bokštus, nes prasikišti pro kitus namus esanti aristokratiška žymė. Jo sumanymas buvo priimtas, ir buvo nugriauta daug bažnyčių bokštų Čhaumet'as įnešė sumanymą sunaikinti Paryžiaus katedroje šventųjų statulas. Daug šventųjų statulų sunaikinta ir kitose bažnyčiose, bet ypatingai Reimso ir Strasburgo katedrose. Sirasburge vienas bedievis revoliucionierius jokobinų klube įnešė sumanymą griauti Strasburgo katedrą, kuri laikoma gotiško stiliaus gražu-

mo stebuklu. Tą katedrą nuo išgriovimo beišgelbėjo vienas vyras. Sugėdindamas bedievius, jis patiekė šitokį sumanymą: „Iš išgriautosios katedros akmenų reikia pastatyti bepročių namus ir į juos visų pirma uždaryti tą, kuris įnešė sumanymą išgriauti katedrą". Konvento (1792-95 Prancūzijos revoliucijonierių susirinkimas) pasiuntinys Dumont'as 1793-XII-4 praneša iš departamentų Somme, Pasde Calais, Oise: „Visur uždaroma bažnyčios, deginama suolai, klausyklos, daroma patronai iš mišiolų". Bažnyčių varpus bedieviai sudaužę liejo iš jų ginklus, subiaurojo pašvęstuosius kielikus, išplėšė monstrancijas, išniekino relikvijas ir Šv. Sakramentą, sunaikino šventųjų statulas, altorius, iš arnotų jie siuvo sau kelnes, iš albų — marškinius. Asilus aprengę bažytiniais rūbais, prie jų uodegos pririšę kryžių ir Šv. Raštą, vedžiojo po miestą. Saint-Denis'o mieste bedieviai revoliucijonieriai plėšė bažnyčias, lindo net į karstus, nuplėšė ir išbiaurojo numirėlius, o prisiplėšę visokių brangenybių grįžo į Paryžių. Degtinę jie gėrė iš išvogtųjų kielikų, valgė žuvis pasidėję ant patenų. Užsisėdę ant asilų, aprėdytų bažnytiniais rūbais, bedieviai laikė rankose išplėštas monstrancijas, kupkas su Švenčiausiu Sakramentu. Prie karčiamų sustoję jie pildavo į kupkas degtinę ar kitus svaigalus ir iš jų gerdavo. Už jų ėjo mulai, apkrauti išplėštais kryžiais, žibintuvais, smilkyklomis, krapylomis ir kitokiais bažnytiniais dalykais (Bedievių inkvizicija, 1928, I, 50-52). — Skelbti religijai kovą kultūros vardu — tai pridėti kirvį prie pačių kultūros šaknų (Prof. Dovydaitis, Atviras laiškas mokytojams, Liet. Mok. 1930, 407).

51. Kristaus statula — taikinys.

Tuloje (SSSR-e) jaunimo klube mokoma taikliai šaudyti. Taikiniai yra Kristaus ir apaštalų statulos, padarytos dviejų metrų aukštumo, Premijos išmokamos tiems, kurie pataiko į figūros širdį. Tokie šauliai gauna nemokamą bilietą į kinematografą ar į kurią kitą pramogą (XX, 1938, 32). — Blogo darbo bangos, kaskart platesnius skriedamos ratus, vis daugiau žmonių traukia į savo sūkurį (M. Pečkauskaitė).

52. Negudrus Dievo bandymas.

Viename Amerikos laisvamanių laikraštuke buvo parašyta: „Kunigai skelbia, kad Dievas baudžiąs už nuodėmes. Galima padaryti bandymą: dešimt minučių aš visaip burnosiu prieš Dievą ir šventuosius ir prašysiu, kad už tat Dievas mane nubaustų. Jei jis yra, tegu nutrenkia mane perkūnu, arba padaro nebyliu. Tada jūs įtikėsite, kad Dievas tikrai yra, bet jei aš liksiu gyvas ir sveikas, reiškia—Dievo nėra. Aišku ?" Į šitokį vaikiškai negudrų laikraščio samprotavimą „Šaltinis" atsakė, kad tokiu būdu tik šunį ar bulių galima ištirti, ar jie yra pikti

ar ne, bet ne Dievo buvimą. Jei Dievas jūsų nenubaus, atsakytume tokiam, tai pasirodys jo begalinė tobulybė, kad nesiduoda lyg šuva erzinamas. Be to, tas bandymas parodys, kad Dievas yra visagalis, visažinąs ir nieko nebijąs. Valstybė gaudo nusikaltėlius susirūpinusi, nes gali pabėgti. Dievas ramiai laikosi ir neskuba bausti, nes žino, kad iš jo rankų neištrūks. Vėliau ar anksčiau turės stoti į jo teismą. Į teismą pats neieškomas ateis bausmės atsiimti. To neišvengs. Dievas išmintingai padarė, atidėdamas bausmę ar atpildą aname gyvenime atiduoti. Dėl to nė pragaro ant žemės nesukūrė, nebent patys žmonės sau jį pasigamina. Jo yra didis gailestingumas, kad jis leidžia savo priešams atsiversti. Bet kai kuriuos jau žemėje nubaudžia: vienus netiesiog per savo gamtos įstatymus, kitus tiesiog kaip stebuklingu būdu (Šlt. 1937, 44, 697).—Netylės Kristus teisdamas, nes tylėjo teisiamas (Šv. Augustinas).

55. Mokslo priemonės bedievinimui.

Sovietų Rusijoje ir mokslo priemonės turi tarnauti bedievybės propagandai (skleidimui). Ant paišelių, plunksnakočių, trintukų, peiliukų ir kitokių mokslo priemonių ir net žaislų įgraviruoti (įrašyti) bedieviški šūkiai (obalsiai) (XX, 1937, 133). — „Kas yra nedoresnio už tai, ką prasimanė kūnas ir kraujas? Bet ir tai bus nubausta“ (Ekl. 17, 30).

54. Papročių bedievinimas Rusijoje.

Viatkos gubernijos kaimiečiai įvairių švenčių proga nuo seno žaidžia įvairius žaidimus: per Tris Karalius veda mešką, per Velykas supasi sūpuoklėse, per užgavėnias važinėjasi rogutėmis ir pan. Bolševikų valdiškos įstaigos šiuose žaidimuose įžvelgė religinių apeigų atgarsį ir ėmė juos naikinti. Tada vienas bolševikų laikraštininkas (Krušinskis) iškėlė mintį, kad tuos žaidimus reikia ne naikinti, bet „perkainuoti, žiūrint į juos iš bolševikiško taško“, kaip kad buvo padaryta su Kalėdų eglute. „Žaidimus reikia atidalinti nuo bažnytinio, bet ne nuo gamtos kalendoriaus“, rašo Krušinskis. Nors tai ir naujos kovos su religija būdas, bet vargu Kirovsko rajono (buv. Viatkos gub.) gyventojai sutiks rogėmis važinėti per Šv. Joną, o sūpuoklėmis suptis per užgavėnias (XX, 1937, 84). — „Kas atmeta išmintį ir drausmę, tas nelaimingas; tokių viltis tuščia, jų vargai be vaisiaus ir jų darbai nenaudingi (Išm. 3,11)“.

55. „Kovojantis bedievis“.

Sovietų Rusijoje komunistinio jaunimo sąjunga išleido nuostatą, pagal kurį pasižymėję antireliginėje (prieštikybinėje) kovoje propagandistai galės nešioti prisegtą prie kaklaraiščio Lenino paveikslą su parašu „Kovojantis bedievis“ (XX, 1937, 77).

Sibiro geležinkelių direkcija Rusijos revoliucijos 20 m. sukakties proga nutarė paleisti kursuoti traukinį „Ekspresas Bedievis“ ir suorganizuoti jame parodą, pavadintą „Bažnyčios siaubas“ (XX, 1937, 122). — Vaiko siela panaši yra į minkštą vašką, kuriame kaip Dievo taip ir velnio paveikslą gali išspausti... Kaip smiltingame krante vanduo bėga paskui pirštą, kuriuo darome smėlyje griovelį, taip ir jaunas amžius yra prie visko palinkęs. Vedamas eis ten, kur tik panorėsi jį nuvesti, kur tik panorėsi jį patraukti (Šv. Jeronimas).

56. Kryžius po ūkininko sermėga.

Saratovo bolševikiškoji miesto valdyba visiems valdininkams, tarnautojams ir komunos darbininkams 1937 m. griežtai uždraudė savo butuose laikyti kryžių, Kristaus ir kitų šventųjų paveikslus. Nusižengę šiam įsakymui išvejami iš valdiškų butų (XX, 1087, 244). Užsieniečiai specialistai komunistinėje Rusijoje turi duoti parašus, kad jie nepriklauso jokiai religinei bendruomenei ir neskirs jokios algos dalies tikybinėms organizacijoms (XX, 1937, 228). Sovietų Rusijos meno ir teatro vadovybė uždraudė kaip meno kūrinį teatruose ar kitose viešose vietose griežti garsųjį Šuberto kūrinį „Ave Maria“ (Sveika Marija). Maskvos ir Leningrado GPU agentai rinkose pastebėjo, kad atvažiuoją iš kaimų ūkininkai po drabužiais dėvi kryželius. Kad kryžius iš kaimo, kuriame jis po senovei liko gerbiamas, negrįžtų atgal į miestą, GPU įsakė tokius ūkininkus, kurie nešioja kryželius, suimti. Tik vieną dieną vienoje Maskvos rinkoje buvo suimta apie 100 ūkininkų su kryželiais. Visi kryželiai buvo atimti ir sudeginti, o patys ūkininkai patraukti atsakomybėn už „pardavinėjimą neregistruotų prekių“ (XX, 1937, 257).

57. Vardan laisvės nelaisvė.

Rusijos Sovietų Sąjungos vidaus reikalų liaudies komisariatas 1937 m. prieš rinkimus ir per pačius rinkimus (XII. 12) uždraudė visokias pamaldas bet kokiuose maldos namuose. Visas maldyklas saugojo policija, kad žmonės neitų melstis. Girdi, Sovietų piliečio niekas neturįs atitraukti nuo tokio svarbaus dalyko, kaip rinkimai. Ta pačia proga buvo areštuota ir net sušaudyta daug dvasiškių (net vyskupų), kurie būk agitavę prieš Sovietų valdžią. Ir tas darėsi po įrašymo į konstituciją kulto laisvės, pastebi „XX amžius“ (1937,271). — Žinomas IX šimtmečio filosofas ir istorikas Taine yra pasakęs, kad revoliucijos paprastai yra pradedamos idealistų, tęsiamos karjeristų ir baigiamos žulikų. O didysis ir radikalusis J.A.V. filosofas ir pedagogas John Dewey, 1928 metais keletą mėnesių išbuvęs SSSR-e ir su neslepiama simpatija stebėjęs jos gyvenimą ir toje pat dvasioje parašęs savo įspūdžius, pagaliau už-

baigė: tai gal pats didžiausias ir įdomiausias bandymas, kuris kada nors yra mėgintas mūsų planetoje, bet aš noriu, kad jis vyktų Rusijoje, negu mano tėvynėje (XX, 1937, 253),

58. Perskyrė dėl vaiko krikšto.

1937 m. Sovietų Sąjungos švietimo narkomas A. S. Bubnovas buvo atleistas nuo pareigų. Jau 1925 m. dėl Bubnovo buvo kilęs didelis skandalas: jo sūnų žmona pakrikštijo cerkvėje, ir jis buvo pareikalautas dėl to su ja persiskirti, tačiau tai padaryti nesutiko ir buvo papeiktas (XX, 1937,,233). — Tulos teismas 1937 m. perskyrė su žmona darbininką Topornikovą tik dėl to, kad jo žmona slaptai pakrikštijo cerkvėje savo naujagimį sūnų. Vaiką teismas priteisė iš motinos atimti ir atiduoti auklėti valstybės išlaikomai prieglaudai (XX, 1937. 294). — Biaurūs darbai visuomet išlys aikštėn, nors juos žemėmis užverstume (Šekspyras).

59. Sutrypė paskutinį motinos norą.

1937 m. mirusi Sovietų Rusijos diktatoriaus Stalino motina testamente buvo pareiškusi savo valią—būti palaidotai šalia savo vyro. Ant kapo turėjo būti pastatytas kryžius. Taip pat pareiškė norą, kad ant jos kapo nebūtų jokių komunistinių ženklų. Nepaisant to, sūnaus pageidavimu, motinos lavonas buvo sudegintas. Buvo atkastas ir tėvo karstas. Su jame buvusiomis liekamomis atliktos tos pat „ceremonijos“. Abi urnos buvo atgabentos į Maskvą (Šlt. 1938, 29, 457). — Vokietijos nacionalsocialistai (hitlerininkai) įsakė protestantams išmesti iš maldų žodį „Aleliuja“, nes jis esąs žydiškos kilmės (Kristaus Karaliaus Laivas, 1986, 40).

60. Duktė išdavė tėvą.

Žitomyriuje (Rusijoje) Sovietų pilietis Baškevičius policijai buvo įduotas savo 18 m. dukters. Tėvas važinėjęs Latvijoje ir sekmadienį Daugavpilyje užėjęs į katalikų bažnyčią. Po pamaldų tą dieną buvusi skaitoma šv. Tėvo enciklika apie komunizmą. Žinoma, tėvas grįžęs papasakojo savo kelionės įspūdžius. Jo duktė, būdama pasileidusi bolševikė, nuėjo ir tėvą įskundė policijai. Sovietų teismas Baškevičių, kaip neištikimą valstybei, nutarė trims metams iš gyvenamos vietos ištremti (Šlt. 1937, 24, 377). — Niekas nėra geras pilietis, jei jis nėra geras sūnus, geras tėvas, geras brolis, geras draugas, geras vyras (Prancūzų 1795 m. konstitucija). — Kas už savo gerus darbus trokšta žmonių pagyrimo, tas didžios vertės daiktą parduoda pigia kaina, nes, kuo galėjo pasiekti dangaus karalystę, už tai jis tenori tik pranykstančių tuščios garbės malonių (Šv. Grigalius).

V. DIDIEJI PERVERSMAI

„Nesivėlink grįžttis į Viešpatį ir neatidėliok iš dienos į dieną".

Ekli. 5.8.

61. Malda į Šv. Dvasią — kelias į Tiesą.

Anglas gydytojas Dr. Bull'is buvo laisvamanis. Jo dažna lankytoja (pacientė) buvo viena protestantė ponia, kuri išmokė jį katalikų maldelės į Šv. Dvasią: „Ateik, Šventoji Dvasia, pripildyk savo tikinčiųjų širdis, uždek juose savo meilės ugnį. Atsiųsk savo dvasios, ir viskas atsinaujins, ir Tu atnaujinsi žemės veidą". Dr. Bull'iui ta maldelė patiko ir pasirodė labai graži. Jis ėmė kasdieną ją kalbėti, o paskum — net kelius sykius per dieną, nes ji labai kėlė jo dvasią. Ta trumpa, bet turininga maldelė buvo Dr. Bull'io atsivertimo akstinas (Beispiele, Oberhammer, 1.931, 70-1). — Konvertitas Langbehn'as, kurį atvertė vysk. Keppler'is, prisipažino: „Aš nežinau, kaip turiu už tai dėkoti Aukščiausiajam. Dievas man daug suteikė, ir aš jaučiuos taip laimingas, kad kartais per džiaugsmą širdgėlą jaučiu" (Šlt. 1938, 11, 178).

62. Tik subrendęs protas pažįsta Tėvą.

Toli, toli rytuose gyveno išmintingas karalius. Jis buvo laimingas turėdamas daug gražių sūnų. Bet, vos tik jo vaikai nudėvėjo pirmuosius vaikystės rūbus, karalius juos užmigdė ir liepė išvežti į vieną tolimą salą viduryje jūrų. Vienas dvariškis, nustebintas tokiu karaliaus elgesiu, jam tarė: „Kodėl taip darai, mano Viešpatie? Tavo sūnūs būtų galėję gyventi pertekliuje ir patogumuose. O dabar jiems teks vaikščioti dygliuotais takais ir sėstis už neturto stalo". Karalius neatsakė. Jo sūnūs, pabudę iš ilgo miego, nežinojo kame esą. Jie pamiršo net savo karališką kilmę ir gyveno kaip vargšai. Jie dirbo, kovojo ir vis daugiau įgijo jėgų. Vieną dieną vyresnysis brolis tarė: „Ar jūs nepagalvojate, kad mes galime būti broliai?" — „Tiesą sakai", atsakė kitas, „mūsų veido bruožai ir mūsų mintys mums duoda pagrindo taip manyti" Ir taip jie pasijuto esą broliai. „Bet jei mes esame broliai, tai kur yra mūsų tėvas?" Į tai jie negalėjo rasti atsakymo. Karalius gi žinojo, kaip gyveno jų sūnūs, ir, nors toli būdamas, jais rūpinosi. Jis pasiuntė savo jaunesnįjį

sūnų, kuris dar buvo su juo, pas brolius. Šis atvykęs į salą tarė: „Jūs esate broliai, ir aš jūsų brolis. Mūsų tėvas yra karalius, galingas žemės valdovas“. Jaunuoliai nežinojo, tikėti ar netikėti atėjūno žodžiams. Kai vyresnysis sūnus pasiekė protinį subrendimą, karalius pasiuntė tarnus jo paimti. Jis buvo užmigdytas ir pargabentas namo. Kai sūnus atbudo, jis pažino tėvą, ir jo siela prisipildė džiaugsmu. Ir tada jis tarė: „Esi laimingas, tėve, ir turi gerą širdį. Tik dabar žinau, kodėl turėjo mano protas subręsti kentėjimų žemėje“. Karalius panašiai ir kitus sūnus susigrąžino į rūmus (Draugija, 1938, 1, 25). — Prūsijos kunigaikštienė Ona, kuri po sunkių vidujinių kovų 1901 metais perėjo į Katalikų Bažnyčią, sako: „Tai buvo Dievo malonė, kad aš tapau šv. Bažnyčios nariu. Tai vienintelė neapgaulinga laimė, kuri verta, kad ir didžiausios aukos“ (Šlt. 1938, 11, 178).

63. Šv. Dvasia apšvietė.

Vienas senosios Austrovengrijos armijos aukštas karininkas per Didįjį karą sunkiai susirgo. Jis buvo Graikijos bažnyčios narys. Liga buvo toki sunki, kad jam grėsė pavojus apakti. Uošvė patarė jam garbinti Šv. Tėvo Pijaus X paveikslą ir nuoširdžiai melstis į Šv. Dvasią žodžiais: „Dieve Šventoji Dvasia, kuri tuo pačiu metu paeini iš Tėvo ir Sūnaus, pasigailėk manęs!“ Karininkas nesipriešindamas paklausė gerosios moteriškės patarimo. Ir žiūrėkite! Vieną rytą jis džiaugsmingai sušuko: „Aš būsiu katalikas ir, būtent, Romos katalikas!“ Pasakyta, padaryta! Netrukus tas kilnusis karininkas paprašė katalikų kunigą supažindinti jį su katalikų tikėjimo tiesomis, o pats ėmė karštai prašyti Šv. Dvasią, kad, apsaugojusi jį nuo kūninio apakimo, gražintų jam ir dvasios regėjimą. 1920 m. jis perėjo į Katalikų Bažnyčią (Beispiele, Oberhammer 1931, 71). — Svarbiausioji gadynė žmogaus gyvenime — jo asmenybės išsivystymas. Paskum prasideda kova su pasauliu, kuri tiek yra įdomi, kiek yra sukuriama kas nors nauja (Goethe).

64. Per kryžių į bažnyčią.

Viename Prancūzijos miestelyje buvo parapijinės misijos. Netoli bažnyčios gyveno netikintis kalvis, kuris, norėdamas trukdyti misijonieriui, per visas misijų dienas kėlė kalvėje didžiausį triukšmą. Vieną dieną į jo kalvę įėjo misijų vedėjas. Kalvis manė, kad vienuolis ims bartis ant jo, ir jau buvo pasiryžęs tinkamai atsikirsti. Bet misijonierius ramiai jam tarė: „Ar negalėtum pristiprinti prie mano kryžiaus Išganytojo rankos, kuri visai atsipalaidavo?" — „O, tą lengvai padarysiu“, atsiliepė kalvis. Bet kitą dieną tasai kalvis jau buvo bažnyčioje ir atsidėjęs klausėsi misijonieriaus pamokslo. Kalvėje įsiviešpatavo mirtina tyla. Po kelių dienų kalvis atnešė misijų vedėjui sutaisytą

kryžių ir paprašė išklausyti jo išpažinties. „Kas tamstą atvertė?“ paklausė misijonierius. „Pats nežinau kaip tatai įvyko. Kai paėmiau kryžių taisyti, mane apėmė kaž koks baisus jausmas. Man pasirodė, jog aš esu tasai budelis, kuris kryžiuoja Kristų. Nebegalėjau pakelti plaktuko. Iš Prikryžiuotojo veido jaučiau tokį priekaištą, kad negalėjau pats savęs pakęsti, ir nutariau pasitaisyti ir kitaip gyventi“. Ir buvęs bedievis sukniubo prie misijonieriaus kelių (Lapot, II, 80). — Tai yra tikras draugas, kurs ir tada su mumis palieka, kai prarandame save pačius — ir kaip kai kada ta draugystė atlyginama tuo, kad draugas mus vėl atveda į tikrą kelią, ir mes vėl surandame patys save (O. S. Marden, Ugdykime talentus, 1936, 78).

65. Kryželis — atsivertimo pradžia.

Dr. Lebrechtas Dreves (g. 1816 m. Hamburge) dar vaikas būdamas gavo dovaną kryželį. Nors tėvas tą kryželį iš vaiko atėmė, bet jis jo niekad nebeužmiršo ir visada svajodavo apie kryžių ir Kat Bažnyčią, kuri kryžių gerbia ir myli. Didelio gaisro metu (1842 m.) Lebrechtas padėjo vienam katalikų kunigui ištuštinti bažnyčią ir matė, kaip kunigas išgelbėjo nuo gaisro Švenčiausiąjį. Tai padarė jam neišdylamą įspūdį. Dreves vis labiau artinosi prie katalikybės. Pagaliau antroje 19 šimt. pusėje jis priėmė katalikų tikėjimą ir savo atsivertimą pats gražiai eilėmis aprašė (Vertrauet, Oberharnmer, 1932, 144-5). — Būdamas viešbutyje, šv. Aloyzas ieškodavo Prikryžiuotojo. Nesurasdamas paveikslo, pats nupiešdavo ant popierėlio kryželį ir laikydamas jį rankoje karštai melsdavosi (Šv. Aloyzas, Mešler, 1926, 33).

66. Paskutinis atgailojančio sūnaus pasveikinimas.

Viename Elzaso (Prancūzijoje) mieste buvo pasmerktas mirti jaunas, tik 22 metų amžiaus, nusikaltėlis. Bausmės vietoje, nors buvo prisirinkusios minios žmonių, viešpatavo mirtina tyla; visi gailėjo tokio jauno žmogaus, per blogus draugus nuėjusio gyvenimo šunkeliais. Lydėjęs į bausmės vietą nusikaltėlį kunigas pagaliau jį paklausė, ar neturįs kokio svarbaus paskutinio prašymo. Jaunikaitis išsiėmė iš kišenės rožančių ir vos girdimai prabilo: „Šitą rožančių aš gavau iš savo motinos Pirmosios Komunijos prisiminimui. Ji dažnai su manimi kalbėdavo šitą rožančių ir tūkstančius pamokymų man duodavo. Vėliau aš atsitraukiau nuo motinos ir, patekęs į negerų žmonių draugystę, nuėjau gyvenimo šunkeliais. Už savo nusikaltimus, štai, aš turiu taip negarbingai mirti. Būdamas kalėjime, prisiekiau niekad nebeatsiversti ir nebegrįžti prie Dievo. Bet vieną dieną savo drabužiuose netikėtai atradau šitą rožančių. Jis išgelbėjo mano sielą. Aš ėmiau karštai melstis, ir pagaliau radau sielos ramybę.

Prašau atiduoti mano motinai šitą rožančių, kaip paskutinį atgailojančio sūnaus pasveikinimą motinai ir kaip mano atsivertimo ženklą“ (Fatinger, II, 286). — „Tikėjimo malda išgelbės ligonį, ir Viešpats pakels jį; o jei yra nuodėmėse, bus jam atleistos“ (Jok. 5,15).

67. Maldoje nusiraminimas.

Leningrado fabriko bedievių sąjungos pirmininko Jaroslavskio padėjėjas Siakovasbuvo baigęs net bezbožnikų universitetą, bet jo sesuo vis dėlto grįžo į tikėjimą. 1937 m. darant kratas pas bezbožnikų organizacijos narius ir juos tardant, Siakov'aitė pasisakė, kad seniau ji niekinusi tikėjimą, bet paskum, po nelaimių šeimoje, neberadusi kitur nusiraminimo, kaip bažnyčioje ir maldoje (XX, 1937, 205). — Praradusi tikėjimą, žmonija visada grįžta atgal (M. Pečkauskaitė).

68. Mišių įspūdingumas paveikė.

1936 m. atsivertė į katalikybę metodistų pastorius Dr. Fritzpatrickas. Jo atsivertimui didelės reikšmės turėjo šv. Mišių įspūdingumas. „Gražumas ir iškilmingumas visų tų ceremonijų mano širdyje iššaukė didelę pagarbą ir nusistebėjimą", rašo pats konvertitas (atsivertėlis) (XX, 1936, 7). — Kada Meksikos katalikų persekiojimo metu Robertas Cruz su Calles'o slapta policija gaudė drąsuolius kunigus, tuo pačiu metu Calles'o žmona pasirūpino, kad jo namuose būtų atlaikytos šv. Mišios (Kristaus Karaliaus Laivas, 1936, 40).

69. Paveikslėlio galia.

Viena Norvegijos protestantė mokytoja keliavo į Italiją pamatyti didžių meno kūrinių. Kai ji lankėsi Florencijoje, prie jos priėjo viena moteris ir padavė paveikslėlį. Mokytoja manė, kad tai pavargėlė, ir jau norėjo duoti išmaldos. Bet moteris tuoj pasišalino. Grįžusi į viešbutį, mokytoja paėmė paveikslėlį pažiūrėti. Tai buvo šv. Teresėlės atvaizdas, o antroje pusėje skelbimas apie „Sielos Istoriją". Mokytoja knyga ėmė įdomautis ir tuojau nusipirko. Toji knyga ir to« šventosios gyvenimas taip ją paveikė, kad ji grįžusi į Norvegiją perėjo į Kat. Bažnyčią (Šlt. 1937, 12). — Kaip sudaro džiaugsmo žvėries sugavimas tam, kuris yra medžioklei atsidėjęs, ieškojęs, sekęs, paleidęs šunis, kurie vytųsi, — taip lygiai atrodo maloni tiesa, jei ji ieškoma, jei ji triūso keliu surandama (Klemensas Aleks., Stromatai, 1, 2).

70. Per maldaknygę į katalikybę.

Į žinomo anglų pramonininko Stepono Taprel'io Holand'o biurą Londone įstojo pasiuntiniu tarnauti vienas berniukas. Vieną dieną jis paprašė jį atleisti išklausyti šv. Mišių. Vaikinas

leidimą gavo. Tačiau, praėjus kuriam laikui, šefas vėl gavo tokį pat prašymą. Šefas leidimą vėl davė, tačiau vienam tarnautojui įsakė ištirti, ar berniukas tikrai tą laiką praleis bažnyčioje. Taip, jis ėjo į bažnyčią, o iš bažnyčios grįžo tiesiog į darbą. Tada pramonininkas pradėjo vaiką teirautis apie šv. Mišias, kurios jį sudomino, tačiau apie jas nieko nežinojo. Berniukas, kaip mokėdamas, tai paaiškino. Pramonininkui aiškinimas padarė įspūdį, ir jis leido vaikui ir toliau vaikščioti į bažnyčią. Kartą berniukas pramonininkui parodė savo maldų knygelę, ir fabrikantas ją pasiėmė peržiūrėti. Ir tas įspūdis, kurį jam padarė ši maldaknygė, buvo toks stiprus, kad jis priėmė katalikybę. Jo tikėjimas nebuvo tuščias: daug aukojo religijos reikalams. Iš jo lėšų buvo pastatyta viena bažnyčia. Jis taip pat yra vienas iš fundatorių garsiosios Vestminsterio katedros (Žv. 1937, 7, 158). — Vieno protestantų pastoriaus duktė (Luizė Hensel), grįžusi į Katalikų Bažnyčią, savo dienoraštyje rašo: „Mano grįžimo į Katal. Bažnyčią pagrindu buvo tas tyras pažinimas, kad Kristaus įsteigtoji Bažnyčia yra tik vienų vienintelė Katal. Bažnyčia. Tas pažinimas manyje buvo taip įtikinantis, kad aš būčiau tą žingsnį padariusi, jei man už tai grėstų ir kartuvės“ (Šlt. 1938, 11, 178).

71. Tarnaitė apaštalė.

Viktorijos saloje Syrakūzų arkivyskupas 1938 m. priėmė į Katalikų Bažnyčią labai žymų „laisvosios protestantų Bažnyčios“ pastorių Sgroi. Po kelių dienų tas pastorius katalikų apeigomis priėmė su žmona moterystės sakramentą ir pakrikštydino du savo vaikus, kurie ligi šiol buvo be krikšto. Pastorius, nors buvo dvasiškis, tačiau gyveno laisvamaniškai. Paklaustas, kokia jo atsivertimo priežastis, atsakė: „Prieš metus mirė mano mažytė dukrelė, kurią aš labai mylėjau. Bet ją prieš mirtį pakrikštijo, man nežinant, mano katalikė tarnaitė, ir tik tada pasakė. Dukrelė mirė su tokiu ramumu ir šypsena veide, kad aš to negalėjau užmiršti ir buvau priverstas susimąstyti. Tas mąstymas ir privedė mane prie tikrojo tikėjimo, kurį radęs džiaugiuos“ (Šlt. 1938). — „Dideliuose namuose yra ne tik auksinių ir sidabrinių indų, bet taip pat medinių ir molinių; ir tai vieni garbei, kiti negarbei. Taigi, jei kas apsivalys nuo tokių, bus indas garbei, pašventintas ir naudingas Viešpačiui, pirengtas kiekvienam geram darbui“ (2 Timot. 2,20-21).

72. Atsivertimams šelpti draugija.

Anglija kiekvienais metais turi daug konvertitų. Į Katal. Bažnyčią kasmet ten pereina per 10.000 anglikonų. Ypač daug kliūčių susidaro anglikonų dvasiškiams, nes atsiversdami tuo pačiu praranda savo vietą ir duoną. Kad šitokiems atsivertė-

liams nereikėtų bado ir skurdo kęsti, Anglijoje susidarė pašalpinė draugija. Ta draugija 1936 m. yra išdavusi 11.000 svarų sterlingų pašalpų 279 atsivertusiems anglikonų kunigams (Šlt. 1937, 41, 645). — Rašytoja grafienė Ida Hahn-Hahn savo džiaugsmą dėl įstojimo į Kat. Bažnyčią išreiškia šiais žodžiais: „Pasidarė taip, kad aš iš pavargėlės tapau lyg ir karalienė“. Prieš savo mirtį 1880 m. ji pareiškė: „Nors kūno atžvilgiu aš ligota ir silpna, bet aš labai branginu tą laimingą valandą, kurioje įstojau į Katal. Bažnyčią“ (Šlt. 1938, 11, 178).

73. Religijos pamokų nauda.

Tėvas Jalet S. J., garsus Portugalijos Katalikų Akcijos ir žosistų vadas ir pamokslininkas, pasakoja, jog vienoje berniukų gimnazijoje šitaip atsitiko: Berniukas N. N. turėjo jau apie 14-15 metų, bet vis dar tebebuvo nepriėmus šv. Krikšto. Tačiau, belankydamas naujai įvestas religijos pamokas, tiek persiėmė ir susidomėjo tikyba, religiniais ir moraliniais klausimais, jog per kelias savaites ne tik pats apsikrikštino, net kartu dar priruošė prie krikšto ir prie Pirmosios Komunijos savo motiną ir dvi sesutes (Šlt. 1937, 297). — 1913 m. Šveicarijoje savo viloje ant Ziuricho ežero kranto mirė garsus gydytojas A. B-te. Prieš pat mirtį, kai už ežero žavingai leidosi saulė, jis tarė: „O kaip graži saulė! Bet kur kas gražesnis buvo kat. tikėjimas, kuriame aš praleidau savo gyvenimą! Jo vaizdai mane ir dabar mirštant gaivina. Dar gražesnis bus pats Dievas!“ (Šlt. 1938, 11, 178).

74. Sūnus atvertė tėvą per radio.

Vieno garsaus Paryžiaus nekataliko gydytojo sūnus priėmė katalikybę ir įstojo į domininkonų vienuolyną. Tėvas ant savo sūnaus taip įpyko, kad jo visiškai išsižadėjo ir jokiu būdu nesidavė parmaldaujamas. Bet, štai, kartą tas senis gydytojas nuėjo šventą dieną pas savo draugą gydytoją, kurio žmona visuomet per radio klausydavo pamokslo. Ir tą dieną pamokslą sako to svečio gydytojo sūnus, jau kunigas. Jis kalbėjo apie kunigystės kilnumą. Tėvas išklausė visą sūnaus pamokslą, ir nebesusilaikė... jis pravirko, o po kelių dienų pats priėmė katalikybę ir atsiprašė savo sūnų (Šlt. 1938). — Atsivertęs iš komunizmo New Orleano aukštas valdininkas A. Hoore vietos katalikų dienraštyje 1937 m. rašė: „...Buvo laikas, kad apie Katalikų Bažnyčią negalėjau pamąstyti be pykčio. O šiandieną mane ima pyktis, jog taip dariau... Tai nesuprantamas reiškinys. Komunistams yra kalte kalama, kad didžiausia žmonijos nelaimė yra religija, ypač kat. tikėjimas. Tikėkite: tas visiškai teisinga. Kol pasaulyje bus religija, tol nebus komunizmo. Kodėl? Tikintis žmogus negali pasiduoti grynai apgaulei. Bet juk komunistų milijonai? Taip! Jie pasidarė komunistai ne dėl to, kad

komunizmas būtų juos patraukęs savo kilnumu, bet kad jie norėjo pabėgti nuo tikėjimo pareigų. Reikia atminti, kad šiandieną miestų žmonės yra nebetekę valios, dvasinių jėgų. Yra perdėm ieškotojai to, kas kūniška. Čia jiems sunkiausias dalykas ir atsistoja: visokį Dievo ir Bažnyčios įsakymai. Nors jie begaliniai naudingi, tačiau kas neturi valios jiems nusilenkti, jie yra begalinė našta, nuo kurios stengiasi pabėgti. Miesto žmonėms jau reikia naujų organizacijų, kurios veiktų protą ir valią, nes šių dienų miesto žmogus nebemoka gyventi, tik gyvenimą piktam panaudoti“ (Šlt. 1937, 23, 337).

75. „Atmink, o maloningiausioji Marija...“

Bourbon-Lancy parapijoje, Prancūzijoje, vienas dvaro nuomininkas savo nedoru gyvenimu buvo visos parapijos papiktinimas ir nuolatinis klebono rūpestis. 1842 m. jis sunkiai susirgo. Klebonas nuėjo jį aplankyti, tikėdamas gauti progą sutvarkyti jo sielos reikalus. Tačiau ligonis kunigą iškoliojo ir išvijo. Nuliūdęs eina klebonas namo. Buvo vėlus vakaras. Pilnas širdies skausmo, kad viena siela netrukus turės žūti, klebonas apsiverkė ir čia pat kelyje susijaudinęs atsiklaupė ir atkalbėjo maldelę „Atmink, o maloningiausioji Marija...“ Atsistojęs pasiryžo dar kartą nueiti pas ligonį, todėl pasuko atgal. Staiga beatidundąs raitelis. Būtų tamsoje prajęs pro šalį, bet klebonas, nujautimo vedamas, sustabdė ir paklausė, kas ir kur taip skubąs. „Į miestelį, kunigo ligoniui“, buvo atsakymas. Po penkių minučių klebonas jau buvo pas susigraudinusį ligonį, kuris tuojau atliko viso gyvenimo išpažintį ir dar tą pačią naktį mirė (Sursum corda, 1937, 45, 358). — Nesitikėkime patraukti žmones prie Bažnyčios nusileidžiant prieš klaidingas jų nuomones ir net joms pritariant ar net pataikaujant sugedusiems žmonių jgeidžiams. Mes tegalime prie Dievo atversti žmones tik pilnai rodydami jiems žodžiu ir pavyzdžiu krikščioniškosios tobulybės idealus visoje skaistumoje, tik skelbdami pilną Evangelijos tiesą visoje pilnybėje, taip, kaip ji yra garsių Bažnyčios Mokytojų išreikšta (Arkiv. J. Matulevičius).

76. Plakimusi laimėjo netikintį.

Laive, kuriuo šv. Pranciškus Ksaveras plaukė į Indiją, buvo aukštos kilmės pirklys, ispanas, kuris didžiavosi savo netikėjimu. Šventasis savo vykusiais pašnekesiais ir lengvu jumoru sugebėjo įgauti pirklio pasitikėjimą, bet jam nesisekė nukreipti temą į religinę sritį ir ypač tuo sudominti pirklį, nes šis vis atsikirsdavo užgaulingomis pašaipomis arba net ir aiškų pyktį parodydavo. Sustojus laivui viename uoste keletą dienų remontui, pirklys išėjo pasivaikščioti po to krašto mišką. Šventasis nusekė paskui. Juodu ėmė kalbėtis geogralinėmis temomis. Staiga

šv. Pranciškus nusilaužė aštrų virbą su dygliais, nusivilko rūbus ir ėmė savo nuogą kūną taip smarkiai plakti, kad kraujas bėgo srovėmis iš daugybės žaizdų. Pirklys nusigandęs paklausė, ką tas daraąs. Šventasis atsakė: „Tai yra maža dalis to, ką aš esu pasiryžęs iškentėti, kad tik Tamstą galėčiau Dievui grąžinti". Čia tuojau ėmė pasakoti, kad Kristus už žmones buvo dar baisiau plakamas. Kruvinas kūnas, degančios akys ir meilės pilnas balsas taip paveikė pirklį, kad tas čia pat atsiklaupė, susigriaudino ir atliko viso gyvenimo išpažintį. Sugrįžęs į laivą, paskyrė gausių aukų Indijos misijų reikalams (Sursum corda, 1937, 35, 288). — Šventieji buvo, yra ir bus visuomet didžiausieji žmonių visuomenės geradariai ir drauge patys tobulieji pavyzdžiai kiekvienai profesijai, kiekvienam luomui ir visoms gyvenimo buitims nuo prastų kaimo sodiečių iki mokslininkų ir literatų, nuo menko amatininko iki aukštojo kariuomenių vado, nuo privataus šeimos tėvo iki monarcho, valdančio tautas ir valstybes, nuo paprastos mergaitės ir siauro ūkio moteriškės iki karalienių ir imperatorienių (Pijus XI, Enciklika apie krikščionišką jaunuomenės auklėjimą, 1929-XII-31).

77. Karalienė atvertė nusidėjėlį.

Švedų karalienė katalikė Jozefina savo gerumu pavergė visų su ja gyvenusiųjų širdis. Kartą Stokholmo miesto ligoninėje gulėjo sunkiai sergąs katalikas. Jis tačiau rodė didelį užsispyrimą ir nė iš tolo neprisileido katalikų kunigo. Jis baisiai keikėsi ir burnojo net patį Dievą. Keliolika metų nebuvo buvęs išpažinties. Sužinojusi apie jį, karalienė liepė jį perkelti iš protestantų ligoninės į nedidelę gailestingųjų seserų katalikių vedamą ligoninę. Čia karalienė aplankė jį ir stengėsi prikalbėti susitaikyti su Dievu. Pirmas atsilankymas nepadėjo. Karalienė lankėsi keletą dienų iš eilės, meldėsi už vargšą atšalėlį, prašė maldavo jį kaip įmanydama, kol pagaliau nusidėjėlio širdis suminkštėjo ir jis susigraudinęs atliko išpažintį ir priėmė šv. Komuniją. Geroji karalienė neapleido jo iki pat mirties, pati jį numarino, palaidojo ir dar pasirūpino jo šeima. Paskutinieji mirštančiojo žodžiai buvo: „Aš ir po mirties melsiuos už savo išgelbėtoją". Jozefina mirė 1876-VI-7 (Sursum corda 1937,5, 447). — Italijos vald. Mussolini yra pasakęs: „Visa Vakarų kultūros istorija nuo Romos ciesorystės laikų iki mūsų dienų, nuo Dioklecijono iki Bismarko mus moko, kad kiekvieną kartą, kada tik valstybė sueina į grumtynes su tikyba, valstybė visada lieka nugalėta. Kova su tikyba, tai kova su kaž kuo nesuvokiamu, nepaliečiamu. Tai yra paskelbimas karo giliausios dvasios gelmėms. Ir reikia pasakyti, kad tokios kovos metu valstybės vartojami ginklai, kad ir patys aštriausi, nepajėgs mirtinai sužeisti Bažnyčios, kuri ir iš kruviniausių kovų visada išeina nugalėtoja" (Šlt. 1935, 41).

VI. IŠAUKŠTINTASIS MEDIS

„Mes skalbiame Kristų, prikaltąjį anl kryžiaus, kars žydams, tiesa, yra papiktinimas, o pagonims paikybė, bei pašauktiesiems... Kristų, Dievo galybę ir išmintį".

I Kor. 1. 23-24.

78. „Krikščionių Dievas yra galingas Dievas".

Senovės rašytojo Raderus'o raštuose randame šitokią legendą: Vienas krikščionis pirklys nuvykęs su prekėmis į Persijos miestą. Apžiūrėję jo prekes persai rado ir kryželį su kančia. Paklaustas, kas tai per daiktas, pirklys atsakė: „Tai Dievo Sūnus, kurs už mus mirė ant kryžiaus". Tai užgirdęs persų kunigaikštis krikščionį pirklį pasišaukė pas save. Paėmė kryželį į rankas ir tyčiodamasis tarė: „Tai jūsų Dievas? Tai pasigailėjimo vertas žmogus, ar, greičiausia, nusikaltėlis, pasmerktas mirti". Tai taręs, persų kunigaikštis dar spiovė ant kryžiaus. Tuo metu Prikryžiuotojo galva persviro iš dešinės į kairę pusę ir į kunigaikštį pažvelgė taip rimtai, kad visi ten buvusieji žmonės kaip griaustinio trenkti parkrito ant žemės ir ilgai be sąmonės gulėjo. Atsipeikėjęs kunigaikštis ne savu balsu šaukė: „Iš tikrųjų, krikščionių Dievas yra galingas Dievas!" (Fat. I, 132). — Šv. Pranciškus Asyžietis taip gerbė kryžių, kad niekuomet neleisdavo savo broliams užminti žabų, kryžmai susipynusių, arba gultis ant šiaudų, kryžmai susidraikiusių. Broliai dažnai sapnuodavę ir matydavę Pranciškų „kryžiumi pažymėtą" (Šv. Pranciškus Asyžietis, Jörgenson, 1926, 240).

79. Kryžiaus išniekintojo likimas.

Polie. J. Sčesnulevičius 1937 m. „Liurdo" 26 psl. rašo: Prisimenu 1919 metus, kai rusų bolševikai buvo užėmę Perlojos bažnytkaimį... 1919 m. man teko važiuoti su daugeliu kitų žmonių parvežti nuo Varėnos stoties bolševikų. Mums bevažiuojant pakelėje jie pamatė kryžių ir ėmė visaip tyčiotis, juoktis. „Žiūrėkite", tarė vienas bolševikas, „Koks jūsų Dievas! Tegu jis su manimi kariauja; aš jį šaunu. Jeigu jis galingasis Dievas, tai jis būtinai atsilieps..." Pridėjęs prie savo peties šautuvą iššovė į Krucilikso koją per klupstį, ir koja nukrito ant žemės. „Matot", šaukė šventvagys, „jūsų Dievas peršautas tyli..." Neilgai

trukus, kitą dieną anksti rytą Perloją apšaudė Lietuvos kariuomenė. Netoli sprogo granata, ir tam šventvagiui bolševikui granatos šukė nukirto koją per klupstį. Tada jis ėmė šaukti: „Viešpatie, pasigailėk manęs, Viešpatie, dovanok man!“ — O, kaip gera yra žmogui, kuomet jis nuvargęs, veltui ieškodamas gerumo pasaulio gyvenime, ištiesia savo silpnas rankas prie Kristaus (Paskalis).

80. Kryžius nugalėjo.

1809-VIII-8 prancūzų generolas Ruska žygiavo su 3000 kareivių per Korintiją į Tirolį. Apylinkės kaimai paskendo ugnies liepsnose ir dūmuose. Krašto gynėjai nusiminė ir nebesitikėjo atlaikyti puolėjų. Vienas jų, pamatęs kaimiečius suklaupusius prie kryžiaus, paėmė kryžių į rankas, išėjo į jų priešakį ir pašaukė visus savo tėvynę ginti. Staiga visų širdyse atsirado nepaprasta drąsa. „Mirtis arba pergalė!“ skambėjo visų lūpose. „Kryžių gindami eisime ir į mirties nasrus, už kryžių mielai išliesime savo kraują ir atiduosime savo gyvybę ir gėrybę“, šaukė užsidegę kaimiečiai. Ir iš tikrųjų, dalgėmis, piautuvais, kirviais ir lazdomis apsiginklavę, tiroliečiai drąsiai stojo prieš daugelyje kovų išsimiklinusius prancūzus ir kaip mat juos nugalėjo. Priešas su didžiausia gėda turėjo atsitraukti. Sukilėliai triumfuodami (džiaugdamies) grąžino kryžių į pirmykščių jo vietą. Kryžius nugalėjo! (Kazania o prasie katolickiej, Ks. Mazurek, Krakôw, 1915, 199-200). — Mes pažįstame save vien per Jėzų Kristų. Gyvenimo ir mirties mes visai nesuprantame, jei į juos nežvelgiame Jėzaus Kristaus"'šviesoje. Be jo mes nežinome nei kas mūsų gyvenimas, nei kas mirtis, nei kas mes patys (Paskalis).

81. Kryžius — draugas.

Vienoje Prancūzijos parapijoje po misijų buvo dalinami šeimų galvoms kryžiai, kurie juos turėjo pasikabinti savo trobose. Baigiant kryžius dalinti, prie misijonieriaus prisiartino mažas berniukas — piemenėlis ir taipgi paprašė kryžiaus. „Kam tau kryžius? Juk tu neturi savo namų! O gal turi sau atskirą kambarėlį?“ — „Ne, neturiu. Aš gyvenu arklidėje“. — „Tai kur gi pakabinsi kryžių?“ — „Aš padėsiu jį į dėžutę, kurią turiu prie guolio“. — „Ir kam ten kryžius reikalingas?“ — „Aš esu pasaulyje vienų vienas ir norėčiau prie savęs turėti kokį draugą. Gal Kristus panorės būti mano draugu“. Nuoširdus piemenėlio prašymas buvo patenkintas. Gavęs kryžių, piemenėlis prispaudė jį prie savo krūtinės ir linksmas parbėgo namo (Lapot, II, 84). — Sek saulėgrąžų pavyzdžiu. Jos nuolat žiūri į saulę. Taip ir tavo darbai tebūnie nuolat kreipiami mano Širdies garbei (F. Alcaniz, S.J., Meilės sutartis, 1934, 36).

82. „Kokia meilė žmonėms!“

Aukštas kinų valdininkas įvairiose ministerijose, generolas Shih Kuochu 1936 m. Kūčių dieną buvo pakrikštytas. Įdomus jo atsivertimas į katalikybę. Prieš metus pirm krikšto jis kartą užėjo pas misijų vyresnįjį Fouged. Pamatęs ant sienos kryžių, sujaudintas sušuko: „Kokia meilė žmonėms!“ Ir tuojau pat nuėjo paskui tą Meilę (Žv. 1937, 6, 180). — Kilni gilesnė mintis, sykį išreikšta ir įrodymais patvirtinta, nežūsta; ji eina iš vieno amžiaus į kitą, rutulodamasi, brėsdama, įgaudama kaskart tobulesnių formų ir naujų šalininkų. Šiame savo žengime per pasaulį nauja mintis gali sutikti kliūčių, peikimo, net pasmerkimo, bet tai niekis: anksčiau ar vėliau glūdinti joje tiesa išeis aikštėn ir privers pasaulį jai nusilenkti (A. Jakštas, Užgesę žiburiai, 1930, 337).

83. Motinos grąžino kryžius į mokyklas.

Hlawnowic'uose (Čekoslovakijoje) laisvamaniai mokytojai paskelbė tikėjimui kovą. Štai, mokyklos vedėjas Naus'as įsakė jam pavestoje mokykloje nukabinėti nuo sienų kryžius, o į jų vietą pakabinti valstybinę vėliavą. Sužinoję apie tai tėvai, pasiuntė kelių motinų delegaciją pas Nausą, kad jos pareikalautų grąžinti kryžių į mokyklą. Užgirdusios neigiamą atsakymą, kilniosios moterys be jokio triukšmo nunešė kryžių į mokyklą ir pakabino jį greta valstybinės vėliavos. Ta scena pasikartojo bent porą kartų. Pagaliau byla atsidūrė teisme. Po dviejų bylos nagrinėjimo valandų teisėjas išteisino apkaltintąsias motinas, pareikšdamas, kad jos turėjo teisę ginti savo įsitikinimą, juo labiau, kad jokio smurto jos nebuvo pavartojusios (Lapot, III, 65-66). — Moters uždavinys yra kurstyti ir saugoti tą šventąją ugnelę, kuri rusena kiekvieno žmogaus sieloje — Absoliuto, Tobulybės, Amžinybės troškimą (M. Pečkauskaitė).

84. Kryžius brangesnis už duoną.

1904 m. vienas labai uolus Šv. Vincento a Paulo dr-jos narys aplankė neturtingą našlę, kuri prašė draugiją pašalpos. Našlės 10 metų dukrytė sunkiai sirgo. Labdarys ponas rado moteris visai nusilpusias iš bado. „Kaip? Ar iš Socialinės globos nieko negavote“, nustebo ponas. „Juk aš jiems rašiau apie jus“. — „Buvo atėjęs“, skundėsi našlė, „bet nesušelpė. Jis reikalavo negalimų dalykų. Pamatęs kryžių, kabantį prie ligonės lovos, pirmiausia pareikalavo jį išmesti. Kitaip, girdi, pašalpos neduosią. Kryžių nukabinti aš atsisakiau. Išsižadėti kryžiaus už kąsnį duonos—ne, tai per maža kaina. Sąžinė to man neleido. Aš atidariau duris ir pro jas išprašiau ne kryžių, o poną, kurs kryžiaus nekenčia. Ir, šit, mes...“ Vargšes moteris sušelpė Šv. Vincento a Paulo dr-ja (Žv. 1937, 57). — Vienoje Kopenhagos

bažnyčioje stovi didinga, vaizdakalio Thorwaldsen'o iškalta, Kristaus statula. Kai vienas svetimšalis susižavėjęs žiūrinėjo tą kūrinį, norėdamas įsigilinti į jo grožį, staiga kaž kas jį užkalbino: „Pone, atsiklaupęs pažiūrėki į Kristaus statulą". Užkalbintasis atsiklaupė ir — žiūrėkite!—jis pamatė visą to kūrinio grožį (Kristus ir jaunimas, Toth, 1933, 171).

85. Labai geras Dievas.

Kartą pagonų karaliukas su savo palydovais aplankė katalikų misijonierių, apie kurį buvo girdėjęs daug įdomių dalykų ir todėl jį labai gerbė. Pavaišinęs svečią, misijonierius nusivedė jį į bažnytėlę. „Ką čia kankina, kala prie kryžiaus?" klausia pagonų karaliukas misijonierių, žiūrėdamas į Kryžiaus Kelių stotis. „Tai mūsų Dievas, kuris paaukojo save už mus". — „Kaip tai suprasti? Prašau paaiškinti..." Išklausęs visą Kristaus kančios istoriją, tas karaliukas susijaudinęs tarė: „Tai jūs, katalikai, turite labai gerą Dievą. Turiu ir aš jį pažinti". Savo žodį jis ištesėjo (T.K. 1937, Pam. 60). — Iš sielų ganytojo žmonės laukia ne tiek proto, kiek širdies, nes kunigas — tai gyva, virpanti žmogaus vargų styga (Vaižgantas, Jaun. Veik., 1935, 71).

86. Dievo apvaizdos žmonės.

Mūsų senovės kryžiadirbiai degė kaž kokia kūrybos ugnimi. Jie tuo ir gyveno. Jie vaikščiojo iš kaimo į kaimą. Jie buvo savotiški mistikai (linkę į paslaptingumą). Toks, pav., Svirskis nė užmokesčio neimdavo. Savo kūryba jie amžinajam grožiui aukojosi. Jie dirbo už duonos kąsnį, už seną rudinę, už teisę pernakvoti klojime. Kai kartą Svirskį paklausė, kaip jis gyvena, jog net karstui neturi susitaupęs, atsakė: „Argi neatsiras žmogaus, kuris palaidos mano kūną?! Tokių buvo daug. Pav., Deveikis, miręs turėdamas 104 m., vaikščiojo su ilgais trinyčiais, su dideliu rožančiumi prie šono. Gyveno lūšnelėje, kuri buvo pastatyta pusiau žemėje, pusiau ore. Mūsų kryžiadirbiai savo paguodai patys sukūrė simbolinį vaizdą — „Dievo Apvaizdą": debesų apsuptame saulės diske trikampis, o jame—Dievo akys. Iš jų kyšo dvi rankos—viena paukščiams barsto grūdus, antra žmonėms mėto duonos kepalėlius. Šitie mūsų mistikai išgyveno religinę idėją, jie dirbo Dievui, ir tik Dievas turėjo žinoti jų nuopelnus ar atgailą (XX, 1937, 124). — Ne tepliojimo ir ne skaptavimo trokšta mano siela, bet Dievo meilės, kuri nuo kryžiaus tiesia į mus savo rankas (Mykolas Angelas).

87. Kryžius sulaikė nuo pikta.

Viena moderni (naujoviška) filma parodo vyrą, kurs, išgelbėjęs vieną panelę iš gatvės, paskum ją veda. Tačiau nepasitikėjimo dalis, palikusi jo sieloje, išbujoja netrukus į tikrą

įtarimą. Vyras jaučiasi užgautas, jam rodosi, kad jo gyvenimas suardytas. Jis sėdi sunertomis rankomis už stalo ir žiūri į tolumą. Atkreipęs savo žvilgsnį į rankas, pamato auksinį žiedą, įsiutęs griebia jį ir jau nori sviesti pro langą, tik staiga jo akys pamato Prikryžiuotąjį-Krucifiksą..., ir nuleidžia palengva ranką ir vėl užmauna žiedą ant piršto (Rt. 1936, 84). — Dideli buvo visuomenės auklėtojai Sokratas ir Platonas, bet nebuvo, nėra ir nebus didesnio žmonijos persiauklėjimo principų skelbėjo ir tų principų gyvendintojo savo paties gyvenimu ir mirtimi, kaip žmonijos Gelbėtojas Jėzus Kristus. Kur Kristaus skelbtieji principai gyvendinami, ten visuomenės santvarkos problemos yra išsprendžiamos be karų ir revoliucijų. O jei Kristaus mokslas negyvendinimas, tai ne jis kaltas (Prof. Dovydaitis, Rytas, 1936, 105).

88. Kryžius išmušė ginklą iš rankų.

Ispanijos katalikai per žiaurųjį 1936 m. pilietinį karą, nežinodami nei dienos nei valandos, kada bus suimti ir nužudyti, nuolat kišenėje arba po rūbais nešiojosi kryželį. Andujare vienu kartu buvo sustatyti 34 moterys ir 41 vyras į eilę sušaudymui. Ir štai vienu momentu visų jų rankose sužiba kryželiai. Kankiniai juos pabučiuoja ir ramiai, net šypsodamiesi laukia šūvių. Tai pamatę, keliolika komunistų nešovė, nes buvo susijaudinę (Šlt. 1936, 43). — Esame reikalingi drąsių širdžių ir suglaustų jėgų (Leonas XIII, Graves de communi, 1901).

89. Kryžiuje kantrybė ir stiprybė.

Šv. Pranciškus Salezietis pasakoja apie vieno garsaus gydytojo dukterį, kuri kentėjo didelius skausmus, tačiau nuolat buvo kantri, nes ją guodė mintis: Mano tėvas mane myli, ir jis labai geras gydytojas. Kai tėvas turėjo nuleisti jai kraują, tada jinai nežiūrėjo į tekantį kraują, bet visą laiką į tėvo veidą (Liurdas, 1936, 6). — Venecijos patriarchas kardinolas Lafontėnas (1860-1935) kryžiuje semdavosi daug jėgų ir stiprybės, todėl tikintiesiems jis dažnai sakydavo: „Mylėkime kryžių ir būkime panašūs į Prikryžiuotąjį“ (Žv. 1936, 12).

90. Kryžius—taikintojas.

1854 metais į kun. Bosko oratoriją Torine įstojo nepaprastai kilnus berniukas, Dominikas Savio, kuris mirė penkioliktais amžiaus metais ir jau 1933 m. buvo pripažintas šventuoju. Kartą Dominiko draugai dėl kažin kokio mažmožio susiginčiję taip įsikarščiavo, kad nutarė išpręsti dalyką užmiestyje akmenų „dvikova“. Dominikas pasisiūlė juos sutaikinti, bet viskas buvo veltui. Tada jis pasisiūlė palydėti peštukus į „dvikovos“ vietą. Tačiau Dominikas pirma turėjo prižadėti nekliudyti „kovos“ ir nešaukti nė vieno žmogaus juos perskirti. Kai tuodu nuvykę į

sutartą vietą pradėjo akmenis taikinti vienas į kitą, Dominikas staiga atsistoja tarpe, iškelia virš galvos savo mažą kryžiuką ir sušunka: „Prieš kovą pažvelkite į šitą kryžių ir pakartokite balsiai, ką sakysiu: Jėzus Kristus mirė nekaltas, atleisdamas savo kankintojams, o aš, nusidėjėlis, noriu jį įžeisti savo kerštovedamas“. Tai pasakęs, prisiartino prie labiau įširdusio ir sušuko: „Dabar sviesk pirmą akmenį į mane!“ — „Aš tavęs visai nunoriu sužeisti“, atsakė šis; „dargi esu pasirengęs apginti, jei kartais anas norėtų tave užgauti“. Dominikas taip pat padarė ir su antruoju. „Kodėl", tada tarė Dominikas, „jūs esate pasirengę apginti mane, menką kūrinį, ir negalite atleisti įžeidimą gautą klasėje; juk nuo to priklauso sielos išganymas, kuri atpirkta Kristaus krauju ir kurią norite prapuldyti sunkia nuodėme?!..“ Visą laiką jis turėjo iškėlęs kryžių. Tuodu pamažu prisiartino, pradėjo verkti, gailėtis, o Dominikas juos nuvedė į artimą bažnyčią, kur juodu išpažino savo nusidėjimą (Sal. Žin. 1983, 5). — Nepykti, kai reikia — nuodėmė, bet pykti, kai nereikia, ar daugiau kaip reikia — dviguba nuodėmė (Šv. Bernardas).

91. Dangaus rykštė šventvagiui.

Pačioje Ispanijos pilietinio karo pradžioje (1936 metais) Madride dingo labai gražus savo meniškumu kryžius, vadinamas Caravaca. Jo vertė buvo 4 milijonai litų. Raudonosios komunistų milicijos kapitonas Antanas Chamerro su keletu komunistų viename kaime suėmęs 12 nekaltų ūkininkų ir reikalavęs, kad jam sumokėtų tam tikrą sumą pinigų, ūkininkai tiek neturėję, todėl visi buvę sušaudyti. Tarp sušaudytųjų buvus ir viena moteris. Policija, vesdama tardymą, kas arti Madrido drįso iššudyti ūkininkus, kurių visi buvę komunistams prielankūs, moters užmerktose akyse pamatė vyro vaizdą. Pažino, kad tai A. Chamerro. Jis buvo suimtas ir jo namuose padaryta krata, kurios metu rastas ir tas brangusis kryžius. A. Chamerro buvo pasmerktas mirti. Prieš mirtį pasakęs: „Dievas mane nubaudė už kryžiaus pavogimą“ (Šlt. 1936, 44). — Kristaus kryžiaus mirtis padarė Napoleonui I nepaprastą įspūdį. Jis ją laikė didžiausiu Kristaus Dievybės įrodymu... „Aš esu dabar“, rašo jis, „šv. Elenos saloje. Kur dingo visi mano pataikūnai? Kur mano draugai? Kas manimi dabar besirūpina? Taip, jūs, du trys ištikimieji, dalijatės mano likimu ir esate pasirengę būti su manimi ištremti iki mirties. Mano kūnas greit grįš į žemę ir bus kirminų suėstas... Koks milžiniškas skirtumas tarp manęs ir to Kristaus, apie kurį ir šiandien dar tebesakomi pamokslai, kuris tebėra minių mylimas, kuris tebegyvena visame žemės paviršiuje. Ar tai čia mirtis? Ar tokia mirtis nėra tikra to žodžio prasme gyvenimas? Tokia mirtimi tegali mirti tik Dievo Sūnus!“ (Kristus ir jaunimas, Toht, 1933, 164).

92. Dviejų kančių susidūrimas.

Yra ispanų dailininko Corrida paveikslas, kur matyti šitoks vaizdas. Bažnyčioje. Tuščia — nė vieno žmogaus, tik viduryje klūpo tėvas ir motina. Klūpo jie prie savo kūdikio karsto, kuris skendi gėlėse. Už jo — altorius, kryžius. Pro bažnyčios langų vitražus veržiasi violetinė šviesa. Visame tame vaizde jaučiama nepaprasta tyla, ramybė, kuri tarsi guodžia tuos, kurie neteko savo mylimiausio. Jie, mat, turi kaupti į save jėgų namo sugrįžti, kur neberas jau krykštaujančio kūdikio, nebegirdės jo balso ir kur matomas staiga nematomu tapo. Taip. Čia susidūrė dvi kančios. Viena — žmogiškoji su visu savo gilumu, o antra — dievažmogiškoji, kurios simbolis — Kryžius. Ir štai labai prasmingas susidūrimas: žmogiškoji kančia tampa nušviesta, įprasminta dievažmogiškosios kančios. Ir dar daugiau. Žmogiškasis sielvartas altoriaus, kryžiaus atšvaitoje pajunta jėgos, kuri tildo žmogaus tragizmą, kuri, tarsi, kiekvieną žmogaus ašarą perlu paverčia. Mat, iš Kryžiaus, iš to Golgotos simbolio, eina žmogaus tragizmą įprasminanti jėga. Pasak Fr. Foersterio, ir skaudžiausias, neprasmingiausias, nesuprantamiausias žmogaus likimas, jei tik pastatomas altoriaus, Kryžiaus atšvaitoje, pasidaro prasmingu (Ewiges Licht und menschliche Finsternis, Luzern, 1935, 117) (Rt. 1936, 83). — Kvebeko (Kanadoje, Amerikoje) automobilių savininkų klubas 1936 m. nutarė apvažiuoti visas plačiąsias miesto apylinkes ir, kur tik ras bekrypstančius ar netvirtus pakelių kryžius, juos atnaujinti ar visai naujus savo lėšomis pastatyti (Šlt. 1936).

93. Nesikėsink prieš Kristaus kryžių.

Šį atsitikimą išspausdino vokiečių laikraštis „Münchener Kirchenblatt“. Jis sakosi turįs smulkų adresą šiame atsitikime minimų vietų ir vardus pavardes čia dalyvaujančių asmenų. Be to, minimo laikraščio redakcija, nepasitenkindama pranešimu, pati ištyrė dalyką vietoje ir dėl to garantuojanti dėl šio atsitikimo visiško teisingumo. 1938 m. vėlybą rudenį buvo sunaikintas pakely stovėjusis kryžius netoli O. E. (vietos pavadinimo inicialai). Tą padarė keturi vaikėzai. Jie kėsinosi nukirsti Išganytojo kojas, o paskum ir patį Krucifiksą nuplėšti su mėšlą mėžiama šake. Kryžius pagaliau buvo nuverstas, o Krucifiksas nuplėštas. 1935 m. viduryje beveik jau nė vieno niekdario nebuvo gyvo. Pirmąjį iš dalyvių toje šventvagystėje 21 m. amž. mechaniką K. P. iš O. E., kuris turėjo nuolatinį darbą vietinėje geležies liejykloje, ištiko nelaukta mirtis 1934-111-14, kraunant atlietus ratus. Didelis ir sunkus smagratis krito jam ant kojos blauzdos. Iš čia jam prisimetė sepsis (organizmo apsikrėtimas), koja nupuvo ir jis mirė dėl tos nelaimės 1934-1V-19 ligoninėje. Anuo metu kryžiaus sunaikinime jis buvo spardęs savo kojomis

kryžių. Dar nebuvo miręs minėtasis mechanikas P., kaip štai nelaimė užgriuvo antrąjį kryžiaus išniekintoją, 37 m. amž. vyrą N. K. Tas įvyko 1934-IV-12 W. akmenų laužykloje prie E. Minimose kasyklose užgriuvo jį žemės ir buvo sutraiškintos jam visiškai kulšys ir dubens kaulai. Taip tas nelaimingasis mirė vieną valandą vėliau po nuvežimo į vietos ligoninę tą pačią dieną. Trečiasis, kurs dalyvavo kryžiaus išniekinime, buvo miško darbininkas J. S. iš A. 1935-130 dirbant jam medžių kirtimo darbus, pakirstas medis begriūdamas nukirto jam abi kojas, ir jis mirė neatgavęs nė sąmonės. Dar savo mirties dieną eidamas į darbą kelyje jis nešvankiai piktžodžiavo prieš Bažnyčią ir kunigus. Ketvirtasis šventvagystės bendrininkas buvo sodininkas-mokinys vardu M. W. Šis prigėrė besimaudindamas. Jo lavonas iš vandens sužvejotas su pagalba mėšlą mėžiamosios šakės. Pasirodė, kad šis sodininkas buvo kaip tik tas, kuris kryžiaus sunaikinime mėgino mėšlą mėžiamosios šakės pagalba nuplėšti Krucifiksą nuo kryžiaus medžio (Šlt.). — Tikroji kultūra ten viešpatauja, kur žmoniškumas yra valdovas žmogaus asmenyje ir gyvenime, ypač santykiuose su kitais žmonėmis. Kultūringi žmonės yra žmoniški pirma savo namuose, savo šeimoje, o toliau ir viešame gyvenime (Vydūnas).

94. Gailisi vėlai Kristų pažinus.

Jungtinių Amerikos Valstybių šiauriniame indijonų krašte kartą vienas misijonierius buvo pakviestas pas sunkiai sergantį pagoną. Skubiai atvykęs misijonierius ėmė kalbėtis su juo apie Kristų. Stabmeldys apie Kristų nebuvo girdėjęs ir kunigo savo gyvenime niekad nebuvo matęs. Kristaus mokslas jam labai patiko. Čia pat buvo suteiktas ir krikštas. Jau kunigas rengėsi išeiti, kaip naujasis krikščionis jam tarė: „Juodarūbi (nes jis nežinojo, kaip kunigą pavadinti), matai, kad aš sunkiai sergu ir mano atmintis visai susilpnėjus. Aš vėl pamiršau vardą to, kuris mane taip labai mylėjo ir už mane ant kryžiaus mirė. Ar negalėtum jo vardą man pakartoti?“ Paėmė misijonierius kryželį, parodė jam ir tarė: „Štai tas, kuris tave mylėjo. Jis yra mūsų V. Jėzus Kristus“. Sutelkė senelis visas jėgas, ilgai į Nukryžiuotąjį žiūrėjo, pagaliau tarė: „O mano V. Jėzau Kristau, kaip gaila, kad aš tave taip vėlai pažinau. Jei būčiau tave anksčiau pažinęs, būčiau tave mylėjęs ir visai kitaip gyvenęs“ (Šlt. 1936, 50). — Išganymas neateis be Bažnyčios, be josios išganingosios įtakos, kuri viena moka be pavojaus vesti sielas į tiesą ir paruošti jas dorybėms ir pasiaukojimui (Leonas XIII, laiškas kard. Rampolai). — Prancūzijoje Montabo valsč. mokytojas pašalino iš mokyklos kryžių. Mokykloje kilo streikas. Vysk. Louvard įsteigė privatinę mokyklą, kurią lanko visi išstojusieji mokiniai. Bedieviškoje mokykloje liko 1 mokinys (Žv. 1936, 1).

VII. TIESIUOJU KELIU

„Būkite "Dievo sekiolojai, kaip mylimiausieji vaikai, ir elkitės meilėje, kaip ir Kristus mus mylėjo".

Efez. 5,1-2.

95. Ne ant sienos, tai ant krūtinės.

Prancūzijos departamente Haute-Vienne laisvamaniškoji valdžia įsakė nukabinti mokykloje kryžių nuo sienos. Įsakymas buvo išpildytas, bet rytojaus dieną pastebėta, kad ant visų 40 vaikų krūtinių kabėjo kryželiai (Lapot, III, 70). — Nors visais laikais buvo ir yra girdėti iš Piloto pretorijos piktų žodžių aidas: „Nenorime, kad jis mums viešpatautų!" tačiau Kristus viešpatauja. Tą jo viešpatavimą pripažino net tokie Kristaus dievybės neigėjai, kaip Renan. „Tūkstantį kartų", sako jis, „daugiau gyvas, tūkstantį kartų daugiau mylimas po savo mirties, negu žemiškojo gyvenimo dienose. Kristus taip pasidarė kertinis žmonijos akmuo, kad išplėšti jo vardą pasauliui reikštų jį sukrėsti iš pagrindų" (Pav. 1936, 20).

96. Mokiniai grąžino maldą po pamokų.

Vienoje Alzazo-Loreno mokykloje laisvamanis mokytojas, nepaisydamas nei mokinių, nei jų tėvų, buvo panaikinęs maldos kalbėjimą po pamokų. Vieną dieną mokytojas, kaip paprastai, po paskutinės pamokos liepė vaikams išsivaikščioti. Tačiau mokiniai neišsiskirstė, bet sustoję visi balsu sukalbėjo maldą. Po to senasis paprotys buvo vėl atgaivintas. — Jungtinių Amerikos Valstybių Viskonsino štato senatas, pradėdamas posėdį, išklauso maldą, kurią perskaito senato pirmininkas. O posėdžių salėje iškabinta šitokios maldos tekstas: „Visagalis Dieve, visų vyriausybių valdove, padėk mums visada tinkamai suvokti politinių reikalų šventumą. Padėk mums apsiginti nuo nuodėmės pagundų, kai aplink mus aidės partijų šauksmai ir kai mums į ausis šnibždės interesas. Neleisk, kad mes galvotumėm apie būsimus rinkimus, bet mūsų mintis nukreipk į tautos ateitį. Padaryk, kad mes rūpintumėmės leidžiamų įstatymų ir nuostatų vertingumu, o ne galvotumėm, kaip surinkti daugumą balsų. Padėk mums geriau suprasti valdymo esmę, kad galėtumėm tinkamiau atstovauti tiems, kurie Respublikos valdžią atidavė į mūsų ran-

kas. Neleisk, kad lemiamais politinių debatų momentais ieškotumėm efektingų, bet tiesai tolimų žodžių.' Apsaugok mus nuo tironiškos daugumos ir įžūlios mažumos, kai teisybės nėra nei pas vieną, nei pas kitą. Padėk mums tarnauti liaudžiai, bet jai tuščiai nesimeilinti, ir tikėti jai, tačiau nepataikauti. Amen" (XX, 1937,245).

97. Dievas nemiršta.

Meksikoje 1937 m. Orizabos mieste valdžios kareiviai pamaldų metu apsupo bažnyčią ir tikinčiuosius jėga išvarė lauk. Tada minia gatvėmis nuėjo pas miesto viršininką, šaukdama: „Mes galime mirti, bet Dievas nemiršta". Ir miestas turėjo prižadėti duoti jiems laisvę (Šlt. 1937, 14). — Tik tvirtas pasiryžimas, protas ir sumanumas veda prie didžiųjų tikslų ir pašalina visas kliūtis. Be šių principų nieko rimtesnio nepasiekiama (Napoleonas).

98. Visi už vieną.

Oldenburgo Esene (Vokietijoje) septynios mergaitės nuo 16 iki 18 metų buvo suareštuotos už tai, kad pasibaigus pamaldoms prie bažnyčios platino Popiežiaus enciklikos egzempliorius. Įvykis nepaprastai sujaudino gyventojus. Visas miestelis susirinko prie klebonijos, kur buvo laikinai patalpintos mergaitės. Varpai sugaudė pavojaus ženklui. Veltui policija ieškojo automobilio mergaitėms išgabenti. Visi savininkai automobilius atsisakė duoti. O kada pagaliau iš Quakkenbrücko miestelio, esančio už 7 km., atvyko automobilis, minia neleido jam išvykti. Per ilgas valandas vystėsi grasinančios scenos, miniai griežtai reikalaujant paleisti suareštuotąsias. Burmistras veltui mėgino grąžinti ramumą, sakydamas, kad tokiu būdu šalis statoma į pavojų. Atėjo vakaras, o minia nesiskirstė. Tokiu būdu pati policija faktinai buvo kalinama klebonijoje. Pagaliau septintą valandą buvo pranešta, kad mergaitės bus paleistos. Minios atsakymas buvo griežtas: tuoj paleisti, nes žodžiais ji nepasitikinti. Kada pagaliau paleistos mergaitės, kurios labai pavyzdingai laikėsi, pasirodė duryse, minios džiaugsmas pasireiškė nepaprasta manifestacija (Šlt. 1937, 297). — Žmogus daug gali, jeigu savimi pasitiki (Humboldt'as).

99. Atsisakė slėpti savo nusistatymą.

Ispanijos pilietinio karo pradžioje (1936 m.) Barcelonos advokatas Senor Marian Espar atsisakė slėpti savo katalikišką nusistatymą, nors žinojo, kad už tai jam teks gyvybe užmokėti. Jis vis su savimi nešiojosi rožančių ir šv. Ignaco „Dvasines pratybas". Tris kartus raudonieji reikalavo parodyti dokumentus, o jis vis ištraukdavo iš kišenės rožančių. Kartą jis buvo Puig-

cerdos raudonųjų komiteto būstinėje. Čia vėl pasikartojo ta pati istorija: paklaustas dokumentų advokatas parodė rožančių. Kairieji jį nuteisė mirti. Savo žudytojams prieš mirtį katalikas advokatas pasakė: „Mano vargšai broliai, aš jums atleidžiu. Savąjį kraują aš aukoju už jus. Tegyvuoja Kristus Karalius!“ (XX, 1937, 1). — Aš esu tikintis krikščionis ir visada išpažįstu krikščionybę; aš laikau būtina, kad tautoje išliktų krikščionių tikėjimas (Bismarkas. Iš Miuncheno universiteto prof. A. O. Meyer knygos „Bismarko tikėjimas“. XX, 1937,221).

100. Vyras, kuris įnešė kryžių į savo įstaigų.

Vienoje reikšmingoje valstybės įstaigoje tarnauja aukštas valdininkas. Savo darbo kabinete ant sienos jis laiko pasikabinęs gražų moderniską kryžių. Kartą jį aplankė kitas valdininkas. Šis, pamatęs tokioje vietoje kryžių, sušuko: „Kaip? Čia kybo kryžius?! Tik paskutinis neišmanėlis galėjo jį čia pakabinti!..“ Vyras, kuris įnešė kryžių į šią įstaigą, ramiai atsakė: „Manyk apie jį, kaip nori sveikas. Bet man atrodo, kad, jeigu visi mūsų valdininkai turėtų prieš akis tokį pasiaukojimo pavyzdį ir tokį savo pareigų supratimą, tuomet ir valstybės kontrolei mažiau reiktų skųstis dėl įvairių nesąžiningumų mūsų jaunoje valstybėje“ (Žv. 1934, 7). — Kaip visas pasaulis, taip ir tikėjimas turi priešų. Mat, vieni tikėjimo dalykai nepatinka žmogaus protui, kiti jausmams. Taigi nenuostabu, kad tikėjimui vis tai šis, tai tas prikišama... Išsižadėję dėl priekaištų doros — taptumėm niekšais, išsižadėję dėl priekaištų mokslo, virstumėm nemokšais, atmetę dėl priekaištų valstybę, taptumėm anarchistais (A. Jakštas, Mūsų literatūra, II, 1923, 236).

101. „Kryžiaus procesija“.

Meksikos miesto katalikai 1934 m. suorganizavo vadinamąjį „tylų protestą“ prieš bedievių vyriausybės žygius. Susirinko apie 30.000 žmonių, įvairių rūšių luomų ir profesijų — vyrų, moterų, studentų ir visokių darbininkų — ir tylomis ėjo miesto gatvėmis. Policija nežinojo, kaip su jais pasielgti. Visokiais būdais trukdė tą iškilmingą ir tylią procesiją, naudojo net ašarines bombas, bet nieku gyvu neįstengė demonstrantų išsklaidyti. Ta iškilminga milžiniškos minios procesija tiesiog skleidė paniką (sumišimą) į policininkų eiles. Šaudyti demonstrantų jie neišdrįso. Vyriausybė mėgino į tai reaguoti (paveikti) kitokiu būdu. Rytojaus dieną valdžios agentai suorganizavo kontrdemonstraciją, kurios tikslas buvo — pareikšti valdančiai revoliucijonierių partijai ištikimybę. Bet iš to nieko neišėjo. Susirinko apie 400 moterų — valdžios įstaigų darbininkių, ir tas būrelis triukšmingai perėjo miesto gatvėmis. Buvo prieškatalikiškų kalbų ir grūmojimų kontrrevoliucijonieriams. Tuo viskas ir baigėsi. — Ta Mek-

sikos katalikų „tylos procesija“ primena panašią demonstraciją Maskvoje 1918-1-28, vadinamąją „kryžiaus procesiją“. Tuomet tikintieji rusai buvo bebaigiu savo visuotinį bažnytinį sinodą ir tikybiniams jausmams išplėsti suorganizavo milžinišką procesiją Maskvos gatvėse. Išskaičiuojama, kad dalyvavo arti milijono žmonių. Kai naujai išrinktasis patriarchas Tichonas šlakstė minią švęstu vandeniu, tai net raudonarmiečiai, kurie valandą prieš tai buvo tarškinę iš kulkosvaidžių į Maskvos gyventojus, klaupėsi ir žegnojosi. Niekas neišdrįso stabdyti tos milžiniškos procesijos. Komisarai kažin kur dingo. Bolševikus apėmė tikra panika. Jie aiškiai pamatė, prieš kokią galybę turi kovoti (R t. 1934, 246). — Pasauliečių apaštalavimas turi būti tikras Dievo garbei išplėsti ir sielų išganymui apaštalavimas; jis turi būti religinis, nes jis turi vadovautis krikščioniškosios religijos principais; moralinis, nes gyvenimas privalo tapti nuolatiniu dieviškojo įstatymo vykinimu; kultūrinis, nes pareiga pildoma juo uoliau, juo religinės kultūros pagalba protas geriau tiesą pažįsta; jis turi būti ekonominis ir socialinis, nes Dievas leido mus į žmonių tarpą, į visuomenę, ji gi atlieka funkcijas, kurių visi yra reikalingi; visa tai gali ir turi Dievą savo Viešpačiu pripažinti, tuo būdu gali būti sušvelninti ginčai pavienių tarpe sumažinti, sušvelninti sunkumai individualių ir visuomeninių pareigų išpildyme (Pijus XI, Laiškas Tarptautinės Katalikų Lygos Pirmininkui, 1925-1-27).

102. „Pakvieskim ir jį čia!“

Puota. Prieš vakarienę, svečiams bešnekučiuojant salione jaunas vaikinas kreipėsi į durininką: „Tamsta, įleisk tą svečią, kurs prieangyje laukia“. — „Kas, kur?“ nustebės teiraujas durininkas. „Juk visi svečiai jau čia!" — „Kaip tai?“ prieštaravo vaikinas. „Čia yra Napoleonas, Goethe, Murillo, o Kristaus nėra!“ Pažvelgę į sienoje kabančius paveikslus, visi susirinkusieji suprato drąsaus vaikino mintį. — Su pagarba gražiausiame kambaryje mes priimame garbingus svečius, gimines, o Jėzų neretai įleidžiame tik į šoninį kambarėlį, arba net paliekame už durų. „Mūsų Viešpats", sakydavo Šv. Margarita Marija Alakok, „nori įeiti į mūsų kambarius ir ten būti tiek pagerbtas, kiek jis buvo įžeistas ir pažemintas savo kančios metu“... (Žv. 1937, 5, 142).

103. Ūkininkai apgynė kryžių.

Į Könnersreuth'ą, Vokietijoje, 1936 m. buvo atkeltas naujas mokytojas. Kai ta mokykla buvo įkurta 1886 m., ten buvo parapijiečių lėšomis padirbdintas ir pastatytas salėje didžiulis kryžius. Naujam mokytojui tas kryžius, matyti, nepatiko ir iš pradžių jis jį paslėpdavo už mokyklos lentos. Sargienė, valydama kiekvieną dieną klasę, atnešdavo tą kryžių vėl į senąją

vietą. Bet naujas mokytojas pareikšdavo protestą, rašydamas lentoje: „Kad sargienės pareiga esanti tik valyti“. Netrukus mokytojas nusinešė kryžių į savo butą. Kai jis buvo paklaustas dėl kryžiaus, jis atsakė, kad kryžius klasėje esąs nepatogus. Kadangi tas kryžius buvo parapijiečių aukotas, jie pareikalavo, kad jam būtų vėl užleista saugi senoji vieta mokykloje. Nesulaukdami patenkinamo atsakymo, parapijiečiai susirinko vieną sekmadienį prie mokyklos ir reikalavo, kad kryžius vėl būtų grąžintas į salę. Mokytojas atsisakė vykdyti jų norą, nes jis turįs išgirsti žandaro įsakymą tuo atveju. Tačiau ir atvykęs žandaro viršininkas, pritardamas mokytojo nuomonei, reikalavo, kad ūkininkai išsiskirstytų: kryžių gausiąs tik vienas žmogus. Kalbėdamas apie tai, žandaras pradėjo užrašinėti pavardes susirinkusiųjų. Tas parapijiečių negąsdino; ir visi vienu balsu pareiškė, kad nė vienas nė iš vietos neisiąs, kol kryžiaus negausią. Tuo metu pasisuko muitinės tarnautojas su šunimi. Pirma jis nuvyko į mokytojo kambarį ir, pasitaręs ten su juo ir žandaru, reikalavo, kad parapijiečiai išsiskirstytų. Jei jie jo neklausysią, jis užsiundysiąs šunimi. Visi stovėjo. Paskum jis grasino ginklu, bet ir tat neveikė. Tada jis išsitraukė revolverį ir, atstatęs jį į krūtinę arti stovinčiųjų, pakartojo savo perspėjimą. Bet keletas iš jų priėjo dar arčiau ir griežtu balsu pasakė, kad jie esą pasiryžę dėl kryžiaus ir mirti. Toks griežtas parapijiečių pareiškimas sutramdė išdidų valdininką, ir jam teko pasitraukti. Ta kebli valdininko padėtis privertė žandarmą, kuris pamatė esąs bejėgis suvaldyti ir išvaikyti tą kelių šimtų žmonių minią, pavartoti burmistro įtaką. Norėdamas palaikyti ir valdžios autoritetą ir manydamas, kad parapijiečiai nepasitrauks, burmistras nusprendė, kad kryžius, būdamas parapijos nuosavybė, turi būti toje vietoje, kurioje jis stovėjo nuo 1886 m. Tada parapijiečiai giedodami įgyvendino ištremtą Šventą Ženklą jam priklausomoje vietoje (Dk. 1987, 24). — Pasiryžimas, ištvermė, darbštumas kalnus pakiloja (Vaižgantas, Jaunam Veikėjui, 1925, 6).

104. Kalbą baigė... šaltose bangose.

Kartą Ispanijos arnarchistų agitatorius kalbėjo prie Gvadalkvivyro krantų apie revoliucijos reikalingumą. Kol jis smerkė didžturčių godumą ir dvasiškių netvarką — minia džiaugėsi ir pritarė. Ji taip pat pritarė, kai jis peikė kai kurių dvasiškių neigiamus papročius ir išsišokimus, bet vos tik pradėjo tyčiotis iš Švč. Panelės, kilo baisiausias protestas, ir kalbėtojas turėjo negarbingai baigti savo prakalbą šaltose Gvadalkvivyro bangose (XX, 1936, 116). — Poetė Luizė Hanzel († 1876), protestanto pastoriaus duktė, savo poezijoje rašė: „Priimk, kaip dovaną, mane, Marija... Tu Tėvui dangiškam mane pavesk“. Po dviejų metų ji jau buvo nuoširdi katalikė (Magnificat, kun. Jakas, 1987, 120).

105. Generolas — baldakimo nešėjas.

Ispanijos pilietinio karo dešiniųjų vadas gen. Franco nuo senai drąsiai rodė savo katalikybę. Kartą vienoje parapijoje buvo 40 val. atlaidai. Rengiasi eiti procesija. Bet štai — trūksta vieno žmogaus baldakimui nešti. Žvalgosi zakristijonas po bažnyčią, ar nesuras ką nors. Antai, pagal vieną piliorių klūpo maldoje paskendęs jaunas vyras. „Tikrai jis neatsisakys“, mąsto zakristijonas. Ir, teisybė, netrukus tas vyras jau žengė procesijoje. „Ar žinai, kas per vyras, kurs padėjo baldakimą nešti?“ vėliau klausia kunigas zakristijoną. „Ne, nežinau“. — „Tai buvo generolas Franco“ (Žv. 1938, 1, 14). — Savarankiškas žmogus yra tas, kas nesielgia prieš savo sąžinę, kas visa, ką tik darydamas dėl kitų ir su kitais, daro tiktai dėl to, kad jo protas sako tai esant naudinga, bet ne iš puikybės, ne iš garbės troškimo, ne iš pajuokos, nuostolio ar bausmės baimės (Fr. W. Foersteris, Mokėk gyventi, 1934, 249).

106. „Viešpatie, teįvyksta Tavo valia“.

1657 m. kazokų būriai užpuolė Pinską. Jėzuitų kolegijos kunigai spėjo pasislėpti, tik kun. Simonas Masys, dalinęs Komuniją netolimam Horodeko kaime, buvo suimtas. Nulupę odą kazokai nukirto jam galvą. Kitą dieną buvo Andriaus Bobolos eilė. Jis buvo suimtas Jonavos miestelio apylinkėje (ties Pinsku). „Viešpatie, teįvyksta Tavo valia!“ — tais žodžiais jis ištiesė rankas į taurę, kurią dabar reikėjo gerti. Tuojau nupinta jam ąžuolo šakų vainikas, kuris sukamas aplink galvą visus plaukus nuplėšė. Paskum jis buvo pririštas prie balno. Kazoko arklys lėkė, kiek įkirsdamas. Tokiu būdu kentėtojas buvo nuvilktas į Jonavą, į savo teismo ir egzekucijos vietą. Į atamano reikalavimą priimti schizmą, Tėvas Bobola ramiai atsako: „Aš esu katalikų kunigas, tame tikėjime gimiau, jame ir mirti noriu, nes jis vienas yra geras, tikras ir išganingas!“ Įtūžęs kardo smūgis kraujais paplūdusį išpažintoją parbloškia ant žemės. Akių žvilgsniu jis pakartoja savo įsitikinimą. Šalia stovėjęs kazokas, kurį tas žvilgsnis ypač erzino, durklu perveria dešinę akį. Pradėta pats kankinimas. Tonsūros vietoje buvo nulupta visa galvos oda. Diržais pririšę savo auką prie stalo, kazokai privarė į rankų ir kojų panages aštrių medžio skiedrų. O nuplėšę nugaros odą, atvirą žaizdą pribarstė smulkiai sukapotų šiaudų. Kentėtojo atsakymas buvo malda, malda už savo kankintojus: „Jėzau, Marija, neapleiskite manęs; savo šviesa apšvieskite šiuos neregius ir grąžinkite juos tiesai! Tėve, tebūnie, kaip Tu nori! Jėzau, Marija, į Jūsų rankas atiduodu savo sielą“. Šiai maldai sutrukdyti, ilgokai pasitarę, kazokai išpiauna kakle didelę žaizdą ir pro ją ištraukia su jėga liežuvį. Dabar tik sunkiai plakanti širdis tegalėjo kalbėti ir melstis. Bet didelė ir surūdijusi vinis, įvaryta į kairįjį šoną,

greit privertė ir ją nutilti... Apeigų Kongregacija, rūpestingai ištyrusi A. Bobolos mirties aplinkybes, tvirtina, kad jai nepasitaikę sutikti visoje Bažnyčios istorijoje panašaus mirties nuožmumo. Šv. Tėvas Pijus XI 1938 m. Andrių Bobolą paskelbė šventuoju (Žv. 1938, 5, 148-9). — Žmogus, kuris savo gyvenime jokių skausmų ir kančių nėra turėjęs, yra menkos vertės (Prof. V. Čepinskis, XX, 1938, 96).

107. Mirė rožančių kalbėdamas.

1937 m. liepos iš 19 į 20 d. mirė garsusis Italijos mokslininkas išradėjas Marconi's. Mirties valandą jo rankose buvo rožančius, ir jis kalbėjo „Tėve mūsų" (XX, 1937, 167). — Aš tikiu į maldos galybę, ir ne vien dėl to, kad aš esu įsitikinęs katalikas, bet ir mokslininkas. Be tikėjimo nėra jokios laimės (Marconi).

108. Nepabūgo draugų pajuokos.

Kartą mūsų kareivinėse kaž kas mėgino pajuokti tuo? kareivius, kurie kalba rožančių. Staiga vienas jaunas studentas išsiima nuzulintą, prastą medinį rožantėlį ir sako: „Jį gavau dar vaikas būdamas. Dažnai jį kalbėjau, kalbu ir kariuomenėje tarnaudamas. O vis dėlto, manau, jog nepavadinsite manęs tamsuoliu" (Žv. 1937, 5, 148). — Katalikų tikėjimas yra tos rūšies, kad prie jo nieko negalima nei pridėti, nei atimti. Jį reikia arba visą priimti, arba visą atmesti (Benediktas XV).

109. Vietoje trijų blogų vienas geras.

Belfasto katalikai (Airijoje) įteikė miesto galvai (burmistrui) reikalavimą, kad viešuose knygynuose nebūtų pardavinėjamos nepadorios knygos. Burmistras šiam sumanymui labai pritarė ir įsakė, kad iš visų knygynų būtų prašalinta netikę raštai (literatūra). Na, ir prasidėjo tuomet pagrindinis knygynų valymas. Visi nešvarūs leidiniai buvo prašalinti. O trys knygynai, kurie priešinosi tam reikalavimui, po keleto įspėjimų buvo visiškai uždaryti. Jų vietoje katalikai įsteigė vieną didelį gerosios spaudos knygyną (Žv. 1938, 2, 61). — Kūno vargą atmokėti piga, turto prigyventi vėl nesunku; o kai dvasioje tuščia, kiti turtai tavęs nepatenkins (Vaižgantas, Jaunam Veikėjui, 1925, 136).

110. Nusigando mergaitės įspėjimo.

Jovaras, būdamas laisvamanis, labai brukdavo visiems panašaus turinio Knygas. Viena mergaitė, matydama, kaip nevienas jaunuolis vedamas iš kelio, pagavus iš savo sesers sūnaus kelias knygas paslėpė. Bet iš to nieko neišeina: knygas vistiek reikės grąžinti arba sumokėti pinigais. Blogybei kelias tuo nebus užkirstas. Todėl štai ką ji padaro. Pasiėmusi knygas eina pas Jovarą ir jam tiesiai į akis rėžia: „Atsiimk savo knygas ir, žiū-

rėk, kad daugiau niekam neduotum, nes duodu tau garbės žodį, kad, jei knygos dar kartą pateks į mano rankas, visas sudeginsiu. Pranešu tau iš anksto". Aišku, kaimynas to nesitikėjo. Jam tas paprastos mergaitės griežtumas padarė įspūdį. Nuo to laiko jau niekam viešai savo knygų nebruko (Šlt. 1937, 24, 372). — Tikintieji tegu žino, kad auka, kurią šiam tikslui (spaudai) daro, yra gražiausias religijos veiksmas, kuris geriausia gali patarnauti sielų išganymui (Pijus X, Laiškas Katal. Bavarijos Spaudos Draugijai, 1906-IV-26).

111. Ne, aš pasiliksiu krikščionis.

Plačiai žinomas savo šventu gyvenimu Jurgis Frassati kartą ėjo iš bažnyčios po šv. Mišių ir Komunijos, dar laikydamas rankoje rožančių. Ant laiptų sutiko vieną iš savo draugų. „Na, Jurgi, ar tu jau davatka pasidarei?" pašiepė jį draugas, žiūrėdamas į laikomą rankoje rožančių. „Ne", ramiai atsakė Frassati, „aš pasilikau krikščionis" (Vyrų Žygiai, 1937, 13, 144). — Kaip būsi geras krikščionis, jei taip bijai žmonių pašiepimo (G. Palau).

112. Prieš koncertą šv. Komunija.

1937 metais į Kauną buvo pakviestas vienas garsiausių muzikų Pr. von Hösslin. Valstybės Teatre jis kelius kartus dirigavo mūsų operos orkestrui. Visi dienraščiai su nusistebėjimu ir pagarba minėjo šios pasaulio garsenybės vardą. Bet mūsų teatro žmonės labiausiai nustebo, kai patyrė, jog šis žymusis menininkas yra sykiu ir nepaprastai uolus katalikas. Būdamas Kaune Pr. von Hösslin kasdieną eidavo į baziliką klausyti šv. Mišių, o prieš kiekvieną savo koncertą būtinai priimdavo šv. Komuniją (Žv. 1937, 11, 340). — Giliausias visuomeninio gyvenimo pagrindas ir aukščiausia jo sankcija glūdi religijoje (Prof. St. Šalkauskis).

113. „Sūnau, tavo prašymas bus išpildytas".

1899 m. gegužės mėnesį generolas tikrino vieną Silezijos pulką. Viskas buvo tvarkoje. Gale patenkintas tarė: „Kas dar turi kokį pageidavimą, tegu pareiškia!" Didžiausia tyla. Iš sustatytų eilių vidurio išeina paprastas kareivis ir atsistoja prieš generolą kariškoje drausmėje. Viršininkas pažvelgia į jį veriančiai ir klausia: „Sūnau, koks pageidavimas?" Draugų žvilgsniai nukreipti į abu. Koks drąsiojo prašymas?.. „Prašau man duoti leidimą kiekvieną sekmadienį šv. Mišioms išklausyti, kad mane laimintų Dievas". Ne taip jau minkštaširdis generolas susijaudina: „Sūnau, tavo prašymas bus išpildytas" (Pr. P. 1937, 6, 174). — Kas ant altoriaus yra išgraviruota kaltu ir širdyje malda, ilgiau tveria už marmurą ir akmenį (Lacordaire, Ji labai mylėjo, Kaunas, 1937, 84).

VIII. PETRO LAIVAS

..Jūs, broliai, pasidarėle sekėjai Dievo bažnyčių".

1 Tesal. 2,14.

114. „Pagaliau esu namie!“

Vienas kinietis savo ilgame gyvenime perėjo visas sektas, kokias tik žinojo, kol pagaliau pažino katalikų tikėjimą. Gavęs krikštą, 80 metų senelis džiaugsmingai sušuko: „Pagaliau esu namie!“ (Šlt. 1938, 13, 212). — Nė vienas mokslininkas nekviečia atsitikimų pas save, o pats keliauja pažiūrėti ten, kur jie yra. Nė vienas jūros aprašinėtojas nereikalavo, kad jūra ateitų pas jį į namus, o pats važiavo pas jūrą. Nė vienas astronomas nereikalavo, kad saulė užtemtų ties jo žiūronu, o vežėsi žiūronus ten, iš kur buvo matyti saulės užtėmimas. Taip pat daro visi tie, kurie nenori pasislėpti nuo tiesos, o jos ieško. Žmonėms, nenorintiems tiesos ieškoti, gali šimtai stebuklų kasdien po nosimi jvykti, jie jų nepripažins (Vysk. Būčys, Liurdas, 1934, 305).

115. Ko pastorius negalėjo, kunigas padarė.

Vienoje grynai protestantiškoje pietų Vokietijos apylinkėje mirštamai susirgo turtingas pirklys. Pasišaukęs pastorių jis paklausė: „Ponas pastoriau, ar tamsta gali atleisti man nuodėmes?“
— „Būk tamsta ramus. Dievas tamstai jau yra viską atleidęs“.
— „Ponas pastoriau, aš neklausiu, ar Dievas man viską yra atleidęs, bet ar tamsta gali mane išrišti iš mano nuodėmių“. — „Mano mielas, būk visiškai ramus, už tokį gailestį Dievas tikrai viską atleis“. Ligonis nenusileido ir klausė toliau, ar pastorius galjs jį išrišti, ar ne. Pastorius visai atvirai pasakė: „Aišku, aš to negaliu padaryti“. Tada ligonis tarė: „Gaila! Visą amžių buvau tikintis protestantas ir uoliai skaičiau Šv. Raštą. Ten šv. Jono evangelijoje 20 persk, radau Jėzaus Kristaus žodžius, pasakytus apaštalams: Imkite Šv. Dvasią. Kam nuodėmes atleisite, tam jos atleistos, ir kam jas sulaikysite, jos sulaikytos. Jeigu tamsta negali jų atleisti, tai matau, kad mes nesame Kristaus Bažnyčioje... Žmona, pašauk man katalikų kunigą!“ Katalikų kunigas nustebo, užgirdęs, kad jį kviečia pas save sergąs protestantas pirklys. „Gerbiamasis kunige, ar gali man atleisti nuodėmes?“ paklausė ligonis katalikų kunigą, lig tik šis įžengė

į jo kambarį. Kunigas nusišypsojo ir tarė: „Aišku, kad galiu, betgi tamsta esi protestantas“. — „O jei tapsiu kataliku, ar duosi man išrišimą?“ — „Taip, be jokių sunkumų“. — „Tai prašau gerbiamąjį kunigą tuojau priimti mane į Kat. Bažnyčią, nes noriu mirti kataliku“. Kunigas tuojau įsitikino, kad ligonio geriausiai mokamas katalikų katekizmas. Čia pat prie liudininkų ligonis atliko katalikų tikybos išpažinimą ir buvo priimtas į tikrąją Kristaus Bažnyčią. Paskum kunigas išklausė jo viso gyvenimo išpažinties. Aprūpintas paskut. sakramentais, ligonis netrukus ramiai mirė (Lapot, I, 207-8). — Nėra Kristaus Bažnyčios ten, kur ji pastatyta ne ant Petro uolos, nėra jo ten, kur žmonės išeina iš po šv. Petro valdžios (Vilniaus vysk. J. Matulevičius, 1923 m. Ganyt, laiškas, Žem. V. Kronika, 1923, 11,254).

116. Laikai iki pasaulio pabaigos.

„Žinai ką, broleli, Bažnyčios laikai jau praėjo“, sako vienas laisvamanis kaimynas savo draugui. „Tikrai taip! Vieni laikai jau senai praslinko. Dėl to dabar Bažnyčia pradeda gyventi visai kitus laikus, kurie užtruks iki pasaulio pabaigos“ (Žv. 1936, 11). — „Jei kas ateina pas jus ir neatneša to (Kristaus) mokslo, nepriimkite jo į namus, nė nesakykite jam: sveikas, nes kas jį sveikina, dalyvauja piktuose jo darbuose" (2 Jon. 10-11).

117. Krikščionių vardo vartojimo pradžia.

Pirmieji krikščionys iš pagarbos V. Jėzui Jo vardo nedrįsdavo ištarti ir vadindavo Jį Šventuoju. Veikiai susiprasta, kad, netariant kalboje Jėzaus vardo, galima dažnai vartoti Kristaus žodį ir Jo mokinius ir sekėjus vadinti krikščionimis. Šv. Povilas su šv. Barnabu visus metus išbuvo Antiochijoje ir čia bažnyčioje mokė didelę minią, taip kad Antiochijoje pirmą kartą mokytiniai buvo pavadinti krikščionimis (Apd. 11, 26). — „Kas nebijos tavęs, Viešpatie, ir negarbins tavo vardo? Juk tu vienas esi šventas; juk visos tautos ateis ir duos garbę tavo akivaizdoje, nes tavo teismai yra apreikšti“ (Apr. 15,4).

118. Indų vadas apie katalikybę.

Valdžios šelpiamas, Lenkijos katalikų kun. Dr. Andriejus Krczesinskis nesenai keliavo aplink pasaulį, studijuodamas svarbiausius kultūros klausimus. Tarp kitų svarbių dalykų, labai reišmingi buvo Dr. Krczesinskio patyrimai apie Indų tautos vadų nusistatymą Katalikų Bažnyčios atžvilgiu. Indų kongresistų partijos vadas Pandit Nelru, pav., pasakė: „Aš jokio tikėjimo neturiu, bet jei reiktų kokį tikėjimą išsirinkti, tai tik katalikų“ (P. G. 1937, 83). — Nesuprasti ir kovoti prieš Katalikų Bažnyčią — tai labai riboto proto ženklas, o jos neapkęsti, reiškia tą pat ką ir padaryti nusikaltimą prieš prigimtį (Čekoslovakų poetas Jok Deml).

119. „Nekeisiu rublio už kapeiką“.

Vienas Kauno Vyrų Apaštalavimo narys, Nepriklausomybės kovų dalyvis, 1913 m. tarnavo pasižymėjusiame rusų 208 pėst. pulke Kaukaze, Hasav-Jurt mieste. Kartą, gevėnios metu, jo kuopą nuvedė į cerkvę išpažinties. Kai atėjo šio jaunuolio eilė, jis nė nepajudėjo. „Na, ko tyli, pradėk“, susinervino popas. „Aš katalikas. Kitą savaitę atvyks mūsų kunigas, tada atliksiu išpažintį“. — „Nekalbėk niekų! Yra tik vienas geras tikėjimas — pravoslavų“. — „Ne! Man šviečia saulės šviesa, o jums — mėnulio, iš saulės skolinta". — „Nesuprantu!“ susierzino popas. „Ką nori tuo pasakyti?“ — „Nieko ypatingo. Kristus turėjo 12 apaštalų, bet savo vietininku paskyrė tik vieną šv. Petrą. Jo įpėdiniai ir iki šios dienos valdo tikrąją Kristaus Bažnyčią“. — „Ei, jaunuoli, tu dar įsitikinsi, kad pravoslavija teisingiausias tikėjimas. Tada jį priimsi. Ir dar paaukštinimą gausi!" pridėjo popas. „Ne! Niekad nekeisiu rublio už kapeiką!“ mandagiai, bet griežtai atsakė kareivis (Žv. 1937, 5 147). — Kur nėra didžio būdo, nėra didžio žmogaus, nėra net didžio menininko, nei didžio veikėjo; tai tik tuščias stabas neišmanančiai miniai: visus tokius laikas išvartalios (Bethovenas).

120. Brolis brolio atsižadėjo.

Jauniausias Sovietų Rusijos karo komisaro brolis, Sergiejus Vorošilovas, išėjęs iš raudonosios armijos, buvo pasiryžęs tapti dvasiškiu. Apie savo pasiryžimą pranešdamas savo broliui, Sergiejus priminė, jog tik krikščionybė gali žmogui duoti tai, ką žada komunizmas, bet ko jis negali padaryti dėl savo materialistinės pasaulėžvalgos (neigiamas pasaulyje dvasinis pradas, pažįstama tik medžiaga). Dėl savo brolio tikybinio nusistatymo bolševikų karo komisaras Vorošilovas viešai jo atsižadėjo (Šlt. 1937, 28, 441). — Stebėtinas daiktas! Krikščionių tikėjimas, kuris, rodos, vien tik antrojo gyvenimo laimės ieško, jos ir čia mums suteikia (Montesquieu).

121. Keliaujančios bažnyčios.

Kraštuose, kur katalikai gyvena išsimėtę tarp kitatikių, palaikyti katalikuose prisirišimą prie savo tikėjimo ir Bažnyčios steigiamos vadinamosios keliaujančios bažnyčios. Keliaujančiąją bažnyčią sudaro vyskupijos ar vienuolių kunigai. Jie važiuoja iš vietos į vietą, į talką dar pasikviesdami nekunigus, kurie padeda mokyti vaikus katekizmo, lanko ligonius, suieško išsimėčiusias tarp kitatikių katalikiškas šeimynas. Amerikoje tokia bažnyčia rūpinasi vaikučių katekizacija, pamokslų sakymu, knygų bei laikraščių platinimu, mišrių moterysčių tvarkymu, tikėjimo stiprinimu ir Sakramentų teikimu. Pabuvusi kuriame mieste ar apylinkėje ilgesnį laiką, persikelia į kitą vietą. Tos

bažnyčios įtaisomos dideliuose automobiliuose. Kun. Pranas C. Kelly yra tų važiuojančių bažnyčių įsteigėjas. Jis 1905 metais surado iš viso 19 žmonių: du arkivyskupus, du vyskupus, 9 kunigus ir 6 pasauliečius. Iš to mažo būrelio šiandieną išaugo milžiniška Extension Church, kuri įvairiausiais būdais skuba padėti išblaškytiems po visą Ameriką katalikams (2v. 1937, 100). — Bažnyčia yra lyg laivas, kurs visuomet plaukia per siūbuojančią jūrą; daug joje audrų, maža ramybės (Vyskupas Karevičius, Žemaičių Vyskupijos Kronika, 1921, 58).

122. Išpažintis automobilyje.

Vokietijoje yra daug diasporų, kur katalikai po kelius išblaškyti tarp protestantų. Tokios „parapijos“ kartais turi šimtus kilometrų. Jų dvasinė pagalba yra vadinamosios keliaujančios bažnyčios. „Visa tokia parapija“, pasakoja vienas jaunas kunigas, „padalyta mažais rajonėliais. Kas mėnuo stengiuosi juos aplankyti. Sėdu į automobilį. Nuvykęs į vieną kaimą randu porą katalikų, pasiimu juos su savim, vykstu į kitą, kur yra daugiau katalikų, ir čia laikome pamaldas. Bet juk kat. bažnyčių nėra. Tenka kartais šv. Mišias laikyti evangelikų mokykloje, paprastame kambaryje, valgyklos salėje ir t.t. Sunkiau su išpažinties klausymu — pamatę protestantai gali tyčiotis iš savo kaimynų katalikų. Dažnai būna, kad aš atsisėdu automobilyje prie vairo, o penitentas sėdasi šalia manęs ant suolo ir atlieka išpažintį“. Tokio apaštalo altorius — tai paprastas „čemodanas“. Atidaro jo viršų, šalimais antvožo yra kilpos, į kurias įstato žvakes, viršuje, kur yra užrakto kilpelė, palikta duobutė kryžiui įstatyti. Ant apatinės to lagamino dalies padėta lenta su šv. rekvijomis. Maži šv. indai ir drabužiai telpa lagamine. Šv. Mišias laiko tą lagaminą — altorių padėjęs ant stalo, sustumtų suolų ar sporto priemonių, jei tenka pamaldas laikyti sporto salėse (XX, 1937, 110). — Daug sunkaus darbo padaroma pasaulyje vien tvirtai valiai padedant — bet kur tik reikia atlikti sunkiausias, vargingiausias darbas, ten reikia būtinai pasišaukti kantrybė (Fr. W. Foersteris, Mokėk gyventi, 1934, 87).

123. Plunksna pastatė bažnyčią.

Paryžiuje yra nauja, labai meniška Šv. Odilo bažnyčia, kuri kaštavo daugiau kaip keturius milijonus frankų. Tą bažnyčią pastatė garsusis prancūzų katalikų rašytojas kun. Lontil — Pierre L'Ermite. Kartą Paryžiaus arkivyskupas jam pasiskundė, kad norįs statyti naują bažnyčią, tik lėšų visiškai neturįs. Kun. Lontil pagalvojęs apsiėmė pastatyti bažnyčią savo lėšomis. Tačiau jų visiškai neturėdamas, griebėsi plunksnos ir ėmė rašyti straipsnius į prancūzų katalikų savaitraštį „La Croix“. Savo gyvu ir sąmoningu stiliumi jis mokėdavo tenai įpinti ir

bažnyčios statymo reikalus. Iš visur ėmė plaukti stambios pinigų sumos ir po kelių metų išaugo nauja graži bažnyčia, kurios rektoriumi buvo paskirtas jos pastatytojas kun. Lontil (Šlt. 1938, 22, 366). — Matuok žmogų jo užsimojimais, jo paslankumu. Užmokamas, nors sąžiningai atidirbinėtų, tiek daug nepadirbs; daugiau padirbs, kai pats ryžtasi, neatsižvelgdamas, ar kas užmokės, pagirs, ar ne (Vaižgantas, XIX, 1933, 187).

124. Pastatė bažnyčią per vieną naktį.

Didelį herojiškumą (didvyriškumą) žemaitkiemiečiai (Ukmergės ap.) parodė rusų priespaudos laikais, kai sudegus jų bažnyčiai, jie, nesitikėdami iš gubernatoriaus gauti leidimo naujai bažnyčiai statyti (rusai manė bažnyčios vietoje pastatyti cerkvę), — staiga per vieną naktį suvežė lentas, rąstus ir pastatė, sukalė nors ir menką bažnytėlę. Rusai nebedrįso jos, žmonių saugomos, griauti (Aukštaičių Žemė, 1937, 17). — Meilė nepasiduoda nei pinigui, nei turtui, nei garbei, nei nusiminimui; ji lieka savarankiška, gimsta laisvai, savaime ir dovanai įgyjama (Artisfenas).

125. 12 studentų pastatė bažnyčią.

Vargingame prancūzų kaime Hondevillers bažnytėlė visai baigė griūti, o aplinkiniai gyventojai neturėjo lėšų jai atstatyti. Tai pastebėjo 12 prancūzų katalikų studentų ir laisvomis dienomis ėmėsi bažnytėlės statymo. Kitiems jų draugams renkant statybai aukas, dideliam Hondevillers gyventojų džiaugsmui bažnytėlė buvo greit pastatyta (Šlt. 1938, 15, 538). — Nė vienais jau įvykintais darbais vertinamas žmogus, bet plačiais užsimojimais. Kas didelį barą užsiima, tai, vos pakraštį nuaręs, jau daug padirba; kas menką teužsiima, ir gerokai padaręs, nedaug tepadirba (Vaižgantas, XIX, 1933, 187).

126. Bažnyčia iš koralų.

Prancūzijos valdomoje Afrikos dalyje Mahejos mieste yra iš koralų pastatyta vienintelė tokia bažnyčia pasaulyje (XX, 1937, 133). — Pirmieji krikščionys eidavo į bažnyčią, kaipo į didžio karaliaus rūmus, kur angelai tarnauja, dangus atsiveria, Kristus sėdi soste (Šv. Jonas Auksaburnis).

127. Važiuojanti koplyčia.

Tėvai paulistai, norėdami geriau aptarnauti kalnuotose srityse gyvenančius tikinčiuosius, įtaisė važiuojančią koplyčią. Tai 7½ m. ilgio vežimas, kuriame yra altorius, klausykla ir kiti bažnytiniai reikmenys. Be to, misijonieriai drauge vežasi knygyną ir kino aparatus (XX, 1937, 223). — Jungtinių Amerikos Valstybių viešosios pramonės ministeris svarbesniuose laikraščiuose paskelbė: „Prieš porą metų mūsų plačiose masėse smar-

kiai krito dorovė. Ir buvo aiškiai pastebima, kad dorovė smunka ir nusikaltimai didėja vis labiau ten, kur žmonės labiau vengia bažnyčios. Valdžios, kurios kentė vyrų pajuokimus religijai, šiandieną atsiima skaudų užmokestį. Bažnyčiose prie klausyklų tuščia, bet užtat kalėjimuose celių (kambarių) trūksta. Jos kimšte prikimštos. Žmonės, kurie šiandieną galėtų būti naudingi visai valstybei, dabar virto nepakeliama našta. Reikia kartą suprasti, kad Bažnyčia nepavaduojama valstybės gerovės kūrėja“ (Šlt. 1938, 10, 158).

128. Sugėdino miegalius.

Amerikoje katalikų bažnyčiose Angelas Dievo maldai daugiausia skambinama rytą 7 val., vidurdienį, kaip ir paprastai, 12 val. ir vakare 6 val. Sekmadieniais daugelis amerikiečių dar miega. Chevy Chasse miesto 22 namų savininkai kreipėsi į teismą prašydami, kad vietinei Švč. Sakramento bažnyčiai būtų uždrausta sekmadieniais taip „anksti“ skambinti. Tačiau teisėjas jiems atsakė: „Neturime jokio įstatymo, kuris jums pritartų. Ir dėl kelių žmonių patogumo drausti religiškas apeigas atrodo negražu. Aš pats gyvenau greta bažnyčios ilgą laiką, tačiau varpų skambėjimas man visada patikdavo. Ikšiolinio skambinimo aš neuždraudžiu. Jis leistas" (Šlt. 1937, 32, 501). — Nebus Dievas tam tėvu, kas nenorės Bažnyčios turėti motina (Šv. Augustinas, De Symbolo ad Cathech., XIII).

129. Katalikai prieš prievartą.

1937-XI-28 šveicarai balsavo; jiems buvo duota pasisakyti — uždrausti Šveicarijoje masonines organizacijas (draugijas), ar leisti toliau joms laisvai veikti. Už masonų uždraudimą balsavo 234000, prieš —515000. Dar tada, kai masonų klausimas buvo iškeltas parlamente (1934), šveicarų katalikų spauda ir jų politiniai vadai pasisakė prieš masonų organizacijų uždraudimą. Šveicarijos katalikų vyskupai pareiškė: „Katalikų Bažnyčia per Popiežius yra labai aiškiai pasisakiusi, kaip ji žiūri į pasaulinę masoneriją: ji yra griežčiausiai uždraudusi savo tikintiesiems dalyvauti masonuose. Šveicarų vyskupai ir šiuo avėju ištikimai laikosi tos pačios linijos, tačiau jie šalinasi bet kurios politinės kovos. Gi šioje antimasoninėje iniciatyvoje (priešmasoniniame sumanyme) svarbiausias kaip tik yra politinis pobūdis; apie tai liudija ir už jos stovinčių žmonių asmenybės — jie nekatalikai. Dėl tos priežasties Šveicarijos vyskupai susilaiko^nuo bet kurio oficialaus pasisakymo šios iniciatyvos atžvilgiu* (XX, 1937, 273).

— Oficialus Vatikano organas (laikraštis) „Osservatore Romano“ 1938 m. atkreipė viso pasaulio dėmesį į skaudžią persekiojamų Vokietijos žydų situaciją (padėtį). Didėjantį (progresuojantį) antisemitizmą (prieššydišką sąjūdį) „O. R.“ pavadino gėda.

130. Metrop. Eleuterijus prieš krikščionių vienybę.

Vyskupas Būčys 1938 m. pradžioje apsilankė pas Lietuvos stačiatikių (pravoslavų) metropolitą Eleuterijų. Svarbiausias apsilankymo tikslas buvo patirti, kaip metrop. Eleuterijus žiūri į religinę vienybę, kad visi būtų viena" (Jon. 17,21). Nors metrop. Eleuterijus anksčiau buvo pasiuntęs į krikščionių vienybės sąjūdžio suruoštą tarpkonfesinį kongresą savo atstovą (advokatą Bajavą), bet šiuo atveju į vysk. Bučio klausimą apie tikybinę ir bažnytinę vienybę atsakė neigiamai. Metrop. Eleuterijus nesutiko tartis nei kovai su bedievybe (XX, 1938, 50). — Sakyti klausą Bažnyčios ir elgtis kaip didžiausi jos priešai, vadintis Bažnyčios vaikais ir norėti tuo pačiu laiku būti jos teisėjais, pasipriešinti jos draudimams, atmesti jos sprendimus, girti tai, ką ji pasmerkė, ramiai be skrupulų skaityti jos uždraustas knygas, remti ir platinti jos pasmerktą mokslą, tam panaudojant savo autoritetą, lėšas, pažadus, grasinimus ir visa kita, ką tik klaidos dvasia įkvepia — ar iš tikrųjų tai nėra prieštaravimas patiems sau? Ar begali būti aiškesnė nesąmonė? Kam dar kalbėti apie klusnumą ir pasidavimą Bažnyčiai, jei darbai skelbia jai atvirą kovą... (Bourdaloue).

131. Pirmoji bažnyčia Sacharoje.

1937 m. pašventinta EI Galėjos oazėje, pačiame Sacharos dykumos centre, 1000 km. nuo Alžyro, pirmoji dykumoje katalikų bažnyčia. Bažnyčia pastatyta tuaregų apgyventoje vietoje ir susieta su gyvenimu ir veikla žmogaus, tuaregų tarpe palikusio legendinių atsiminimų, o krikščionių pavadinto net šventuoju. Tai kun. de Foucautas, daugelio žymių prancūzų rašytojų aprašytas. Bažnyčia pastatyta ant EI Galėjos oazėje žuvusio kun. de Foucauto kapo. Jaunystėje de Foucautas buvo šaunus karininkas. Senos prancūzų giminės atstovas, jis pereito šimtmečio aštuoniasdešimtuose metuose gyveno triukšmingai ir palaidai. Apie jo lėbavimus ir triukšmus kalbėjo visas Paryžius. Staiga de Foucauto sieloje įvyko persilaužimas. Jis iškeliavo į šventąsias vietas, aplankė Palestiną, įstojo į vienuolyną ir misijonieriumi pasiųstas išvyko į Šiaurės Afriką. Nuo to laiko prasidėjo tikrasis de Foucauto gyvenimas, pavertęs jį legendų didvyriu. Misijonierius pasišventė apaštalauti tuaregų tarpe, greit su jais suartėjo ir tapo visame krašte populiariausiu žmogumi. Visi gerbė jo asketumą, jo pasišventimą, mokėjimą išgyventi sunkiausius vargus. Kelių tuaregų vadų sūnus de Foucaut pasiuntė į Prancūziją persiimti prancūzų kultūra. Tik jo dėka prancūzams buvo įmanoma taikingai pasiekti ir įsitvirtinti tolimiausioje Sacharos oazėje. De Foucaut niekada nevengė pavojų ir susirėmimuose su plėšikais daug kartų buvo sužeistas. Per vieną tokį susirėmimą jis nukautas ir su didelėmis iškilmėmis palaidotas

EI Galėjos oazėje. Tatai įvyko pačiame didžiojo karo įkarštyje. Iki pat šių dienų Sacharos gyventojai su didele pagarba atsimena jį, kaip nepaprastą didvyrį ir tikrą čiabuvių prietelių (L. A. 1937, 481). — Kol rūmas stovi, privalo turėti pamatus, ant kurių jis pastatytas; kol kaimenė ganytina, turi būti ganytojas; kol yra ko stiprinti, tol turi budėti stiprintojas; kol veikia pasaulyje Katalikų Bažnyčia, tol turi triūsti Jos Viršininkas (Vysk. Paltarokas, V Ganyt. Raštas, 1928).

132. Krikštas — durys į kultūrą.

Kad krikštas nešė tautoms aukštesnę kultūrą, to neneigia ir aršiausi šių dienų krikščionybės priešai — Rusijos bolševikai. Tai ryškiai parodo štai koks prieš dvejetą ar trejetą metų buvęs atsitikimas. Vienas rusų rašytojas bolševikas parašė scenai veikalą, kuriame buvo išjuoktas Rusijos krikštijimas. Valdžios sferose buvo pareikšta nepasitenkinimo tuo veikalu ir jo nebuvo leista scenoje vaidinti: iš Rusijos krikšto esą negalima tyčiotis, nes krikštas suartinęs Rusiją su aukštesne Europos kultūra. Paskutiniais laikais vakarinėje Europoje jau ir ikšioliniams įvairaus plauko krikščionybės priešams pradeda atsiverti akys ir jų laikraščiuose pradeda rodytis pareiškimų, pripažįstančių krikščionybei didžiąją jos reikšmę skelbiant ir ginant aukščiausias žmogaus vertybes. Aure, prancūzuos radikalų vadas, žinomas valstybininkas Juozas Caillaux (skaityk: Kajô), finansų komisijos pirmininkas senate, vieną savo programinių kalbų baigė tokiais žodžiais: „Didysis žmonijos judėjimas nuo dviejų tūkstančių metų, tas judėjimas, kuris pirmaisiais šimtmečiais panaikino vergiją, kuris tolesniais šimtmečiais panaikino baudžiavą ir kuris pagaliau patenkinamai sutvarkys ir (darbininkų) atlyginimo reikalą, savo tikslo negali pasiekti kitu keliu, kaip tik vykdant Kristaus žodį, kad mes vieni kitus privalome mylėti“ (Darbininkas, 1938, 22). — Hugh Wilson, kuris buvo paskirtas J.A.V. atstovu Berlyne, nesenai išleido įdomią knygą, pavadintą „The Education of a Diplomat“. Joje jis aprašo savo ilgametės diplomatinės karjeros įspūdžius, patirtus Prancūzijoje, Portugalijoje, Vokietijoje ir Austrijoje. Be ko kita jis sako: „Aš nepriklausau prie Katalikų Bažnyčios, bet man daro gilų įspūdį katalikų veiklumas ir nepajudinamas patvarumas tos Bažnyčios, kuri, amžiams bėgant, karalystėms, imperijoms ir demokratijoms žlungant, visuomet liko nė kiek nepakitėjusi. Ji, jei yra reikalas, taria savo aiškų papeikimo žodį valdantiems ir yra vienintelė jėga, pagarbiai klausoma; jos neiima tautiniai apsiribojimai. Tautos privalo jos klausyti, nors kartais joms ir nepatiktų ir nors politikos žmonės ir nepriklausytų prie Katalikų Bažnyčios*. Amerikietis atstovas baigia savo knygą tokiu posakiu: „Laimingi, kurie yra gimę katalikų tikėjime“ (XX, 1938, 97).

IX. DIDYSIS VADAS

„Reikia, kad vyskupas būtų be kaltės kaip Dievo užvaizdas... tiesus, šventas, susilaikąs, tvirtai laikąs tikrą mokslą atitinkantį žodį".
Tit. 1, 7-8.

133. Vatikanas ne patrankomis galingas.

Netrukus prieš Pijaus X mirtį Italijoje ėmė reikštis revoliucijos karštis. Rūpintasi tvarka, stengtasi neleisti revoliucijai įsiliepsnoti. Ir Vatikano „fizinės pajėgos" viršininkas kreipėsi į popiežių, paduodamas savisaugos projektą (sumanymą). „Šventasis Tėve", taria jis, „mieste neramu. Aš sustiprinau Vatikano sargybą". — „Labai gerai", atsakė popiežius Pijus X. „Prie vartų iš Pelegrino gatvės pastatau 4 žandarus", varo toliau saugumo viršininkas. „Gražu", pastebi popiežius. „Propimariti aikštėje pasiunčiau 6 šveicarus". — „Puiku", šypteli popiežius. „Sode tarp dviejų madonų patalpinsiu kilniąją gvardiją". — „Labai gerai. Klausyk, o ką ten, prie įėjimo, pastatysi?.." — „Ten, Šventasis Tėve, išvilksim mūsų patranką!" džiaugdamasis rėžė viršininkas, manydamas savo uolumu ir strateginiais gabumais popiežių nustebinęs. „Ką, patranką?" nusistebėjo popiežius. „Argi ji šaudo, ta mūsų patranka?" — „Taip, Šventasis Tėve, ji šaudo, ir dar kaip!" išdidus raportuoja viršininkas. „Jei taip, tegu ši patranka lieka pogrindyje!" ryžtingai taria popiežius. „Vatikanas", kalbėjo jis toliau, „ne patrankomis galingas ir jomis nesigins!" (P. G., 1937, 7). — Rusijos bolševikų revoliucijos pradžioje Zinovjevo žmona Lilina viename darbininkų susirinkime kalbėjo: su visomis tikybomis mes apsidirbsime, tik su katalikais nežinia kaip bus. Jie turi Romoje baltąjį senelį (popiežių), kuriam žodį tarus, visas pasaulis atsikreipia ir klauso. Jis gali pasaulį sujudinti (Ūk, 1936, 51).

134. Senelis popiežius gyveno ir gyvens.

Žengdamas į Apaštalų Sostą, Leonas XIII vyriškąjį amžių jau turėjo už savęs, o sunkiausius gyvenimo uždavinius — prieš save, bet nesusvyravo, neatsitraukė. Kai dėjo jam tijarą, jis jau turėjo galvą nulinkusią žemyn: jis buvo seniausias kardinolas. Kard. Franchi, pirmasis Leono XIII valstybės sekretorius, kai sveikino jį, naująjį paskyrimą gavusį, pastebėjo: „Nėra reikalo

sveikinti. Kiek man teks toje vietoje būti? Naujasis popiežius toks senas. Jis neišgyvens daugiau kaip trejus metus". Į ketvirtą mėnesį po šitos pranašystės Franchi staiga mirė. Leonas XIII palaidojo ir visus kardinolus, kuriuos žmonės buvo skyrę kandidatais į popiežius (Dangaus Šviesa, 1928, 160). — Garsaus nekatalikiško laikraščio „World Herald" redaktorius 1938 metais įdėjo savo milijoninei skaitytojų masei įdomų vedamąjį straipsnį apie šių dienų viso pasaulio religinius konflikus ir jį užbaigė šiais įsidėmėtinais žodžiais: „...ir šiame vidujiniai suirusiame pasaulyje garbinga popiežiaus (Pijaus XI) asmenybė susilaukia visuotinio nusistebėjimo ir simpatijos! Tai yra didis, tvirtos valios žmogus, paskendęs rūpesčiuose ir apkrautas sunkiausių darbų našta. Nepaisant gilios senatvės, sunkios ligos ir didelių skausmų, jo drąsa ir jo uolumas nė kiek nesumažėjo. Geras ir švelnus, bet nepalaužiamas, jis veda begaliniai sunkią kovą Dievo garbei, Bažnyčios išaukštinimui ir žmogaus vertės apgynimui. Atviras ir pažangus, ramybės ir geros valios žmonių draugas, didis vargšų ir nuskriaustųjų teisių gynėjas, jis mato kiekviename žmoguje kažin ką aukštesnio už gyvulį, kuris tik maistu ir pastoge būtų patenkintas. Jis aukštai laiko iškėlęs proto ir tikėjimo vėliavas, nes ypač šiais laikais šios dvi svarbiausios žmogaus vertybės, kurios žmogų skiria nuo gyvulio ir jį išaukština, su didžiausiu, iki šiol negirdėtu, pasiutimu yra puolamos... Jėgos, kurios dabar vadovauja pasauliui, neša didelę atsakomybę už tą pavojų, kuris rengiasi sunaikinti visą mūsų kultūrą. Tomis jėgomis iki galo sekti tą patį reiškia: žengti stačia galva į pražūtį. Bet tos jėgos susimuš į tūkstančius metų stovinčią uolą; kadangi visgi galų gale galingesnis už viską yra tikėjimas į Dievą, kuris giliau negu vienoks kitoks tikėjimas yra įleidęs į žmogaus sielą savo šaknis. Žinoma, galima žmogų per prievartą stumti į vieną ar antrą pusę, galima jo užsiėmimą, jo turtą, jo namus ir net pačią laisvę vienaip ar kitaip tvarkyti. Galima net jį taip apkvaišinti, kad jis pagaliau ir savo sutikimą duos. Bet jei kas išdrįsta atsistoti tarp žmogaus ir jo Dievo ir drumsti santykius, to likimas jau išspręstas! Kaip ilgai žmogus pasiliks žmogumi, jo nemirtinga siela nepasiseks surakinti grandinėmis, užtat amžinų teisių ir žmogaus vertės gynėjas popiežius Pijus XI yra gerbtinas ne tik katalikams, bet kartu ir visai žmonijai" (XX, 1938, 61).

135. Bažnyčios turtai tik Bažnyčiai.

Popiežius Leonas XIII, nors ir labai rūpinosi Šv. Sosto išlaidų sumažinimu, bet savo giminių nerėmė. Jo popiežiavimo metu nepotizmo pėdsakų nerasi. Vienas Leono XIII broliavaikis, norėdamas palaikyti savo giminės garbę, savo dvare pasistatė gražius rūmus, bet... skolintais pinigais. Skolų laiku išmokėti

neįstengė ir priverstas buvo parduoti tuos namus už pusę kainos. Leono XIII šeimą palietė skaudus finansinis (piniginis) nepasisekimas. Jis lengvai galėjo iš tos nelaimės ją išgelbėti, bet to nepadarė ir prašomas greitai atsisakė padėti. Šv. Sosto patrimonium (turtai) turi būti naudojami tik Bažnyčios reikalams — buvo Leono XIII dėsnis, kurio jis griežtai laikėsi (Dangaus Šviesa, 1928, 77). — Vokiečių istorininkas protestantas, istorijos dokumentų leidėjas G. H. Petz (1795-1876) sako: „Geriausias popiežių apgynimas tai jų asmens parodymas“ (At. 1937,9,309).

136. „Baltojo Senelio“ nepalaužiama dvasia.

1938 m. gegužės mėn. pradžioje Vokietijos diktatorius — kancleris Hitleris lankėsi Romoje. Hitlerio priėmimas buvo tiesiog karališkas. Protestuodamas prieš Vokietijos katalikų persekiojimą, popiežius Pijus XI iš Vatikano išvyko į savo vasaros rezidenciją. Prancūzų laikraštis „l'Intrasigeant“ (jis nėra katalikų), ryšium su tuo Hitlerio vizitu, rašė: „Paskutinėmis dienomis tik vienas balsas pasigirdo pasaulyje, kad protestuotų prieš kanclerio Hitlerio apotezę, tai popiežiaus balsas. Aštuoniasdešimtametis popiežius Pijus XI yra nepalaužiamos dvasios, jis nepasiduoda jokiai baimei ir jo nepalenkia joks žmonių majestotas. Kokį gražų pavyzdį duoda tas baltasis senelis, kuris tesilaiko dėl nuostabios savo energijos...“ (XX, 1938, 108). — Berlyno universiteto profesorius, juristas ir istorininkas, protestantas Bernardas Hübler (1835-1912) yra pasakęs: „Be popiežių viduriniai šimtmečiai būtų buvęs barbarybės grobis. Dar ir šiais laikais be popiežiaus institucijos tautų laisvė būtų didžiausiame pavojuje“ (At. 1937, 9, 305).

137. Popiežiaus Misija Rusijoje.

1922 m. liepos 22 d. popiežius Pijus XI pasiuntė į Rusiją gausiai maisto produktais aprūpintą misiją. Misijos laivas sustojo Odesos uoste. Misiją sudarė dvylika įvairių tautų ir įvairių ordenų vienuolių, vadovaujamų energingo amerikiečio jėzuito tėvo Emundo Welsh'o. Atplaukusi į Odesą, misija tuojau ėmėsi nelengvo badaujančių rusų maitinimo darbo. Krymo, Rostovo prie Dono, Krasnodaro, Maskvos, Orenburgo ir kitose apylinkėse atidarė daugybę valgyklų ir virtuvių, įsteigė įvairiose vietose 12 maisto sandėlių. Valgiams išnešioti ir išvežioti turėjo pasamdžiusi 2500 vietos gyventojų. Tą labdarybės darbą ji varė daugiau kaip metus (nuo 1922 m. rugsėjo 29 d. iki 1923 m. spalių mėn., o kai kur net iki 1924 m. spalių mėn.). Per tą laiką ji išmaitino apie 100000 vaikų, aprūpino juos rūbai, avalyne; džiovininkus laikė sanatorijose. Rusijos badaujantiems aukas dėjo viso pasaulio katalikai, Pijaus XI paraginti 1922 m. liepos 10 d, apaštališku laišku, Pats Pijus XI iš savo lėšų pa-

aukojo tam tikslui pustrečio milijono lirų. Bolševikai apsižiūrėjo, kad Popiežiaus Misijos darbai kasdieną, kas valandą laimi vis daugiau meilės Popiežiui. Ir 1924 m. rugsėjo mėn. be padėkos, be atsiprašymo galutinai išprašė Misijos narius iš Rusijos. Bet rusų tautoje ji paliko neišdylamo įspūdžio ir sukėlė dėkingumą Apaštalų Sostui. Kokios didelės įtakos Pijaus XI darbai padarė rusų tautai, liudija kad ir šis įvykis. 1930 metais Leningrade slaptai susirinko apie 20 šventikų ir parašė bendrą adresą, dėkodami Popiežiui už tai, kad bado melu maitino rusus, o 1930 m. pakvietė visus melstis už nelaimingąją Rusiją. Deja, susirinkusiųjų tarpe būta Judo... Jis denunciavo (pranešė) bolševikams, ir visi posėdžio dalyviai buvo areštuoti: 10 šventikų sušaudyta, kiti 10-čiai metų išsiųsti į koncentracijos stovyklą. Tuo būdu pirmas padėkos adresas Visuotinės Bažnyčios Galvai buvo parašytas dešimties uoliausių rusų šventikų krauju ir užantspauduotas kitų dešimties šventikų ilgamečiais kentėjimais (Pijus XI, 1937, 140 ir 151). — Fanatiškas Katalikų Bažnyčios priešas, prancūzų rašytojas, istorininkas ir filosofas Voltaire (1694-1778) sako: „...Popiežiai yra pajėgiausiai dirbą visose pasaulio dalyse, kad išnaikintų ignoranciją (neišmanymą, tamsumą), kad platintų Evangelijos tikėjimo ir dorovės mokslą, kad prispaustuosius gintų nuo jų prispaudėjų, kad palaikytų taiką valdovų tarpe, kad visą Europą saugotų nuo barbarybės ir pavergimo“ (At. 1937, 9, 304).

138. Sandoros gatvė.

Romoje tiesiai prieš Šv. Petro baziliką Italijos valdžia išpirko visą eilę namų, kurie gerokai nuslėpdavo tą didingą bažnyčią. Nugriautų namų vietoje padaryta plati gatvė, kuri pavadinta „Via della Conziliazione — Sandoros gatvė“. Tas vardas visiems primena tą vienybę, kuri 1929 metais buvo sudaryta tarp Šv. Tėvo ir Italijos valdžios (Žv. 1937, 11, 350). — Prancūzų liaudies fronto vyriausybės narys J. Delbosas 1937 m. radikalų partijos kongrese pasakė: „Kaip pasaulietis kalbėdamas pasauliečiams, turiu pabrėžti nuolatinę ir drąsią Vatikano akciją taikos ir laisvės labui“ (XX, 1937, 258).

139. Bibliotekininkas — Popiežiaus atstovas.

Mons. A. Ratti, paskum Pijus XI, paskirtas Lietuvos ir Lenkijos Apaštališkuoju Vizitatoriumi, atvykęs į Varšuvą tuojau pradėjo apaštališką to krašto vizitavimą (lankymą), norėdamas viską matyti, girdėti, justi, tyrinėti ir nuodugniai pažinti. Tikrai jaudinančiu nuoširdumu visur buvo priimamas. Paprasti žmonės puldavo Apaštališkam Vizitatoriui kojas bučiuoti, manydami, kad pats Popiežius pas juos atvažiavo. O kai būdavo jiems aiškinama, kad tai tik jo atstovas, tada sakydavo: „Bet vis dėlto

jį atsiuntė Popiežius ir jis grįš pas Popiežių". Tai girdėdamas, mons. Ratti pasakęs savo draugui: „Tik dabar matau, kuo yra Popiežius. Aš esu tik menkas bibliotekininkas, o štai čia minios kniūpščios puola prieš mane, ir tai dėl to, kad mane lydi Popiežiaus šešėlis" (Pijus XI, 42). — Didžiosios Britanijos (Anglijos) užsienių reikalų ministeris Chamberlain tiems, kurie stebėjosi, kad ši protestantiška valstybė laiko savo atstovą prie Šv. Sosto, pasakė: „Reikia pripažinti, kad Bažnyčios galva reprezentuoja pasaulyje didžią galybę" (Ten pat 64).

140. Lietuvaitės kentėjimai Šv. Tėvo intencija.

1930 m. rugpiūčio pradžioje popiežius Pijus XI buvo sunkiai susirgęs. Gydytojai nustatė, kad operacija yra neišvengiama. Tuo laiku vienoje Kauno klinikoje po sunkios operacijos gulėjo mokytoja M. Z. Ji, sužinojusi gresiantį Popiežiui pavojų, visus savo ligos skausmus paaukojo Jo Šventenybės intencija. Ir jos skausmai padvigubėjo, nes netikėtai, jau sveikstant, pasireiškė kraujo užnuodijimas. Gydytojas be narkozų buvo priverstas daryti antrą operaciją, kurios metu operuojamoji kietai rankoje suspaudė kryželį ir dar kiečiau lūpas, kad iš jų neišsiveržtų nė jokia dejonė; tuo pačiu laiku iš jos širdies karšta malda pakilo į dangų už bendrą visų katalikų Tėvą. Savaitei praslinkus, laikraščiai pranešė, kad Pijus XI be operacijos visai pasveiko ir jau eina savo pareigas. Dievas priėmė kilnios lietuvaitės auką, bet dar ilgai leido jai kentėti (Pijus XI, 1937, 380-1). — Pažvelkite į saulę! Ji visiems šviečia, visus šildo, nelaukdama prašymo ir padėkos. Taip pat ir jūs nelaukite maldavimų ir pagyrimų, bet padėkite žmonėms gera valia — ir būsite mylimi kaip saulė (Epiktetas).

141. Visų mylimas Vadas.

Kai 1936 m. Šv. Tėvas Pijus XI sunkiai susirgo, ne tik katalikai siuntė į Dangų karštas maldas, prašydami sveikatos savo brangiajam Ganytojui — Vadui, bet ir nekatalikai meldėsi už Pijų XI. Pav., daug Kanados pastorių kreipėsi į savo parapijiečius, kviesdami melstis, kad Šv. Tėvas pasveiktų. Apie popiežiaus sveikatą rašė kone visi nekatalikų laikraščiai. Jie nurodė, kad su Pijaus XI mirtimi pasaulis nustotų didelio taikos apaštalo ir socialinio gyvenimo reformatoriaus bei gaivintojo. „Montreal Star" nurodė, kad nebuvo mylimesnio popiežiaus už Pijų XI. Quebec Chronicle", išdėstęs Šv. Tėvo pastangas išlaikyti ir grąžinti taiką ir gražinti pasauliui socialinį teisingumą, rašė: „Tatai užtikrina Pijui XI istorijoje reikšmingiausią vietą tarpe didžiųjų popiežių. Dėl to ir meldžiasi už jį visas pasaulis". Pastorius Dr. Porter nekatalikų laikraštyje „Journal" pareiškė: „Viso pasaulio bažnyčios šiandieną žiūri į Romą baimingai susirūpinu-

sios popiežiaus sveikata; protestantizmas maldoje jungias su katalikais, kad Jo Šventybė greitai pasveiktų“. Tūkstančiuose J.A.V. bažnyčių, net nekatalikų dvasiškiai paprašė tikinčiuosius Kalėdų maldas skirti už Šv. Tėvo sveikatą. Metodistų episkopalinės bažnyčios vysk. Lynn Waldorf savo pamoksle pasakė: „Mes protestantai drauge su katalikais turime melsti Viešpatį popiežiui sveikatos, nes ir mus stebina šio Vado ypatybių pranašumas“. Čikagos episk. bažnyčios vyskupas kalbėjo: „Episkopalinė bažnyčia savo maldomis jungiasi su visomis krikščionių bendruomenėmis, prašydama nuostabiam Romos vyskupui sveikatos. Jis yra įrodęs, kad kilnus jo vadovavimas šiais rūpesčių laikais atnešė palaimą milijonams žmonių" (Žv. 1937, 2, 60). — Šv. Tėvui Pijui XI paskelbus labai reikšmingą encikliką prieš bolševizmą, ją su džiaugsmu sutiko ne tik katalikiškasis pasaulis, bet ir tikintieji protestantai ir žydai. Protestantų žymiausieji dvasiškiai savo bažnyčiose skaito iš Popiežiaus rašto ištraukas ir jas kuo plačiausiai aiškina, kartu pareikšdami, kad Šv. Tėvas esąs jėga, kurios niekas neįstengia nugalėti (Šlt. 1937, 296). — Turkai labai dėkingi Benediktui XV, tam didžiajam taikos Popiežiui, kuris Didžiojo karo metu ir turkams ištiesė savo tėvišką pagalbos ranką. Už tai atsidėkodama Turkija šiam Popiežiui pastatė Konstantinopolyje gražų paminklą (Šlt. 1937, 32, 502).

142. Pijaus XI vardo Kat. Akcijos rūmai.

Varšuvoje pastatyti ir pavadinti Pijaus XI vardu Kat. Akcijos rūmai. Juose yra susirinkimų salė, kur gali susėsti 3000 žmonių. Ji tinka taip pat teatrams ir kinams. Be šios yra dar septynios mažesnės salės, kurių kiekvienoje telpa po 300 žmonių; 46 biurų kambariai, 40 kambarių sustoti pravažiuojantiems kunigams arba katalikų akcijos vadams, 1 skaitykla, 1 knygynas, 1 valgomasis ir kitokių kambarių. Rūmai buvo statomi per daugelį metų ir kaštavo 2 milijonu zlotų (Šlt. 1936, 27). — Popiežius Pijus XI laiške katalikiškajai flamandų (Belgijoje) jaunuomenei sako: „Svarbu, kad jaunuoliai įsitikintų, kad jie ypatinga Dievo malone yra pašaukti ir išrinkti tam uždaviniui, kuris maža skiriasi nuo kunigų uždavinio. Taip kad Kat. Akcija yra galutinai tikinčiųjų apaštalavimas, kuris vyskupams vadovaujant yra pagalbinė Bažnyčios tarnyba, papildanti kunigiškąją tarnybą“ (Pav. 1936, 20).

143. Kaip 70 redaktorių nusilenkė Pijui XI.

Kartą popiežių Pijų XI aplankė apie 70 įvairių šalių redaktorių. Toks didelis rašytojų būrys buvo pirmą kartą Vatikane. Redaktorių tarpe buvo geltonodžių, juodukų, žydų, protestantų, magometonų. Nors ir turėjo kada pasitarti, bet nebuvo priėję vieningos nuomonės, kaip jie laikysis Popiežiui pasirodžius. Argi

arabas arba žydas klaups prieš Šv. Tėvą? Ir tas, ir tas nemėgsta katalikų. Staiga salėje nutilo triukšmas. Duryse pasirodė Popiežiaus rūmų šambelionas ir su šypsena tarė: „Ponai, pasirodžius Popiežiui, kiekvienas laikykitės, kaip kas norėsite, pagal savo sąžinę“. Pijus XI įėjo. 70 spaudos atstovų nulenkė kelius — niekas jų nestovėjo (M. L. 1937, 21). — Iš tiesų, kas sakė, būk popiežija esanti tikrosios pirmyneigos, tikro ir teisingo liberalizmo, tikros ir teisingos kultūros priešininkė, tas arba nesižino ką kalbąs,- nes neatskiria to, kas išrodo esą, tikro daikto nuo jo surogato, nes per vien ima tiesą ir melą, hipotezį ir galutinį mokslo tyrinėjimų vaisių, — arba, jei ne, tai stačia akimi skelbia doram žmogui nepritinkančius žodžius, atkaklų šmeižimą (Prof. Fr. Heiner, T. K. Str. 1927, 6, 340).

144. Geriau priklausyti Popiežiaus, negu karaliaus.

Kartą Anglijos parlamente Airijos išvaduotoją O. Connel'į kažin kas pavadino papistu, norėdamas jį įžeisti. Garsusis katalikų oratorius (kalbėtojas) atsistojęs jam atsakė: „Tu manai, nelaimingasai, tuo būdu mane įžeisti, bet tu mane pagerbi! Aš esu papistas, ir tuo aš didžiuojuosi, nes papistas reiškia, kad mano tikėjimas, tarpininkaujant nepertraukiamai Popiežių eilei, siekia Jėzaus Kristaus, o tuo tarpu tavasis tikėjimas nesiekia toliau už Liuterio, Kalvino, Henriko VIII ir Elzbietos. Taigi iš tikro aš esu papistas. Tačiau, jei tu turėtum sveiko proto bent kibirkštį, tu suprastumei, kad juk daug geriau yra tikėjimo dalykuose priklausyti Popiežiaus, negu karaliaus, tijaros, negu vainiko, sutanos, negu sijono, santarybų, negu parlamento. Taigi susigėsk, susigėsk, kad tu neturi nei tikėjimo, nei sveiko proto, ir nutilk!“ Tas ir nutilo (Draugija, 1938,9-10,252-3). — Pramanytuosius šmeižtus galima skleisti pasalomis ir slapta, bet pavojinga stoti ir viešai juos išreikšti, nes viešai pasirodys, kad tai būta melo, ar klaidos, ir pačiam šmeižikui teks ta negarbė, kurią jis norėjo sudaryti šmeižiančiajam (Vysk. Būčys, T. K. Pam., 1935, 3, 137).

145. Popiežius — vargšų užtarytojas.

1741 m. Benediktui XIV vaikščiojant Castel Gandolfe, jį apstojo vargšų būrelis, atėjęs pasiguosti. „Savininkai“, tarė jie, „neleidžia mums nuplautuose savo laukuose rinkti varpų, palikdami jas savo galvijams. Matėme vieną Kristaus pirmtakūną, Boozą, kuris tokiose pat sąlygose, taip gražiai papasakotose Šv. Rašte, matydamas svetimtautę Rutą, renkančią varpas jo lauke, tarė savo piovėjams: Tegul ir pėdų tarpe renka; nedrauskite jai to; net ir tyčiomis numeskite nuo pėdų ir palikite, kad rinktųsi; tik nieko jai nesakykite“. Sugriaudintas vargšų dejavimais Popiežius išleido du įsakymu 1742 ir 1751 m. Pirmame primena

Benediktas XIV, ką Viešpats tuo atžvilgiu buvo liepęs Senajame Įstatyme: „Mozės įsakymas, sulyginus jį su Evangelijos įsakymais, yra baimės įstatymas. To nežiūrint tame baimės viešpatavime matome daugiau žmoniškumo santykiuose su vargšais, negu kitoje kokioje, grynai žmogiškoje įstatymdavystėje. Skaitome tarp ko kita: Piaudamas javus savo dirvoje ir palikęs užmirštą pėdą, negrįši jo pasiimti, bet leisi nusinešti ateiviui, našlaičiui ir našlei... Jei rinksi alyvų vaisius, negrįši baigti rinkti, kas bus likę ant medžių, bet paliksi ateiviui, našlaičiui ir našlei. Jei uogausi savo vynuogyne, nerinksi pasiliekančių kekių, bet tai teks ateivio, našlaičio ir našlės reikalams... Todėl tau įsakau daryti tą dalyką“. Kaip turėjo būti vykdomas šitas įsakymas, Popiežius įsakė žiūrėti vyskupams ir klebonams ir ragino visus žemės savininkus jo laikytis. Nepadėjus įspėjimams, paskelbė Popiežius kitą enciklką, reikalaudamas, kad būtų leista vargšams rinktis varpos visuose bažnytinės valstybės laukuose per dešimtį dienų po piūties. To įsakymo laužymas buvo baudžiamas pinigine bauda vietos vargšų naudai (Vargo žmonių globėja, V. K. P., 1937,13-14). — Kiekvienas gyvena visuomenėje ne tik savo naudai, bet ir kitų gerovei, taip, kad vieniems negalint, tam tikra dalimi, prisidėti prie bendros gerovės, kiti, kurie gali, tai darytų dosniau. Kiek toji pareiga yra svarbi, parodo pati reikšmė tų turtų, už kuriuos reikės reikiamai atsakyti jųjų davėjui — Aukščiausiam. To paties reikalauja ir gausingos nelaimės, kurios, nepavartojus laiku tinkamų priemonių, virs kurią dieną didžiu pavojumi visiems luomams; dėl to, kas vargstančiųjų žmonių reikalais nesirūpina, tas kenkia sau ir visuomenei (Leonas XIII, Graves de communi, 1901-1-18).

146. Pijaus XI mažoji Globėja.

1930 m. vienas apaštalas — misijonierius turėjo laimės matytis su Šv. Tėvu Pijumi XI. Atsisveikinant Popiežius jam pasakė: „Lukterk, mano vaikeli, duosiu tau dovanėlę, kuria tikrai džiaugsies. Štai čia graži Mažosios šv. Teresės relikvija. Be to, primenu: rūpinkis savo sveikata, nes daug dar reikia dirbti“.

— „Ne, Šv. Tėve, negaliu rūpintis savo sveikata“. — „Kodėl?“

— „Todėl, kad Jūsų Šventenybė čia man ne tokį pavyzdį rodote“. Popiežius šypsojosi tėviška šypsena ir, rodydamas šv. Maž. Teresės paveikslą ir relikviją, pridėjo: „Štai mano mažoji Šventoji. Ak, kaip gerai ji mane globoja! Ji visada yra su Popiežiumi!“ (Šlt.). — Aš esu perdidelis žmogus, pašauktas padaryti didiems dalykams, kad galėčiau vergauti savo kūnui (Seneka).

— Be kūnu tapusio Logoso (Žodžio) būtumei kaip paukščiai, kurie tamsiame tvarte yra penimi mirčiai, lygiai kaip, nepaisant visų žvaigždžių, jei nebūtų saulės, viešpatautų tamsi naktis Klemensas Aleksandrietis).

X. DIDŽIOJI PASIUNTINYBĖ

,,Eikite ir mokykite visas tautas... mokydami juos laikyti visa, ką lik esu jums įsakąs".
Mat. 28, 19-20.

147. Visa šeima Kristui.

Olandijoje vienas kaimo ūkininkas 1936 metais paskutinį sūnų išleido į tolimą misijų kraštą. Anksčiau jau buvo išvažiavę misijonieriauti to tėvo trys sūnūs ir keturios dukterys. Visi vaikai vienuoliai. Visas kaimas šiose iškilmėse verkė ir padarė iškilmingą Dievui pasižadėjimą, kad tėvas bus užlaikomas viso kaimo lėšomis ir bus visų vadinamas „garbinguoju tėvu" (Šlt. 1936, 47). — „Kas turi, tam bus duota, o kas neturi, iš to bus atimta net ir tai, ką jis turi" (Mork. 4,25).

148. Našlės grašis.

Viename Pietinės Amerikos mieste į misijų laikraščio redakciją įeina neturtinga airė ir ant stalo padeda 375 svarų sterlingų (apie 15000 litų) Ceilono saloje statomai bažnytėlei. Tai buvo pinigai, kuriuos ji per visą gyvenimą taupė, kad galėtų senatvėje sugrįžti į gimtinę. Bet, perskaičiusi laikraštyje misijonieriaus atsišaukimą padėti pastatyti Ceilono saloje nors kuklią koplytėlę, ta kilnioji airė nutarė sutaupytus pinigus paaukoti tolimame pagonų krašte statomai bažnyčiai, o pati pasiryžo dar pasilikti Amerikoje ir iš naujo užsidirbti pinigų kelionei į gimtinę. „Aš manau, kad Dievas priims šią mano auką, nes daugiau aukoti neišsigaliu", pasakė ta dosnioji moteriškė, išeidama iš redakcijos buto (Lapot, III, 76). — Nėra Dievui mielesnės aukos, kaip uolumas sieloms (Šv. Grigalius Didysis).

149. Pasižymėjimo ženklai misijonieriams.

Madagaskaro saloje vienuolė sesuo Delfina 38 metus dirbo misijų mokyklose. Įvertindama jos pasišventimą, Prancūzijos vyriausybė ją apdovanojo medaliu Anglų Afrikos kolonijoje, Natrobi mieste, buvo namų pramonės paroda. Pirmą premiją laimėjo katalikų vienuolių — misijonierių globojami afrikiečiai (XX, 1937, 223). — Ką įgyjame be vargo, tai nėra tikra vertybė; tik tai, ką gauname ką nors aukodami, tikriausia ir giliausia prasme pasidaro mums sava (R. Tagore).

150. 600 km. rogėmis į ligoninę.

Toli šiaurėje susirgo vienas misijonierius. Jo draugas, kun. Ducbarme, matydamas, kad liga sunki ir pavojinga, nutarė gabenti jį į ligoninę. Tačiau artimiausia ligoninė buvo daugiau kaip už 600 km. Kun. Ducharme pasiėmė į pagalbą vieną eskimą, užkinkė 12 šunų ir per 19 dienų pasiekė ligoninę. Kelionė buvo sunki, nes ligonis turėjo apie 40 laipsnių karščio, o ant rogučių pritaisytą dangtį vėjas nuplėšdavo (M. L. 1937, 9). — Ten, kur yra meilė, ten nėra jaučiama sunkumo, o jeigu ir esama sunkumo, tai pats tas sunkumas yra mylimas (Šv. Augustinas).

151. Ženklų kalba.

Kunigas tėvas T. L. Gili iš uolumo tikėjimui ir didelės žmonių meilės išmoko ženklų kalbą, kad galėtų Dievo žodį ir kurtiems nebyliams skelbti. Jis vaikšto po Afriką ir renkasi sau „klausytojų". Jis jiems net ir rekolekcijų surengia (Šlt. 1937, 31, 484). — Veikli meilė išgydo visas žaizdas, vieni gi žodžiai padidina tik skausmus (Adolfas Kolpingas, didis Vokietijos katalikų jaunimo apaštalas).

152. Mūsų žemėje 19% katalikų.

Pagal „Tautų Sąjungos metraštį", 1937 m. gale pasaulio gyventojų skaičius siekęs 2 milijardu 100 milijonų žmonių. Pasaulio gyventojai religijomis šiaip skirstosi: Europoje gyvena 435 milijonai krikščionių (202 mil. katalikų) ir 32 mil. nekrikščionių; Šiaurės Amerikoje 108 mil. krikščionių (52 mil. katal.) ir 21 mil. nekrikščionių; Pietų Amerikoje 74 mil. krikščionių (73 mil. katal.) ir 2 mil. nekrikščionių; Afrikoje gyvena 14 mil. krikščionių ir 125 mil. nekrikščionių; Azijoje 27 mil. krikščionių ir 970 mil. nekrikščionių. Religijų santykis procentais mūsų žemėje štai koks: katalikų 19%, Konfucijaus sekėjų 16%, musulmonų 13%, indusų 12%, budistų 11%, protestantų 9%, stačiatikių 7%, anamitų 6,6%, žydų 0,9%. Likusieji 5,5% įvairių sektų, stabmeldžių, netikinčiųjų ir kt. (L. A. 1935, 581). — Tiek žmogus žino, kiek dirba (Šv. Pranciškus Asyžietis).

155. 150 km kelionė dėl krikšto.

Korėjos (Japon.) misijonierius O. Robert'as rašo, kad viena moteriškė gilios žiemos metu ėjusi 150 km į misijų stotį, kad gautų šv. Krikštą. Deja, nuėjusi sužinojo, kad misijonierius išvykęs į misijų kelionę. Krikšto ištroškusi moteriškė nenusiminusi, bet rami grįžusi namo, tikėdama kitą kartą rasti misijonierių (Lapot, II, 5) — 69-nių metų senutė atėjo pėsčia pas misijonieriy iš tolimo, už 160 km krašto ir prašo suteikti jai šv. Krikštą. Kadangi senutė nepakankamai mokėjo krikščionių

tikėjimo tiesas, misijonierius nenorėjo jos krikštyti. Bet senutė maldavo: „Uždėk man kokią tik nori atgailą, bet tik apkrikštyk mane, nes kas žino, ar aš kitais metais bebusiu gyva ir ar kokie plėšikai dvasiškojo tėvo neužmuš“ (Ten pat 6). — Kad Kristus būtų ir tūkstantį kartų gimęs Betliejuje, o ne manyje, vis dėlto aš žūčiau (Fr. W. Foersteris).

154. Iš 80 metų tik 2 vertai gyveno.

Misijonierius susitinka žilą seniuką ir klausia: „Kiek turi metų, seneli?“ — „Tėve, dar tik dvejus“. Misijonierius nustemba. Senelis jam paaiškina: „Taip, tėve, gimiau prieš 80 metų, bet tik prieš dvejus metus apsikrikštijau, todėl tų 78 metų nelaikau tikrai gyventu amžiumi, nes tie metai dangaus atžvilgiu yra be vertės — tada aš neturėjau Dievo malonės“ (Lapot, II, 128). — Tikrasis krikščionis, būdamas krikščioniškojo auklėjimo vaisius, yra antgamtinis žmogus, mintijąs, sprendžiąs ir veikiąs nuolatos ir nuosekliai, pagal sveiką protą, kurį apšviečia antgamtinė Kristaus pavyzdžio ir mokslo šviesa, arba, kalbant žodžiais, vartojamais dabar, tikras ir pilnutinio būdo žmogus (Pijus XI, encikl. apie krikšč. jaun. auklėjimą, 1929-XI-31).

155. Įspūdingiausis pamokslas.

Viename didesnių Šveicarijos miestelių naujas klebonas, norėdamas pravesdinti misijas, kad parapija atsiverstų, pakvietė misijonierių. Išblyškęs ir rimtas stovėjo vienuolis sakykloje; jo balsas veržės į klausytojų širdis tartum paskutiniojo teismo trimitas. Pirmą kartą vedė misijas. Kalbėjo į sielas degančia meile. Taip kalbant žmonės nebuvo dar girdėję. Bažnyčioje buvo taip tylu, kad net adatai kritus būtų buvę girdėti. Staiga jaunasis tėvelis sustoja viduryje pamokslo. Žmonės žiūri aukštyn ir mato, kad jis visomis jėgomis spaudžia nosinę prie burnos... išsiveržia kraujas. Keletas išsigąsta mirtinai išbalusio veido. Pasilenkė, norėdamas susilaikyti už sakyklos krašto... Drąsuoliai keliais šuoliais užlipo aukštyn. Matydami sruvenant kraują, nešė tėvą iš sakyklos palengva. Minutėlę paguldė prieš altorių, kad galėtų atnešti neštuvus... Ir mirė tada čia jaunasis kunigas, ištikimas savo avelių piemuo. Po pietų į sakyklą įlipo kitas misijonierius. Sakė pamokslą, bet šitas buvo labai trumpas. Trumpas ir tylus. Šitas daugiau veikė kaip tas ilgiausias, kuris buvo prieš tai. Jis rankose, aukštyn iškėlęs, laikė krauju persisunkusią mirusiojo tėvo nosinę. Iki vidurnakčio buvo tirštai apgultos visos klausyklos. Tą dieną atsivertė didžiausi ir kiečiausi miestelio ir visos apylinkės nusidėjėliai (Liurdas, 1937, 3, 69-70). — Kiekvienas krikščionis būtinai turi oūti iš dalies askėtas. Askėza yra dvasiai tai, kas druska medžiagai: saugoja nuo puvimo (M. Pečkauskaitė).

156. Katalikybė gyvuoja jau 440 metų.

1933 metais vienas senienų rinkėjas labai senoje japonų šventykloje netoli Takatsuki, po Budos statula, rado kryžių ir du rankraščius Viename tų rankraščių rašoma, kad jėzuitai į Japoniją atsikėlė net 1594 metais. Antrasis dokumentas yra 14 puslapių kalendariumas nuo 1594 m. vasario 20 dienos ligi 1595 m. vasario 4 d. Kalendariumo pakraščiuose surašytose pastabose kalbama apie japonų katalikų susirinkimus vieno turtuolio japono nuosavoje koplyčioje. Be to, jėzuitų kunigas tėvas Bernardas nesenai rado vienoje senoje jėzuitų bibiliotekoje leidinį, pavadintą „Aphorismi confessariorum ex doctorum sententiis collecti". Šito leidinio autorius yra jėzuitas Emanuelis Sa, kuris 17 šimtmetyje Japonijoje įkūrė jėzuitų kolegiją. Pekino bibliotekoje rastas 1605 metais išleistas lotyniškas — portugališkas — japoniškas žodynas ir keletas gamtos ir matematikos vadovėlių, kurių autoriai yra anais laikais Japonijoje gyvenę jėzuitai. Visos rastos knygos, kurių yra per 20 įvairių rūšių, spausdintos vieno jėzuito Japonijoje įsteigtoje spaustuvėje. Vardas šito jėzuito tačiau nežinomas (XX, 1936, 117). — Kas įtikės ne į laikinius, bet į amžinus dalykus, tas ir gyvenimo audrose jausis kojomis bestovįs ant tvirtos žemės ir galvą beturįs saulės spinduliais apšviestą (Claudius).

157. Žemaičių kančių šauksmas.

Žemaičiai, kentėdami nuo kryžuočių, 1407 m. išleido į krikščionis atsišaukimą, kuriame sako: „Klausykite, šviesiausi kunigaikščiai ir visi katalikų tikėjimo išpažinėjai, pranešimo ir šauksmų suspaustųjų, kurie nori būti Katalikų Bažnyčios .vaikais ir kurie ieško labiau sau naudos, nei Dievui garbės. Jauskite, kad žmonės esame, o ne gyvuliai, kuriuos galima parduoti arba dovanoti. Nenorime, kad broliai mus valdytų, nenorime būti valdžioje tų, kurie įprato savo pavaldinius ne valdyti, bet spausti. Kadangi norime būti tikrais krikščionimis, tai pirma norime Dievui tarnauti, o paskum kam norėsime“ (Athenaeum, 1916, 1, 16). — Tačiau lemiamos reikšmės žemaičiams jų kovoje su kryžuočiais turėjo jų delegacijos pasirodymas Bažnyčios Santaryboje Konstancijoje 1416 m., kur žemaičiai aktyviai pasireiškė. perskaitydami Šventenybei savo šį skundą prieš Vokiečių Ordiną: „Katalikų tikėjimą pradėjome priiminėti nuo to laiko, kai jis pradėjo plisti tarp lietuvių, su kuriais mus riša kūno ir kraujo giminystė. Jau nemaža mūsų yra katalikų, bet gal ir visi dabar jau tokiais būtume, jei nebūtų sukėlę kontradikcijos ir kitokių kliūčių tie, iš kurių tikėjomės, kad, užėmę mūsų žemes, išves per krikštą mūsų tėvynę iš patamsių į Kristaus šviesą. Bet iš tikrųjų jiems rūpėjo ne Dievo karalystę plėsti ir katalikų tikėjimą skleisti, bet godžiai kitų turtus grobstyti.

Būdami valdžioje tų, kuriems labiau rūpėjo aruodus nei dangų pripildyti, klaidžiojome tarytum paklydę avys, niekas neištiesė rankos atvesti mus į Kristaus avidę, nes nebuvo dar atėjęs metas... Paremkite tat, prašome, norinčius priimti katalikų tikėjimą“ (Athenaeum, 1936, 15).

158. Jėzus mirė ir už juododžius.

Vienas Gvinėjos (Afrikoje) misijonierius aprašo šitokį jaudinantį įvykį: Vieną dieną mūsų vaikai atbėgo uždusę į misijų stotį ir pranešė: „Kažin koks žmogus miršta pajūryje!“ Metęs viską, nusiskubinau pas nelaimingąjį. Matydamas, kad jo paskutinė gyvenimo valanda dar neatėjo, paėmiau jį ant pečių ir parnešiau į misijų stotį. Tai buvo Didžiajame Penktadienyje. Užgirdęs tai, ligonis pravėrė akis ir iš paskutiniųjų prabilo: „Minisse, ar Jėzus Kristus mirė ir už juododžius?“ — „Taip, ir už juododžius ir už visus žmones!“ Palaukęs, trūkčiojančiu balsu ligonis kalbėjo toliau: „Ar jis mirė ir už didžiausius nusidėjėlius, koks esu ir aš?" — „Taip, jis mirė ypač už didžiuosius nusidėjėlius“. — „Ach, jeigu Jėzus Kristus mirė ir už mane, tai aš noriu mirti ir už jį! Pakrikštyk mane, tėve, tą pačią dieną, kurią Jėzus Kristus už mane mirė ir kurią aš už jį mirštu“. Sujaudintas tokia nepaprasta Išganytojo meile, nieko nelaukdamas pakrikštijau tą nežinomą žmogų, kurs netrukus ramiai atidavė Dievui sielą. Jo troškimas išsipildė. Jis mirė Didžiajame Penktadienyje apie 3 val. po pietų, kurią ir Jėzus Kristus mirė. Niekas nesužinojo, kas tas žmogus buvo ir iš kur jis buvo atsiradęs (Fat. I, 129-30). — Aš vertinu tokį asmenį, kuris kitų gerovei viską atiduoda (J.A.V. kūrėjas Jurgis Vašingtonas).

159. Lietuvis kandidatas į šventuosius.

Prieš 300 metų Kinijoje mirė uolus Bažnyčios darbininkas lietuvis jėzuitas Andrius Rudamina. Savo neilgu gyvenimu, vos 36 metų, jis spėjo pasiekti taip aukštos tobulybės, kad, jam dar gyvam tebesant, visi žiūrėjo į jį kaip į šventąjį, o jam mirus, daugybė žmonių artinosi prie jo karsto, kad paliestų jį rožančium ar kryželiu ir turėtų nepaprastą daiktą atminimui. Jo kapas buvo nuolat keliauninkų lankomas; ir šiandieną Kinijoje jis dar atsimenamas. Prieš Didjjį karą Amerikos lietuviai raštu kreipėsi į Popiežių, kad jisai, patikrinęs maldų išklausymus, Andrių Rudaminą paskelbtų palaimintuoju, vėliau šventuoju. Karas šį dalyką sutrukdė; kai kurį laiką jis net buvo užmirštas. Nesenai F. Benediktas Andriuška S. J. išleido Andriaus Rudaminos gyvenimo aprašymą. Andrius Rudamina gimė 1596 m. Daugėliškiu kaime, 12 km. į pietų vakarus nuo Vilniaus; mirė 1632 m. Kinijoje. Jis yra tikras lietuvis, iš didikų giminės. Nuo pat jaunystės Andrius pasižymėjo savo nepaprastu pamaldumu. Dar

jaunas būdamas, įstojo jis į jėzuitų vienuolyną Vilniuje. Juo pasekė ir jo ištikimas tarnas Mikalojus. Andrius naujokyne turėjo atlikinėti nuolankumo darbus ir darbuotis virtuvėje, o Mikalojus buvo paskirtas už virėją. Pasaulyje Mikalojus klausė Andriaus, o dabar — Andrius Mikalojaus. Nejauku buvo Mikalojui įsakinėti savo buvusiam ponui atlikti virtuvės darbus, bet Andrius ramiai sakydavo: „Tu pirma buvai mano tarnas, o dabar aš tavo, dėl to drąsiai man įsakinėk, aš klausysiu". Teologijos mokslus Andrius ėjo Romoje ir ten turėjo nuostabų sapną. Jis matė, lyg ant jėzuitų pečių gulėtų visas žemės kamuolys. Kitose vietose lengva, bet vienoje vietoje, kur Kinija, žemė baisiai spaudžia jėzuitų pečius, kuriems prakaitas srovėmis bėga per kaktą. Angelas parodė, kad Andrius eitų į pagalbą. Andrius tuojau pabudo ir papasakojo viską vyresniesiems. Šie įžiūrėjo tame Dievo nurodymą ir tuojau išsiuntė Andrių į Kiniją. Neilgai teko Andriui darbuotis Kinijos dirvoje: tik 5 metus, bet per tą trumpą laiką jis nuveikė tiek, kiek kitas ir per 50 metų vargiai bebūtų nuveikęs. Greitu laiku jis išmoko sunkios kinų kalbos ir be vargo galėjo sakyti pamokslus, mokyti katekizmo. Be to, jis parašė kinų kalba keletą knygelių, kurių ypač garsios dvi: „Tchen Che Pan Fou Sin Tou" (Dvidešimt širdies paveikslų) ir „Che Fou Kin Tai Tou" (Dvidešimt darbštaus ir tinginio žmogaus paveikslų) (Žv. 1935, 3) — Dievotumas yra ramybėje surinktas kapitalas, kurio nuošimčiais pasinaudojame nelaimėje (Goethe).

160. „Kunige, už 50 kilometrų yra ligonis.. "

Apie misijų kraštus vienas misijonierius pasakojo tokį dalyką: Pas mane atsiskubino vietos gyventojas iš už 25 km. ir kalba: „Kunige, už 50 km. yra ligonis. Prašau greitai atvykti". Žmogus buvo išprakaitavęs ir apdulkėjęs. Kadangi kvietė greitai ateiti, tai po keleto minučių mudu pro miesto vartus ir išžygiavome. Ištisas valandas ėjome dulkėtais takais saulei kaitinant. Iš palydovo kalbos sužinau, kad ten esama kažin kokios netvarkos. Jis nuolat kalba apie ligonį ir apie stabmeldiškąją šventyklą. Pagaliau supratau, kad senas krikščionis pasidaręs pagonų šventyklos sargas. Jis skambinąs varpu, mušąs būgną. Kai susirgęs, liepęs pakviesti misijonierių. Pavakare atvykome pas ligonį. Prie pat šventyklos radome viename užkampyje vos gyvą senį. Kai mane pamatė, senis nusišypsojo: „Kunige, kunige!" vos girdimai kalbėjo, „pagaliau atvykai. Kaip dėkingas aš tau esu, kad ryžais tokį tolimą kelią pas mane vykti!" Aš gi nejaukiai pradėjau senį klausinėti: „Ką aš apie tave girdžiu? Esi stabų šventyklos sargas? Tarnauji stabams ir tuo įžeidi tikrąjį Dievą..." — „Kunige, kunige", kalba senis toliau, „kad geriau galėtum mane suprasti, prašau nusilenkti prie manęs. Tai

tiesa. Aš esu stabmeldiškos šventyklos sargas. Aš skambinau ir mušau būgną. Bet, kunige, pažvelk ten (ir tai sakydamas parodė į duoną)... Tarnaudamas šventyklai aš galvojau: Gerasis Dieve, nepyk ant manęs: Tu žinai, dėl ko aš taip darau... Man reikia valgyti... O kas čia yra (rodydamas krūtinę-širdj), Tau priklauso". Tai pasakius, sužibėjo jo akys. Aš atsiklaupiau prie vargingo jo guolio, išklausiau išpažinties ir suteikiau Komuniją. Ir koks jis laimingas buvo tada! Mačiau, kad tas senis jau ilgai negalės gyventi. Baisūs skauduliai buvo apnikę visą susenusį jo kūną. Mėginau guosti, bet senis vos girdimu balsu šnibždėjo: „Kunige, man nieko nereikia. Kantriai aš viską pakęstu, nes jau tuoj eisiu į dangų. O ten bus taip gera ir gražu..." Po keleto dienų sužinojau, kad senelis tikrai mirė (T. K. 1935, Pam., 49-50). — Viską gerai apsvarstęs, apie tarnus ir samdininkus tiek galiu pasakyti: jie yra mūsų artimi ir mažesni broliai; juos meilės įsakymas liepia mums, kaip save pačius, mylėti, tuos brangius artimus, kurie mums taip artimi, kad gyvena su mumis po vienu stogu ir iš mūsų turtų; elkimės su jais taip, kaip norėtumėm, kad su mumis elgtųsi (Šv. Pranciškus Sal.)

161. Indėnai vaidina Kristaus kančią.

Jakino tautos indėnai, kurių keli tūkstančiai dar yra Arizonos štate, kas 250 metų vaidina Kristaus kančią tokiu pat būdu, kaip ir Bavarijos kaime Oberammergau. Kai 1530 metais šiuos indėnus apkrikštijo ispanų misijonieriai, jie išreiškė, savo padėką Dievui, suruošdami iškilmingą visų pasikrikštijusių pavasarinę procesiją. Šioje procesijoje dalyvavo su kaukėmis „Juda", „Piloto kareiviai", „latrai" ir kiti Kristaus kryžiaus kelio charakteringesnieji dalyviai. Procesijos dalyviai buvo pasipuošę lapių kailiais. Kristaus statulą nešė moterys, o „Juda" jojo raitas. Nuo to laiko ši procesija virto papročiu, ir dabar ji vaidinama kas 250 metų. Vaidinimas pradedamas didžiąją savaitę ir baigiamas Velykų rytą saulei tekant. Procesija baigiama „Judo" statulos sudeginimu, kas ir reiškia Kristaus pergalę. Kristaus indėnai „nekryžiuoja", nes jiems atrodo, kad tai perdaug žiauri kančia. Ši tauta ir dabar yra giliai tikinti, tačiau su vienu dėsniu nesutinka: būtent, kad Kristus buvo nukryžiuotas. Jie mano, kad pasaulyje negali būti tokių žiaurių; žmonių, kurie būtų galėję nukryžiuoti Dievą (XX, 1937, 102). — „Girkite, visi pagonai, Viešpatį ir garbinkite jį, visos tautos" (Ps. 116,1).

162. Kryžius stabmeldžių procesijoje.

Vienas katalikų misijonierius, keliaudamas per vieną Indokinijos miestelį, sutiko didelę budistų procesiją. Kaip visuomet, didelis vėliavų plevėsavimas, būgnų užimas, flautų, man-

dolinų griežimas ir didžiausias triukšmas. Pirmiausia žygiuoja gražiai pasipuošęs miestelio burmistras ir paskui... didelis medžio kryžius nešamas iškilmingai po geltonais baldakimais, karališka krašto spalva, ir seka didelė žmonių minia. Misijonierius buvo labai nustebintas procesija. Pasibaigus toms keistoms pamaldoms, jis paklausė, kuriam tikslui ta keista procesija. „Daug kartų esam pastebėję", atsakė miestelio gyventojai, „kaip krikščionys, ištikus kokiai nelaimei ar svarbiam reikalui, nešdavo procesijoje kryžių. Vieną dieną ir mes taip pat padarėme ir buvome išklausyti. Šiemet krizė taip mus suspaudė, kad mes iš naujo puolėme prie kryžiaus..." Tai užgirdęs, kunigas paklausė, ar ne trokštų tapti krikščionimis... „Taip!" atsakė. „Prieš keletą metų mūsų miestelio gyventojai manė pereiti į katalikų tikėjimą. Jie buvo net pakvietę misijonierių ateiti į mūsų maldyklą ir pakalbėti mums apie savo religiją. Bet jis tuomet negalėjo atvykti. Todėl mūsų išmintingesnieji nutarė atidėti tolimesniam laikui atsivertimą..." (2v. 1933, 10). — Lietuvos konsulas Vengrijos sostinėje Budapešte prie pat Dunojaus, nuo Budapešto 29 km, pastatė 14 lietuviško stiliaus kryžių — Kalvarijas. Visų Kalvarijų paveikslai piešti paties konsulo. Ant kalvelės pastatytas didelis lietuviškas 8 metrų aukščio Kryžius (Šlt. 1934, 43).

163. Kominternas prieš katalikų misijas.

1937 m. bolševikų kominternas išsiuntinėjo instrukciją (nurodymus) visoms komunistų partijoms, skatindamas imtis atkaklios kovos prieš katalikų misijonierių darbus. Instrukcijoje nurodyti šie kovos būdai: Prieštikybinė agitacija žodžiu, paveikslais ir radio; 2) Sudaryti bedievių celes jaunimo tarpe; 3) Visokiais būdais žeminti kunigų orumą bei autoritetą žmonių akyse; 4) Daryti susirinkimus šiuo vedamuoju šūkiu: „Kristus jų nepavalgydins, bet marksizmas" (Šlt. 1937, 41, 649). — Kilus japonų kinų karui, Amerikos prezidentas pasiuntė į Kiniją įsakymą, kad visi amerikiečiai išvyktų iš Kinijos. Bet misijonieriai atsisakė klausyti šito įsakymo. Maryknoll misijų stoties viršininkas William O'Shea spaudos atstovams pareiškė: „Prezidentas Rooseveltas teisingai pasielgė reikalaudamas, kad amerikiečiai pirkliai ir atėjūnai išsikeltų iš Kinijos. Bet kiekvieno misijonieriaus yra garbė ir pareiga nepalikti savo pozicijų. Aš jau 6 metai esu Kinijoje ir žinau, kad mes kinams ir japonams esame reikalingi, ypač šiuo karo metu. Karo metu mes priklausome prie tos pačios kategorijos, kaip ir raudonojo kryžiaus gailestingos seserys. Mūsų pagalba yra reikalinga pirmose fronto linijose, kur mirštančiuosius galime padrąsinti ir morališkai (dvasiniai) sustiprinti. Jei būsime pataikinti kulkos, tai mūsų atlyginimas bus mirti išpildžius savo pareigą..." (Šlt. 1987, 44, 697).

XI. MIRUSIEJI ŽEMEI

„Neatsineškite nei maišelio, nei delmono,
nei apavo ir nieko kelyje nesveikinkite".
Luk. 10,4.

164. Nuo laivo į dykumą.

Prieš 15 metų jūrų admirolas (aukščiausias laivyno laipsnis) Malcor atsisakė iš tarnystės ir kažin kur dingo. Net jo artimiausi draugai nežinojo, kur jis apsigyveno. Tik paskum rašytojas Šneideris surado nuostabųjį admirolą. Baigęs kunigų (teologijos) mokslus ir įsišventęs į kunigus, bu v. admirolas išvyko į Sacharos (Afrikoje) dykumą ir ten, netoli Sidi Saad, drauge su trimis vienuoliais įsteigė vienuolyną. Keturi atsiskyrėliai, be kontempliatyvinio (apmąstymų) gyvenimo, nutarė skelbti dar Evangeliją kaimyninėms musulmonų giminėms (Lapot,III, 8-4). — Nieko neturime savo, tik laikas yra mūsų (Šv. Bernardas).

165. Pranciškonai Lietuvoje.

Katalikų tikėjimo diegai Vilniuje pradėjo reikštis dar keturiolikto šimtmečio pradžioje. Didysis Lietuvos kunigaikštis Gediminas, nors pats buvo stabmeldys, tačiau, norėdamas miestui ramybės, pasikvietė į Vilnių kelius pranciškonus. Koks jų buvo likimas, tikrų žinių nėra. Didž. Liet. Kun. Algirdui viešpataujant, vyriausias jo patarėjas ir karo vadas Goštautas, priėmęs katalikų tikėjimą, 1333 m. pasikvietė iš Padolijos į Vilnių jau 14 pranciškonų. Pastatęs savam sode nedidelį medinį vienuolyną, aptvėrė jį aukšta medine tvora, įkurdino atvykusius vienuolius ir pavedė jiems Šv. Kryžiaus bažnyčią. Naujieji apaštalai labai uoliai ėmė skelbti Dievo žodį ir raginti stabmeldžius priimti krikščionybę. Tuo sukėlė prieš save stabmeldžių neapykantą. Šie, pasinaudoję Algirdo ir Goštauto nebuvimu Vilniuje, 1345 (1341?) metais sukiršino žmones prieš pranciškonus, įkalbėdami žmonėms, kad pranciškonai yra maro priežastis, kuris tais metais siautė Vilniuje, kad jie kerėją, nuodus sėją ir šulinius nuodiją. įnirtę tamsuoliai puolė, menkutį vienuolyną, išlaužė medinę tvorą ir suėmė septynius vienuolius, kurie, didžiausios baimės perimti, laukė mirties. Suėmę surišo, nuvedė į turgavietę ir toje vietoje, kur šiandieną stovi miesto rotušė, nukirto jiems galvas. Kitiems septyniems pavyko anksčiau pasprukti iš vienuolyno ir pasislėpti Antakalnio kalnuose. Tačiau ir anie buvo greit surasti, sugauti ir prie kryžiaus prikalti. Tris

kryžius su prikaltais kankinių kūnais pastatė ant Plikakalnio, o kitus keturius nuo stataus kranto į Vilnos upę parito. Algirdas, sugrįžęs į Vilnių, kaltininkus už tai smarkiai nubaudė. Goštautas kankinius labai iškilmingai palaidojo ir ant bendro kapo savam sode pastatė medinę koplytėlę, o prie jos mūrinių stulpų — Nukryžiuotą Kristų. (Manoma, kad garsus stebuklais kryžius, kuris dabar yra Bonifratrų Šv. Kryžiaus didžiajame altoriuje, paimtas nuo Goštauto pastatyto nukankintiems pranciškonams paminklo). Po kurio laiko prie statulos ištryško nedidelis šulinėlis, kurio vanduo nei daugėjo, nei mažėjo. Kai 1543 m. Vilniaus vyskupas Holšanskis vietoje medinės koplytėlės pastatė mūrinę Šv. Kryžiaus bažnyčią, šulinėlis pasiliko bažnyčios viduje, dešinėje pusėje. To šulinėlio vandeniui žmonės teikia gydomųjų savybių, ypač akių ligoms (Šv. Pr. V. 1936, 3). Nužudytųjų 14 pranciškonų vietoje Goštautas iš Rusijos parkvietė vėl 36 vienuolius pranciškonus. Vytauto Didžiojo laikais jie jau turėjo savo provincijolą, vardu Angelą, kuris gražiai kalbėjo lietuviškai ir, leidus karaliui Jogailai, mokė žmones tikėjimo tiesų. Šv. Kazimiero laikais pranciškonai turėjo jau savo vienuolyno namus Vilniuje ir Gardine. Šimtą metų po šv. Kazimiero mirties (1686) pranciškonų generolas Tėvas Antanas de Aversą Aversam savo dekretu Lietuvos pranciškonus atskyrė nuo Rusijos ir Lenkijos ir įkūrė naują provinciją, pavadindamas ją šv. Kazimiero vardu. Praėjo daug metų, atsiskleidė nauji istorijos lapai, ir štai kitas pranciškonų generolas, Tėvas Bonaventūra Marrazi, 1931 m. vėl atgaivino seną Lietuvos Pranciškonų Šv. Kazimiero Provinciją (Šv. Pr. V. 1934, 3). — „Tuomet jus kankins ir žudys, ir jūs būsite visų tautų nekenčiami dėl mano vardo... O kas bus ištvermingas iki galui, tas bus išgelbėtas“ (Mat. 24,9,13).

166. Didžiadvasė grafaitė.

Vieno turtingo Romos grafo duktė, nepaisydama savo šeimos sukeltos pasipriešinimų audros, įstojo į Švenčiausios Marijos Pranciškonių (baltosios Pranciškonės) vienuoliją. Baigusi noviciatą, toji grafaitė, jau sesuo Jukunda, paprašė savo vyresniųjų siųsti ją į raupsuotųjų koloniją. Netrukus sesuo Jukunda išvažiavo. Kai kurias misijų stotis aplankyti, kaip Apaštališkas Vizitatorius, buvo siųstas vienuolis tėvas N. Jam reikėjo aplankyti ir ta raupsuotųjų misija, kur darbavosi sesuo Jukunda. Sužinoję tai jos namiškiai, prašė vienuolį, kad patirtų, kaip sekasi toje nelaimingųjų šalyje seseriai Jukundai. Vienuolis, atvykęs į minėtą raupsuotųjų misiją, paprašė vyresniosios, kad jam leistų pasikalbėti su seserimi Jukunda, bet ši atsakė, kad tai yra negalima; pamatyti galėsiąs, tik reikią palaukti. Po valandėlės vienuolis pastebėjo iš tolo vieną seserį, patarnaujančią li-

goniams ir su jais besikalbančią raupsuotųjų kieme. Raupsuotieji, pro kuriuos ši vienuolė ėjo, klaupė ir jai lenkėsi. Jos veide ir ant rankų matėsi raupsų ligos žymių: ji pati jau buvo ligonė, tačiau dar pajėgė patarnauti kitiems. „Tai sesuo, kurią tu, tėve, norėjai pamatyti“, paaiškino vyresnioji. „Ji jau negali iš čia išeiti, nes betarnaudama raupsuotiesiems pati užsikrėtė. Tai bendras čia tarnaujančių seserų likimas. Ligoniai žinodami, kas ji yra ir kaip tapo tokia nelaiminga, prieš ją klaupia iš meilės ir pagarbos. Aš tikra, kad šie stabmeldžiai visi mirs įtikėję į šios vienuolės Dievą. Jos namiškiams, tėve, pasakyk, neminėdamas apie jos ligą, kad ji yra laiminga ir patenkinta, nes ji iš tikro tokia jaučiasi“ (Žv. 1936, 1). — Nepatirti kentėjimų yra didelė nelaimė (Ciceronas).

167. Nelygi dalis.

Kada didysis Dievo tarnas, šv. Bernardas norėjo stoti į vienuolyną, pasišaukė savo mažąjį brolį, kuris tuo laiku žaidė su savo amžiaus draugais, kad su juo atsisveikintų. „Sudiev, mylimas Niverdai! Aš palieku visus turtus ir gėrybes tau ir stoju į vienuolyną, kad ten Dievo karalystę, dangų pelnyčiau“. — „Kaip tai?“ atsakė berniukas. „Dangiškieji turtai turi būti tau, o žemiškieji man? Toks padalinimas nėra lygus; aš irgi noriu sykiu su tavimi laimėti dangų“. Ir tuojau pat su Bernardu įstojo į vienuolyną (Žv. 1934, 2). — Kasijonas pasakoja apie abatą (vienuolyno viršininką) Joną, kurį mirties patale gulintį apsupo mokiniai, kaip vaikai mirštantį tėvą. Jie karštai prašė jį trumpo, bet turiningo pamokymo, kuris padėtų jiems siekti tobulumo. Abatas giliai atsiduso ir tarė: „Niekad nevykdžiau savo valios ir niekad nieko nemokiau, ko pats pirma nebūčiau daręs“ (Susivaldymas, T. Rodriguez, 1933, 36).

168. Raupsuotųjų slaugytojai.

Viename Prancūzijos mieste socialistai buvo sušaukę gausingą savo šalininkų suvažiavimą, kuriame labai aštriai kalbėjo prieš dvasiškius. Katalikai, norėdami pamokyti akiplėšas, visame mieste išklijavo šitokį atsišaukimą: „Ieškoma socialistų slaugytojų raupsuotiesiems, džiovininkams ir kitokiems užkrečiamomis ligomis sergantiems. Taipgi reikalingi socialistai mokytojai Naujosios Kaledonijos gyventojams ir eskimams šviesti ir žmogėdroms kultūrinti. Už pavojus sveikatai ir gyvybei jokios garantijos neduodama". Mat, šitas sunkias ir pavojingas pareigas atlieka daugiausia dvasiškiai, vienuoliai-lės (Lapot, I, 237). — Gailestingoji sesuo, visada vienodai tyliai gelbinti kitus, žiba lyg žvaigždė šioje tamsioje ginčų ir nekantrumo pakalnėje, žadindama giliai ilgėtis visa to, kas gera ir šventa (Fr. W. Foersteris, Mokėk gyventi, 1934, 411).

169. Muzikas — raupsuotųjų tėvas.

Molokai salose yra raupsuotųjų plati kolonija. Jiems patarnauja savęs išsižadėjęs vienuolis didvyris. Jis — žmogus giliai mokytas, muzikas. Gyvena tarp pavojų užsikrėsti raupsais, bet kad nelaimingiems negadintų nuotaikos, jis nenešioja nei guminių pirštinių, nei galvos nesaugoja, kaip tai daro ateiną aplankyti ligonių gydytojai. Pamatys nuliūdusį, štai kapelionas pas jį, apkabins, paguos. Kai vienas sunkiai susirgęs naujai atkeltas ligonis nenorėjo prisiimti kunigo, raupsuotųjų kapelionas atsilankė, pašnekėjo ir jį išbučiavo. Nuoširdumas ir baimės užsikrėsti stoka paveikė ilgai Dievo nenorėjusį pripažinti ligonį; tas susitaikė su Dievu ir ramiai baigė dienas (Šlt. 1935, 41). — Sunkenybės mūsų kelyje yra tam, kad tvirtėtų mūsų valia (Rabindranath Tagore).

170. „Aš sakau tą, ką aš žinau“.

Kartą stambiame užsienio mieste buvo laisvamanių susirinkimas. Kalbėtojas šnekėjo visokių niekų apie davatkas ir ypatingai koneveikė vienuoles, vadindamas jas senai buvusių amžių kenksmingomis liekanomis. Jis jas pavadino dielėmis, siurbiančiomis darbininkų kraują, ir kirmėlėmis, kurios reikia tuojau panaikinti. Jam baigus plūst, pirmininkas kvietė susirinkusius, ar kas nenori išsitarti tuo klausimu. Paprasti kalbėtojai neketino kalbėti. Jie pritarė tam, ką buvo girdėję. Bet tolimame salės kampe vienas stiprus darbininkas ėmė judėti ir bandė kelti ranką. Sėdėjusieji šalia jo jį draudė, kaip jis drįstąs išstatyti save kitų pajuokai. Bet jis iškėlė ranką, ir posėdžio vedėjas jam davė balsą. Darbininkas atsistojęs tarė: „Aš esmi prastas nemokytas žmogus, bet aš žinau, kad aš sakau tą, ką aš žinau. Mano namuose buvo difteritas (smaugaligė). Žmona ir kūdikis sirgo. Iš vienuolyno atėjo sesuo slaugytoja. Mano žmona dabar sveika ir kūdikis sveikas, o seselė mirė". Tuos žodžius ištaręs, darbininkas atsisėdo. Minutę kitą salėje buvo tylu, lyg būtų visi išmirę. Paskum vienas suplojo delnais, ir tuojau visi pradėjo taip smarkiai ploti, kaip dar niekada nebuvo plota toje salėje (T. K. 1935, Pam. 375). — Žmogus būtų galima padaryti pusdieviu, jei auklėjant būtų rūpinamasi visai atpalaiduoti jis nuo baimės (Šileris).

171. Neįtikėtini darbai.

Žymus Amerikos gydytojas Dr. V. Heiser lankėsi Filipinų salose, kur yra ištremti raupsuotieji. Pamatęs su kokiu nepaprastu pasišventimu ir džiaugsmu raupsuotiems tarnauja be jokio atlyginimo katalikės vienuolės, buvęs be galo nustebintas. Jis jokiu būdu netikėjęs, kad žmogus galįs taip pasišvęsti. Grįžęs jis parašė apie tas pasišventusias vienuoles knygą, kuri

Amerikoje buvo gaudyte gaudoma (Šlt. 1937, 1, 10). — Klaidinga yra žiūrėti vienpusiškai tiktai į esantį pasaulyje skausmą ir arba pasyviai paskęsti pasigailėjime, arba norėti tą skausmą betarpiškai pašalinti grynai žemiškomis priemonėmis. Tikroji pagalba tėra viena, ji eina iš Dievo minties ir yra tame, kad save ir kitus keltumėm aukštyn, viršum skausmo (Fr. W. Foersteris).

172. Ministeris užstoja vienuoles.

Kostarikoje (Amerikoje) San Joze miesto valdyba, būdama laisvamanių įtakoje, norėjo atleisti iš ligoninės vienuoles slauges. Tam pasipriešino sveikatos ministeris. Be kitko jis pasakė: „Visada aš tas vienuoles ir ligoninėje paliksiu. Tą darysiu ne vien dėl savo paties įsitikinimų, bet ir dėl to, kad žinau jų dideles dorybes“ (M. L. 1936, 41). — Nesveikos akys slepiasi nuo šviesos, o nedori žmonės bijo doros (Vysk. Niedzialkovskis).

173. Naujosios Žemės Angelas Sargas.

Naujosios Žemės saloje gyvenąs vienuolis kapucinas T. Petras Yvonas dėl savo nepaprasto gerumo vadinamas „Naujosios Žemės Angelu Sargu“. Jis turi nedidelį burlaivį, kuriame telpa bažnyčia, ligoninė, pašto įstaiga, smulkių prekių krautuvėlė, prekyvietė, knygynas, gėlo vandens „šaltinis“, bulvių, drabužių ir avalynės sandėlis. T. Yvono laivo įgulą sudaro 20 žmonių. Jo laivas nuolat plaukioja Naujosios Žemės vandenyse, nes reikia nuolat padėti žmonėms materialiai, o ypač moraliai. Ypač jūreiviai nekantriai laukia T. Yvono laivo su laiškais iš gimtojo krašto, nes ten laiškas, kuris ateina „nuo žemės“, yra didelė brangenybė. Dažnai T. Yvonui tenka eiti ir jūreivių sekretoriaus pareigas. Tuomet ir juoko būna. „Kartą vienas jūreivis paprašė, kad parašyčiau laišką jo sužadėtinei. Kai aš paklausiau, ką jai rašyti, jis visai trumpai atsakė: Rašyki ką nori, tėve. Aš pareiškiau, kad neabejoju, jog jis savo sužadėtinei turi ką nors ypatingo parašyti, bet jis kepurę lamdydamas atsakė: Rašyki, tėve, kaip paprastai sužadėtinėms rašoma...“ Pasakoja T. Yvonas prancūzų laikraščio „Juornal de la France“ bendradarbiui. Savo jūreivius T. Yvonas myli, kaip mažus vaikus. Jis pagamino iš šios tolimos šiaurės filmą, kurią pardavė, o už gautus pinigus nupirko įvairių daiktų, kuriais galėtų padėti vargstantiems jūreiviams. Pirmiausia jis savo „St. Yves“ laive įsitaisė radio siųstuvą, o žvejų laiveliams įtaisė priimtuvus. Tokiu būdu jis gali juos ir toli esančius jūroje perspėti apie besiartinančius ledus ir pan. O tai labai didelė jiems parama. Du kartus per dieną T. Yvonas jūreiviams praneša tikslų laiką ir mateorologijos duomenis, nurodo, kurioje vietoje pats yra su savo laivu, kad apsirgusį kuo greičiausia galėtų atvežti pas jį. Taip pat dažnai jiems siunčia patefono muziką, kad bent kiek

būtų linksmiau kovoti su jūrų bangomis ir atšiauria gamta. Siunčia net politikos įvykius. Jo „galingoji" radio stotis pasiekė tai, kad Naujoji Žemė jau dabar nebe „viena". Čia svarbu kiekviena naujiena, nes 240 dienų būna atskirti nuo viso pasaulio, nuo savo šeimų, nuo savųjų (XX). — Kiekvienas paguodos žodis yra tarsi gėlių vainikas, ant kapo dedamas (Fr. W. Foersteris, Mokėk gyventi, 1934, 23).

174. Vienuolės — geriausios slaugytojos.

1938 m. "Paryžiuje mirė garsaus socialisto-komunisto Bliumo žmona. Vis dėlto Bliumas savo žmonai parinko katalikų vienuolijų privatinę ligoninę, kurioje jo nuomone esąs sąžingiausias gydymas ir pažiūra. — Ir vokiečių naujosios pagonybės įkūrėjas gen. Liudendorfas 1937 m. mirė katalikų vienuolių ligoninėje (Šlt. 1938, 7, 111). — George Adams (nekatalikas) savo laikraštyje „New Orléans Times" rašo: Žvaigždėtą naktį galima matyti žvaigždyną, kurį liaudis vadina „Penkios sesutės". Į šį žvaigždyną aš mielai žiūriu po vieno atsitikimo, kuris man padarė gilų įspūdį: nesenai savo nameliuose mes turėjome džiaugsmo priglausti penkias vienuoles, Šv. Juozapo našlaičių namo Halifsake seseris (M. L. 1937, 47).

175. Pranciškonas pašto ženkle.

Ši garbė suteikta vienam pasižymėjusiam šveicariečiui mokytojui Gregorui Girardui. Tėvas Gregoras, gyvenęs 1765 — 1850 m., padarė savo mokyklą pavyzdine mokykla, kur jis mokslinimo pagrindu paėmė gimtąją kalbą (seniau mokslo kalba buvo lotynų kalba). Tėvas Girardas gimė Freiburge ir ten mirė. Ten jam pastatytas ir paminklas (Šv. Pr. V. 1935, 10). — Pasaulinio karo metu pasižymėjimo ženklus gavo 9073 vokiečių vienuoliai ir vienuolės ir kunigai: I ir II klasės geležinių kryžių, auksinių ir sidabrinių medalių. Daugiausia gavo už sužeistųjų gydymą ir ligonių slaugymą. Kiti patys buvo sužeisti — apie tūkstanti (Pr. P. 1937, 2, 51). — Galima stačiai pasakyti, jog katalikų misijonieriai vienoje rankoje neša kryžių, kitoje — elementorių (Vyskupas Paltarokas, Vadovas, II, 1932, 72).

176. Miręs žemei, gimstąs dangui.

Kartą dailininkas Rubenas atėjo į mažą vienuolyną netoli Madrido ir menkutėje, apleistoje bažnytėlėje pastebėjo nepaprastą paveikslą, žavintį menininko akis. Ten buvo vaizduojama vienuolio mirtis. Rubenas pašaukė vienuolyno viršininką ir paklausė dailininko vardo. „Tapytojo jau nėra šiame pasaulyje", atsakė vienuolis. „Mirė? Jis — didis dailininkas!" Pabalęs vienuolio veidas staiga paraudo, akys sužibo, bet jas tuojau nuleido ir, sukryžiavęs ant krūtinės rankas, pakartojo: „Tapy-

tojo jau nėra šiame pasaulyje“. — „Betgi pasakyki tamsta man nors jo vardą, kad aš visam pasauliui galėčiau jį išgarsinti“. Vienuolis suvirpėjo; šaltas prakaitas sužibo ant jo kaktos, lūpos glaudžiai susispaudė; pagaliau tarė: „Aš nesakau, kad jis jau negyvas; jis atsisakė pasaulio ir dabar yra vienuolyne“. — „Taigi vienuolis? Bet kokiam jis vienuolyne? Jis turi išeiti! Pasaulis jį pažins, juo stebėsis. Aš pakalbėsiu su popiežiumi, o juk jis mane gerbia“. — „Tamsta nesužinosi ne tik jo vardo, bet ir vienuolyno“. — „Popiežius lieps!“ šaukė Rubenas. — „Pasiklausyk“, ramiai tarė vienuolis: „argi tamsta netiki, kad tas vyras perkentėjo karčius nusivylimus, ištvėrė žiaurius skausmus, sunkiai kovojo ir pagaliau pamatė, kad tai yra tuštybė? Palik jį ten, kur jis rado ramybę“. — „Tai jis atsižada garbės?“ — „Ir todėl paveldi dangų“. Vienuolis užsitraukė ant galvos kapišoną ir pasišalino. Rubenas, giliai susimąstęs, išėjo iš vienuolyno. Atėjęs į savo kambarį, vienuolis, atsiklaupė prieš medinį kryžių, karštai meldėsi. Paskiau paėmė savo teptuką, dažus, pakojas ir išmetė pro langą į pro šalį tekančią upę. Akimirką pažvelgė į bangas ir grįžo prie kryžiaus. Buvo tai tas pats vienuolis, kurio pasaulis liūdėjo ir kvietė pas save; jis tačiau, miręs pasauliui, gyveno tik Dievui, ilgėdamasis dangaus (Šv. Pr. V. 1934, 12). — Iš visų pasaulio brangenybių paimsiu su savimi į kapą tik viena — gerą vardą (Spinoza).

177. Du paveikė visą parapiją.

1934 m. mirė pranciškonas misijonierius Arsenijus Voelling. 1902 m. atvykęs į Šenzi vikarijatą, Kinijoje, rado labai atšalusius nuo bažnyčios krikščionis. Nei rytą, nei vakarą nė vienas nėjo į pamaldas. Neatsižvelgdamas į tai, T. Arsenijus liepė skambinti rytą ir vakarą varpais ir ėjo su savo tarnu melstis. Po mėnesio suėjo visi parapijiečiai — piemens ir tarnai į pamaldas. Kitais metais ši parapija buvo visų geriausia parapija (Šv. Pr. V. 1935, 10). — Namuose geras pavyzdys — tai geriausias auklėjimo būdas (Vysk. Paltarokas, Vadovas, II, 1932,103).

178. Vienuolynų darbai Didžiojo karo metu.

1914 m. prasidėjus Didžiajam karui, katalikių seserų vienuolių ordinai ir kongregacijos tuojau su visomis priemonėmis ir pajėgomis atsidėjo artimo gelbėjimo darbui fronte ir krašto viduje. Vienuolynai pradėjo siųsti į frontą gausias aukas bei dovanas; kas suskaitys jų kiekį ir vertę?! Krašto viduje vienuolynai ir karitatyvinės įstaigos pasidarė priebėgos vieta daugybei nukentėjusių nuo karo, pirmoje eilėje našlaičiams ir karių žmonoms. Pats svarbiausias, stačiai nepamainomas ir neįkainuojamas darbas, kurį atliko katalikės seserys vienuolės Didžiojo karo metu, buvo ligonių ir sužeistųjų slaugymas. Tą darbą

dirbo per 18.000 katalikių seserų. Pačiuose kat. seserų vienuolynuose sužeistiems kariams buvo paskirta 40.000 lovų. Katalikės seserys slaugė išviso 7,3 milijonus sužeistų bei sergančių karių. Slaugymo dienų skaičius fronte ir ligoninėse siekia 145,8 milijonus. Daug tūkstančių buv. karių išlaikė gyvybę ir sveikatą tik dėka seserų vienuolių paslaugaus pasiaukojimo. Arti 100 katalikių vienuolių dirbdamos fronte tėvynės gerovei buvo sužeistos arba susirgo; daug jų mirė. Didelis skaičius pateko į nelaisvę. Veik visos seserys buvo apdovanotos daugeliu atvejų net labai aukštais pasižymėjimo ženklais. Tos pačios katalikės seserys vienuolės, kurios karo metu dirbo tėvynės gerovei, jeigu dar tebėra gyvos ir gali dirbti, dabar yra katalikų Caritas tarnyboje. 1933 m. ligoninėse jos slaugė 1,2 milijono ligonių, ambulatorijose 1,6 milijonų. Tais metais jos išbudėjo 29 milijonus dienų ir 2 milijonus naktų. Šalia visa to jos dar dirba milžinišką auklėjimo ir labdarybės darbą (Rt. 1935, 91). — Prancūzijos darbo ministeris Marselyje su didžiomis iškilmėmis 1936 metais įteikė aukso medalį Gailestingų Brolių vienuoliui B. Elizėjui už tai, kad jis nepaprastai uoliai rūpinasi miesto vargšais. Jis kasdieną išdalina maistą 200-300 vargšų, lanko neturtingas šeimas, rūpinasi našlaičiais. Šis vienuolis neturi jokio mokslo, bet visame mieste yra gerbiamas. Tad jį pagerbė ir socialistų valdžia (Šlt. 1936, 46).

179. Nauji slapti vienuoliai Rusijoje.

„Komsomolskaja Pravda“ rašo, kad Voronežo apylinkėse yra didelis linkimas į religinius dalykus. Jaunos mergaitės sudarė slaptą vienuolyną. Penkiolika įstojo iš karto. Jaunimas pradeda laikyti pasninkus, atlikinėti religinę praktiką, tuoktis bažnyčioje. Taip nusiteikusių yra ir mokykloje. Nors prieštikybinė propaganda nesiliauja, bet, nežiūrint didelių išlaidų, ji neduoda reikiamų rezultatų. Kaip pats bolševikų laikraštis praneša, iki vienos tokios prieštikybinės paskaitos pabaigos iš salės išsivaikščiojo visi klausytojai, palikdami tik tuos, kurie paskaitą organizavo. — Nesenai Sovietuose buvo pravestas gyventojų surašinėjimas. Nemažo nusistebėjimo sukėlė jo duomenys: pasirodo, apie 45 milijonus žmonių pareiškė, kad jie tikintieji. Ypač daug tikinčiųjų Baltojoje Rusijoje, Ukrainoje, Volgos srityje. Mažesnis tikinčiųjų skaičius didesniuose miestuose (Ūk. 1937, 43). — Jei žmonija nesemtų iš žemės kūnui maisto, ji negalėtų išlikti gyva; jei ji paliautų gaivinus savo dvasią Dievo apreikštomis tiesomis bei moraliais dėsniais, normuojančiais savitarpius žmonių santykius, ji veikiai pasijustų beeinanti kolektyvėn pražūtin, nebegalėdama nė valandėlei net dvasios atgauti dėl nuolat besikartojančių luominių kovų, tautinių imtynių ir pasaulinių karų (A. Jakštas, M. Lit., I, 1923, 69).

XII. TAMSYBĖS VERGIJOJE

„Kurie pamainė Dievo tiesą melu, garbino ir tarnavo verčiau sutvėrimui, kaip Sutvėrėjai".
Rom. 1.25.

180. Be tikrojo Dievo — tamsybė.

Sati — tai gyvų Indijos moterų, našlių, kartu su vyro lavonu ant laužo deginimas. Jau anglams čia viešpataujant, 1832 metais lordas Bentinck, nors braminams įvairiomis priemonėmis besipriešinant, griežtai uždraudė praktikuoti tą žiaurų ir baisų paprotį. Bet vietinių karaliukų valdomuose plotuose dar ir šiandieną užtinkama tokių šeimų, kurios didžiuojasi iš savo tarpo kilusiomis karžygėmis, kurios drąsiai mokėjo pasiaukoti susidegindamos ant savo vyro lavono liepsnojančio laužo net 19 ir 20 šimtmetyje. Apie vieną garsų satį, įvykusį 1710 m. Ramnade (Pietų Indijoje), mirus senam karaliui Vijava Renganathatevan, kuris buvo nužudęs jėzuitą misijonierių, palaimintąjį Joną de Brito, štai ką skaitome Maravos misijonieriaus T. Martin 1713 metais rašytame laiške. Senasis Maravos Radžia (karalius) mirė 1710 metais. Jo laidotuvės pažymėtinos garsia sati, kurioje dalyvavo gausingas jo žmonų būrelis (47) ir kurios visos sudegė kartu su savo vyro lavonu. Šalia Ramnado buvo iškasta didelė ir gili duobė, į kurią paskiau primetė sausų malkų. Skirtą valandą karaliaus kūnas, brangiais rūbais apvilktas, buvo uždėtas ant laužo, kurį tuojau padegė iš apačios keliose vietose. Braminai tuo tarpu atlikinėjo tikybines apeigas. Kai jau ugnis gerokai laužą buvo apėmusi, nelaimingųjų moterų būrys, su puošniausiais rūbais, brangiausiais perlais, auksu ir gėlėmis apsisagsčiusios, pradėjo lėtai, iškilmingai eiti aplink laužą. Tuomet pirmoji rani (karalienė), laikydama rankoje iškeltą kardą, kurį paprastai nešiodavo jos vyras, šiaip prabilo į jo įpėdinį: „Štai ginklas, kuriuo mūsų karalius nugalėjo visus savo priešus. Tu bijoki dievų vartoti jį kitiems tikslams, ypač niekada nedrįski pakelti jį prieš savo valdinius ir suteršti jų krauju. Valdyki juos kaip tėvas, kaip šis mirusis juos valdė, tuomet ir tu susilauksi laimingo ir ilgo gyvenimo. Manęs gi, jam mirus, niekas negali suturėti šiame pasaulyje: man beliko jį pasekti į amžinatvę". Taip tarusi, padavė kardą naujajam karaliui, kuris jį priėmė nė kiek nesijaudindamas. „O, aš nelaimingiausia!" sušuko. „Štai kaip išnyksta šios žemės žmogaus laimė! Jaučiu prasmegsianti gyva į pragarą!" Paskutinį kartą smarkiai suklikusi, šoko į ugnį,

melsdama dievų ir deivių pagalbos. Antroji karalienė buvo Tundomano, Pudokottah karaliaus, sesuo. Šalia stovintis brolis, sagydamas nuo jos brangenybes, neįstengė suturėti ašarų ir graudžiai pravirko. Prispaudęs prie krūtinės savo sesutę, paskutinį kartą ją pabučiavo. Nelaimingoji, tarsi tapusi bejausmė, nė kiek nesijaudino, pažvelgė į liepsnojančią ugnį, aplink stovinčią minią ir, šaukdama: „Shiva! Shiva!“, drąsiai, kaip ir pirmoji, šoko į degančią duobę. Visos kitos pasekė pirmųjų pavyzdžiu: vienos karžygiškai ir drąsiai, kitos, iš baimės tarsi iš proto išėjusios, šaukė ir mostagavo. Viena gi, pati baugiausioji, puolė prie šalia jos stovinčio kareivio, kuris ir pats kone savo kailio neprarado. Matydama, kad iš niekur nesulauksianti pagalbos, apalpo ir aukštielninka įvirto pati į duobę. Šiurpulingų prietarų aukų fanatiška drąsa neilgai tetvėrė. Karaliaus žmonos, vos atsidūrusios liepsnose, nevilties apimtos, tuojau pradėjo ieškoti išsivadavimo. Puldinėjo, lakstė į visas puses, viena ant kitos virto, šaukė, draskėsi, klykdamos kabinėjosi ant sienų, prašė išgelbėti... bet viskas veltui. Kad nuslopintų tuos šauksmus ir pagreitintų šiurpulingą mirtį, braminai iš viršaus metė ant jų galvų sausų šakų pundus ir šiaudų naštas. Kūnams sudegus, braminai, apstoję dar rūkstančią duobę, atliko kitas ritualines apeigas, surankiojo apdegusius kaulus į brangias drobes ir, nunešę į Rameswaramo salą, sumetė į jūrą. Paskiau duobę užlygino ir toje vietoje pastatė didelę šventyklą mirusiojo karaliaus lijo sudegusiųjų žmonų garbei; jie, jų manymu, visi virto dievais (Rt. 1935, 125). — Panaikink tikėjimą, — visuomenė bus piktesnė už laukinių žvėrių gaują, kurioje stipresnis silpnesnį pergalės ir prarys... (Vyskupas Paltarokas, Vadovas, I, 1933, 19).

181. Gyvatė vietoje Dievo.

Daug dar pasaulyje žmonių, nepažįstančių tikrojo Dievo, o garbinančių Dievo kūrinius kaip patį Dievą. Štai ką rašo lietuvis misijonierius kun. Ant. Šabaliauskas 1935 m. „Ryto“ 115 nr. Indijoje per metus nuo gyvačių įkandimo miršta 300.000 žmonių. Pavojingiausioji, nes nuodingiausia ir dažniau už kitas užtinkama, vadinamoji kobra, arba akiniuotoji, šnypščiančioji gyvatė. Kobrai įkandus, mirtis tikra. Indijos stabmeldžiai gyvates, ypač nuodingiausias, laiko didelėje pagarboje: jas parpuolę garbina kaip dievybes, jų garbei atnašaujamas maitina, peni. Dideliu prasikaltimu būtų laikoma jas užmušti. Šalia baltųjų skruzdėlių olų, kuriose paprastai apsigyvena kobra, matai padėtus joms šerti indėlius su pienu ir ryžais. O jei kartais, kaip dažnai pasitaiko, gyvatė įlenda į gyvenamą namą, pagonai niekados jos neveja lauk, bet, priešingai, kasdieną atnašauja jai aukas, girdo pienu ir garbina, nors ir visai šeimai grėstų gyvybės pavojus. Daug šventyklų pristatyta gyvačių

garbei. Gal garsiausia jų bus Maisoro karalystės rytinėje dalyje esanti, vadinamoji Subramanijah, nes tuo pačiu vardu Indijos pasakose vadinamas pats baisiausias slibinas — gyvatė. Kas metai gruodžio mėnesį čia švenčiami dideli „atlaidai“. Iš visų pusių maldininkų minios plaukte plaukia pagarbinti „šventojo“ žalčio ir atnašauti aukų gyvačių garbei. Didelė daugybė įvairių šliužų priviso visuose šventyklos pakampiuose. Juos prižiūri, tvarko ir maitina prie šventyklos vien tam ten apsigyvenę ištisi būriai iš to gyvenančių braminų. Tas vaikiškas, paikas ir fanatiškai stabmeldiškas prietaringumas pastebimas ir senai arba naujai pakrikštytuose katalikuose. Nors šie į šliužus nė tiki, nė juos garbina, bet vis dėlto jų „šventai“ bijo. Po lietaus, kai visos gyvatės išlenda iš olų ir su pamėgimu ima šliaužti į trobas, žiūrėk, kiekvienu dienos ar nakties metu ir atbėga koks nors vietinis krikščionis pas misijonierių prašydamas eiti iškrapštyti iš jo pirkios nekviestą svečią — kobrą. Misijonierius gi pasiima ilgą lazdą ir išeina į kovą. Visi vietiniai ne tik iš trobos vidaus, bet ir iš kiemo išlaksto, kad nematytų tokio „baisaus ir žiauraus* įvykio, kaip gyvatės užmušimas. Vieną šventadienį begiedodamas vienoje 500 kastos krikščionių kaimo bažnyčioje šv. Mišias, prie gėlėmis ir žalumynais apkrauto altoriaus, po prefacijos, užgirdau pakėlusią galvą ir šnypščiančią kobrą. Nebe to, kad kiek nusigandau. Palypėjęs žemyn, paprašiau zakristijono, kad žvakių gesinamąja lazda nuvytų bjaurybę. Bet kur tau: nors ir užmokėk, sako, neisiu. Tuo tarpu žmonės, pajutę kas atsitiko, visi beregint išlakstė iš bažnyčios, tik drąsesnieji pasistiebę pro langus žiūrėjo iš šventoriaus, ką aš darysiu. Pasidėjęs arnotą ir stvėręs lazdą, nutaikęs smogiau tarp liktorių, ir gyvatė raitydamasi, su nuleistomis strėnomis nusirito ant altoriaus staltiesių, paskiau žemėn, kur keliais kitais smūgiais teko ją pribaigti. Tai buvo dviejų metrų ilgio kobra. Išnešus ją lauk, mano krikščionys vėl suėjo į bažnyčią, bet jau iš baimės neįstengė giedoti šv. Mišių, tik suklaupę patylomis meldėsi, atydžiai žiūrėdami į altorių, ar iš ten vėl neišlys dar kita kokia panaši baisenybė. Kitą kartą štai vėl kas ištiko. Vėlai vakare parvažiavęs į misijų stotį, išvargęs, nenorėjau valgyti nė juoduko paruoštos, kaip jis sakė, gardžios vakarienės — ryžių. Siurbtelėjęs kiek pieno ir dar daugiau kaip pusę stiklinės palikęs ant staliuko, nuėjau į gretimą kambariuką kiek pailsėti ant paties iš kelių pagalių sukaltos lovos, ant kurios paprastai būdavo uždėta tik plona antklodė. Pakėlęs užtiesalą, išvydau betysančią didelę gyvatę. „Padžiovęs“ irtos kailį ir visus kampus akylai apžiūrėjęs, užmigau. Bet štai — vėl kitas netikėtumas. Per miegus išgirstu smarkų brokštelėjimą. Pakilau, apsižvalgiau, ogi gretimame kambaryje stiklinės ant grindų tik šukės, o šalia pieno pripampusi guli ilga akiniuotoji gyvatė. Mat, užuodusi

pieno kvapą, iš sodelio pro langą, po kuriuo stovėjo mano lova, aišku, per mane miegantį praslinkusi, nuėjo susiieškoti skanumyno. Paskubomis pažadinau juoduką virėją ir liepiau atnešti lazdą. Šis, vos iš tolo pasistiebęs, jį man padavė ir išrūko kaip dūmas. Ir čia man vienam teko gyvatę „sudoroti". Jei visais tais atvejais misijonierius išlieka nepaliestas nuodingojo geluonies, tai jį saugoja ypatinga Dievo Apvaizdos ranka. — „Visas sutvėrimas vaitoja ir kenčia skausmus iki šiolei" (Rom. 8,22).

182. Nesulaukė dievų bausmės.

Vienas misijonierius, keliaudamas per stabmeldžių apgyventą apylinkę, pavargo ir, atsisėdęs pailsėti po kokoso palme, paprašė čiabuvius, kad jie nuskintų kokoso riešutą jam atsigerti. Tie jo išsigando. „Ko išsigandote?" paklausė jis. „Pone, mums uždrausta skinti kokoso palmės riešutus". — „Taip?! O ar tai ne jūsų palmės?" klausė toliau misijonierius. „Mūsų, bet burtininkas buvo atvykęs ir sakė, kad šiandieną niekas neskintų palmių riešutų ir negertų jų sulčių; o kas to nepaklausys, tą dvasios apsės". — „Ak taip?!" Stebėjosi jis. „Ir jūs tikite? Na, duokite man riešutų; greičiau nuskin'kite!" ragino jis čiabuvius.
Jie išsigandę žiūrėjo vienas į kitą ir nėjo iš vietos nė žingsnio. Pagaliau jis liepė savo palydovui, apsikrikštijusiam čiabuviui, įlipti į medį ir nuskinti riešutų. Misijonierius ramiai išgėrė iš riešuto skystimą, o stabmeldžiai, drebėdami iš baimės, stovėjo šalia jo ir netarė nė žodžio. Matyt, jie laukė kokio nors staigaus įvykio — bausmės. Paskum jis pasiūlė riešutą ir kitiems, bet niekas nedrįso iš jo gerti (Už visus... V. Lapšys, 1935). — „Visi pagonų dievai piktos dvasios" (Ps. 95,5).

183. Laidotuvės su popierine karve.

Ats. pulk. Barščiauskas savo atsiminimuose iš rusų-japonų karo rašo: Kartą Mukdene mačiau turtingo kino laidotuvių procesiją. Karstas buvo pastatytas aukštai ant supintų rąstų, kurių viršuje buvo padaryta aikštelė; ant jos stovėjo 2 colių storumo lentų karstas, o aplink jį — stabai. Priešakyje procesijos buvo nešama popierinė žalmargė karvė. Už karvės ėjo orkestras, uoliai pūsdamas dūdas. Už orkestro, iš šonų ir užpakalyje ėjo ir dvasiškis. Mano palydovas kinas, priėjęs prie jo, kažin ką pašnabždėjo į ausį, ir dvasiškis, palikęs laidotuvių procesiją, nusivedė mus į savo butą; čia vaišino arbata ir vynu, parodė visas kinų šventenybes ir šventyklą su jos baisiai žiauriais stabais. Kaime teko girdėti, kaip 2 — 3 kinai mirusio kaimyno kieme taip baisiai trimitavo, kad net šiurpas ėmė. Sako, kad tuo būdu jie varą nuo numirėlio piktąsias dvasias. Vaikų ligi 7 metų amžiaus kinai visai nelaidoja; į šiaudų kūlį suvynioję išveža į lauką ir išmeta šunims. Man pačiam teko lauke matyti išmestą

5 — 6 metų berniuko lavoną. Kapinėse popierinė „karvė“ sudeginama. Neturtingieji vietoje „karvės" degina paprasčiausią popierio gabalą (XX, 1937, 277). — Gražiai žydėjusių ir maloniai kvepėjusių gėlių lapeliai vysta, krinta ir pūva. Taip būva ir su tikėjimu nerūpestingo žmogaus sieloje. Tikėjimas ne akmuo, kad pamestas gulėtų ir nesikeistų. Priešingai, tikėjimas yra gyvas daiktas ir reikalingas priežiūros. Neprižiūrimas jis genda. Su juo genda drauge ir siela. Jam supuvus, ji žūva (Vyskupas P. Būčys, Šlt. 1935, 12, 134).

184. Baltasis negeresnis už juodąjį.

Afrikoje mirė vienas galingas vadas. Visa giminė—tautelė jo raudojo. Kiekvieną naktį po vado mirties valstybėlėje dingdavo naujagimis kūdikis. Nežinantiems tikybinių tautelės papročių tai buvo neatspėjama mįslė. Tasai negrų kaimas turėjo kataliką policininką. Šis ėmė tyrinėti, sekti — ir ką patyrė?! Stojus jaunam mėnuliui, keletas negrų paslaptingai slinkdavo upės link nešdami verkšlenantį kūdikį. Upės smėlyje žiovaudami gulėjo baisūs krokodilai. Paguldę kūdikį upės krante, negrai greit bėgdavo atgal į mišką. Vos suspėdavo jie nubėgti, krokodilai smarkiai puldavo kūdikį ir, tarp savęs bekovodami, dingdavo su juo upėje. Tai buvo stabmeldiška auka mirusiam vadui. Taip buvo daroma kiekvieną naktį, kai stodavo jaunas mėnulis. Policininkas negalėjo įsikišti, nes vyrai buvo gerai apsiginklavę. Tai baisu. Bet baisiausia štai kas: nuėjus policininkui pas europietį valdininką, viską papasakojus ir paprašius imtis rimtų priemonių tam sustabdyti, valdininkas šiurkščiai jį subarė ir pasiuntė lauk, sakydamas: „Dėl negrų vaiko nėra čia ko kištis“ (Liurdas, 1938, 1). — Kas nežmoniška nė vienas neturėtų daryti, nors jį ir žudytų (Vydūnas).

185. Kur nežinoma krikščioniškoji artimo meilė.

1937 metais Kinijoje Kantono speciali gydytojų komisija nutarė sugaudyti ir išnaikinti sergančius raupsais. Policija tokių raupsuotųjų — vyrų, moterų, net vaikų — prigaudė 215. Medicinos personalas, net nepadaręs jokio tyrinėjimo, ar suimtieji tikrai serga raupsais, atidavė juos policijai ir įsakė išvežti į kalnus ir ten visus sušaudyti. Policijos tarnautojai, juos sodindami į laivą, pareiškė, kad veža į raupsuotųjų „Baltojo Debesio“ ligoninę. Laivui plaukiant upe, raupsuotieji vis dėlto suprato, had čia kažin kas negero, ir pradėjo grasinti policininkams. Pagaliau policininkai buvo priversti atsisakyti nuo šio žiauraus darbo: ligonius nuvežė į Nansitu stovyklą. Tačiau medicinos personalas primygtinai reikalavo, kad ligoniai būtų tučtuojau sunaikinti. Buvo iššaukti pionierių batalijono kariai, kurie kalnuose iškasė tris gilias duobes ir atvežė daugelį maišų kalkių.

Kada viskas buvo paruošta, nelaimingiesiems vėl pareiškė, kad juos dabar tikrai perveš į „Baltojo Debesio“ ligoninę. Juos susodino į kariškus vežimus ir nuvežė į kalnus, kur jau buvo iškastos trys didžiulės duobės. Čia visus 215 nelaimingųjų išsodino ir pradėjo žiaurią jų egzekuciją (mirties sprendimo vykdymą). Kareiviams, kurie turėjo sušaudyti nelaiminguosius, buvo iš viso išduota tiktai tiek šovinių, kiek buvo nelaimingųjų. Egzekucija buvo vykdoma visą naktį. Iš karto kareiviai žudė nelaiminguosius tiksliai — kiekvienas šūvis į galvą buvo mirtinas, tačiau paryčiui jie tiek išvargo, kad drebėjo rankos. Paskutiniai nelaimingieji buvo tiktai sunkiau ar lengviau sužeidžiami. Kiekvieną peršautąjį, nepaisydami, ar jis gyvas, ar negyvas, vertė į duobes. Duobėse suverstieji, matydami savo žiaurų likimą, taip smarkiai rėkė, kad triukšmą užgirdo apylinkės gyventojai. Kareiviai tačiau nekreipė dėmesio į gyventojų protestą ir nelaiminguosius apipylė kalkėmis, nors tarp jų buvo labai daug gyvų (XX, 1937, 121). — Jei visi žmonės persiimtų Kristaus mokslo dvasia ir vykdytų Bažnyčios nurodymus, kad žmonės krikščionimis būtų ne tik žodžiais, bet ir darbais, ne tik bažnyčioje, bet ir namie, visur, taigi: seime, ministerijose, valdžiavietėse, mokyklose, teismuose, kariuomenėje, valsčiuje, prekyboje, ūkyje, tarnystėje, amate, dirbtuvėje, — tada stipresnis neslėgtų silpnesnio, turtingas nenaudotų vargšo, mokytasis nevartotų savo proto piktam, nemokytų pragaiščiai, — priešingai, stipresnieji eitų su pagalba prie silpnesniųjų, beturčiai, suvieniję taupumą ir darbą, save gelbėtų, — tada visi gyventų teisingai, ramiai ir, kiek galima žemėje, laimingai; tuomet atsimainytų žemės veidas (Vyskupas Paltarokas, Vadovas, II, 1932, 211).

186. Prietarų baisybės.

Prieš prašvitimą sustoja jaučių traukiamas vežimas prie vienuolyno vartų Tsi-su-ma, Mongolijoje. Senas mongolas prašyte prašo seselių vienuolių paslaugyti sunkiai sergančią jo žmoną. Seselės sutinka ir nuvažiuoja duobėtu keliu į kaimelį. Beplaunant, bešvarinant sergančios moteriškės pūliuotas žaizdas, tarpduryje pasirodo jauna mongolė. Prašo užeiti pas jos sūnų, kuris nuo skausmo neturįs kur dėtis. Vienuolės mielai prižada. Vos tik įžengus per slenkstį, vaikas pašoka iš lovos — verkia, šaukia, ginas sudžiūvusiom rankom, lyg beprotis: „Nenoriu, nenoriu, kad kas manęs prisiliestų!" Net švelniausi motinos mylavimai negali Li-Tang'o (vaiko vardas) nuraminti. Pro verksmus pasakoja nelaimingoji motina, kaip jų tariamasis gydytojas — burtininkas žiūrėjęs jos vaiko, ieškojęs ligos ir pagaliau pamojęs ir taręs: „Moteriške, tavo sūnus velnio apsėstas". O dešimtmetis berniukas sirgęs geltlige. „Nėra kitos priemonės, tik išvyti velnią. Brangiai kaštuos gydymas, bet, sakau, tikriausiai

išgis. Tuojau“. Vargšė mongolė pardavė, ką turėjo, kad tik sukrapštytų 50 dolerių burtininkui. Ji tvirtai pasitikėjo jo stebuklinga galia ir savo mylimąjį Li-Tang’ą nuvedė prie „gydytojo“ ligonių stalo. Burtininkas vaiką apžiūrinėjo, apspaudė kaip tikras gydytojas, murmėdamas kažin kokius žodžius. Pasiėmė storą geležį, karštai įsikaitino ir ėmė dėlioti prie vaiko nosies, prie ausų, prie kiekvieno piršto, prie viso kūno. Vargšė motina tvirtai laikė spiegiantį ir spardantįsi vaiką, laukdama žadėto greito išgijimo. O kruopštus „gydytojas“ tik gydo, tik gydo. Beregint skauduliai išbėrė visą kūną. Nė iš tolo vaikas neprisileidžia — taip įbaugintas. Burtininkui tai visai paprastas dalykas, ir sako: „ Velnias nenori išeiti. Bet palauk, aš ji išvarysiu“. Vėl ima geležį, kaitina ugnyje iki raudonumo. Vėl ima iš naujo kankinti. „Žinia, velnias neišeina; berniukas padarė su juo sutartį, dėl to nenori išeiti“, gokčioja „gydytojas“ ir išdidus išeina, palikęs nusivylusią motiną su verkiančiu kūdikiu. „Sesele, viską pardaviau, ką turėjau“, baigia pagonė baisų pasakojimą. „Vis dėlto .vargšas Li-Tang’as ligotesnis, kaip buvo. Dieną naktį verkia iš skausmo — taip labai degina žaizdos. Ak, prašau kuo padėkit!“ Gailestingos seselės priėjo prie kankinio. Buvo vargo, iki Li-Tang’as parodė žaizdas, kurios dėl kiniško nešvarumo visos puvo ir pūliavo. Pirmas jų rūpestis buvo išplauti ir prižiūrėti opas. Tuojau ligonis pajuto gaivinantį tepalą ir davė visas žaizdas perrišti. Dar misijonierės paliko motinai reikalingų vaistų ir nurodė, kaip gydyti. Vakare grįžo namo. Po šešių savaičių atėjo į vienuolyną Li-Tang’as visai sveikas. Džiaugėsi drauge su motina ir dėkojo vienuolėms. Tą pačią dieną abu įsirašė į katechumenus ir susipažino su pirmomis tikėjimo tiesomis (Pr. P. 1936, 4). — „Nebesielkite jau, kaip elgiasi pagonai, sekdami savo išmanymo tuštybę. Jie turi tamsybių aptemdytą protą. Jie atskirti nuo Dievo gyvenimo juose esančiuoju nežinojimu dėl jų širdies aklumo“ (Efez. 4,17-18).

187. Kur garbinami trys Budos plaukai.

Anglų provincijoje Birmoje yra Ranguno miestas, kuriame randame seniausią ir žymiausią Azijos Budos sekėjų šventovę Shui-Dagon. Tą šventovę turi per savo gyvenimą kiekvienas budistas bent kartą aplankyti. Todėl plaukia iš visų kampų Azijos ir Afrikos seni ir jauni, turtingi ir beturčiai — dažnai pėsti per Azijos dykumas į tą savo architektūra puošnią Budos šventovę „trijų Budos plaukų“ pamatyti. Ten matyti neišgydomų ligų užkrėstų, senų žmonių, kurie atvyksta, kad pažiūrėję į tris Budos plaukus galėtų su džiaugsmu mirti. Tie trys plaukai „ilsisi“ auksinėje skrynioje, papuoštoje 1600 brangių akmenų. Budai mirus, trys jo pasekėjai nukirpo nuo jo galvos tris plaukus ir atvežė juos į savo kraštą. Įdėję juos į minėtąją auksi-

nę skrynią, jie pastatė aukštą šventovę su 100 metrų aukščio bumburu. Aplink tą vietą išaugo tikras miestas. Viso pasaulio budistai stengėsi įkurti čia savo šventoves. Shui-Dagoną apsupa visa eilė šventovių, kurios kilo turtingų žmonių iš Tibeto, Indokinijos, Japonijos ir Sibiro dėka. Netrūksta, žinoma, ir kapų, kuriuose guli mirusieji turtuoliai iš Indijos, nes, jų įsitikinimu, didžiausia laimė — atsigulti amžino miego greta trijų Budos plaukų. Užlipęs aukštyn, pamatysi didžiausią skaičių įvairių auksinių, sidabrinių ir medinių Budos statulų. Tie meno dalykai yra ne vieno šimtmečio padarinys. Čia matyti sudžiūvę Budos dvasiškiai, ant žemės gulį ligonys, norį arba pagyti, arba laimingai mirti. Čia atvyksta net moterys gimdyti, nes gimti Shui-L)agone, budistų manymu, yra didžiausia laimė (XX, 1937, 42). — Visos žmonių kančios eina iš to, kad jie yra dauganoriai, bailiai, pavyduoliai ir vis daug ko viliasi, patys nežinodami, kad, ko jiems reikia, juose pačiuose yra. Aš gi esu toks laimingas, koks tik begali būti laimingas žmogus: gyventi man tereikia trupinėlis duonos ar šaknų, šitas apsiaustas, kad nesušalčiau, ir dar kokia nors palapinė ar tuščias bosas, kuriame sausas galėčiau gulėti. O daugiau man nieko nereikia (Diogenas).

188. Vienuoliai olose įmūryti.

Tibeto krašte Budos tikybos vienuoliai laisvu noru apsigyvena labai žiauriose sąlygose. Prie vienuolyno, kalnuose esančio, yra padaryta storomis sienomis ola, į kurią neįeina joks saulės spindulys ir nieko negirdėti, kas aplinkui dedasi. Tokioje oloje užsidaro kuris nors vienuolis ir laukia mirties. Kartą į dieną pro ilgą siaurą lataką jam įkišama duonos, kartais truputį sviesto ir arbatos. Kol nenumiršta, iš ten kojos neiškelia ir jokio žmogaus balso jis negirdi. Tūni ten ir varsto karoliukus, kurie panašūs į rožančių. Šitaip kai kurie išgyvena daugiau kaip dešimt metų. Nesenai mirė ten toks vienas vienuolis, kuris išgyveno oloje dvylika metų. O prieš keliolika metų mirė vienas, kuris įlindo į olą būdamas tik penkiolikos metų ir išbuvo joje keturiasdešimt metų. Kai palydi einantį į olą kiti vienuoliai, tai pamažu, dideliais žingsniais jie slenka, it šmėklos. Tuo nori suteikti savo draugui ilgesnį pasigėrėjimą saulės šviesa, kurios jis gyvas būdamas nebematys. Mirus tokiam vienuoliui, po šešių dienų jį iš olos išima, deda ant laužo ir sudegina. Žmogus tada atrodo baisiai. Apžėlęs, apskretęs, išdžiuvęs (Ūk. 1936, 45). — Kas pats pasiniekina, to neišaukštinsi. Lygiai kaip šeimos karalienės, už plaukų permetęs žemėn, nenukelsi nuo jos sosto: ji ir parmesta pakilsta ta pati — karalienė (Vaižgantas, IV, 1922, 72). — Kaip prigimtis, kultūros netvarkoma, virsta neproduktyvia jėga, taip kultūra, nustojusi religijos, tampa lytimi be turinio (Prof. St. Šalkauskis).

XIII. ŠVENČIAUSIS VARDAS

„Tėve. tebūnie šventas tavo vardas".
Luk. 11,2.

189. Šventojo Vardo Draugiją

įsteigė dominikonų vyskupas Diazo. Maro metu Lisabonoje (Portugalijoje) 1432 metais jis įsteigė draugiją, kurios nariai turėjo garbinti Švenčiausią Jėzaus Vardą ir išprašyti Viešpaties pagalbos. Miestas buvo greit išvaduotas nuo maro nelaimės. Tačiau Šventojo Vardo Draugija ir toliau nesiliovė veikusi. Praslinko 100 metų. Tuomet kitas dominikonas, Tėvas Diego, įsteigė Dievo ir Priesaikos Draugiją, kurią Popiežius Pijus IV 1564 m. balandžio mėn. 5 dieną prijungė prie senesniosios Jėzaus Vardo Draugijos. Draugijos tikslas: niekad be pagarbos netarti Jėzaus vardo, saugotis keiksmų, negražių, nedorų ir nekuklių kalbų, įspėti tuos, kurie keikiasi, biauriai kalba ir pan. (Žv. 1938, 6-7, 1801. — „Kiekvienas, kuris šauksis Viešpaties vardo, bus išganytas" (Rom. 10,13).

190. Vienas milijonas įspėjimų.

Prieš 36 metus New Yorke įsisteigė draugija kovoti su bedievybe, ypač ginti viešai įžeidžiamą Dievo vardą. Šios draugijos nariai, užgirdę, kad yra kieno nors įžeidžiamas arba išjuokiamas Dievo vardas, tylėdami tam asmeniui įteikia kortelę, kurioje įrašyta: „Prašau neįžeisti ir neišjuokti Dievo vardo. Padėkite visus Dievo įžeidėjus boikotuoti". Įspėtieji asmenys antrą kartą Dievo viešai nebeįžeidžia. Draugijai priklauso daugiausia vyrai (Šlt. 1937, 33, 516). — Bažnyčios vaikai turi iš visų jėgų veikti dėl tiesos ir teisybės; tai jų nuolatinė pareiga, tai yra už vis šios dienos pareiga (Pijus X, Vehementer Nos, 1906).

191. Skylėti popieriai.

Didelėje Vienos (Vokietijoje) krautuvėje tarnavo pasiuntiniu neturtingas berniukas Albertas Gimbošas. Krautuvės savininkas pradėjo pastebėti, jog vyniojimui skirti seni laikraščiai pilni skylučių, siaurų ir neilgų, dailiai išpiaustytų. Pardavėjai pyko dėl popieriaus gadinimo. Tik niekas nežinojo, kas tai daro. Vieną dieną prie pat savo krautuvės durų pasiuntinys Albertas paslydo ir pargriuvo. Betraukdamas staiga ranką iš kišenės, iš-

vertė ją su visu tuo, kas ten buvo. Pilnas šaligatvis pribiro mažučių iškarpėlių, kuriose buvo vis tie patys žodžiai: Dievas, Kristus, Marija, šv. Jonas, Jėzus, Dievo Motina ir t.p. Paaiškėjo, kas gadino popierių. Šeimininkas pasiuntinį atleido, bet buvęs tuo metu krautuvėje Vienos katedros klebonas nusivedė jį pas save ir davė jam zakristijono vietą. Čia Albertas ištarnavo 40 metų arti Jėzaus, kurio vardą jis saugojo nuo paniekinimo. Mat, pamaldžiam berniukui atrodė, jog vartojimas vyniojimui tų laikraščių, kuriuose yra minimas Dievo arba šventųjų vardas, yra tam tikras šventų vardų išniekinimas (Sursum Corda, 1938, 22, 584). — Didis esi, Viešpatie, ir be galo girtinas, didi Tavo galybė, ir Tavo išminčiai nėra ribų. Ir garbinti Tave nori žmogus, viena Tavo kūrinio dalelė, žmogus, besinešiojąs savo mirtingumą, besinešiojąs savo nuodėmės liudijimą ir dar tą liudijimą, kad Tu, Dieve, priešinies puikiems, ir vis dėlto nori Tave garbinti žmogus, viena Tavo kūrimo dalelė (Šv. Augustinas).

192. Nereikalinga baimė.

Vienas turistas Tirolyje užėjo, lietaus ir audros vejamas, į menkutį viešbutėlį. Svečių kambaryje sėdėjo keli nepažįstami vyrai, kurie šnairomis pažvelgė į atvykusįjį. Turistas susirūpino, nes turėjo su savim gerokai pinigų. Viešbučio šeimininkas nusivedė svečią į nakvynę; ėjo siauru koridoriumi, lipo kažin kokiais laiptais ir pagaliau pateko į kambarėlį, kuris taipgi niauriai atrodė. Turistą apėmė baimė. Jis kuone drebėdamas paklausė: „Ar man čia nieko blogo neatsitiks?“ Šeimininkas nusišypsojo ir tarė: „Kas gali atsitikti? Juk mes esame krikščionys“. Ir išeidamas atsisveikino: „Garbė Jėzui Kristui“. Turistui, tarsi, akmuo nuo krūtinės nuslinko. Jis atsigulė ir ramiai užmigo (Sursum Corda, 1938, 45, 750). — Nesuterštas vardas — tai didžiausia brangenybė šiame pasaulyje; be to žmogus — tiktai nuauksintas, nudarytas purvas. Be sutepimo siela krūtinėje — tai deimantas po dešimčia užraktų (Šekspyras).

193. Pasižadėjęs išsigelbėjo, užkietėjęs žuvo.

Vienas protestantas vaikinas, tarnaudamas Rytų Azijos Laivų bendrovėje, gerai susipažino su katalikų tikėjimu ir nutarė pereiti į Katalikų Bažnyčią, bet tą nutarimą vykdyti vis atidėliojo. 1926 metais per atostogas su savo vienu draugu nuvyko į Tiroliaus Alpes. Vieną dieną jie nutarė lipti į kalnus. Vaikino draugas buvo laisvamanis ir nuolat tyčiodavosi iš šventenybių. „Palauk, palauk, kai tu gulėsi mirties patale, visai kitaip galvosi ir kalbėsi", tarė kilnusis jaunikaitis. „Ak, ką čia su tuo mirties patalu! Dar yra laiko. Kai ateis mano paskutinioji gyvenimo valanda, tada tu galėsi kalbėti apie mano atsivertimą. Dabar palik mane ramybėje!“ Jau rūsčiai atsikirto

šventenybių niekintojas. Po penkių minučių abu vaikinai nusirito nuo kalno viršūnės. Laisvamanis mirtinai užsimušė, o kilnusis jaunikaitis su gyvybės žymėmis buvo nuvežtas į Insbruko ligoninę, kur jis po kelių didelių operacijų ir ilgo gydymo pasveiko. Tas įvykis jį taip sujaudino, kad jis dar prieš išeidamas iš ligoninės priėmė katalikų tikėjimą (Oberhammer, Beispiele, 1931, 164). — „Bedievio viltis kaip pūkas, kurs vėjo nešamas, ir lengva puta, kuri audros ištaškoma, ir kaip dūmai, kurie vėjo išskirstomi, ir kaip atsiminimas praeinančio vienos dienos svečio" (Iz. 5,15).

194. „Aš pats duonos uždirbsiu..."

Viename mieste gyveno turtingas batsiuvys. Jis buvo labai darbštus, turėjo didelę dirbtuvę, daug darbo ir mažą šeimynėlę. Sykį ateina pas jį viena tarnaitė ir atneša savo ponų batus taisyti. „Ir vėl", sako, „ateinu. Mes labai greitai batus sunešiojame. Bet, aišku, jūs iš to tik džiaugiatės. Juk ne veltui Dievą prašote kasdieninės duonos". — „Kas?" supyko batsiuvys. „Mes Dievą prašome kasdieninės duonos?! Tai ne tiesa! Aš pats užsidirbu kasdieninės duonos! Kam čia Dievas?!" Mergaitė nieko neatsakiusi išėjo. Taip praėjo daugelis metų. Vieną .dieną batsiuvys susirgo. Jis gavo gerklės ligą ir nieko negalėjo praryti. Jis šaukės garsiausių gydytojų, ir užsakinėjo brangiausių vaistų — nieko nepadėjo. Juo tolyn, juo silpnyn jis ėjo. Jis pyko, šėlo, dūko, draskė sau plaukus, verkė ir kankinosi. Ėmė ir jo siela kankintis. Jis ilgai kažin ką mąstydavo. Sykį jis liepė sušaukti visus savo vaikus. Su ašaromis akyse, visai silpnu balsu jis jiems tarė: „Vaikučiai! Turėčiau ką valgyti — negaliu valgyti. Vaikai, atminkite mano nusikaltimus. Dievas neleidžia iš savęs tyčiotis. Neužmirškite niekad melstis!" Tuomet rankas gražiai sudėjęs, kėlė jas aukštyn ir meldėsi: „Tėve mūsų, kuris esi danguje... kasdieninės mūsų duonos duok mums šiandieną..." Jis apalpo. Taip jis dar porą dienų kankinosi ir mirė iš bado ir troškulio. Net šv. Komunijos negalėjo priimti, nes negalėjo praryti (Žv. 1933, 11). — Tas pat yra puikybė dvasiai, kas šunvotė kūnui (Šv. Jonas Auksaburnis).

195. Smaugė Dievą, pats pasismaugė.

Mok. Pr. Gedvilą 1936 m. „Šaltinio" Nr. 52 pasakoja, kaip 1919 m. gruodžio pradžioje jis su kitais Novouzienio aps. (Samaros gub.) mokytojais buvę suvaryti į bolševikų kursus, kuriuose lektoriais buvę įvairūs „savanoriai" bemoksliai. Jų tarpe buvę ką tik paleistų iš kalėjimo nepataisomų žmogžudžių. Vieną tokių „lektorių" jie penki katalikai praminę antikristu dėl jo ypatingo piktžodžiavimo ir niekinimo viso, kas kiekvienam krikščioniui šventa. Vieną vakarą jis ypatingai buvęs įtūžęs ant

Dievo. Visas drebėdamas iš pykčio, paraudusiomis akimis, kiek beįstengdamas ėmęs rėkti, rodydamas ranka bažnyčios pusėn: „Kada tik aš einu pro aną... pastatą, kvailių vadinamą cerkve, mano širdis dreba, ir kad aš galėčiau pagauti tą tariamąjį Dievą, tuoj jį pas.s.s-maugčiau“, iškošė pro sukąstus dantis, griebdamas save už gerklės ir rodydamas kaip jis smaugtų Dievą!.. Bet nelaimingasis nežinojęs, kad jau paskutinį vakarą jis plūdo savo Sutvėrėją... Ryto metą eidami užsiregistruoti (taip buvę įsakyta) į „paskaitų* salę, pastebėję prie namo, kuriame gyvenęs „antikristas“, žmonių susibūrimą ir bėginėjančius vidun ir atgal policininkus. Greit visa paaiškėję... „Tas, kuris vakar vakare grasino Dievą pasmaugti, šiandieną, išlaužus jo užrakintas duris, rastas patale pasismaugęs, kietai užsiveržęs sau gerklę rankšluosčiu“, baigia Pr. Gedvilą savo pasakojimą. — „Kiekviena nuodėmė ir piktžodžiavimas bus žmonėms atleista; o piktžodžiavimas prieš Dievą nebus atleistas“ (Mat. 12,31).

196. Mirė besityčiodamas iš sakramentų.

Į Münsterio (Vestfalijoje) vokiečių darbo stovyklą skubiai buvo pakviestas vietos kunigas su sakramentais prie mirštančio. Kai kunigas įėjo į nurodytą kambarį, tariamai mirtinai sergąs ligonis šoko iš lovos ir pradėjo biauriausiais žodžiais plūsti Dievą, sakramentus ir patį kunigą. Kiti kunigui tuoj paaiškino, kad šis darbininkas esąs visiškai sveikas, tik norėjęs pasityčioti iš kunigo ir sakramentų. Tada kunigas rimtai jam tarė: „Jaunuoli, sunkesnės nuodėmės tu nebagalėjai padaryti?“ Darbininkas buvo bepradedąs iš naujo plūsti, bet tuo pačiu akimirksniu krito ant žemės ir nuo širdies smūgio mirė (Šlt. 1937, 26, 404). — Gyvenimas žmogaus be tikėjimo — gyvulio gyvenimas (rusų rašytojas A. Čechovas).

197. Sūnelio mirtis atvedė į bažnyčią.

Žymus vieno miestelio valdininkas, atšalėlis katalikas, gyrėsi kompanijoje prie stiklelio ir kortų, kad jau dveji metai kaip bebuvęs bažnyčioje ir galįs dar dvejus metus neiti. Vienas bičiulių juokais perspėjo: „Nesigirk perdaug, nes vasario 16 d. tikrai nueisi“. Bet nereikėjo tiek laukti. Po dviejų mėnesių vadininko 7 metų sūnelis mirė smagenų uždegimu. Tėvas bažnyčioje pusę dienos išklūpojo prie grabo ir nenumaldomai verkė. Nuo sūnaus mirties kas sekmadienis ėmė lankytis pamaldose (Sursum Corda, 1936, 3). — Puikus yra ne tik kvailas, bet ir aklas. Jis temato geras savo puses ir tai padidintas, o savo silpnybių, trūkumų, ydų daugybės neregi, nors jas kiti juokdamiesi rodo pirštais (Vyskupas Paltarokas, Vadovas, II, 1932, 307-8).

198. „Sumanyta — padaryta“.

Ostakerio Švč. Panelės grotoje, Olandijoje, keletas ištvirkusių ir pamiršusių Dievą vaikinų žmonių akivaizdoje norėjo pasityčioti iš Švč. Panelės ir josios stebuklų. Vienas jųjų nudavė aklą ir buvo draugų vedamas plauti šaltinio vandeniu savo akis, tartum norėdamas tapti regінčiu. Sumanyta — padaryta. Bet kai jo vienas draugas juokdamasis paklausė: „Ei, ar dar nematai?“ nelaimingasis pasijuto, jog tuo pačiu akimirksniu prarado regėjimą ir tapo neregiu (Liurdas, 1936, 8). — Prancūzų bedievį Renaną, kuris daug rašė prieš Kristų ir Bažnyčią, paskiau ištiko abiejų rankų paralyžius taip, kad jis ne tik negalėjo rašyti, bet ir valgyti jam turėjo kiti paduoti (Paslaptingoji Rykštė, J. Mačernis, 1935).

199. Kristaus vienas žvilgsnis parbloškė.

Vieną dieną automobiliu atvažiuoja į Limpijos bažnyčią viena ponų šeimyna. Ponams nuėjus į bažnyčią, šoferis visaip iškoneveikė Limpijos stebuklus, girdi, jis visai netikįs. Iš bažnyčios sugrįžę šeimininkai vos privertė jį nueiti į bažnyčią. Įėjęs jis išdidžiai atsistojo prieš altorių ir su pašaipa žiūrėjo į Prikryžiuotąjį. Tik staiga išgąstingai surinka: „Pasigailėk manęs!“ ir mirtinai išbalęs krinta žemėn. Kristaus vienas žvilgsnis parbloškė jį taip, kad ir atsikelti negalėjo. Teko jį nunešti į automobilį, o šoferiauti turėjo pats savininkas (Paslaptingoji Rykštė, J. Mačernis, 1935). — Kurie netiki, tie dažniausiai ir nenori tikėti. Jiems baugu prie tiesos prisiartinti, kad, aiškiai pamačius tiesą, nereiktų savo nedorų papročių išsižadėti (Vyskupas Būčys, Liurdas, 1934, 196).

200. Bevaidindamas mirė.

1884 metais Veronoje vaidinant „Fenelonas ir vienuolynų aukos“, svarbiausias aktorius (vaidintojas) Sabbatini biauriai burnojo prieš Bažnyčią. Bet bevaidindamas jis staiga krito negyvas (Šlt. 1935, 16). — Menkesnio proto asmuo visuomet neapima protingesnio už save asmens minčių, kaip kad mažesniame inde negalime sutalpinti didesniojo indo turinio (Vysk. Būčys, T. K. Str. 1938, 6, 398-9).

201. Išganymas kryžiuje.

1937 m. už garsiuosius Alkazaro (Ispanijoje) kovotojus, kurie buvo nukauti ginant Alkazarą nuo raudonųjų, buvo atlaikytos pamaldos. Ta proga sukilėlių nariai padarė šią pažymėtiną priesaiką: „Mirusieji, kurie žuvote garbės lauke, sveikiname jus ir sakome: mirtis negali mus išskirti, kaip negalėjo mūsų gyvenimas išskirti. Mūsų ir jūsų išganymas — kryžiuje, nes savo širdis mes paukojame ir jos priklauso Išganytojo kry-

žiui. Drauge mes veržiamės pirmyn su kryžiumi ir dėl kryžiaus. Su kryžiumi mes užkertame kelią šventvagystėms ir žiaurumams, su tuomi kryžiumi, kuris reiškia prisikėlimą ir gyvenimą, kančią ir garbę; su kryžiumi, kuris mūsų ir jūsų išganymui, dėl kurio jūs mirėte, bus vėl iškeltas ant mūsų bažnyčių; su tuo kryžiumi, kurį mūsų motinos, mūsų žmonos, mūsų seserys nešioja ant krūtinės; su tuo kryžiumi, kurį mes norime grąžinti į mokyklas, į mūsų vaikų sielas" (Ūk. 1937, ^9). — Sergėkitės neteisingos priesaikos; bet jei ką teisingai prisiekėte, rūpinkitės kuogeriausiai atlikti (Vysk. Paltarokas, Vadovas, II, 1932, 68).

202. Priesaika laimėti tautos laisvę.

1918 m. balandžio 13 d. čekoslovakų tautos atstovų ir svečių iš Jugoslavijos iškilmingame posėdyje Jirašekas pareiškė protestą prieš Austrijos užsienio reikalų ministerio Czernino įžeidžiančius žodžius, pasakytus čekoslovakų garbingojo vyro Masaryko ir jų tautos adresu. Jirašekas savo protestą baigė šiais žodžiais: „Prisiekiame stengtis ir toliau iki galutinio triumfo ir iki mūsų tautos išsilaisvinimo". Susirinkusieji su entuziazmu tą priesaiką pakartojo. Po dviejų dienų Czerninas atsistatydino. Po didžiojo karo Čekoslovakija pasiskelbė nepriklausoma valstybe, o ilgai merdėjusi apkarpytoji Austrija 1938-III-11 buvo prijungta prie Vokietijos (XX, 1938, 85). — Pasiryžimas nugalėti yra pusė kovos, o galvoti apie pralaimėjimą jau pusiau yra pralaimėta, nors kova dar neprasidėjo (O. S. Marden, Kelias į pasisekimą, Kaunas, 1937, 11).

203. Dievo vardas didmiesčio padangėje.

Nuo 1936 m. Olandijoje pradėjo galingai reikštis „Sąjūdis už Dievą". Per trumpą laiką šis darbas susilaukė labai gražių laimėjimų. Pavyzdžiui, dovanai išdalinta 1.200 000 atsišaukimų prieš šių laikų bedievybę. Ši nauja srovė yra pasiryžusi kovoti už tai, kad Dievo vardas nebūtų uždarytas vien tik šeimos ir bažnyčios sienose. Todėl sykiu buvo išleisti meniški ir tikrai moderniški plakatai (skelbimai), kuriuose didelėmis raidėmis išrašyti žodžiai: „Atgal prie Dievo!" Šitie atsišaukimai buvo iškabinti geležinkelių stotyse, ant aukštų namų sienų, krautuvėse, dirbtuvėse, fabrikuose ir t. t. O Amsterdamo didmiestis kiekvieną naktį mato savo padangėje milžiniškomis liepsnų raidėmis išrašytą šūkį: „Pagalvokite apie Dievą". Kas penkios minutės šiuos žodžius pakeičia kitas šūkis: „Pasitikėkime Dievu!" O viršum Šv. Mykolo bažnyčios kiekvieną vakarą suspindi didžiulis elektros kryžius, primindamas ir visiems Amsterdamo gyventojams atpirkimo malonę. Šio plačiai įsisiūbavusio sąjūdžio uždavinys raginti visus tikinčiuosius grįžti prie pirmųjų amžių krikščionybės atnaujinimo (2v. 1938, 10, 316).

— Bendradarbiavimas apaštalavime nėra naujovė, tai tik prisiėmimas pareigos, kurią jau skelbė apaštalai. Nuostabusis mūsų gadynės susitikimas su pirmaisiais Bažnyčios laikais! Kvietimas, kurį mes darome pasauliečiams teikti mums jųjų paramą, visiškai atitinka šv. Povilo žodžius, kai jis rekomendavo tuos, kurie su manimi darbavosi Evangelijai (Pilyp. 4,3). Yra negalima nesuprasti, kas per vieni yra buvę šie bendradarbiai: tai nebuvo kunigai, ne, tai buvo moterys; „nes jiedvi su manimi darbavosi". Štai tikrai pasauliečių bendradarbiavimas apaštalavime, kuris pats yra apaštalavimu ir kurs sudaro reališkiausią, tvirčiausią ir švenčiausią katalikiškosios akcijos substanciją (Pijus XI, Prakalba tarptautiniame katalikiško jaunimo kongrese 1925 metais rugsėjo 19 d.).

204. „...Ir mes neprivalome klausyti..."

1938 m. Vokietijos evangelikų galva Dr. Mülleris atsisakė klausyti nacionalsocialistinės valdžios dekreto, kuriuo buvo įsakyta visiems evangelikų pastoriams prisiekti Hitleriui. Mülleris hitlerininkams pareiškė: „ jūs nesate bažnyčios autoritetai, ir mes neprivalome klausyti tada, kai jūs įsakymus duodate grynai tikybiniais klausimais" (Šlt. 1938, 21, 344). — „Kas vaikščioja teisybėje ir kalba tiesą, kas atmeta pelną iš skriaudos, kas nukrato rankas, kad neimtų jokios dovanos, kas užkemša sau ausis, kad nesiklausytų apie kruvinus darbus, ir užmerkia savo akis, kad nematytų piktenybės, tas gyvens aukštybėse* (Iz. 33, 15-16).

205. Įstatymas prieš keiksmus.

Ispanijos nacionalistų vidaus reikalų ministeris 1938 m. išleido įsakymą, draudžiantį keikti ir koliotis. Ministeris pažymi, kad keiksmas yra viešas nusikaltimas prieš tautą, kaip piktinąs ir žeminąs dalykas. Ypač nuo tokio biauraus įpročio turįs būti apsaugotas jaunimas (Šlt. 1938, 35, 568). — Kaip atvirame inde kaitinamas vanduo nepasidaro karštesnis už virintą, o eina karštyn neišgaruodamas stipriai užvožtame inde, taip ir žmonės palikti palaidi greitai pasiduoda aplinkumos įtakai: jų karštieji idealai greitai išgaruoja ir atvėsta (Vysk. Būčys, Šlt. 1938, 35, 573).

206. Šeštoji paslaptis.

Vienas Olandijos misijonierius, švęsdamas 40 metų kunigystės jubiliejų, papasakojo šitokį prisiminimą iš jaunų dienų. Kai jo tėvas rengėsi mirti, sušaukė prie savęs visus savo vaikus, norėdamas jiems paaiškinti, kodėl jis kiekvieną vakarą po bendros rožančiaus maldos pridėdavęs dar šeštą paslaptį savo intencija. „Jūs tos mano intencijos nežinojote", kalbėjo mirštąs tėvas, „ir tiktai dabar noriu aš jums tą paslaptį pasakyti. Kada

aš vedžiau jūsų motiną, padarėme mudu rimtą apžadą. Pažadėjome Dievui kiekvieną dieną po rožančiaus maldos pridėti dar šeštą paslaptį, kad Aukščiausis palaimintų mūsų moterystę nors vienu sūnumi, kuris būtų misijonieriumi tarp pagonų. Mirštu dabar laimingas, nes ne vieną, bet net tris savo sūnus tame pašaukime matau. Jums šeštosios paslapties tikslo nesakėme, kad nepadarytume įtakos jūsų pašaukimui“ (Šlt. 1937, 28, 440). — Gamta, įteikdama tau (tėve motin) vaikų, davė tik grubią masę; tavo dalykas lanksčiai ir viskam tinkamai medžiagai duoti geriausią formą. Apleisi jį, bus bestija, rūpestingai apdirbsi, bus, taip sakant, Dievas (Erazmas Roterdamietis, Declamatio de pueris etc. 8).

207. Su keikūnu net našlaičiui nepakeliu.

„Laikraščių! Pirkite laikraščių“, miesto gatvėje šaukė berniukas. Vienas gražiai apsirengęs vyras priėjęs nusipirko laikraštį ir biauriai sukeikė; jam berniukas labai patiko, ir jis sakė: „Tu gražus vaikas, kad tave...“ Berniukas pasižiūrėjo į nepažįstamąjį, bet nieko neatsakė. Vyras vėl sukeikė pakartodamas, kad jis gražus vaikas. „Pasakyk man, kur tavo tėvas gyvena". -- „Mano tėvas yra miręs“, liūdnai atsakė berniukas. „Ar taip, tai gal tu norėtum eiti pas mane gyventi“, tarė vyras, bei jo kas antras žodis buvo biaurūs keiksmai. „Žinai, aš tau visa duočiau, išleisčiau į aukštus mokslus, užaugęs tu turėtum lengvesnį gyvenimą“. Berniukas valandėlę tylėjo, paskum drąsiai atsakė: „Aš nenorėčiau gyventi su žmogumi, kuris taip labai keikiasi“. Ir paėjęs toliau nuo nepažįstamo tvirtu balsu šaukė: „Laikraščių! Pirkite laikraščių!“ (Am. Darbin. 1937, 79). — Nieko pasaulyje nėra sunkesnio, kaip būti savo liežuvio viešpačiu. Kas tai gali, tas parodo turįs tokią tvirtą sielą ir mokąs taip susitvardyti, jog galima juo pasitikėti ir svarbesniuose dalykuose. Jo esama laisvo žmogaus, ne savo liežuvio tarno (Fr. W. Foersteris, Mokėk gyventi, 1934, 33).

208. „Žmogumi ar gyvuliu mane laikote?“

Jurgis Bainys 1937 m. „Šaltinio“ Nr. 15 rašo: Velykų šventėse važiavau autobusu Vilkaviškio—Marijampolės ruože. Autobuso gale sėdėjo pora įgėrusių vyrukų, biauriai kalbėjo, bet niekas nedrįso įspėti. Už poros kilometrų nuo Vilkaviškio įlipo aukštesnio rango kariškis. Biaurios kalbos nenutilo. Kariškis ir vieną ir kitą kartą pažvelgė į užpakalį. Pagaliau jis neiškentęs kreipėsi į vyrus: „Vyrai, ar jūs mane laikote gyvuliu ar žmogumi?" — „Žmogumi", nedrąsiai vienas atsakė. — „Tai prašau žmogaus kalba kalbėti ir kitų garbės neįžeisti“. Vyrai nutilo. Žmonės su pagarba žvelgė į kariškį, kuris turėjo pilietinės drąsos apginti žmogaus garbę.

XIV. VIEŠPATIES DIENA

„Taigi, švęskime šventes ne sena įruga, ne piktenybės ir nedorybės rauga, bet nerauginta tikrybės ir tiesos duona".

1 Kor. 5,8.

209. Sekmadienio savaitė.

„Sekmadienio savaitės" jau kelinti metai su nepaprastu pasisekimu yra minimos Kanadoje. Toji savaitė paprastai įvyksta birželio mėnesį. Per visas tos savaitės dienas ne tik bažnyčiose, bet ir per spaudą ir susirinkimus, parlamente ir mokyklose, per radio ir gyvu žodžiu stengiamasi visiems tikintiesiems priminti šventadienio pareigą. Net protestantai visomis jėgomis prisideda prie šios savaitės minėjimo. Kai kurios paštų valdybos per tą savaitę spausdina ant kiekvieno laiško ir pašto siuntinio šūkį: „Švęskite Viešpaties dieną!" Tikintieji iš tolimiausių Kanados kampų siunčia valdžiai protesto raštus, reikalaudami griežčiau prižiūrėti didžiųjų fabrikų savininkus, kad jie neverstų darbo žmonių šventą dieną dirbti (Žv. 1938, 9, 241). — Žinokite, darbo davėjai, kad sekmadienio šventimas ne tik tikybos, bet ir prigimties įstatymas. Kaip žmogus be valgio negali apsieiti, taip ir be poilsio nuolat darbuotis (Vysk. Paltarokas, Vadovas, II, 1932, 78).

210. Geros valios diena.

Kiekvienais metais gegužės 18 d. Amerikoje ir Anglijoje švenčiama Geros valios diena (Good Will Day). Tą dieną buvo atidaryta pirmoji Hagos taikos konferencija. Šios šventės tikslas — priminti visiems, ypač jaunuomenei, kad be geros valios joks tautų susivienijimas, taikingas bendradarbiavimas neįmanomas (T. K. 1936, Pam. 344). — Gera valia — tai pamatinė išganymo sąlyga, lygiai kaip bloga valia yra pamatinė pražūties sąlyga (A. Jakštas, M. Literatūra, I, 1923, 69).

211. Taikos diena.

Netoli Remo yra miestelis Fleck Camp. Ten į porą savaičių po Naujų Metų būdavo Taikos diena. Visi vyrai rytmetyje susieidavo į bažnyčią iškilmingųjų Mišių klausyti, o popiet susirinkdavo į savivaldybės salę. Ten visi, kas būdavo susipy-

kę pereitais metais, gražiai ir meilingai pasišnekėdavo, vieni kitiems dovanodavo kaltes ir giedodavo giesmę: „Laiminsiu keikiančius mane, kad, Jėzau, pasekčiau Tave“ ir t.t. Paskum pasišnekučiuodavo, parūkydavo pypkes drauge, kartais ir išgerdavo, bet nedaug. Vakare ateidavo ir moterys. Besibaigiant dienai, baigdavosi pereitųjų metų barniai ir nesutikimai, ir vėl taika viešpataudavo miestelyje (T. K. 1935, Pam. 470). — Logikos žmonėms jų išvados — gyvu įstatymai, jiems patiems privalomi (Vaižgantas, IV, 1922, 210).

212. Padėkos diena.

Jungtinėse Amerikos Valstybėse yra šitoks gražus paprotis. Vasarai baigiantis Respublikos Prezidentas tam tikru raštu kreipiasi j visą tautą, kviesdamas ją dėkoti Dievui už besibaigiančių metų atneštąsias Dievo gėrybes. Paprastai Prezidentas paskiria paskutinį lapkričio ketvirtadienį tam visos šalies dėkingumui pasireikšti. Iki šiol Dievas laimino tai šaliai. 1800 metais joje buvo 3 milijonai gyventojų, o 1930 m. jau buvo 130 milijonų. Kai kurie rimti tos šalies piliečiai yra susirūpinę savo žemės ateitimi, nes jie jau pastebėjo, kad Padėkos diena jau virto skanaus valgymo diena, o Dievas ir padėka užmirštami. Vis dažniau paskutinis lapkričio ketvirtadienis vadinamas „Kalakutų diena“. Dievas nepaiso savo nuostolio, kad žmonės nustoja jam dėkoję, bet žmonėms didelis nuostolis, kada jie virsta nedėkingais sutvėrimais, nes su dėkingumu išnyksta iš jų ir kiti būdo bei elgesio gerumai, kurių netekus, nelaimės veisiasi (Vysk. Būčys, T. K. Pam. 1935, 386-7). — Dėkingumas kyla iš mąstymo ir parodo, kad žmogus nesiurbia visa ko taip bemintiškai, kaip koks banginis vandenį, bet mato, kaip viskas yra surišta su kits kitu ir kaip menkas yra žmogus pats vienas. Nedėkingi žmonės tampa anksčiau ar vėliau išmesti iš draugės, mat jie netinka žmonių gyvenimui; nes viso draugės trobesio pamatas yra bendras darbas ir pasitarnavimas; cementas tą trobesj rišąs — tai dėkingumas (Fr. W. Foersteris, Mokėk gyventi, 1934, 287).

213. Vergų šventė.

Romoje būdavo švenčiamos vadinamosios saturnalijos, kada ponai tarnaudavo savo vergams. Šventės prasmė yra labai gili. Tarnaičių pedagoginis ir socialinis (auklėjimo ir visuomeninis) klausimas nebus išspręstas, kol mūsų šeimose neįsigalės bent senovės Romos dvasia (XX, 1936, 101). — Motiniškas elgimasis su tarnais yra ne tik gera alga mokėti, bet rūpintis patiekti jiems užtenkamo nakties poilsio, ir maistingo valgio, ir laisvų popiečių (Fr. W. Foersteris, Mokėk gyventi, 1934, 408).

214. Didžiojo Jūrininko diena.

1492 m. rugsėjo 12 d. Kristupas Kolumbas trim būriniais laiveliais pasiekė pirmąsias Amerikos žemyno pakraščiuose salas. Beveik pusantro mėnesio besigrūmęs su vandeniu, prisiyrė prie mažos Bahamos salyno salos, kurią pavadino San Salvador, Išganytojo sala. Mataro muziejuje tebesaugomas, kaip didelė relikvija, laivelis „Nina“, kuris plaukė pirmojoje ekspedicijoje. Kolumbo kūnas taip pat ilsisi Ispanijoje, Sevilijos Žiraldoje. Rugsėjo 12-oji kasmet ispanų minima. Ją mini pačioje Ispanijoje, lygiai ir visose Pietų Amerikos valstybėse. Tą dieną ispanai stengiasi sueiti į artimesnį kontaktą (santykiavimą) su savo bendrais kitose valstybėse ir anapus vandenynų. Rugsėjo 12 d. kaip pačioje Ispanijoje, taip ir kitose ispanų kalbą vartojančiose valstybėse stengiamasi surinkti būrin mokslo atstovus iš įvairių valstybių ir raginama papasakoti, ką jie yra nuveikę per ištisą metą kultūrai, mokslui, draugiškumui ir artimo meilei ugdyti. Didesniuose miestuose, kur yra paminklas Kolumbui, visi susirenka prie paminklo. Ten susirenka mokiniai ir studentai, sueina savivaldybės ir organizacijų atstovai ir visi uždeda vainiką Kolumbui pagerbti. Jeigu kuriuose miestuose yra kareivių, jie taip pat pramarširuoja pro Kolumbo paminklą. Madride, be mokinių, kariuomenės ir plačių gyventojų sluoksnių, prie paminklo Kolumbui susirenka visų lotynų Amerikos respublikų atstovai. Prie paminklo yra visų ispanų valstybių ženklai, ir kiekvienais metais, einant alfabeto tvarka, vienai tų valstybių tenka garbė pirmininkauti susirinkimams ir paruošti gražesnį paminklą Didžiajam Jūrininkui (L. Ž. 1935, 241). — Nuestra Senora de la Cinta vienuolyne (Ispanijoje) buvo labai sena Dievo Motinos statula. Kai Kolumbas važiavo į Ameriką, jį buvo užklupusi audra. Kaip tikintis žmogus, jis buvo padaręs įžadą, kad, jei pavyks jam grįžti, jis aplankys čia minėtą statulą. Kelionė baigėsi laimingai, ir Kolumbas įžadą išpildė. Per žiaurųjį Ispanijos vidaus karą šią garsiąją statulą raudonieji 1936 m. sudegino (M. L. 1936, 44). — Kai džiaugiamasi draug su daugeliu, tada ir atskiruose gausingesnis esti džiaugsmas, kadangi kits kitą įkaitina ir iš kits kito užsidega (Šv. Augustinas, Ižpaž., 1933, 250).

215. Paroda šventadieniais uždaryta.

W. Gottliebas iš kelionės po Škotiją 1938 m. „XX a.“ Nr. 112 rašo: Sekmadienį važiuodamas automobiliu per gerą Škotijos dalį, jų nepaprastai švariuose ir tvarkinguose miesteliuose aš nemačiau nė vienos gyvos dūšios. Tik varpams suskambėjus pasipylė kupetos žmonių, kukliai, bet padoriai apsivilkusių, kurie su Biblija rankose pamaldžiai traukė į bažnyčią. Popiet vėl mačiau, kaip jie su vaikais ėjo pasivaikščioti

arba artimųjų aplankyti. Šventadienį uždarytos visos smuklės, muzikos niekur negirdėsi; net kinoteatras neveikia. Laikraštininkams pagerbti iškilmingi pietūs Edinburge pasibaigė — be dainų ir be muzikos! — tuoj po dešimtos. Kai po to mes frakuoti pasirodėme gatvėse, norėdami susipažinti su nakties gyvenimu, mus lydėjo nustebę ir pasipiktinę žvilgsniai. Tačiau tas šventadieninis škotų santūrumas akivazdžiausiai pasireiškė Glazgovo parodos proga. Kai liberališkesnieji elementai stojo už tai, kad sekmadieniais paroda būtų atidaryta, parodos šefai šventadieniais netraukė raktų iš kišenės ir tiek. Klausimas ar sekmadieniais paroda turi būti atidaryta, ar ne, buvo iškeltas ir per vieną bankietą Gleneaglio hotelyje. Škotų karininkas kad sušuks, sušuks, jog sekmadieniais parodos nevalia atidaryti! — Vienybė Bažnyčios vaikų savo tarpe; tikinčiųjų su kunigais; tikinčiųjų ir kunigų su vyskupais; tikinčiųjų, vyskupų su Aukščiausiuoju Ganytoju sudaro mūsų galybę (Pijus X, kalba prancūzų maldininkams 1910-IV-16).

216. Tikybiniai ir istoriniai Kalėdų papročiai.

Rumunijos Kalėdų papročiai yra ne tik tikybinio, bet ir istorinio pobūdžio. Tikybinio turinio šventei suteikia vaikų grupių eisenos, kuriose vaizduojami Šventos Nakties istorijos asmenys. Vienas vaikų neša spindinčią „Betliejaus žvaigždę“. Be to, tikybinės šventės pobūdis pasireiškia giesmėse, kurios iš dalies giedamos senovine kalba ir taip pat vaizduoja Šventosios Nakties istoriją. Istoriniai Kalėdų šventės papročiai siekia Romos Imperijos laikų. Nuo Kalėdų iki Naujų Metų pradžios, pagal esamą paprotį, greta kitokių dovanų, dovanojami paveikslai, žiedai su antspaudais. Tuo būdu kartojamas Romos paprotys dovanoti antspaudinius žiedus Naujų Metų šventės proga. Gatvėse žmonės apmėtomi vaisių sėklomis ar paliečiami margų popierinių gėlių puokštelėmis. Ir čia kartojamas senas Romos paprotis — liesti praeivius, ypatingai moteris. Toks moters palietimas, pagal Romos papročius, turėtų atnešti moteriai laimę (Rt. 1935, 249). — 1935 m. Anglijos karaliui Jurgiui V švenčiant savo karaliavimo 25 metų sukaktuves, katalikai jiems prielankaus karaliaus jubiliejų paminėjo daugiausia pamaldomis. Bet vyskupai buvo griežtai įspėję tikinčiuosius nedalyvauti anglikonų pamaldose. Tik Londono miesto galvai (burmistrui) lordui Kiliik buvo leista dalyvauti per didžiąsias jubiliejaus iškilmes gegužės 6 d. Šv. Pauliaus protestantų bažnyčioje, ir tai tik esant karaliui ir karalienei. Kiti visi didikai ir parlamentarai katalikai padėkos pamaldose dalyvavo savo katedroje, nors ji dar nebuvo baigta įrengti. Anglijos katalikai savo vertę jaučia ir griežtai vengia bet kokių tikybinių nusileidimų (konfesinių kompromisų) (Rt. 1935, 117).

217. Visų Šventųjų Šventės kilmė.

Antiochijos mieste dar ketvirtame šimtmetyje imta minėti visus šventuosius vieną dieną, kad neliktų be pagerbimo nė tie, kuriems neištenka dienų. Visų šventųjų pagerbimo diena Antiochijoje būdavo pirmasis sekmadienis po Sekminių. Tas pats ir šiandieną tebėra slavų apeigose. Popiežius Bonifacas IV 609 m. gegužės 13 d. seną stabmeldžių šventovę pašventė katalikų bažnyčia. Toje šventovėje stabmeldžiai buvo vienu tarpu sustatę visų, kokius tik žinojo, dievų stabus ir dėl to ją buvo pavadinę panteonu (visų dievų šventove). Išnešdinęs stabus ir šventindamas tą vietą katalikų Mišioms laikyti, popiežius ją pavadino Šv. Marijos ir visų šventųjų bažnyčia. Šimtą su viršum metų vėliau kitas popiežius, Grigalius III (731-741) visų šventųjų koplyčią pristatė prie Šv. Petro bažnyčios Romoje ir visų šventųjų iškilmę liepė švęsti lapkričio 1 d. Dar šimtu metu vėliau popiežius Grigalius IV (827-844) tą šventę įsakė švęsti visoje Katalikų Bažnyčioje. Taip mes darome ir šiandieną (Vyskupas Būčys, T. K. 1935, Pam. 455-6). — Kinų gen. Čanglung-Suan, 1936 m. organizuodamas Shansy miliciją, vienam misijonieriui pareiškė, labai mielai į karo mokyklą priimąs kandidatus, kuriuos jam rekomenduoja katalikų misijonieriai. „Jei kas yra geras krikščionis, žinome, kad jis yra pasitikėjimo vertas žmogus“, pareiškė jisai (XX, 1936, 114).

218. Burmistras sustabdė girtuokliavimų.

Vienas mažo Prancūzijos miestelio burmistras rado gerą būdą sumažinti girtuokliavimui pamaldų metu. Vieną sekmadienį jis liepė išlipinti mieste šitokio turinio skelbimą: „Kiekvienas asmuo, užėjęs išgerti sekmadienį ar šventadienį pamaldų metu į smuklę, turi teisę išeiti nesumokėjęs“. Tikslas buvo pasiektas. Kitą sekmadienį visos smuklės per pamaldas buvo visai uždarytos (XX, 1937, 292). — Išmintingas nesitenkina gerais nutarimais; netik žada: taip ir taip padarysiu, bet tuojau imasi darbo (Vysk. Paltarokas, Vadovas, II, 1932, 362).

219. Sekmadieniai ne darbui skirti.

1937 metais Paryžiaus didžioji vaikų žaislų pramonė per Kalėdas privertė darbininkus dirbti. Katalikų darbininkų sąjungos patraukė kompaniją už tai į teismą. Teismas kompaniją nubaudė. Tačiau kompanija kreipėsi į aukštesnį teismą, bet ir ten pralaimėjo. Paskiau kreipėsi į aukščiausi teismą, ir čia pralaimėjo. Teismas kompanijai uždėjo 25000 frankų baudos. Kompanija turėjo kiekvienam darbininkui primokėti po 5 frankus ir 500 frankų už nuostolius. Be to, teismas kompanijai pareiškė, kad sekmadieniais darbininkams reikia leisti ilsėtis (Vyrų Žygiai, 1937, 21, 238). — Šventoji diena yra skirta Dievo garbei

ir žmogaus poilsiui. To poilsio reikia, bet jis turi būti naudingas, tvarkingas, protingas. Išmintingas žmogus neprotingame ir tvarkingas netvarkingame poilsyje nepailsi, o pailsta (Vyskupas Būčys, T. K. Pam. 1936, 66).

220. Šv. Mišių Lankytojų Sąjunga.

Prancūzijoje prieš dvidešimt metų vienas paprastas šeimynos tėvas Paryžiuje įsteigė uolesnių Šv. Mišių lankytojų sąjungą. Šv. Tėvas Benediktas XV privatinėje audiencijoje (priėmime) pagyrė jo gražų darbą. Ilgainiui tas „kryžiaus karas" išsiplėtė daugelyje Prancūzijos vyskupijų, vadovaujant vietiniams vyskupams. Nesenai Jėzaus Draugijos Generolas minėtąją akciją pavedė Prancūzijos Maldos Apaštalavimo Sąjungai (Žv. 1937, 5, 155). — Kiekviena prarasta valandėlė yra nauja nelaimės proga ateityje (Napoleonas).

221. Šv. Mišios valdininkams.

Vysk. T. Matulionis 1937 m. „Žvaigždės" Nr. 1 (18-19 p.) sako: Amerikos katalikai net nesupranta, kaip tai galima šventą dieną apleisti šv. Mišias. Jei paklaustum ką nors jų, o ypač bet kurį airį, ar jis šventą dieną buvo pamaldose, — tai jis tik akis pastatytų!.. Todėl nenuostabu, kad ir į Lietuvą atvažiavę Amerikos katalikai labai piktinasi, kada jie pamato, kiek daug tikinčiųjų apleidžia savo svarbiausiąją šventadienio pareigą. Gavėnios metu tikintieji net šiokiomis dienomis gausiai lanko šv. Mišias. Kartą nuvykęs į Baltimorę apie 12 val. sužinojau, kad klebonas dar nevalgęs. Mat jis netrukus turįs laikyti šv. Mišias. Kadangi tai buvo šokiadienis, tai aš labai dėl to nustebau, nes Amerikos bažnyčiose šv. Mišių tvarka nepaprastai uoliai saugoma. Tik paskum eina užsikąsti ir vėl grįžta į savo pareigas. Kitose parapijose net per ištisus metus tokios Mišios yra laikomos. Ir į jas prisirenka nemaži būriai tokių kilnių valdininkų. — Nėra tokio darbo, tokio pašaukimo, kuris neleistų žmogui, turinčiam bet kokį moksliską gabumą ar palinkimą, paskirti dienos dalelę kitam darbui (Vittenbach'as).

222. Šv. Mišios be kunigo.

Per Prancūzų revoliuciją daugumas parapijų neteko kunigų. Vienus revoliucionieriai išvijo ar nugalabijo, kiti slapstėsi, kad, grąžinus katalikams laisvę, galėtų vėl jiems tarnauti. Ir Morlaix parapijos klebonas buvo išbėgęs į Angliją. Bet parapijiečiai kas šventadienį, suskambėjus bažnyčios varpams, rinkdavosi į tylias pamaldas be kunigo. Susirūpino bedieviškoji valdžia; manė, kad šventoriuje susirenkamiems parapijiečiams koks besislapstąs kunigas šv Mišias atlaiko. „Ką jūs čia darote?" paklausė gausingai susirinkusius tikinčiuosius. „Klausome

šv. Mišių". — „Kas gi jas laiko?“ — „Mūsų klebonas“. — „Kame gi yra tas žmonių apgaudinėtojas?“ — „Toli, ten, kur nepasiekia jo jūsų ranka. Išvažiuodamas jis mums pasakė, kad šią valandą mes kas šventadienį rinktumėmės į bažnyčią, o jis, kur tik bus, tuo metu laikys šv. Mišias“. — „Ir jūs manote, kad tokiame atstume galima klausyti šv. Mišių?" — „Maldos nesulaiko joks atstumas. Mums yra tai tos pačios šv. Mišios, kurias mums laikydavo mūsų klebonas mūsų bažnyčioje“ (Lapot, III, 149-50). — Tarp meilės ir maldingumo ne didesnio tesama skirtumo, kaip tarp ugnies ir liepsnos, nes meilė, būdama ugnis, kai įsidega, virsta maldingumu (Šv. Pranciškus Salezietis, Filioteja, I, 1).

223. 10.000 mylių per 20 metų.

Londonietis George Munroe dviračiu per 20 metų suvažinėjo apie 10.000 mylių, keliaudamas į bažnyčias šv. Mišioms. Į Katalikų Bažnyčią jis įstojo būdamas 60 metų amžiaus ir nuo to laiko per 20 metų kas rytas 6 v. 45 min. bažnyčioje išklausydavo šv. Mišias ir priimdavo Komuniją (Žv. 1937, 125). — Laikas yra sielos išganymas (M. Pečkauskaitė).

224. Mirė Mišiose bedalyvaudamas.

Anglijoje, Poole mieste, į bažnyčią vis ateidavo kas sekmadienis šv. Mišių išklausyti majoras V. St. John-Spencer. Kadangi jis buvo netekęs sveikatos Didžiajame kare ir turėjo 61 metus, klebonas jam buvo paaiškinęs, kad jam nebėra pareigos kas sekmadienį eiti į bažnyčią, bet uolusis majoras pamaldų neapleisdavo. Pagaliau vieną sekmadienį, kunigui pradėjus laikyti šv. Mišias, majoras visiškai nusilpo. Klebonas pertraukęs šv. Mišias (ties „Credo“) davė paskutinį patepimą. Kai majoras čia pat mirė, visi parapijiečiai už jo sielą sukalbėjo drauge dalį rožančiaus (M. L. 1937, 10). — Kadangi žodžiai ir veikimo smarkumas nieko negelbsti, jei jų nuolatos nelydi ir neseka pavyzdžiai, tai ryškiausia visų katalikiško veikimo darbininkų charakteristika būtinai turi būti savo tikėjimo viešas reiškimas per savo gyvenimo šventumą, papročių sveikumą ir sąžiningą Dievo ir Bažnyčios įstatymų pildymą (Pijus X, Motu proprio, 1904).

225. Mišios geležinkelio stotyje.

Müncheno (Vokietijoje) geležinkelio stotyje nuo 1935 m. rugsėjo ligi 1936 m. to pat mėnesio atlaikyta 379 šv. Mišios, kurių klausė 71.684 žmonės. 5.092 keleiviai čia priėjo šv. Komunijos (Žv. 1936, 12). — Vokiečių Afrikos linijos garlaiviuose įtaisyti nuolatiniai altoriai. Anksčiau laivuose būdavo kilnojami altoriai (M. L. 1937, 3).

226. Šv. Mišios l val. nakties.

Šv. Tėvas Pijus XI davė leidimą Ispanijos kardinolui primui Gomay Tomas iš Salamankos kas savaitę naktį 1 val. iš šeštadienio į sekmadienį laikyti šv. Mišias ir jas transliuoti per radio, kad komunistų valdomoje srityje katalikai, negalintieji dalyvauti pamaldose, galėtų šv. Mišių išklausyti per radio (Šlt. 1938, 11, 174). — Bažnyčioje mane laiko bendras tautų tikėjimas, stebuklais pradėtas, vilčia maitintas, meile padidintas, senove patvirtintas autoritetas (Šv. Augustinas).

227. Įspūdingiausios pamaldos.

Amerikos vienoje valstybėje, vardu Texas, katalikai šventė jubiliejų. Tarp kitų iškilmių buvo laikomos ir šv. Mišios ir tai visai prie pat Meksikos sienos, toje vietoje, kur prieš 350 metų pranciškonų ordeno tėvai perėjo į Meksiką misijonieriauti. Altorius pamaldoms buvo iškilmingai paruoštas taip, kad anapus sienos gyveną meksikiečiai galėjo klausyti pamaldų. Ir iš tikrųjų susirinko daugybė meksikiečių katalikų iš visų apylinkių ir suklaupę dideliais būriais prie sienos klausė pamaldų, kurios jų krašte nuo seno yra užgintos (Šlt. 1936, 25). — Tilly (1559-1632), laimėjęs dvidešimt dvi smarkias kovas ir tuo būdu nusipelnęs pasaulinio karo vado vardą, buvo uolus katalikas ir net Marijos sodalicijos narys. Eidamas į mūšį, jis pasiimdavo tris dalykus: kardą, kryžių ir rožančių. Šis neįveikiamas karys klausė kasdieną šv. Mišių, o po vieno mūšio, būdamas sunkiai sužeistas, kasdieną priimdavo šv. Komuniją ir pagaliau baigė savo žemės kelionę šiais psalmės žodžiais: „In te, Domine, speravi, non confundar in aeternum" (Atmerk akis, Toth, 1935, 215).

228. Neįvertinama brangenybė.

Nesenai Anglijoje susitiko vienas žymus universiteto profesorius su kažin kokiu kataliku. Tarp jų įvyko trumpas, bet įdomus pasikalbėjimas. Profesorius: „Ar Tamsta kasdieną klausai šv. Mišių?“ Katalikas: „Ne! Tam aš nė laiko neturėčiau. Be to, ir Bažnyčia man teįsako tik šventadieniais šv. Mišių klausyti!“ Profesorius: „Na, o ar Tamsta tikrai tiki, kad per šv. Mišias už Tamstą aukojasi tas pats Kristus, kuris mirė už mus ant kryžiaus?!“ Katalikas: „Taip, aš tvirtai tikiu!" Profesorius: „Žinai, jeigu aš turėčiau tokį tikėjimą, tai būtinai eičiau kasdieną klausyti šv. Mišių!" (Žv. 1938,1, 14). — Dublino (Airijoje) vyskupas Ross 1938 m. ganytojiškame laiške pasisakė prieš rengimą sekmadieniais tokių sporto rungtynių, kurių nebegalima laikyti sekmadieniais leistina pramoga (P. G. 1938,42). — Neleisk bergždžiai laiko, nes laikas — medžiaga, iš kurios išaustas gyvenimas (Franklinas). — Rūpindamiesi kitų laime, surandam ir savąją (Platonas).

XV. ŽMONIJOS PAMATAS

„Ką tai Dievas sujungė, žmogus neperskiria".

Mat. 19,6.

229. Ko bijojo vyskupai, popiežius padarė.

Prancūzijos karalius Pilypas Augustas, vedęs Danijos karalaitę Ingeburgę, greitai ima ja bodėtis, uždaro vargšę vienuolyne ir veda kitą, Mėrano grafaitę Agnes. Klusnieji karaliaus vyskupai nusilenkė valdovo įgeidžiui ir viską palaimino, bet iš popiežiaus Inocento III (1198-1216) karalius gavo skaudžią pamoką, jog Evangelijos įstatymai ir moralės dėsniai saisto ne vien valdinius, bet ir valdovus. Kai nei įspėjimai, nei ekskomunika nepadėjo, Inocentas III metė visam kraštui interdiktą, ir vainikuotasis dvipatystės mėgėjas turėjo atsisakyti nuo neteisėtos žmonos. Kalinamoji karalienė Ingeburgė graudingu raštu buvo kreipusis į popiežių — „prispaustųjų gynėją, nelaimingųjų užtarėją", ir pagaliau karalius su ja susitaikė ir padoriai pragyveno iki amžiaus galo. — Panašiu būdu Ispanijoje Inocentas sutvarkė Leono karalių Alfonsą, įsigeidusį vesti savo tikrą seserėčią (Žid. XXVIII, 1938, 8-9, 209). — Mūsų laikais nemaža atsiranda tokių, kurie valstybei arba tautai priskiria Dievo privalumus, net nesijausdami, kad tai yra žalinga skriauda tai pačiai valstybei arba tai pačiai dievinamai tautai. Gyrimas ir aukštinimas be tiesos yra žalingas tam, kurį giri (Vysk. Būčys).

230. Bažnyčia nelaimina svetimoteriaujančių.

Meksikoje įsigalėjus komunistams, Jelisco valstybėje Flaquepaque savivaldybės laisvamanis atstovas panorėjo susituokti su antra žmona, nors pirmoji tebebuvo gyva. Aišku, Bažnyčia nepripažino jam teisės pamesti pirmąją teisėtą žmoną. Bet valdininkas jautėsi galingas. Jis įsakė kun. J. Trinidad Morai duoti jam šliubą. Kunigas atsisakė. Bažnyčia nelaimina svetimoteriaujančių. Valdininkas įtūžo. Iškėlė kunigui bylą. Apkaltintas valstybės išdavyste, kunigas buvo nuteistas į sunkiųjų darbų kalėjimą. Bet valdininkas nenugalėjo tiesos ir doros saugotojo (Šlt. 1935, 33). — Tiesa, kaip duona, kuri, niekada nesuvalgoma, visada maitina dvasią. Tiesa keičia tą, kuris ja stiprinasi, bet pati nesikeičia (Šv. Augustinas),

231. Svetimoteriai nebaudžiami.

Likurgo laikais vienas atėnietis atvyko į Spartą ir paklausė, kaip Spartoje baudžiama už moterystės laužymą. „Niekaip nebaudžiama“, atsakė spartietis. Atėnietis nustebo; prašė paaiškinti, kodėl taip daroma. „Todėl“, atsakė spartietis, „kad pas mus svetimoterių dar nėra buvę, taigi ir bausti nereikėjo“ (Sursum Corda, 1938, 45, 751). — Kur Dievas, ten ir skaistybė (Tertulijonas).

232. Ištikimybė iki mirties.

Flandrijos grafas Balduinas, gyvenęs 13-me šimtmetyje, buvo ne tiktai pats ištikimas vyras, bet ir iš kitų reikalavo ištikimybės moterystėje. Jis buvo išleidęs įsakymą, kad kiekvienas, pastebėtas moterystės priesaikos laužyme, būtų ištremtas iš Flandrijos. Ketvirtojo Kryžiaus karo metu Europos riteriai paėmė Konstantinopolį ir įkūrė vadinamąją Lotynų imperiją. Imperatoriumi buvo išrinktas grafas Balduinas. Bet likimas jam nieko gera nežadėjo. Kare su bulgarais buvo nugalėtas, paimtas į nelaisvę ir uždarytas kalėjime. Ten jį pradėjo lankyti pati Bulgarijos karalienė, kuriai grafo Balduiho grožis ir energija darė nepaprastą įspūdį. Paprastai tariant, ji įsimylėjo grafą ir kalbinėjo bėgti iš kalėjimo, o paskum ir iš Bulgarijos į Flandriją, kame juodu galėsią ramiai gyventi. Ji sakėsi viską paruošianti pabėgimui. Tiesa, grafas sutiko bėgti, bet tiktai vienas, nes nenorįs nei pats laužyti moterystės, nei kitam duoti progą. Karalienė šitaip nesutiko. Ji tada ėmė kerštu degti ir įskundė nekaltą grafą savo vyrui. Karalius nežmoniškai perpyko. Jis įsakė nukirsti grafui Balduinui kojas ir rankas ir įmesti į duobę, kame nelaimingasis išbuvo gyvas dar tris dienas (Sursum Corda, 1938, 46, 763). — Visų pirmiausia gerbk patsai save (Pitagoras).

233. Ištikimybės paminklas.

Žinoma Australijos dainininkė Kotryna Smuts jaunose dienose tarnavo prancūzų operoje choriste. Atsitiktinai susipažino su vieno laivo kapitonu. Pamilo kits kitą. Susituokė. Tuoj po vestuvių nuvažiavo į Australiją ir ten apsigyveno. Deja. neilgai tetruko jų dviejų laimė. Netrukus nuskendo jos vyro, kaip kapitono, vairuojamas laivas. Buvo paskelbta, kad žuvusi visa laivo įgula. Vadinasi, turėjo žūti ir kapitonas. Kotryna Smuts širdingai gedėjo savo mylimo vyro ištisus metus. Nebeištekėjo daugiau ir gedului pasibaigus. Tik gedului pasibaigus vėl ėmė dainuoti scenoje. Ėmė našlei dainininkei nepaprastai sektis. Pasidarė garsi dainininkė. Tačiau negalėjo užmiršti ir žuvusio savo vyro. Kai sukako lygiai 16 metų nuo baisios žinios apie tragišką vyro mirtį jūroje, ji rado savo vyro lavoną šaligatvyje

prie savo namų durų. Lavonas tebuvo nesenai sustingęs. Jo kišenėje rastas laiškas savo žmonai, kuris ir atskleidė visą paslaptį. Pasirodo, per laivo katastrofą jo nežūta. Stačiai stebuklingu būdu būta išplauto į Javą. Deja, laive puolančių statinių būta sunkiai sužeisto. Ilgai gydytasi Javoje, bet galutinai neišsigydyta. Pasilikta invalidu ir paliegėliu. Būdamas toks, nenorėjęs ląsti garsėjančiai dainininkei į akis — nenorėjęs sugadinti jai karjeros. Tačiau visą laiką, prisidengęs prasimanyta pavarde ir sunkiai vilkdamas savo vargingo gyvenimo jungą, sekęs savo žmonos karjerą — ir tik jos pasisekimai suteikę jam jėgų dar taip ilgai gyventi. Pagaliau, jausdamas nebeišvengiamą mirtį, atropojęs bent numirti prie jos namų durų. Atsidėkodama vyrui už tokią ištikimybę, dainininkė Smuts pasiryžo pastatyti jam 16 metrų aukščio paminklą toje vietoje, kur jis mirė (Adelaidės mieste, Australijoje) (Liepsnos, 1938, 17, 384). — Meilė, tikrai verta savo vardo, yra tikra, viena, amžina (M. Pečkauskaitė).

254. Persiskyrimai gyvenime.

Šiandieninę prancūzų tautą mes skiriame prie išmirštančiųjų tautų. Prancūzijoje 1872 m. gimimų buvo 1 milijonas, 1930 m. — 750.000 ir 1935 m.—jau tik 650.000. O jos šeimos dekadense (puolime) didelį vaidmenį suvaidino įvesta civilinė metrikacija su divorsų (išsiskyrimų) galimumu. Ten nuo 1888 iki 1892 metų divorsų skaičius kilo kiekvienais metais po 6.350. 1921 metais jau buvo net 32 557 legalizuoti (pripažinti teisėtais) divorsai. Tais metais susituokusiųjų buvo 456.294; tai kiekvienai 14-jai porai teko vienas legalizuotas divorsas. Belgijoje divorsų skaičius iš 690 — 1900 m. pakilo iki 2.216— 1933 m. Per 40 metų divorsų legalizavimo dėka Belgija nustojo 1/3 vaikų. Vokietijoje penktais civilinių sutuoktuvių įvedimo metais, būtent 1881, iš paduotų divorsams gauti 7.049 prašymų patenkinta 3.865, o 1897 m. iš 12.169 prašymų patenkinta 9.005, vadinas, divorsų skaičius beveik patrigubėjo. 1933 m. Vokietijoje išsiskyrė 42.485 šeimos, t. y. 287-mis daugiau kaip 1932 m. Nuo 1913 m. divorsų skaičius yra nepaprastai padidėjęs. Tais metais Vokietijoje, kurios teritorija, be to, buvo didesnė kaip šiandieną, tebuvo tik 16.657 divorsai. Po karo tasai skaičius ėmė sparčiai augti ir 1925 m. pasiekė 35.451. 1933 m. divorsų buvo 2,5 kartus daugiau kaip 1913 m. ir 7.000-čiais (arba 20 proc.) daugiau kaip prieš dešimtį metų. 1913 m. 100.000 Vokietijos gyventojų teko maždaug 26 divorsai, o 1933 m. — jau net 65. Jungtinėse Amerikos Valstybėse 1890 m. veikė 3.000 teismų divorsų byloms spręsti. Nuo 1870 ligi 1890 metų buvo teismų panaikinta — divorsuota 328.716 šeimų. 1889 m. divorsuota 25.000 šeimų, o 1890 m. 35.000. 1933 m. tenai buvo iš viso

160.338 divorsų, taigi iš 100.000 gyventojų 128,5 divorsai. Tiesa, nuo 1929 m., kurie yra rekordiniai divorsų atžvilgiu, iki 1933 metų padaryta šiokia tokia pažanga, būtent, 1929 m. divorsų buvo maždaug 40.000 daugiau, kaip 1933 m. Buvo net apskaičiuota, kad 1929 m. kas 30 sekundžių viena pora susijungdavo, o kas 3 minutės viena išsiskirdavo. Konstatuota trys faktai: kad į tas valstybes, kur lengviau gauti divorsus, labai sverbiasi tie, kurie nori nusikratyti savo žmona ar vyru, kad $^{9}/_{10}$ ar net $^{99}/_{100}$ divorsų iš viso skaičiaus įvyko ne dėl to, kad būtų buvusios šeimos nelaimingos, ar nesugyvenusios, bet kad vyras norėjo turėti kitą žmoną, ar žmona kitą vyrą; kad teisinės divorsų priežastys yra tiek elastiškos (lengvai pritaikomos), jog nėra šeimos, kuri negalėtų būti išskirta — divorsuota. Tų faktų akivaizdoje J. A. V. sekretorius Mr. Phelps daro išvadą: kad ta civilinių sutuoktuvių užtraukta valstybei nelaimė būtų pašalinta, būtinai reikalinga panaikinti divorsus arba, kitaip sakant, įvesdinti absoliutiniai nesuardomas moterystes (Huhn, Die neuere Geschichte der Ehescheidung, München, 14-15). — Prancūzų sociologas ir pozityvizmo tėvas Augustas Comtas sako: Reikalinga pripažinti, kad daugeliui mūsų laikų žmonių didysis moterystės nesuardomybės principas turi iš esmės tik tą vienatinę juodą dėmę, kad jį iškilmingai pašventino katalikybė. Kad ne tas katalikybės nemėgimas, daugumas kilniai mąstančių žmonių lengvai suprastų, kad divorsas yra pirmas žingsnis į visišką moterystės panaikinimą (Cours de philosophie posityve. V t. 687). (XX, 1937, 87).

235. Persiskyrimų „priežastys“.

Kur leidžiama vedusiems persiskirti, skiriamasi tiesiog dėl juokingų priežasčių. Štai Amerikos pilietis Karolis Ette (iš St. Louis) prašo teismą perskirti jį su žmona, su kuria jau ilgai buvo gyvenęs, nes ji šunį peni su grietine, o kas lieka, jam atiduoda. — Kitas kažin koks Robertas Koch iš Manchesterio padavė skundą reikalaudamas perskyrimo, kad jo žmona nelaikanti pasižadėjimo. Kada jis vedęs ją, tai prieš vestuves žmona žadėjusi jį maitinti ir rėdyti iki mirties. O po vestuvių, girdi, tuojau jį išvariusi į fabriką dirbti (Šlt. 1935, 16). — Antonio Chuvara iš Verakruco, po 16 vedybinio gyvenimo metų, teismui įteikė pareiškimą skirtis su savo žmona. Teisėjui jis pasiskundė, kad nieko kita negalįs prikišti savo žmonai, kaip per didelę aistrą šunims. Toji aistra taip toli siekė, kad Chuvaros namai buvo virtę tikra šunų būda: namuose atsirado 50 šunų. Vyrui grįžus iš darbo, žmona jį versdavusi laukti pietų kelias valandas, nes ji pirmiau šerdavusi šunis, o ne savo vyrą. Jau nekalbant apie šeimos pinigus, kurie visi prasmegdavę šunų užlaikymui. — Vienas New Yorko teisėjas, spręsdamas žmonos iš-

keltą vyrui bylą, priteisė kaltinamajam S. Rubinšteinui, galanterijos pirkliui, vesti savo žmoną į kiną nors vieną kartą per savaitę. Nieko nepadėjo ir vyro teisinimasis, kad po dienos vargų jis turįs ilsėtis (Vk. 1936, 269). — Žinomoji Amerikos operečių žvaigždė Holt išsiskyrė su savo vyru dėl to, kad jis besimaudydamas vonioje švilpaudavo. Šitas įpratimas, esą, taip erzindavo jo žmoną, kad ta prašė teismą juos išskirti. — Filmų artistė Norma Talmadge išsiskyrė su vyru dėl to, kad tas nesutiko nusiskusti ūsų (XX, 1937, 296). — New Yorko gyventojai Mendelsonai, vos porą nepilnų metų pragyvenę bendrai, pradėjo nebesutikti dėl to, kad vyras pradėjo rodyti žiaurumą žmonos šunyčiams. Žmonai pasidarė nepakenčiama žiūrėti į vyro nekenčiamus tokius mielus padarėlius ir dėl tokio vyro nejautrumo paprašė suardyti jų santuoką. Bet teismas persiskyrimo nedavė ir pasiūlė moteriškei vietoje šunyčių auginti savo arba paimti auklėti iš prieglaudos porą vaikų (L. A. 1938, 72). — Viena vieniečių nebejaunų pirklių šeima buvo persiskyrusi dėl to, kad vyras perdaug mylėjo žmoną. Bet po kelių mėnesių pabėgėlė labai išsiilgo vyro ir vėl grįžo pas jį (L.A. 1937, 569).

236. Jauno kunigo pamokslo įtaka.

1935 metais vienas čigonas baigė Rusijos Karpatų krašte kunigų seminariją ir buvo įšventintas į kunigus. Savo primicijų proga jis pasakė savo genties žmonėms čigoniška kalba tokį uždegantį pamokslą, kad tuojau čia pat dvylika čigonų porų, kurios ligtol gyveno laikinėje moterystėje, paprašė, kad juos krikščioniškai sutuoktų (Šlt. 1935, 39). — Pamokslai atrodo nuobodūs dažnai ne dėl iškalbos nebuvimo, o dėl to, kad jie kalba žmonėms primindami jų nemėgiamas pareigas. Kaip pavojinga yra žmogui per didelį šaltį einant atsisėsti prie medžio ir pasiduoti gundančiam snauduliui, taip dar pavojingiau yra atprasti nuo pareigų ir atsitraukti nuo pamokslų, primenančių jas. Snaudulio gundomas šaltyje keleivis, jei atsisėda, tai užmiega ir daugiau nebekelia, nes miršta. Taip ir siela žūva, kada ji ima vengti pareigų ir primenančių jas pamokslų (Vysk. Būčys, šit. 1935, 13).

237. Perskyrimas už tikėjimą.

Maskvoje vienas komunistas darbininkas, „kovojančių bedievių“ narys, pasiskundė teismui, kad jo žmona priklausanti prie religinės draugijos ir einanti į stačiatikių bažnyčią. Žmona teisme aiškinosi, kad ji čia nė kiek nenusikalto, nes 1936 metų konstitucija laiduoja piliečiams religinę laisvę. Tačiau teismas nutarė perskirti, nes, esą, komunistas turįs būti ištikimas savo partijos reikalams, tad jam netinką gyventi su religinga žmona. Du vaikai priteisti vyrui, kad žmona jų „nesugadintų“. Žmona

išeidama iš teismo pareiškė: „Dievas man bus amžinai, o vyras buvo tik laikinai". —Tautų istorijos žinovas prof. K. D. Šmidtas rašo: „Mes šiandieną be jokių svyravimų galime sakyti, kad dabartinis šimtmetis, nors jo dar tepraėjo tik trečdalis, yra labiausiai pasižymėjęs krikščionių persekiojimu, negu kuris kitas istorijos šimtmetis. Kur kas daugiau yra žuvę katalikų Dijoklecijono ir Nerono laikais, negu spėjama, tačiau dabartiniai persekiojimai dar baisesni savo kraujo aukomis. Vien Sovietų Rusijoje už Kristų buvo ištremti arba mirė keli milijonai. Persekiojimai Ispanijoje taip pat skaičiaus nežino. Tačiau persekiojimų centras atrodo yra Armėnijos krikščionys, kurių turkai Armėnijoje vien 1915 m. iššudė 600.000. Tuoj po karo labai nukentėjo Syrijos krikščionys: juos persekiojo mahometonai. Tuo pačiu laiku keli milijonai krikščionių graikų buvo išvaryti iš Mažosios Azijos. Pagaliau ateina kruvini persekiojimai Meksikoje. Taigi krikščionys turi būti visuomet pasiruošę" (Šlt. 1938, 85, 568).

238. Negro supratimas apie moterystę.

Vieną vakarą ateina pas katalikų misijonierių, dirbantį Abisinijos gilumoje, vienas dar nesenai pakrikštytas etijopas juodukas ir sako: „Tėve, suteik man šliūbą, nes taip reikalinga namams darbininkė". — „Ar jau turi pasirinkęs žmoną?" paklausė misijonierius. „Taip, jau senai turiu". — „Na, tai ateikite kurią dieną, ir palaiminsiu". — „Abudu iš karto negalėsime. Gali man suteikti šliūbą dabar, o ji ateis rytojaus dieną". — — „Taip negalima; turite abudu iš karto". — „Bet mes turime bandą", aiškinosi negras, „kurios vienos negalima palikti. Aš sutinku žmoną imti, o ji irgi sutinka už manęs tekėti". Daug vargo misijonierius beaiškindamas etijopui, kas yra moterystės sakramentas ir kaip reikia jis priimti, bet parapijietis nesuprato. Kad nenustelbtų geros valios daigelio, pasirodžiusio apkrikštytojo sieloje, misijonierius turėjo pats nuvykti pas aną negrą ir palaiminti jo moterystę laukuose prie gyvulių bandos (Sursum Corda, 1934, 46, 764). — Tikrai mylįs artimą, švelniai su juo elgiasi, kantriai kenčia jo ydas, žino, jog ir pats yra silpnas, su trūkumais žmogus, kuriuos turi kiti kęsti (Vyskupas Paltarokas, Vadovas, II, 1932, 221).

239. Tragiškas pasimatymas... drobėje.

Vienam Sofijos (Bulgarijoje) kino teatre buvo rodoma filma „Mergaitė su geležine širdimi". Atsitiktinai tos filmos pažiūrėti į kiną atėjo jau daugiau kaip 15 metų Sofijoje gyvenanti rusų emigrantė (išeivė) Lydija Ermanenko. Bežiūrėdama filmos ta moteris staiga suriko nesavu balsu ir apalpo. Tik ligoninėje ji beatsipeikėjo. Atsipeikėjusi ji papasakojo, kad ji filmoje mačiusi

savo vyrą, buvusį rusų caro armijos kavalerijos pulkininką. Pulkininko Ermanenko žmona iš Maskvos pabėgo 1919 m. ir nuo to laiko savo vyro niekada nebematė. Kai kurių rusų emigrantų padedama, Lydija Ermanenko pasiuntė telegramą tai filmų bendrovei, kur buvo pagaminta anksčiau minėtoji filmą. Po kiek laiko filmos bendrovė pranešė, kad tas statistas (teatro vaidinime asmuo, nevaidinąs, tik papildąs reikiamą skaičių žmonių scenoje) tikrai buvęs Sergėjus Ermanenko ir kad jis paskutiniu laiku gyvenęs Kalifornijoje Santa Monicoje. Tačiau dėl sąskaitų neapmokėjimo jis iš tenai išvykęs. Jis labai sunkiai vertęsis, o paskutiniu laiku atsigulęs net į ligoninę. Pagaliau Lydija Ermanenko pati vyrui parašė laišką. Sergėjus Ermanenko mažiausiai tikėjo galėsiąs savo žmoną pamatyti, nes jis neturėjo nė vieno cento pinigų, kad galėtų arba patsai nuvykti į Bulgariją, arba savo žmoną parsitraukti į Ameriką. Vietos rusų kolonija vėl atėjo Lydijai Ermanenko į pagalbą. Jie jai nupirko bilietą iki Marseille ir laivokartę iki New Yorko, o kelionei davė tiek pinigų, kad ji galėtų Amerikoje nuvažiuoti prie savo vyro. Lydijai Ermanenko kelionė pavyko gerai. Laimingai ji perplaukė vandenyną, atvyko į San Francisko, iš kur nuvažiavo iki Santa Monicos geležinkelio stoties. Čia atvykusi ji paėmė automobilį ir važiavo į tą ligoninę, kur gulėjo jos vyras. Prie pat ligoninės tačiau įvyko baisi katastrofa: sunkvežimis užvažiavo ant automobilio ir Lydiją Ermanenko užmušė. Kai Sergėjus Ermanenko sužinojo, kad jo žmona atvyko į Santa Monicos geležinkelio stotį, dėl nežinomų priežasčių jis iššoko iš ligoninės septintojo aukšto ir užsimušė (L. A. 1937, 88). — Kas pažįsta gyvenimo paslaptis ir žmogaus širdies gilybę, tas žino, kad ne tas sopulys didžiausias, kuris ašaromis paplūsta ir vaitojimais įsirėkauja (E. Ožeškienė).

240. Laimingi paveldėtojai.

Prieš 25 metus Ispanijoje Barcelonos gyventojas Antonijus Kaizeris prašė rankos vienos turtingos mergaitės. Bet tėvai pasipriešino, sakydami, kad jie nenorį išleisti savo dukters už „beturčio ir valkatos“. Tiesa, jis buvo neturtingas. Antonijų šis nepasisekimas baisiai paveikė. Po ilgo nusiminimo jis pradėjo prekiauti, matyt, norėjo įsitikinti, kad mylimos mergaitės tėvai apsiriko; čia jis parodė didelius gabumus ir labai greit praturtėjo. Po 15 metų jis vedė turtingą moterį, jos nemylėjo, bet, sakėsi, nenorįs gyventi vienas. Mirdamas jis paliko savotišką palikimą. „Aš neapkenčiu Katalonijos buržuazijos“, sakoma palikime, „ir norėčiau nors kiek padėti jos aukoms. Savo žmonai aš nepalieku nė pezetos. Ji turi pakankamai savų pinigų, o, be to, dar aš gyvas būdamas nemaža jai daviau. Visas mano turtas turi būti padalintas tarp keturių neturtingų darbininkų,

už kurių atsisakė išleisti per paskutinius mėnesius turtingi tėvai savo dukras. Atskira komisija turi nustatyti, kas vertas tos mano dovanos“. Barcelonos teismas paskyrė komisiją, ir ji keturius jaunuolius padarė laimingus (Drb. 1934, 23). — Meilei laimėti tėra tik vienas būdas, o jis yra toks, kad pačiam reikalinga mylėti (O. S. Marden, Ugdykime talentus, 1936, 59).

241. Kai doros įstatymo nepaisoma.

Budapešte (Vengrijoje) čigonas smuikininkas Sandoras Barge jau 14 metų gyveno susituoaęs su savo žmona Etele ir jau turėjo 11 vaikų. Bet žmona buvusi tokia graži, kad vyrai norėję ją pavilioti. Pagaliau ji pasidariusi savo vyrui neištikima su kitu čigonu. Bet vyras su žmona susitaikinę. Tik vieną dieną kaimynai užgirdę Sargės namuose moters kliksmą. Atbėgę pamatę, kad Etelei nupiauta nosis. Byla atsidūrė teisme, čia Etelė, norėdama suminkštinti savo vyrui bausmę, pareiškė, kad prašiusi pati, kad jai vyras nupiautų nosį, nes tik tokiu atveju svetimi vyrai jos nebeviliosią, kurių viliojimams ji negalinti atsispirti. Teismas vis dėlto Sandorą Bargę nubaudė 6 mėnesiais kalėjimo (L. 2. 1936, 231). — Veikti aistros valandą reiškia plaukti į jūrą audros metu (Bošėnas).

142. Mirė, bet aborto nedarė.

Misijų gydytojas F. Deueris pranešė spaudai įdomių žinių iš savo šeimos gyvenimo. „Mano žmona, laukdama šešto kūdikio, susirgo sąnarių uždegimu. Mano specialybė pasibaigė, ir aš pakviečiau moterų ligų specialistę, kuri pareiškė, kad būtinai reikia daryti abortą, kitaip mano žmona mirsianti. Pakviečiau universiteto profesorių. Ir tas tą patį pasakė. Tada su širdies skausmu pranešiau žmonai, kad kito išsigelbėjimo nėra, kaip daryti abortą, nužudant kūdikį. Tačiau iš žmonos lūpų pasigirdo labai tvirtas atsakymas: Niekuomet! Ir mano ir mano kūdikio gyvybė yra Dievo rankose. Aš su kūdikiu eisiu amžinybėn. Tada pakviečiau kunigą, ir ji atliko išpažintį, pasirengdama verčiau mirti, negu žudyti kūdikį. Ir ji mirė ištikima Dievui" (Šlt. 1938, 23, 374). — Susituokusių išsiskyrimai ir abortai, būdami kartą legalizuoti, ardo pačius visuomenės pagrindus, demoralizuoja šeimos gyvenimą, šitą žmonijos egzistencijos pagrindą, ir galutinai veda visuomenes ir tautas prie išsigimimo ir moralinio supuvimo (Prof. St. Šalkauskis, T. K. Str. 1938, 5, 348). — Medis, kurio blogos šaknys, negyja, netarpsta, skursta, neveda vaisių; taip ir pakrikusi šeima, linkusi gyventi vien kūno malonumams, saugosi naštos, vengia naujos kartos, darosi bergždžia; pasidaro ne gyvybės šaknis, o mirties nuodai, kurie žudo tautos viltis (Vyskupas Paltarokas, Ganytojiškas Raštas, XIV, 1935).

XVI. DIDŽIOJI ŠEIMA

„Viešpatavimas žemei Dievo rankoje, ir jis jai skiria sava laiku naudingą valdovą".
Ekli. 10,4.

243. Numetė kardą sūnui nužudyti.

Sena Ispanijos legenda pasakoja: Tais laikais, kada savo krašte ispanų katalikai vedė prieš maurus, islamo pasekėjus, karą, gyveno Guzmanas, Ispanijos riteris. Jo kardas buvo kietas ir aštrus. O kada tik jis sublizgėdavo ore, jo išsigąsdavo visi priešai. Riterio drąsa buvo nenugalima, jo narsumas stebino visus karžygius. Tauta jį mylėjo dėl jo teisingumo ir širdies gerumo. Vieną dieną pasisekė maurams apsupti Guzmaną vienoje pilyje, kurią jie apgulė su. daug didesne kariuomene ir geriausiais ginklais. Tačiau maurai nieko neįstengė padaryti nei stiprioms pilies sienoms, nei karžygiškai Guzmano drąsai, nei jo kareiviams. Vieną dieną maurų riteriai sugavo kažin kur Guzmano sūnų. Jų vadas tuoj pasiuntė į pilį, kurioje Guzmanas gynėsi, laišką. Tame laiške maurų vadas Guzmanui pranešė, kad jie turį pagavę jo sūnų, ir, jei jis nepasiduosiąs, tai jį nužudysiu. Kai Guzmanas perskaitė laišką, labai nuliūdo, nes jam pagailo mylimo sūnaus, ir baisiai įpyko dėl begėdiškos priešų klastos. Bet jis neišdavė už savo sūnų nei krikščionybės, nei Ispanijos, nei savo žmonių ištikimybės. Jis atsistojo ant pilies mūro krašto, numetė į priešų stovyklą kardą ir sušuko: „Jeigu jums trūksta kardo nužudyti mano sūnui, pasiimkite jį. Guzmanas niekuomet nepadarys išdavikiško darbo šitame šventame kare". Ir nuo to laiko tauta ėmė vadinti narsųjį karžygį „Guzman el Bueno" (Dr. R. Timmermans, Alkazaro didvyriai, 1937, 51-52). — Jei kūnas jau dulkėmis virto, gyvas lieka didingas vardas (Šileris).

244. Nepaprasta kiniečio auka tėvynei.

Žiaurūs japonų puolimai ne tik nesugniuždė kinų pasiryžimo ginti kraštą nuo svetimųjų pavergimo, bet dar labiau juos sujungė ir paskatino kovoti visomis išgalėmis. Štai vidutinio ūkininko Čiun Lingo trys sūnūs žuvo kovose su japonais 1927 metais, o du sūnūs žuvo gindami dabartinę Mandžuko sostinę Charbiną nuo japonų 1932 metais. 1937 m. dar du Čiun Lingo

sūnūs žuvo nuo japonų kulkų Šanchajaus fronte. Pas tėvą buvo likęs jauniausis 16 metų sūnus Tingas. Šį paskutinį sūnų senis Čiun Lingas pats pasiuntė savanoriu į kariuomenę, už nuosavus pinigus nupirkęs jam šautuvą ir kitus kario reikmenis. Po kiek laiko ir tas sūnus žuvo nuo japonų lėktuvo bombos skeveldrų. Po to senasis Čiun Lingas savo ūkį su visu inventoriumi padovanojo dviem kare su japonais žuvusių karių šeimoms, o pats, pasiėmęs lazdą ir kelionės krepšį, išėjo rinkti aukų krašto gynimo reikalams. Eidamas per kaimus ir miestelius jis dainuodavo jo paties sugalvotas dainas apie japonų žiaurumus ir šventą kiekvieno kino pareigą ginti tėvynę. Ant krūtinės jis turėjo užsikabinęs lentą su parašu: „Aš atidaviau tėvynei aštuonius sūnus ir visą turtą. Dabar aukoju jai pats save. O ką jūs duosite Kinijai?“ Tokio senio pavyzdžio graudinami, kinai mielai aukojo karui su japonais pinigus ir brangenybes. Per dvi savaites Čiun Lingas surinkęs apie 50.000 kinų dolerių. O vieną dieną Nankino aikštėje jis surinkęs net 70.000 dolerių (M. L. 1937, 40). — Kas laimėja nematomąją širdžių kovą, kas turi didesnę ir tvirtesnę širdį, tas galų gale laimės kumščių kovą — nes jis pančioja ir ramina širdis, už kumščių plakančias (Fr. W. Foersteris, Mokėk gyventi, 1934, 262).

245. Vėliava iš moterų plaukų.

Japonijos moterų sąjunga 1937 m. pavasarį kariškajam Japonijos laivynui įteikė „garbės vėliavą“. Kad pagamintų šią originalią vėliavą, 800 jaunų japonių nusikirpo plaukus, iš kurių išaudė vėliavą. Plaukai pirmiausia buvo nudažyti baltomis ir raudonomis spalvomis, kurios sudaro Japonijos vėliavą — baltame fone raudona saulė. Šios vėliavos tikslas — parodyti kariams, kad japonės yra pasiruošusios kuo tik gali remti savo tautos karines jėgas (XX, 1937, 106). — Ar moteriškė turi teisė? apsijuosti kardu ir eiti kautis su tėvynės priešais? Visų tautų nuomone, karo lauke — vieta vyrams, ne moterims (A. Jakštas, Mūsų Naujoji Literatūra, II, 1923, 353).

246. 12 metų karžygis.

1915 metais vienam dideliam mūšiui šiaurės Prancūzijoje pasibaigus, nesužeistas visame pulke beliko 12 metų berniukas savanoris. Čia pat apkase atsirado ir pulko vėliava. Sutemus, berniukas pagriebė vėliavą, išlindo iš apkasų ir pasileido į tą pusę, kur buvo prancūzų kariuomenė. Bet jis menkai težinojo tą vietą. Kelyje užėjo nedidelę trobelę, kurioje sumanė pailsėti. Įėjęs į trobelę, rado penkius vokiečių karininkus, užmuštus granatos sprogimu. Šeštasis, labai sunkiai sužeistas į vidurius, skaudžiai dejavo. Savo draugų lavonų prislėgtas, negalėjo pajudėti. Berniukas išlaisvino jį iš po lavonų. Sugraudintas kari-

ninkas pastebėjo, kad berniukas buvo apsisupęs prancūzų vėliava. Jam pasipasakojus apie save, mirštąs vokiečių karininkas gailiai pažiūrėjo į mažutį prancūzą ir su ašaromis akyse pratarė: „Tu tikras karžygis! Aš greitai mirsiu; bet pirma apsikabink mane ir eik. Tiktai ne į tą pusę, kur ėjai: tu ten sutiksi mūsiškius“. Mažasis prancūzas ir vokiečių karininkas karštai apsikabino, ir berniukas nuėjo nusakytu keliu. Kiek laiko jis buvo ėjęs, jis pats nežinojo. Bet vis dėlto pusgyvis atsirado prancūzų kariuomenės stovykloje, apsisupęs nugalėto pulko vėliava. Mažasis seržantas buvo apdovanotas karišku medaliu; paskum vėl užėmė savo vietą pulke (Rygos Garsas, 1915, 60). — Savimi pasitikėjimas yra geriausias už visas rekomendacijas, aukštą kilmę ir įtakingumą. Tai geriausias pasaulio kapitalas: jis daugiau kliūčių pašalino nuo kelio, daugiau nugalėjo sunkenybių ir iškovojo pasisekimo, negu kokia nors kita žmogiška ypatybė (O. S. Marden, Ką darai, daryk gerai, 1936, 49).

247. Šveicarijos jaunimas saugo istorines vietas.

Šveicarijoje, viršukalnyje tarp Keturių Kantonų ir Zugero ežerų, prie Lnmeno ežero, yra takas, kuriame, steigiant federalinę Šveicarijos valstybę, tautos didvyris Wilhelmas Tellis išvadavo kraštą nuo imperatoriaus įgaliotinio Gesslerio, kuris smarkiai slėgė tautą. Paskutiniais metais, didėjant susisiekimui, dažnai buvo reiškiamas pageidavimas, kad toje vietoje būtų pratiestas platesnis kelias. Kadangi buvo norima išsaugoti tą istorinį taką ir nepaversti moderniniu plačiu keliu, tai kilo sumanymas viešam susisiekimui pratiesti kitą kelią, aplenkiant minėtą taką. Šveicarijoje buvo pradėta rinkti aukas. Rinko ir mokyklų jaunimas. Iš aukų susidarė tokia suma, kuri leido pradėti darbus naujam keliui pratiesti. Dabar tas kelias jau baigtas, ir minėtas istorinis takas paliktas nuošaliai tokiame stovyje, koks jis buvo Wilhelmo Tellio laikais. Šveicarijos mokyklų jaunimas jau ir anksciâu prisidėjo prie savo krašto istorinių vietų išsaugojimo. 1859 m. mokyklų jaunimas surinko lėšų nupirkti Rütliui, prie Keturių Kantonų ežero, kur 1291 m. buvo nutarta steigti federalinę šveicarų respubliką (L. A. 1937, 490). — Jaunuolis, kuris jaunatvėje nėra turėjęs didžių troškimų, kurio nėra uždegę kilnūs polėkiai, tas tikra prasme nėra buvęs jaunas (Prof. St. Šalkauskis).

248. Didžiuojasi paaukojusi trečiąjį sūnų.

Per Ispanijos pilietinį karą Bilbao fronte 1937 metais pavasarį žuvo trečiasis Bejaro hercogo sūnus, karlistas kapitonas Don Tirso. Kai jo motina markizė Torecilla, kuri gyveno beveik pačioje pafrontėje, sužinojo apie sūnaus žuvimą, ji pareiškė norą aplankyti jo lavoną. Karo vadovybė leido jai atvykti

į frontą, kur gulėjo nukautas sūnus. Priėjusi prie sūnaus lavono, ji sušuko: „Tegyvuoja Ispanija. Taip moka mirti už savo tėvynę geras ispanas. Aš didžiuojuosi tėvynei paaukojusi trečiąjį savo sūnų“ (XX, 1937, 106). — Visa, kas aš esu, kas manyje yra gera ar bloga — visa tai mano motinos nuopelnas, visa per ją ir iš jos (Napoleonas).

249. Džiaugsmas mirties valandą.

Tai buvo 1936 m. per žiaurųjį Ispanijos pilietinį karą. Tą naktį, kai buvo atidaryti Toledo pilies vartai įleisti išvaduotojus, kurių narsusis pulkininkas Moskardo su savo žmonėmis ištisus mėnesius laukė, žiūrėdami pavargusiomis akimis nuo Alkazaro bokštų, dar mirė du civilinės gvardijos kariai. Jie buvo sunkiai sužeisti paskutinėse kovose su raudonaisiai. Bet mirštančiųjų veidai nušvitę ir pasitenkinimu dvelkia jų bruožai, nes Alkazaras jau išlaisvintas. „Sesele“, klausia jų vienas paskutinį kartą, „ar Alkazaras jau laisvas?“ — „Taip, jau laisvas“, atsako slauganti sesuo. „Gracias a Dios! — Ačiū Dievui!“ taria sužeistasis ir miršta laimingas (Vyrų Žygiai, 1937, 13, 144). — Vyriško žmogaus kentėjimas gilus ir sunkus, bet ramus ir paslaptingas. Viduje jis plėšo krūtinę ir veržia širdį kietu skausmo lanku; bet jo kakta giedra, akis sausa, ir lūpos virpa liūdnu, bet ramiu šypsuliu (E. Ožeškienė)

250. Teruelio didvyris.

Pepė Vincentė teturėjo 13 metų. Jo motina jau buvo mirusi, o tėvas, paprastas padienis darbininkas, gyveno drauge su penkiais našlaičiais seniausioje tamsioje Teruelio gatvėje, vargais negalais pramaitindamas tą gausingą šeimynėlę. Kai ispanų pilietinio karo aidai 1936 m. pasiekė šį snūduruojantį kalnų kampelį, Vincentė, palikęs senelių globai savo mažuosius, stojo į tikėjimo gynėjų eiles. Jį pasekė ir sūnus Pepė. Dešiniesiems traukiantis į gimtąjį Teruelį, smarkaus bombardavimo metu mirštamai sužeistas miršta Pepės tėvas. Jį slaugęs jaunuolis nedelsdamas stvėrė iš sustingusių tėvo rankų šautuvą, pasiryžęs, žūt būt, užimti jo vietą. Prieš įsitvirtinant Šv. Klaros vienuolyno rūmuose, Pepė pasiėmė su savimi ir jaunesniuosius brolius. Jis noriai prisidėjo prie tų penkių šimtų drąsuolių, kurie atsisakė pasiduoti kairiesiems ir, rizikuodami gyvybe, pasiryžo prasiskinti sau kelią per priešų eiles. Pepei nebepasisekė įvykdyti ryžtingąjį vyresniųjų draugų žygį. Jam beliko ieškoti išsigelbėjimo sniego užneštuose nepereinamuose kalnuose, kuriuos jis taip gerai pažinojo. Žvelgė Pepė ir į broliukų apsiašarojusius veidus, ir nežiūrėdamas jį laukiančių pavojų, stvėrė jauniausiąjį ir, užsimetęs ant pečių, nuniro žemyn pakibusiu kriaušiu. Kai kairieji jį pastebėjo — buvo jau pervėlu:

veltui ūžė, tratėjo kulkos; jos jau nebekliudė Pepės. Beklaidžiojant po uolotus, sniegais užpustytus, vienišus kalnus, Pepės kojos ir rankos sušalo, sustyro. Nebejautė nė broliuko, kurį vis tebespaudė. Rytą San Blas'o apkasų sargybinis pamatė iš kalnų atslenkančią, sušalusią, leisgyvę būtybę. „Sustok! Kas esi?" sušuko sargybinis. Pepė pakėlė sustingusias, surambėjusias rankas, tebelaikančias mirštamai sušalusį broliuką, kurio išgelbėjimui būtų nepagailėjęs nė savo gyvybės. Didvyriškumas, sukėlęs visos Ispanijos pagarbą, nebuvo užmirštas. Generolas Franco padovanojo jaunajam karžygiui Saragosos Terminiliuje esančius gražius namus, o ant tėvynę, Dievą ir savuosius mylinčios Pepės krūtinės prisegė pasižymėjimo kryžių (At. Sp. 1938, 4, 112-113). — Ir ta tauta, kuri sėja dvasios milžinus, nors neūžaugos pavidale; kuri, pasėjus, laisto meilės ašaromis, — o, ta tauta nenuveikiama! Baisi tauta, kurios teisių ginti jau stoja jos kūdikiai!.. (Vaižgantas, III, 1922, 1371.

251. Santaupos iš pensijos — valstybės pinigai.

Prancūzų jūrų kapitonas Valentinas savo tėvynę statė už viską aukščiau. Valentinas mirė eidamas 80 metus. Paskutiniais gyvenimo metais jis gaudavo iš valstybės pensiją, tačiau labai taupiai gyveno. Prieš mirtį paklaustas, kuriems giminėms palieka savo turtą, paaiškino: „Keletą tūkstančių frankų palieku miesto vargšams. Visą ūkusią sumą grąžinu valstybei. Ji man davė pragyvenimą, ir tai, ką galėjau atidėti — valstybės pinigai. Kai aš išplauksiu į paskutinę tolimąją kelionę, mano santaupas tepaima finansų ministeris". Kilnaus patrioto kapitono Valentino santaupas ministeriui atidavė Laniono miesto burmistras (L. A. 1938, 282). — Skurdžius ir alkanas patriotizmu nepersiima jokioje šalyje (Prof. Pakštas, Politinė Geografija, 1929, 52).

252. Doroje jaunuomenės ateitis.

Kada Graikijai grėsė didelis žlugimo pavojus, į Atėnus susirinko daug vyrų, miesto tėvų, pasitarti apie priemones, kuriomis dar būtų galima gelbėti tėvynę nuo pražūties. Vieni viena, kiti kita siūlė, tik vienas jų, žilagalvis, senis visą laiką atkakliai tylėjo. Pagaliau, priverstas pasakyti savo nuomonę, jis tylėdamas išsitraukė iš kišenės apipuvusį obuolį ir, žodžio netaręs, metė jį į žemę taip, kad obuolys ištiško į visas šalis. „Ką tas turi reikšti?" visi vienu balsu paklausė. „Štai, žiūrėkite", tarė senis: „supuvęs, sugedęs vaisius — tai dabartinė visuomenė. Bet jo grūdai sveiki — tai dabartinė jaunuomenė. Tik reikia tą jaunuomenę gerai išauklėti, dorus žmones iš jos padaryti, ir tėvynė bus išgelbėta, Graikija pasveiks!" (At. 1936, 10). — Būkite savo vaikų angelai sargai; sergėkite juos, kaip akies lėlelę, nuo sugedimo. Saugokitės, kad blogu auklėjimu jų ne-

pražudytumėte. Jei būsite nekaltybės naikintojai, per amžius neatsakysite už pražuvusias jų sielas (Vyskupas Paltarokas, Vadovas, II, 1932, 105).

253. Kancleris nenusileido karaliui.

Lietuvą ir Lenkiją ėmus valdyti vienam ir tam pačiam karaliui, pamažu ėmė skverbtis Lietuvoje lenkystė. Kadangi visos laisvės, kuriomis naudojosi ir Lietuvos bajorija, atsirado Lenkijoje ir tik iš jos atėjo į Lietuvą, tai jos buvo vadinamos lenkiškomis, arba lenkų tautos laisvėmis. Tuo būdu ir Lietuvos bajorija, kalbėdama apie save, kaip apie visuomenę, kovojančią su karaliumi dėl savo teisių, laikė save „lenkų tautos“ žmonėmis. Nors luominiais sumetimais (interesais) Lietuvos bajorija ėmė vadintis lenkais, bet šiaipjau visais kitais atžvilgiais jie laikė save lietuviais ir visą laiką kovojo, kad lenkai į jokias valstybines vietas Lietuvoje nebūtų įleidžiami. Pav., Zigmantui Vazai paskyrus Vilniaus vyskupu lenką Maciejevskį, Lietuvos senatoriai ir bajorija tam griežčiausiai pasipriešino. Karaliaus paskirtam (nominuotam) vyskupui dar reikėdavo popiežiaus patvirtinimo. To patvirtinimo prašomasis raštas turėdavo būti antspauduotas Lietuvos antspaudu. Tačiau šiuo atveju Lietuvos kancleris L. Sapiega atsisakė prispausti antspaudą. Karaliui užsispyrus ir Maciejevskiui būtinai veržiantis į Vilnių, Lietuvos ponai pareiškė, kad jeigu jis išdrįstų atvažiuoti, tai jie pastatytų kariuomenę ir jo neįsileistų nė į miestą. Tuo metu Krokuvos vyskupu buvo paskirtas buvęs Vilniaus vyskupas Jurgis Radvila. Lenkai įrodinėjo, kad jeigu lietuvis vyskupas esąs įsileistas į Krokuvą, tai lenkas turjs būti įsileistas į Vilnių. Tačiau lietuviai nieku būdu nenusileido. Byla tęsėsi 8 metus (1592-1600), ir pagaliau Vilniaus vyskupu buvo paskirtas lietuvis Voina. Tokių atsitikimų buvo ir daugiau (Lietuvos Istorija, 1936, 334-335). — Kada žmogaus dvasia tvirtėja ir žmogų gaivina? Kai žmogus nepaniekina to, kas įgimta, kas natūralu. įgimta mylėti savo motutė, kuri tave iššzindė, išnešiojo. Nemylėk jos ir pamatysi, koks buvo iš po tavo doros pagrindo akmuo išgriuvęs; kaip tu nebemokėsi ką daugiau bepamilti. Įgimta mylėti gimtoji savo vieta. Kas gi pasakys, jog galima mylėti plati savo tėvynė, nemylint siaurutės savo gimtinėlės? (Vaižgantas).

254. Naminiai priešai baisiausi.

1239 m. kryžuočiai negalėjo paimti vienos prūsų pilies, kuri buvo ant pat rytinio Aismarių kranto. Jos vardas Wuntenowe. Pilis buvo ant skardžio prie pat Aismarių vandenų. Nuo rytų pusės ją saugojo balos ir raistai. Tuomet kryžuočiai prisikalbina tvirtovės viršininką Kodrūną, kuris ir išduoda sau patikėtą pilį. Kryžuočiai ją pavadino Baiga. Tai buvo durys į

visą prūsų žemę. Dėl to vietos gyventojai kaip vienas stojo ir norėjo naująją tvirtovę nušluoti. Po daugelio nesėkmingų puolimų nutarė paimti ją apgulimu. Priešais Baigą pasistatė dvi pilis, iš kurių nedavė jai ramybės — spauste ją spaudė. Tėvynės gynimo darbui vadovavo garsi Gobotinių giminė. Matydami nebeatlaikysią prūsų spaudimo, kryžuočiai nutarė vėl panaudoti išdavimą. Mat, kryžuočiai buvo pakrikštiję aukšto kilimo prūsą vardu Pomandą. Jį ir panaudojo. Tasai nuvyksta pas savo tautiečius ir pasisako, būk esąs atsimetęs nuo krikščionybės. Jis padėsiąs paimti Baigos kryžuočius. Girdi, reikią tik apsupti tvirtovę, ir viskas būsią baigta, kadangi įgula nemėginsianti gintis. Žinoma, toji neklastinga lietuviška giminė paklauso. Apgulimui vadovavę Varmijos, Natangijos ir Bartijos sričių vadai su kariuomene atvyksta prie Baigos ir čia atvirame lauke sustoja. Kaip Olivos kronika sako, lauke ištiesia ir palapines. Kryžuočiams to ir reikėjo — užpuola neatsargius prūsus ir visiškai juos sumuša. Tai įvyko 1240 m. pradžioje. Nuo to laiko kryžuočiai stipria koja atsistoja ant Aismarių kranto. Šitokių ir panašių išdavimų prūsų istorijoje buvo nemaža (Tr. 1937, 410-11). — Išdavimas yra visų židinių užgesinimas, visų dangaus žiburių užtemdymas — yra naktis, ledas ir mirtis (Fr. W. Foersteris, Kristaus ir žmogaus gyvenimas, 1981, 271).

255. Vadas be nosies ir ausų.

Senovėje, valdant Persų karaliui Darijui, Babilonijos miestas nebenorėjo persų valdžioje būti. Darijus su kariuomene apsupo miestą, bet jo paimti neįstengė. Miestas buvo apvestas tokia tvirta mūro siena, kad to miesto gyventojai visiškai saugiai jautėsi ir prieš persų akis ant mūrų šokius rengdavo. Praėjo metai ir septyni mėnesiai, bet miestas vis nepasidavė. Tada atsirado vienas jaunas persas, vardu Zopyrus, vieno kunigaikščio sūnus, kuris sugalvojo nepaprastą vylių. Jis nusipiovė sau nosį ir abi ausis, nusikirpo pusę galvos plaukų ir aštriu botagu kruvinai susikapojo nugarą. Tokiame baisiame stovyje jis nuvyko pas babiloniečius, sakydamas, kad šitaip jį sužalojo ir išniekino karalius Darijus, prieš kurį dabar jis, Zopyrus, degte degąs kerštu. Jis prašė jam duoti kareivių būrį, kad galėtų savo kerštą įvykdyti. Bibiloniečiai negalėjo nepatikėti jo žodžiams, davė jam kareivių būrį, su kuriais jis sumušė Darijaus tyčia pasiųstų baikščių karių grupę (Zopyrus, mat, pasisakė Darijui apie šitą savo klastą, ir jie veikė susimokę). Kai panašiu būdu Zopyrui neva pavyko nugalėti persus dar porą kartų, babiloniečiai įsitikino ne tik jo puikiai vaidinamu kerštu, bet pavedė jam vadovauti visai jų kariuomenei, atidavė jam ir miesto raktus. Suprantama, tada Zopyrui jau nesunku buvo suleisti persus į miestą (T. K. Pam. 1937, 12, 536). — Tauta be

kultūrinio apsiginklavimo yra didžiausio pavojaus stovyje ir, jei nesugeba kultūriškai apsiginkluoti, yra pasmerkta mirti (Prof. St. Šalkauskis).

256. Jotvingiai — geri žemės dirbėjai.

Lietuvių giminių gyvenamas kraštas buvo apaugęs miškais ir pelkėtas. Bet lietuvių giminės buvo sėslios ir vertėsi daugiausia žemės ūkiu, kuris XII ir XIII šimt. pas juos gana gražiai klestėjo. Apie tat liudija metraštininkas Jan Kadlubek, kuris, aprašydamas lenkų karaliaus Kazimiero Teisingojo žygį į jotvingių žemę 1192 m., sako, kad lenkai paleidę ugnimi jotvingių kaimus, namus ir javų perpildytus svirnus. O ukrainiečių metraštininkas, aprašinėdamas Galičo valdovo Danieliaus žygį prieš tuos pačius jotvingius, pasakoja, kad įveikęs jotvingius Danielius apsistojęs viename jų kaime, kur tebuvę tik du kiemai, ir ten radęs tiek daug javų, kad jų visiems užtekę — žmonėms ir akliams ir dar likę, ir tuo labai stebėjęsi Danielius ir jo kariai.

— Suprantama, sako prof. M. Liabovskis, kad jei jotvingiai buvo tokie geri žemės dirbėjai, tai dar daugiau yra pagrindo manyti, kad" kitos lietuvių giminės buvo nė kiek neblogesnės. Istorijos šaltiniai tokį spėjimą visai patvirtina, nes jie sako, kad lietuviai savo žemės ir miško produktus (medų, javus, kailius) keitę į žemės ūkio įrankius — piautuvus ir dalges, kas yra toli pažengusios žemės kultūros požymis (Pasaulio Lietuvis, 1937, 1, 6).

— Jei mes griauname tėvynę, tai griauname vien tik save (Leonardo Da Vinči).

257. Abisiniškos amazonės.

1935 m. Abisinijos negusui paskelbus mobilizacijos įsakymą, pareiškė noro stoti į kariuomenę ir viena moteris, kuri jau 1895 m. dalyvavo italų-abisiniečių mūšyje ties Aduva. Ir dabar ji, kaip ir kiekvienas kareivis, gavo visą apginklavimą. Abisiniečiams tas nėra jau taip nepaprasta. Amazonės taip Abisinijos, taip ir M. Azijos istorijoje iš seno yra turėjusios daug reikšmės. Jos yra buvusios net Hitutų, arba Khiti, kunigais, vienos susijungusių tautų, kurios yra pasipriešinusios izraelitų žygiui į Žadėtąją Žemę. Tie Hitutai, finikiečių kultūros pirmtakai, kurie M. Azijoje buvo įkūrę galingą valstybę, yra pirmoji tauta, kurios kariuomenėje tarnavo moterys. Juose reikia ieškoti amazonių atsiradimo žymių, kurios Graikijos istorijoje tapo taip garsios. Boghta-Keul apylinkėse uolų kapų sienose buvo rasti tų moterų — kunigų atvaizdai, kur jos atvaizduotos nuo galvos iki kojų apginkluotos ir kovojančios pėsčios ir raitos. Karuose su frigais, egiptiečiais, izraelitais tos amazonės yra parodžiusios nepaprastą karžygiškumą ir pasiaukojimą, gindamos savo tikėjimą ir tėvynę (Rt. 1935, 247).

XVII. GARBINGIEJI ŽYGIAI

„Kas bas ištvermingas iki galui, tas bus išgelbėtas".

Mat. 10,22.

258. Sumanus vysk. Valančiaus atsakymas.

1863-1864 m. sukilimo įkarštyje vysk. Motiejus Valančius, užsidaręs Varnių vyskupijos rūmuose, rašė kelias didesnes lietuviškas knygas. Jis visiškai nežiūrėjo rusų gubernatorių grasinimų, nes žinojo, kad visos Lietuvos gyventojai lietuviai eina su juo ir stengiasi kovoti su rusų valdžia. Sukilimo metais vieną dieną, pagal Vilniaus general-gubernatoriaus įsakymą, į Žemaičių vyskupijos rūmus atvyko barzdotas žandarmerijos viršininkas, lydimas kelių karininkų. Jie skubiai norėjo pamatyti vyskupą Valančių, todėl įėję į rūmus pranešė kurijos kunigams ko jie atėję. Nė vienas kunigas nenorėjo eiti pranešti vyskupui tokios nemalonios žinios, nes visi suprato, ko atėjo šitie nekviestieji svečiai. Pagaliau patys žandarmerijos karininkai pasibeldė į vyskupo kabineto duris. Žilagalvis vyskupas pašoko nuo rašomojo stalo ir prieš save pamatė žandarmerijos viršininką, apsuptą kelių karininkų. „Ekscelencija, Jums turime pranešti ne labai malonią naujieną", tarė žandarmerijos viršininkas. „Pasakyk mums, Vyskupe, kodėl Tamsta nepadarei jokių žygių, kad sutrukdytumei sukilėlių judėjimą savo vyskupijoje; o, be to, turime žinių, kad ir Tamsta, ir kunigai sukilėliams padėjote". Vysk. Valančius nė kiek nesusijaudino. Jis linksmai nusišypsojo ir, žiūrėdamas į blizgančius žandarų apsirengimus, pradėjo savo kišenėse kažin ko ieškoti. Pagaliau jis išsitraukė mažą peiliuką, jį lėtai atlenkė ir priėjęs arčiau prie žandarų viršininko tarė: „Pone viršininke, ką aš galėčiau su šiuo mažiuku peiliuku padaryti ginkluotų sukilėlių minioms, jeigu jūs, turėdami gerus ginklus, tiek laiko kariaujate". Atvykusieji caro žandarmerijos vyresnieji labai nustebo tokiu nelauktu vyskupo atsikirtimu. Jie atidavė pagarbą ir pasisuko durų link. Vienas jų tik pareiškė, kad apie tai bus pranešta aukštesniajai rusų valdžiai (Liet. Balsas, Ryga, 1936, 23). — Mūsų dienų vadas, nežiūrint į tai, kurioje srityje jam tenka dirbti vadovaujamąjį darbą, turi pasižymėti dideliu dinamiškumu ir juo galvanizuoti savo vaduotinių mases. Žmogus be gyvo

proto, sunkiai susivokiąs susidariusioje padėtyje, neturįs momento pajutimo, nesugebąs pasimokyti kiekvienu metu iš artimesnės ar tolimesnės aplinkos, negali būti tikru vadu. Nebus juo ir žmogus, lėto melancholiško temperamento, neryžtingas savo apsisprendimuose, privengiąs kiekvieno smarkesnio susirėmimo kovoje už savo idealus. Pagaliau veltui tikėtis vado savybių iš žmogaus, kuriam stoka tvirto būdo ir kuris yra blaškomas aplinkybių, it laivas jūros bangų. Jis neįstengs palaužti jau tik tų kliūčių, kurių visados kyla vadovavimui iš tarpo tų, kas vadą apsupa ir kas iš tikrųjų turi būti vado vedamas; o ką bekalbėti apie platesnio masto kliūtis (Prof. St. Šalkauskis, P. G., 1935, 36).

259. Iškeliavo su brevijoriumi ir mikroskopu.

Mūsų gamtininkas kun. Ambraziejus Kašarauskis, gyvenęs vysk. Valančiaus laikais, artinantis antrajam lenkmečiui, gerai suprasdamas viso to judėjimo apgaulingumą, buvo parašęs atsišaukimą, kuriame bandė nuplėšti kaukę nuo Lietuvos „neva geradarių“, „pseudo-patriotų“, lenkmečio kėlėjų. Tačiau jis buvo pasmerktas kaip lenkmečio šalininkas. Apie tai jis pats rašo: „Terorizmo laikais, norint bet ką pražudyti, užtekdavo vien jo pavardė paminėti. Šešiolika metų (tai buvo rašyta 1879 m.) tenka man sunki bausmė kentėti ne vien už kitų išsišokimus ir sauvalių politikoje, be jokio iš mano šalies prisidėjimo, bet ir dėl grynai religinių dalykų. Tas ekstrapolitiškas dalykas buvo šios rūšies. Prieš pat lenkmečiui ištinkant, kai žemaičiai visi kaip vienas ėmė rašytis į blaivybės draugiją, tuo pačiu laiku pasireiškė ir kitas fenomenališkas (nepaprastas) nuotykis: žydai ėmė virsti katalikais nepaprastai dideliu skaičiumi. Katalikų Konsistorijoje tų katechumenų bylos ėjo viena po kitos. Déliai tos priežasties vyskupas Valančius kai kada susirūpinęs atsiliepdavo: „Ar nėra tai paskutinės dienos artėjimo ženklas?“ Iš visos vyskupijos, iš įvairių parapijų norį krikštytis žydai siųsta Varniuosna pas vyskupą. Vyskupas gi, per Konsistoriją ir vietos policiją atlikęs reikalaujamus formalumus, paprastai tuos katechumenus, kad prirengčiau prie krikšto, siųsdavo man, kaipo artimiausiai gyvenusiam patogioje ir erčioje vietoje, turinčiam dargi prie savęs kunigų būrelį ir todėl apsaugotam nuo antpuolių, nes gyvenančiam čia pat šalia vyskupo ir Konsistorijos ir po akių vietos policijos... Varnių žydai, kurių skaičius tuomet buvo nemažas, nežiūrėdami to, kad aš tik buvau aukštesnės dvasiškos valdžios įrankis ir vykintojas, o ne jų vientikių atvertėjas, nutarė visą savo pyktį ant manęs išpilti ir man net atvirai tai pareiškė... Jų laimei, o mano nelaimei atsirado parsidavėlis žmogus (rusų puskarininkis lenkas provokatorius Viezbickis, kuris apsivilkęs klieriko rūbais vaikščiodavo paliai

kaimiečius prikalbinėdamas prisidėti prie maišto, kad paskum galėtų juos išduoti rusams ir išsiųsdinti į Sibirą), kuris, jiems prašant, neteisingai įskundė rusams, kad aš savo prakalboje kažin ką neprotingą prieš valdžią išsitaręs...“ Nors kun. Ambraziejus Kašarauskis teismo pirmoje ir antroje instancijoje buvo rastas nekaltas, bet visvien buvo išsiųstas į Sibirą administraciniu būdu; mat, tuomet manyta, kad jei kuris kunigas teisme išsiteisinęs, tai bus atsiekęs savo gudrumu. Varomas į ištrėmimą, jis tepasiėmė su savimi tik brevijorių ir mikroskopą. Visą savo gražią biblioteką ir savo užrašus turėjo palikti. Kai po 10 metų kunigams buvo leista grįžti į Kuršą ar kur arčiau Lietuvos, kun. Ambr. Kašarauskis likosi Tomske ir ten, daug iškentėjęs, 1882-XII-26 mirė (A. Jakštas, Užgesę žiburiai, 1930, 128). — Didelis įsitikinimas savo teisėje ir tvirtas pasiryžimas laimėti kovą su despotiška prievarta turi anksčiau ar vėliau baigtis pergale ir triumfu (Prof. St. Šalkauskis).

260. Pirmosios šv. Mišios be portatilio.

Daug 1863 m. sukilimo dalyvių buvo ištremta iš Lietuvos į tolimus Rusijos kraštus. Kelionėje teko nukentėti daug sunkumų, vargo ir nemalonumų, pav., 40 žmonių sriubai valgyti duodavo tik vieną šaukštą. Kazaniuje ir Samaroje daug mirė nuo dizenterijos ir kitų užkrečiamų ligų. Sibire sunkiausia buvo tiems, kurie buvo atiduoti vietos kaimų gyventojams: reikėjo ne tik dirbti ūkio darbus už išlaikymą, bet ir patirti iš pradžių baisią neapykantą. Mat, stačiatikių (pravoslavų) dvasiškiai (papai) skelbdavo cerkvėse, jog atsiunčiamieji jiems žmonės piauną ir valgą vaikus, ir todėl liepdavo slėpti nuo šitų metežnikų (sukilėlių) kirvius, peilius ir vaikus. Daug lietuvių tremtinių buvo apgyvendinta Tomsko gub. Kainsko ap. Spassk'os rajone. Tarp jų buvo ir keletas kunigų: Vincas Moisėjus, suimtas Grinkiškyje, Mieliauskas, Rukuiža, Veitas ir kiti. Iš viso iki 1922 metų Spassk'os kapinėse yra palaidota 18 katalikų kunigų. Iš pradžių buvo nupirkta iš ruso Rezanovo žemės sklypas su namu, ir vienoje namo pusėje buvo įrengta koplyčia, o kitoje — klebonija. Po dviejų metų kun. V. Moisėjaus ir bažnyčios starostos (maršalkos) rūpesčiu buvo imtasi statyti bažnyčią. Be: tam nepritarė vietos popas. Jis parašė Tomsko archiriejui, kad katalikai statą ne bažnyčią, bet katedrą. Savo eile archiriejus parašė raštą gubernatoriui Lerche ir prašė uždrausti statybą toliau varyti, o jeigu jau, esą, to padaryti negalima, tai leisti statyti tik su sąlyga, kad bažnyčios bokštas jokiu būdu nebūtų aukštesnis už stačiatikių cerkvės bokštą. Pirmosios šv. Mišios naujoje Spassk'os katalikų bažnyčioje buvo atlaikytos be portatilio, o vietoje taurės buvo paimta stiklinė. Kai Spassk'oje ir apylinkėse padaugėjo emigrantų, nuo šios pirmosios katalikų

parapijos atsiskyrė Kainsko (1907 m.) ir Dabrinsko parapijos ir 1910 metais latviškoji Spassk'os parapijos dalis. Spassk'oje parapija pasiliko grynai lietuviška. 1914 m. joje buvo 627 žemės ūkiai (apie 3000 žmonių). Tautybės ir tikybos atžvilgiais jie visi gerai laikėsi, pav., vaikai, kurių tėvai gyveno mišriame kaime, iki 5-7 metų visai nemokėdavo rusiškai. Daugiausia nutausdavo tie, kurie atšaldavo nuo tikybos. Spassk'os lietuviai išliko ištikimi savo tautai, savo kalbai ir Katalikų Bažnyčiai ypač dėl to, kad jie turėjo visada gerus ir nuoširdžiai darbščius kunigus, didelius tėvynės mylėtojus (Rt. 1934, 6). — Maža tauta, kurios visi vaikai ją smarkiai myli, yra galingesnė už didelę tautą, kurią tik retas jos vaikas temyli ir tas silpnai. Žmonių meilė yra tautos nepriklausomybės jėga (Vysk. Būčys, T. K. Pam. 1938, 64).

261. Mokykla su vienu mokiniu.

Pradinę mokyklą Grinkiškyje rusai įsteigė 1885 m. Gyventojai iš pradžių buvo ja susidomėję, bet greitai įsitikino, kad iš jos maža naudos galima bus sulaukti. Nežiūrint į nepalankų gyventojų nusistatymą, rusų valdžia mokyklą įrengė kaip reikiant ir aprūpino ją reikalingomis mokslo priemonėmis. Artėjant mokslo metų pradžiai, Kauno gub. pradinių mokyklų direktorius įsakė Grinkiškio valsčiaus valdybai, klebonui ir taikos tarpininkui paskatinti gyventojus, kad jie į mokyklą vaikus leistų. Valsčiaus valdyba prikalė prie savo patalpų sienos atitinkamą pranešimą. Taip pat porą žodžių apie mokyklą pratarė ir klebonas iš sakyklos. Tačiau ligi mokslo metų pradžios atsirado tik vienas mokinys. Pradėti mokykloje darbą, esant tik vienam mokiniui, atrodo nei šis, nei tas. Bet Grinkiškio mokyklos mokytojas iš karto į tai nekreipė dėmesio. Kiekvieną rytą nustatytu laiku jis žingsniavo į mokyklą, rimtai ėjo į klasę, lyg ji būtų buvusi sausai prikimšta vaikų, ir dėstė įvairius dalykus pagal nustatytą programą, visai nekreipdamas dėmesio, kad klausosi vos vienas vaikas. Tokia komedija tęsėsi keletą savaičių. Pagaliau mokytojas nebeteko kantrybės. Vieną dieną jis savo vienintelį mokinį išvijo namo, o pats sėdosi ir parašė Kauno gub. pradinių mokyklų direktoriui raštą, nurodydamas, kad toksai darbas jį baigiąs išvaryti iš proto. Direktorius visą istoriją išdėstė gubernatoriui. Gubernatorius įsakė mokytojui dirbti darbą toliau. Tuo pačiu kartu buvo duotas įsakymas ir valdžios įstaigoms grinkiškiečius paspausti. Spaudimas buvo pradėtas apystipris, tačiau jis nedavė jokių vaisių. Grinkiškiečiai mokėjo baudas, bet vaikų į rusiškąją mokyklą neleido ir toliau. Galų gale rusams neliko nieko daugiau, kaip tik tą mokyklą likviduoti (L. A. 1938, 356). — Geriau čia pakentėti, negu už žemišką pelną amžinuosius turtus prarasti (Kasiodoras).

262. „Juodieji broliai“.

Kražių vienuolyno bažnyčią uždarant... jau buvo prasidėjęs tautinis lietuvių atgimimas, žadinamas slaptai iš Prūsų gaunamu lietuvišku spausdintu žodžiu. Tie slapti raštai aukštino lietuvių kalbą, gausingą tėvynės praeiti ir kėlė aikštėn rusų valdžios Lietuvoje piktus darbus ir siekimus. Tai atidarydavo lietuviams akis ir nuteikdavo juos prieš valdžią. Tie raštai padarė įtakos ir kražiečiams, savo dalimi ir juos paskatindami priešintis rusų administracijai, kurios jau iš seno laiko sunkią ranką kražiečių seneliai turėjo progos pajusti, būtent: 1824 m. buvo nubausti Kražių gimnazijos revoliucinės jaunimo organizacijos nariai „Juodieji broliai“ (Žr. Praeitis, I), atimta gimnazija, galutinai likviduotos buv. jėzuitų įstaigos, nubausti pirmojo ir antrojo sukilimo dalyviai...“ (Kun. Veblaitis, Kražių skerdynės; N. R. 1933, 148, 881). — Visi turime žinoti, kad yra gerų knygų bei gerų laikraščių ir yra blogų knygų bei laikraščių. Kaip veisiame bites ir naikiname širšes, taip naudokimės gerais spaudiniais ir saugokimės blogųjų. Neišmanąs žmogus neatskiria grybų nuo šungrybių ir, privalgęs musmirių, miršta. Išmanykime skirtumą ir spaudoje (Vysk. Būčys, Šlt. 1938, 43, 700).

263. Nykštukas nepaklausė galiūnų.

Mūsų didysis tautos vyras, Petras Vileišis († 1926-VIII-12), vos dešimtį metų teturėdamas, susidūrė su labai stipriais surusinimo vėjais. Mokykloje iš jo pareikalauta pakeisti savo pavardės galūnę, kad ji rusiškai skambėtų. Drąsusis lietuviukas jos ne tik nepakeitė, bet net išoriniu būdu nesutiko nusilenkti dideliam rusų spaudimui. Tai buvo pradžia jo didžiosios kovos dėl lietuviškumo (XX, 1936, 43). — Gyvenimas kaip upė; žmonės kaip lašai; jis visuomet tas pats; jie nuolat keičiasi. Bet vandens lašai negyvi ir visi vienaip maži, o žmonės gyvi ir juose pasitaiko nepaprastai stambių asmenų. Apie tuos ir apie jų darbus rašo istorija (Vysk. Būčys, Ž. Pr. 1936, 36).

264. Apdovanojo ir veikiai atstatė iš tarnybos.

1938 m. „Naujojoje Romuvoje“ (8 nr., 200-201 p.) randame Jono Kriaučiūno žiupsnį atsiminimų apie tai, kaip jis buvo kalinamas už lietuviškų laikraščių redagavimą Tilžėje. Paleistas iš kalėjimo, jis buvo ištremtas dvejiems metams į Revelį (Estijoje). Beskurstant man Revelyje antruosius metus, rašo J. Kriaučiūnas, užėjo antra audra. Vieną naktį įsiveržė pas mane į kambarį žandarai. Jie išvilko mane iš rūbų iki Adomo kostiumo, išgniaužė, iščiupinėjo visas siūles, išvartė jiek daiktelį... Nieko įtartino nerado, jei neskaitysime nebaigto vertimo į lietuvių kalbą Lermontovo eilėraščio „Mcyri“, kurį krėtėjai pasiėmė ir nesugrąžino. Rytojaus dieną nuėjau į Jablonskius — ogi

ir ten ta naktį būta kratos! Jablonskiai labai susirūpinę, nėsą žandarai Jablonskio knygyne radę ir išsinešę vieną įtartiną poterėlį. Mat, Jablonskis, atjausdamas mano ir kitų tokių skurdą ištremtyje, buvo sumanęs sudaryti tam tikrą organizaciją remti bei šelpti tremtinius. Jis buvo parašęs dargi projektą organizacijos įstatams. Parašė parašęs ir užmiršo, kur padėjęs. Gi žandarai tą popierėlį surado įdėtą į knygą. Po kratos Jablonskį veikiai atstatė iš gimnazijos. Kokios likimo patyčios! Vos tik prieš Kalėdas buvo apdovanotas Onos ordinu, o jau tuoj po Kalėdų išmetė iš tarnybos! 1899 m. atstatytas Jablonskis į valdišką tarnybą tesugrįžo tik po Didžiojo Vilniaus Seimo (1905), kuris truputį prasklaidė caro valdžios ūkanas Lietuvoje. Jablonskį tuomet pakvietė į Panevėžio mokytojų seminariją dėstyti lietuvių kalbos, tos pačios kalbos, kurios vartojimas nesenai buvo laikomas pražanga, už kurios vartojimą ir gynimą eibės geriausių Lietuvos vaikų kentėjo kalėjimuose, ištrėmime ir žuvo Šibiro snieguose! — Kovoje už tautinę gyvybę laimi dažniausiai ne tas, kas yra materialiai stipresnis, bet tas, kieno teisės yra šventos (Prof. St. Šalkauskis).

265. Pirmieji mūsų laisvės kovotojai.

Lenkų vyskupas P. Kubicki's, naudodamasis Petrapilio archyvu, išleido keletą storų tomų, aprašydamas lenkų dvasiškuos kovas už tautybę. Jis nepaliko nepaminėjęs ir lietuvių kunigų nukentėjusių tose kovose. Daugelio jų mes nė nežinome, kaip, pav.: Dargiai, Bataičiai, Olekos, Valaičiai... Tos kovos dalyviai— lietuviai kunigai sukūrė „Saulės" ir „Žiburio" švietimo draugijas. Iš ten, pat, sako vysk. Būčys, buvo raginami ir stiprinami ateitininkai, kurie sudarė pirmuosius Lietuvos savanorių gynėjų būrius (P. G. 1938, 9). — Drąsiai pradėta—pusė laimėta (Horacijus).

266. „Šiaip sau namas" staiga virto bažnyčia.

Mažeikiai pradėjo kurtis, kai rusai 1868 m. pradėjo statyti Liepojos-Romno geležinkelį; čia buvo padaryta geležinkelių mazginė stotis. 1901-V-l, norėdami įamžinti Lietuvoje Muravjovo-Koriko atminimą, rusai stoties pavadinimą „Možeiki" pakeitė į „Muravjovo". To pakeitimo sumanytojas buvo Muravjovo giminaitis Nikalojus Postnikovas. Už „pasižymėjimą" malšinant vietos sukilėlius žemaičius 1863 m. Muravjovas padovanojo jam Reivyčių dvarą, 2 km. nuo pačių Mažeikių, ir dar paskyrė po 500 rublių metinės pensijos. Už tokias gausias malones N. Postnikovas kiek įmanydamas stengėsi savo geradariui atsilyginti ir įamžinti savo giminaičio-Muravjovo vardą. Susitaręs su vietos rusais, žydais ir per apgaulę surinkęs nemaža parašų iš vietinių gyventojų žemaičių, jis su tais parašais nu-

vyko pas Kauno gubernatorių ir rusų vidaus reikalų ministerį ir „gyventojams prašant“ gavo leidimą Mažeikius „pakrikštyti“ į Muravjovą. Davusiems parašus buvo žadėta išgauti pakrikštytiems Mažeikiams miesto teises. Deja, tų teisių Mažeikiams niekas nesuteikė. Ir žemaičiai Mažeikių niekad Muravjovu nevadino, nors dėl „Muravjovo“ pavadinimo „Mažeikiais“ buvo baudžiami 25 kapeikomis. Ypač buvo susipratę moksleiviai, kurie miestelį vadindavo senuoju vardu ir laiškus visada rašydavo lietuviškai ir visada — Mažeikiai. Tokių korespondencijų kai kada būdavo daugiau kaip pusė. Valdininkai nebežinodavo nė kas daryti: negi sunaikinsi pusę korespondencijų?! Katalikų bažnyčia Mažeikiuose pastatyta nelegaliu (neteisėtu) būdu. Negaudami leidimo bažnyčiai statyti, žemaičiai nuošalesnėje vietoje, eglyne, pradėjo statyti „šiaip sau namą“. Kai šis namas buvo baigtas, staiga jis virto bažnyčia. Bažnyčios statytojams gal būtų ir riestai išėję, bet kilęs rusų-japonų karas, o su juo ir suirutė rusams uždavė kitų rūpesčių (L. A. 1938, 116 ir 120). — Mažosios tautos teturi tik vieną stiprybę, būtent, dvasios švarumą. Kada jose teisybės jausmas gyvas, budrus ir stiprus, kada jose tėvynės meilė yra skaisti ir karšta, tada ta tauta turi savyje visa, ko reikia jai gyventi viduje ir atkelti pasitaikančias sunkių bandymų valandas (Vysk. Būčys, T. K. Pam. 1938, 70).

267. Lietuvos prisikėlimo paskelbimas.

Vasario 16 d. Aktas: „Lietuvos Taryba savo posėdyje vasario 16 d. 1918 m. vienu balsu nutarė: kreiptis į Rusijos, Vokietijos ir kitų valstybių vyriausybes šiuo pareiškimu: Lietuvos Taryba, kaipo vienintelė lietuvių tautos atstovybė, remdamos pripažintąja tautų apsisprendimo teise ir lietuvių Vilniaus konferencijos nutarimu rugsėjo m. 18-23 d. 1917 m., skelbia atstatanti nepriklausomą, demokratiniais pamatais sutvarkytą Lietuvos valstybę su sostine Vilniuje ir tą valstybę atskirianti nuo visų valstybinių ryšių, kurie yra buvę su kitomis tautomis. Drauge Lietuvos Taryba pareiškia, kad Lietuvos valstybės pamatus ir jos santykius su kitomis valstybėmis privalo galutinai nustatyti kiek galima greičiau sušauktas Steigiamasis Seimas, demokratiniu būdu visų jos gyventojų išrinktas. Lietuvos Taryba pranešdama apie tai ..... vyriausybei, prašo pripažinti nepriklausomą Lietuvos valstybę. Vilniuje, vasario 16 d. 1918 m. Dr. J. Basanavičius, S. Banaitis, M. Biržiška, K. Bizauskas, Pr. Dovydaitis, S. Kairys, P. Klimas, D. Malinauskas, Vl. Mironas, Š. Narutavičius, A. Petrulis, K. Šaulys, J. Vileišis, Dr. J. Šaulys, J. Šernas, A. Smetona, J. Smilgevičius, A. Stulginskis, J. Vailokaitis“. — Vasario 16 dienos aktas yra mums ypatingai brangus ne tik dėl to, kad jis skelbia Lietuvos Nepriklausomybę, bet kad tai yra drąsus savarankiškas

vieningos Tautos žygis, kuris, kaip matome, pasiekė tikslą (A. Stulginskis, buvusis Lietuvos respublikos prezidentas ir Steigiamojo Seimo pirmininkas).

268. Kovų Varpai.

Kaune 1937 m. per Tautos Šventę Karo Muziejuje buvo iškilmingai pašventinti 37 varpai, kurie sukabinti Muziejaus bokšte skambina įvairias giesmių melodijas. Varpai pavadinti Kovų Varpais ir įvairiausiais vardais. Pašventinimo proga buvo paskelbtas šitoks aktas: „Laisvės kovų laikais atgimusi nepriklausomoji Lietuvos valstybė iš žodžio kūnu tapo. Visos tautos buvo ryžtinga valia, kad nusikratytume svetimųjų vergijos pančiais, kad taptume vėl laisvi. Nuo šiol 35 Kovų Varpai, kariuomenės rūpesčiu Karo Muziejuje įrengti, primins mums iš šios didingos šventovės tas garbingąsias anų laikų kautynes ir didvyriškus vardus. Kovų Varpų balsas — tai mūsų kraujo, mūsų garbės ir laimėjimo balsas, kyląs iš visų vietų, kur lietuvis liejo kraują už laisvę, savo pasiaukojimu laisvąją Lietuvą atstatydamas, tai balsas tų visų Lietuvos sūnų, kurie kautynių laukuose Lietuvos laisvę iš amžių kapo kėlė. įsidėk sau, lietuvi, į širdį tuos garbinguosius balsus, tuos šventus Kovų Varpų vardus. Štai jie: 1 varpas—Vilnius, 2—Klaipėda, 3—Kėdainiai, 4—Alytus, 5—Panevėžys, 6—Radviliškis, 7—Zarasai-Dauguva, 8—Seinai-Augustavas, 9—Širvintos-Giedraičiai, 10—Kūrėjas Savanoris, 11—Partizanas Šaulys, 12—Vilniaus Kovotojas, 13—Klaipėdos Vaduotojas, 14—Amerikos Lietuvis Kovotojas, 15—Gediminėnas (1 p.p.), 16—Algirdėnas (2 p.p), 17—Vytautėnas (3 p.p.), 18—Mindaugėnas (4 p.p.), 19—Kęstutėnas (5 p.p.), 20—Margėnas (6 p.p.), 21—Butegeidėnas (7 p.p.) 22—Vaidotėnas (8 p.p.), 23—Vytenėnas (9 p.p.), 24—IV Divizijos Karys, 25—Karo Mokyklos Karys, 26—Gudas Karys, 27—Aviatorius, 28—1 Art. Pulko Karys, 29—2 Art. Pulko Karys, 30—3 Art. Pulko Karys, 31—4 Art. Pulko Karys, 32—Gusaras Radvilėnas, 33—Ulanas Birutėnas, 34—Geležinio Vilko Pulko Dragūnas, 35—Karys Technikas. Vistiek, iš kur tu būtum kilęs, brolau lietuvi, kuris kada nors tų Kovos Varpų sutartinį gaudimą išgirsi, klausykis jų su meile ir laisvės troškimu širdyje, išgirski jų balse sveikinimus Tėvynei ne tik tuos, kurie anais laikais pirmųjų mūsų karių kovos sūkury buvo ištarti, bet ir tuos, kuriuos dar ateityje tars laisvę pamilę lietuviai. Klausykis jų, supraski juos ir budėki savo žemės ir tautos laisvės sargyboje per amžius. Tūkstantis devyni šimtai trisdešimt septintais metais, rugsėjo 8 Tautos Šventės dieną Kaune“ (Šlt. 1937, 38, 602). — Tegu visi žino, jog lietuvis, tylus ir lėtas, nepuls nieko; bet jį puolus, kiekvienas, nežiūrėdamas savo amžiaus, griebsis ginklų ir gins savo nepriklausomybę (Vaižgantas, III, 1922, 102).

XVIII. BROLIŠKOJI ATSAKOMYBĖ

..Mylėkite vienas kitą brolių meile".
Rom. 12,10.

269. „Šalin iš mūsų tarpo puskatalikiai!"

Kartą Vienos krikščionys darbininkai, susirinkę į didžiausią buvusios Austrijos sostinės salę, svarstė, kaip apsisaugoti nuo komunizmo pinklių. Vienas darbininkas, Franz Kehler, pasakė: „Kol mes nepasidarysime aiškūs ir atviri katalikai, tol mes būsime visų užpuldinėjami. Kartą mes turime visam pasauliui aiškiai pasakyti: Mes esame katalikai, mes turime savo Karalių, Jėzų Kristų, mes turime vadus vyskupus — prie mūsų daugiau nelyskite. Todėl mūsų šūkis teesie: Šalin iš mūsų tarpo puskatalikiai!" (Šlt. 1936, 47). — Tik tuo atveju būsime geri ir nuoširdūs V. Jėzaus mokiniai, sąžiningi krikščionys ir žmonės kaip reikia, jei neužmiršime, kad pirma visų kitų rūpesčių turi būti mūsų sielos sutvarkymo rūpestis (Vvsk. Būčys, Šlt. 1938, 41, 668).

270. Darbininkų paminklas jėzuitui.

Prancūzų jėzuitas Tėvas Peliksas Volpette yra labai daug pasidarbavęs juodarankių darbininkų tarpe. Atsidėkodami šiam dideliam geradariui, Saint-Etienne'o darbininkai jo garbei pastatė paminklą (Pan. G. 1938, 13). — Dievo teisme jokio pasigailėjimo neturės tas, kuris alkanų vargšų nepasigaili (Šv. Petras Chrizologas).

271. „Nėra nei žydo, nei graiko..."

Vienoje Venecijos (Italijoje) vyskupijos parapijoje buvo statoma graži bažnyčia. Kažin kokiu būdu į bažnyčios statymo komitetą pateko ir žydas. Jis buvo geras žmogus ir uoliai rėmė bažnyčios statybą. Per bažnyčios pašventinimą tuoj po baldakimo su kitais aukštais vietos asmenimis ėjo ir tas žydas. Per iškilmingus pietus iš vienos kardinolo Lafontėno (fl935) pusės sėdėjo įvairiais ordenais išsipuošęs pulkininkas, kuris ligšiol niekuomet nebuvo matomas bažnyčioje, iš antrosios pusės — tas žydas. Svečiai buvo nepatenkinti ir murmėjo ant klebono, kam jis tokius netikėlius pasodino šalia kardinolo. Bet ką jis padarys! Pats kardinolas to pageidavo. Mat, jam ir da-

bar rūpėjo sielos. Po kurio laiko anas pulkininkas mirė, susitaikęs su Bažnyčia. — „Dirbkime, dirbkime su meile. Bet sykiu ir karštai melskimės už visus atšalėlius. Ir jiems pasirodykime esą geri krikščionys. Mūsų pavyzdys laimės daugiausia sielų“, dažnai sakydavo minėtasis kard. Lafontėnas (Žv. 1936, 12).

272. Pradėjo Karpavičius, baigė Krupavičius.

Įprasta sakyti, kad socialiam katalikų sąjūdžiui padaręs pradžią Mainz'o vyskupas Vilhelmas-Emanuelis von Ketteler'is. Tas sąjūdis prasidėjęs 1847 metais, kada Ketteler'is savo katedroje pasakęs šešius pamokslus apie „didelius dabarties klausimus“. Juose vyskupas sukritikavo liberalistų bei socialistų teorijas ir iškėlė aikštėn socialį katalikų mokslą. Tačiau socialius dalykus yra kėlęs jau daug anksčiau Vilniaus Akademijos profesorius, garsus pamokslininkas kun. M. Karpavičius, jubiliejiniais 1776 m. Vilniuje per bajorų susivažiavimą kun. Karpavičius, vyskupo Massalskio paragintas, pasakė pamokslą baudžiavos klausimu; jo nuomone, baudžiava smerktina ir panaikintina; jos negalima pateisinti jokiais įstatymais; baudžiava — tai laukinių gyvenimas... Be to, kun. Karpavičius tais pačiais metais Vilniaus bažnyčiose pasakė dar devynius socialio turinio pamokslus; jie sudaro nuoseklų, iš vidaus susietą vienetą, valstiečių teisių ir darbo gynimą. Ir vyskupas Massalskis yra pasakęs kalbą prieš baudžiavą. Tas pačias mintis savo raštais skelbė kun. Dovydas Pilkauskas, Vilniaus Akademijos profesorius, vėliau vyskupijos administratorius. Tokie idealistai nesitenkino kilniais žodžiais, bet stengėsi savo pažiūras įgyvendinti. Vysk. Massalskis savo dvaruose panaikino baudžiavą. Bet plačiausiai pagarsėjo socialėmis reformomis kun. Paulius Ksaveras Brastauskas, Vilniaus kanauninkas. Jis savo dvaruose atleido valstiečius nuo baudžiavos, suteikdamas jiems laisvę, valsčiaus savivaldybę su savo sueigomis, teismu, banku... Tai buvo valstiečių respublika. Istoriniai Lietuvos įvykiai nustelbė tą gražiai pradėtą darbą. Rusų letena prispaudė lietuvius ir nuslopino socialės laisvės diegus dar ilgiems metams. Vysk. Ketteler'is buvo laimingesnis, kad jo mestos mintys prigijo, išsiplėtojo ir išaugo gražiu krikščioniškos socialės mokyklos rūmu; bet socialių reformų gadynėje mūsų krašte neleista pamiršti kun. Karpavičiaus nuopelnų, kuris baudžiavos metu pirmas drįso užtarti vargo žmones. Atsiradus tinkamoms sąlygoms, jo pasėta sėkla davė keliasdešimteriopą grūdą. Ignotas Karpis savo dvaruose 1809 m. paliuosavo 7000 baudžiauninkų; Vilniaus Seimas 1817 m. norėjo paleisti baudžiauninkus, bet šitam sumanymui nepritarė rusų valdžia; 1857 m. Lietuvos bajorai padavė prašymą valdžios įstaigoms leisti baudžiavos panaikinimą... Caras Aleksandras II viešai padėkojo Lietuvos dvarininkams

už parodytą gražų pavyzdį visai Rusų imperijai. Tai buvo garsusis reskriptas, išsiuntinėtas visiems gubernatoriams ir bajorvedžiams paklausti dvarininkus, ar nepanortų sekti Lietuvos bajorų. Visa tai rengė baudžiavos panaikinimą ir baudžiauninkams laisvę. Pagaliau mūsų laikais naujos gyvenimo sąlygos, naujos socialės pažiūros priartino Žemės Reformą, kuri atmainė Lietuvos žemės veidą. Pradėjo Karpavičius, baigė Krupavičius (P. G. 1938, 36). — Visos mūsų pastangos sunkiems visuomenės slogučiams nustumti greičiau ir tikriau pasisektų, jei nebūtų praleistas nuodėmių prašalinimas (Vysk. Būčys, Šlt. 1938, 41, 668).

273. Nesąžiningų advokatų darbo vaisiai.

Nesąžiningi Amerikos advokatai iškovojo, kad iš Baltimorės silpnapročių įstaigos buvo paleista 15 jaunuolių ir 153 mergaitės, nieko apie tai nepranešus jų tėvams. Tokiu būdu turtingesniosios Baltimorės šeimos buvo aprūpintos pigiais tarnais. Paleistieji silpnapročiai atsidūrė stačiai vergijoje. Atlyginimas jiems buvo retai kur mokamas. Kai kurie buvo taip blogai maitinami, jog netrukus mirė. John Hopkinso universiteto medicinos protesorius Dr. Kaneris Amerikos dvasinių ligų gydytojams (pischiatrams) 1937 m. Baltimorėje papasakojo, kad iš 166 iš silpnapročių įstaigų išleistų mergaičių, kurių tolesnį gyvenimą buvę galima išaiškinti, 29 patekę į prostituciją, 6 atsidūrę kalėjime, 17 susirgę apkrečiamomis ligomis, 11 mirę tuberkuliozu ir sifiliu, 51 silpnaprotę vedę. Iš jų gimę 165 vaikai, kurių ne mažiau kaip 108 buvę silpnapročiai (XX, 1937, 111). — Neteisybė kartais laimi, bet savo nelaimei, o teisybė garbės ir išaukštinimo sulaukia (G. Palau).

274. „Kryžiaus karas" prieš... išnaudotojus.

Šiaurės Amerikos dvylikoje vyskupijų pasiryžta išgelbėti darbininkus iš skurdo ir neteisybės vergijos ir suorganizuoti juos į stiprią krikščionišką organizaciją. Šio nepaprasto karo pradžioje (1938 m.) iš syk kiekvienoje vyskupijoje paskirta po dvylika kunigų, kurie miestų gatvėse, parkuose ir kitose vietose aiškina Katalikų Bažnyčios mokslą ir ypatingai teisybės dėsnius. Šalia kunigų kiekvienoje vyskupijoje dirba 70 asmenų (vyrų ir moterų) komitetas, kurio tikslas platinti krikščioniškąjį teisingumą darbais: skleisti ir platinti tos rūšies raštus (literatūrą), organizuoti ir globoti pačius neturtinguosius darbininkus, ieškoti darbo žmonių rėmėjų ir darbininkus ginti nuo kapitalistinio ir komunistinio išnaudojimo. Toksai „kryžiaus karas" rado gyvo pritarimo net nekatalikų tarpe (Šlt. 1938, 7, 94). — Gražiai pakalbėti dar nedidelis dalykas; bet daryti nepaprastus daiktus — tai tikra didybė; kilnūs žodžiai ir dideli darbai — tikra žmogaus vertė; jie vieni antrus papildo; žodžius

tvirtina darbai; žodžiai darbus aiškina; gražūs žodžiai ir darbai — tai gyvenimo turtas, tai tarsi dvejopas žiedas, kuris iš vienos šaknies dygsta (Vysk. Paltarokas, Vadovas, I, 1933, 165).

275. Neteisingas turtų padalinimas.

Jungtinėse Amerikos Valstybėse 75% gyventojų visiškai nieko neturi, net neturi kuo užsimokėti savo skolų, o 4% ar dar mažiau valdo 95% visų krašto turtų. 1915 metais buvo dar vadinamasis vidurinis luomas (33%), kuris valdė 35% krašto turtų. Dabar ir tie subiednėjo. 600 šeimynų valdo 90% visų krašto turtų! O visi kiti yra rankose Rockfeller'ių, Morgan'ų, Mellon'ų, Baruch'ų, Vanderbildt'ų, Astor'ų... (Lapot, III, 298-299). — Niekas, be abejo, nesmerks tų pastangų, kurios, prisiderindamos prie prigimties ir dieviškųjų įstatymų, siekia tik vieno, būtent, kad tie, kurie gyvena iš rankų darbo ir amatų, būtų pakenčiamesniame padėjime ir galėtų palaipsniui patys savo ateitį aprūpinti, kad galėtų laisvai ir viešame gyvenime pildyti dorovės ir religijos pareigas ir jaustis esą ne gyvuliai, bet žmonės, būti ne pagonimis, bet krikščionimis, kad tuo būdu lengviau ir su juo didesniu noru siektų to tik vieno būtino, tai vra, aukščiausiojo Gėrio, kuriam esam gimę. Tokis turi būti tikslas ir tokie siekimai tų, kurie nori tikrai pakelti liaudį krikščioniškąja dvasia ir ją apsaugoti nuo socializmo maro (Leonas XIII, enc. Graves de communi, 1901-1-18).

276. Vieni skursta, kiti perteklių naikina.

Iš apie dviejų milijardų žmonių visame pasaulyje penki milijonai neturi iš ko gyventi, todėl badauja. 1934 m. visame pasaulyje 2.400.000 žmonių mirė badu, o 1.200 000 dėl skurdo ir nepakenčiamų gyvenimo sąlygų pateko į desperaciją (nusiminimą) arba nusižudė. Tuo tarpu Jungtinėse Amerikos Valstybėse per 1935-36 m. keturiolika mėnesių, kad palaikytų kainas, sudegino 6.200.000 kiaulių ir 40.000.000 cnt grūdų. Kalifornijos pajūriuose tik per vieną 1936 m. rugpjūčio mėn. nuskandino pusantro milijono apelsinų, sunaikino 10.000 ha braškių, 80.000 persikų medžių. Los Angeles mieste kasdieną išliedavo po 200.000 kvortų pieno, o per 3 mėn. sudegino 600.000 karvių mėsą. Floridoje žemuogių plantacijose (žemės plotuose) supūdė tyčia nerinktų uogų 10.000 hektarų plote (Rt. 1936, 98). — Kanadoje sudegino 30.000 tonų (tona — 1000 kg) kviečių (XX, 1936, 67). — Ceylone išmetė į jūrą 30.000 tonų arbatos. Prancūzijoje sunaikino 266.000 karvių, 156.000 ha vynuogynų ir 20.000 tonų javų. Tūkstančius tonų javų ir medvilnės suvartojo lokomobilių kurui, kai tuo tarpu pasaulyje buvo oficialiai badaujančių 30.000.000 bedarbių, 60.000.000 žmonių trūko darbo, 250.000.000 žmonių neturėjo pragyvenimo minimumo (XX, 1936,

115). — Kadangi Brazilijoje 1937-38 metais buvo numatomas kavos derlius iki 26 milijonų maišų ir, be to, turėta nemaža ankstybesnė kavos atsarga, tai imta kavą deginti. Kasdieną sudeginta po 100.000 maišų. Nuo metų pradžios iki liepos vidurio buvo sudeginta 9 milijonai maišų kavos (XX, 1937, 171). — Žemės gėrybes Dievas davė naudojimui, bet ne garbinimui. Žmonės žus, jei medžiaginius turtus, Dievo jai duotus, pakreips prieš Kūrėją ir iš jų padarys dievaičius ir juos garbins Dievo vietoje. Žmonės šiandieną daro dievaičius iš aukso, žemės, jiems aukoja visą savo gyvenimą ir mamonoje mato galutinį savo gyvenimo tikslą. Dievo bausmės neišvengs žmonija, kuri atsisakė klausyti savo Kūrėjo ir ėmė tarnauti mamonai, neapykantai, godumui; dėl turtų užmiršo meilę ir užuojautą (Iš Vengrų vyskupų ganytojiško 1931-X-14 rašto) (P. G. 1936, 47).

277. „Kas man rūpi!“

Londono rytų dalyje gyvena darbininkai ir, apskritai, beturčiai, o vakaruose — turtingieji. 19 šimtmečio viduryje tos dalys buvo viena nuo kitos visiškai atskirtos. Nė vienas žmogus, gyvenąs vakaruose, nesirūpino rytų gyventojais — tartum koks okeanas (jūra) bangavo tarp tų dviejų miesto pusių. Staiga vakaruose ėmė platintis limpamosios ligos. Pradėjus tyrinėti, pasirodė, kad jos atėjo iš rytų su drabužiais, siuvamais turtuoliams tenai gyvenančių siuvėjų. Tų siuvėjų dirbtuvės buvo tikri ligų ir vargo lizdai; dažnai visa šeimyna gyveno, virė, miegojo ir dirbo viename mažame kambarėlyje. Ir jei buvo koks ligonis, siuvamieji drabužiai buvo kabinami ant lovos, nes kitur nebuvo vietos. Tokiu būdu rytų pusės vargas atėjo į vakarų pusę dėl to, kad rytai dirbo vakarams. Tada vakarų gyventojai suprato, kad jiems turi rūpėti beturčių likimas ir kad, apleisdami savo artimus, jie patys už tai kenčia (Fr. W. Foersteris, Mokėk gyventi, 1934, 203). — Tad, dėl natūralaus liaudies su kitais luomais susiėjimo, krikščioniškuoju broliškumu dar sustiprinto, visa, kas daroma liaudžiai padėti, atsiliepia naudingai ir kitiems luomams, ypač, kad geram minėto darbo pasisekimui, aišku, tinka ir yra būtina, kad ir tie luomai būtų kviečiami į šį darbą (Leonas XIII, enc. Graves de communi, 1901-1-18),

278. Iš kur bedarbiai?

Kartą automobilių karalius Fordas paklausė: „Ar neišauš kada diena, kad mašina bus visagalė, o žmogus bejėgis?“, vadinasi, kada mašina žmogų išvaduos iš darbo vergijos. lie troškimai jau pildosi. Šiandieną mašina daugeliu atvejų darbą atlieka tobuliau, negu žmogaus ranka, užtat ne iš vieno ji atima ir paskutinį duonos kąsnį. Pav., prieš keletą metų paga-

minti 5 milijardams cigarečių reikėjo 10.000 darbininkų, kurie visus metus turėjo darbo. Šiandieną tokį pat skaičių pagamina 17 modernių mašinų, kurias aptarnauja tik 17 darbininkų. Vienas darbininkas per valandą elektros lempučių šiandieną pagamina tiek, kiek 1914 metais galėjo pagaminti per 9000 val. 1904 m. vienam autovežimiui pagaminti reikėjo 1291 val.; 1932 m. jau pakako 73 val. Marškinių gamybai šiandieną sunaudojama laiko 70 kartų, o degtukų gamybai net visą 100 kartų mažiau, negu prieš kelius metus (XX, 1936, 109). Jungt. Amerikos Valstybėse 1936 m. jau buvo 100.100 elektrinių aparatų karvėms milžti. Kiekvienas jų gali milžti po 6 karves iš karto. Pagerinus anglies kasimo mašinas, Anglijoje nuo 1934 m. gruodžio mėnesio ligi 1935 m. lapkričio mėnesio anglių produkcija (gamyba) pakilo 361.000 tonų. Todėl reikėjo sumažinti darbininkų ir tarnautojų skaičių 14.500 žmonių. 1830 m. 1 darbininkas galėjo pasiūti porą pusbačių per 2 d. 1917 m. Bat'a fabrikuose, Čekoslovakijoje, vienas darbininkas per 10 val. darbo pasiūdavo 27a poros pusbačių; 1928 m. Bat'a fabrikuose vienas darbininkas per 8 val. pagamindavo 7 poras, o jau 1934 m. tose pačiose dirbtuvėse vienas žmogus per 1 valandą pagamindavo 1 porą. Bat'a fabrikuose (Zlinn) nuo 1933 m. yra mašina, kuri pasiuva pusbatį, viena pati, be žmogaus pagalbos (žmogus tik turi įvarstyti raikščius į pasiūtą batelį). Tik toji mašina neleidžiama į darbą, nes atimtų duoną tūkstančiams darbininkų. 1914 m. vienam automobiliui padaryti reikėjo 1500 darbo valandų. 1925 m. Mathis fabrike vienas auto padaromas su 800 darbo valandų, o 1934 m. Matford fabrikuose vieną automobilį padirba per 230 val. Opel de Ruesselheim fabrikuose, kur 1200 mašinų prižiūri 800 darbininkų, padirba 150 krovinių automobilių į dieną. 1934 m. 3 žmonės per 8 valandas pagamindavo 1000 bokalų alaus. Naujai išrasta Fleiter mašina tame pačiame fabrike 1935 m. per 8 val. galėjo pagaminti 15.000 bokalų alaus. Todėl iš kiekvienų 15 darbininkų teko atleisti 14. 1920 m. vienas darbininkas per dieną padarydavo 800 elektros lempučių. Naujai išrasta Corning sistemos mašina su vienu darbininku per dieną gali padirbti 650.000 lempučių. Tuzinas tokių mašinų su 12 darbininkų galėtų pagaminti lempučių visam pasauliui. Kad taip nebūtų, Corning mašina „padėta į kalėjimą" (XX, 1936, 3). — Brangiausia, kas yra, tai tikros žmonių širdys, kurių tūkstančiuose teatsiranda tik viena kita (Goethe).

279. Ir 5 minutės daug reiškia.

Šiaurinės Prancūzijos anglies sindikato valdybos mašininkė, perrašydama mašinėle kolektyvinę sindikato sutartį su darbininkais, padarė mažutę klaidą, dėl kurios paskum rimtai susi-

rūpino prancūzų ekonominio gyvenimo vairininkai. Sindikatas susitarė su darbininkais, kad šie sutinka pasirašyti sutartį, pagal kurią jie sutinka dirbti per savaitę 40 valandų. Tikrumoje gi išeina, kad jie dirba tiktai 38 va). 45 minutes, nes 2 val. 15 išeina darbininkų nuleidimui į šachtas ir iškėlimui iš jų, baigus darbą. Perrašydama sutartį, mašininkė padarė klaidą, kurios pasirašydami visai nepastebėjo sindikato įgaliotiniai: vietoje 38 val. 45 min. ji parašė 38 val. 40 min. Tokiu būdu ji darbininkų naudai „nusuko" 5 min. Šitą klaidą vis dėlto darbininkų įgaliotiniai pastebėjo ir pranešė visiems kasyklų darbininkams, kurie, žinoma, šia teise paskum ir naudojosi. Mašininkei jie atsiuntė gražią gėlių puokštę. Tačiau sindikatui net šitos 5 minutės pasirodė nuostolingos, ir jis ėmė vesti derybas su pramonės ministerija dėl anglies kainų pakėlimo, kad tuo būdu galėtų išlyginti „nuostolį" (XX, 1936, 126). — Apskaičiuojama, kad per vieną valandą pasaulyje gema 5440 vaikai ir miršta 4630 žmonių. Susituokia 1200 porų, o skiriasi 85. Fabrikai pagamina 700 automobilių, bet tie, kurie jau yra vartojami, suvažinėja 17 žmonių. Žmonių uždarbis yra baisiai nevienodas: kinietis darbininkas, pav., uždirba 2 centus, o New Yorko elektros tresto pirmininkas — 96 dolerius. Paštuose ir telegramų stotyse visame pasaulyje išsiunčia maždaug 11.4000 telegramų. Žemė, su kuria mes visi erdvėse skraidome, per tą laiką nukeliauja 1776 km. (XX, 1936, 111). — Pirmas ir vyriausias žmonių santykių pagrindas turėtų būti atskiro žmogaus žmoniškumas (Vydūnas).

280. Darbininkai — akcionieriai.

Žinomas anglų pramonininkas lordas Neffildas, kuris labai dideles sumas aukoja mokslo reikalams, savo fabrikų darbininkams 1936 m. paskyrė 2.125.000 svarų sterlingų sumai įmonės akcijų. Lordas pareiškė, kad jis šią sumą paskyrė specialiam darbininkų fondui, kurio dėka darbininkai turės dalį „Morris Motors Limited" bendrovės akcijų. Šitą fondą kontroliuos mišri darbininkų ir fabrikų vadovybės atstovų komisija. Minėtasis lordas Neffildas per pastaruosius 11 metų labdaringiems tikslams yra paaukojęs 5.340.000 svarų sterlingų. Didesnę šios sumos dalį jis yra asignavęs (paskyręs) darbininkų reikalams (XX, (936, 143). — Vien ta visuomenės santvarka yra pastovi bei tvirta, kuri remiasi iš vienos pusės žmonių teisės sąmone, o iš antros pusės — solidarumo jausmu (Prof. St. Šalkauskis).

281. Ketverių metų darbininkai.

Mašinų įvesdinimo ir fabrikų pradžioje manyta, kad smulkūs ir vikrūs vaikų pirščiukai kai kuriuos darbus geriau atliksią negu surambėjusieji suaugusių vyrų pirštai. Ir kilo vaikų pre-

kybą. Paskirtu laiku rinkdavo prievaizda vaikus nužymėtoje vietoje, o fabriko savininkai rinkdavosi iš jų tinkamiausius. Dirbančius vaikus laikydavo mokiniais, ir dėl to jie negaudavo atlyginimo; duodavo jiems tik butą ir laikymą, bet neužtenkamą ir tokį blogą, jog netrukus tie vaikai imdavo negirdėtai mirti. Darbo diena traukėsi, apskritai imant, 16 val., bet dažnai tekdavo dirbti dieną ir naktį. Lancashire pasakoja, kad tuo metu neatšaldavo vaikų lovelės, nes vieni jų pakildavo, o atsiguldavo jose kiti, vos sugrįžę iš nakties darbo. Prievaizdo atlyginimas buvo rišamas su vaikų darbo našumu, dėl to prievaizdai negailestingai versdavo vaikus dirbti be jokio kvėptelėjimo, dažnai lig apalpimo. Daugelis vaikų norėdavo nusikratyti to „mokslo“ ir bėgdavo, bet pagautuosius, kaip kokius žmogžudžius, surakindavo pančiais. Vienatinė pagalba jiems buvo mirtis, ir jie gausingai į ją kreipdavosi. Vaikų nužudymai tuomet nebuvo retenybė. Taip buvo XIX šimt. Anglijoje. Kitur būta dar blogiau. Vienas darbo inspektorius 1842 m. praneša, kad Anglijos anglių kasyklose vaikai pradėdavo darbą nuo aštuonių metų. Galima buvę užtikti prie darbo net ketverių metų vaikučių. Vaikai saugodavo kasyklose duris, tat į darbą turėdavo eiti anksčiausia už visus, o baigti jį tik tada, kada paskutinis darbininkas išeidavo. Gyveno visiškoje tamsybėje ir buvo vienų vieni. Jų darbas nuo didžiausio prasikaltėlio, uždaryto kalėjime atskirai nuo kitų, skyrėsi tik tuo, kad čia nors retkarčiais pravažiuodavo vežimėlis su anglimis ir tuo būdu paįvairindavo jų gyvenimą. Nuo šeštų metų amžiaus jau patys vaikai turėdavo traukti tuos vežimėlius; o daugelyje vietų jiems reikėdavo kopėčiomis vilkti gabalai anglių ant pečių į viršų. Požemių koridoriai buvo tokie žemi, jog net jauniausi vaikai priversti būdavę rėlioti keturpėsti, o, be to, tokioje pozicijoje (padėjime) traukti paskui save vežimėlį, prikrautą anglių (Apie visuomeninį darbą, kun. M. Krupavičius, 1928, 22-23). — Visų užmirštasis ir pats paskučiausiasis žmogus taipgi yra žmogus ir vadinasi tavo brolis (Rusų rašytojas Dostojevskis).

282. Karalius — darbininkų geradarys.

Šventasis karalius Liudvikas IX savo astuonių ar devynių valandų dvasinio gyvenimo pratybose rado paslaptį ir jėgų atsidėti su tokiu rūpestingumu valstybės reikalams ir savo valdinių gerovei, jog, pagal vieno socialisto kalbėtojo pareiškimą, niekuomet net mūsų laikais nebuvo tiek padaryta darbininkų klasių gerovei, kaip viešpataujant šitam karaliui (Melskis ir apaštalauk, Chautard, 1938, 39). — „Meldžiame gi jus, broliai, padarykite dar daugiau pažangos ir stenkitės gyventi tyliai, atlikti savo reikalus ir darbuotis savo rankomis taip, kaip jums įsakėme...“ (1 Tes. 4, 10-11).

XIX. DVASIOS NUODAI

Vargas pasauliai dėl papiktinimų
Mat 16.7.

283. Mirti pasmerkto išpažintis.

1935 m. gruodžio mėn. Carpertas (Prancūzijoje) prisiekusiųjų teismas pasmerkė mirti antrą žmogžudystę padariusį Nicolini. Po teismo Nicolini buvo nugabentas į Avinjono kalėjimą, kur jam turėjo būti įvykdyta bausmė. Kalėjimo kapelionas stengėsi pasmerktąjį paveikti, kad apsirūpintų paskutiniaisiais sakramentais. Bet tasai nenorėjo nė klausyti apie tokius dalykus. Kalėjimo viršininkas ramino susijaudinusį kapelioną, kad pasmerktasis atsipeikėsiąs ir prieš pat mirtį jį (kunigą) pasikviesiąs. Taip ir įvyko. Vieną sekmadienį, kai kapelionas atėjo į kalėjimą laikyti pamaldų, jis buvo skubiai pakviestas pas Nicolini. Atlaikęs šv. Mišias, kapelionas nusiskubino pas Nicolini. Pasirodė, kad Nicolini neturėta jokio tikybinio išauklėjimo ir net katekizmo nesimokyta. Per dvi savaites jis buvo paruoštas pirmajai šv. Komunijai. Per katekizmo pamokas Nicolini kalbėjo: „Kad aš būčiau visa tai žinojęs, nebūčiau to padaręs, už ką dabar esu pasmerktas“. Visą laiką jis kaltino blogus kinus. „Oi daug bloga išmokstama kinuose! Kinuose rodoma šlykščiausias filmas. Argi galima tokiose aplinkybėse gerai galvoti?“ (Sch. Zuk., 1936, 27). — Tesiartina kiekviena siela prie Kristaus, nes Kristus mums yra viskas: jei nori žaizdą užgydyti — gydytojas; jei karščiu degi — šaltinis; jei nuodėmė sunkina tave — teisumas; jei pagalbos reikalingas esi — jėga; jei mirties bijai — gyvenimas; jei dangaus trokšti — kelias; jei tamsybių vengi — šviesa; jei valgio ieškai — maistas (Šv. Ambraziejus).

284. Susipratime katalikų stiprybė.

1935-IV-21 d. Joniškio laisvamaniai norėjo surengti viešą vakarą su prieštikybinio turinio vaidinimu. Vakaras buvo numatytas surengti Joniškio ūkininkų „Ramovės“ salėje, esančioje pieninės nuosavybėje. Tačiau kai kurie pieninės vadovybės nariai, susipratę katalikai, salės tokiam vakarui rengti nedavė. Be to, nutarė ne tik laisvamanių vakarams, bet ir jų susirinkimams salės neduoti (Rt. 1935, 96). — Anglijos laisvamaniai buvo įnešę eutanazijos įstatymo projektą, pagal kurį būtų lei-

džiama žudyti tuos ligonius, kurie atrodo nebeišgydomi. Tačiau tas projektas iš katalikų pusės susilaukė didelio pasipriešinimo ir buvo atmestas (Žem. Pr. 1937, 1). — Kas yra abejingas tiesai, gėriui, grožiui, šventumui, neišvengiamai vergaus geiduliams (Prof. Št. Šalkauskis, Studentų Dienos, 1938, 13).

285. Neleido vaidinti piktinančio veikalo.

1935 m. Landerneau (Prancūzijos šiaurės provincijoje Bretanijoje) miestelyje pasirodė skelbimai, kad netrukus atvyks į jų apylinkę būrys pasižymėjusių vaidintojų net iš paties Paryžiaus. Deja, pats veikalo vardas ir skelbimų paveikslai sakyte sakė, jog tie vaidintojai žada išjuokti katalikų tikėjimą, su dumblais sumaišyti kunigų garbę, apšmeižti ir išniekinti visa tai, kas bretonų katalikams yra brangu ir šventa. Gandas apie tai greitai pasklido visoje apylinkėje. Nurodytą dieną atvyko į Landerneau net keliolika linksmų svečių iš Paryžiaus. Bet koks didelis buvo jų nustebimas, kada jie pamatė, jog į miestelį rinkosi iš visų pusių ne vaikai, o šimtai vyrų, kaip ąžuolų. Vyrų banga įsiveržė į salę, ir pasigirdo drąsūs vyrų balsai: „Paryžiečiai, į Paryžių!... Mes neleisime jums nuodyti Bretanijos vaikelių!“... Netrukus reikėjo atkviesti ir policiją tvarkos padaryti. Bet ramūs Bretanijos katalikai jiems rimtai atsakė: „Nesibijokite! Nė vieno lango mes neišmušime! Nė vienos kėdės nesulaužysime! Bet to vaidinimo mes jokiu būdu neleisime rodyti mūsų šalyje!“... Atvykę gaisrininkai norėjo su vandeniu juos išsklaidyti, bet vyrai nė iš vietos nesijudino. Vaidintojai, pabūgę, prisižadėjo niekada savo gyvenime su panašiais teatrais nevažiuoti į Bretaniją (Žv. 1935, 10). — Pompėjoje (Italijoje) norėta suvaidinti vieną d'Annunzio veikalą, kuris įžeidžia tikėjimą. Tai užgirdęs užprotestavo vyskupijos valdytojas. Rengėjai perspėjimo paklausė ir nuo vaidinimo susilaikė (M. L. 1935, 39). — Geras [dalykas veido skaistumas, bet atvejų atvejais naudingesnis ir reikalingesnis sąžinės grynumas. Jį tepanaikina tik vienas dalykas, būtent, mirtinoji nuodėmė (Vysk. Būčys, Šlt. 1938, 7, 48).

286. Kinas — jaunimo tvirkintojas.

Vieno Pragos (Čekoslovakijoje) profesoriaus tyrinėjimo duomenimis, Europos filmų temos 1934 m. buvo: žmogžudystės (310 atsitikimų), vogimai (165), ginkluoti vogimai (104), prievartavimai (74), padegimai (43), apgavystės (14), plataus masto apgavystės (642), melagingi liudijimai (184), nepilnamečių suvedžiojimai (54), moterystės išardymai (405). 80% visų filmų pagrindinės arba šalutinės temos buvo nelaimingos jungtuvės. 70% nedorovės triumfo atvejų parodyta kaip nenormalus, liguistas veiksnys, o 30% — kaip normalaus gyvenimo

apraiška. Dorybių pabrėžimo, išidealizavimo arba bent šiokio tokio iškėlimo filmose visai nėra (Oss. Romano, 1935-III-17). — Buv. Austrijos „Filmų Instituto“ išleistoje brošiūroje yra surašyta 17000 įvairių filmų pavadinimų, kurioms dažniausiai vartojami šie žodžiai: nuotykis, naktis, moteris, meilė, nusivylimas, skandalas, karalius, mergina, ponia, milijonas, paslaptis, širdis... Filmų didvyrių „profesijos“ dažniausiai būna: įsilaužėjas, žudikas, neištikimas, savižudys ir t.t. (XX, 1936, 136). — Ne geriau ir kitur. Pav., japonų filmų cenzūra per vienerius metus iškirpo apie 300 metrų japoniškų ir užsieninių filmų, kur vaizduojamos aistringos pasibučiavimo scenos. Be to, 700 metrų iškirpta tokių filmų scenų, kur garbinami nusikaltimai ir apskritai tokios vietos, kur nusižengiama viešajai dorovei (Rt. 1936, 1936, 5). — Tėvas Lord savo knygelėje parodo, kad iš 185 filmų 107 vaizduoja biaurius ir kriminalistinius dalykus ir jų ateina pažiūrėti Amerikoje per savaitę 79 milijonai žmonių; šiame skaičiuje 39 milijonai vaikų, 228 milijonai per 13 metų amžiaus ir 11 milijonų jaunesnių (Žv. 1935, 7-8). — Amerikos psichiatro (dvasios ligų specialisto) Dr. Woodworth'o tyrinėjimų duomenimis, New Yorko vargšų kvartaluose liaudies mokyklų vaikai beveik kasdieną lanko kino teatrus. Australijoje 54% visų mokinių iki 15 metų amžiaus yra nuolatiniai kino lankytojai; Britų Indijoje — 79%, Japonijoje — 74%, Vokietijoje, Šveicarijoje ir Lenkijoje — 94%, Prancūzijoje — 87%. O Rusijoje net 96% vidurinių mokyklų mokinių yra nuolatiniai kino lankytojai (Osservatore Romano, 1935 III-17). — Geros filmos gali padaryti gilią dorinamą įtaką tiems, kurie jas žiūri. Jos ne tik kad atgaivina, bet gali sužadinti taurius gyvenimo idealus, duoti brangintinų minčių, suteikti gausių istorijos žinių ir parodyti savojo krašto grožybes, patrauklia forma iškelti tiesą, dorovę ir taurumą, ugdyti tautų, socialinių klasių ir rasių tarpusavio susipratimą, ginti teisingumą, išryškinti doros didingumą ir pozityviai prisidėti prie teisingos socialinės tvarkos sukūrimo pasaulyje (Pijus XI, Enc. Vigilanti Cura, 1936).

287. Angelo sargo didieji priešai.

Vienoje magometoniškoje legendoje sakoma, kad Dievas duodąs kiekvienam persekiojamam ir šmeižiamam angelą sargą, kuris betgi tuoj pasišalina, jei tik imama skųsti ir plūsti. Kai Henrikas Stanley grįžo iš Afrikos, jis tapo auka tokių žiaurių ir gerai parengtų šmeižtų, kad visi manė jo darbus būsiant visiškai sunaikintus. Jis nusipurtė dulkes ir teisingai pasakė: „Ta biauri sėkla paskatins mane ir ateityje kalbant apie kitus žmones būti kiek galima diskretiškam ir sąžiningam“ (Amžinoji šviesa ir žmonių tamsybės, W. Fr. Foersteris, 1937, 114 115). — Ginčų gali klausyti, bet ginče nedalyvauk. Saugok tave

Dieve nuo supykimo ir karščiavimosi net ir menkiausiame išsireiškime. Piktumui niekur neturi būti vietos, o labiausia teisingumo dalyke, dėl to, kad temdo ir drumsčia jį (Gogolis).

288. Padorumo Legijonas.

J. A. V. vyskupai, susirinkę Vašingtone, 1933 m. lapkričio mėn. nutarė gelbėti jaunimą nuo pražūties. Jų dėka šiandien Amerikoje gyvuoja didysis Padorumo Legijonas su šimtais tūkstančių ir net milijonais kovotojų prieš nedoras filmas. Čikagos dešimtys tūkstančių studentų išėjo į gatves su gražiausiais šūkiais, protestuodami prieš tvirkinančias filmas ir jų gamintojus. Prie katalikų prisidėjo daugelis ir protestantų bei kitų tikybų žmonių; dešinesnės žydų organizacijos irgi nusistatė prieš tvirkinančias filmas. Filmų gamintojams pastatyti šie reikalavimai: Nevalia įnešti į filmas žudymo technikos, nes tuo mokoma užmušti žmogų; nerodyti žiaurių žudymo pusių; nedaryti filmų, kur mokoma atkeršyti už padarytą blogą; nenešti į filmas plėšikų sugebėjimo išplėšti bankus, paslėpti pinigus, padėti po geležinkeliais ir namais dinamitą ir pan. Griežtai reikalauti, kad filmų gamintojai nevaizduotų jaunimą piktinančių dalykų: jokiu būdu nepateisinti moterystės ardytojų, nepataikauti svetimoterystei, o ypač nedėti scenų, kuriose aiškiai reiškiami lytiški jausmai ir nuodėmės; neleisti į filmas mergaičių ir moterų išvogimo demonstracijų, nes tuo paraginama žiūrėtojai prie bjauriausių kriminalistinių išsišokimų; nerodyti apnuogintų žmogaus lyties kūno dalių, nors tai būtų daroma higienos, operacijos, ar panašiais sumetimais; net mažų vaikų nevalia visiškai išnuoginti. Filmose turi būti vengiama biaurių žodžių, juokų, gestų ir dviprasmių judesių, ypač šokiuose. Šokių kostiumai turi būti tiek padorūs, kad pro juos nesimatytų erzinančių dalykų. Tikėjimo dalykuose negalima užgauti žmogaus jausmų, taigi nevalia pajuokti tikybos apeigų, giesmių, kunigų, procesijų ir pan. Griežtai draudžiama filmose užgauti tautinius kieno nors jausmus; pažeminant tautos vėliavą, papročius. Netinka filmose rodyti prasikaltėlių nužudymą, pav., pakorimą, į elektros kėdę sodinimą, žiaurų apsiėjimą, kūnų deginimą, vaikų, paukščių ir gyvulių kankinimą (Žv. 1935, 7-8). — Šis „kryžiaus žygis“ prasidėjo balandžio mėnesį, o jau gegužės mėn. pusėje jame dalyvavo 15 diecezijų ir beveik milijonas katalikų. Po to sekė Čikagos diecezija beveik su 1.159.000 katalikų, Bostono — 1.051.000, Clevelando — 548.000, St. Louis — 440.000 ir daugelis kitų diecezijų su dideliu katalikų skaičiumi. Birželio mėn. viduryje 72 diecezijos, jų tarpe New Yorko su 1.273 000 katalikais ir Brooklyno su 1.078.000 katalikais, dar tebedirbo parengiamuosius darbus. Birželio mėn. pabaigoje prie boikoto prisidėjusių arba į legijoną įstojusių skaičius buvo 5.935.000. Vien Filadelfijoje

butų turėję užsidaryti 450 kino teatrų, jeigu jų savininkai nebūtų susitarę su Bažnyčios atstovais ir jeigu šie nebūtų boikoto sušvelninę. Todėl nenuostabu, kad didieji filmų magnatai, kurie pirmiau buvo nusprendę steigti 2 milijonų dolerių fondą kovai su minimu kryžiaus žygiu, pagaliau pasijuto esą priversti pradėti derybas su vyskupų konferencijos, posėdžiavusios Cincinaty liepos mėn. pradžioje, vedamuoju komitetu. Filmų pramonininkai nusprendė įvesti savo cenzūrą, kurį pirmutinė peržiūrės filmas, ir pakeisti filmų produkcijos (gamybos) programą (Rt. 1934, 179). — Organizacija yra geras ir naudingas dalykas. Nėra upės srovės be jos vagos. Bet organizacija be gyvos ir liepsnojančios dvasios yra upės vaga be vandens. Pasaulio miegodamas neužkariausi (Emilis Fiedleris, Defenzyva ar ofenzyva? III, 1938, 72-3).

289. Mirties akivaizdoje atšaukė šmeižtą.

Annecy mieste, kur gyveno malonusis vyskupas šv. Pranciškus Salezietis, apsigyveno visiems žinoma ištvirkėlė, viešai piktindama žmones. Ten ją parkvietė vienas ištvirkęs didikas. Vyskupas ją privačiai įspėjo, paskum pagrasino, bet tatai nieko nepadėjo. Pagaliau, rūpindamasis pavestomis sielomis, iš sakyklos savo ganomiesiems nurodė vilko pavojų. Žinoma, begėdė moteriškė įšėlo, bet ypač įtūžo ją parkvietęs didikas bei visi, kurie šnaira akimi žiūrėjo į vyskupą. Tasai didikas mokėjo gerai padirbti kitų parašus. Todėl jis parašė pramanytą vyskupo laišką tai paleistuvei su padirbtu jo parašu. Tame laiške vyskupas, esą, atsiprašąs ištvirkėlę dėl pasakyto prieš ją pamokslo, teisindamasis, kad tatai daryti jis turėjęs, norėdamas apsisaugoti nuo bet kokio žmonių įtarimo. Toliau laiške vyskupas, esą, meiliais žodžiais kviečiąs ištvirkėlę ateiti į nurodytą vietą, norėdamas su ja susitikti. Žodžiu, laiškas pats bjauriausias, kokį tik gali išgalvoti blogos valios žmogus nekaltajam apšmeižti. Taip parašytą laišką šis be sąžinės žmogus parodo paleistuvei ir jai liepia skleisti gandus, kad, esą, jis iš jos prievarta išplėšęs vyskupo jai rašytą laišką. Ištvirkėlė veidmainingai skundėsi dėl tariamai jai padarytos skriaudos visiems pasileidusiems vyrams. Šie gi spauste spaudė didiką grąžinti jai atimtą laišką. Bet šis pasileidėlis atsisakė tatai padaryti, veidmainingai teisindamasis, esą, tai padaryti jam neleidžianti vyskupo garbė, kurią jis norįs apsaugoti. Savaime suprantama, kaip labai buvo apšmeižtas Genevos vyskupas, kurį pats popiežius, karalius bei kunigaikščiai taip gerbė, o tikintieji, kaip tėvą, nuoširdžiai mylėjo. Priešai su džiaugsmu tikėjo šmeižtui; prieteliai su skausmu širdyje pradėjo abejoti. Kilo didžiausias sumišimas: jei vyskupas yra sugedęs, kuo dar mums belieka pasikliauti. Šventasis vyskupas buvo

labai sujaudintas tokios jam padarytos neteisybės, tačiau savo nekaltybę sudėjo į Dievo rankas. Bet kaip Viešpats tik po dviejų metų išvadavo iš kalėjimo nekaltai įskųstą skaistųjį Juozapą Egiptietį, taip ir savo tarnui Pranciškui trejus metus leido pasilikti šio pažeminimo ugnyje. O tada Dievas jau padarė teismą jo persekiotojams. Minėtasis ištvirkęs didikas, visų šių bjauriausių šmeižtų autorius, vienoje kelionėje staigiai susirgo. Kaime nerasdamas kur patogesnės vietos, buvo priverstas sustoti vyskupijai priklausančiuose namuose. Atvykę gydytojai jau nematė jokios kitos išeities, kaip tik patarti sutvarkyti savo sąžinės reikalus. Tada šis šmeižikas viešai, prie visų akių, prisipažino pats išgalvojęs visą šį šmeižtą, jį dabar atšaukė ir nuolankiausiai prašė visus stovinčiuosius, kad jie, būdami šio atšaukimo liudininkai, kitiems skelbtų vyskupo nekaltumą ir jį patį teiktųsi jo vardu atsiprašyti. Ir taip jis mirė didžiausių skausmų kankinamas. Šventasis vyskupas, visa tai užgirdęs, verkė šio savo priešo, kaip Dovydas verkė savo nedėkingo sūnaus Absalomo, ir už jo sielą viešai prašė tikinčiuosius pasimelsti (Šv. Pranc. Sal., J. Packevičius, Marijampolė, 1936). — Piktintojas daugiau gali padaryti bloga, negu švenčiausias kunigas gera (Vysk. Paltarokas, Vadovas, II, 1932, 129).

290. Mados — tuberkuliozo didintojos.

Amerikos kovai su tuberkuliozu draugijos „Wisconsin Tuberculosis Assotion“ kongrese (New Yorke, 1927) daugybė gydytojų patiekė statistikas, rodančias, kad moterų tuberkuliozininkių mirtingumą labai padidina jų neprotingos mados ir perdėtas šokių mėgimas. Mintingumas tuberkuliozininkių tarp 16 26 metų vis didėjąs. 1915 m. J. A. V. moterų tuberkuliozininkių mirdavo 3,8 nuošimčiais daugiau, negu vyrų, o 1927 m. — jau 19 nuoš. (P G. 1936, 49). — Nepadorios drabužių mados įžeidžia gražiausias moterų sielos savybes: padorumą, kuklumą, kilnumą; jos įveda į žmogaus vertybę žeminančią vergiją (Lietuvos Vyskupų Ganytojiškas Raštas, 1928).

291. Iš didelio rašto išeina iš krašto.

Prieš kurį laiką Amerikoje ir Anglijoje kažin kokie „grožio daktarai“ prasimanė, kad moterys, norinčios suliesėti, būti lieknos ir išlaikyti jaunystės grožį, turinčios kasdieną valgyti šieną. Kino artistės, turtuolių žmonos ir šiaip dykaduonės tuojau pradėjo naudotis naujais „vaistais“. Didmiesčių kavinėse, restoranuose ir didesnėse krautuvėse tuojau imta pardavinėti „šieną moterims“. Už vieną svarą moterims tinkamo šieno pardavėjai ėmė po 3 dolerius (18 litų). O apsukrūs „grožio daktarai“ nurodinėjo, koks šienas tinka, kaip jį valgyti ir t.t. Už

tai jie taip pat gavo gerus atlyginimus. Nors rimti gydytojai protestavo prieš šieno valgymą, o laikraščiuose šieno ėdikai buvo visaip išjuokiami, bet pakvaišusios madų sekėjos į tai nekreipė dėmesio (M. L. 1936, 40). — Ten, kur nėra idėjos kokia nors prasme, negali būti ir grožio, nes grožis, šiaip ar taip, visada yra idėjos išreiškimas neregimuoju pavidalu (Prof. St. Šalkauskis).

292. Kova prieš mažas kojas.

Pekino burmistras 1935 m. visokiais būdais kovoja prieš barbarišką (nežmonišką) moterų paprotį, kur tėvai savo dukterims įrakindavo kojas iš mažens į mažas kurpeles, kad jos būtų mažutės, nes Kinijoje tai laikoma labai gražiu dalyku. Ši kova jau nebe pirmą kartą paskelbta. Pirmieji, kurie pakėlė balsą prieš mažų kojų paprotį, buvo katalikų misijonieriai, ypač apaštališkasis Šiwantze vikaras Mongolijoj Mrs. Daguin. 1850 m. jis išleido instrukciją krikščionims prieš mažas kojas, kur jis nurodinėja to papročio kvailumą, kad tai Sutvėrėjo prigimties gadinimas, kurs, be to, sudaro daug nepatogumų kūnui ir sielai, nes suaugusios merginos su vaikų kojomis sunkiai gali vaikščioti ir rimtai darbą dirbti (Šit. 1935, 40) — Raudamas gėlei lapelius, tu nejsigyji jos grožio (Rabindranat Tagore).

293. Moralinis bolševizmas.

Kad moderniški šokiai savyje yra blogi, rodo jų kilmė ir net vardas (Džimi, pavyzdžiui, reiškia „moters marškiniai“). Kiti dar biauriau vadinasi. Daugumas moderniškų šokių savo pradžią turi laukinių negrų nakties orgijose (nepadoriuose pasilinksminimuose). Tango yra atsiradęs Argentinos gatvės valkatų smuklėse. Viename vokiečių kalba leidžiamame žurnale vienas universiteto prolesorius įdėjo kai kurių moderniškų šokių figūrų tyrinėjimus. Įdėtuose 8 braižiniuose labai vaizdžiai matyti, kaip tai gudriai tvirkintojų yra sumanyta šiais šokiais žadinti geidulingumą ir aistras. — Austrijos vyskupai 1923 m. laiške j viso krašto katalikus sako: „Draug su popiežiais Benediktu XV ir Pijumi XI ir mes, Austrijos vyskupai, griežtai smerkiame vadinamuosius moderniuosius tarptautinius šokius, kurie, mūsų nelaimei, įsiskverbė j daugelį krikščioniškų šeimų... Tokiais šokiais pirmon galvon yra: fokstrotas, tango onestepe, džimi... Tačiau tų šokių įvardijimas nėra dar pilnas jų išskaitymas. Mes skelbiame šiuos šokius visiškai nesutaikomus su krikščioniškais doros įstatymais, sunkiai nuodėmingais, nešančiais didelį papiktinimą...“ — Lietuvos vyskupai 1928 m. laiške rašo: „Paskui begėdiškas madas eina nepadorūs naujos gadynės šokiai, tie ryškiausi liudininkai mūsų dienų civilizacijos išsigimimo. Juk tie šlykštūs šokiai yra ne kas kita, kaip grįžimas

į laukinių žmonių papročius, tai visiškas kilnesnio dvasinio elemento žmoguje pavergimas, tai liūdnas žmonių sielos ir skonio sumenkėjimas...“ — Panašiai išsireiškė Vokietijos bei Prancūzijos vyskupai. — O štai keleto mokslo vyrų žodžiai: Žymus daktaras G. L. C. Bernard tvirtina, „kad moderniški šokiai gamina daugybę kūniškų ir dvasinių sukrėtimų ir kad jie yra tas pavojus, su kuriuomi reikia rimtai kovoti, tai toji nelaimė, kurią reikalinga tuoj pašalinti“. Vuillermet (sk. Viuerme) sako: „Moderniški šokiai yra ne kas kita, kaip moralinis bolševizmas; tai nuodai. Reikia drausti tai, kas užmuša". O garbingas Lietuvos universiteto profesorius St. Šalkauskis įspėja: „Moderniški šokiai yra apraiška ne to barbarizmo, kuris turi prieš save kultūrėjimo perspektyvas (pramatymą), bet to, kuris atsiranda išsigimimo išdavoje ir todėl veda nejučiomis net jauniausias savo aukas į ankstybą senatvę ir ūmą suirimą" (Šlt. 24, 372).

194. Tikslas nepateisina priemonių.

Visokių lošimų įstaiga Monte Carlo yra vienas svarbiausių pajamų šaltinių mažosios Monaco valstybėlės (Pietų Europoje). Užėjus krizės metams ir nebesilankant pasaulio turtuoliams lošti, Monte Carlo ėmė bankrutuoti. Tada Monaco advokatas Bonaventūre sumanė tris negražius būdus vilioti į Monte Carlo pasaulio turtuolius, ieškančius nieku nevaržomos laisvės ir visokių nepaprastumų. Pirmiausia, Monte Carlo turjs pasidaryti Europos centras moterysčių išsiskyrimo, kaip Amerikoje tokiu centru yra Reno (Nevados štate). Antra, Monaco valstybėlė turinti įrengti biblioteką visų uždraustų ir konfiskuotų knygų, politinio, pornagrafinio (nedorovingo) ir pan. turinio, kurios būsiančios didžiausi atrakcija (trauka) turistams ir viso pasaulio mokslininkams. Pagaliau, Monaco turinti pasidaryti... nudistų (nuogųjų) kolonija (P. G. 1935, 24). — Turtuolis, užmiršęs Dievą, ne tik amžinybę praranda, bet, turtų prislėgtas pačiame dugne, praranda savo laikinąjį gyvenimą, savo dabartinę sielą, savo dabartinę žemišką laimę (Papini).

195. Katalikų protestai paveikė.

Amerikoj viena kavos prekybos įmonė surengė pagarsėjusios artistės Mae West radio vaidinimą, per kurį ta artistė pajuokė Šv. Raštą. Dėl to milijonai Amerikos katalikų pasiuntė protestus ir nustojo pirkti tos įmonės kavą. Tie protestai taip paveikė, kad Federalinė Radio Komisija pareikalavo tos artistės kalbų nuorašo, pasiryždama visai uždrausti jai per radio kalbėti (1938, 3, rik.). — Neklystų, jei kas sakytų, jog visi mūsų laikų blogumai ir apverktina būtis yra blogos spaudos vaisius (Leonas XIII).

XX. ŽMOGAUS DRAUGAI

„Palaiminti romieji, nes jie paveldės žemę".
Mat S,h.

296. Gamtos globos diena.

Spalių mėn. 4 diena viso pasaulio švenčiama kaip gamtos globos diena. Ji yra siejama su šv. Pranciškaus vardu. Visas jo gyvenimas buvo kupinas gamtos meilės. Šv. Pranciškus pats buvo poetas. Jo gražiausias kūrinys yra „Saulės giesmė". Ją gieda Italijos mokyklose. Katalikų Bažnyčia jį laiko šventu, o visas pasaulis — Gamtos Globėju. Anglija buvo pirmoji valstybė, kuri išleido įstatymą prieš gyvulių kankinimus (1882 m.). Ten įsisteigė pirmoji pasaulyje gamtai globoti draugija (1824 m.). Taip pat padarė ir Vokietija. Joje susiorganizavusios draugijos sudarė „Vokietijos gyvuliams globoti sąjungą" (1879 m.). Italija, kurioje žudomi yra tūkstančiai mūsų mielų giesmininkų, taip pat neatsilieka; italai turi gyvuliams palankius įstatymus (1913 m.). Neatsilieka nė bulių kautynių šalis Ispanija. Ji taip pat išleido gyvuliams globoti įstatymus ir turi atitinkamas draugijas. Neskaitant prieškarinio rusų įstatymo, Lietuvoje veikia gyvuliams apsaugoti nauji įstatymai (1934 m.). Gyv. globoti draugija turi 40 savo skyrių ir per 720 narių. Jau turime rezervatų, t. y. vietų, kur nekliudomai gyvena gyviai ir augalai (Punia, Kamšos šlaitai, Žuvintos ežeras, Užmario kopos). Panašių įstatymų ir draugijų yra Amerikoje, kur yra daug rezervatų, parkų. Azijoje gyvulių globos sargyboje stovi dievai Buda ir Brama, drausdami žudyti gyvulius. Yra ir draugijų pasaulinio masto. Pav., „Gamtos ir paukščių bičiulių draugija". Ji turi savo žinioje jau per 300 pasaulio įvairių centrų Europoje, Azijoje, Afrikoje, Amerikoje (XX. 1936,86).— Juo stipriau žmogus susiduria su gyvenimo tikrenybe ir jį supančia gamta, juo aiškiau jaučia, kad tik Sutvėrėjas tegali mums duoti jėgų gyvenimui pakelti (Foersteris).

297. Šv. Pranciškaus avinėlis.

Geri žmonės dovanojo Šv. Pranciškui Asyžiečiui avinėlį. Šventasis avinėlį priėmė ir juo rūpinosi, nes jis gyvulius labai mylėjo. Avinėlis greit priprato, buvo jaukus ir sekiojo Šventąjį kaip šuniukas. Kai šv. Pranciškus su broliais melsdavosi,

kalbėdamas brevijorių, avinėlis buvo su jais kartu. Kai giedodavo „Te Deum laudamus“, avinėlis pradėdavo bliauti jiems pritardamas. Šv. Mišių metu broliai palikdavo avinėlį už bažnyčios durų, kur jis ramiai stovėdavo. Per pakylėjimą avinėlis atsiklaupdavo ant kelių ir nusilenkdavo (Šv. Pr. V. 1834, 2, 40). — Kartą šv. Pranciškus eidamas su vienu broliuku užgirdo lakštutę suokiant. Pakaitomis su ja, Šventasis ėmė giesme garbinti Aukščiausiąjį (M. L. 1936, 39).

298. Paklydęs avinėlis.

Šv. Kamilius de Lellis kartą rado griovyje naujai gimusį avinėlį, matyt, piemenų užmirštą. Jis nusėdo nuo arklio, pasiėmė avinėlį, susupė į paltą ir nunešė į artimiausią avidę. — Kitą kartą pakelėje jis užtiko šunį su sulaužyta koja. Jis tuo gyvulėliu pasirūpino, duodavo jam maisto. Išvykdamas iš tos vietos paprašė, kad kiti juo rūpintųsi. „Aš pats turiu nesveiką koją“, kalbėjo jis „ir žinau, kaip blogai, kai negaliu laisvai vaikščioti“. — Garsūs rašytojai irgi mokėdavo džiaugtis gamta. Adolfas Rettė rašė: „Atiduočiau visus pasikalbėjimus apie meną, kad tik galėčiau suprasti, ką vėjas ošia beržų ir pušų šakose" (XX. 1936, 86).

299. Šuo privertė apžadą išpildyti.

Vienas katalikas buvo vedęs nekatalikę žmoną. Ši buvo jam pasižadėjusi pereiti į katalikų tikėjimą, bet vis delsė pažadus išpildyti, delsė iki pat vyro mirties. Vyras mirdamas padovanojo klebonui šunį. Po laidotuvių velionies šuo kas naktį 12 valandą pabėgdavo iš savo naujojo šeimininko ir kaukdavo iki 1 valandos po langais savo buvusios šeimininkės, neduodamas jai miegoti. Ji pasiskundė klebonui. Klebonas liepė šunį uždaryti. Bet atėjus 12 valandai, šuo tol draskėsi ir daužėsi, kol pabėgo kaukti savo valandą. Našlė šuns elgesyje įžiūrėjo Dievo pirštą, primenantį ištesėti duotąjį pažadą, ir pradėjo vaikščioti pas kleboną rengtis krikštui ir šv. Komunijai. Nuo tos dienos, kada ji buvo iškilmingai priimta į Katalikų Bažnyčią, šuo liovėsi kaukęs (Sursum Corda, 1936, 3). — Neleisk savo vaikams vabzdžius žudyti: tuo prasideda žmogžudybė (Pitagoras).

300. Šuo išgelbėjo gyvybę.

Pas vieną Raudonės valsč. ūkininką iš kažin kur atklydo didelis vilkų veislės šuo. Ūkininkas, nenorėdamas jo maitinti, paliepė samdytam piemenukui jį valtele perkelti į kitą Nemuno pusę. Berniukas, laimingai persiyręs ir paleidęs šunį, grįžo atgal. Kiek paplaukėjus, valtelė prakiuro, ir ėmė vidun veržtis vanduo. Berniukas skubėjo irtis į krantą, bet nesuspėjo. Į vai-

telę tiek pribėgo vandens, kad pradėjo skęsti. Išsigandęs berniukas ėmė šauktis pagalbos, bet nieko arti nebuvo. Užgirdęs šauksmą, šoko šuo į vandenį ir, įsikandęs už švarko berniuką, vos gyvą ištraukė jį į krantą (Šlt. 1935, 37). — Gyvulių gailėjimas taip ankštai susijęs su būdo gerumu, kad drąsiai galima tvirtinti, jog žmogus, žiaurus gyvuliams, negali būti geras žmonėms (Šchopenhaueris).

301. Stebėtinas delfinas.

1904 m. Naujosios Zelandijos parlamentas priėmė įstatymą, kuriuo buvo griežčiausiai draudžiama gaudyti ar kaip kitaip skriausti delfiną (jūrų gyvulį) „Jokūbą“. Delfinas gyveno siaurame Pelorcis sąsiauryje prie Kaimahi uosto. Vietiniai jūrininkai jį vadindavo Kia Kia-Varo („Daug gražesnis už patį Jokūbą“). Delfinas sau linksmai pliaukšėdavo sąsiaurio bangomis ir laukdavo, kol atplauks laivas iš Wellingtono į Distoną arba Nelsoną. Pamatęs į sąsmauką įplaukiantį laivą, delfinas tuoj atsirasdavo laivo priešakyje ir jį laimingai pravesdavo pro pavojingą vietą tarp Naujosios Zelandijos ir mažutės Urvilio salelės, kur be jo pagalbos nedrįsdavo plaukti nė vienas laivas, nes čia labai daug povandeninių uolų ir nerami jūra. Praleidęs laivą, delfinas vėl grįždavo į savo „buveinę“ ir laukdavo kito. Tokiu būdu šis delfinas pasidarė jūrininkų gelbėtoju. Kartą atvykę kažin kokie keliautojai, apsiginklavę harpūnais, mėgino pagauti garbingąjį delfiną, bet laiku juos pastebėję jūrininkai - visus nulinčiavo (nužudė) vietoje. Po šio žiauraus įvykio Naujosios Zelandijos parlamentas išleido įstatymą, skaudžiomis bausmėmis draudžiantį liesti delfiną. 1936 m., didžiausiam jūrininkų liūdesiui, minėtas delfinas nugaišo (XX, 1936, 124). — Be įsakymų vykdymo negali būti jokios tvarkos (Vysk. Paltarokas, Vadovas, II, 1932, 108).

302. Dramblys po 20 metų pažino savo augintoją.

Vieno Indijos miesto gatve iš teismo į kalėjimą policininkai varėsi penketą suimtųjų indų, kurie buvo nuteisti už pasipriešinimą anglų policijai. Vienoje gatvėje sargybiniai ir kaliniai sutiko milžinišką dramblį, ant kurio nugaros puošnioje sėdynėje sėdėjo kažin koks indų turtuolis, o ant dramblio sprando — vadovas su geležine lazda. Staiga dramblys sustojo priešais sargybinius ir nejudėjo nė iš vietos. Kai sargybiniai norėjo pasukti kalinius į šalį, dramblys piktai subaubė ir pradėjo trypti kojomis. Paskum jis ištiesė straublį, juo perbloškė du policininkus, nutvėrė vieną kalinį per pusiau, iškėlė jį aukštyn ir pradėjo bėgti tolyn, nešinas pagrobtąjį kalinį. Visi traukėsi jam iš kelio, bijodami patekti po milžino kojomis, o policininkai nedrįso šauti, kad nepataikytų į nekaltus žmones. Dram-

blui bėgant per miestą, jo vadovas norėjo jį sulaikyti ir su geležine lazda pradėjo skaudžiai mušti jį per galvą. Tada dramblys sustojo, paleido kalinį, vienu straublio mostelėjimu nubloškė nuo sprando vadovą, vėl nutvėrė kalinį, užkėlė jį ant sprando ir riaumodamas išbėgo iš miesto. Taip nesustodamas jis nubėgo apie 40 kilometrų, kol visai pavargo. Čia vėl nukėlė kalinį nuo sprando ir pradėjo prie jo meilintis. O dramblio savininkas išsigandęs žiūrėjo į tą sceną. Vėliau paaiškėjo visa paslaptis. Kalinys, vardu Brindabanas, buvo paprastas kaimietis. Prieš 23 metus jis su tėvu rado miške mažą drambliuką, vos gyvą, nusilpusį iš bado. Matyt, jo motiną buvo kas nors sugavęs. Drambliuką jis užaugino ir labai mylėjo. Bet vargo verčiamas pardavė jį turtuoliui už 200 dolerių. Vėliau dramblys ėjo iš rankų į rankas. Ir štai už 20 metų jis pamatė savo augintoją, pažino jį ir pagrobė iš policijos. Dabar jis nenorėjo skirtis nuo Brindabano ir neprileido prie jo nė vieno žmogaus. Tada dramblio savininkas, turtingas kunigaikščiukas sumokėjo už Brindabaną pabaudą, tuo išpirko jį iš kalėjimo ir paskyrė dramblio vadovu (M. L. 1936, 46). — Kai meilė viešpatauja, nėra rašytos teisės (François Marriac, Prancūzų Akademijos narys, „Jėzaus gyvenimas“, 1936, 168).

303. Ypatingai vieversių mėgiamas miestas.

Aberdeeno miestas, Škotijoje, laikomas ypatingai vieversių mėgiamas štai dėl šitokios priežasties. Prieš kelerius metus kovo mėnesio pabaigoje kilo smarkus viesulas ir pūga. Visos aukštumos buvo taip storai padengtos sniegu ir ledu, kad paukščiai buvo priversti pasitraukti į žemumas prie jūros. Laukai pajūryje buvo aplipę paukščiais. Pajutę tai, žmonės ėmė pulkais traukti paukščių tinklais, kilpomis ir šautuvais medžioti. Daugybės paukščių buvo suimta gyvų ir nugabenta į Londono ir kitų miestų prekyvietes. Vienas ponas, išėjęs pasivaikščioti, užtiko siūlant didelį pilną paukščių narvą. Narvas buvo nežmoniškai paukščių prikimštas. Paukščiai buvo baisiai išsigandę ir daužės stengdamies išsprukti. Ponui jų taip pagailo, kad jis visus juos atpirko ir parsinešė namo į sandėlį. Ten buvo ir kur paskraidyti, ir ko palesti ir atsigerti. Paskum jis pasisiūlė atpirksiąs visus prekyvietėse parduoti gaudomus paukščius prekyvietės kainomis. Šitokiu būdu jis surinko apie tūkstantį paukščių. Tuos jis suleido į didelį kambarį, kur jie buvo, palyginti, laisvi ir turėjo iki soties lesti. Pasakojama, kad triukšmas, kurį paukščiai sukeldavę kas rytą savo giesmėmis, kurtinte kurtindavęs. Esą, prie tų namų susirinkdavo pulkai paukščių pasiklausyti. Pagaliau bjaurūs orai praėjo, saulė vėl ėmė šviesti, ir laukai skaisčiai sužaliavo. Tada geraširdis žmogus, kuris buvo pralaikęs paukščius, atidarė kam-

bario langus, ir paukščiai linksmu pulku išskrido. Kildami į šviesų šiltą orą ir skrisdami į gretimus laukus ir miškus, jie čirškėjo ir čiulbėjo. Ir ten jie ėmės suktis lizdus ir perėti kiaušinius. Šiandieną visoje Aberdeeno miesto apylinkėje skamba vieversių giesmė (Skautybė berniukams, 1934, 169 -- 70).— Sokratas sako, kad žmonėms, daugiau nieko nenorintiems, kaip tik pasidaryti gerais, yra lengvas kiekvienas mokslas (Ciceronas).

504. Nežmoniški palinkimai.

Suomijos mieste Abo automobilis suvažinėjo šunį. Vargšas šunelis vargais negalais įšliaužė į kaimyninio namo kiemą. Čia cypiantį šunį pastebėjo penkiolikių metų namų savininko sūnus ir pradėjo mėtyti į jį akmenimis, o paskum apipylė jį verdančiu vandeniu. Tai pastebėjo vienas valdininkas ir pranešė policijai. Policija patvirtino, kad tai plačiai žinomas savo žiaurumu vaikinas, ir teismas nusprendė viešai turgavietėje jį nuplakti. Sprendimas buvo toks: „Nepagelbėdamas savo Sutvėrėjo kūriniui, kurs prašėsi tavo pagalbos, net nežmonišku būdu jį nuskriausdamas, įžeidei Sutvėrėją ir todėl užsitarnavai penkiolikos rykščių bausmę“. Bausmę buvo įvykdyta rytojaus dieną (Lapot, III, 218-19). — Saugoti žmogaus garbę — tai yra budriai saugoti godų ir nemandagų gyvulį savyje, akylai žiūrėti, kur jis nori išsiveržti žodžiu, judesiu ar darbu (F. W. Foersteris).

505. Katės kerštas.

Vienas trečių metų ūkininko vaikas, vyresniųjų nesant troboje, pagriebė mažą kačiuką ir įmetė į liepsnojantį pečių. Katė matė, kaip jos vaikas gyvas pečiuje degė, gailiai niauksėjo, bet jo išgelbėti negalėjo. Tuojau pasigriebė likusius du kačiukus ir išsinešė iš trobos. Naktį, kai visi sumigo, katė įšoko į negailestingojo berniuko lovutę, prisėlinusi įsikabino dantimis į jo gerklę ir tol kando, kol vaikas buvo nebegyvas. Rytą tėvai rado sustingusį kūdikį su perkąsta gerkle (Lapot, III, 218). — Šv. Pranciškus Asyžietis rastus ant kelio sliekus numesdavo į šalį, kad kas jų nesumindžiotų (M. L. 1936, 39).

506. Katės žygiai vaikus gelbėjant.

Vieno Zarasų piliečio, kuris paežerėje laikė eksploatuojamą (naudojamą) nedidelę pirtį, katė atvedė vaikus ir tiems vaikams maitinti pradėjo piauti viščiukus. Seimininkas supyko ir nutarė katę nubausti. Jis kačiukus nuvežė į salą, kuri nuo pirties buvo už puskilometrio. Katė, matyt, užgirdo ten vaikus klykiant ir vieną dieną išnyko iš namų. Kitą dieną ji namo pargabeno vieną vaiką. Perplaukti per ežerą pačiai, paskum atgal su vaiku ir jį atnešti namo, matyti, jai buvo labai sunku, nes ji po to gulėjo dieną paslika. Bet, atsigavusi, ji atsinešė

antrą kačiuką ir paskum trečią. Katė sirgo, sulyso, bet savo padarė. Tai buvo apie 1926 m. („Liet. Žin." 1936, 102). — Didelė gamtos mylėtoja buvo Kūdikėlio Jėzaus šv. Teresėlė. Iš jos knygos „Vienos sielos istorija" patiriame štai ką: nekartą ji, būdama mažytė, pasišalindavo nuo žaidžiančių draugių būrelio. Landžiodama tarp medžių ir krūmų ji ieškodavo nukritusių negyvų paukštelių ir juos iškilmingai visus vienose „kapinėse" užkasdavo (M. L. 1936, 39).

307. Beždžionės nubaudė užmušėjus.

Bengalų krašte (Indijoje) piktadariai apvogė ir užmušė klajojantį muzikantą. Buvusios su muzikantu beždžionės įšoko į medį ir stebėjo, kas vyksta. Kuomet piktadariai užkasė savo auką ir pasišalino, beždžionės nulipo žemyn, ėmė šokinėti ir staugti aplink savo šeimininko kapą. Važiavusieji pro šalį sustojo ir, pamatę kas atsitiko, pranešė policijai. Įtarti asmenys buvo sugauti. Ir kuomet juos atvedė prie beždžionių, beždžionės šoko juos draskyti, keršydamos už muzikanto nužudymą (L. Ž. 1937, 162). — Goethe garbino gamtą, nes iš jos kiekvienu atsidūsėjimu, kaip sakė jis, įtraukdavęs naujo gyvenimo (M. L. 1936, 39).

308. Šuns testamentas.

Didžiajam karui Lietuvoje siaučiant, prie vieno didesnių vieškelių, po kelrodžio ranka buvo rastas „pasikoręs" šunelis, nasruose laikąs šitokį rašytą testamentą: „Aš vargšas šunelis, Margis, nuo gimimo dienos per 10 metų ištikimai savo šeimininkui tarnavau savo drabužiu, savo avalyne; tarnavau ne tik dienomis, bet ir naktimis. Algos nesiderėdavau ir nieko negaudavau. Šiam karui ne dėl mano kaltės kilus ir vokiečių kaizeriui pinigų pritrūkus toliau kariauti, pareikalavo ir už mano galvą iš manęs 10 markių. Mano šeimininkas taip buvo neturtingas ir karo suvargintas, kad vos galėjo už savo galvą užsimokėti. O man tam reikalui niekas pinigų neskolino. Buvo žadėjusi višta mane gelbėti ir jau buvo besudedanti slaptoje vietoje apie dvidešimt kiaušinių, bet, mano nelaimei, vokiečiai kiaušinius surado ir žalius išgėrė. Nebuvo kas toliau bedarą. Nenorėdamas toliau savo šeimininką varginti, nutariau čia pasikarti. Bet nenorėdamas, kad dėl mano palaikų kiltų kokių nesusipratimų, savo likusį turtą šiaip paskirstau: savo odą paskiriu savo šeimininkui kailiniams; lovelį, iš kurio aš ėsdavau, pavedu šeimininkei mažiems paršeliams šerti; savo mėsą paskiriu alkaniems vokiečių kareiviams konservams dirbti; savo būdelę ir patalynę pavedu savo geradarei vištai kiaušiniams dėti, o virvę, kuria būdavau pririštas, paskiriu vokiečių kaizeriui, karą pralaimėjus, pasikarti". Šis testamentas tikrai vokie-

čių okupacijos metu buvo rastas pakarto šuns nasruose. Vokiečiams įsakius mokėti šunų šeimininkams po 10 markių nuo šuns pagalvę, juokdariai pakorė šunį ir į jo nasrus įdėjo šį testamentą. Vokiečių žandarai, radę šį testamentą, nusigabeno į komendantūrą, kur buvo išverstas į vokiečių kalbą (Ūk. 1934, 8). — Įstatymai jei blogi, visuomenė bus dar blogesnė (G. Palau).

309. Buldogas išgelbėjo paštininką.

Vakarų Virdžinijoje paštininkas Džonsonas vyko į kažin kokias tuščias kasyklas, kur seniau kasdavo anglis, pasirūpinti kuro. Staiga įvyko akmenų griūtis, ir akmenys užpylė ir nelaimingąjį. Džonsonui priklausąs buldogas ėmė labai nerimti, kad šeimininkas greit negrįžo namo. Išmintingasis šuo pėdsakais nuėjo į kasyklas ir surado akmenų užpiltą šeimininką. Šuo sugrįžo atgal į namus ir tol kaukė, kol jam pavyko į nelaimės vietą nuvesti vieną Džonsono kaimyną. Tuoj buvo pradėti gelbėjimo darbai. Po didelių sunkumų nelaimingąjį paštininką pavyko išgelbėti (L. Ž. 1937, 43). — Niu-Džersi mieste, Amerikoje, per gaisrą žuvo viena senmergė. Suradus testamentą, pasirodė, kad savo turtą, apie 300.000 litų, ji palikusi šuniui, kuris buvęs jai „ištikimiausis draugas pasaulyje“ (Rt. 1933, 263).

310. Šuo papiovė čigoną, gelbėdamas kūdikį.

Lenkijoje, Čekaje kolonijoje viena moteris, išeidama į lauką darbuotis, savo dviejų metų dukrelę paliko saugoti išdresiruotam (išmokytam) ir stipriam šuniui. Kada iš lauko sugrįžo pietų, pamatė pasibaisėtiną vaizdą: šalia kūdikio vygės (lopšio) su peiliu rankoje gulėjo negyvas čigonas, kiek toliau iš baimės pusgyvė čigonė ir šuo. Paaiškėjo, kad dalykas atsitiko taip. Įėjusi į trobą čigonė norėjo prieiti prie vygėje gulinčios mergaitės. Šuo, jausdamas savo pareigą, šoko ant čigonės ir parsimetė ant grindų. Užgirdęs triukšmą, greitai puolė į vidų čigonas ir, gindamas savo žmoną, smarkiai spyrė šuniui, o šis, palikęs čigonę, šoko ant jo. Čigonas išsitraukė peilį ir juo sužeidė savo priešininką. Tada tai ir prasidėjo kruvina kova. Nors vyras buvo stiprus ir ginkluotas peiliu, tačiau šuo buvo stipresnis, — jį parsimetė ir visiškai sukramtė. Apsidirbęs su čigonu, puolė prie čigonės ir, ją parsimetęs, saugojo, iki sugrįš iš lauko namiškiai. Šie sugrįžę čigonę surišo ir atidavė policijai (Šlt. 1935, 45). — Kas mažatvėje duos įsikeroti piktam įpročiui ir jo, būdamas jaunas, nenugalės, gyvens jame iki mirštant (Vysk. Paltarokas, Vadovas, II, 1932, 304). — Gera daryk visiems, o visus geresnius padarysi. Pasidaręs magnitu, kuris pritraukia geležį, žiūrėk, kad tos galios niekados nenustotumei (T. G. Palau).

310. Šunes padeda žmonėms kare.

Vienas amerikietis gydytojas iš Oaggaburo pasakoja nuostabų dalyką apie etiopų šunis. Kada per italų-etiopų karą 1935-6 m. pirmą kartą italai bombardavo jų kaimą, per bombardavimą žuvo apie 50 šunų. Kai italai atakavo (puolė) antrą kartą, šunes buvę jau gudresni. Daugumas jų lindo į brūzgus ar urvus. Toliau dar labiau išgudrėjo. Pasirodo, šunes turi nepaprastai puikią klausą. Nors etiopo klausa ir labai jautri, bet šuo orlaivių burzgimą užgirsta kur kas anksčiau, negu žmogus. Užgirdę burzgimą, jie pasidaro neramūs ir kuo greičiausiai sprunka slėptis. Žmonės tą greitai pastebėjo, todėl atidžiai sekė šunis; kai pamatydavo, kad tie nerimsta, visi bėgdavo slėptis, nes žinodavo, kad atūš italų lėktuvai su mirtimi (Šlt. 1935, 5) — Jauname amžiuje niekas taip neveikia sielos, kaip gamta; juo ilgiau žmogus ją myli ir jaučia, juo ilgiau jis yra geras ir laimingas (Z. Krasinskis).

311. Liūto karžygiškas žygis.

Nebraskos valstybėje Linkolno mieste (Amerikoje) gyvena Samuelis Pikokas. Jis turi „karžygių archyvą“, į kurį renka darbus tokių karžygių, kurių veikla pasireiškia tikybos, tautos arba artimo meilės darbais. Pikoko archyve netrūksta ir žvėrių—didvyrių. Čia aprašomas ir ketverių metų liūto Edi karžygiškas darbas, kai jis gelbėjo žvėrių jaukintoją Sį Longą Paryžiuje 1934 m. Jaukintojo narve buvo keturi Bengalijos tigrai ir minėtasis Edi. Kai kartą pasirodydamas Paryžiaus „Palais de Sports* Si Longas narve stojo nugara į vieną tigrų, tas griebė jį nagais ir pradėjo draskyti. Nei geležinė rykštė, nei šūviai neišgąsdino baisaus žvėries. Anaiptol dar ir antrasis tigro bendradarbis puolė Sį Longą iš šono. Reikia įsivaizduoti paniką žiūrovų, kurie, matydami neišvengiamą mirtį, negalėjo jo gelbėt. Tačiau ko žmonės nepadarė, atliko jaunas Edi. Savo letenos smūgiu jis sviedė vieną iš užpuolikų prie narvo sienos, o paskum įkibo dantimis į tigrą. Paleidęs Longą, pastarasis puolė Edį, ir tada prasidėjo kruvinas susirėmimas tarp nelygių priešų. Nesunku įspėti, kad jaunojo liūto gyvybė būtų sulaukusi galo, jei ne žmonės, kurie įvairiomis priemonėmis perskyrė abi kovojančias puses. Po 15 minučių žiaurios kovos Si Longas buvo ištrauktas iš narvo (XX, 1936, 151). — Italas Giuseppe Fornago žuvo motociklo nelaimėje. Jo šuo tą pačią valandą išbėgo iš namų ir tik sugrįžo vėliau. Sužinota, kad šuo nubėgo ant to kelio, kur įvyko nelaimė, ir draskė nagais krauju apšlakstytą žemę. Paskum jis nubėgo ant šeimininko kapo ir ten ilgai tupėjo. Po kiek laiko šuo žuvo Fornago mirties sukaktuvių dieną, jis bėgo nuo kapinių ir pakliuvo po automobiliumi, kuris jį suvažinėjo (XX, 1937, 22).

XXI. GYVENIMO PARALIŽUOTOJA

„Deja jums. kurie rytą alsikėliate. kad užsiimtumėte girtuoklyste"

Jt. 8.11.

312. Popiežiaus Pijaus XI žodis abstinentams.

Popiežius Pijus XI 1930 m. rugsėjo mėn. 30 d., priimdamas Vokietijos katalikų abstinentų „Kreuzbund" atstovus, pasakė: „Mes sakome jums: pasilikite šiame kelyje, eikite šiuo keliu vis tolyn ir vis drąsiau pirmyn. Tai sakome Mes mielai visai sąjungai ir jos visiems darbams, nes jūsų darbas yra ne tik geras, bet ypatingai garbinga ir šventa kova, kova už Dievą ir žmones, už tautą ir Bažnyčią, už šeimą ir už save. Kova dėl Dievo, kurį girtavimas labai dažnai įžeidžia, kova dėl artimo, kuriam jūs į kūno ir sielos pagalbą einate; kova dėl tautos ir valstybės, kur girtavimas tiek daug nuostolių pridaro, taip daug gerų piliečių valstybei ir tautai išplėšia ir juos ne tik nenaudingus, bet tiesiog pavojingus padaro. Tai yra taip pat gera ir šventa kova dėl šeimos, kuriai girtavimas taip labai kenkia ir visiškai sunaikina ne tik jos dabartį, bet ir ateitį. Jūs vedate kilnią ir geradarišką kovą patys dėl savęs, nes jūs vedate ją iš Dievo ir artimo, tėvynės ir tautos meilės, jūs praktikuojate aukštame laipsnyje dorybių karalienę — Dievo ir artimo meilę. Todėl, mylimieji sūnūs ir dukterys, dar kartą nuoširdžiai sveikiname. Ženkite visuomet pirmyn šiuo taip gražiu, aukštu ir kilniu keliu. Kovokite drąsiai, kaip jūs tai suprantate. Kovokite nuolat drąsiau ir geriau šioje šventoje kovoje. Vaisių netruks. Vienas didžiausių vaisių — laimės šaltinis bus pirmoje eilėje jums patiems ir jūsų kraštui. Šiuos nuopelnus jūs turite dėl Dievo ir žmonių, dėl šeimos ir Bažnyčios gerovės. Ypatingai jūsų veikimu džiaugiasi Bažnyčia, nes visa šita kova, šitas darbas jau savyje tikras bendradarbiavimas, apaštalavimas tikrame Bažnyčios apaštalavimo darbe, kadangi jūs radote kelią, kuriuo eidami galite išgelbėti daug sielų — labai dažnai ir kūną; kelią, kuriuo jūs taip daug sielų jūsų motinai Bažnyčiai galėsite sugrąžinti" (Sargyba, 1938, 10, 70). — „Klausykite savo vyresniųjų ir būkite jiems pasidavę; nes jie budi, kaip tie, kurie duos apyskaitą už jūsų sielas" (Žyd. 13,17).

313. Dvasios ir kūno paraližuotojas.

Kartą Medų karalius Astyages pastebėjo, kad jo dvylikos metų anūkas Kyras (vėliau tapęs garsiu Persų karaliumi) visai negeria vyno. Paklaustas, dėl ko jis negeriąs vyno, Kyras atsakė: „Aš bijau, kad vynas nebūtų užnuodytas. Kai tu savo gimimo dieną su draugais sėdėjai prie vaišių stalo, aš pastebėjau, kad vergai pylė nuodus į jūsų taures“. — „Vaike, iš kur tavyje kilo tokia mintis?“ — „Aš mačiau", tęsė mažasis Kyras, „kaip visi, kurie iš tų taurių gėrė, kūnu ir dvasia susilpnėjo. Pirmiausia jūs pradėjote — kas mums vaikams griežtai draudžiama — smarkiai šūkauti ir niekas kito kalbos nebeklausė. Paskum jūs ėmėte dainuoti kvailiausias dainas ir prisiekdami įrodinėjote, kad tai gražiausios dainos. Pagaliau jūs kėlėtės nuo stalų ir ėjote šokti, tačiau jūs nebegalėjote ne tik šokti, bet nė tiesiai pastovėti. Jūs nebežinojote, nė kas jūs esate. Tu, seneli, nebežinojai, kad esi karalius, o kiti — kad valdiniai“. Ta scena (reginys) atidarė Kyrui akis ir atėmė norą vartoti svaigalus (Fat. I, 358). — „Tačiau ir šitie nuo vyno nebežino, ką darą, ir svyruoja nuo girtuokliavimo" (Iz. 28, 7).

314. Šeši milijonai per valandą vynui.

Vienas mokslininkas apskaičiavo, kad per valandą žmonės išgeria pusantro milijono litrų vyno (ir degtinės). Litrą vyno vertindami po keturius litus, gausime šešių milijonų litų sumą. Nedideliame mieste gimnazistas už 500 litų gali pragyventi ištisus mokslo metus. Vadinasi, už tuos pinigus, kuriuos žmonės per valandą išleidžia vynui, per ištisus mokslo metus galėtų pragyventi apie dvylika tūkstančių gimnazistų (Ž. Pr. 1936, 22). — Jeigu žmogus yra nelaimingas, tai nelaimės priežastis slepiasi jame pačiame, nes Dievas visus žmones leido jų laimei, o ne tam, kad jie būtų nelaimingi (Epiktetas).

315. Tik keturi buteliai į mėnesį.

Švedų tauta yra aukštos kultūros ir civilizacijos kraštas. Nuvykusiam į Švediją, rašo stud. L. Bagdonaitė 1937 m. „Blaiviosios Lietuvos“ Nr. 6, ypatingai į akis krenta nepaprastas blaivumas. Girto švedo nesutiksi gatvėje. Apskritai girtavimas Švedijoje yra smarkiai suvaržytas. Kiekvienas švedas, kuris nori vartoti svaigalus, privalo iš anksto pasirūpinti atitinkamą knygutę, lygiai kaip Sovietų Rusijoje bado metu kortelę duonai pirkti. Tokią knygutę švedas gauna tik tuomet, kai jį apžiūri gydytojas ir konstatuoja (patiria), kad nedidelis kiekis svaigalų nesugadins jo sveikatos. Su knygute galima iš smuklės per mėnesį nusipirkti ne daugiau, kaip keturius butelius degtinės ir tai ne visus iš karto. Vestuvėms, krikštynoms ir kitokioms rengiamoms iškilmėms nedaroma jokių išimčių ir

daugiau negu nustatyta keturių butelių norma į mėnesį net pačiam karaliui neduodama. Restoranuose prie pietų duodamas tik vienas stikliukas svaigalų, kuris kaštuoja brangiau negu visi pietūs. Norėdamas gauti antrą stikliuką, privalai užsisakyti antrus pietus, kitaip svaigalų negausi. Alaus barų Švedijoje nėra. Alų galima gauti kavinėse, bet be užkandžio neparduodamas. Tuo tarpu užkandis yra brangesnis negu alus. Švedijoje nepaprastai daug vartojama vaisvandenių. Jų visur pilna ir visada galima gauti už nedidelį atlyginimą. Spirito Švedijoje visai nėra. Yra tik vaistinėse, kur be gydytojo recepto jo visai negausi. Taip pat vaistinėse parduodamas ir stipresnis alus (atseit mūsų juodasis). Jį gauna tik tas, kas pristato atitinkamo gydytojo pažymėjimą. — Girtuoklystė yra vargo motina, nes naikina turtus (Vysk. Paltarokas, Vadovas, II, 1932, 335).

316. Vaikas tėvą apšvietė.

Gyveno vienas žmogus. Vieną gražią dieną jis atsikėlęs pasakoja žmonai savo keistą sapną. „Iš šito kampo“, sako, „išėjo keturios žiurkės, ir ėjo tiesiai į mane. Pirmoji buvo labai stora ir riebi. Antroji ir trečioji buvo labai išdžiūvusios, o ketvirtoji — akla. Ką gi tai galėtų reikšti?“ Tarės, tarės, bet niekaip negalėjo sau tą sapną išaiškinti. Tame pačiame kambarėlyje buvo jų 9 metų sūnelis. Jis viską girdėjo ir buvo dabar labai užsimąstęs. Vyrui su žmona besitariant dėl šio sapno reikšmės, atbėga tas jų vaikelis ir sako: „Žinau, žinau“. — „Tu žinai?" nustebo tėvai. „Na, tai ką gi reiškia, sakyk?" Nustebę tėvai klausosi, o vaikelis sako: „Pirmoji žiurkė, ta stora ir riebi — tai mūsų Leiba, pas kurį tu, tėte, visada geri ir pinigus prageri. Ši antroji ir trečioji, tos išdžiūvusios, tai mamytė ir aš. O ši ketvirtoji, akla — tai tu, tėte". Ir tikrai, ši šeima gyveno didžiausiame skurde, tėvas girtuokliavo, ir tik retkarčiais visus pinigus namo atnešdavo. Žmona daug vargo ir kentėjo ir vos galėjo su tuo vaikeliu pragyventi (Pav. 1935, 24). — Jei žmogus tiki, kad yra Dievo pasiųstas čia, žemėje, amžinajam gyvenimui užsitarnauti, tai jis viską gali, tai jis pajėgia suvaldyti savo blogiausius palinkimus ir iš pat dugno pakeisti savo būdą (M. Pečkauskaitė).

317. Piktosios dvasios pinklės.

Kartą velnias, pastojęs kelią vienam darbininkui, sakė: „Aš žinau, kad tu netrukus mirsi. Bet aš galiu pailginti tavo gyvenimą 25 metais, jeigu tu įvykdysi vieną mano įsakymą. Todėl pasirink: ar užmušti žmogų, ar neapkęsti žmonos, ar gerti degtinę?“ Žmogus mąstė: „Užmušti? Ne, to daryti negaliu! Neapkęsti žmonos, kuri dėl manęs visada neapsakomai gera, taipgi negaliu! Geriausia išgersiu degtinės!“ Žmogus pradėjo

gerti. Kartą girtas parėjęs pradėjo baisiai pykti ant savo žmonos ir iš tos neapykantos net ėmė ją mušti. O kada kaimynas atsiskubino gelbėti, tai jis iš pykčio net patį kaimyną užmušė (Žv. 1984, 8, 84). — Garsusis žemės ašigalių tyrinėtojas Nansenas yra pasakęs: „Mano supratimu yra visiška netiesa, kad alkoholiniai gėralai reikalingi šaltuose kraštuose“.

318. Negrės prieš svaigalus.

Pietų Amerikoje 500 nėgrių suruošė demonstracijas prieš valsčiaus savivaldybę, kuri norėjo atidaryti restoraną su svaigalais. Toje vietoje jos pageidavo užkandžių su šviežiu pienu (Sargyba, 1938, 7,56). — Sutverdamas žmogų, Dievas jam davė savo amžinosios išminties kibirkštėlę, protą. Brangi tai dovana, nes šiaip niekas pasaulyje jos nėra gavęs: nei giliosios jūros, nei aukštieji kalnai, nei galingieji ąžuolai ir uosiai, nei smarkūs liūtai, nei gražūs paukščiai, o tiktai vieni žmonės. Bet, deja, žmonės tą Dievo dovaną, savo protą, dažnai paskandina dvokiančiame gėrime. Jei mes kokiam vaikapalaikiui dovanotume brangų daiktą, o jis jį paėmęs tėkštų į purvą, tai neiškęstume nenubaudę nenaudėlio. Taigi nenorėkime, kad girtaujantys žmonės būtų nenubausti (Vysk. Būčys, Trys pamokslai apie girtybę, 1929, 3).

319. Vyno buteliai nugalėjo.

665 metais langobardų karalius Grimoaldas sumušo prie Asti frankus šitokia klasta. Patyręs prisiartinant gausingą frankų kariuomenę, įsakė paruošti iškilmingą puotą su gausybe svaigaus vyno. Savo visiškai blaivius karius išslapstė apylinkėje. Kadangi net sargybos nebuvo išstatytos, frankai be jokio vargo įsibrovė į stovyklą. Langobardai, dėdamiesi baisiai išsigandę, paspruko. Frankų kariai tuojau pat rūpestingai ėmė tuštinti vyno butelius ir, žinoma, greit visiškai nusigėrė. Apie vidurnaktį grįžo organizuoti langobardų kariai ir girtus frankus iššudė (Sargyba, 1938, 2, 10). — Alkoholis yra puiki šviesos ir jėgos priemonė. Todėl rekomenduojame, kad juo pripildytų lempas, automobilių depozitus ir krosnių ugniakurus, bet kad jo neverstų į skilvį (Kazimieras Ferier, buv. Prancūzijos Respublikos Prezidentas).

320. Išminčius puotoje.

Vienas turtingas graikas kartą iškėlė didelę puotą. Į ją pakvietė ir garsųjį išminčių Diogeną. Puotos metu šeimininkas pagarbiai padavė svečiui auksinę taurę, sklidiną puikiausio vyno. Diogenas, paėmęs taurę, energingai šliukšterėjo per petį žemėn. Šeimininkas įsižeidė, bet susilaikė nieko nesakęs. Svečiai vienas po kito aštriai pradėjo Diogeną pašiepti. „Dio-

gene, kam tu tokį vyną išliejai? Et, žmogau... Išminčiumi esi pagarsėjęs, bet vis tiek menkai galvoji, kad taip pasielgei... Tik kvailas gali tokį vyną išlieti. Matyt, ir tavo galvoje taip tuščia, kaip anoje taurėje“, juokėsi vienas po kito. Kai jau visi svečiai savo „išmintį* buvo pasakę, Diogenas ramiai tarė: „jeigu aš nepražudyčiau vyno, tai vynas pražudytų mane. Verčiau aš jį teškiu žemėn, negu paskum jis mane“. Svečiai nutilo, nė vienas nebetarė pastabos žodžio (Sargyba, 1938, 11, 88). — Ne grynas žodis, bet įkūnytas žodis tikrai galingas (Fr W. Foersteris).

321. Blaivybė — tvarkos laidas.

Latvijoje 1937 m., statant didelę hidroelektrinę stotį Dauguvoje ties Kegumu, dirbo 1500 darbininkų. Darbas ėjo labai tvarkingai, ramiai; nebuvo girdėti įprastų koliojimų ir keiksmų. Mat, 5 km aplink statybos vietą buvo uždrausta pardavinėti ir gerti degtinę ir alų. Dėl to ir nelaimių statyboje beveik nepasitaikė (XX, 1937, 233). — Drausmė turi griežtai reikštis išorinėmis formomis, bet jos pagrinde turi būti žmogaus vidinis drausmingumas (Lietuvos kariuomenės vadas gen. St. Raštikis, XX, 1937, 273).

322. Tėvų nuodėmių vaisiai vaikuose.

1938 m. buvo patikrinta mūsų 25 pradžios mokyklų 2017 mokinių. Negeriančių tėvų vaikų rasta: 88,8% geros ir 11,2% silpnos sveikatos, 92,2% gero ir 7,8% blogo elgesio; geriančių tėvų vaikų buvo: 66,7% geros ir 33,3% silpnos sveikatos, 69,5% gero ir 30,5% blogo elgesio (Sargyba, 1938, 17, 134). — Didžiausias blogumas būtų tada, jei mes be kovos pasiduotumėm tam blogumui, nė piršto nepridėję prie jo pagerinimo (Vaižgantas).

323. Alkoholis — ligų priežastis.

1921 — 1927 m. imant karinei prievolei atlikti mūsų naujokus, kiekvienais metais pripažinta karo tarnybai netinkančių 45% visų šaukiamųjų jaunuolių. Iš šimto šaukiamųjų į karo tarnybą pas mus pasitaiko silpnų ir neužaugusių 29, džiovininkų 17, širdligių 8, netaisyklingakrūtinių 5. Tuo tarpu Švedijoje tokių esama tik 9%, Olandijoje tik 4%. Be to, mūsų kariai labai neatsparūs ligoms. 1923 — 1930 m. šimte karių ligonių buvo 37, 54, 50, 63, 69, 70, 86. Mūsų jaunimo ligotumo svarbiausios priežastys yra girtavimas, lytinės ligos ir tuberkuliozas. Jau pats vienas girtavimas, kaip teisingai jį yra pavadinę magometonai, yra visų nedorybių motina (oumm-ulkhabaisse). Prof. Stadelman sako: „Aš mažai tesuklysiu pasakęs, kad ketvirtoji, ar net trečioji visų vyriškų ligų dalis kyla iš alkoholio vartojimo ir jo vaisių“. O Dr. A. Clark tvirtina:

„Po sąžiningo ištyrimo ligonių, esančių mano globoje Londono ligoninėje, galiu drąsiai skelbti, kad iš 100 ligonių 70 už sveikatos sunaikinimą gali padėkoti alkoholiui. Netvirtinu, kad tie 70 buvo aršūs girtuokliai, bet galiu pasakyti tą, kad dažnai, ar be nuovokos, svaiginančių gėralų vartojimas yra dabartinio jų sunykimo priežastis. Jie nejaučia to, kaip palengva, bet vis labiau gadina savo vidurius ir kitas kūno dalis. Ir, kuomet geriau apsvarstau šį dalyką, nekartą man ateina j galvą mintis, jog turiu mesti savo dabarties pašaukimą ir skelbti visur visuotinį kryžiaus karą prieš alkoholį, balsiai šaukti į visos žmonijos ausis: saugokitės šio didžiausio žmonių draugijos priešo!“ (Pav., 1936, 21) — Urvinis žmogus tebėra tas kaimietis, kuris iš savo neturto tesi atskirti bent po keliolika, o ir po kelias dešimtis litų sau alkoholiu apsidūkinti, o neturi bent penkių litų prispausdintam popieriui atidėti (Vaižgantas, XIX, 1933, 67).

324. Sudužęs butelis — atsivertimo akstinas.

Nešėsi ankstyvą rytą ūkininkas butelį degtinės j pievą. Netikėtai pargriuvo ir iš butelio liko tik šukės. Eidamas pro tą pačią vietą po poros dienų, sustoja, susimąsto — visame plote žolė kaip išdegusi. „Na, ir kas čia? Iškentė šaltį, iškentė karštį, — sunyko dėl keletos lašų degtinės. Jeigu šis prakeiktas skystis taip nuterioja gamtą, ką jis padaro mano skilvyje, kuris tikrai yra švelnesnis padaras negu žolė?“ Tokios meditacijos (apgalvojimo) pakako, kad šis ūkininkas savo gyvenime neimtų į burną nė lašo alkoholio. — Danijos karalius Kristijonas nepakentė savo dvare apykvailių žmonių. „Jei man kada prireiks kvailių", sakydavo jisai, „leisiu pasigerti savo didikams ir to gero bus daugiau negu perdaug“ (Šargyba, 1938, 2, 12).

325. Baisus degtindario žiaurumas.

Suvalkijoje gyveno degtindaris J. K. Kartą keli ūkininkai iš jo parsinešė nusipirkę „naminės“, bet buvo ja nepatenkinti ir įgaliojo vieną savo draugų A. M. nueiti ir pačiam degtindariui tai į akis pasakyti. Užgirdęs tai, degtindaris užpyko ir A. M. nušauna savo troboje. Tuo dar nepasitenkina —jis eina ir kitiems atkeršyti. Jo kerštas buvo baisus — tą naktį jis sudegino 4 trobėsius ir dar užmušė 3 asmenis (Ž. Pr. 1938, 37). — „Naminės“ daryklos — gėda mūsų tautinei kultūrai ir socialinė neteisybė. Tikrai, tai nesudaro garbės mūsų tautai. Tai — nemaža tamsi dėmė mūsų sodiečių kultūroje. Tai — akysna krintąs kultūrinis atsilikimas, arba bent pasukimas atgal į žemesnį kultūros laipsnį. Tik labai žemos kultūros kraštuose liaudis gaminasi ir vartoja stiprius naminius svaigalus. Taip daro laukiniai juodukai Afrikos glūdumoje, iš tam tikrų medžių ar šiaip augalų sulčių gamindamiesi keistus svaigalus. Europoje gi

prieš Didįjį karą naminės degtinės darymą plačiai praktikavo tik rusų sodiečiai, kurie garsėjo savo tamsumu, neraštingumu ir iš viso dideliu atsilikimu kultūroje (Kan. B. Čėsnys, V. D. Univ. prof., Blaivybė ir Sveikata, 1938, 10).

326. Užmiršo svarbiausį.

Vienoje vietoje, grįžus krikšto tėvams su pakrikštytu kūdikiu iš bažnyčios, kūdikis buvo paguldytas į lopšį ir — prasidėjo krikštynų vaišės. Visi valgė, gėrė, juokėsi, linksminosi iki pat vakaro, ir niekas nepagalvojo apie visų tų iškilmių svarbiausią didvyrį — kūdikį. Pagaliau svečiai rengėsi keliauti į namus, bet juk nepadoru išeit nė nepažvelgus į kūdikį. Tačiau rado jį lopšyje jau nebegyvą — visai nutroškusį po svečių paltų, skarų, apsiaustų, kepurių. Mat, svečiai, skubėdami sėsti už stalo, nieko negalvodami, bloškė savo apdarus, kur tik pakliuvo (Liurdas, 1938, 1). — Girtuokliauti ir girtis geru tautiškumu yra dalyku, kurių vienas antrą neigia (Vydūnas, Sargyba, 1937, 35). ‘

327. Gerdami protą pragėrė.

Vienas meksikietis, Feliksas Ramirecas, dirbo skerdyklose. Vieną vakarą jis su penkiais draugais kavinėje girtuokliavo ir lošė kortomis. Vienas lošimo dalyvių, didžiausias visų girtuoklis, pasisiūlę, kad tasai, kuris praloš, atsistotų prie kavinės durų ir užmuštų pirmą pasirodžiusį žmogų. Visi su tuo pasiūlymu sutiko. O pralošė lyg tyčia Ramirecas. Jisai užmokėjo šeimininkui už gėrimus ir atsistojo prie durų. Pirmąjį atvykusį klijentą jis ramiai nušovė, įsikišo revolverį į kišenę, grįžo visas patenkintas prie draugų stalo ir visiems užsakė po stiklelį likerio. Netrukus atvyko telefonu iššaukta policija ir prasilošėlį — žmogžudį suėmė (Rt. 1935, 217). — Daug kas išsigydo nuo žalčio nuodų, bet niekas nuo girtuoklystės nuodų (Šv. Ambraziejus).

328 Nemaloni, bet sveika operacija.

Suomijoje policininkas pamatęs zigzaguojantį girtą pilietį, ypač jei dar linksmai nusiteikęs, privažiuoja su automobiliu ar šiaip vežimu ir, paėmęs jį už rankų, paprašo sėsti. Nuveža į ligoninę; ten išpompuoja, vonioje išmaudo, aprėdo švariais rūbais ir paleidžia didvyrį namo. Vėliau pristato sąskaitą, kiek tas malonumas atsiėjo. Tiesa, operacija nemaloni ir kišenei nesveika, bet užtat nenukenčia jo žmogiškoji vertė: niekas jo netampo, nespardo ir nėra pavojaus nustoti brangiausio turto — sveikatos. Naktis nusikaltimų laikas. Todėl nuo 12 val. nakties niekur nebepardavinėjami svaiginamieji gėrimai (XX, 1938, 271). — Panieka dar giliau stumia žmogų į nuodėmę (Fr. W. Foersteris, Mokėk gyventi, 1934, 318).

329. Degtindarių tėvų auka.

1937-V-2 apie 20 val. Petras D., 27 metų, su žmona Marijona, 25 metų amžiaus, gyv. Būdos km., Jėzno vls., Alytaus aps., aprimus gyventojų judėjimui, savo gyvenamoje, labai ankštoje, troboje ant priekrosnio gamino naminį spiritą. Likimas lėmė, kad beverdant sprogo skardos katilas, užsidegė spiritas ir smarkiai nušutino rankas; jų 3 metų sūnų Petrą tiek nušutino, kad šis, pasikankinęs ligi kitos dienos ryto, mirė (Policija, 1937, 11, 223). — Vaikų blogumo priežastis yra mūsų apsileidimas, nes mes vaiko nuo pat jaunystės neauklėjame Dievo baimėje ir pamaldume (Šv. Jonas Chizostomas).

330. Girtos kiaulės sudraskė moterį.

Černovicų apylinkėje (Rumunijoje) kaimo kiaulės, suėdusios vyno fabrike keletą kibirų vyno dirbinių atmatų, pasigėrė ir pradėjo po visą kaimą bėgioti. 64 metų amžiaus ūkininkė norėjo jas suvaryti į tvartą, tačiau girtos kiaulės puolė ją ir sudraskė. Subėgę į pagalbą žmonės rado nelaimingosios ūkininkės tik kūno likučius, nes įsiutusios kiaulės beveik visiškai ją suėdė (Liet. Balsas, Ryga, 1937, 43). — Senovės egiptiečiai garbino krokodilą, kuris rijo jų artimuosius. Mūsų laikų krokodilas — gėrimo papročiai (Prof. Bungė).

331. Bare prarado laimę ir gyvybę.

Vienas Čikagos banko tarnautojas, Rolandas Stylas (Steele), arklių lenktynių loterijoje laimėjo 40.000 dolerių. Jis tuojau atsisakė nuo tarnybos ir išvažiavo į tėviškę, Alabamos valstybę. Ten jis ketino įvykdyti savo gyvenimo svajonę — nusipirkti ūkį, vesti savo jaunų dienų meilę ir patekti atstovu į parlamentą. Bet pakelyje New Orleane Stylas sugalvojo truputį pasilinksminti: aplankė eilę smuklių, kol pagaliau pateko į vieną menkos vertės barą, kur susimušė ir buvo nežinomų žmonių nudurtas (L. A. 1935, 319). — Kas neamžina, yra neilga (Šv. Augustinas).

332. Ir geriančius ir girdančius baudžia.

Girtas Anglijoje gatvėje tegul nepasirodo, nes jis gaus šaltą nakvynę ir solidariai, tiek pasigėręs, tiek pardavėjas, užsimokės pabaudas. Pabaudos saugoja ir geriančius ir parduodančius, nes abeji skaudžiai baudžiami... Pornografinės literatūros platintojams Anglijoje viešumoje vietos nėra... Tramvajuose, autobusuose, traukiniuose (požeminiuose ir viršutiniuose), garsinimų lentose... niekur nepamatysi nepadorių plakatų, nedoroviškų vaizdų, širdingų bičiuliavimųsi (T. K. 1938, 55). — Girtuokliai žemina, žiaurina, tvirkina ir naikina tautą, kaip piktžolės naudingąjį javą (Vydūnas).

XXII. GOMURIO VALDYMAS

„Pasninkaudami nebūkite paniūrę, kaip veidmainiai: nes jie perkreipia savo veidus, kad pasirodytų žmonėms pasninkauja".

Mat. 6.16.

333. Žmogus be charakterio.

Viename Grenoblio (Prane.) pensionate pietaudavo būrys prancūzų kalbos kursų klausytojų. Kartą penktadienį tarp jų kilo ginčas apie pasninkus. Mat, vienas jaunuolių paprašė nemėsiškų pietų. Nors ir visaip iš to jaunuolio tyčiojosi, bet jis nieko neatsakė. Pagaliau lengvabūdžiai jaunuoliai kreipėsi į vieną suaugusį vyrą, kuris sėdėjo prie atskiro staliuko ir valgė mėsą. „Pasakyk mums, pone, ar mėsa penktadienį blogesnė, negu kitomis dienomis, kad tas mūsų draugas šiandien nenori jos valgyti?" — „Aš, gerbiamieji, valgau šiandieną mėsą, nes esu protestantas ir mano tikėjimas man to nedraudžia. Bet jei aš būčiau katalikas, penktadienį mėsos nevalgyčiau, nes nenorėčiau būti žmogumi be charakterio", atsakė ramiai užklaustasis, sugėdindamas pasninko pajuokėjus (Lapot, III, 330). — Charakterio grožybė, švelnios formos, raiškūs ir patraukiu bruožai yra dieviškasis mūsų kraitis (Orison Svvett Marden, Ugdykime talentus, 1986, 31).

334. Sugėdintas pasninko laužytojas.

Amerikos ūkininkas (farmeris) Drikas Klausas (Driekės Klaus) nuvykęs į Baltimorę užėjo į viešbutį ir atsisėdo prie stalo šalia nepažįstamų asmenų; jo šuo Karo palindo į pastalę. Čia pat sėdėjo storulis vyras. Netrukus atnešė jam iškeptą antį. Svečias atplėšė vieną anties sparną ir pasiūlė ūkininkui. „Dėkui! Šiandieną penktadienis. Penktadieniais mėsos aš nevalgau", švelniai atsakė ūkininkas. „Ką? Ir tamsta dar čia sėdi? Matyt, kad esi kaimietis. Tamsta manai, jog Dievas pyksta, kad mes valgome, neskirdami, mėsą ar žuvį? Mes, filosofai, dievybę kitaip suprantame. Imk greičiau šį sparną!" Ir storulis vyras padėjo žąsies sparną ant ūkininko lėkštės. Po valandėlės svyravimo, Drikas pašaukė šunį Karo ir padavė jam žąsies gabalą. „Žmogau, ką darai! Juk tai didžiausias nemandagumas!" šaukė karščiuodamasis storulis. Ūkininkas ramiai jam

atsakė: „O ne, pone! Aš tik norėjau patikrinti, ar mano Karo filosofas. Dabar matau, kad ir jis yra vienas tų, kurie nesirūpina Bažnyčios įsakymu penktadieniais susilaikyti nuo mėsiškų valgių“. Valgomajame kilo didelis juokas. Storuliui „filosofui“ antis nebebuvo taip skani, kaip jis įsivaizdavo (Fat. I, 414). — Apie tautos kultūros laipsnį galima spręsti iš to, kaip ji elgiasi gatvėje: kur yra nepadorumo gatvėje, ten jo yra ir namuose (Amici).

335. „Ramadan, Ramadan!"

Vienas keliauninkas Šventojoje Žemėje susitiko visai padorų, negodų musulmoną (magometoną). Norėdamas jam padaryti malonumą, padavė cigarečių dėžutę. Musulmonas paėmė cigaretes, bet nė vienos jų neužsirūkė. Geraširdis europietis įžiebė degtuką ir pasiūlė užsidegti cigaretę. Pastarasis atsitraukė į šalį ir pasakė: „Ramadan, Ramadan!“ Keliauninkas nieko nesupratęs grįžo į viešbutį. Viešbučio šeimininkas jam išaiškino, kad devintasis mėnuo, Ramadan, pas musulmonus yra griežto pasninko mėnuo; tik saulei nusileidus jie ima valgį į burną; šiaip per dieną jie nieko nevalgo, nieko negeria, nerūko (Fat. I, 514-515). — jei susirgsi, daktaras sveikatai ir gyvybei gelbėti tau įsakys susilaikyti nuo tam tikrų valgių; nors jie tau būtų gardžiausi, tačiau, norėdamas išgyti, be abejo, laikysies dietos. Štai geriausias sielos, net kūno gydytojas — Bažnyčia liepia pasninkauti, o tu nenori Jos klausyti (Vysk. Paltarokas, Ganyt. Raštas XV, 1937).

336. Senas patyrimas.

Kartą Prancūzijos karaliaus Liudviko XVI aukštas valdininkas aiškinosi, dėl ko jis nelaikąs pasninkų. Girdi, Bažnyčios įsakymai tesą žmonių įsakymai. Karalius jam atsakė: „Aš dar nesu girdėjęs, kad, kas nelaiko Bažnyčios įsakymų, laikytų Dievo Įsakymus“ (Fat. I, 414). — Sielų vienybė reikalauja, šalia pilno sutarimo tame pačiame tikėjime, pilno valių pasidavimo ir paklusnumo Bažnyčiai ir Romos Kunigui, kaip pačiam Dievui. Paklusnumas turi būti pilnas, nes jis priklauso prie tikėjimo esmės, ir su pačiu tikėjimu jis turi bendra tai, kad jis negali būti padalintas. Daugiau, jei jis nėra absoliutus (visiškas) ir tobulas visais atžvilgiais, jis dar gali nešioti paklusnumo vardą, bet jis jau nebeturi nieko bendro su tikruoju paklusnumu (Leonas XIII, Supientiae christianae, 1890).

337. Žydų įsitikinimai labiau gerbiami.

T. M. Arnault'as, gimnazijos mokytojas, būdamas kelionėje, sustojo viename viešbutyje ir paprašė pietų. Aut visų stalų tesimatė tik mėsiški valgiai. Ir T. Arnault'ui atnešė

kiaulienos. Kreipdamasis į patarnautoją (kelnerį), T. Arnault'as balsu sako: „Ar nėra kitokios mėsos, nes, būdamas Mozės tikėjimo išpažinėjas, kiaulienos negaliu valgyti“. Aplink sėdintieji rimtais veidais atsigręžė į drąsųjį savo tikėjimo išpažinėją. Kitokių pietų nesant pagamintų, T. Arnauly'as pagaliau paprašė žuvies. Pavalgęs jis vėl balsu pareiškė: „Tai, ką pasakiau, buvo juokais pasakyta. Aš ne žydas. Tik įsitikrinau, kad žydų įsitikinimai labiau gerbiami, negu katalikų, nes, kiek tik kartų prašydavau pasninkiškų valgių, visada aplink sėdėjusieji pasityčiojamai (ironiškai) iš manęs nusijuokdavo“ (Lapot, III, 330-1). — Auklėjimas be religijos, pastatąs žmogų į paprastų peniukšlių eilę, negali duoti teigiamų rezultatų žmogaus būdo išauklėjimui ir jo nusistatymui. Juk tokiam žmogui nebebus stipraus pagrindo nei didžiųjų motyvų būti teisingam, gerbti kitų teisėms, nuomonėms, aukotis kitų žmonių ar savo krašto reikalams (Prof. F. Kemėšis, XX, 1936, 117).

338. Nė gramo mėsos.

Vienas menininkas, būdamas Balearų salose, užsuko į vieną viešbutį ir paprašė mėsos gabalo. Tai buvo Didysis Ketvirtadienis. „Šiuose namuose šventvagiams nepatarnaujama. Užtikrinu Tamstą, kad čia niekas neišdrįs paduoti Tamstai nors ir gramą mėsos nei šiandieną, nei ryt, nei poryt“. — „Kodėl?“ — „Argi Tamsta esi taip supagonėjęs, kad užmiršai ir Didžiąją Savaitę, Viešpaties Kančią?“ (Lapot, III, 131-2). — Jei pamatei ką suklydus, pataisyk klaidą ramiai ir nurodyk jam, kame jo klaida. Jei tavęs nepaklausys, kaltink vieną save, arba, dar geriau, nieko nekaltink, o nepaliauk buvęs ramus (Morkus Aurelijus).

339. Kūnui bausmė, kaip lydžiui nuskandinimas.

Šv. Liudvikas, Prancūzijos karalius, advente ir gavėnioje ne tik susilaikydavo nuo mėsiškų ir pieniškų valgių, bet ir nuo vaisių. Jis vaisius labai mėgdavo. Kaip tik dėl to ir susilaikydavo. „Nes jei aš“, sakydavo, „pasninko metu valgysiu, kas man labai gardu, mano kūnui bausmė būtų tokia pat, kaip lydžiui nuskandinimas“ (Sursum Corda, 1937, 16, 128). — Švarbiausias dalykas žmogui — tai mokėti save valdyti (Goethe). — Jei norite misti sočiai ir sveikai, turite tenkintis vien augalais (Jonas Auksaburnis).

340. Sanatorija, kur gydoma badavimu.

Netoli Londono yra didingi, gražūs, viliojančiu parku apsupti rūmai, kuriuose gyvena vien tik badaujanti turtingieji. Tuos badavimo rūmus sugalvojęs ir įkūręs vienas bedarbis inžinierius. Dar jam mažam būnant Pietų Afrikoje, tarnas neg-

ras išmokęs jį badauti. Esą, tas naudinga žmogaus sveikatai. Atvykęs tas inžinierius į Europą iš karto niekur negavo darbo. Sumanė pasinaudoti savo buvusio tarno negro patarimu. Pradėjo pradžioje savo pažįstamus, o vėliau ir visus kitus gydyti badavimo vaistais. Iš to amato susitaupė nemaža pinigų ir nusipirko didelį gražų namą, kuriame įtaisė badavimo sanatoriją. Badavimo sanatorijoje gydoma labai paprastai. Ateina pacientas, norėdamas truputį sulieseti, palikti keletą kilogramų taukų, ir jis maitinamas tik apelsinų bei citrinų sunka ir sausainiais. Tas turtingiesiems anglams labai patinka ir todėl sanatorijoje kimšte prikimšta „ligonių“ (Šlt. 1935, 36). — Ne tas yra gražus, kas „gražus“, bet tas, kurs turi gerą širdį, kuris visuomet yra pasirengęs kiekvienam padėti, patarti, kiekvieną paguosti, užjausti (O. Š. Marden).

341. Paspringo Pelenų dieną mėsą valgydamas.

Bačiūnų dvare (Šiaulių aps.) elektros stoties mašinistas J. T-lys 1934 m. Pelenų dieną, kai visi katalikai pasninkauja, užsigeidė per pietus valgyti jautienos. Godžiai berydamas, paspringo, ėmė dusti. Jo draugas pakvietė žmones gelbėti. Nieko nepadėjo. Pasninko laužytojas kiek pasikamavo ir mirė. Gydytojas, padaręs skrodimą, širdį rado tvarkoje, bet iš gerklės išėmė didelį jautienos gabalą (M. L. 1935). — Šv. Krizostomas štai ką apie pasninką sako: „Jis suvaldo geidulius ir piktumą, žadina galvoseną, mintims teikia gyvumą ir aiškumą, kūną daro miklesnį, lengvina sapnus, gydo galvos skausmus ir taiso akių traukimus“.

342. Sveikatos paslaptis.

Vienas anglų laikraštininkas kartą paklausęs Italijos diktatorių, kaip dučė galįs turėti tokią puikią sveikatą ir būti taip ištvermingas, jei jis kasdieną intensyviai dirbąs 12-14 val. Mussolini, kuriam tuo metu buvo sukakę 54 metai amžiaus, atsakęs: „Padariau savo organizmą mašina, kuri reguliariai ir yra kontroliuojama“. Po to korespondentas paklausęs, ar dučė laikąsis kokios ypatingos dietos ir kokia ši dieta esanti? Mussolini atsakęs, kad jo svarbiausia dieta esanti — mėsos nevalgymas. Jis esąs beveik visiškas vegetaras. „O gal jūs vartojate alkoholį ir tabaką?“ tęsęs nekantrus korespondentas. „Alkoholis taip pat kenksmingas kiekvienam paskiram žmogui, kaip ir kolektyvui. Aš niekad negeriu degtinės. Tik retkarčiais oficialinėse iškilmėse man prisieina išgerti stiklą vyno. Kas liečia rūkymą, tai tik tiek galiu pasakyti, kad nuo pasaulinio karo laikų nesu visai rūkęs". Toliau Mussolini paaiškinęs, kad valgąs daugiausiai paprastus ūkiškus produktus ir daug vaisių. Kavos ir arbatos jis visai negeriąs. Kiekvieną dieną daraš

gimnastikos pratimus, užtrukdamas po 30-40 minučių. Visada einąs miegoti apie 11 val. vakaro ir keliąsis apie 7 val. ryto. Pradedant 1925 m., Italijos ministeris pirmininkas Benito Mussolini nesąs sirgęs nė vienos dienos (Ž. Pr. 1937, 12). — Žmogus, kai elgiasi sulig savo protinga prigimtimi, yra geriausias gyvis, bet kai jos nepaiso — tampa niekiausias (Šv. Tomas Akvinietis).

343. Išmokė kitus pasninkauti.

Tai įvyko 1936 m. lapkričio pradžioje. Buvo surengta kūlimui talka. Tą dieną buvo penktadienis. Šeimininkas pakvietė talkininkus pusryčių valgyti. Susėdo visi prie stalo ir valgo, nežiūrėdami, kad valgis yra mėsiškas. Štai viena mergaitė, kuri atėjo paskiausiai, paklausė: „Kodėl jūs valgote su mėsa? Juk šiandieną penktadienis!“ — „Tai, kad dabar pas mus daugumas valgo mėsą penktadieniais“. — „Ne, geri katalikai to nedaro“, atsakė mergaitė, „tai Bažnyčia draudžia!“ — „Ką Dievas draudžia, mes klausome, o ką Bažnyčia, tai nelabai“. — „Bet juk čia pats Dievas per Bažnyčią draudžia tai daryti!“ atsakė mergaitė. Mergaitė nevalgė. Ji tik parėjo namo, pavalgė su pasninku ir vėl atėjus dirbo. Tas jos elgesys sugėdino visus, ypač šeimininkę. Todėl jau pietūs ir vakarienė buvo pagaminti labai skaniai, bet su pasninku. Visi tuo buvo labai patenkinti (Žv. 1937, 2, 57). — Daryk tiktai tai, kas tave išaukština ir kartu yra naudinga visuomenei (Hendersonas).

344. „Pietus be mėsos!"

Prancūzijoje pereito šimtmečio apie keturiasdešimtuosius metus daugelis nedrįso viešai pasirodyti katalikais. Tuo metu Tours'e gyveno drąsus vyras. Visuomenės jis buvo labai gerbiamas, nes buvo mandagus ir paslaugus. Buvo aukštesnio teismo valdininkas, visais požiūriais išauklėtas ir visur sugebąs savo pasaulėžiūrą parodyti vyras. Studijuodamas Paryžiaus universitete, jis stojo į Marijos kongregaciją. Nuo to laiko tapo įkūnytu katalikybės idealu. Jo šūkis buvo: Išpažinti! Visur kovoti su baime žmonių! Penktadieniais jis retai tevalgydavo namie; dažniausiai valgykloje. Gal kad išsisuktų nuo pasninko? Ne! Su daugeliu kitų kongregacijos narių jis atsisėsdavo valgomajame už stalo ir garsiai pareikalaudavo: „Pietus be mėsos. Šiandieną penktadienis“. Būtų galėjęs ir namie pasninkauti, bet jam buvo svarbu padrąsinti tokius katalikus, kurie būkštaudami slėpė savo įsitikinimus. Jis nesislapstė. Sveikintis su žmonėmis, tiesa, neskubėjo. Užtat prieš kiekvieną šventą statulą, gatvėje arba virš namų durų, su pagarba nusiimdavo skrybėlę, nors gatvėje būdavo daug iš to besistebiančių praeivių. Ar jam būtinai reikėjo taip elgtis? Ne! Tyčia taip

darė. Ne tam, kad susilauktų pagyrimo, bet kad parodytų, kiek maža jam reiškė kitų lengvapėdiški sprendimai. Tas pats vyras organizuodavo ir maldininkų keliones. Pirmiausia į jas kviesdavo vyrus ir pats kartu su jais viešai melsdavos. Nors tokios procesijos tikėjimo priešams ir nepatikdavo, bet šis vyras nekreipė į tai dėmesio ir kiekviena proga lavinosi tikėjimo išpažinime (Liurdas, 1938, 10, 361). — Forma bei išorinis elgimasis tvirtina išvidinį jausmą (Fr. W. Foersteris, Mokėk gyventi, 1934, 308).

345. Drąsus valdininkas.

Tai atsitiko dar nesenai viename apskrities mieste. Į valgyklą čia užėjo kaž koks jaunas valdininkas pietų. Peržiūrėjo valgiaraštį, bet visi valgiai buvo mėsiški. „Ko nors nemėsiško neturite?“ — „Ne, nėra“. — „Bet juk šiandieną penktadienis“. — „Niekas čia neprašo nemėsiškų valgių. Todėl nė penktadienį jų negaminame“. Jaunuolis vistiek prašo šeimininkę, kad jam būtinai pagamintų ką nors be mėsos. Prie gretimo staliuko sėdi du dar neseni ūkininkai, valgo mėsą ir garsiai tarp savęs šnekasi: „Matai, kaip gera tiems ponams! Mums, prastiems, gerai ir mėsa, nes tai daug pigiau atsieina. O jie gali ir pasninkauti, nors bepasninkaudami dar geriau prisivalgo ir brangiau užmoka“. Valdininkas neiškentė: „Vyrai, neapgaudinėkite patys savęs. Pasninkaudamas nenuskursi per daug. Žinau porą ūkininkų, kurie, užėjus krizei, pirmieji išėjo į varžytynes, nors ir jie kiekvieną penktadienį taip pat „taupė“ pinigus, nepripažindami jokių pasninkų!..“ Vyrai staiga nutilo, o valdininkui išėjus teiraujas pas šeimininkę, kas esąs tas ponaitis. „Nepažįstate? Juk prieš 10 metų jis pardavinėjo rinkoje šaukštus, o dabar, žiūrėk, banke tarnauja“. — „O, gerai pažįstame! Kad jį kur bala! Kad jį kur kas! Kažin ar tik jis mūsų nepažino! Juk ir mudu taip pat praleidome savo ūkius!..“ (Žv. 1937, 2, 50-51). — Šv. Augustinas, tapęs kataliku, visą gyvenimą mito daržovėmis ir vaisiais, valgydamas du kartu per dieną (Sursum Corda, 1937, 16, 128).

346. Pasninkas figūros išlaikymui.

„L. A.“ 1937 m. Nr. 76 korespondentas iš garsiojo Amerikos „filmų miesto“ Hollywoodo šitaip aprašo susitikimą su jaunu Spangleriu Arlingtonu Brughu („Bobų“), per moteris pasidariusiu populiariausia Hollywoodo žvaigžde. Pasikalbėti su juo man pavyko studijos restorane, bevalgant. Bobas užsisakė tik salato ir stiklą apelsinų sunkos. Jis stačiai seilę varvino žiūrėdamas, kaip aš valgau bifšteką. „Skanu, ar netiesa?“ — galop neiškentė neprasitaręs. „Taip sau“, atsakiau, vengdamas dar labiau erzinti jo apetitą. „Paragauki tamsta pats“. — „Dieve

saugok!“ šūktelėjo neva nusigandęs. „Aš nusižengčiau savo sutarties 67 paragrafo B punktui, kuriame pasakyta, kad, kol galios ta sutartis, aš tegaliu valgyti tik tai, ką oficialus studijos gydytojas man nurodys. Matot, aš turiu stengtis nesugadinti savo figūros...“ — „Juk tamsta ne moteris", tariau jam. „Kino bendrovei vistiek“, atsakė jis atsidusdamas. „Jie nenori rizikuoti, ir tiek“. — Niekas negali pasakyti, kad jo uždirbamuose piniguose tėra jo vieno darbo. Ne — yra juose tūkstančio žmonių (drebančių, sukietėjusių rankų, prakaito, pastangų, vargo, todėl, eikvodami juos vien savo pačių reikalams, vis tiek plauname, kur nesėjome (M. Pečkauskaitė).

347. Savivarža užgrūdina.

Krikščionybė nepadarė išradimo, proteguodama apsimarinimą. Jis buvo nesvetimas ir stabmeldžių tautoms. Senovės spartiečiai visokiomis kietomis priemonėmis taip grūdindavo vaikų kūną, kad tokį auklėjimą mes kankinimu vadiname. Demostenas norėjo rasti laiko iškalbos pratyboms; ir ką jis padarė? Nusiskuto barzdą ir ūsus, nusikirpo plaukus ir... sėdėjo namie besimokydamas. Mat, tais laikais pasirodyti vyrui be barzdos ir dar trumpais plaukais — jau verčiau visai nesirodyti, nes kiekvienas praeivis būtų išjuokęs tokį „plikį“. Visų laikų karo žygiuose savivarža yra turėjusi lemiamą vaidmenį. Kariai prisiverčia budėti, alkti, šaltį ir karštį kęsti; išleps kariai — nebėra pergalės (Sursum Corda, 1937, 5, 443). — Žmogus, kuris moka tvardytis ir ištverti, yra savo kūno namuose šeimininkas, ir nereikai jam klausyti visokių tarnų. O tie tarnai — tai yra—pilvas, liežuvis ir kiti panašūs daiktai (Fr. W. Foersteris, Mokėk gyventi, 1934, 83).

348. Pasninko laužytojai.

Viename miestelyje pasiturinti šeima rengia Naujųjų Metų sutiktuves. Sukviečiama miestelio inteligentija, užprašomas atsilankyti[4] ir kunigas. Jis nuvyksta. Jaunimas, armoškai padedant, linksminasi, senesnieji alų siurbčioja. Susirinkus visiems kviestiesiems, paprašoma vakarieniauti. Bet čia staigmena: stalai linksta nuo mėsiškų valgių, nors šiandieną penktadienis. Kunigas pasijunta įžeistas. Katalikiškos, savo katalikiškumą kartais net pabrėžiančios, šeimos jis pakviečiamas ir sodinamas penktadienį už mėsiškais valgiais apkrauto stalo! Kunigas turi reaguoti; jis reaguoja. Užklausia šeimininkių, kam toji mėsa penktadienį, ir demonstratyviai per visą vakarienę valgo vinegretą, vienintelį nemėsišką valgį ant stalo esantį. Kunigo pavyzdį paseka daugumas svečių, bet vis dėlto keletas jų nesivaržydami kerta, kas paduota. O vienas senas pareigininkas, alučio įkaitintas, ima sakyti publikai pamokslus apie poterių

kalbėjimą, apie religiją, rodo savo škaplerius ir kartu — pavydėtinu apetitu šveičia košelieną! Šis pastarasis pavyzdys ar ne geriausiai charakterizuoja mūsų katalikų dalies „katalikiškumą". Nemažas mūsų žmonių nuošimtis reklamuojasi katalikais, kalba potierius, nešioja škaplierius, net kitus moko „neapleisti Dievo", kaip anas pareigininkas, bet kartu, kaip jis, be jokių skrupulų laužo pasninkus, rašo K. J. Ragauskas 1938 m. „P. G." Nr. 4 str. „Pasninkai". — Kilniausias troškimas, kurį gali jausti ir pasiekti žmogus, — tai atlikti visas savo pareigas (Lubbock).

349. Didieji pasninkautojai.

Imperatorius Justinijonas gavėnios metu valgydavo tik kas antrą dieną, ir tai tik duoną, vaisius ir vandenį. — Šv. Kanutas, Danų karalius, visą gavėnią ir visus metų penktadienius pasitenkindavo duona su vandeniu. — Šv. Elzbieta, Portugalijos karalienė, be advento ir gavėnios, pasninkaudavo po savaitę prieš Šeštines, Sekmines, šv. Petrą ir Povilą ir prieš kitas didesnes šventes. Jos pasninko valgis būdavo tik iš duonos ir vandens. — Popiežius Urbonas V visą gyvenimą pasninkavo trečiadieniais, penktadieniais ir šeštadieniais. — Šv. Bernardas per 20 metų nieko kita nevalgė, kaip vandenyje padažytą juodą duoną. — Šv. Ambraziejus, Milano vyskupas, visą gyvenimą po apsikrikštijimo valgė tik vieną kartą per dieną. — Šv. Arnulfas, Metzo vyskupas, valgė tik kas trečią dieną ir tai labai kukliai: virtus kviečius, žalius žirnius, miežių kruopas. — Šv. Karolius Baromiejus maitinosi tik duona ir kaštanais... (Sursum Corda, 1937, 16, 128). — Nėra nieko negalima tam, kas nori mėginti (Aleksandras Makedonietis).

350. „Daug valgo ir garsiai juokiasi".

Didysis Indijos rašytojas (nekatalikas) Rabindranath Tagore laiškuose savo draugui C. F. Andrewsui iš 1928 metų kelionės po Europą ir Ameriką iš New Yorko rašo: „Šiandieną Kalėdos, Kristaus gimimo šventė... Čia yra susirinkę iš įvairių Jungtinių Amerikos Valstybių 45 žymūs svečiai, jų būryje esu ir aš. Gražus namas, puikus restoranas. Bet kur yra ta kilni Kalėdų šventės nuotaika? Taip, vyrai ir moterys daug valgo ir garsiai juokiasi, bet Amžinosios Ramybės jų veiduose nematyti nė šešėlio; jų širdyse aš nematau nei vidinio džiaugsmo, nei susikaupimo. Jų gyvenime yra jaučiama tuštuma. Jie tiki turtą, bet tuo tarpu jie žudo savo dvasią. Jie net to negali suprasti, kad yra nelaimingi, kad jie apgaudinėja savo sielą netikromis monetomis... Dievo meilė yra mūsų gyvenimo tikslas; čia glūdi galutinis visų problemų ir įvairių krizių išsprendimas" (Židinys, XXVII, 1938, 4, 461). — Ir saulėtoje mūsų padangėje visada yra tamsi dėmė: tai nuo mūsų krintąs mūsų pačių šešėlis (Carlyle).

XXIII. GYVENIMO BALZAMAS

„Mlės stipresnieji tarime pakęsti silpnųjų silpnybes ir ne sau įtikti. Kiekvienas jūsų teįtinka savo artimai jo labui, pagerinimui".
Rom. 15, 1—2.

351. „Žmonėms reikia mylėtis".

Kunigas Jurgis Matulevičius Didžiojo karo pabaigoje buvo paskirtas Vilniaus vyskupu. Lietuvos Valstybės Tarybos namuose ta proga buvo didelis susirinkimas, kuriame vysk. Matulevičius savo kalboje tarp kitko pasakė: „Jei mes nusiimame kepurę, eidami pro kryžių, pro tą pašvęstą ženklą, mums primenantį Išvaduotoją Kristų, mirusį dėl meilės ir tiesos, tai dar su didesne pagarba turime sutikti kiekvieną žmogų, šiokio ar tokio tikėjimo, šiokios ar tokios tautos jis būtų. Kryžius yra medis, Išvaduotojo kančios simbolas, o žmogus yra Dievo dvasios kvėptas. Žmonėms reikia mylėtis" (Vado pasėke, Kaunas, 1987, 50—51). — Gyvendami su vienas kitu, žmonės turėtų vienas kitą šelpti taip, kad kiekvieno žmoniškumas tarptų ir augtų, o ne būtų skaudžiamas (Vydūnas).

352. Bado geri dantys.

1812 metais prancūzams žygiuojant per Lenkiją į Maskvą, vienam seržantui, apsinakvojusiam ūkininko namuose, buvo padėta ant stalo juodos duonos pusbakanis Išlepęs karys duoną nušveitė į pastalę ir pareikalavo pyrago. Ūkininkas vargais negalais gavo pas kaimynus pyrago ir drebėdamas padavė jį nemaloniam svečiui. Duoną paėmė iš pastalės ir įdėjo į spintą. Tai matydamas, išdidusis seržantas tarė: „Kol mes grįšime iš Maskvos, duona sukietės". Stebėtinas atsitikimas! Kai prancūzai išvargę, išbadėję traukėsi iš Rusijos, tas pats seržantas užsukė pas aną ūkininką ir paprašė ko nors užkąsti, ūkininkas tuojau pažino karį, prisivedė jį prie spintos ir, parodęs į kario išniekintą duoną, tarė: „Taip, duona jau sukietėjusi, bet, tariu, badas turi gerus dantis". Seržantas susigėdęs suvalgė duoną ir pasižadėjo niekad iš jos nesityčioti (Fat. I, 222—223) — Niekas taip negėdina, kaip atlaidus gerumas. Jame glūdi tie patys burtai, kaip ir saulėje, į kurią kreipiasi visų žiedų taurės (Fr. W. Foersteris, Mokėk gyventi, 1934, 288).

353. Vyskupas kelia ūkininko vežimą.

1936 m. mirus Liono (Prancūzijoje) arkivyskupui kard. Maurin, prancūzų spauda padavė įdomių jo gyvenimo smulkmenų, iš kurių matyti didelis jo paprastumas ir žmonių meilė. Valdydamas kalnuotą Grenoblio vyskupiją, mažesniąsias parapijas jis aplankydavo pėsčias arba asilu jodamas. Neretai mažose parapijų bažnytėlėse prie altoriaus ateidavo jis su sunkiais, ilgais keleivio batais. Kartą važiuodamas vienas į tolimą parapiją kelyje rado įklimpusį vežimą. Vyskupas tuoj išlipo iš ratų ir nuėjo pagelbėti. Ratuose sėdėjo ūkininkas ir baltai pasirėdžiusį dukrelė, kurią jis vežė sutvirtinti. Vyskupas, apsivilkęs paprasta, juoda sutana, įrėmė pečius į ratą, ir vežimas sujudėjo. Ūkininkas dėkodamas jam tarė: „Gerbiamas Klebone, mes, tur būt, jau pavėluosime“. Vyskupas jam atsakė: „Nesirūpinkite! Jūs tikrai atvažiuosite pirmiau, negu vyskupas“ (Žem. Pr., 1937, 1). — Turime gelbėti save pačius, kad galėtumėm padėti kitiems, turime gelbėti kitus, kad būtumėm padedami kitų (Fr. W. Foersteris).

354. Geraširdiškas teisėjas.

Vieno Londono priemiesčio teisėjas sprendė namų savininko ir nuomininkės našlės bylą. Išnagrinėjęs bylą, teisėjas paskelbė tokį sprendimą: „Teismas nutarė iš atsakovės ieškovo naudai priteisti jo reikalaujamus 17 šilingų ir 2 šilingus teismo ir vykdymo išlaidų. Atsakovei nesumokėjus šios sumos, ieškovui duodama teisė ją iškraustyti iš buto“. Perskaitęs sprendimą, teisėjas iš kišenės išėmė 19 šilingų, kurių 17 atidavė ieškovui, o du perdavė teismo sekretoriui išlaidoms apmokėti. „Iš kur ji gali gauti 19 šilingų“, pasakė teisėjas ir ėmėsi spręsti kitą bylą (XX, 1935, 125). — Jau tuo pačiu gailesį turi, kad trokšti jį turėti. Iš tikrųjų jo nejauti, bet taip pat juk nematai ir nejauti ugnies po pelenais, o tačiau ji ten yra (Šv. Pranciškus Salezietis).

355. Kunigas iš geraširdės pagalbos.

Beveik šimtas metų atgal vienas žmogus, vardu Pruenster, iš gilios Tirolio kalnų daubos atvedė į tos pat šalies miestą savo sūnų, kuris tiesiog troško būti kunigu, bet tėvas neturėjo mokslui lėšų. Pasitikėdamas Dievumi ir geraširdiškais žmonėmis, kurie jo sūnų aprūpins, tėvas vaikščiodamas miesto gatvėmis atsiskyrė nuo sūnaus ir slaptai nusiskubino į namus. Berniukas, pasijutęs be tėvo ir dar svetimame mieste, nusiminė ir pradėjo garsiai verkti. Prie jo priėjo moteriškė ir pradėjo klausinėti ko verkiąs. Vaikas pasipasakojo kas nutiko; kad jis su tėvu atėjęs į šį miestą mokytis, bet, tėvui kažin kur dingus, nežinąs nei kur eiti, nei ką daryti. Moteriškei pagailo nelai-

mingo vaiko. Parsivedė vaiką pas save į namus, rūpinosi juomi ir leido į mokslus. Berniukas mokėsi uoliai ir tapo kunigu. Šis kunigas laikui bėgant tapo vyskupu ir buvo labai mylimas žmonių. Tai 1861 m. miręs Jurgis Pruenster, Bikso vyskupas (Šv. Pr. V., 1934, 2, 50). — Ne dažnai pasitaiko proga dideliems darbams, nuolatos — mažiems (P. Chaignon).

356. Kunigo pasiaukojimas už 7 vaikų tėvų.

Per Ispanijos pilietinį karą 1937 m. Madrido kalėjime vienas suimtas kunigas, tarp daugelio kitų nelaimingųjų, pamatė nuteistą mirti septynių vaikų tėvą. Nuteistojo vyro žmona jau buvo mirusi. Nuteistasis mirti tėvas skaudžiai rūpinosi savo vaikelių likimu. Jis apie tai pranešė įkalintam kunigui, ieškodamas užuojautos. Kunigas slapta atlaikė paskutines Mišias. Po to apsitaisė to žmogaus drabužiais ir su kitais pasmerktaisiais buvo išvežtas ir sušaudytas (Vyrų Žygiai, 1937, 22, 250). — Laimingas tasai, kurs tarp žemės vargų Sau draugą sutiko iš šimto draugų Ir gali Jam širdį atverti! Laimingas!.. Lengviau jam kentėti tada! Taip vieno našta, ant dviejų sumesta, Pečių taip negali nusverti! (Maironis).

357. Skubėjo gera daryti.

Pavyzdingasis ateitininkas Vytautas Endziulaitis (gimė 1893-XI-5 Marijampolėje, mirė 1918-XI-30 Kaune) labai mylėjo vargšus. Būdamas vaikas jiems atiduodavo ne tik savo žaislus, bet dažnai ir tėvo knygas. Kartą, kai jis jau mokėsi, tėvas jam įtaisė švarkelį čiuožti. Bet Vytukas neilgai juo džiaugėsi. Pamatęs, kad vienas jo draugas mokinys visai neturi kuo apsivilkti, atnešė jam savo naująjį čiuožimo švarkelį ir atidavė. Belankydamas vargšus sužinojo, kad vieną šeimą ištiko skaudi nelaimė. Motiną šiltinė nuvarė į kapus, tėvas iš ligos lyg ir pamišo; liko 5 našlaičiai ir sena močiutė elgeta, kuri juos šiaip taip maitino iš savo krepšių. Tačiau tų nelaimingųjų rūbai tiesiog kriste krito nuo kūno. Vytautas juos gelbėdamas atiduoda pinigus, skirtus kelionei į Maskvą, ir net savo marškinius. Kitai vargšei moterėlei padeda parnešti ryšulį malkų, parnešęs jas sukerta, suneša į trobelę ir ilgai kalbasi su vargše moterėle. Kartą buvo net toks atsitikimas: iš susirinkimo parėjo labai pavargęs, pietauti neturėjo kada, nes susitikęs savo draugę išvažiavo į laukus pakvėpuoti tyru oru. Bevažiuodami pasivijo elgetą, nešiną kelius sunkius krepšius. Vytautas tuoj sustoja ir paklausia, ar toli ji nešanti tuos krepšius. „Namo nešu, ponuliuk. Dar trys kilometrai nuo čia“. Vytautas atsiprašo savo draugę, išlipa ir ima senės krepšius: „Leisk, močiute, aš juos panėšėsiu. Tu jau pailsus, pavargus“. Moterėlė žiūri ir netiki: ar tas ponaitis nori iš jos pasityčioti, ar gal atimti krepšius su

visu turtu. Nelengvai ji duodasi įtikinama, kad jis nori tik panėšėti jos naštą. Pagaliau sutinka, atiduoda jam krepšius, o tas užsikabina per petį ir eina šalia elgetos, maloniai ją kalbindamas. Jo draugė jokiu būdu negalėjo suprasti Vytauto pasielgimo. Vėliau ji rašė: „Ir pykau, ir stebėjaus ir suprasti negalėjau. Argi ta senė jam buvo brangesnė už mane?“ Tokių atsitikimų jo gyvenime buvę nemaža. Studentaudamas Maskvoje turėjo progos gerai pažinti darbininkų gyvenimą. Ir ten jis vargšais rūpinosi visomis išgalėmis. Jis visiškai įgyvendino anų laikų Maskvos miesto labdario Gaurė's šūkį: „Skubėk gera daryti“ (Šlt., 1935, 51—52). — Dangus yra meilėje, o ne piniginėje. Gražiausias ir gardžiausias visame pasaulyje reginys yra gailestingoji meilė, kuri nieko netrokšta sau, kuri nori tik kitiems tarnauti ir kitus gydyti. Visa, kas už pinigus perkama, yra niekis prieš meilę, veidą, ant mūsų pasilinkusį ir mums paguodos žodžius šnabždantį (Fr. W. Foersteris, Mokėk gyventi, 1934, 411).

358. Jei myli vargšus, turi būti kilnus.

Anglų nekatalikų laikraščio „Spectator“ korespondentas apie katalikų vyskupą 1936 m. rašė: „Aš ėjau nuošalia gatve su laivų bendrovės savininku Jurgiu Renwicku, protestantu. Prieš mus ėjo pasivaikščioti vyskupas. Jis pasivijo kažin kokią senyvą moterį, kuri labai sunkiai nešė didelį nešulį. Jis, matydamas, kad moteris labai pavargusi, paprašė, kad leistų jam panėšėti. Moteris sutiko, nes, matyt, vyskupo nepažino. Ir jis nunešė iki pat ilgos gatvės galo. Kai aš pasakiau savo draugui, kad čia yra katalikų Hexhamo vyskupas, jis labai nustebo ir nenorėjo tikėti. Pagaliau jis mane paprašė, kad jį su tuo vyskupu supažindinčiau, nes jis turįs būti labai kilnus vyras, jei myli vargšus. Aš jį supažindinau. Ir nesigailiu“. — Visuomenę reikia taip sutvarkyti, kad ir varguomenė — darbininkija joje nesijaustų svetima. Visuomenė turėtų juos vertinti kaip lygius, gerbtinus, pilnateisius piliečius (Arkiv. J. Matulevičius).

359. Tikrai kaimyniškas gerumas.

Viename miestelyje netoli Durhamo, Šiaurės Anglijoje, gyveno sena ir neturtinga moteris, Charltonienė. Jos vyras buvo senai miręs, o vienintelis sūnus Jurgis buvo prieš daug metų iškeliavęs į pasaulį ieškoti laimės, kurios, deja, niekur nerado ir apsigyveno Australijoje skurdą skursti. Sūnus labai norėjo grįžti pas savo senutę motiną, bet niekaip negalėjo užsidirbti pinigų. Negalėjo pasiųsti jam pinige ir senutė, nors ir labai norėjo dar prieš mirtį pamatyti savo sūnų. Pagaliau atėjo į pagalbą senutei visas miestelis. Specialiai surengė kelias dienas trukusią miestelio šventę, kurios pelną pasiuntė Jurgiui

Charltonui į Australiją, kad jis galėtų parvažiuoti pas savo motiną (L. A., 1938, 260). — Nors visi pakrikštyti, vaikščioja į bažnyčią ir gieda Aleliuja, betgi ne tuo skiriasi Dievo sūnūs nuo šėtono sūnų, o meile, kokią turi vienas kitam (Šv. Augustinas).

360. 13000 kilometrų kelionė pas gydytoją.

1937 m. vasarą 14 metų Evelina Berry, gyvenanti Johanisburge, Pietinėje Afrikoje, staiga labai sunkiai apsirgo: smegenyse pradėjo augti skaudulys, kurį reikėjo kuo greičiausiai pašalinti. Mergaitė jau buvo be sąmonės, kai tėvas nutarė, kad mergaitę reikia vežti į Edinburgą pas žinomą chirurgą. Į Edinburgą ją vežė garlaiviu, traukiniu ir lėktuvu, iš viso atlikdami 13000 kilometrų kelionę. Tik atvežtą mergaitę tuojau paguldė ant operacinio stalo, nes nebuvo galima nė minutės gaišti. Operacija pavyko labai gerai. Kadangi kelionė kaštavo 250 svarų sterlingų, o Evelinos tėvas buvo neturtingas, tai šią sumą jam per labai trumpą laiką sumetė kaimynai (XX, 1937, 196). — Vien tik darbais įrodoma meilės galia (Goethe).

361. Bėgo maisto tris dienas ir tris naktis.

Australijos girios eigulis Manakas netikėtai užgirdo, kad žymus Vokietijos lakūnas Bertramas turėjo nutūpti jo šalyje. Neilgai laukęs, Manakas prisikrovė nedidelį maišelį valgomųjų daiktų ir iškeliavo, ieškodamas jo kraštą pasiekusio tyrinėtojo. Po aštuonių neapsakomai sunkių kelionės dienų jam pasisekė rasti beveik neįžengiamajame tankumyne badu merdintį lakūną. Kadangi ir maistas jau ėjo galop, ir tik maža jo dalelė jis galėjo pasidalyti su savo gero darbo objektu, jis, kaip Maratono bėgikas, atbėgo į artimiausią vietą atnešti maisto. Ta kelionė truko tris dienas ir tris naktis. Be miego ir poilsio Manakas grįžo vėl pas išbadėjusį Bertramą ir išgelbėjo jį iš mirties nagų. Joks garbės ženklas nepapuošė vargšo eigulio už tą žmogišką žygį, tik sąmonė, kad išgelbėjo žmogui gyvybę, patenkino tą didvyrišką samarietį (XX, 1936, 151). — Maratono bėgimas, dabartinės lengvosios atletikos (sporto šaka) ilgiausia (38—42 km) bėgimo distancija (atstumas), pavadinta pagerbti senovės elinų (senovės graikų) kariui, atbėgusiam iš Maratono miestelio į Atėnus pranešti apie persų nugalėjimą ir čia pat iš nuovargio numirusiam (Tarptautinių žodžių žodynas, 1936, 597).

362. Organizacija be programos.

Prieš pat Ispanijos naminį karą Barcelonos grafo Gilelio dirbtuvėje jaunas vaikinas įkrito į verdančių dažų katilą ir nusiplikino sau iki kelių kojas. Kai vietinis klebonas, kuris buvo drauge tos dirbtuvės dvasios vadas, nuėjo į ligoninę Campder-

roso—tokia buvo nukentėjusio pavardė—aplankyti, gydytojas jam pranešė, kad jaunikaitis turi žūti, jei jam nebus žaizda apklota oda, paimta nuo gyvo žmogaus. Nieko nelaukdamas klebonas pasisiūlė paaukoti odą tam geram reikalui. Tačiau pasirodė, kad be pavojaus gyvybei tam tikslui vieno žmogaus odos neužtenka, bet reikalinga iš 14 asmenų po truputį odos nulupti. Klebonas nenusiminė, bet pradėjo vaikščioti pas savo parapijiečius, ragindamas juos pasiaukoti nelaimingajam Campderrosui. Kadangi jau tada ėjo gandai apie numatomą naminį karą ir klebono parapijiečiai nenorėjo nustoti progos imtis ginklų, jam teko greitai tik du ligonio giminaičiu sumedžioti. Kai pats dirbtuvės savininkas, grafas Güellas, užgirdo apie tą nelaimę, pasiryžo nukentėjusiam ir savo odos galimą dalį duoti. Sužinoję apie tai dirbtuvės darbininkai, tą pačią dieną, pabaigę darbą, visi kaip vienas susirinko prie ligoninės durų ir pareiškė norą patarnauti savo nukentėjusiam jaunam bendradarbiui. Pakviestas ligoninės gydytojas nulupo nuo 14-kos sveikiausių vyrų blauzdų po tam tikrą dalį odos ir pridengė ja kenčiančio jaunuolio žaizdą. Nuo tos dienos Güello dirbtuvės darbininkus pradėjo rišti nepaprastai broliškas ryšys. Visi, neišskyrus ir savininko, pasijuto esą neišardomo vieneto nariai. Nors darbininkų eilėse buvo tokių, kurių pažiūros buvo griežtai skirtingos, bet jie sudarė organizaciją, kuri be jokios programos, vien tik vieningumo jausmo raginama, susibūrė aplink Campderrosą. Šisai atsisveikino po kelių savaičių su ligonine, nešiodamas ant savo blauzdų grafo Güello odą tarp dviejų anarchistų rėžių, kunigo klebono odos rėžį, apsuptą keletą bedievių odos rėžių. Kai Ispanijoje kilo revoliucija, grafas sušaukė visus savo darbininkus ir paskelbė jiems, kad dirbtuvę uždaraąs. Pritarę savininkui, darbininkai išsiskirstė, pareikšdami, jog vieningumo ryšys tarp jų palieka ir toliau. Keletas, kurių šeima nevertė Barcelonoje pasilikti, iškeliavo ir įstojo drauge su Campderrosu į sukilėlių eiles. Grafas Güellas, palikęs tame mieste, buvo kairiųjų suimtas ir, kaip priešo šalininkas, nušautas (XX, 1937, 113). — Jokia meilė nėra tiek nuopelninga, kiek kenčianti meilė (Šv. Alfonsas Liguori).

363. Skraidąs gydytojas.

Gydytojas Dr. Clydė Fentonas Australijoje yra laikomas populiariausiu žmogumi. Tą populiarumą jis yra laimėjęs už savo nepaprastą pasiaukojimą žmonių gerovei. Prieš kelerius metus Dr. Clydė Fentonas buvo Anglijos karo aviacijos gydytojas. Savo gerą ir pelningą tarnybą jis paliko, sužinojęs, kad šiaurinėje Australijoje žmonės yra reikalingi tokių gydytojų, kurie yra pasiryžę nelaimingiesiems teikti gvdymo žinias pačiomis rizikingiausiomis (pavojingiausiomis) aplinkybėmis. Gy-

dytojas Dr. Clydė Fentouas, nekreipdamas dėmesio nei į savo gyvybės pavojų nei į blogiausias oro sąlygas, lėktuvu skrenda per Australijos pavojingas dykumas ligonių gydyti. Labai skubiais atvejais jis pamiršta pasirinkti net gerai skristi paruoštą lėktuvą. Kartą vienas aerodromo komendantas jam iškėlė net bylą už tai, kad jis drįso skristi netinkamu skristi lėktuvu. Skraidančio Australijoje gydytojo byla buvo Port Darvino teisme, kuriam jis pareiškė netinkama mašina skridęs į labai skubiai pagalbos reikalingą vietą, kur žmogus jau buvo prie pat karsto lentos dėl nudegimo žaizdų. Tuo būdu jau pačią paskutinę minutę dar pavykę išgelbėti žmogaus gyvybę. „Visi mano skridimai yra pavojingi, ar aš naudojuosi tinkamais ar netinkamais lėktuvais“, pareiškė teismui Dr. Clydė Fentonas. Teismas negalėjo neįvertinti Dr. Fentono nepaprasto pasiaukojimo ir jį išteisino. Nuo šios pareigos balso šaukimo Dr. Clydė Fentono neatbaido jokie pavojai, kurių savo praktikoje jis yra jau turėjęs labai šiurpių ir pavojingų (L. A., 1937, 465). — Jei tu pamatai reikalaujantį sielos ar kūno pagalbos, nesakyk sau: dėl ko jo kiti nesušelpė, bet kuo greičiausia stenkis jam padėti. Jei tu rastum gatvėje pinigą, nesakysi sau: dėl ko jo vienas ar kitas nepaėmė, bet tuoj paimsi jį. Panašiai, pamatęs savo nelaimingą brolį, pamanyk, kad radai labai didelės vertės turtą, daug vertingesnį negu auksas (Šv. Jonas Chrizostomas, Orat. 5 adv. Jud.).

364. Ir mes mokam pasiaukoti!

Tai atsitiko nesenai prie pat Kauno. Čia gyveno vienas gana silpnas kunigas. Staiga jo sveikata visiškai pašlijo. Nors jis ir gerai buvo prižiūrimas dažnai atsilankančio gydytojo, tačiau ligonis vis silpnėjo. Netikėtai apie to kenčiančio kunigo ligą sužinojo ir vienas jo geras pažįstamas, kuris buvo uolus Vyrų Apaštalavimo pirmininkas Kaune. Atėjęs randa kunigą visai silpną. Jį rūpestingai globojusieji namiškiai buvo labai išvargę. Todėl jis mielai apsiėmė pats budėti per ištisą naktį prie kenčiančio dvasios vado patalo. Apie vidurnaktį ligonio sveikata visiškai pablogėjo. Trečią valandą reikėjo net gydytojas iškviesti. Deja, šis atvykęs turėjo pasakyti, jog ligonį ištinkanti jau trečią kartą tokia ataka. Tuojau telefonu buvo pašaukti dar du žymūs Kauno gydytojai. Bet visi jie turėjo pripažinti, jog kunigo padėtis buvo visiškai beviltiška. Tiktai chirurgas Dr. S. prasitarė, jog dabar nebent tik vienas būdas dar begalėtų šiek tiek padėti, tai sveiko žmogaus kraujo perleidimas į ligonio gyslas. Tai užgirdęs kilnaširdis M. A. pirmininkas pašoko iš vietos ir tarė: „Ponas daktare! Prašau kuo greičiausiai ištirti mano kraują ir jo imti, kiek tik reikia!“ Ilgai laukti nebuvo kada. Kraujas greit buvo patikrintas, ir nemažas

jo kiekis buvo perleistas į ligonio kūną. Po dviejų valandų kunigas pasijuto daug geresnis. Kitą dieną jis buvo atgabentas į ligoninę, o netrukus jis vėl galėjo grįžti pas savo mylimuosius parapijiečius (Žv. 1936, 1). — Tikroji meilė yra reikalinga tikėjimo, kad įstengtų tikrai gelbėti: be tikėjimo meilė tėra ištižęs pasigailėjimas ir silpnas atlaidumas, kurie gelbėtiną žmogų dar stipriau pririša prie viso vargo priežasčių (Fr. W. Foersteris).

365. Nepaprastas pasiaukojimas.

Amerikoje, New Orleane, vienas 19 metų jaunuolis dėl nelaimingo atsitikimo neteko abiejų akių. Tuomet vienas 68 metų amžiaus vyras pasisiūlė jaunuoliui atiduoti vieną savo akį. Buvo padaryta operacija ir iš senio kaktos išimta akis priauginta jaunuoliui. Išeidamas iš ligoninės senis pareiškė: „Aš būsiu labai laimingas, jei mano akis, kuri man tarnavo visą gyvenimą, dabar galės suteikti džiaugsmo jam jaunam“ (Dk. 1938, 2). — Žmogus yra tikras galių sūkurys (Vydūnas, Tautos Gyvata, 1920, 29).

366. Bent mirdamas tinkamai atsilygino.

Kun. X. Langan, 59 m. amžiaus, šv. Jokūbo katalikų parapijos klebonas Woodbridge, Amerikoje, 1910 m. dar tuomet jaunutis vikaras, su vienu pažįstamu jaunu vaikinu tos parapijos kartą išplaukė į jūrą truputį pasivažinėti. Jiedu buvo nuplaukė ties Waretown, kai tolumoje, tarpe iš vandens išsikišusių uolų, staiga pamatė degantį mažą motorinį laivelį, kuriame gaudydami žuveles plaukiojo vienas žymus New Jersey pramonininkas, Mr. George Blake, ir jo sūnus. Kun. Langan, pamatęs iš laivelio aukštyn kylančias liepsnas ir desperatišką dviejų žmonių pagalbos šauksmą, kiek tik jėgų turėdamas leidosi su savo draugu, valtelę irklais varydami, gelbėti nelaimėguosius. Dėl didelio greitumo jiedviem pro uolas besiiriant, jų laivelis smarkiai atsimušė į uolą, ir kunigo draugas valtelėje smarkiai krisdamas aukštielninkas išsilaužė sau dešinę ranką ir irkluoti daugiau negalėjo. Likosi tik vienas kunigas Langan. Jis pusiau apalpęs nuo pergreito irklavimo dar tiek jėgų turėjo, kad įstengė laiku atsiirti pas degantį laivelį. Užmetęs ant laivelio ilgą virvę ir, pastariesiems tvirtai į ją įsikibus, jis juodu per vandenį prisitraukė prie savo valtelės ir pagaliau abu laimingai išgelbėjo nuo mirties pavojaus. Išgelbėtas iš mirties pramonininkas Blake su savo sūnumi pagaliau persikėlė į Chicagą ir ten visą laiką gyveno. 1935 m. birželio mėnesį pramonininkas Blake, sulaukęs gilios senatvės, pasimirė. Tačiau mirdamas savo ir sūnaus išgelbėtojui kunigui Langan iš savo paliekamo turto užrašė 10000 dolerių (Šlt. 1935, 43).

XXIV. SAMARITIEČIO KELIU

..Palaiminti gailestingieji, nes jie laimės gailestingumo".

Mat. 5,7.

367. Raudonojo Kryžiaus Sąjunga.

Tarptautinė Raudonojo Kryžiaus Sąjunga įsteigta šveicaro Henri Diunan'o (1828-1910) sumanymu ir inicijatyva. Idėją sudaryti tarptautinę konvenciją (sutartį) karo sužeistiesiems ir ligoniams globoti jam atėjo į galvą 1859 m., kada įvyko Solferino mūšis (Rt. 1935, 248). — Organizacija daug kartų padidina atskirų narių galimybes, bet tik tada, kai jinai yra gyva, kai jos nariai yra gyvosios dvasios žmonės. Organiz.acija be gyvosios dvasios yra negyva, yra griaučiai, kuriuose nėra kraujo apytakos (Prof. St. Šalkauskis, T. K. Str. 1938, 2, 114).

368. Darbas, brangesnis už 100.000.

Per 1870 m. Paryžiaus apsupimą vienas Krikšč. Mokyklų Brolių vienuolis su didžiausiu pasišventimu slaugė raupais sergantį kareivį. Tai matydamas, vienas asmuo tarė: „Aš to darbo neapsiimčiau dirbti nė už 10.000 frankų". Broliukas atsiliepė: „O aš to darbo neapsiimčiau dirbti nė už 100.000 frankų. Bet aš tai darau dėl Kristaus" (Lapot, III, 6). — Kuo yra lėlutei saulė, tuo sukietėjusiam ir sušalusiam žmogui yra širdingas rūpestis ir gerumas. Jei laikysite lėlutę tamsiame rūsyje, iš jos verpalo niekada neišeis marga, sparnuota pleštekėlė — ir jei žmogus niekuomet nepatirs meilės nei širdingumo, tai ir jis per visą savo gyvenimą pasiliks lėlute (Fr. W. Foersteris, Mokėk gyventi, 1934, 277-8).

369. Pašaukimas į gailestingumą.

1934 m. buvo kanonizuotas (paskelbtas šventuoju) pal. Juozapas Cottolengo, įsteigėjas garsiojo „Mažojo Dievo Apvaizdos Namo" Torine (Italijoje). Šv. Cottolengo iš mažens pasižymėjo nepaprasta artimo meile. Kai jis buvo vos penktų metų vaikutis, motina užtiko jį lazda bematuojantį savo kambario ilgumą ir platumą. „Ką čia dirbi?" paklausė motina. „Motinėle, noriu žinoti, kiek šitame kambaryje tilps lovų, nes kai užaugsiu, užpildysiuj vargšais ligoniais", atsakė mažasis vargšų bičiulis (Lapot, 111,30-31). — Šv. Cottolengo įsteigtasis 1828 m.

„Mažasis Dievo Apvaizdos Namas“ su keturiomis lovomis dabar išaugo į didžiulį miestą su 10.000 gyventojų, visokių ligonių (Panevėžio Balsas, 1935, 2). — Meilė turi būti kurstoma kaip ugnis, ir kaip ugnis užmiršta nedega, taip meilė paniekinta pražūva (Lazdynų Pelėda, I, 1921, 180).

370. Gailestingosios seselės gerumas.

Didysis pedagogas Fr. W. Foersteris sutikęs kartą labai turtingą poną, kuris buvęs apkeliavęs beveik visą pasaulį ir patyręs tokių gražių, nuostabių dalykų, apie kuriuos mes vos tik sapnuoti tedrįstame. Šitą poną jis paklausęs: „Kada Jūs jautėtės savo gyvenime laimingiausias?“ Atsakymas buvo keistas, nelauktas: „Tada, kai viename Europos mieste gulėjau ligoninėje, sirgdamas tifo liga!“ Foersteris nustebęs tarė: „Kaipgi tai galėjo būti gražiausios gyvenimo dienos?“ Dabar paaiškino paklaustasis: „Matote, tuomet mane slaugė viena gailestingoji seselė. Aš niekuomet neužmiršiu angeliško jos švelnumo bei kantrumo. Aš jai buvau juk visai svetimas žmogus. Ji turėjo be manęs dar visą eilę kitų ligonių. Ji buvo prislėgta sunkių darbų dieną ir naktį. O vis dėlto per ištisas 8 savaites, kurios teko man praleisti toje ligoninėje, jos veide temačiau visuomet lygiai spindintį gerumą, kurio niekados neaptemdė nė mažiausio apmaudo arba susierzinimo šešėlis. Taip, anuo laiku aš buvau laimingas, it danguje!“ — Senovės egiptėnai buvo išleidę įsakymą: „Neprivalai juoktis, kam nors verkiant, nei verkti, kam nors juokiantis“ (Žv. 1935, 5).

371. Nuodėmės raupsai.

Šv. Elzbietai iš Vengrijos didžiausia laimė buvo tarnauti vargšams. Vieną dieną, kada ji rūpestingai apžiūrinėjo raupsuotąjį, šis nelaimingasis iš dėkingumo paprašė leisti pabučiuoti jos ranką, kuri taip meiliai perrišo jo žaizdas. Šventoji gi, vietoje paduoti jam ranką, palenkė savo lūpas prie baisiųjų ligonio žaizdų. Viena jos draugė, pamačiusi tokią artimo meilę, sušuko: „Bet, ponia, ar jūs žinote, ką dabar padarėte? Juk Šv. Rašte yra pasakyta, kad nuodėmė paliesti raupsuotąjį!“ — „Po to, kai pats išganytojas kvietė pas save raupsuotuosius“, atsakė šv. Elzbieta, „aš "nepažįstų kitokių raupsų, kaip tik nuodėmės raupsus“ (Šv. Pr. V. 1933,11). — „Dievą mylintiems, tiems, kurie, kaip jo nutarta, pašaukti būti šventaisiais, visi dalykai išeina į gera“ (Rom. 8,28).

372. Telegrafo viela nelaimingųjų tarnystėje.

Skersai Australiją yra ištempta 2500 km ilgumo telegrafo viela, kurios 1400 km eina per dykumą tarp Alice Springs ir Birdumo. Šitą liniją įrengė prieš 60 metų, ir ji kaštavo apie

300.000 svarų sterlingų (apie milijoną litų). Čia nuo senai įprasta ligoje ar nelaimėje šauktis pagalbos nukerpant vielą. Kada pagalbos šaukiąs žmogus nutraukia vielą, tai telegrafo linijos prižiūrėtojai tuojau skuba vykti į tą vietą nešdamiesi pirmosios pagalbos reikmenų ir maisto išteklių ligoniui. Be rimtos priežasties nutraukti vielą įstatymas sunkiai baudžia (XX, 1937, 161). — Nė vienas žmogus, nors būtų išmintingiausias, pats neaprūpins visų savo reikalų be kitų pagalbos (Vysk. Paltarokas, Vadovas, II, 1932, 86).

373. „Tu skelbi gerą religiją".

Nesenai Fidži salose mirė Tėvas Nicoubeau (skaityk Nikubo) po ilgamečio darbavimosi tarp raupsuotųjų, kaip savo pašaukimo auka. Prieš kiek laiko Laterano muziejus gavo brangią relikviją — pateną, kurią raupsuotųjų apaštalas vartojo prie šv. Mišių. Ten buvo išpiaustyti žodžiai: „Prisiminimas šeštadienio, 1922-VIII-5". Tai buvo diena, kurią šis Tėvas pasijuto apsikrėtęs raupsais. Dėl šios didvyriškos meilės pagonai jam sakydavo: „Tėve, tu skelbi gerą religiją, nes tu myli mūsų ligonius" (Pr. P. 1937, 3, 73). — Jei norite, kad jūsų gerumu tikėtų, juo nesigirkite (Paskalis).

374. Kiekvienas jūrininkas geradarys.

Jūros tarnybos kodeksas reikalauja, kad kiekvienas jūrininkas visada padėtų savo artimui. Buv. Anglijos karalius Eduardas VIII, tarnaudamas laivyne, to dėsnio šventai laikėsi. 1934 m. rugsėjo mėn. Eduardas VIII nuvyko į Kolobrą pailsėti. Iš čia jis turėjo vykti į Formentorą, kur jam buvo ruošiamas oficialus priėmimas. Prieš pat princo atvykimą Kolobroje smarkiai susižeidė prancūzų dailininkas Fagetas, kuriam grėsė pavojus netekti kojos. Valijos princas, apie tai sužinojęs, pasiteiravo pas ten pat buvusį Paryžiaus gydytoją Dr. Ricoux, ar būtų galima išgelbėti dailininko koją, jeigu jis būtų skubiai nugabentas į Palmą. Gavęs teigiamą atsakymą, Eduardas metė visus savo planus ir tuojau pat kartu su ligoniu išvyko į Palmą, prieš tai per radio pranešęs apie nelaimę ligoninės vedėjui. Skubiai padarius operaciją, dailininkas buvo išgelbėtas (Darbininkas, 1936, 7). — „Kas daro gailestingumo darbus, tedaro su džiaugsmu" (Rom. 12,8).

375. Bebijodamas užsikrėtė ir mirė.

1920 metais Kaune siautė badas ir ligos, ypač šiltinė. Daug žmonių mirė niekieno neslaugomi, nes sveikieji bijojo užsikrėsti. Šančiuose, Odų gatvėje, gyveno tuomet jaunas darbininkas su žmona ir pusantrų metų sūneliu. Šiltine susirgo žmona, paskum vyras. Atėjusi uošvė vaiką išsinešė, o vaiku-

čio tėvus paliko Dievo valiai, sakydama: „Kuo galiu jiems padėti, pati badaudama. Jie vistiek mirs". Bet namelio savininkė kitaip galvojo. Pati pusbadžiai gyvendama, maitino ir savo nuomininkus, slaugė juos. Kartą klejodamas vyras iškrito iš lovos. Šeimininkė išbėgo į gatvę ir prašė kaimyną jai padėti įkelti ligonį į lovą. Bet tas tik rankas nukratė: „Bijau! Užsikrėsiu!" Ir atsitiko, kad šis negailestingasis jau kitą dieną užsikrėtė ir tuoj mirė, o geraširdė išliko sveika (Žv. 1937, 5, 148).

— Bailios, nepastovaus svyravimo mintys, moteriški aikčiojimai ir baimingi skundai nepalengvins vargo ir tavęs neišlaisvins. Bet visas galybes priversti save džiuginti, niekados nesilenkti, pasirodyti galingu — štai nugalėjimo laidas (Goethe).

376. Laimingi metai.

Viena neturtinga mergaitė, būdama liguista ir šiaip nesveiko kūno, pasiryžo padėti kitiems nesveikiems žmonėms. Pati būdama gamtos nuskriausta, ji labai gailėjo kitų nuskriaustųjų. Ji globojo, slaugė visus, kurie kentėjo, negalėdami save patys aprūpinti. Pagaliau atėjo valanda, kad ji pati pasveiko. Jos išgijusios kiti klausdavo: „Dabar tu tikrai jautiesi laiminga, prisiminusi savo sveikatos dienas". O ji atsakydavo: „Oi ne! Laimingiausia aš jausdavaus tada, kai galėdavau padėti kitiems nelaimingiems, nors buvau pati į juos panaši" (Šlt. 1936,28).

— Labai dažnai žmonės, ieškodami geresnio, praranda turimąjį gėrį (Šekspyras).

377. Ligonių lankymas — atsivertimo akstinas.

Garsus proto ligų specialistas, anglų kariuomenės pulkininkas William Overbeck Wright, ilgą laiką buvo Agra (Indijoje) ligoninės vedėju. Per ištisus dešimts metų jis stebėjo, kaip vienas katalikų kunigas su didžiausiu pasišventimu kas savaitę lankydavo ligonius, kurių neaplankydavo joks ten buvusių tikybų atstovas. Tai buvo pulk. Wright atsivertimo akstinas (Lapot, III ,31). — Niekada neužmirškime, kad, įmesdami į pasaulio iždą nors mažiausią gėrio dalelę, mes jau geriname pasaulį (M. Pečkauskaitė).

37S. Šių laikų artimo meilės auka.

Viena žymi amerikietė rašytoja, nekatalikė, Amerikos spaudoje paskelbė savo nuomonę apie katalikų vienuolių darbus. Ji rašo: „Viena draugė, kuri mane norėjo patraukti į katalikų pusę, pakvietė mane su ja aplankyti vėžiu sergančių ligoninę, kurią veda garsaus Amerikos rašytojo Hawthorn duktė vienuolė. Aš radau mažą nepaprastai švarų namelį, pilną lovų, kuriose gulėjo nebeišgydomi ir neturtingi vėžiu sergantieji. Tais apleistais rūpinosi ši vienuolė su viena padėjėja. Prieš 30 metų

vėžys buvo laikomas biauri užkrečiama liga, o ši švelni moteris jau gyveno su jais, raišiojo jų žaizdas ir juos slaugė. Iš kur ji sėmėsi jėgų, supratau tada, kai ji mane įvedė į mažytę koplytėlę, jos pačios įrengtą mažame, tamsiame vienos salės nenaudojamame kampe. Susijaudinusi dėl to, ką pamačiau, aš parpuolau ant kelių. Ji guodė mane, paėmė švelniai už rankos, sakydama: Kantriai pakęsdami jie savo skausmus, atlygina už savo ir pasaulio nuodėmes. Mano atmintyje įstrigo švelni ir kukli tos vienuolės išvaizda. O kiek tokių vienuolių šiandieną aukojasi artimo meilei, iš pasaulio susilaukdami tik paniekos ir pajuokos“ (Šlt. 1938, 41, 664). — Teisingas civilizacijos pamatas yra ne miestų daugumas, ne jų didumas, ne gausingi derliai, bet žmonių rūšis, kurią kraštas duoda (Emersonas).

379. Slaugydamas kitus, pats užsikrėtė.

Artūras Montalambertas, brolis garsiojo kalbėtojo, buvo paskirtas pirmojo Afrikos šaulių pulko vadu. Jam reikėjo malšinti sukilusius marokiečius. Nelaimė. Kareiviai suserga cholera. Tarp sergančių ir mirštančių nuolat vaikštinėja plk. Montalambertas ir jo padėjėjas kapitonas Sonis. Juodu parodė didvyrišką artimo meilę. Deja, suserga pulkininkas. Drebančia ranka jis rašo padrąsinantį laišką savo kariams: „Taurieji šauliai, Dievas mus bando, bet pasitikėkite ir melskitės. Jis 1-jo Afrikos šaulių pulko neapleis. Pasitikėkime juo. Jei mirs jūsų pulkininkas, pasimelskite už jį. Dievas žino ką daraąs, nes mes jo vaikai“. Pulkininkas, gulėdamas palapinėje ant žemės, kentė baisius skausmus. Nuolat prie savo lūpų spaudė kryžių ir laukė kunigo, kad galėtų atlikti išpažintį. Tos valandos dar sulaukė. Po išpažinties savo kapitonui tarė: „Pasakyki visam pulkui, kad aš mirštu patenkintas, nes atlikau savo kaip kataliko pareigą. Daugiau man nieko nelieka padaryti. Dar jiems pasakykite, kad aš jų neužmiršiu ir ten amžinybėje“. Atplėšus pulkininko testamentą, rasta tokių minčių: „Žmogus šiame pasaulyje turi dirbti ir kentėti... Prašau savo sūnų niekuomet neužmiršti Dievo nei katalikiškųjų pareigų. Jie teesie garbingi žmonės savo tikėjimu ir gerais darbais...“ (Šlt. 1938, 38, 620). — Tikroji galybė — visados rimta ir rami; blaškosi draskosi — tiktai negalė (Vaižgantas).

380. Kūno ir dvasios gelbėtojos.

1928 m. Kanzu provincijoje (Kinijoje) buvo didelis nederlius. Visi neturtingieji ūkininkai, mažesnieji pramonininkai ir šiaip smulkūs pirkliai pietinėje ir vidurinėje Kanzu provincijoje ėmė mirti iš bado kaip musės. Susidarė badaujančių minios ir slinko į vakarus į Kanhow ir Sychow provincijas, kur derlius buvo geresnis. Daugelis jų mirė kelyje. Laukiniai šunes ir

hienos ėdė jų kūnus ir griaužė jų kaulus. Pasitaikydavo, kad buvo valgoma žmogiena. Langhone badaujantieji buvo išvaryti iš miesto į priemiestį, kaip žmonės sergą maru. Bijota net jų kvapo. Ten jiems į vienos bažnyčios prieangį pristatydavo šiek tiek maisto. Tačiau badas nesiliovė, ir maras plito. Kasdieną priemiestyje mirdavo po 6 — 8 žmones. Ir štai viena krikščionė nutarė būti gailestingąja sesele. Kasdieną su vaistų pintinėle rankoje ji eidavo gelbėti nelaimingųjų. Jų šimtai gulėjo po pusiau subyrėjusių stabų kojomis. Gailestingoji sesuo jų kiekvieną mokėjo suraminti gražiais žodžiais. Matydama gi kurį jau netrukus mirsiant, stengdavosi pamokyti ir apkrikštyti. Visame priemiestyje dvokė nuo visokių ligų. Maras vis plito. Vieną dieną ir gailestingoji sesuo pasijuto krečiama drugio. Tačiau vos dvi dienas teiškentėjo namie. Kai tik pasijuto galinti eiti, kėlėsi iš lovos ir vėl ėmė lankyti nelaiminguosius. Šie ją pamatę sveikino, vadindami gerąja seserimi. Taip ji vargo ištisą mėnesį. Jos niekas negalėjo sulaikyti nuo šio didvyriško pasiaukojimo. Ji nepaisė nei savo artimųjų, kurie ją atkalbinėjo. Ji ištesėjo iki galo. Per visą tą laiką ji apkrikštijo daugiau kaip 1000 žmonių. Daugiau kaip 500 vaikų ji tiesiog atidarė dangų (Pav. 1934, 4). — Suirimas ir be noro įvyksta; gerumas tiktai norint ir rūpestingai dirbant yra įgyjamas (Vysk. Būčys, T. K. 1935, Pam. 261). — Kiekvienas, kas akylai mato ir tvirtai pasiryžta, nejučiomis išauga į genijų (Bulver).

381. Palaidoję 22.862, patys mirė.

Rokitai Lietuvoje pirmiausia atsirado Vilniuje. Vienuolija pasivadino rokitais todėl, kad savo karitatyvaus (artimo meilės) darbo pavyzdžiu buvo pasirinkusi šv. Roką, kuris XIV šimtmečio pirmojoje pusėje su didžiu pasišventimu yra slaugęs maro epidemija sergančius ligonius Florencijoje, Cezenoje, Romoje ir Pijačencoje. Ir Lietuvos pirmieji rokitai globojo pavargėlius ir laidojo numirėlius. Šiame darbe jie ypač pasireiškė 1709 — 1711 metais per badą ir marą. Badas ir maras tuomet Lietuvą baisiai naikino. Žmonės, išbadėję ir perkarę, slankiojo po Vilniaus gatves ir rinkas, krisdavo ir mirdavo. Gatvėse ir rinkose būdavo krūvos lavonų. Pirmieji rokitai, užsidėję sau pareigą tuos numirėlius laidoti, nebespėjo to darbo dirbti, nes lavonai visur tysojo, kaip krūvos malkų. Badas siautė baisiausiai: žmonės žudė šunis, kates, žvynes ir peles, ir valgė juos, kaip gardėsius; radę kur nugaišusį arklį, susirinkdavo prie maitos būriai badaujančių, suplėšydavo dvėselieną ir ją surydavo. Į Vilnių buvo iš kaimų atvežta aštuoni žmogėdromis pavirtę baudžiauninkai: jie buvo užmušę savo vaikus, pačias, ant kelių pagautus žmones ir juos suėdę. Už septynių mylių nuo Vilniaus vyras su pačia užmušė pirmiausia savo jauniau-

siąjį sūnų, po to — kitą, septynerių metų, ir juos suėdė. Kiti ėdė nuo gatvių lavonus. Ir taip buvo ne tik Vilniuje, bet ir Naugardėlyje, Daugavpilyje ir kitose vietose. Tais tat baisių Lietuvos nelaimių metais pradėjo herojiškai (didvyriškai) veikti Vilniaus rokitai. 1709 m. liepos mėn. vienas rokitas sykiu su dviem draugais ėmė badu ir maru mirusius laidoti. Jie turėjo du didelius vežimus, į kuriuos prikraudavo po kelias dešimtis lavonų. Nuo to mėnesio ligi kitų metų Velykų jie palaidojo 22.862 lavonus: juos, už miesto išvežę, laidodavo kalnuose ir ir kitose vietose. Tie vienuoliai, tokiu karžygišku pasišventimu dirbdami, apsikrėtė patys ir visi išmirė. Jų vienas, Stulpinavičius, kartą, žiemą bevežtdamas vežimą lavonų, nuvirto su juo nuo aukšto tilto ir gavo galą (Draugija, 1938, 9-10, 258-9). — — Veltui kalbėsi pavargėliui apie Dievą, jei jis tavyje nejaus lygaus sau artimo; pavargėlis ir našlaitis nesupras, jog yra Tėvas danguje, jei tu jiems savo meilės neįrodysi. Tik pamilęs visa širdimi savo artimą ir stipriai įsitikinęs, kad žmonių vargingiausias esąs toks pat, kaip ir kiti žmonės, tu gali sėkmingai skleisti Visagalio idėją ir stiprinti tikėjimą žmonių tarpe (Pestalozzi).

582. Mirusiems laidoti draugija.

Pragoje (Čeko-Slovakijoje) veikia Šv. Juozapo iš Arimatejos draugija. Jos tikslas — surasti apleistus mirusius ir juos padoriai palaidoti. Kas metai draugija palaidoja apie 600 vargšų. Pirmiau visus laidodavo į bendrą kapą, dabar daromi atskiri kapai ir net dedami numirėliams paminklėliai su užrašais kas palaidota. Juo didesnis kur miestas, juo daugiau jame vargšų ir vargo. Gailestingieji katalikai rūpinasi ne vien gyvais vargšais, bet patarnauja ir mirusiems (Šlt. 1935, 27). — Vienose Paryžiaus kapinėse rastas toks užrašas: „Čia ilsisi gulsčioje padėtyje dėl pavargimo sustojęs veikti mechanizmas X. Dora buvo jo vyriausia spyruoklė. Darbštumas buvo jo reguliatoriumi. Jis ėjo tvarkingai, be jokių pataisymų 87 metus, kol Didysis Laikrodininkas rado reikalo nutraukti jo plauką“ (Tr. 1936,48).

585. Mirė tarp raupsuotųjų, kad prisikeltų su jais.

1937/8 m. žiemą Indijoje netoli Bombajaus mirė 46 metų amžiaus misijonierius Tėvas Benadijus Asmoda. Baigęs Ispanijoje misijų institutą, jis buvo paskirtas į Afriką, o paskum perkeltas į Indiją, kur darbavosi labiausiai niekinamų indų kastų tarpe. 1924 m. vienoje krašto vyriausybės globojamoje ir užlaikomoje raupsuotųjų prieglaudoje — sanatorijoje kilo ligonių maištas; nustūmę savo globėjus, raupsuotieji pabėgo. Bet kadangi čia gyveno jau visai bebaigiami ligos suėsti, tai netrukus buvo sugaudyti ir atgal sukimšti. Sužinojęs apie tą prieglaudą

Tėvas Asmoda, išsiprašė vietinės valdžios, kad leistų jam tuos nelaiminguosius evangelizuoti, nes jie visi (apie 700) tebebuvo stabmeldžiai, budistai. Nors ir labai stengėsi, bet Tėvui Asmodai tarp tų raupsuotųjų nesisekė skelbti Evangeliją. Kartą vienas raupsuotųjų jam tarė: „Jei tu pas mus gyventumei ir būtumei raupsuotas, tavęs visi klausytų. Dabar tavęs nekenčiame, kaip ir visų sveikųjų...“ Nors Tėvui Asmodai buvo daroma daug įvairių kliūčių, bet po keletos mėnesių jis jau gyveno kartu su raupsuotaisiais, valgė iš tų pačių indų, su jais dirbo ir vaikščiojo. Ir po metų visas kolonijos gyvenimas pasikeitė. Asmodos vadovaujami ligoniai daug išmoko, turėdavo gražių užsiėmimų ir nebejautė taip karčios savo dalios. Bet į antrus metus ir Tėvą Asmodą pradėjo raupsai graužti, net dar smarkiau, nes europiečio kūną smarkiai veikė karštas Indijos oras. Misijonierius kentė, tačiau buvo patenkintas: nors iro jo kūnas, bet visi jo likimo draugai raupsuotieji buvo pakrikštyti, turėjo sklandžią jo įvestą tvarką ir nebejautė taip labai sunkaus gyvenimo. Kai Tėvui Asmodai įteikdavo artimo gelbėjimo pažymėjimo ženklus, jis sakydavo: „Vietoje ženklo atsiųskite dar vieną radio aparatą mano draugams“. Šis kilnusis misijonierius buvo palaidotas nepaprastai pagarbiai ir iškilmingai (L. A. 1938, 91). — Mirties nebijo tie, kurių gyvenimas daug vertas (Kantas).

384. Dovanos už dorovę.

Prancūzų Akademija už dorovę kasmet skiria tam tikras dovanas, vadinamas Montyono dovanomis. 1938 metais tokias dovanas, tarp kitų, gavo kaimo mergina, kuri, būdama susižadėjusi, atsisakė eiti už vyro tik dėl to, kad jai reikia slaugyti savo nesveikus (invalidus) tėvus. Kita mergina buvo apdovanota už tai, kad nuo dvyliktų savo amžiaus metų jau penkerius metus išlaikė penkius jaunesniuosius savo brolius ir seseris. Viena senutė gavo Mentyono dovaną už tai, kad pasišventė dešimties našlaičių globai. Vienas neregys buvo apdovanotas už tai, kad savo uždarbiu išlaiko septynius savo vaikus. Taip pat gavo dovaną vienas buvęs žandaras, kuris per traukinių susidūrimą neteko abiejų kojų ir vis dėlto išlaiko vienuolika savo vaikų (L. A. 1938, 592). — Žerti iš savęs viso to gėrio spindulius, kurio mums Dievas yra įdėjęs į sielą, ugdyti tuos gėrio daigelius, kurių Dievas mums yra įdėjęs, savo gyvenimu didinti gėrio sumą pasaulyje — tai kaip tik ir yra tikrai gyventi (M. Pečkauskaitė). — Nėra nė vieno žmogaus, kuris negalėtų kokiu nors būdu artimui padėti, jei turi širdies, mato ir girdi, ko kitam stinga (Vysk. Paltarokas, VI Ganyt. Raštas, 1929). — Pasaulyje esti taip, kad tas, kuris atrodo blogu, būna geresnis už tą, kuris atrodo geru (E. Ožeškienė).

XXV. DARBŲ KALBA

..Kas pasigaili beturčio, tas palaimintas"'
Pat. 14,21.

385. Vargšų šelpimas — paskola Viešpačiui.

Londone gyveno išgarsėjęs savo sąmojingumu dvasiškis Swift'as. Kartą jį paprašė pasakyti trumpą pamokslą apie krikščionišką labdarybę; pamokslą turėjo pasakyti viešos rinkliavos dieną. Pamokslas iš tikrųjų buvo visai trumpas. Swilt'as sakė: „Kas pasigaili vargšų, tas skolina Viešpačiui, sako šv. Raštas. Jeigu jums šitas bankas patinka, neškite į jį savo pinigus. Amen". To pamokslo vaisiai buvo nepaprasti. Tos dienos viešoji rinkliava praėjo su didžiausiu pasisekimu (Fat. II, 309). — Parapijos labdarybė parodo žmonių dievotumą darbais, o darbas, kilęs iš pamaldumo, gaivina tikėjimą (Vysk. Paltarokas, VI Ganyt. Raštas, 1929).

386. „Kanauninkėlis geriausias".

Kan. J. Tumas-Vaižgantas labai rūpindavosi varguomene. Kartą, rodos, Velykų rytą, eina jis iš bažnyčios. Jį sutinka žinoma elgeta Marcijonė ir sveikina švenčių proga. Gerasis kanauninkas paima senyvą elgetą už rankos, nusiveda pas save ir liepia tarnaitei nepaprastąją viešnią vaišinti. Vėliau Marcijonė visiems girdavosi tomis vaišėmis: „Yra visokių žmonių; kiti šikšniniai (suprask, šykštūs); kanauninkėlis geriausias" (XX, 1938, 95). — Mažmožis originalus yra svarbesnis už didelį šabloną (Vaižgantas, XIX, 1933, 162).

387. Kas rytas šelpė vargšus.

Domininkonų antrasis generolas, pal. Jordanas, dar studentaudamas pasižadėjo kas rytas sušelpti pirmą pasitaikiusį elgetą. Vieną ankstyvą rytą jis panoro nueiti į Paryžiaus Notre Dame bažnyčią. Greit užsimetė apsiaustą ir, anų laikų papročiu, susijuosė brangiu diržu. Vos tik Jordanas išėjo iš savo namų, sutiko visai apdriskusį elgetą. Neturėdamas su savimi pinigų, jis nusijuosė diržą ir atidavė elgetai, liepdamas jį parduoti ir už gautus pinigus nusipirkti žmoniškus rūbus. Nuėjęs į bažnyčią, Jordanas atsiklaupė prie Išganytojo paveikslo ir karštai meldėsi. Jis jautė nepaprastą džiaugsmą širdyje, nes ge-

rasis Jėzus tarsi kalbėjo jam: „Ir kas bus davęs vienam šitų mažiausių atsigerti tik taurę šalto vandens mokytinio vardu, iš tikrųjų, sakau jums, nepraras savo užmokesčio“ (Mat. 10,42) (Fat. I, 255). — Ir lašas ant išdžiūvusio liežuvio jau didelė geradarybė (Vaižgantas, 1922, V, 50).

388. Popiežių pinigai vargšams.

Ant popiežių išleistų senų pinigų randame tokius užrašus: Inocento XII — ut detur (kad būtų duodama); Benedikto XII— solatium miserorum (vargšų paguoda); Klemenso XI — vienoje pusėje: kas yra vargšas? antroje: šykštusis! Ant kito pinigo (monetos): nolite thesaurizare (nekraukite turtų); Klemenso XIII — ne obliviscaris pauperum (neužmiršk vargšų) (Lapot, III, 24-25). — Nuo to laiko, kai Žodis tapo kūnu, gailestingumas yra bendra aistra Kūrėjui ir jo kūriniui. Savo paties kūne Dievas iškentė vargšų alkį, troškulį ir nuovargį. Drauge su jais nešė jis jų prakaitą, ašaras ir kraują (François Mauriac, Jėzaus gyvenimas, 1936, 97).

389. Pirklys — Šv. Šeimos garbintojas.

Šv. Vincentas Paulietis pasakoja tokią legendą: Vienas maldingas pirklys, kuris daręs daug gera vargšams, kiekvienais metais Kalėdų šventėse pasikviesdavęs prie stalo neturtingą vaiką, neturtingą moterį ir neturtingą vyrą. Šiuose trijuose asmenyse tasai pirklys pagarbindavęs Šv. Šeimą. Kada gerasis pirklys sunkiai susirgęs ir rengęsis mirti, jam pasirodžiusi Švnč. P. Marija, šv. Juozapas ir Kūdikėlis Jėzus, kuris šypsodamasis jam pasakęs: „Kadangi tu kasmet mano gimimo šventėje priimdavai mus kaip didžiausius svečius, dabar būsi mūsų mylimas svečias danguje" (Fat. I, 257). — Daugiau laimės esti, kai galima daugiau duoti, negu imti (Vaižgantas).

390. „Nekalbėkime, bet padėkime!“

Šv. Vincento a Paulo Draugijos įsteigėjas Fr. Ozanamas pastebėjo, kad jo draugai studentai kenčia vidujinį šaltį, kada reiktų liepsnoti idealizmu. Jis sumanė katalikus studentus suburti į draugiją, kurios tikslas būtų artimo meilė. Šiuo klausimu jis pradėjo kalbėtis ir diskutuoti (ginčytis) su draugais. Diskusijose Fr. Ozanamas pareikalavo: „Nekalbėkime tiek daug apie meilę (Caritas), bet geriau praktikuokime ir tikrai padėkime vargšams! Eikime pas vargšus!“ Fr. Ožanamui draugai greit pritarė. Ozanamas tuoj pagrindė savo žodžius darbu, nunešdamas iš savo kambario glėbį malkų vienai vargšei moteriškei, kad ji turėtų kuo pasišildyti savo kambarį. Šis faktas buvo lyg simboliškas Šv. Vincento a Paulo Draugijos įkūrimas, lyg kibirkštėlė, kuri vėliau suliepsnojo į didžiulį, visą pasaulį

apimantį, gaisrą. Kad valdžia neapšauktų jų draugijos politiška, nutarė susirinkimus ir visą veikimą pavadinti „Caritas Konferencijomis“. Po kiek laiko jie savo patronu išsirinko šv. Vincentą a Paulo ir nuo to laiko jo vardu vadino konferencijas (Rt., 1935, 208). — Kas viena sako, o kita širdyje slepia, dvi turi širdis, ne vieną (Šv. Augustinas).

391. Batsiuvio sapnas.

Vienas batsiuvis sapnavo, kad ateinančią dieną Kristus eisiąs pro jo namus. Pabudęs pasiruošė iš pat ryto Jėzaus laukti. Jis pasistatė darbo kėdę prie lango ir dažnai kilnojo akis nuo kurpalio, kad tik nepražiopsotų, kai Kristus eis pro šalį. Bet Kristus nesirodė. Apie pietus ėjo pro šalį suvargusi moterėlė. Ėjo ji vaiku vedina, nusilpusi, sulinkusi; jos skruostais riedėjo ašaros. Kurpiui pagailo jos; pasišaukė ją, pavalgydino, paguodė, liepė pasišildyti ir išleisdamas aprišo vaiką senu vilnoniu kaklaraiščiu. Per pietus ėjo pro šalį sušalęs gatvių valytojas. Kurpius ir jį pasikvietė truputį sušilti ir pasilsėti; be to, prisiuvo atirusį batų lopą. Prieš temstant dar pastebėjo pro langą žinomą miestelyje elgetą, kuris ėjo basas kojas į kurpes įsispyręs. Tam, pasišaukęs, atidavė savo senuosius autus. Jau ėmė temti, bet Kristaus vis dar nebuvo. Kurpius nusiminė; jis dar ilgai stovėjo prie lango ir laukė, laukė nerimaudamas. Tačiau veltui; jau netoli ir pusiaunaktis, o Jėzaus kaip nėra, taip nėra. Nusivylęs rengėsi pagaliau gulti. Savo papratimu perskaitė prieš atguldamas vieną Evangelijos puslapį. Ten jis užtiko: „Ką jūs padarėte vienam mažesniųjų mano brolių, tą jūs man padarėte“. Tą valandą kurpiaus sieloje pasidarė šviesu ir aišku. Jis pažino, kad dieną Jėzus triskart buvo aplankęs jo namus. Kurpius užmigo ramiu, saldžiu miegu (Sursum Corda, 1936, 8). — Jei išmalda yra duodama su evangeliška dvasia ir krikščionišku būdu (Mat. 6, 2-4), tai ji anaiptol nekelia į puikybę nei duodančiųjų, nei nedaro gėdos ją imantiems. Neteisinga yra manyti, kad ji netinkanti žmogui: ji, atvirkščiai, greičiau jungia visuomenę krūvon, iškeldama savitarpio patarnavimo reikalą. Juk tikrai nėra tiek turtingo žmogaus, kuris būtų visai nereikalingas svetimos pagalbos, kaip lygiai nėra ir tokio varguolio, kuris kitam niekuo negalėtų naudingas būti. Todėl yra natūralu, kad žmonės pasitikėdami vieni kitus prašo pagalbos ir vieni kitiems ją noriai teikia (Leonas XIII, enc. Graves de communi, 1901, I, 18).

392. Įtakingi elgetos žodžiai.

1934 metais buvo paskelbtas šventuoju kun. Andriejus Umbertas Fournet. Įšvęstas į kunigus, 1781 m. jis buvo paskirtas klebonu Maillé parapijoje (Poitiers vyskupijoje, Prancū-

zijoje). Užaugęs ir mokęsis ne varge, pradėdamas klebonauti įsikūrė taip pat ne blogai. Nors prabangos nebuvo, bet nestigo gražių baldų, brangių stalo indų ir įrankių, mėgo pas kitus viešėti ir pas save svečių dažnai turėti. Nenumatytas įvykis šį „modernų“ kleboną vieną dieną padarė vargšą, pakeitė visam amžiui jo gyvenimo būdą. Vieną dieną pas jį turėjo pietauti aukšti pasauliečiai svečiai. Viskas buvo paruošta. Klebonas valgomajame žiūrinėjo, ar visa tvarkoje. Štai, tiesiog į valgomąjį įeina nepažįstamas elgeta ir nužemintai paprašo išmaldos. Klebonas paduoda jam nuo stalo duonos gabalą ir apgailestauja, kad negalįs ką nors daugiau duoti. „O tu, Dievo tarne ir vargšų prieteliau“, atsako elgeta su ironija. „Pas tave virtuvėje karališki valgiai, ant stalo brangūs vynai ir sidabriniai indai, o elgetai nieko neturi“. Elgeta pasiėmė duoną ir išėjo. Klebonas liko vienas sumišęs ir nežinąs ką daryti. „Maniau, kad numirsiu iš gėdos“, sakydavo jis vėliau, pasakodamas minėtąjį įvykį. Netrukus pas kleboną A. U. Fournet viskas pasikeitė. Liko tik knygynas; o gražūs baldai, sidabriniai stalo įrankiai pražuvo. Jis visa pardavė ir gautus pinigus išdalino labdaringiems tikslams. Nuo tos dienos pas jį daugiau nebebuvo jokių priėmimų. Visą savo likusį gyvenimą tenkinosi vienu kambariu, buvo tikras neturtėlis savo bute, rūbuose, valgyje. Visos jo pajamos nuo tos dienos ėjo vargšams ir kitiems labdaringiems tikslams. Sulaukęs žiemos, kurą išdalindavo vargšams, o pats gyvendavo nekūrentame bute. Šventadieniais jis liepdavo gerai iškūrenti savo kleboniją, kad į bažnyčią atėję parapijiečiai turėtų kur užsukę sušilti (T. K., 1934, Pam ., 153).— Kiekvienas mūsų lieka mokiniu kuriame nors savo širdies kampelyje (Rabindranath Tagore).

393. Metė duonos kepalu.

Gyveno Afrikoje labai turtingas žmogus vardu Petras, bet nepaprastai šykštus ir negailestingas vargšams. Kartą elgetos susirinko drauge tame mieste, kur Petras gyveno, ir šildėsi prieš saulę. Rodė vieni kiliems namus, kur dažnai gaudavo išmaldą ir kur juos nuo durų šalin varydavo. Vienus garbino, kitus kaltino. Ypač smerkė aną Petrą, nes jų tarpe nebuvo nė vieno, kuris nors kartą būtų buvęs jo sušelptas. Pašoko vienas elgeta, sakydamas: „Ką man duosite, o aš šiandieną gausiu iš jo išmaldą“. Tuomet tasai vargšas nuėjo prie Petro namų vartų. Kaip tik tuo laiku jo kepėjas lydėjo mulą su duona, o pats ponas — anasai Petras turtuolis — ėjo paskui. „Pasigailėk, ponuli“, maldavo Petrą, „esu labai alkanas. Iš tavo rankos dar nieko nesu gavęs. Lai šiandieną ta laimė mane ištinka, kad Dievas tamstą dar gausiau sušelptų“. įpykęs Petras apsidairė, ar nerasiąs plytgalio ar kokio pagalio, kad į elgetą paleistų;

nieko po ranka nesugriebęs, paėmė vieną duonos kepalą ir iš pykčio metė į vargšą. Šis, pačiupęs duoną, nubėgo pas draugus. Lažybas išlošė Trečią dieną tasai šykštuolis Petras smarkiai susirgo. Prislėgė jį toks karštis, kad užmigęs sapnavo, tarsi būtų stojęs į Dievo teismą. Pamatė svarstykles, kurių kairėje stovėjo kažin kokie baisūs negrai, dedami ant svarstyklių lėkštės visas jo nuodėmes. Dešinėje stovėjo gražūs balti vyrai, labai nuliūdę, ieškodami ką galėtų padėti ant kitos svarstyklių lėkštės jo nuodėmėms atsverti. Vienas jų tarė: „Nieko nėra, tik šis duonos kepalas“. Bet jis nuodėmių negalėjo atsverti. „Eik, Petrai“, tarė jam, „ir dėk ką gali į šią svarstyklių lėkštę, nes, štai, šie murinai tyko tavęs“. Atsibudęs šykštuolis tarė: „Mačiau savo nuodėmes ir išmaldos galybę, bet mano gailestingų darbų nepakako. Gailestingųjų laukia gailestingumas“. Nuo to laiko šykštuolis pasidarė nepaprastai gailestingas ir kiekviena proga šelpdavo vargšus (T. K., 1936, Pam. 330). — Tobulybė tai meilė, tai dvasios karštis, kuriuo darome gerus darbus noromis, kur tik pasitaiko (Vysk. Paltarokas, Vadovas, II, 1932, 383).

394. Nepriėmė nepadoriai uždirbtų pinigų.

New Yorko mieste, Amerikoje, artistų būrelis surengė balių su puota, šokiais ir eitynėmis apsitaisius senoviškais rūbais. Viena moteriškė, netinkamai ir nepadoriai apsirengusi, pamėgdžiojo šv. Joaną Arkietę Buvo ir daugiau nepadorių rūbų. Baliuje surinkta gana daug pinigų. Juos dalino įvairioms įstaigoms. Dalį atnešė taip pat ir katalikų šv. Juozapo ligoninei, esančiai Far Rockaway, ant Ilgosios Salos (LongTsland). Ligoninės vedėja sesuo Marija Bertranda pasisakė, kad pinigų ligoninei labai trūksta, bet ji negalinti priimti dovanos, surinktos nepadoriu būdu. Visi pagyrė sesers M. Bertrandos pasielgimą (Šlt., 1934, 43). — Net ir mokslas pasitraukia, kai būdas susilpnėja, rašo už medicinos nuopelnus premijuotas Nobelio laureatas gydytojas A. Carrel (Man the Unknown, London, 1935, 21).

395. Beširdės bandymas.

Gyveno savo dvare senas generolas. Jį labai mylėjo ir gerbė kaimynai, o ypač vargšai, už jo gerą širdį. Kartą mirė šio kilnaus vyro sūnus. Tada pasiėmė generolas į savo|rūmus vargingą mergaitę. Mat, norėjo paimti ją į dukteris. Tačiau ši mergaitė buvo labai išdidi, mėgo puikiai puoštis ir, kaip įmanydama, niekino vargšus. Senajam generolui tokis auklėtinės elgimasis taip įgrįso, kad jis sumanė ją ištirti. „Vaike“, sako iai vieną dieną garbingasis karys, „skaudu man žiūrėti, kaip tu elgies: tu myli vien tuščius dalykus, o vargšų neapkenti. Aš esu senas ir silpnas. Gal būt jau greit mirsiu. Jei nori pa-

veldėti mano turtus, tai nedelsdama taisykis! Dabar aš turiu toli iškeliauti: štai, še tau mano kasos raktus. Žiūrėk man, kad neatleistumei tuščiomis rankomis nė vieno vargšo, o kiekvienam senam kariui padovanok po pinigą". Generolas išvyko. Vakarop ateina į pilies kiemą lazda pasiramsčiuodamas senas senas karys ir prašo išmaldos. „Nešdinkis, iš kur atėjai, tu, senas girtuokli! Nė gėdos neturi čia valkiotis! Kai paleisiu šunis, tai žinosi, kad nereikia čia landžioti!" rėkė jaunoji šeimininkė. „Vargšas", užgirdęs tokį smarkų grasinimą, nusimetė apsiaustą, nusiėmė kepurę, padėjo į šalį lazdą. Mergaitė žiūri ir netiki savo akimis — ogi tai jos šeimininkas! Mat, jis tyčia buvo persirengęs, kad ištirtų savo busimosios dukters ištikimybę. „Tai taip tu vykdai mano įsakymą?" sušuko generolas. „Aš norėjau ištirti tavo širdį, ar verta esi būti mano įpėdine. Blogai išJaikei bandymą: kaip matau, tu beturčiams ne motina. Tau pas mane ne vieta. Keliauk sau sveika!" (Žv., 1934, 1). — „Kas šykštai sėja, šykštai ir piaus; ir kas sėja palaiminimuose, palaiminimuose ir piaus* (2 Kor. 9,6).

396. Didžiausis labdarys mirė skurde.

1933 m. Nicoje (Prancūzijoje) mirė buv. milijonierius ir vienas didžiausių senovės Rusijos labdarių, Sibiriakovas. Jis stambiomis, tiesiog milijoninėmis sumomis paremdavo ir finansuodavo daugiausia švedų įvairias mokslo reikalais daromas iškylas ir tyrinėjimus. Tuo jis buvo susilaukęs didelės mokslininkų pagarbos. Tačiau jis mirė (84 m.) visų užmirštas ir apleistas. Ant jo kapo buvo uždėtas tik vienas vainikas ir tas pats švedų kulto ministerio. Į kapus jo palydėti atvyko tik 3 žmonės (Rt., 1933, 263). — Nepasitikėkite perdaug tais, kuriems gausiai duodate savo meilės ir patarimų, nes tie, kuriuos jūs padarysite savo draugais, kuriems atiduosite savo širdį, vos tik kiek pakrypus jūsų laimei, atpuls nuo jūsų, kaip vanduo, ir jie pagrįš nebent tik jūsų paskandinti (Šekspyras).

397. Dosniausio Anglijos žmogaus vargai.

Lordas Nufieldas yra vienas turtingiausių žmonių Anglijoje. Jo turtai įvertinami apie 2 milijardus litų. Bet jis teisingai vadinamas dosniausiu Anglijos piliečiu. Įvairiems labdarybės reikalams jis yra paaukojęs per 500 milijonų litų. Savo biznį jis pradėjo įsteigęs mažą automobilių dirbtuvėlę, o dabar jis yra Anglijos automobilių pramonės karalius. Jam priklauso milžiniški fabrikai, kuriuose gaminama ne tik automobiliai, bet ir įvairios kitokios mašinos, ginklai ir t. t. Daug milijonų jis yra paaukojęs ligoninėms, prieglaudoms, mokykloms ir sanatorijoms statyti. Bet jo labdaringumas suteikia jam nemaža rūpesčių. Kasmet iš įvairių pasaulio kraštų jam prisiunčiama

apie 70.000 laiškų, kuriuose prašoma paramos, pagalbos. Tiems laiškams skaityti jis laiko 12 sekretorių. įvairios organizacijos, išradėjai, nusigyvenę prekybininkai, bedarbiai it šiaip vargšai prašo jo paramos. Per metus jis gauna apie 500 laiškų, kuriuose jis peikiamas ir koliojamas dėl netikslaus aukų dalijimo. Jei jis steigia mokyklą, jam prikaišioja, kodėl jis tų pinigų nepaaukojo karo invalidams. Kai skiria lėšas invalidams, jį bara, kodėl neaukoja vaikų darželiams. Duoda milijoną našlaičių prieglaudoms, daugelis bara, kodėl nedavė ligoninei arba beprotnamio statybai. Kai kurie prašytojai tiesiog grasina jam mirtimi, jei jis jų nesušelps. Tokie laiškai geradarį lordą labai jaudina. O visų jis negali patenkinti, nors ir daug milijonų aukoja. Didysis Anglijos labdarys ir šiaip nesijaučia laimingas. Jis dar vaikystėje sirgo kažin kokia sunkia liga, ir nuo to laiko jį kankina nemigas. Jis jokiu būdu negali ilgiau miegoti, kaip 1—2 valandas per parą, o dažnai ir visai nemiega. Gydytojai jam nieko negali padėti. „Vienintelis mano pasitenkinimas — labdarybė, bet ir ji suteikia man nemaža rūpesčių ir skausmų“, sako lordas Nufieldas (M. L., 1937, 47). — Juo daugiau pinigų kas turi, juo mažiau jis patiria tikrosios meilės, nes, kaip tas pasakos magnitkalnis kad traukia į save visą geležį iš pro šalį plaukiančių laivų, taip pinigai traukia į save žmonių godumą ir žiaurumą (Fr. W. Foersteris, Mokėk gyventi, 1934, 411).

398. Karaliaus „receptas“.

Austrijos imperatorius Juozapas II kartą pamatė gatvėje elgetaujančią mergaitę. Pasišaukęs ją pas save, paklausė, kodėl ji elgetauja. Mergaitė, vos sulaikydama verksmą, atsakė norinti gauti pinigų motinai vaistams. Imperatoriui pagailo mažytės. „Tavo mamytei reikia gydytojo?“ paklausė. „Gerai, aš esu gydytojas. Eime pas ligonę, aš jai parašysiu receptą“. Atėjęs pas mergaitės motiną, Juozapas II parašė „receptą“ — 50 dukatų čekį iš savo privačios kasos (XX, 1937, 87). — Kas gyvena pagal kūno pageidavimus, yra kūnas, o kas pagal Dievo įsakymus — yra dvasia (Šv. Ambraziejus).

399. Elgeta šelpėja.

Lione (Prancūzijoje) gyveno keista labdaringa senutė Gros. Kas rytas iš geruose namuose gražiai įrengto buto išeidavo puošniai pasirėdžiusi senutė, nešina skėtį ir aksominį maišelį. Visi namo gyventojai žinojo, kad ta senutė, ponia Cros, kas rytas eidavo lankyti Liono vargšų. Vienam duodavo mažesnę sumą, kitam didesnę. Kasdieną išdalindavo po 10 — 15 frankų ir gailėdavosi, daugiau duoti nebegalinti. Vakarais senutės Cros niekas nematydavo. Vakarais, dviejų didelių gatvių san-

kryžoje, stovėdavo silpnai matanti, perrištu veidu, suvargusi, lopytais rūbais senutė elgeta. Visi praeiviai ją pažinojo, kai kurie net sveikinosi su ja. Retas kuris praeidavo nieko vargšei nedavęs. Tai buvo ta pati puošnioji sena ponia Cros. Tatai paaiškėjo tik jai mirus. Rytais ji Liono vargšams viską išdalindavo, ką iš vakaro gatvėje suelgetavusi turėdavo (L A., 1936, 473). — Tiktai užuojauta tepadaro žmogų tikrai žinantį. Tikras išsilavinimas reiškia: žinoti, ką jaučia kitas (Fr. W. Foersteris).

400. Duonos gabalas vargšui.

Didysis vargšų užtarėjas baronas Ketteleris, kuris vėliau tapo vyskupu, tebebūdamas vikaru, kartą sutiko beverkiantį berniuką elgetą. Paklaustas, ko jis verkiąs, šitas sakėsi prašęs turtingą kaimyną duonos gabalo, bet nieko iš jo negavęs. Tuomet kunigėlis pats nuėjo į ano šeimininko namus. Šitas, jausdamasis pagerbtas netikėto tokio svečio, širdingai jį priėmė ir patiekė jam skaniausių valgių. Bet kunigas Ketteleris mandagiai atsisakė bet ką valgyti, tiktai prašė duoti duonos gabalą. Nors šeimininkas labai nustebo tokiu vikaro prašymu, bet vis tiek mielai jį išpildė. Širdingai padėkojęs, vikaras rimtai pridūrė: „Jūs pagerbėte mane, kadangi aš esu kunigas ir kilęs iš aukštos giminės. Šitas duonos gabalas betgi yra paskirtas aukštesniam už mane svečiui — vienam neturtingam berniukui. Juk Kristus yra aiškiai pasakęs: „Ką tik jūs padarėte mažiausiam iš mano brolių, tai jūs padarėte man!“ (Žv., 1934, 1). — Jei nori tu žmones suprasti, į širdį tik savo pažvelk (Šileris).

401. Ne raidės, bet dvasios katalikas.

Vieno Kauno gydytojo bute vėlų vakarą sučirškė skambutis. Duris atidaro tarnaitė, o gydytojas prieina prie lango. „Duonos, mamytė miršta“, vos vos girdimas berniuko prašymas. „Eik sau, nieko negausi. Išdykėliai!“ Vaiko lūpos sudrebėjo. Galva nusviro. Gydytojas pamatė, kad per vaiko geltonai juodą veidelį ritasi ašaros, rankos ir kojos dreba. Vaiko veide skausmas. Čia tikras vargšas, tik ne išdykėlis, galvojo gydytojas praverdamas langą. „Palauk, vaikeli!“ Gydytojas trumpai klausinėja. Po 15 minučių ponas su berniuku sustoja Vilijampolės Kranto gatvėje prie paprasto tvarto. Lauke temsta. Gydytojas šviečia tvartan su elektros lempute. Ten kampe ant šiaudų guli moteris-motina, apleista ir išvyta ištvirkusio komunisto vyro. Šalia guli dar du vaikučiai. Vieną dieną po to — moteris jau gydytojo namuose Viskuo aprūpinta. Vaikai aprengti ir kas rytą skubinasi į Seselių Benediktinių vaikų darželį. Tarnaitė už žiaurumą su vargšais atleista (Šlt , 1935, 39) — Nėra nė vieno žmogaus, kuris negalėtų kokiu nors būdu artimui padėti (Vysk. Paltarokas, VI Ganyt. Raštas, 1929).

XXVI. SAVE PAMIRŠUS

„Kiekvienas padeda savo artimui ir savo broliui sako: Būk drąsus!“

Js. 41,6.

402. Nuo kopėčių į audringąsias bangas.

1926 m. patvino Misisipis, ir jo bangos nuplovė ne vieno gyventojo trobą. Labai grėsė pavojus Biksburgo miestui. Veltui dairėsi apsemti žmonės pagalbos. B. Bontropas, Kanados aviacijos lakūnas, sumanė nuvykti į nelaimingąjį miestą savo brolio, kuris ten gyveno, gelbėti. Gavęs atostogų, jis su didžiausiu greitumu nuvyko į Biksburgą. Prieš jo akis atsivėrė baisiausias vaizdas. Didžiausia miesto dalis jau buvo tapusi įšėlusių bangų auka, ir tik kalvoje gulį trobėsiai galėjo dar su baime žiūrėti į slenkantį jų link pavojų. Tarp tų trobėsių buvo ir Bontropo būstynė. Nors jo namas nebuvo dar vandenyje, bet maisto stoka artino neišvengiamą mirtį. Lakūnas skrajojo viršuje aplink namą, ant kurio stogo greitai pasirodo jo brolis su žmona ir dviem vaikais. Bet kaip jiems padėti?! Jis nuleido virvines kopėčias, kurios po ilgų pastangų pavojuje esančiam broliui pasisekė galiausiai pagauti. Įkibęs ir laikydamasis viena ranka už kopėčių, jis išgelbėjo abu vaiku ir įkėlė juos į lėktuvą. Tačiau stengiantis jam tat padaryti su žmona, jo jėgos išseko, jis nukrito į bėgančias jau per jo namą bangas, kuriose žuvo drauge su žmona (XX, 1936, 151). — Tikrai didžius ir tvirtus žmones visuomet pažįstame iš to, kad jie turi atliekamų jėgų kitiems padėti — kad jie yra gelbėtojai žodžiais ir darbais, spaudžia tūkstančius atgailos ašarų ten, kur kiti vien atkaklumą, ir pyktį, ir šaltą savimeilę teranda (Fr. W. Foersteris, Mokėk gyventi, 1934, 293-4).

403. Laimingas traukinio sustabdymas.

Prieš 50 metų iš vienos didelės stoties išėjo greitasis traukinys, sausakimšai prisigrūdęs keleivių, važiavusių į pirmosios pasaulinės parodos Čikagoje atidarymą. Keleivių daugumas buvo užsieniečiai, ypač prancūzai. Tame ruože reikėjo pervažiuoti plati upė. Tuo laiku, kai traukinys turėjo privažiuoti upę, prie tilto atėjo dvi mergaitės, grįžtančios iš mokyklos. Viena jų buvo geležinkelio sargo duktė, gyvenančio anapus upės.

Mergaitės linksmai šnekučiavo, kai staiga pastebėjo viduryje tilto dūmus. Geležinkeliečio duktė tuojau suprato, kad įvyko nelaimė, kad tiltas užsidegė. Pabėgėjusios artyn pamatė, kad vidurys tilto jau sudegęs ir įgriuvęs į upę. O geležinkelietė žinojo, kad netrukus turi ateiti traukinys. Tad ji nutarė traukinį sustabdyti. Geležinkelietė, nustūmusi draugę, kad jos nesuvažinėtų, pati pasileido bėgti traukinio pasitikti, šaukdama ir mosuodama nutraukta nuo galvos skepetėle. Traukinio vadovas, laimei, iš tolo pamatė bėgančią geležinkeliu mergaitę ir ėmė švilpti, kad ji pasitrauktų iš kelio. Bet mergaitė ir nemanė iš kelio trauktis ir bėgo be atodairos pirmyn. Mašinistas, matydamas, kad tikrai gali mergaitę suvažinėti, traukinį sustabdė. Iššokęs žemėn, jis šoko prie jos, keikdamasis už sutrukdymą, tačiau pamatė ją gulinčią be žado. Mergaitė iš didelio susijaudinimo buvo apalpusi. Kai atgaivino, ji tuojau paklausė, kaip yra su traukiniu, ir papasakojo, kad tiltas yra sudegęs ir įgriuvęs. Ir tikrai, kai visi nuskubėjo prie tilto, tai pamatė, kad mergaitė sakė teisybę. Susigraudinęs mašinistas atsiprašinėjo mergaitę už piktus žodžius ir nežinojo, kaip jai atsidėkoti. Kadangi keleivių daugumas buvo prancūzai, tai Prancūzijos prezidentas, patyręs apie mergaitės didvyrišką žygį, apdovanojo ją aukščiausiu Prancūzijos ordinu — Garbės Legiono ordinu (M. R , 1933, 76). — Vien tik darbais įrodoma meilės galia (Goethe).

404. Moteris drąsesnė už vyrus.

Per laivo „Zeeland“ bandomuosius gelbėjimo pratimus kambarinė Ema Klassing parodė nepaprastą drąsą. Laivas ką tik buvo praplaukęs Suezo kanalą ir plaukė toliau Raudonąja jūra. Kambarinė" Klassing buvo prie denyje žaidžiančių vaikų. Buvo maždaug antra valanda dieną, kai staiga iš apatinio denio pasigirdo neaiškus klyksmas ir po to skambus „žmogus per bortą“, reiškia — žmogus įkrito į jūrą. Visi sustingusiomis akimis žvalgė jūros paviršių, kuriame visai arti laivo matėsi ryklių būrys. Kambarinė Klassing padarė tai, ko nesiryžo nė vienas jūrininkas — ji šoko gelbėti vaiką, kuris žaizdamas užkopė ant laivo atramos ir nuo jos pasprūdęs nukrito į jūrą. „Ten ji plūdurioja“, po valandėlės riktelėjo vienas matrosas, rodydamas ranka į Klassing, kuriai dar pasisekė sugriebti vaiką; ji vaiką buvo nutvėrusi abiem rankom ir iškėlusi virš galvos, o kojomis judindama mėgino laikytis virš vandens. „Pirmyn, kiek tik pajėgiate“, riktelėjo gelbėjamosios valties vadas matrosams, nes iš abiejų valties pusių prie plūduriojančių artinosi būriai ryklių'. Vyrai stengėsi, kiek galėjo, irklai linko, ir valtis vis greičiau artėjo prie plūduriojančių, tačiau tuo pačiu laiku tą vietą pasiekė ir rykliai. Paskutines jėgas sukaupusi,

Klassing iškėlė vaiką į viršų ir padavė jį į valtį. Kol matrosai suspėjo pagriebti pačią Klassing, vienas biaurus ryklys jau buvo prie jos. Staiga, nežmoniškai klykdama, Klassing pasinėrė po vandeniu. Laimei botsmanas dar spėjo ją paskutiniame akimirksnyje sugriebti už plaukų. Viena jos koja buvo pasrūvusi krauju — ryklys buvo išplėšęs didelį mėsos gabalą. Dar sekundė, ir ryklys būtų buvęs nugalėtoju (Liepsnos, 1938, 7, 165). —Aš nevadinu didvyriais tų, kurie buvo didi minties ir jėgos, bet tuos taip vadinu, kurie buvo didi širdies (Bethovenas).

405. Mažasis relikvijų globėjas.

Alkoros parapijos bažnyčioje Ispanijoje, Kašteliono provincijoje, buvo relikvijos palaiminto Jono Baptisto Beltrano. Ispanijos vidaus karo pradžioje, kada buvo prasidėjęs bažnyčių griovimas ir niekinimas, vienas Alkoros berniukas, nujausdamas relikvijoms pavojų, nutarė jas išgelbėti. Pritykojęs patogų momentą, jis atidarė palaimintojo grabą, išėmė visas relikvijas, parsinešė į savo tėvų namus ir paslėpė rūsyje, žinoma, su tėvų žinia. Netrukus, iš tikrųjų, komunistams atėjo į galvą sunaikinti šventas relikvijas, kad pasityčiotų iš alkoriečių tikėjimo. Mat, Jonas Baptistas Beltranas yra buvęs tos parapijos kunigas ir be galo daug nuveikęs jų gerovei. Apie berniuko žygį niekas, be jo paties ir jo tėvų, nežinojo. Kada komunistai atidarė grabą ir rado tuščią, be galo nustebo. Ne mažiau nustebo ir susirūpino patys parapijiečiai; jie ėmė manyti, kad koks netikėlis anksčiau išvogė šventas relikvijas ir jas išniekino. Kada 1938 metų rudenį ispanų nacionalistų kariuomenė užėmė Kašteliono provinciją ir raudonųjų pavojus nuslinko, relikvijų saugotojas pasisakė klebonui, ką padaręs prieš dvejus metus. Tada relikvijos iškilmingoje procesijoje, dalyvaujant ir kariuomenei, buvo perneštos atgal į bažnyčią (Sursum Corda, 1989, 17, 136). — Ne tai svarbu, ar mūsų darbai bus daugiau ar mažiau pasisekę, bet tai, kad, baigdami šį gyvenimą, galėtume pasakyti: „Dariau, ką galėjau“ (Pasteur).

406. „Dieve, saugok karalienę!"

Kartą netoli Ispanijos krantų, smarkiai audrai jūroje pakilus, vienas anglų garlaivis užplaukė ant uolų ir sudužo. Gelbėjamųjų valčių, esančių visada prie kiekvieno garlaivio, buvo nedaug; teužteko jų tiktai moterims ir vaikams, o vyrai beveik visi turėjo pasilikti skęstančiame garlaivyje, neišvengiamą mirtį prieš akis turėdami. Išsigelbėjusieji, nuplaukę jau gerą galą, staiga užgirdo giesmės aidus nuo garlaivio. Ir pamatė visus jūrininkus viršuje susirinkusius ir pažino anglų tautinę giesmę: „Dieve, saugok karalienę!“ Ir taip jie nuskendo — ne klaikiai nusiminę, ne baisiai keikdami, bet kaip žmonės, ant kurių mir-

tis neturi jokios galios, gražiai ir heroiškai! Tie gi, kurie plaukė valtyse, žiūrėjo į tai išbalę nuo didelio susijaudinimo. Visą savo gyvenimą nepamiršo jie to giedojimo. Ir kada jie paskum darydavo ką nors negražu ar negera, visada po to ateidavo jiems mintis: ar jųjų mirtis nebuvo gražesnė už mūsų gyvenimą, ar negeriau būtų buvę, kad ir mes būtumėm žuvę drauge su skęstančiu choru? (Fr. W. Foersteris, Mokėk gyventi, 1984, 195 196). — Mieliausia žmogui atminus ne tas valandas, kuriose jis linksminos ir puošės, bet tas, kuriose apgalėjo pats save (M. Pečkauskaitė).

407. Kruvinomis rankomis išgelbėjo 100 žmonių.

Misisipi upės slėnyje (Amerikoje) siautė baisūs potvyniai. Valtis tuo laiku buvo neįkainuojamas turtas. Niekur negalima buvo jų gauti. Jonas Little (Mažasis) sužinojo, kad už kelių kilometrų upės pakrantėje riogsojo didelė valtis. Mažame luotelyje jis nuplaukė per tirštą, nepermatomą rūką į tą vietą ir surado upės pakraštyje dumble įšalusią valtį. Iškasė ją be pirštinių, kruvinomis rankomis ir nusiyrė į Creshaw miestelį gelbėti nuo potvynių žūstančius žmones. Neatsižvelgdamas į smarkiai sužalotas rankas, Jonas Mažasis išgelbėjo per 100 žmonių (Kristaus Karaliaus Laivas“, 1935, 28). — Amžinai nusišypsosime ne dėl to, kad liūdėjom, — čia mūsų jokio nuopelno nėra, — bet dėl to, kad stengėmės mažinti kitų ašaras ir kad perėjom per gyvenimą gera darydami kitiems, ne pasyviai liūsdami dėl viešpataujančio pasauly chaoso, bet aktyviai vykdindami amžinojo Logoso dėsnius ir platindami Dievo karalystę žemėje (A. Jakštas, Mūsų Naujoji Literatūra, I, 1923, 293).

408. „Ne, Stovėkite išsirikiavę!“

„Birkenhead“ buvo transportinis laivas, kuriuo gabendavo kareivius. Kartą juo plaukė 680 kareivių su savo šeimomis ir 130 jūrininkų. Netoli nuo Gerosios Vilties Rago laivas nakties metu užplaukė ant povandeninės uolos ir pradėjo skęsti. Kareivius tuojau išrikiavo ant denio. Kai kuriems jų įsakė nuleisti valtis ir į jas sulaipinti moteris ir vaikus. Kitiems buvo įsakyta iškelti arklius iš laivo ir nuleisti į jūrą, kad galėtų išsigelbėti išplaukdami į krantą. Visa tai padarius, pasirodė, kad neužtenka valčių visiems vyrams iš laivo išgabenti. Todėl vyrams įsakė ir toliau pasilikti išsirikiavus. Po to laivas trūko pusiauïir ėmė leistis į dugną. Kapitonas šūktelėjo vyrams šokti į jūrą ir išsigelbėti, bet pulkininkas Seaton, kuris jiems vadovavo, pasakė: „Ne, stovėkite išsirikiavę“. Mat, jis buvo pamatęs, kad jei jie ims plaukti į valtis ir pamėgins į jas sulipti, tai greičiausiai ir jas nugramzdins. Todėl vyrai stovėjo išsirikiavę, ir, laivui apsivertus ir ėmus grimzti, sušuko valio ir

kartu su laivu nugrimzdo. Iš 760 žmonių, kurie buvo laive, išsigelbėjo tik 192, bet net ir tie greičiausiai būtų žuvę, kad ne kitų drausmė ir pasiaukojimas (Skautybė berniukams, 1934, 228). — Svarbus ir aukštas pašaukimas uždeda didelių pareigų ir nepaprastos atsakomybės (Prof. St. Šalkauskis, Liet. Mok., 1924, 296).

409. Liepsnose prie vairo.

Iš visų žuvusių per vokiečių cepelino „Hiudenburgo" katastrofą 1937 m. Amerikoje pačiu žymiausiu asmenimi laikomas kapitonas Lehmanas. Jis, būdamas pavyzdingas katalikas, visą gyvenimą vadovavęsis šūkiu: darbas ir atsakingumas. Tad ir užsidegus cepelinui, kapitonas neatsitraukęs nuo vairo dar ir tada, kai jau liepsnojo visi jo rūbai. Jis norėjo nusileisti, o ne, paleidus vairą, leisti smarkiai visiems kristi. Kai jį ištraukė iš po griuvėsių, visas jo kūnas buvo viena žaizda. Kentėdamas baisius skausmus, jis ne tik nesudejavęs, bet dar pasakęs: „Mirti nenorėčiau, nes juk galiu dar būti visiems naudingas". Deja, tas labai tvirtos valios vyras neišlaikė. Labai pamaldžiai priėmęs šv. Sakramentus mirė. Vokietijos spauda jam pagerbti skyrė daug straipsnių (Šlt., 1937, 23, 335). — Kas yra didvyriškumas? Tai dieviškos lemties atspindis žmogaus poelgiuose (N. Mirskis).

410. Ėjo, iki sugriuvo, bet nuėjo.

Jungtinių Amerikos Valstybių Nebraskos valstybės (štato) laiškanešė Leoną Doonlay 1937 metų pradžioje nešė vienam kaimo gydytojui siuntinį vaistų nuo škarlatinos, kuri toje apylinkėje baisiai siautė jau antra savaitė. Benešant laukuose ją užklupo baisi sniego pūga. Tame krašte tokia pūga yra itin baisi ir pavojinga. Ji ir trunka kartais po kelias dienas be paliovos. Laiškanešė, užuot slėpusis nuo pūgos kur pas fermerį (ūkininką), įtempusi visas jėgas brido iki juosmens per sniegą su sniego nuolat užlipinamomis akimis ir aštrių ledų skaudžiai čaižomu veidu keletą valandų, atkakliai kovodama su baltąja mirtimi. Nuklydo vargšė ir nuo vieškelio, tad klaidžiojant teko sukarti dar daugiau kelio. Pagaliau išseko paskutinės jėgos. Tačiau brangiuosius vaistus nunešė iki pat gydytojo durų. Dar užteko jėgų pasibelsti į gydytojo duris ir nugriuvo. Prasidaręs duris gydytojas rado be sąmonės gulinčią moterį ir taip reikalingus jam vaistus. Atgaivino narsuolę, o jos laiku atneštieji vaistai išgelbėjo gal kelis šimtus vaikų gyvybių. Tų pačių metų rudenį iš vadinamojo Wailso fondo narsuolei Leonai Doonlay buvo suteikta stambi piniginė dovana (L. A., 1937, 451). — Darbą, kurį uždeda pašaukimas, turi kiekvienas sąžiningai dirbti (Vysk Paltarokas, Vadovas, II, 1932, 348).

411. Moterys savo kūnais sulaikė potvynį.

Kiekvienais metais Kinijoje būna daug potvynių, kurie tūkstančius ūkininkų padaro elgetomis ir sunaikina visą krašto derlių. Fu-Tšei kaimo moterys, kad apsaugotų savo laukus nuo Geltonosios upės potvynių, ant pylimo ėjo sargybą. Vienu tarpu vanduo lyg buvo nuslūgęs, bet gyventojai tuo atslūgimu nepasitikėjo ir atidžiai sekė. Vyrai nuvyko į Hsian-Nin pasikviesti kariuomenės dalį į pagalbą. Moterys liko vienos ant pylimo. Apie vidurnaktį vanduo ėmė staiga kilti. Pylime atsirado skylė, pro kurią ėmė veržtis vanduo. Mėgino pylimo spragą užpilti smėliu — nepavyko. Pagaliau trys moterys nutarė savo kūnais užkišti pylimo skylę. Vanduo draskė pylimą dar labiau. Pirmomis herojėmis pasekė kitos ūkininkės ir taip sulaikė vandenio veržimąsi, kol išaušo rytas ir atvyko vyrai su pagalba. Po ilgo ir vargingo darbo pavyko apsiginti nuo nelaimės. Iš 200 kaimo moterų žuvo 160 (Pr. Pas., 1936, 4). — Kiekvienas žmogus, ar turtingas, ar pavargėlis, turi tam tikrų teisių ir pareigų, kurios jam, kaipo visuomenės nariui, privalomos (Vysk. Paltarokas, Vadovas, II, 1932, 106).

412. Sumanioji telefoninkė.

1935 m. Šiaurės Amerikos vakarinėje dalyje kilo dideli potvyniai. Viena Roganos miestelio telefoninkė nuėjo į paštą budėti naktį kaip tik tuo metu, kai potvynis jau artinosi prie miestelio. Kai vidurnaktį vanduo pasiekė ir paštą, telefoninkė dar galėjo išsigelbėti, bet jai daugiau rūpėjo miestelio gyventojai, kurie visi miegojo saldžiu miegu, nė manyte nemanydami, kad jų gyvybė pavojuje. Telefoninkė, užmiršusi save, ėmė skambinti iš eilės visiems miestelio gyventojams, pranešinėdama kiekvienam apie gresiantį jų gyvybei pavojų. Prisiskambinimas nebuvo lengvas, nes visi smarkiai miegojo. Vargais negalais buvo pažadinta iš miego per 100 žmonių, kurie visi išsigelbėjo. Vėliau susirūpinta ieškoti drąsiosios jų žadintojos, bet jos jau niekur nebesurasta. Ji, greičiausia, paskendo (Rt., 1935, 156). — Kitiems gera darydamas, būsi labiau patenkintas, negu iš kitų gera laukdamas (Vaižgantas, V, 1922, 140).

413. Apdegė begelbėdamas firmos turtą.

Britų žibalo bendrovės Basros, Irake, šoferiui Artūrui Blongui, 25 metų amžiaus vyrui, 1938 metais teko vairuoti pilno žibalo tanko automobilį. Pakeliui automobilis nuvirto kelius metrus į griovį ir užsidegė. Atbėgę praeiviai ištraukė jį iš po mašinos. Jis pirmiausia įspėjo savo gelbėtojus, kad bėgtų kuo greičiausiai šalin nuo degančios mašinos, nes tuojau gali sprogti žibalo tankas. Paskum jis atsiminė turįs pasidėjęs po automobilio pasoste gana stambią sumą už žibalą surinktų fir-

mos pinigų. Nė valandėlės nesvyruodamas šoko atgal prie degančios mašinos ir vargais negalais ištraukė iš po pasostės pinigus. Betraukiant juos užsidegė jo žibaluoti drabužiai ir net plaukai. Čia pat jau grėsė pavojus ir žibalo tankui sprogti. Vyras vis dėlto nenustojo galvos ir kuo greičiausiai šoko į arti buvusį tvenkinį. Vos įšokus į vandenį, sprogo tankas ir metalinės bei medinės automobilio dalys išlakstė toli aplinkui. Laimė, nė viena skeveldra neužgavo jo vandenyje. Nors vandenyje greitai užgeso degę Blongo drabužiai ir plaukai, bet vis dėlto sąžiningasis tarnautojas jau tiek buvo apdegęs, kad teko atsigulti ligoninėje (L. A., 1938, 578). — Silpnas, svyruojąs, netvirtas nepažįsta tos doros garbės, spindinčios tuose, kurie pasitiki savimi (Šekspyras).

414. Sudegė nepasitraukdami iš sargybos.

Plovdino mieste, Bulgarijoje, 1880 m. keli narsūs kareiviai vieną šaltą naktį stovėjo kareivinėse sargyboje. Netikėtai kareivinės užsidegė. Buvo pamiršta juos iš sargybos atšaukti. Jie sudegė nepasitraukdami, iš sargybos. Tiems narsuoliams 1938 m. labai iškilmingai buvo atidengtas paminklas (L. A., 1938, 559). — Tikras civilizacijos pagrindas yra ne miestų daugumas, ne jų didumas, ne gausingi derliai, bet žmonių rūšis, kurią kraštas duoda (Emersonas).

415. Nugalėjusi baimę, mirė nuo ligos.

Vienais metais išsiliejo Misisipi upė ties Ferriday'o miesteliu (Amerikoje). Telefonistė Eula Orr pirmoji sužinojo, kad užtvankos trūko ir upė liejasi, ir tuoj telefonu pranešė apylinkės ūkininkams, paskum sukėlė policiją, ugniagesius ir ligonines. Nespėjo Orr skambinti, kai visas miestelis jau buvo apsemtas. Ir telefono stotyje jau buvo visas metras vandens. Pro duris įplaukė potvyniu patenkinta antis, bet netrukus įliūliavo storas rąstas, o ant jo raitėsi didelė gyvatė. Panelė Orr išsigando, bet vis dėlto turėjo tiek dvasios tvirtybės, jog spėjo užmušti gyvatę, ir toliau ėjo pareigas. Deja, Orr dirksnių įtempimas buvo per didelis, ir ji susirgo. Nepadėjo išgyti nė suteiktoji už didvyriškumą premija (dovana), kurias Feodore-N.-Vailo atminimo įstaiga kasmet skiria amerikietėms telefonistėms, parodžiusioms didžiausią pareigingumą įvairių nelaimių atvejais (L. A., 1936, 150). — Dideli uždaviniai išugdo stiprių žmonių (Fr. W. Foersteris, Mokėk gyventi, 193-4, 42).

416. Amerikos Mucijus Scevola.

Romėnas Mucijus Scevola, kad įrodytų savo drąsą ir pasiryžimą, buvo įkišęs ranką į liepsną ir neištraukė jos iš ugnies tol, kol žiūrėtojai įsitikino jo šaltakraujiškumu ir didvyriškumu.

1939 metais tokiu Mucijumi Scevola Amerikos laikraščiai pavadino kažin kokį Amerikos nakties sargą Donetą. Vieną vidurnaktį Donetas nulipo į centralinio šildymo rūsį įmesti į krosnį anglių. Čia jį pagavo anglių lifto (keltuvo) dantuotasis ratas. Nelaimingasis pamėgino ratą atkabinti ranka, užmiršęs, kad ratas labai karštas. Nuo skausmo vargšas nebesuspėjo atitraukti rankos, ir ratas pagriebė ranką, kartu traukdamas ir jį patį. Kilo didelis klausimas: ar paaukoti ranką, ar leistis pačiam įtraukiamam į mašiną? Nieko nebelaukdamas, Donetas ištraukė kita ranka peilį, dantimis jį atsilenkė ir iš paskutinių jėgų pradėjo juo piauti savo ranką. Operacija paties savęs pavyko. Donetas po to dar turėjo jėgų pasikelti liftu ir paskambinti telefonu į ligoninę, kad atvyktų greitoji pagalba. Atvykusi greitoji pagalba Donetą rado gulintį kraujuose be sąmonės. Kitą dieną atgavęs sąmonę, jis papasakojo apie šį nepaprastą nuotykį (L. A., 1939, 24). — Turto nustojai — šiek tiek nustojai! Greit susigriebk ir naują įgyk. Garbės nustojai — daug nustojai! Reik šlovę įgyti. Tada pradės žmonės kitaip manyti. Drąsos nustojai — visko nustojai! Tad geriau būtų buvę visai negimti (Goethe).

417. Vienuolė išgelbėjo 18 kunigų.

Ispanijos pilietinis karas buvo gausus ne tik žiauriais vaizdais, bet ir drąsaus pasišventimo pavyzdžiais. Kol dar Malaga buvo raudonųjų rankose, daug kunigų buvo kalėjimuose. Norėdama juos gelbėti, karmeličių vienuolyno Limonare vyresnioji Pilar persirengė kareivio drabužiais ir nuėjo į kalėjimą. Manydami, kad čia tikras kareivis vyriausybininkas, sargybiniai ją įleido į kalėjimą ir nekliudė iš ten išsivesti vieną kalinį kunigą. Sargybiniai tikriausiai manė, kas tas „kareivis* veda jį sušaudyti ar perkelti į kitą kalėjimą; bet vienuolė kunigą nuvedė į katalikų šeimą, kur jis pasislėpė. Taip ji atlankė 18 kartų kalėjimą, kiekvieną kartą išgelbėdama po kunigą. Kas svarbiausia — jai pavyko šį darbą taip gerai paslėpti, kad apie jį tesužinojo tik tuomet, kai raudonuosius iš Malagos apylinkės išvijo (M. L., 1937, 13). — Vienam studentui vengrui pavyko išgelbėti Ciuricho ežere skęstančią jauną mergaitę. Ciuricho miesto valdyba, norėdama pažymėti jaunuolio drąsumą ir atsidėkoti, pasiūlė jam piniginę dovaną, bet kuklus jaunikaitis atsisakė ją priimti. Tada miesto šeimininkai sumanė drąsuolį kitaip pagerbti. Jie paleido į tą vietą, kur buvo išgelbėta mergaitė, gulbę, ant kurios kairiosios kojos užrišo sidabrinę grandinėlę su įrėžta joje studento pavarde. Tas „plaukiojantis paminklas" gana originaliu būdu turėjo visiems priminti tą rizikingą žygį (Rt., 1933, 244). — Aplinkybės visados priverčia silpnavalį, bet tvirtavalis priverčia aplinkybes sau nusilenkti (M. Pečkauskaitė).

XXVII. PIRM VISKO

„Volumu nebūkite tinginiai; būkite karšti dvasia; tarnaukite Viešpačiui".

Rom. 12.11.

418. Pareiga pirm visko.

1938 metais miręs Naujosios Turkijos prezidentas Kemalis Ataturkas sutiko kartą piemenį ir sako jam: „Eik su manimi, aš tave padarysiu laimingą".—„O kas tamsta esi?" klausia piemuo. Ataturkas išskaičiuoja savo titulus, bet piemuo dar neina. „Labai norėčiau", sako jis, „su jumis eiti laimės ieškoti, bet leiskite pirma man parginti šeimininko galvijus į tvartus, nes gali kur nueiti. Pirma, nei tapsiu laimingu ir išdidžiu, turiu būti ir kilnus".—„Drauge", nudžiugo Kemalis, „jei tau kada teks tvarkyti žmones, elkis taip, kaip dabar, ganydamas savo šeimininko ožkas" (XX, 1938, 266). — Dievas sutvėrė mus mažus, kad taptume tobulesni (Prof. K. Pakšto pasakyti 1938 m. „Pax Romana" kongrese žodžiai, kuriuos visų mažųjų tautų atstovai sutiko su didžiausiu dėkingumu ir pritarimu).

419. 1000 dolerių buvusiai tarnaitei.

1920 m. iš Vengrijos nuvyko į Jungtines Amerikos Valstybes laimės ieškoti jauna mergina, Ona Secenaitė. Gavo tarnaitės darbą New Yorke pas našlę Luizę Weingartnerienę. Ištarnavo pas ją šešerius metus. Buvo labai gera darbininkė. Todėl, kai Secenaitei pasitaikė kita geresnė tarnyba, Weingartner'ienė nenorėjo jos net išleisti. Nors Secenaitė iš Weingartner'ienės išėjo, tačiau pastaroji jos nepamiršo iki savo gyvos galvos. 1937 m. Weingartner'ienei mirus, buvo atidengtas jos testamentas, kuriame ji buvo užrašiusi tūkstantį dolerių buvusiai savo tarnaitei Secenaitei (Šlt., 1938, 345). — Su visais reikia žmoniškai elgtis, juo labiau su senaisiais savo pažįstamais (J. Jablonskis, I, 1933, 218).

420. Mirė kitą gelbėdamas.

Neapolyje (Italijoje) garsus gydytojas G. Pascale, italų senatorius, darė vienam ligoniui sunkią ir skubią operaciją. Bet operacijai įpusėjus, jis pats krinta ant žemės: jį suėmė skausmai. Tačiau jis dar spėjo duoti nurodymus savo padėjėjams,

kaip baigti operaciją. Po to jis mirė (Šlt., 1936, 46). — Kalbėdami apie užmokestį už gerus darbus, nepamirškite niekados: didžiausias užmokestis yra tas, kad kiekvienas geras darbas teikia mums jėgos atlikti kitam, dar geresniam (Fr. W. Foersteris, Mokėk gyventi, 1934, 99).

421. Sustabdė ekspresą tikybinei pareigai atlikti.

Iš Los Angelos greituoju traukiniu važiavo futbolininkų komanda, dalyvavusi rungtynėse. Su jais važiavo ir kapelionas. Tarp Čikagos ir Denver buvo sulaikytas 27 minutes ekspresas, kad galėtų futbolininkai išklausyti šv. Mišių (Pr. P., 1937, 2, 52). — Kiekvieno žmogaus didžiausias uždavinys Viešpatį pažinti, jam ištikimai tarnauti (Vysk. Paltarokas, Vadovas, II, 1932, 101).

422. Generolo Fošo tikybinis uolumas.

Garsusis Prancūzijos maršalas Fošas karo metu kartą savo štabą įsirengė netoli bažnyčios. Kiekvieną sekmadienį, kai tik varpai skambindavo pamaldoms, maršalas eidavo į bažnyčią. Paprasti kaimiečiai matė, kaip šis aukštas asmuo sėdėjo jų tarpe ir nuoširdžiai meldėsi. Jo pavyzdys daugelį atšalusių paragino uoliai lankyti bažnyčią (T. K., Pam , 1937, 9, 437). — Katalikai turi žinoti, kad ne vien atskiras asmuo savuose namuose, bet ir visa šeima, seniūnijos, valsčiai, mokyklos, miestų tarybos, apskričių savivaldybės, ministerijos, valstybė... turi pasiduoti Dievui, laikytis Jo įsakymų (Vysk. Paltarokas, VIII Ganyt. Raštas, 1931).

423. Aklasis vadovas.

XIX amžiaus pabaigoje Anglijoje, Mančesteryje gyveno kalnų vadovas Hugway. Tas vadovas buvo aklas. Tačiau savo pareigą jis atlikdavo geriau už kitą regintį vadovą. Hugway net tamsiausiomis naktimis, kada matantieji vadovai yra bejėgiai, pervesdavo keleivius per didžiausias sniego pusnis, kalnų tarpeklius, įspėdavo apie besiartinantį pavojų. Dažnai matydavo jį su lazda rankoje kopiantį į kalnus, žengiantį į slėnius, bedugnes arba besisukantį tarp klaidžiausių miškų. Sako, kad nė vienas kitas vadovas geriau nežinojo plačiųjų Mančesterio apylinkių, kaip neregys Hugway. Klaustasi jo patarimų net tiesiant naujus kelius (XX, 1937, 273). — Būti paliktam savo jėgoms — tai pirmas žingsnis į pasisekimą (Franklinas).

424. Sunkus pasirinkimas.

1939 m. pradžioje vokiečių Silezijos bažnytkaimyje Niklasdorfe geležinkelio sargienė Krügerienė, praleisdama pravažiuojantį traukinį, staiga užgirdo savo mažametės dukters pagalbos

šauksmą, bečiuožiant įlūžusios netoli geležinkelio esančioje kūdroje. Pasitraukti nuo geležinkelio, iki pravažiuos traukinys, ji neturėjo teisės. Krügerienė vis dėlto tarnybos pareigą pastatė aukščiau už motinos pareigą, nors, kaip pati sakėsi, buvo tiesiog sąmonę dėl to beprarandanti. Tik praėjus traukiniui, pusiau apkvaišusi bėgo gelbėti dukrelės. Deja, buvo jau pervėlu. Ant kūdros kranto berado tik dukters lavoną. Ją buvo iš kūdros ištraukęs pro šalį eidamas vienas darbininkas, tačiau, deja, jau nebegyvą. Ir atgaivinti nebepavyko. Su Krügeraite kartu prigėrė taip pat įlūžusi ir kita mažametė mergaitė (L. A., 1939, 42). — Žmogaus vertybė ir yra matuojama jo sąžiningumu ir ištikimumu, ne didumu ir aukštumu pareigų, tekusių jam pildyti (Vaižgantas, IV, 1922, 216).

425. Nulėmė gailestingosios sesers pareiga.

Viena J. A. V. gailestingoji sesuo, Joana Tune, vieną naktį buvo pašaukta lydėti lėktuvu iš vieno centrinės vakarų Amerikos miesto į San Franciską labai sunkiai sergantį ligonį, kurio gyvybę tegalėjo išgelbėti tiktai greita operacija San Franciske. Tune tuo metu savo bute budėjo prie apkrečiama liga sergančio ir su mirtimi kovojančio savo sūnelio. Valandėlę suabejojo motina, ar, aukojant savo sūnaus gyvybę, vykti svetimos gyvybės gelbėti. Pagaliau nulėmė gailestingosios sesers pareiga. Šėdo prie svetimo ligonio į lėktuvą, nulydėjo jį į San Franciską ir vėl parskrido pas paliktą tėvo globai sūnelį, išbuvusi net devyniolika valandų be pertraukos oro kelionėje. Už tą didvyrišką žygį Joanai Tune buvo suteikta iš Wailso fondo stambi dovana (L. A., 1937, 451). — Energija ir stiprus pasiryžimas stebuklus daro (Dickens).

426. „Ar aš galiu palikti tikinčiuosius vienus..."

Kun. Jonas Budrys buvo uolus, pasišventęs, pasiaukojęs ligi mirties apaštalas. Jis negalėjo šaltai žiūrėti į kovas dėl Lietuvos Nepriklausomybės. Būdamas Aknystoje klebonu, atgimstančios Lietuvos vargus nuoširdžiai atjautė ir aktyviai jai padėjo: verbavo pirmuosius karo lauko savanorius prieš bolševikus. Ir nekalto žmogaus kraujo ištroškusi alkana piktų bolševikų gauja atkišo kun. Budriui aštrias ir žiaurias iltis. 1919 m. sausio 27 d. jis buvo suimtas, uždarytas į kalėjimą ir nuteistas mirti. Tų pačių metų vasario mėn. 27 d. Jakobspilyje saulėtekio metu grubių rankų, kietų sprandų ir plėšrių akių budeliai be pasigailėjimo įvykdė mirties sprendimą sušaudydami. Žudikai, vykdydami mirties sprendimą, visai nekreipė dėmesio į žmonių prašymą pasigailėti, į giminių deginančias ašaras, į tikinčiųjų alpstančias širdis. Jo kilnų gyvenimą puošia keli gražūs epizodai, kuriems netrūksta tikros istorinės tiesos. Prieš

suimant, geri žmonės patarė bėgti nuo bolševikų, tačiau jų planams ir patarimams turėjo atsakymą: ar aš galiu palikti tikinčiuosius vienus, be dvasios tėvo? Jis kaip gabus ir sumanus strategas nepalieka pulko nelaimėje, bet kovoja ligi galo. Kalinant kun. J. Budrį Jakobspilyje, kaliniai labai greitu laiku prie jo prisirišė ir, vykdant mirties bausmę, visi ėmė balsu verkti ir šaukti — paleiskite nekaltąjį. Būdamas pasmerktųjų kameroje sulaukė draugo to paties likimo, tik tas nelaimingasis buvo liuteronis. Kun. J. Budrys dar spėjo jį atversti ir išklausyti išpažinties. Paskutinėje naktyje iš vasario 26 d. į 27 d. jo draugai bei artimieji kun. Joną matė sapnuose. Vienas tų sapnų buvo toks. Kun. Jonas bažnytiniuose rūbuose su kapa ėjo pušynu nešinąs monstranciją. Pušynas tekančios saulės spinduliuose žėrėjo aukso spalvomis. Žmonės klaupėsi ir verkė. Gėlės, jam einant, kibo prie bažnytinio rūbo. Tuo pačiu metu žmonės matė ant jo pečių stovinčią Švč. Mariją su Kūdikiu. Kitas sapne jį matė ant upės kranto kalbantį rožančių. Jakobspilyje sušaudytas ir užkastas be grabo išbuvo per visą vasarą iki rudens. Rudenį jo brolis, kapitonas Antanas Budrys, gavo iš karo vadovybės leidimą iškilmingai su orkestru ir sargyba perkelti kūną į Rokiškį. Rokiškyje visuomenės ir kariuomenės buvo labai iškilmingai palaidotas. 1938-VI1-22 ant jo kapo išdygo didelis, labai gražus kryžius. Jį puošia kun. Jono atvaizdas ir žodžiai, kuriuos jam parašė Tumas-Vaižgantas: „Pirmas atspėjęs Lietuvos laisvę, Pirmas pasakęs ginkime šalį Ir kritęs bolševikų auka: Buvo jų sušaudytas Jakobspilyje 1919-11-27. Lietuva ilgai minės gerąjį savo sūnų. Tumas Vaižgantas“. Šitas paminklas yra brolių ir seserų dovana jam (P. G., 1938, 31). — Nedorai ir neprotingai pasielgtume, jei dėl valdininkų nesąžiningumo liautumės branginę savo valstybę, lygiai taip, rasi, dar neprotingiau daro, kas dėl kai kurių kunigų neištikimybės pats tampa neištikimas Dievui ir Bažnyčiai (Vysk. Būčys, Šlt., 1938, 43, 700).

427. Tarnaitė pamokė karalių.

Belgijos karalius Leopoldas III visiškai netikėtai buvo apsilankęs Šveicarijoje. Jis dėvėjo paprasčiausius drabužius. Sustojus traukiniui de Bale stotyje, karalius nuėjo į stotį išgerti stiklinę alaus. Buvo dar 6 valanda ryto. Bufeto tarnaitė, nepažindama karaliaus, jam prikišo, kam mokėti už alų pinigus, kad jam, paprastam žmogui, užtektų ir vandens. Karalius paprašė vandens. Išgėręs padavė tarnaitei 100 šveicariškų frankų, sakydamas: „Gerai, kad ir mane karalių įspėjai nemėtyti pinigų. Kai kada nors neteksi tarnystės, kreipkis į Belgijos karalių, nes jis taupias tarnaites visuomet priims“. Tarnaitė nuraudo, bet ir apsidžiaugė gavusi gerą dovaną (Šlt., 1937, 296). —

Daugelis šiandieną įprato klausytis apie teises, o maža kas beatjaučia pareigas. Dabar visi lygūs prieš įstatymus, bet visi turi pareigų, kurias turi sąžiningai eiti. Be to negalės pagerėti žmonių santykiai ir nesusilauksime geresnės ateities (Vysk. Paltarokas, Vadovas, II, 1932, 106).

428. „Punktualių moterų klubas".

Vienoje J. A. V. privatiškoje įstaigoje ilgą laiką tarnavo Dorota Maghes. Ji buvo paprasta šeimininkė ir nepasižymėjo nei grožiu nei ypatinga inteligencija. Staiga vieną dieną prisiminta, kad iš visos įstaigos tik ji viena per ištisus 10 metų nė vieno karto nėra pavėlavusi į tarnybą. Įstaigos vedėjas davė jai dovanų aukso laikrodį, žurnalistai išgarsino jos pavardę dienraščiuose, o vienas net parašė apie ją knygą. Kukli darbininkė pradėjo gauti pasiūlymų ištekėti. Pagaliau ji apsigyveno Čikagoje ir įsteigė tenai „Punktualių moterų klubą". Jis netrukus susilaukė net 60 tūkstančių narių, kurios turi aiškią pirmenybę, gaunant tarnybą, prieš kitas moteris. Klubo veikimu patenkintos visos Amerikos įstaigos. Jo propaganda eina tokiais šūkiais: „Punktualumas suteikia gyvenimui tvarką, grožį ir ramumą". „Nepunktualumas primena gražų laikrodį be rodiklių". „Punktualumas yra karalių mandagumas". Klubas savo idėjai skleisti rengia punktualumo konkursus, speciales dienas ir pan. (Aukštaičių Žemė. 1937, 39). — Punktualumas yra kiekvieno darbo siela, kaip trumpas posakis yra juokingumo siela (O. S. Marden).

429. Milžiniška dovana už mandagumų.

Chicagos paprastas eilinis policininkas Goasmat'as septynerius metus budėjo Dolomitų gatvėje, budėdamas beveik be išimties nakčia. Jo menkas butas buvo viršum restorano, kur per naktis ūždavo svečiai. Dolomitų gatvės gale buvo senas mūras, kurio duryse degdavo elektros lemputė. Kas vakaras, praeidamas pro tą namą, Goasmat'as užgesydavo elektrą. Pagaliau tą jo žygį pastebėjo namų gyventoja, kuri, pradariusi langą, jam už tai padėkodavo, o jis jai pasakydavo labanakt! Taip policininkas elgėsi kelerius metus, nors pačios namų gyventojos nė karto nematė, girdėjo tik jos balsą. 19381m. budinčiam policininkui Goasmat'ui praeinant pro šalį kažin koks vyriškis įteikė raštelį. Tai buvo kvietimas užeiti pas notarą Morhaną. Policininkas pakreipė galvą, bet kad nieko nebuvo padaręs, ramiai įsidėjo kvietimą į kišenę. Išsimiegojęs kitą dieną nuėjo nurodytu adresu. „Sveikinu. Tamsta dabar turtingas žmogus!" tarė notaras. Goasmat'as nieko nesuprato. Tuomet notaras paklausė, ar jis kas vakaras užgesindavęs to namo elektrą. Gavęs teigiamą atsakymą, notaras atskleidė prieš jo

akis testamentą. Pasirodė, kad tame name gyvenusi moteris buvo tikra milijonierė. Anksčiau ji gyvenusi Pietų Amerikoje. Čia nuo drugio mirė jos vyras ir abu vaikai. Tuomet, padėjusi pinigus į banką, pati užsidarė vienumoje. Ir mirė niekam nežinant. Policininkas buvęs vienintelis asmuo, kuris kas vakarą palinkėdavęs jai gero, tat ji atsidėkodama ir užrašiusi jam pusę milijono dolerių (Šlt., 1938, 551, 344 5). — Kas išnaudojo patogią progą, tas bėrė grūdus, kurie atnešė vaisių ir jam ir kitiems (O. S. Marden).

430. Paskutinis iš degančio laivo.

1936 m. degančio tankinio laivo „Petrarkis Nomikos“ įgulą ir turtą gelbstint, nepaprastu narsumu ir pasišventimu pasižymėjo kat. kunigas K. Hazelaar, kuris, nepaisydamas nuolatinių eksplozijų, sunkiai sužeistiesiems ir mirštantiems teikė paskutinį patarnavimą. Jis taip pat prižiūrėjo, kad laive nepasiliktų nė vienas sužeistasis, ir, tik įsitikinęs, kad liepsnų apimtame laive nėra nė vieno gyvo žmogaus, iš jo pasitraukė paskutinis. Šitoks kunigo didvyriškumas visiems padarė neišdildomą įspūdį (XX, 1936, 120). — Charakteris — tai yra valia, stipriai palenkta doringų įpročių įtakai, jų pakankamai užgrūdinta, kad tiktų tiksliai veikti, ne kaip šaka, kuri nuo mažiausio vėjelio juda, bet kaip ąžuolas neišraunamai įleidęs savo šaknis (Kardinolas Mercier'as).

431. Po apkūlimo — ordinas.

Prieš kiek laiko Anglijoje 12 metų skautas Donaldas Makas Alpinas parėjo namo visas šlapias ir purvinas. Į namiškių klausinėjimus, kur taip sušlapo, duoti bet kokių paaiškinimų atsisakė. Pagaliau supykęs tėvas vaiką apkūlė. Tačiau tėvui vėliau teko susigėsti, nes paaiškėjo, kad sūnus iš tvenkinio išgelbėjo 7 metų berniuką. Nors ir nemokėdamas plaukti, Makas Alpinas puolė į tvenkinį ir išgelbėjo skenduolį. Namie jis tylėjo todėl, kad ir gelbėtojas, ir išgelbėtasis buvo susitarę apie įvykį niekam nieko nesakyti. Vaikas buvo apdovanotas už skęstančio gelbėjimą kryžiumi, nes jo didvyrišką darbą buvo pastebėję kiti žmonės (XX, 1937, 51). — Žmogaus vertę parodo jo valia (Šv. Augustinas).

432. Eidamas pas ligonį mirė.

Devynioliktojo šimtmečio pirmoje pusėje Europą pasiekė baisi choleros liga, prasidėjusi Azijoje. Kur tik ši liga pasisukdavo, ten nuklodavo žemę tūkstančiais žmonių aukų. Romoje cholera siautė 1837 m., nusiaubdama liepos — spalių mėn. 5419 žmonių. Mirties siaubai pėmė visus žmones. Oras buvo tvankus dėl visur pūvančių lavonų, kurių nebespėta palaidoti.

Kunigai ir vienuoliai eidavo į visas miesto vietas, kur tik būdavo cholera sergančių, rodydami didvyrišką drąsą ir pasiaukojimą. Štai, vienas kunigas neša cholera sergančiam Švč. Sakramentą. Kelyje jis pats buvo šios ligos ištiktas. Jį suėmė baisūs skausmai; jį pradėjo taip smarkiai tampyti, kad jis nebegalėjo pastovėti ant kojų. Mat, ką tik paliesdavo cholera, tuojau pasirodydavo jos ženklai: baisūs vidurių skausmai, mėšlungiškas sąnarių tampymas, pajuodavimas nagų, išgesęs akių žvilgsnis, baisus veido išblyškimas ir visiškas kūno nusilpimas be jokios vilties išgyti. Taigi pro šitaip susirgusį kelyje kunigą ėjo vienas jėzuitas. Jis paėmė iš susirgusio kunigo stulą ir kamžą ir nunešė mirštančiajam Švč. Sakramentą, ir tokių pavyzdžių buvo daugybė (Žv., 1934, 10). — Švč. Sakramentas yra krikščioniškojo mokslo saulė ir katalikų tikėjimo židinys (Vysk. Karevičius, Žem. Vysk. Kronika, 1921, 59).

433. Moteris — prezidento sekretorius.

Jungtinių Amerikos Valstybių prezidentas Rooseveltas visame įvedė nemaža naujienų. Be ko kita, jis savo privačia sekretore pasiliko ilgą laiką pas jį tas pareigas ėjusią Jeanne Kavanagah. Ji labai gerai moka mašinraštį ir stenografiją; be to, žodžiu ir raštu gerai moka kelias kalbas. Ji pasižymi ypatingu sugebėjimu išlaikyti tarnybinę paslaptį. Todėl prezidenias Rooseveltas 1937 metais suteikė jai net teisę pasirašinėti jo autograma (jo parašu) kai kuriuos valstybės aktus (raštus), ypačiai prezidentui nesant Vašingtone (L. A., 1937, 439). — Patvarus darbas viską nugali (Virgilijus).

434. Šoferių priesaika.

Kento grafystės mieste Edenbridge (Anglijoje) 1937 m. keli šimtai visos grafystės šoferių susirinko į šv. Lauryno bažnyčią išklausyti šv. Mišių. Per Mišias šoferiai iškilmingai prisiekė: „Iš Dievo, artimo ir savęs meilės prisiekiu, kad savo vežimą vairuosiu kuo atsargiausiai ir sąžiningiausiai“. Gyventojai tiems šoferiams sukėlė didžiausias ovacijas, ir policija turėjo daug vargo, kad sulaikytų besidžiaugiančias minias (Šlt., 1937, 41, 654). — Valios jėgą ugdo drausmė, o stipriausia drausmė kyla iš švelniausios sąžinės (Fr. W. Foersteris).

435. Besilinksmindami pareigą užmiršo.

1816 m. birželio 17 d. trijų stiebų „Medūza“ išplaukė iš Rocheforto į Senegaliją. Laive plaukė valdininkų, pirklių, karių ir kt. Tarp jų buvo ir Senegalijos gubernatorius. Birželio 26 d. laivas atplaukė į Tenerifą. „Medūzos“ karininkai, išlipę į krantą, tiek linksminosi, kad visai pamiršo, jog keleiviams reikia toliau važiuoti. Keleiviai nekantraudami patys be kari-

ninku išplaukė toliau. Kažin koks Richefortas ėmėsi laivui vadovauti. Tačiau kiek paplaukus, kilusi didžiulė audra. Laivas be vadovų blaškęsis, kol audra jį nubloškusį į Arquino uolas. Mėgino laivą nuo uolų pajudinti, bet tuo metu lūžo vairas. Taigi keleiviai buvo pasmerkti mirti. Plaukęs kartu Senegalijos gubernatorius įsakė tuojau padaryti didelį plaustą, ant kurio galėtų sulipti keleiviai ir plaukti, kol kas nors išgelbės. Sulipusius ant plausto žmones jūra nešė kur norėjo. Prasidėjo badas. Keleiviai vieni kitus žudė, skandino į jūrą. Daugelis ir patys nusižudė, nes neišlaikė bado baisumų ir nervų sukrėtimų. Po dviejų savaičių tokios baisios kelionės ant plausto beliko tik 20 žmonių. Tarp jų buvo ir 16 m. Claire Dupont. Liepos 17 d. juos pamatė laivas „Argus“ ir visus išgelbėjo. Claire Dupont visa tai surašė į savo dienyną, kuris nesenai buvo rastas vienoje šeimoje Prancūzijoje (XX, 1937, 163). — Ir geriausias pasilinksminimas, blogai vartojamas, gali būti nuodėmingas (Vysk. Paltarokas, Vadovas, II, 1932, 238).

436. Moteris — laivo kapitonas.

Pirmą kartą Anglijos laivyno istorijoje Bognore Regise 1937 m. buvo suteikta teisė moteriai vadovauti 52 keleivių laivui. Ji gavo laivo kapitono teises. Ta pirmoji Anglijos laivyno moteris kapitonas yra vieno žvejo duktė, kuri su savo tėvu žvejodama jūroje įsigijo laivininkystei reikalingų žinių (L. A., 1937, 429). — Didžiausiame neturte ir varge gimsta genijai, ir tik noras ir darbas daro žmones didžiais (Chateaubriand).

437. Stenografija — vergo išradimas.

Nors galimas daiktas, kad kinai, kurie buvo pralenkę kitas tautas, taip pat mokėjo stenografuoti, tačiau pirmoji plačiai naudota stenografijos sistema tėra žinoma tik iš romėnų laikų, Tlos sistemos autorius yra Marcus Tulius Tiro. Tasai Tiro iš pradžių buvo Cicerono vergas, bet paskum buvo paleistas ir pasidarė artimiausias didžiojo oratoriaus bendradarbis ir draugas. Jo, matyt, būta labai gabaus vyro: tarp kitko jis yra parašęs lotynų kalbos gramatiką ir žodyną. 63 62 m. prieš Kristaus gimimą Ciceronas Romos senate pradėjo savo didžiąją kovą prieš Katiliną ir ėmė sakyti savo garsiąsias kalbas. Savo bičiulį Tiro jis vesdavosi kartu su savim į senatą ir forumą, liepdamas jam jo kalbas užrašyti. Kadangi paprastais rašmenimis tai padaryti nebuvo įmanoma, Tiro sugalvojo sutrumpinamuosius ženklus. Tokiu būdu ir atsirado pirmoji stenografijos sistema; ja buvo užrašyta ir garsioji „Quousque tandem“ kalba. Po to stenografija įsigalėjo visose romėnų valdžios ir prekybos įstaigose (XX, 1938,40). — Jei nori visuma tikrai pasigėrėti, mokėk daly mažiausioje tu visa pastebėti (Goethe).

XXVIII. PIRMYN

„Kiekvienam duodama Dvasios apsireiškimas, kad būtų iš to naudos".

1 Kor. 127.

438. Žmogaus gyvenimas paveiksluose.

Senoje danų tvirtovėje Kronberg buvo šitokie keturi pamokantys paveikslai. Pirmame paveiksle atvaizduotas uostas, iš kurio išplaukia į plačią jūrą laivas, o jame sėdi vaikas ir nerūpestingai žiūri į bangų žaidimą. Už vaiko prie vairo sėdi angelas, o laivo dugne snaudžia piktoji dvasia. Kitame paveiksle vaikas jau tapęs vyru, kuris atydžiai žiūri į nežinomą tolį ir, atrodo, jokių kelionės sunkumų nebijo. Angelas dar tebesėdi prie vairo, bet piktoji dvasia jau nubudusi — stengiasi iš jo paveržti vairą. Trečiame paveiksle jaunikaitis pavaizduotas jau vyru, kuris visomis jėgomis grumiasi su audra. Tamsu aplink laivą, tamsu ir vyro veide. Nenuostabu: piktoji dvasia paveržė vairą iš angelo ir velnišku džiaugsmu vairuoja vis gilyn į audringąją jūrą. Kas laimės? Atsakymas ketvirtame paveiksle. Laive sėdi sulinkęs, pražilęs senelis ir žiūri į krantą, kuris jau visai čia pat. Audra nutilusi, ir nusileidžiančios saulės auksiniai spinduliai žaidžia jūros paviršiuje. Senelio veide gilus ramumas. Prie vairo sėdi angelas, o nugalėtoji piktoji dvasia visai dingusi. — Tai gražus žmogaus gyvenimo atvaizdavimas. Kol žmogaus gyvenimo laivą vairuoja geroji dvasia, žmogus esti ramus ir laimingas. Deja žmogui, kai jo gyvenimo laivą vairuoja piktoji dvasia! (Fat. I, 103). — Nėra žmogaus, kuriame neglūdėtų šventojo ir kartu žmogžudžio užuomazgos (Lacordaire).

439. Į aukštybes! Į aukščiausias viršūnes!

Šv. Tėvas Pijus XI buvo uolus alpinistas (mėgėjas lipti į Alpių kalnus). Štai, kartą patekančios saulės spinduliuose ant Monte Rosa Alpių viršūnės atsistojo trys asmenys. Po drąsuolių kojomis — neišmatuojamos bedugnės ir nepaliestų sniegynų ir ledynų masės, besimaudančios saulės — burtininkės spinduliuose, o virš jų galvų giedras, žydras, tiesiog, rodos, permatomas dangus. Kai prieš sužavėtas turistų akis didinga, žavi kalnų gamta atskleidė savo didžiausio grožio burtus, vienas jų sušuko: „Draugai, nuo šiol mūsų gyvenimo šūkis turi būti: Į aukš-

tybes! Į aukščiausias žmogui pasiekiamas viršūnes!“ Tas entuzijastas (žmogus su dvasios pakilimu) buvo Achilles Ratti, 1922 II 6 išrinktas Šv. Tėvu ir pasivadinęs Pijumi XI. Ir tesėjo Achilles Rati savo pasižadėjimą — per visą savo gyvenimą jis troško ir siekė tik to, kas kilnu, dora, šventa. Pijus XI buvo vienas šviesiausių Kristaus Vietininkų žemėje. Mirė 1939-II-10 (Pijus XI, 73). — Patsai tikrasis valdymas ir vyravimas aiškėja žmogaus santykyje su savo paties polinkiais, geiduliais, troškimais, aistromis. Kada jis prieš juos palaiko viršų, nesileidžia jų pavergiamas, tada jis vyrauja, tada jis yra tikrai vyras ir valdovas (Vydūnas, Blaivioji Lietuva, 1937, 9, 2-3).

440. Paryžiaus Pasteuro institutas.

Pasteuras, rinkdamas aukas institutui kovai su pasiutimo liga statyti ir laikyti Paryžiuje, nesiskaitė su savo savimeile ir lankė turtingus žmones, įkalbinėdamas juos aukoti tokiam būtinam reikalui, kaip kova su pasiutimo liga. Dažnai jis nieko nepešdavo, bet pasitaikydavo ir dosnių žmonių. Kartą Pasteuras nuėjo pas našlę Boussicot, didžiųjų universalinių (kur visko galima gauti) magazinų „Bon Marché“ steigėją ir savininkę. Senutei pranešė, kad atėjo Pasteuras. „Koks Pasteuras? Ar tas, kuris dėl pasiutimo? Kviesk!“ Pasteuras ilgai pasakojo našlei Boussicot, vos pasirašyti mokančiai moteriai, tada naujos mikrobų teorijos reikšmę, aiškino kovos su pasiutimo liga svarbumą. Tada tai buvo baisi ir labai paplitusi liga. Senutė klausėsi, pritariamai lingavo galvą, pagaliau pasirašė čekį. Čekį Pasteurui ji padavė varžydamasi, tarsi dėl per mažos aukos. Todėl Pasteuras, paėmęs čekį, iš mandagumo net nepažvelgė į jį aukotojos akivaizdoje. Išėjęs iš kabineto, Pasteuras atskleidė čekį ir iš džiaugsmo net pravirko: čekis buvo vieno milijono frankų, t.y. tada pasakiškai sumai. Pasteuro ir jo padėjėjo prof. Roux pastangomis lėšos institutui statyti buvo surinktos dar 1886 m., ir 1888-XI-14 Prancūzijos prezidentas Carnot jau dalyvavo pirmojo instituto pastato pašventinime. Dabar Paryžiaus Pasteuro institutas yra pavyzdinė mokslo įstaiga užkrečiamoms ligoms tirti ir kovai su jomis organizuoti (L. A. 1938, 504). — Tad pasiryžk tvirtai ir griežtai. Juk tavo kraujas dar karštas; tavo metuose dar daug yra jėgos ir drąsos (Goethe).

441. Darbas užnuodytų strėlių rate.

Čikagos Laukų Muziejus iš trijų tūkstančių skulptorių išsirinko ponią Samuel B. Grimson, vieną žymiausių Amerikos moterų skulptorių, ir jai pavedė padaryti didžiulę skulptūrą, simbolizuojančią žmonijos civilizacijos raidą. Su savo vyru ir vienu padėjėju ji išvažiavo į Afriką ieškoti savo kūriniui tinkamų modelių. Čia vienoje tautelėje atsitiktinai teko pamatyti vi-

siškai modeliui tinkantį negrą. Nieko nelaukusi skulptorė jį užkalbino ir, palydovų padedama, ėmė tartis. Rytojaus dieną ji jau vyko pas savo pozuotoją į namus, kur jai buvo leista imtis savo darbo. Bet kaip teko nustebti, kada prie nurodytos vietos ją pasitiko negrų karių sargyba ir su nuogais kardais ir atstatytomis ietimis nulydėjo pas savo vadą. Mat, to S. Grimson pasirinktojo negro būta vietos negrų kunigo ir viršininko. Jai tuojau buvo pasakyta, kad prie darbo ji bus saugoma kiekviename žingsnyje. Skulptorės mėginimai paaiškinti, kad visa tai nereikalinga, nieko nepadėjo. Reikėjo skulptūruoti matant visą laiką į save atkreiptas užnuodytas strėles ir durtuvus. Po kelių dienų Grimson su tuo visai apsiprato ir savo skulptūrą padarė visai taip, kaip buvo norėjusi. Užbaigęs pozavimą vadas, matydamas savo atvaizdą taip gražiai iškaltą, susižavėjęs, parengė savo viešniai pagal vietinį paprotį išleistuves ir palydėdamas dar pasakė: „Dabar tai aš matau, kad jūs tik tiek norėjote iš manęs. Kitą kartą maloniau jus priimsiu. Jūs, baltieji, esate klastingi, kad niekad negalima žinoti, ką jūs atėję norite mums daryti“ (XX, 1937, 198). — Aukščiausias geras, kokį žmogus gali atsinešti su savim į gyvenimą, yra aiškus palinkimas į tuos dalykus, kurie gali užpildyti jo gyvenimą ir jį patenkinti (Emersonas).

442. Pasiryžimas viską nugali.

Nesenai aklas 30 metų vokietis Rudolfas Šteigė gavo filosofijos daktaro laipsnį. Jis būdamas 11 metų amžiaus neteko regėjimo. Bet nenuleido rankų ir stopiai dirbo ir pasidarė muzikos mokytoju, o paskum net gavo čia minėtą aukštą mokslo laipsnį (Vyrų Žygiai, 1937, 21, 240). — Mes patys turime nusistatyti, kam esame pašaukti ir kuo turime būti. Niekas taip žmogui nepadeda ko nors pasiekti, kaip pasitikėjimas savo dieviškąja prigimtimi ir prigimta didybe. Nuolatinės pastangos dideliems darbams nuveikti yra vienintelė jėga, stumianti žmogų į priekį (O S. Marden).

443. Nuo butelių piovėjo iki lordo.

Plačiausiai skaitomo anglų dienraščio „Daily Express" savininkas lordas Beaverbrook jaunystėje buvo visai neturtingas vaikinas ir vadinosi Max Aitken. Pasakojama, kad jis ir dabar tebėra skolingas Saint Johno (Kanadoje) miesto kirpėjui 15 ct. Maksas Aitkenas karjerą pradėjo gimtojo miesto vaistinėje, kur pirmaisiais metais plaudavo butelius. Vėliau tarnavo krautuvėse. Išsikėlęs iš Marplio, buvo siuvamųjų mašinų agentas; kartu mokėsi teisės ir lankė universitetą. O kai tas jam nusibodo, metėsi į tada pelningą cemento biznį. Maksui pavyko; praturtėjęs atvyko į Angliją ir gavo lordo Beaverbrooko vardą. 1917

metais jis nupirko „Daily Express'ą". Tada „D. E." neturėjo nė dešimtos dalies dabartinių skaitytojų (1938 m. gruodžio mėn. jis turėjo 2478843 nuolatinius skaitytojus). Laikraščio pasisekimas priklausė nuo paties savininko. Jis nuo pat pirmosios dienos aktyviai dalyvavo laikraščio gyvenime ir domėjosi visais klausimais. Dabar „Daily Express'o" rūmai yra gražiausi Fleet streete: jie statyti iš tam tikro juodo stiklo ir kaštavo apie pustrečio milijono svarų sterlingų. Tokius pat juodo stiklo rūmus „Daily Express" turi Manchesteryje ir Glasgowe, nes tai vienintelis dienraštis Anglijoje, kuris vienu metu spaudžiamas trijose vietose. Lordui Beaverbrookui priklauso dar „Evening Standart" (tiražas 500000) ir „Sunday Express" (1400000 skaitytojų) (L. A. 1939, 24). — Tavo prigimtas gabumas yra tavo pašaukimas (O. S. Marden).

444. „Kokia beribė Sutvėrėjo galia".

Kai telegrafo išradėjas Samuelis Morzė (1791-IV-27 — 1872-IV-2) apie savo išradimą pranešė mokslo akademijai, tai ji atsiliepė ne tik abejingai, bet dar ir su pašaipa. Vienas akademikas pasakęs: „Šiuo žaislu labiausiai gali domėtis "dvasių iššaukėjai". Tačiau Morzė pasiekė tai, kad 1884 m. tarp Vašingtono ir Baltimorės įrengė pirmą telegrafo liniją, ir pirma telegrama, kurią perdavė pirmas telegrafas, buvo Dovydo psalmės žodžiai: „Kokia beribė Sutvėrėjo galia" (Pašt. Pasaulis, 1937, 10). — Kad mūsų darbas turėtų vertę Viešpaties akyse ir sektųsi, reikia prie darbo nepamiršti Dievo (Vysk. Paltarokas, Vadovas, **II,** 1932, 88).

445. Žmogaus asmenybės galia.

Kanados gyvenime labai didelį vaidmenį vaidina raitoji policija, kurią vadina „mounti". Šitie raitieji „mounti" jodinėja po visą kraštą ir palaiko tvarką net labiausiai nuo centrų nutolusiose vietose. Nesenai mirė sulaukęs 80 metų amžiaus šios raitosios policijos pionierius Danielius Dawis, kuris, nepaisydamas žilos senatvės, atsisakė išeiti į pensiją ir mirė, eidamas tarnybos pareigas. Tvarkai palaikyti Dawis naudodavosi ne ginklu, bet savo asmenine įtaka. Kai 1882 m. Kanadoje sukilę 1.100 indėnų perėjo į Jungtinių Amerikos Valstybių teritoriją, prieš juos Vašingtono valdžia pasiuntė net 3 kavalerijos pulkus, kurie sugaudė visus pabėgusius indėnus ir juos atvarė prie Kanados sienos, kad čia perduotų Kanados policijai senojoje vietoje įgyvendinti. J.A.V. kavaleristams teko labai nustebti, kai atvarę į pasienį sukilėlius indėnus rado tiktai vienintelį, atėjusį jų priimti, ginkluotą žmogų. Tai buvo Danielius Dawis. Jis nustebusiems karininkams pareiškė, kad pats vienas suimtuosius pristatys, kur reikia, ir pasirašė jų priėmimo aktą. Ir tiesa: Dawis

visus 1.100 sukilusių indėnų vienas atsivarė į jų pirmykštę gyvenimo vietą ir juos ten tvarkingiausiai įkurdino. Visa tai jis padarė ne ginklo, bet savo įtakingumo dėka (XX, 1937, 98). — Žmogaus asmenybės galios spindi per jo sąmonės turinį tolyn į viso gyvenimo gilybes (Vydūnas, Tautos Gyvata, 1920, 29),

446. Dviejų savaičių darbų atliko per 6 dienas.

Šv. Tėvas Leonas XIII dirbo daug pats ir iš kitų darbo reikalavo. Kartą pastebėjęs, kad jo knygynas yra netvarkoje, pasikvietęs savo knygyniuką paklausė: „Kiek monsignorui reikalinga laiko knygynui sutvarkyti?“ — „Mažiausia penkiolika dienų, Šventasis Tėve“. — „Aštuonių užteks. Pagaliau įrodysiu Tamstai, kad per tą laiką galima darbas padaryti“. Ir Leonas XIII įsakė tarnui atnešti kopėčias. Knygyninkas nustebęs žiūrėjo, manydamas, nejaugi senelis įstengs laipioti kopėčiomis. Kai tarnas su kopėčiomis sugrįžo, Šv. Tėvas tarė: „O dabar, monsignorai, pasiliksi čia kol knygynas bus sutvarkytas. Tarnas užrakino duris. Valgį Tamsta gausi čia paskirtu laiku“. Po šešių dienų darbas buvo padarytas (Dangaus Šviesa, 1928, 70). — Ne skaičiumi tų, kuriuos jis yra sumindžiojęs, tik skaičiumi tų, kuriuos jis yra pakėlęs, matuojama tikras vyras (Fr. W. Foersteris, Mokėk gyventi, 1934, 389).

447. Iš džiaugsmo plyšo širdis.

Goescheneno (Šveicarijoje) kapinėse yra nedidelis kuklus paminklėlis San-Gotardo tunelio statytojui inžinieriui Liudvikui Favre. Tai buvo pirmas tokio ilgumo tunelis (15 km) pasaulyje. Statybos darbai vyko nuo 1872 iki 1881 m. Vėliau Šveicarijoje ir Italijoje buvo pastatyta dar ilgesnių tunelių, bet San-Gotardo tunelis pažymėtinas tuo, kad jį statant reikėjo nugalėti daug daugiau sunkumų, negu kitais kartais. Sunkus uolų sprogdinimas, dujos, karštis, aukščio skirtumas abiejuose tunelio galuose, o ypač stoka patyrimo tokio masto darbams — štai svarbiausi sunkumai, su kuriais reikėjo kovoti tunelio statytojams. Dėl aukščio skirtumo reikėjo tunelį kalti kalne spiralės formos. Inžinieriaus Favre viskas buvo ko tiksliausiai apskaičiuota; tie jo apskaičiavimai dar ir šiandieną stebina pasaulį. Tunelio gręžimo darbai buvo iškarto pradėti iš abiejų galų: prie Goescheneno ir prie Airdo. Be abejo, buvo daugybė galimumų, kad urvai kalne nesusitiks, kad bus prasilenkta. Favie visą laiką buvo su priešakiniais darbininkais ir įtemptai sekė darbą. Artinantis prie galo, įtempimas vis didėjo: susitiks, ar prasilenks. Ir, štai, užgirsta jis kitoje pusėje sprogdinamos uolos trenksmą ir akmenskaldžių smūgius. Jis pats paima iš darbininko grąžtą ir savo rankomis pradeda gręžti uolą. Netrukus iš kitos pusės pro ploną uolos sieną išlenda kito grąžto

viršūnė. Pasigirsta džiaugsmo balsai. Favre ištiesia ranką pro plyšį ir pasveikina darbininką kitoje pusėje, bet čia pat visiškai sukniumba ir daugiau nebeatsikelia: iš džiaugsmo plyšo jam širdis. Tai buvo 1879-VII-19. Tunelio užbaigimo ir atidarymo jam nebeteko matyti. Po dešimties metų jam buvo pastatytas kuklus paminklėlis kaimo kapinėse: ant nedidelio keturkampo pjedestalo — Favre biustas, apačioje darbininkas su kaltais, grąžtais, virvėmis ir kitais įrankiais (P. G. 1938, 30). — Ne kritikų, kur šmeižia, viską peikia, ne pranašų bedugnės ateities, — mums reikia tų, kur susikaupę veikia! Daugiau darbų! Daugiau jaunos vilties! (Maironis).

448. Anglų kalbai užteko 5 savaičių vietoje 5 mėn.

Šv. Tėvas Leonas XIII pats daug dirbo, bet reikalavo ir iš kitų darbo. Kartą Leonas XIII paklausė vieną savo ispaną šambelioną, kuris žinojo keletą kalbų, bet angliškai — nė žodžio: „Kiek Tamstai reikalinga laiko anglų kalbai išmokti?" — „Manau, pakaktų penkių mėnesių", atsakė, didžiuodamasis savo iingvinistiniais (kalbų išmokymo) gabumais, ispanas. „Užteks penkių savaičių. Ir tuojau imkis Tamsta darbo". Užmiršęs miegą ir valgį, šambelionas kalė anglų kalbą pakaitomis su trimis mokytojais. Šeštos savaitės pradžioje šv. Tėvas kviečiasi jį pas save. Šambelionas nusiskubinęs rado pas Leoną XIII keletą svetimšalių kunigų. „Šie ponai yra anglai; tikiuosi Tamsta neatsisakysi būti vertėju mūsų pasikalbėjime". Ir šambelionas uždėtą jam pareigą atliko visai neblogai (Dangaus Šviesa, 1928, 71). — Mokytojas, tik žinias teikiąs, yra amatininkas; gi mokytojas, būdą auklėjąs, yra menininkas (Parker).

449. Telefonavo ant stulpo iki apalpo.

Per baisiausius Misisipi upės potvynius (J. A. V.) 1937 metų pavasarį didvyriškai pasižymėjo Feryday telefonistė miss Grace Smith. Potvynis užklupo ją einant pareigas prie telefono. Vanduo kilo kas minutę, o ji be paliovos telefonavo, šaukdama savo miestui pagalbos ir palaikydama ryšius su į pagalbą iš kitur atskubančiais ugniagesiais ir kariuomene. Nesiliovė telefonavusi ir jos įstaigoje vandeniui pakilus iki pažastų ir visiškai sutemus. Tamsoje ji su kopiamaisiais prietaisais ir su lauko telefono aparatu užlipo ant namų stogo, o nuo ten įkopė į telefono stulpo pačią viršūnę, prisirišo prie stulpo, įsijungė į pliką telefono laidą su pasiimtuoju aparatu ir toliau telefonavo. Po dvidešimties valandų nepaliaujamo telefonavimo jau prašvitus ją nuėmė leisgyvę nuo telefono stulpo viršūnės pionieriai kareiviai. Tik po savaitės sunkios nervų karštligės ligoninėje didvyrė pagaliau galutinai atsipeikėjo ir patyrė esanti pasiūlyta Wailso fondo dovanai gauti. Iš šio fondo kiekvieną rudenį

dalinamos stambios piniginės dovanos didžiausiu narsumu artimo labui pasižymėjusiems vadinamiems „pilkiesiems didvyriams“, t. y. tiems, kurie eidami ir paprasčiausias savo pareigas pasitaikius reikalui pasiaukoja kitų labui daug daugiau, negu jų pareigos reikalauja (L. A., 1937, 45). — Kas pasiryžo laimėti ar žūti, tas retai esti nugalėtas (Corneille).

450. Apalpo prie benzino vamzdžio.

Air France bendrovės lakūnas-pilotas Rosieras, turėdamas progą, sumanė pavėžinti savo dešimties metų sūnelį Jurgį lėktuvu. Sumanė nuskristi su juo iš Paryžiaus į Nicą, Nicoje papietauti ir vėl grįžti į Paryžių Pats atsisėdo prie vairo, o berniuką pasisodino užpakalyje. Berniukas akylai sekė, kaip tėvas valdo plieninį paukštį. Pakeliui staiga berniukas pastebėjo po sėdyne prakiurus alyvos laido vamzdį ir tekant alyvą. Lėktuve tebuvo dviese su tėvu. Vaikas, matydamas, kad tėvas negali atsitraukti nuo vairo, nieko jam nesakydamas palindo po sėdyne, užspaudė delniuku vamzdžio skylę ir susirietęs po sėdyne iš visų jėgų laikė, kad netekėtų alyva. Valandą ir ketvirtį taip išlaikė iki Nicos! Tik mašinai betupiant į Nicos aerodromą, pasibaigė vaikučio jėgos. Laimingai nutūpęs tėvas rado savo sūnelį apalpusį po lėktuvo sėdyne prie prakiurusio alyvos laido vamzdžio (L. A. 1938, 18). — Nuotykiai nepadaro žmogaus nedoru, bet parodo, koks jis yra (Šv. Tomas Kempietis).

451. Mašinisto sumanumas išgelbėjo ekspresą.

Švedijoje geležinkelio linijoje tarp Malmo ir Stockholmo prie vienos stoties naktį staiga sugedo prekinis traukinys. Jo nebeįmanoma buvo pašalinti nuo kelio, kuriuo netrukus turėjo priešais eiti ekspresas. Garvežio mašinistas atsikabino sugedusio prekinio traukinio garvežį ir skubėjo pasitikti ekspreso. Besiartindamas prie visu greitumu atūžiančio ekspreso mašinistas ėmė atitinkamais šviesos signalais stabdyti jį. Laimė, ekspreso garvežio mašinistas dar laiku pastebėjo signalus ir suspėjo sustabdyti ekspresą. Tuo būdu buvo išvengta didelės geležinkelio katastrofos. Ekspresas tik pavėlavo, kol pašalino nuo kelio sugedusį prekinį traukinį (L. A. 1938, 449). — Palaiminga yra ugnies jėga, kai žmogus ją pažaboja, suvaldo (Šileris).

452. Iš pamatymo nustatė ligos priežastį.

Edinburgo profesorius Dr. Bell, kaip kas mano, buvo asmuo, iš kurio Sir Conanas Doyle nupiešė Šarloką Holmsą. Kartą Dr. Bell ligoninėje mokė būrį studentų, kaip reikia gydy'i ligonius. Buvo atvestas ligonis, kad gydytojas galėtų parodyti, kaip reikia slaugyti sužeistą žmogų. Šiuo atveju ligonis įėjo šlubuodamas, ir gydytojas atsisuko į vieną studentų ir pa-

klausė: „Kas šitam žmogui?“ Studentas atsakė: „Nežinau. Aš jo neklausiau“. Gydytojas tarė: „Na, nėra reikalo ir klausti, turi pats pamatyti. Jis yra susižeidęs dešinį kelią, šlubuoja ta koja. Ją jis sužeidė prideginęs prie ugnies. Matote, kaip viena kelnė apdegusi prie kelio. Šiandien pirmadienio rytas. Vakar buvo graži diena. Šeštadienį buvo šlapia ir buvo purvo. Jo kelnės visos išpurvintos. Jis parvirto į purvą šeštadienį vakare“. Paskum gydytojas atsisuko į ligonį ir tarė: „Atsiėmęs algą šeštadienį, pasigėrei, o džiovindamas drabužius prie ugnies, grįžęs namo, užvirtai ant ugnies ir nusisvilinai kelią, ar ne?“ — „Taip“, atsakė ligonis (Skautybė berniukams, 1984, 149). — Robertas Vatters sako: Genialų žmogų nežinia kokia nepermaldoma pajėga traukia į darbą, kuriam jis yra leistas. Nežiūrint į sunkenybes, kuriomis yra apsuptas, nežiūrint į tai, kaip mažai žada tie palinkimai ateityje, tas darbas-yra vienintelis, kurį jis nori dirbti su meile.

453. Jis mirė už vieną sielą...

Tai atsitiko 1923 m. šalyje, kur teka didžiausios ir vandeningiausios pasaulio upės, Pietų Amerikoje, didžiuliame de San Martin vikarijate. Vos spėjo T. Paillier nuo darbo minutei grįžti namo, vėl įeina žmogus ir prašo jį pas ligonį. T. Paillier neturi nei vežėjo, nei arklio, todėl visur turi bėgioti pėsčias. Greitai skuba į kuklią bažnytėlę ir iš čia Gyvųjų Duona nešinas per palmių ir bartolicijų girias, kuriose raizgosi gražiai žydintieji vijokliai, vadinami lijanai, kur dažnai sunku ir takas rasti, bėga pas ligonį. Netrukus prisiartina prie šniokščiančio Guazamumo. Dėl lietaus vanduo dar aukščiau pakilęs. Nei tilto, nei liepto, nei laivelio. Sustoja. Rodosi, kad ties ta vieta lėčiau vanduo teka; ryžtasi kunigas plaukti, kad galėtų anos sielos mirštamas žaizdas, kaip gailestingas samarijietis, gaivinančiais aliejais patepti. Pradeda kovoti su srove; plaukia ir plaukia, kol visai nuilsta. Dar visomis jėgomis... bet vos begalima pastebėti plaukiantį. Vidurys. Dar smarkesnė srovė... Kovote kovoja, bet — nepasiekusį kranto, toli nuo savo gimtosios Prancūzijos, putojančios bangos palaidoja T. Paillier. Jis mirė ieškodamas sielų. Po kiek laiko buvo rastas jo kūnas. Ir koks nuostabus daiktas! T. Paillier viena ranka, prispausta prie krūtinės, tvirtai dar tebelaikė dėžutę, kurioje buvo Švč. Sakramentas. Vadinas, T. Paillier ir mirties pavojuje tik viena ranka teplaukė, antroje gi laikė Komuniją, kurią nešė ligoniui (Žv. 1935, 2). — „Tam, kas moka daryti gera ir nedaro, yra nuodėmė“ (Jok. 4,17). — „Be tikėjimo negalima patikti Dievui... Tikėjimu... Noė... padirbo laivą savo namams išgelbėti... Tikėjimu pramintasis Abraomu sutiko išeiti į šalį, kurią turėjo gauti kaip tėvonystę...“ (Žyd. 11,6...).

XXIX. LAIMĖS ŠALTINIS

„Ką žmogus sėja, ią ir piaus".

Gal. 6,8.

454. Nazareto Darbininko paveikslas.

Iš tų laikų, kuomet Katalikų Bažnyčia buvo dar tik pradėjusi auklėti darbui barbariškas (tamsias, žiaurias) Europos tautas, yra aprašytas vienas įvykis, parodąs, kaip jau tuomet rasdavosi darbą gerbiančių žmonių. Grafas Ermenfroy, tapęs vienuoliu, sutikdamas dorą žemės ar amato darbininką labai susijaudindavęs, prisiartinęs su pagarba paimdavęs jo ranką, ją pabučiuodavęs ir suvilgydavęs savo ašaromis. Kiekvienas toks darbininkas jam buvo Nazareto Darbininko (Kristaus) paveikslas (XX, 1937, 141). — Ar žmogus darbuojasi tobulindamas save, ar, išplėtęs savo veikimą, įkvepia gyvybės ir judėjimo negyvajai medžiagai — abejais atvejais jo darbas yra tas pats: jis stato žmonėms pavyzdžius (Michelangelo).

455. Atsisveikinant su ilga tarnyste.

Mažutėje nedidelio Tirolio krašto bažnytkaimio bažnytėlėje 1818.m. Kristaus Prisikėlimo Mišias laikė kunigas, kurio šiandieną niekas nebeatsimena. Jis turėjo vargonininką paprastą darbininką, angliakasį Pranciškų Gruberį. Šiokiadieniais sunkiai jis dirbdavo, o šventadieniais vargonais pagrieždavo. 1818 m. Kūčių dieną išleido už vyro vienturtę savo dukterį. Eidamas pagriežti vargonais Prisikėlimo Mišioms, Pr. Gruberis pasisakė ir kunigui tą savo linksmą žinią. Kartu pranešė kunigui griežiąs paskutinį kartą, nes toliau vargonus užleidžiąs jaunam savo žentui. Po Prisikėlimo Mišių bažnytėlė ištuštėjo, o senas vargonininkas dar tebesėdėjo prie vargonų ir sugrubusiais pirštais čiupinėjo klavišius. Staiga iš po tų pirštų ėmė sklisti tyli švelni vargonų melodija. Kartu senis vargonininkas užtraukė nemirtingąją Kalėdų giesmę: „Tyli naktis, šventa naktis..." Pr. Gruberis pats buvo sudėjęs tos giesmės žodžius ir sukomponavęs jos muziką. Ir šiandieną ta paprasto darbininko sukurtoji giesmė skamba visuose penkiuose žemynuose, kur tik gyvena krikščionys (L. A. 1937, 579). — Kaip harmoningai susitvarko siela, kad ir žemiausiame darbe. Darbininko sielą apninka, kaip kokie pragaro šunys, abejojimas, gailesys, rūpesniai, nepasiti-

kėjimas, nusivylimas, pavydas. Jis narsiai imasi savo darbo įrankių ir pradeda darbą. Darbas sekasi ir pripildo jo sielą, ir žmogus jaučia, kad jo jėgos auga. Pragaro šunys urgzdami šliaužia į savo urvus. Džiaugsmas, ramybė, stiprumas grįžta. Iš tikrųjų darbas sukuria šventąją ugnį, gaivinančią šilumą (Cailyle, Tiesos Kelias, Pam. 1937, 259).

456. Kiekvienas doras darbas aukština.

1987 m. miręs buvęs Anglijos ministeris pirmininkas ir anglų Darbo partijos vadas Ramsay Macdonald'as buvo tikras darbštumo pavyzdys. Ramsay Macdonaldas gimė šiaudinėje pastogėje. Jo tėvas buvo labai smulkus ūkininkas, žvejys, iki 12 m. amžiaus vaikas gyveno prie tėvo. Buvo jau pradėjęs mokytis. Tačiau, vos 12 metų būdamas, turėjo nutraukti mokslą, nes skurdas išvarė eiti tarnauti pas kitą ūkininką. Bebernaudamas kiekvieną laisvesnę valandėlę jis išnaudojo mokymuisi. Ūkininkas ne tik neduodavo jam šviesos, bet atradęs skaitantį jį dar bardavo. Vaikinas pats nusipirkdavo žibalo. Vieną vasaros dieną, matyt, ilgai nakčia mokęsis, vaikinas buvo nepaprastai nuvargęs. Reikėjo akėti dirvą, o jis vos vilkosi. Šeimininkas niršo ir nuolat ateidamas prižiūrėti vis ragino. Kartą atėjęs šeimininkas žiūri, kad jo darbininkas, apvertęs akėčias virbais į viršų, sėdi ant jų ir miega. Žmogus buvo nugalėtas ir pavergtas. Užuot pažadinęs ir išbaręs savo samdinį, jis švelniai nukėlė jį nuo virbų ir miegantį paguldė ant vejos, o pats baigė akėti. Vėliau Macdonaldas šeimininkui prisipažino, kad buvęs labai nuvargęs, o ant akėčių virbų sėdęs todėl, kad bijojęs užmigti. Norėjęs tik truputį pailsėti. Bet nuovargis buvo perdaug didelis, kad net ant virbų prisėdęs nejučiomis taip užmigo, kad nejautė nei šeimininko. Kitą kartą jaunasis Macdonaldas vos nesudegino savo šeimininko namų. Kai įsigijo savo lemputę ir žibalo, eidavo nakvoti į klojimą. Čia niekieno netrukdomas ir nieko netrukdydamas galėjo mokytis ir skaityti tol, kol norėjo. Kartą beskaitydamas užsnūdo. Lemputė pavirto ir pradėjo degti patalas. Laimė, kad greit Macdonaldas nubudo ir suspėjo gaisrą likviduoti. Pats per save gerai prasilavinęs, jau eidamas 18 amžiaus metus, R. Macdonaldas nuvyko į Londoną laimės ieškoti. Pirmas darbas, kurį labai sunkiai gavo, buvo vokų adresavimas dviratininkų keliautojų sąjungoje. Po trijų sunkaus darbo ir atspėjamu laiku mokymosi metų Macdonaldas jau geresnėmis sąlygomis ir už geresnį atlyginimą gavo sekretoriaus tarnybą. Tuo metu jis daug rašė ir įsileido į visuomeninį gyvenimą. Palengva jis pradėjo kilti visuomenėje. Jau būdamas Anglijos ministeriu, kartą Macdonaldas užsuko į vieną mokyklą |is čia, papasakojęs mokiniams savo vargus siekiant mokslo ir šviesos, baigė: „Aš ne tik niekuomet netin-

giniavau, bet stengiaus ir laisvą laiką sunaudoti pasimokyti ir žinioms papilpyti. Jei būčiau bent kiek tinginiavęs, šiandieną aš būčiau ne ministeris, o greičiau paprastas nuskurėlis* (L A. 1937, 518). — Kiekvienas doras darbas žmogų aukština (A. Smetona, Vado pašėke, 1937, 59).

457. Tūkstantinėje pirmasis uždirbtas doleris.

Vadinamasis laikraščių karalius Hearst'as buvo turtingo senatoriaus sūnus. 1877 m. jis baigė Harvardo universitetą. Jo tėvas buvo šykštus. Baigus sūnui universitetą, tėvas pasikvietė jį į savo kambarį ir paklausė, kuriuo būdu jis mano užsidirbti savo pirmąjį dolerį. Atsakymas buvo trumpas: „Kaip žurnalistas". Tada tėvas: „Ar turi kur numatęs vietą? Žinok, kad iš manęs negausi jokių rekomendacijų". Sūnus drąsiai atsakė: „To nereikalauju. Vieno prašau: nupirk man laikraštį". Senatorius buvo nustebintas. Po valandėlės: „Ar numanai tinkamą laikraštį?" — „Taip", atsakė sūnus, „San Francisco Examiner, kaip girdėjau, kaštuoja 50.000 dolerių. Tikiu, kad per tris metus jo tiražas pakils penkius kartus. Tai pirmas ir paskutinis mano prašymas". Tada tėvas: „Tu nori, kad duočiau 50.000 dolerių?" — „Ne", paaiškino jaunuolis, „laikraštį gali sau nusipirkti. Aš noriu būti jo vyr. redaktoriumi. Nereikalauju jokios algos, bet, kai tiražas pakils penkius kartus, tikiu, kad tu ją man duosi". Ir taip buvo susitarta. Laikraštis buvo nupirktas ir, sumaniai jaunojo Hearsto redaguojamas, jau antraisiais jo nupirkimo metais pasiekė numatytą tiražą. Tada tėvas pasišaukė Hearstą pas save ir įteikė 1.000 dolerių čekį. Toje tūkstantinėje ir buvo pirmasis Hearsto uždirbtas doleris (XX, 1937,17). Hearstas 1939 m. bankrutavo, kaip rašo Amerikos laikraščiai, dėl didelės simpatijos totalitarinėms valstybėms; jis puolęs ypač Prancūziją. Dėl tokio Hearsto elgesio nė vienas amerikietis nebenorėjo skaityti jo laikraščių. Todėl Hearstas buvo priverstas parduoti visas savo vertingas kolekcijas (retenybių rinkinius), likviduoti savo didįjį zoologijos sodą, o taip pat ir dideli dvarą Kalifornijoje (L. A. 1939, 167). — Nepradėk jokio darbo, nepaklausęs savęs, koks to darbo tikslas ir ar nesigailėsi jį atlikęs (Morkus Aurelijus).

458. Iš plakatų išmoko skaityti.

Jaunas vergas F. Douglas buvo labai sunkioje būklėje ir neturėjo progų toliau lavintis. Bet jis buvo pasiryžęs išeiti iš savo būklės. Jis išmoko skaityti iš plakatų (skelbimų), iš suplėšytų popieriaus skiautelių ir iš vieno seno kalendoriaus. Kai pirmą kartą pamatė knygą, jau mokėjo skaityti. Taip gyvenant, tokiose sunkiose sąlygose, pavyko jaunam vergui atgauti laisvę ir įgyti mokslo Paskum įgijo Amerikos prezidento prielanku-

mo ir buvo pakviestas ministeriu Haiti saloje. F. Douglas pagarsėjo visame pasaulyje, kaip kovotojas su vergija; tam jis ir paskyrė visą savo gyvenimą. — Kiekvieną savo jėgos dalelę, nenugalimą pasiryžimą, karščiausias pastangas, nepaprastą uolumą turi atiduoti darbui, kurį pradėjai dirbti. Savo pastangas ir norus tu turi paremti visomis savo jėgomis. Tu viską gali, jei nori. Dabar tuojau pradėk ir neatidėk rytojui. Rytoj tam nebebus progos. Šiandien yra geriausia diena per visus metus pradėti naujus darbus (Kelias į pasisekimą, O. S. Marden, 1937, 12-15).

459. Aklas kioskininkas.

Kauno vienas aklas invalidas per Didįjį karą tarnaudamas rusų kariuomenėje nuo dujų neteko regėjimo. Neturėdamas akių, jis išlavino savo pirštų pojūtį taip, kad atskiria ne tik geležinius pinigus, bet ir popierinius banknotus tikrus nuo netikrų. Kaune jis pasidarė kioskininku ir pardavinėja laikraščius ir kitus dalykus. Jis laikraščius atskiriąs ne pagal jų formatą, bet iš spaudos, kurią jis užčiuopia pirštais (Šlt. 1937,45, 714). — Tiesa paslėptas savo versmes atidaro tik rimtam darbui, kuris nebijo jokio nuovargio; o kietas marmuras minkštėja tik po sunkaus plaktuko smūgiais (Šileris).

460. 4900 kupranugarių ir 117 arklių už žemėlapį.

Pietų rytų Afganistano žemėlapio parengiamieji darbai užtruko net pustrečių metų. Reikėjo brautis į neįvažiuojamas sritis. Už kiekvieno Kalno tykojo nežinomi pavojai. Ekspedicija kasdieną turėjo bijoti plėšriųjų žvėrių ir laukinių vietos gyventojų antpuolių. O kiek žmonių žuvo nuo nepakenčiamo klimato. Temperatūra ten svyravo tarp didžiausio karščio ir pavojingų šalčių. Vieni mirė nuo karščio, kiti peršalo. Nemaža žuvo nuo troškulio ir nuovargio. O ir iš gyvulių daugybė žuvo. 4900 kupranugarių ir 117 arklių pastipo nuo epideminių ligų ir sunkaus darbo (L. A. 1935,301). — Tik dirbk — džiaugsmas patsai atsiras (Goethe).

461. Pirmas uždarbis — kelias į didingumų.

Automobilių fabrikantas milijonierius Williamas Durant'as buvo kilęs iš neturtingos darbininkų šeimos, kuri gyveno mažame Mičigano valstybės kaime, vardu Flint, paskum virtusiame automobilių fabriko Buick būstyne. W. Durantas dar visai jaunas būdamas turėjo rūpintis šį tą užsidirbti. Pirmiausia jis tarnavo daržovių krautuvėje, bet negaudavo pinigų, tik maisto produktų, kuriuos pristatydavo į namus. Vakarais Durantas daug galvodavo, kuriuo būdu galėtų užsidirbti pirmą dolerį. Vėliau jis gavo vietą malūne, bet ir čia pinigų negaudavo, nes

tėvai reikalavo, kad jam būtų duodama miltų, o ne 50 centų per dieną. Vieną dieną pasipainiojo laimė. Flinto vaistininkas jį paklausė, ar kartais nenorėtų jam padėti. Tačiau iš jo Durantas daug nepešė: gaudavo gerą vakarienę ir cigarečių. Po to Durantas buvo visai netekęs vilties, nors tada turėjo vos 10 metų. Paskum Durantas pažino jauną žmogų, kuris surado naujus vaistus. Išradėjas jo paklausė, ar nenorėtų jo gaminius pardavinėti kaimuose. Durantas sutiko. Metė vaistinę, malūną ir pradėjo bastytis po kaimus. Vaikas buvo gana iškalbingas ir sumanus, todėl jam neblogai sekėsi. Po dviejų savaičių prekes buvo išpardavęs ir uždirbo penkius dolerius. Kaip Durantas pats prisipažįsta, niekad nebuvęs toks išdidus, kaip gavęs tuos 5 dolerius (XX, 1937, 171). – Dangus nepadeda žmogui, kuris nenori dirbti (Sofoklis).

462. „Aš parodysiu, ką aš galiu!"

„Aš parodysiu, ką aš galiu!“ pasakė Vindhorstas, būdamas gimnazistu, kai jam artimieji prikaišiodavo, kad jis blogai mokosi. Jis savo žodžius ištesėjo. Baigiamųjų egzaminų rašinyje „Apie jaunuomenės darbštumo reikšmę“ jis taip sako: „Kas galėtų nesijaudinti, verčiamas jaunais metais būti nuolatos darbštus ir stropus, kad tik aukštasis tikslas, kuris spindi prieš visų besimokančių jaunuolių akis, būtų pasiektas; kad tik būtų patenkintos mylinčių tėvų viltys, kurie turi teisės iš savo besimokančių sūnų laukti stiprios paramos savo senatvei; kad tik, pagaliau, būtų tinkamai išreikšta padėka Dievui už tą daugybę pirmenybių, kuriomis Jis taip gausiai apdovanoja besimokantį jaunuolį“. Vėliau jis pasipriešino geležiniam kancleriui, Vokietijos valdovui Bismarkui, kuris norėjo sunaikinti Katalikų Bažnyčią Vokietijoje. Ir laimėjo (Pavasaris, 1934, 5). — Dažnai mūs’ norai neįvyksta, Trumpai meiliausi žodžiai šildo, Tik darbas doras vien nenyksta, Jo net ir amžiai neišdildo (Jakštas).

463. Trys neįspėtos mįslės.

Ūkininkas Noreika sunkiai sirgo. Matydamas, kad nebeišgis, pasišaukė savo vienturtį sūnų Joną ir perdavė jam savo ūkį bei kitokį turtą. Baigdamas jis dar pridūrė: „Jei nori tapti turtingu (o kas to nenori!), tai sąžiningai vykdyk šiuos tris patarimus: be medaus niekuomet nevalgyk; niekuomet nedėvėk kiaurai praplyšusių drabužių; taip kelkis, kad niekam niekuomet nereikėtų sakyti labas rytas“. Tėvas netrukus po to mirė. Po laidotuvių Jonas, norėdamas tapti turtingu, kuo sąžiningiausiai vykdė visus tris tėvo minėtus patarimus. Tuoj prisipirko kelis didelius indus medaus ir be jo niekuomet nevalgė. Kai tik praplyšdavo drabužis, tuoj tą metė šalin ir siūdinosi kitą. Anksti rytą niekuomet nesikėlė, bet prieš pietus, kad niekam

nereiktų sakyti labas rytas. Praslinko keletas metų... Žiūri Jonas, kad jis ne tik nesukrovė turtų, kaip tėvas buvo sakęs, bet ir tėvo paliktųjų maža jau beliko. Galvojo Jonas, bet niekaip nesuprato, kaip čia atsitiko. Pats nieko nesupratęs Jonas nutarė eiti pas žynį, kad jam išaiškintų tėvo užmintąsias mįsles. Nueina pas žynį. Papasakoja jam tėvo užmintą mįslę ir prašo, kad jam išaiškintų, ką būtent pagal tas mįsles reikia daryti. Ir žynis jam paaiškina: 1] Be medaus niekuomet nevalgyk, tai yra: tik tada valgyk, kai būsi labai išalkęs — tada kiekvienas valgis bus medumi pateptas. 2] Niekuomet nedėvėk kiaurai praplyšusių drabužių, tai yra: kai tik drabužis praplyšta, tuoj užlopyk, užsiūk — ir drabužis vėl bus kaip naujas. 3] Taip kelkis, kad niekam niekuomet nereiktų sakyti labas rytas, tai yra: kelkis kiekvieną rytą kuo anksčiausiai, kad niekas dar nebūtų atsikėlęs — tuomet visi kiti tau labas rytas sakys (Pavasaris, 1936, 1). — Liūdnas bus likimas tų vaikų, kurie nuo jaunų dienų nepamėgs darbo ir tvarkos (Vyskupas Paltarokas, Vadovas, II, 1932, 100).

464. Dirbdavo iki aušros.

Visi garsieji žmonės pasižymėjo nepaprastu darbštumu. Apie Brunetiere darbštumą jo draugas Bourget sako: „Slinkdavo valandos, laikrodis skelbdavo vidurnaktį, antrą, ketvirtą valandą. Jis būdavo tiek paskendęs savo mintyse, kad net nė nepastebėdavo, kaip jo lempa baigdavo mirti pirmosios aušros šviesoje“ (XX, 1936, 73). — Karštas prakaitas turi lašėti nuo kaktos, nes reikia, kad darbas girtų darbininką (Šileris).

465. Po šv. Mišių prie darbo.

Kai Montalembert rašė savo „Moines d'Occident“, kas rytas, išklausęs šv. Mišių, jis užsidarydavo savo bibliotekoje iki vidurdienio, o po trumpo poilsio tęsdavo savo studijas apie benediktinus. Jo budėjimas nusitęsdavo kartais iki antros valandos nakties (XX, 1936, 73). — Jei nori daug žinoti, turi darbuotis; jei nori patirti laimės, turi darbuotis; darbas yra tiesa. Jei pamėgsime darbus, mūsų gyvenimas bus laimingesnis (Reskin).

466. Prancūzų darbo simbolis.

Prieš daugelį metų, anuomet dar visai nežinomas paryžietis tapytojas Louis Roty, iškilęs už miesto į laukus pasivaikščioti, pamatė dirvoje grūdus sėjančią merginą. Tapytojas brūkštelėjo kelis jos bruožus savo knygelėje. Sėjėja padarė jam didelį įspūdį. Grįžęs namo nupaišė ją. Tas „prancūzų sėjėjos“ paveikslėlis pasirodė esąs nepaprastai laimingas Jis plačiai išgarsino ir praturtino tapytoją Roty. Netrukus po Roty susiti-

kimo laukuose su sėjėja, viena prancūzų žemės ūkio draugija užsakė jam pagaminti medalijono portretą. Roty panaudojo tam savo nupaišytąją sėjėją. Tuojau buvo nukalti sėjėjos medalijonai. 1897 m. leisdama naujas monetas prancūzų finansų valdyba paskelbė dideles valstybines varžybas dailininkams. Roty laimėjo tose varžybose su savo sėjėja pirmąją dovaną. Jo projektas buvo priimtas. Jauna ūkininkė Marija atsidūrė naujuose metaliniuose piniguose. Visiems prancūzams sėjėja labai patiko. Ypačiai patiko, kaip ji su vėjo išdraikytais plaukais narsiai žengia per dirvą ir plačiu mostu sėja į žemę grūdus. Prancūzams ji tapo stačiai darbo simboliu. 1900 m. Prancūzijos pašto ministerija paskelbė varžybas pašto ženklų piešiniams. Ir čia vėl Roty laimėjo su savo sėjėja. Jo paveikslėlis tapo tikra garsenybe. Tuomet staiga net rimti kritikai ėmė jo sėjėją kritikuoti. Jie įrodinėjo, kad sėjėja negalinti būti su vėjo išdraikytais plaukais, nes, girdi, esant dideliam vėjui niekas nesėja. Vis dėlto Roty sėjėja ir toliau laimėdavo visose varžybose. Nors tapytojas Roty mirė 1911 m., o jo simbolis — 1930 m., tačiau garsioji „prancūzų sėjėja“ ligšiol nenustoja populiarumo (L. A. 1938, 244) — Kiekvienas darbas yra lygiai garbingas. Tėra tik darbų paskirstymas (Vysk. Paltarokas, Vadovas, II, 1982, 87).

467. Naudokis proga!

Sakoma, kad senovės Graikijos mieste buvo pastatyta statula, pavadinta „Proga". Tai buvo žmogaus figūra, stovinti ant pirštų taip silpnai, kad vos negriūva. Prie kojų sparnai priminė, kaip progos greitai nulekia. O ant kaktos išsidraikę ilgi plaukai rodė, kad nereikia pro akis praleisti nei vienos progos, nes plikas pakaušis vaizdavo nepanaudotos progos likusią dykumą (Pr. P. 1937, 6, 175-6). — Pasaulis yra pilnas progų tam, kuris jas moka išnaudoti. Jėga ir laimė yra paslėpta valandose ir akimirksniuose, kurie pro mus prabėga ir laukia akies, kuri pamatytų, ausies, kuri išgirstų, ir rankos, kuri padarytų (O. Š. Marden).

468. Tarė, ir padarė.

Prieš keliasdešimt metų amerikiečių vyriausybė kovojo su sukilėliais Kubos saloje. Amerikos prezidentas McKinley norėjo pasiųsti laišką Kubos sukilėlių vadui Garciai, bet neišmanė, kaip jį būtų galima jam pristatyti, nes sukilėliai buvo tikri laukiniai ir gyveno laukiniame ir neprieinamame krašte. Prezidentui tariantis tuo reikalu su savo patarėjais, kažin kas jam pasakė: „Yra jaunas vyriukas vardu Rowanas, kuris sugeba nukeliauti visur, kur tik jį paprašai Kodėl jo nepaprašyti?“ Rowaną pakvietė ateiti. Atėjus, prezidentas paaiškino jam, kam jį pakvietė, ir, įduodamas laišką į rankas, tarė: „Noriu, kad tą

laišką gautų Garcia“. Vaikinas tik nusišypsojo ir, taręs: „Suprantu“, išėjo iš kambario. Išeidamas jis nė žodžio daugiau netarė. Praėjo kelios savaitės. Rowanas vėl prisistatė į prezidentūrą ir, taręs: „Įdaviau laišką Gardai“, vėl išėjo. Žinoma, prezidentas liepė jį pašaukti atgal ir paprašė paaiškinti, kaip jis tai padarė. Pasirodė, kad jis pasisamdė laivą ir juo išplaukė. Pasiekęs Kubos krantą, jis išlipo ir išnyko džiunglėse. Po trijų savaičių, kiaurai išėjęs priešo kraštą, suradęs Gardą ir jam įdavęs laišką, jis išsinėrė kitoje salos pusėje (Skautybė berniukams, 240). — Didžiausi darbai pasaulyje yra atlikti ne žmonių su dideliais prigimtais gabumais, bet tų, kurie atliko savo darbą geriausiai (O. S. Marden).

469. Kaip seniau tinginius gydė.

Senovėje Olandijos krašte tinginius uždarydavo į mažus kambarėlius, kur nuolat bėgdavo vanduo. Kas buvo kambarėlyje ir nenorėjo prigerti, turėjo išsemdinėti vandenį. Į kambarėlį įleisdavo tiek vandens, kiek žmogus gali išsemti. Bet kiekvieną dieną įleisdavo vandens daugiau ir daugiau. Tinginių sąnariai nuo darbo sutvirtėdavo ir tinginiai prašydavo kito darbo, ne taip nuobodaus ir labiau naudingo (Pr. P. 1936, 7-8). — Darbas yra visų geriausias vaistas kūno ir dvasios sveikatai laikyti, tam, kad žmogus pats savimi tenkintųsi. Darbas yra tautos subrendimo, kultūringumo ir nepriklausomybės saikas. Darbas neturi kojų, pats į mus neateina. Reikia patiems ieškoti visur ir visada (J. Jablonskis, I, 1933, 151).

470. Dirbkime nuoširdžiai.

Vienas ministeris aplankė kartą viešųjų darbų vietą, kame buvo kasami nusausinimui grioviai. Priėjęs vieną darbininką, paklausė: „Ką čia tamsta darai?“ — „Et, vargstu ir gana, kad tik gyvybę išlaikyčiau“. Priėjęs prie kito, vėl klausia: „Na, o tamsta ką veiki?“ — „Dirbu kąsnelį duonos alkanai šeimai, kad badu nenumirtų“. Trečias, to paties paklaustas, atsakė: „Vargą viena diena toliau nustumiu ir tiek“.. Ketvirtas, atviros širdies žmogus, prisipažino: „Už praeitas nuodėmes atgailauju: kai turėjau gerą darbą, girtuokliavau, ir mane atstatė; dabar turiu ir tokiu darbu tenkintis“. Penktasis pagaliau aiškiai pasakė: „Griovį kasu“. Tada ministeris, kreipdamasis į darbų vedėją, tarė: „Rūpinkis tamsta šituo žmogumi, nes tik jis vienas težino, ką daraš. Tik tokiam gali darbas sektis“ (Sursum Corda, 1939, 19, 152). — Ne kiekvienas gali padaryti ką nors nepaprasta, bet kiekvienas gali nudirbti paprastą darbą nepaprasta dvasia (Negrų pedagogas Booker Washington). — Darbu valdomos valstybės (Liudvikas XIV). — Paprastai žmonės pajuokia tai, ko jie patys nesupranta (Goethe).

XXX. AUKŠTYN!

..Būkite tad tobuli, kaip ie jūsų dangiškasis Tėvas tobulas".

Mat. 5,48.

471. „Žaiskite, tik nenusidėkite!"

Visiems žinoma, kaip linksmai, net jumoristiškai, buvo nusiteikęs šv. Pilypas Neri. Kunigas, savo laiku popiežių patarėjas ir draugas didžių šventųjų: Karolio Baromiejaus, Ignaco Lojolos, Pranciškaus Saleziečio, nelaikė negarbingu dalyku dalyvauti jaunimo žaidimuose. Jis dažnai surengdavo ekskursijas į Romos apylinkes. Jeigu kas bardavo žaidžiančius berniukus dėl jų keliamo didelio triukšmo (o tie pas jį nesulaikomai veržd avosi), šv. Pilypas Neri sakydavo: „Palikite juos, tegu sau bara, kiek nori; žaiskite toliau, tik nenusidėkite!" Ir kai jam būdavo prikišamas perdėtas švelnumas, jis jausdavosi mylįs jaunas sielas pagal savo mėgiamą posakį: „Niekinti pasaulį — nieko neniekinti, save niekinti reiškia būti niekinamam" (Jaunos sielos auklėjimas, Toth, 1935, 50). — Save nieku laikyti, o apie kitus visuomet gerai ir aukštai manyti — štai yra gili išmintis ir didi tobulybė (Kr. Sek. I, 2,2).

472. „Mačiau Dievą žmoguje".

Arso klebonas šv. Jonas Vianey turėjo silpną balsą. Net arti stovintiems sunku būdavo gerai girdėti jo pamokslų žodžius. Užtat šventasis Arso Klebonas nepaprastai veikdavo susirinkusius savo išvaizda, savo asmenybe. Užtekdavo šventąjį pamatyti, ir net labiausiai užkietėję nusidėjėliai atsiversdavo. Kartą buvo paklaustas vienas advokatas, lankęsis Arse, kas jam ten padarė didžiausį įspūdį. Sujaudintas advokatas atsakė: „Mačiau Dievą žmoguje" (Melskis ir apaštalauk, Chautard, 1938, 115). — Vien šviesti yra tuščia, vien degti — maža, degti ir šviesti — tobula (Šv. Bernardas).

473. Užmokestis — uždaros rekolekcijos.

Tai buvo Kaune, Žemaičių g. 59 nr., kur kyla aukštyn didingi Uždarų Rekolekcijų namai. 1937 m. prieš keletą dienų pirm Visų Šventės į šiuos namus užėjo vienas jaunas vyras. Pasirodė, kad jo buvo atkeliauta iš gana tolimo Lietuvos kaimo. „Aš girdėjau", aiškinosi jaunuolis, „kad šituose namuose per

Kristaus Karaliaus šventę bus rengiamos uždaros rekolekcijos vyrams. Labai norėčiau jose dalyvauti. Deja, neturiu pinigų už tai atsilyginti. Todėl norėčiau sužinoti, ar čia negalėčiau kokią porą savaičių pas Jus be atlyginimo padirbėti. O kaip užmokestį už tai aš nieko kito neprašyčiau, kaip tik leisti man padaryti uždaras rekolekcijas su kitais vyrais kartu*. Seselės labai nudžiugo, užgirdusios tokį gražų kilnaus vaikino prašymą. Gerai, kad ir darbo tą kartą pas jas dar pasitaikė. Todėl jos mielai stengėsi padėti, kad šį šventą troškimą jis galėtų įvykdyti. — Kartą sakė generolas grafas Schmettau karaliui Fridrichui Didžiajam: „Jūsų Didybė tikite, kad aš esu geras karininkas, ir, manau, Jūs neklystate. Tačiau, jei tik Jūs man atimtumėte tikėjimą, aš pasidaryčiau pasigailėjimo vertas padaras, kuriuo negalima pasitikėti nei pasitarimuose, nei mūšyje! Aš būčiau lyg nendrė vėjo siūbuojama“ (Žv. 1937, 10, 808).

474. Būkime gyvenimo jūroje argonautais.

Gamtininkai argonautu praminė nedidelį gyvį, kuris gyvena, nedideliame kiautelyje, kuris yra panašus į laivelį. Ir iš tiesų, jūrininkas, kuris jame gyvena, naudojasi juo, kaip kokia valtimi. Kai jūra rami, tada argonautas iškyla į jūros paviršių ir ramiai sau plaukioja besiirstydamas šešiais savo čiuptuvėliais, kaip kokiais irklais. Tačiau, kai pakyla audra, arba prisiartina žvejys, argonautas visus savo irklus sutraukia atgal į laivą, susikaupia ir neria į jūros dugną. — Taip ir mums reikia plaukti per gyvenimo jūrą, kurioje dažnai siaučia nuodėmės audros. Pajutę kylančią audrą ir gresiančią mūsų dorovei, nieko nelaukdami turime susikaupti savyje ir leistis į Dievo malonės gelmes (T. K. 1939, Pam. 111). — Jūs esate — Titanai. Jums dangus pasiduoda. Tik stokite ne ant materialybės kalnų — ant dvasios aukštybių. Žmonės, leiskite savo dvasią į laisvę, atvožkite savo medžiagos voką, ir jums nebus nieko negalima. Kas tai yra kalnai kilnoti prieš suderinimą žmogystos! (Vaižgantas, IV, 1922, 78).

475. „Noriu tapti šventąja“.

1905 m. Kinijoje mirė jaunutė pranciškonė vienuolė, sesuo Marija Pallotta. Gimusi ir augusi gražiojoje Italijoje, atlikusi Krifteferatoje novicijatą (naujokyną), išvažiavo į misijas, kur, pasidarbavusi vos vienerius metus, mirė kaip šventoji. Ši jauna, vos 27 metų amžiau sulaukusi, vienuolė taip greit pasiekė didelio šventumo todėl, kad karštai troško to pasiekti. „Noriu tapti šventąja!“ Toks buvo jos vienuolynio gyvenimo šūkis. Sesuo Marija nepaprastai pasitikėjo Dievo Apvaizda. Plaukiant vandenynu laivą ištiko audra. Kada kitos vienuolės paklausė, ar nebijanti audros, ji atsakė: „Man vistiek, ar išsigelbėti, ar

paskęsti vandenyno gelmėse, kad tik Dievui tuo labiau patikčiau". Tokiu pat kūdikišku pasitikėjimu ji žengė ir į misijas Shan-si provincijoje, kur kiek anksčiau šešios seserys savo krauju pašlakstė jai takus (Šv. Pr. V. 1934, 5). — Viskas čia žemėje tik sapnas, o tikrenybė — ne čia. Amžinojo užmigimo valanda — tai pabudimo valanda (M. Pečkauskaitė).

476. Kancleris prašo tėvo palaiminimo.

Šv. Tomas Morus, Anglijos kancleris, kada turėdavo ypač daug darbo, pasikviesdavo savo sekretorių į namus ir jam diktuodavo reikalingus nurodymus, panaudodamas kiekvieną tinkamą minutę. Kartą sekretorius buvo pakviestas pusvalandžiui, per kurį kancleris, išklausęs šv. Mišių, valgydavo ir ruošdavosi išeiti į vyriausybės rūmus. Valgydamas tuo kartu klausėsi svarbių raštų turinio, o sekretorius skaitė. Atsikėlęs nuo stalo, kancleris nuėjo į gretimą kambarį, kame sėdėjo jo senas, senas tėvas, atsiklaupė prieš jį ir palenkė galvą. Tėvas palaimino sūnų kryžiaus ženklu. Sekretoriaus nustebimui galo nebuvo, tik jis nedrįso paklausti, kam tat daroma. Šventasis suprato sekretoriaus mintį ir tarė: „Aš kasdieną prieš išeidamas į tarnybą prašau tėvo palaiminimo: aš noriu, kad man sektųsi dirbti Anglijos gerovei (Sursum Corda, 1937, 2, 422). — Vyriausias gyvenimo tikslas yra: galvoti apie teisybę, atjausti grožį ir trokšti gero (Platonas).

477. Pasauliui nesuprantamas elgesys.

Šv. Pilypas Neri turėjo savo žinioje mokinių būrelį, tartum kokią dvasiškąją seminariją, kame jaučiantieji pašaukimą mokėsi ir auklėjosi dvasiškių luomui. Kandidatu pasisiūlė ir Baronijus, vėliau tapęs garsiu kardinolu. Pilypas norėjo ištirti Baronijaus nusižeminimą. Jis pasiuntė jaunuolį į netolimą dvarą nupirkti stiklinės pieno. Tam reikalui davė didelį, kokių dviejų kibirų indą ir auksinį pinigą. Išleisdamas Baronijų, pasakė: „Nuėjęs paprašyk vandens indui išplauti; paskum atydžiai žiūrėk, kad teisingą saiką įpiltų; po to paduok auksinį ir paprašyk grąžos“. Dvare mielu noru padėjo išplauti indą, nes manė parduosią daug pieno; bet kai Baronijus paprašė tik stiklinės, jį kvailiu palaikė; o kai už stiklinę padavė aukso monetą ir pareikalavo grąžos, tai jį prilupo ir išvarė. Jaunuolis viską pernešė žodžiu nepasipriešinęs ir grįžęs papasakojo Pilypui, kaip atsitiko. Tada šventasis davė jam mažą indą, varinį pinigėlį ir nusiuntė kitur parnešti pieno. Baronijus klausė be prieštaravimo, nes jis turėjo tikrą nusižeminimą (Sursum Corda, 1937, 2, 423).

— Jeigu nesupranti, kas dabar tavo sieloje, nusižemink ir atverk savo širdį, o nusižeminime rasi tai, ko tu nesupratai (G. Palau).

478. Raktas į priimamąjį kambarį.

Šv. Pranciškus Salezietis buvo griežtai nusistatęs nekalbėti susijaudinęs ar supykęs. Jis sakydavo: „Bijau prarasti ketvirtyje valandos tą švelnumą, kurį per 20 metų rinkau, kroviau po lašelį, kaip kokią rasą, mano vargšės širdies indelyje. Bitelė kelius mėnesius darbuojasi nešdama medų, kurį žmogus vienu kąsniu suvalgo. O pagaliau kam kalbėti tiems, kurie nesupranta?" Kartą jam prikišo, kad jis perdaug švelniai pasielgė su jaunuoliu, sunkiai nusidėjusiu savo motinai. Šv. Pranciškus atsakė: „Tas jaunuolis būtų nepaklausęs mano pamokymų, nes jo širdies blogas nusiteikimas buvo jam atėmęs sveiką protą ir išmintį. Griežtas pabarimas jam būtų nieko nepadėjęs, o man būtų atnešęs nuostolį. Būčiau pasielgęs panašiai, kaip tie, kuiie prigeria patys, norėdami išgelbėti kitus“ (Sal. Žinios 1937, 5, 100). — Taktas yra spyruoklė, kuri vežimą apsaugo nuo susitrenkimo, alyva, kuri pašalina mašinos trynimąsi, raktas, kuris atidaro duris į priimamąjį kambarį (O. Š. Marden, Ugdykime talentus, 1936, 70-1).

479. Padėkojo už koliojimą.

Paskui T. Baltazarą Alvarezą, vieno ispanų vienuolyno vyresnįjį, ėji gatve keletas jaunuolių ir koliojo vienuolį labai šlykščiais žodžiais. Jie žūt būt norėjo išvesti jį iš kantrybės. Ką gi tad padarė tėvas Alvarezas? Jis sustojo, pakėlė akis ir rankas aukštyn ir šitaip ėmė melstis: „Dėkui tau, Viešpatie, kad manęs neužmiršai, kad leidai bent kartą eiti tuo keliu, kuriuo vedi mylimiausius savo prietelius. Iki šiol aš dar nieko nebuvau kentėjęs dėl tavo vardo. Dėkui tau šimteriopai“ (Sursum Corda, 1938, 27, 619). — Taikus žmogus naudingesnis ir už labai mokytą. Pirma pats laikykis ramybėje, paskiau galėsi kitus raminti (Tomas Kempietis).

480. Šv. Tomas — broliuko palydovas.

Esant šv. Tomui Akviniečiui Bolonijos vienuolyne, buvo taip atsitikę. Šventasis mokslininkas vaikščiojo vienuolyno koridoriais ir mąstė. Staiga jį sustabdė vienas broliukas naujokas, kuris Tomo dar nepažinojo, ir tarė: „Gvardijonas mane išleido į miestą ir liepė pirmąjį pasitaikiusį brolį pasiimti palydovu. Aš tave pirmą sutikau — tad eime į miestą“. Šv. Tomas be žodžio paklausė. Broliuko būta greito ir vikraus, o sunkusis Tomas vis atsilikdavo. Dėl tos priežasties jis buvo pavadintas ištižėliu, mėsos nepavelkančiu ir kitais nevienuoliškais epitetais (vardais). Gyventojai, kurie žinojo, kas yra Tomas iš Akvino, pasipiktino. Vienas nusivedė nekantrųjį broliuką į šalį ir tarė: „Ar tu žinai, kas yra tas, kurį bari? Juk tai Tėvas Tomas, garbingas mokslininkas, teologų pažiba!“ Broliukas baisiai nu-

sigando ir buvo besiruošiąs pulti ant kelių ir prašyti dovanojamas, bet šventasis mandagiai jį sulaikė ir nuramino: „Nieko, nieko, brolau; nebijok: aš esu paprastas nusidėjėlis Dievo akyse, norėčiau, kad ir žmonės mane tokiu laikytų. Aš pabuvau tau palydovu, dabar tu pabūsi man—ir kvit! Ar ne?“ (Sursum Corda, 1937, 2, 423). — Tikrai nusižeminęs žmogus būna tada, kai žino tiesą apie save, ne vien tą, ką gera turi savyje, bet taip pat ir visus savo trūkumus, nepriteklius, silpnybes ir nuodėmes (Vysk. Būčys, T. K., Pam. 1935, 7-8, 361).

481. Šventojo dvariškiai.

Kartą sutiko šv. Pranciškų Borgijų gatvėje senas draugas ir, matydamas jį menku drabužiu apsitaisiusį ir be karališkų palydovų, nustebęs sušuko: „Kaip gi tai, Borgijau, eini basas ir be draugų? Kas tau patarnauja toje bjaurioje kelionėje? Kas taiso pietus ir nakvynę?“ — „Tuo visu jau pasirūpinta taip, kad visur randu puikiausius . valgius ir šaunias nakvynes“. — „O kas gi tuo rūpinasi?“ — „Mano dvariškiai“. — „Kur jie yra?“ — „Nusiunčiau juos pirma savęs“. — „Kas tai per vieni?“ — „Tuojau paaiškinsiu. Kiekvieną rytą, vos tik širdį pakeliu prie Dievo, darau šitokį pasiketinimą: Visus nemalonumus, vargus ir kentėjimus, kuriuos šiandien Dievas man siųs, priimsiu noriai, kaip bausmę už nuodėmes, būdamas įsitikinęs, kad dar didesnių esu vertas. Tas pasiketinimas yra mano dvariškis, kuris eina pirm manęs ir taip rūpestingai visa pataiso, jog aš visur esu geriau priimamas, negu esu užsitarnavęs“. Šv. Pranciškus B. kaitrą, šaltį, miegą, audrą, badą, troškulį laikė Dievo tarnais ir savo bičiuliais, kurie padeda jam nugalėti piktus palinkimus. Būti lauke per audras ir lietus, arba po dienos kelionės miegoti ant saujos žabų po atviru dangumi jam teikdavo didžiausio džiaugsmo (Kantrybė, Pelčaras, 1936, 38-39). — Nieko nėra, kas gyvenime liek daug būtų verta, kaip įsimylėti tobulybę, pagnndingumą pasirinkti gyvenimo dėsniu ir visada stengtis duoti geriausia (O. S. Marden, Ką darai, daryk gerai, 1936, 36).

482. Joks geras darbas žmogaus nežemina.

Šv. Pranciškus Borgijus kartą valė einančią pro vienuolyną gatvę nuo purvo. Tuo metu priėjo jaunas gražiai apsirengęs vyras ir paklausė: „Ar tamsta negalėtumei mane nuvesti pas gerbiamą Tėvą Pranciškų?“ — „O ko tamstai iš jo reikia?“, paklausė purvo valytojas. „Aš noriu, kad jis mane priimtų į vienuolyną: jaučiu pašaukimą“. Šventasis atsakė: „Tuojau įvykdysiu tamstos prašymą, bet pirma padėk man baigti valyti gatvę“. Puošnusis vyras nič nieko nedelsė: tuojau čiupo kastuvą ir valė gatvę kartu su „kiemsargiu" (mat, Tėvą Pranciškų jis palaikė tik kiemsargiu). Baigus darbą, tariamasis „kiemsar-

gis“ nusivedė naująjį kandidatą į vienuolyno svečių kambarį, čia pasisakė kas esąs ir apkabinęs nubučiavo naują vienuolį, sakydamas: „Su džiaugsmu priimu tamstą, nes tamsta turi tai, ko vienuoliui ypač reikalinga — tikrą nusižeminimą“ (Sursum Corda, 1937, 2, 422). — Tikras nusižeminimas laikosi ant šitų pagrindų: pirmiausia, ant savo paties pažinimo ir savo trūkumų ištyrimo, antra, nuodėmių prašalinimo ir nuolatinės kovos su silpnybėmis, trečia, tikros artimo meilės, kuri nestato savęs aukščiau už kitus, ir ketvirta, ant gyvo ir nuolatinio jausmo, kad mes, sutvėrimai, visada ir visaip priklausome nuo mūsų Sutvėrėjo Dievo, o mūsų dvasinio gyvenimo tvarka — nuo mūsų Atpirkėjo V. Jėzaus (Vysk. Būčys, T. K., Pam. 1985, 7-8, 362).

483. Nuodėmė — žmonių nedėkingumas.

Misijonierius, keliaudamas Š. Amerikos miškais, kartą sutiko laukinį žmogų, kuris pats paprašė krikšto. Pamokęs reikalingiausių žinių, suteikė prašomą malonę ir išvyko toliau. Po ilgo laiko jis vėl čia atvyko. Naujasis krikščionis sužinojęs tuoj atbėgo ir, puolęs į kojas, prašė vėl suteikti šv. Komuniją. „Mielu noru“, tarė misijonierius „bet prieš tai klaupkis ir atlik išpažintį iš visų nuodėmių prieš Dievo ir Bažnyčios įsakymus*. — „Nuodėmių?..“ nustebo laukinis. „Ar dar galima įžeisti Dievą patyrus tiek jo geradarybių?..“ — „Taip, mielasai. Mūsų prigimties silpnumas, pagundų didumas kartais pastumia į nuodėmę*. — „Bet, mano Tėve, ar dar yra pasaulyje tokio nedėkingumo, kad pamirštų Dievą ir įžeistų Jį, Kuris jau kartą atleido?.." pravirko laukinis iš pasibaisėjimo ir nuliūdimo, o ir misijonierius verkė iš gėdos... (Šv. Pr. V. 1983, 11). — Tikriausias dalykas, kad niekas negali būti išganytas, kas Dievui nepatinka. O niekas negali patikti Dievui kitaip, kaip tik per tikėjimą (Šv. Augustinas).

484. „Aš niekada nesu vienas“.

1933 metais buvo pripažintas šventuoju (kanonizuotas) 15 metų berniukas Dominikas Savio, gimęs 1842 m. vienoje katalikiškoje ir aukštos doros italų šeimoje. Septintais savo amžiaus metais Dominikas priėmė pirmą kartą Jėzų į savo širdį. Tą dieną jis savo užrašų knygutėje pasižymėjo: 1] Eisiu dažnai išpažinties, o Komunijos, kada tik leis nuodėmklausis. 2] Noriu šventas dienas švęsti. 3] Mano draugai Jėzus ir Marija. 4] Verčiau mirti, negu nusidėti... Vieną vasaros vakarą Dominikas grįžo iš mokyklos. Sutikęs jį kaimynas, paklausė: „Na, Dominikai, ar tu nebijai eiti vienas?“ — „Aš niekada nesu vienas. Angelas Sargas mane visur lydi“. — „Ar nenuvargsti, kol suvaikščioji tokį ilgą kelią keturius kartus per dieną? — „Visai ne. Kaip nuvargsi dirbdamas ponui, kuris gausiai užmoka?!„

— „Kokiam ponui?“ — „Gi Dievui, pasaulio Sutvėrėjui, kuris užmoka ir už vandens stiklinę, duotą dėl jo meilės“ (S. Žinios 1988, 5). — Didelė žmogaus kilnybė, nes jį Dievas savo draugu ir sūnumi vadina (Šv. Grigalius Didysis).

485. Laimino piktžodžiautojus.

Šv. Paschazijaus gyvenime skaitome, kad jis kartą ėjo netoli Paryžiaus pro vieną sodą, kuriame žmonių būrys skynė vaisius. Keletas vyrų tuojau pradėjo visokiais aistriais žodžiais užgaulioti šventąjį. Šis sustojo, pasirėmė ant lazdos ir kuo ramiausiai klausėsi. Kai piktžodžiautojams pritrūko biaurių žodžių ir jie aprimo, tuomet šv. Paschazijus peržegnojo juos ir, garsiai ištaręs: „Telaimina jus visagalis Dievas“, nuėjo. Šitas nuolankumas taip paveikė piktžodžiautojus, jog du jų, pasiviję šventąjį senelį, puolė jam į kojas ir prašė dovanojami (Sursum Corda, 1938, 27, 618-19). — Tikrasis tonas paimti sunku ne tik dainuojant, dar sunkiau — su žmonėmis kalbant. Tonas yra sielos kūrinys; jei siela kieta ir šalta, tai ir tonas nejaudina kitų širdies meilumu ir neturi jokios galios (Fr. W. Foersteris, Mokėk gyventi, 1934, 293).

486. Paskui šv. Pranciškų.

Kai kartą šv. Pranciškus Asyžiuje sakė pamokslą, tai tas jo pamokslas tiek padarė įtakos, kad vieno to miesto garbingo gyventojo duktė Klara naktį slapčia paliko namus ir, nusikirpusi savo puikiuosius plaukus, apsivilko, kaip šv. Pranciškus, paprasta rudine. Iš pradžių ji gyveno sekdama šv. Pranciškaus pavyzdžiu. Bet kada jų skaičius padidėjo, tada šv. Pranciškus sustatė, o Šv. Tėvas Inocentas III patvirtino joms regulą (gyvenimo taisykles). Pagrindinis tų gyvenimo taisyklių punktas buvo pasižadėjimas laikytis evangeliško neturto. „Seserys tegu nieko nesisavina: nei namų, nei vienuolynų, nei kito ko, bet tegu elgetauja, kaip keliauninkės ir svetimšalės, keliaudamos per šį pasaulį ir neturte bei pasižeminime Dievui tarnaudamos“, sakydavo Klara, jau būdama seserų vienuolyno viršininkė. Šis neturtas Klarai buvo brangus iki pat grabo lentos. Kai jos vienuolynan apsilankęs Šv. Tėvas Gregorius IX pasisakė, turįs valdžios ją nuo neturto apžadų atleisti, Klara atsakė: „Atpalaiduok mane, Šventasis Tėve, nuo mano nuodėmių, bet ne nuo mūsų Viešpaties Jėzaus sekimo!“ (Mąstymai, 1988, 12-14). — Žmogus ateina į šią žemę ne tam, kad krautų turtus, rinktų delnų plojimus, ieškotų garbės. Visa tai yra nepastovūs, beverčiai, nykūs blizgučiai. Mūsų tikslas turi būti amžinas. O amžinasis tikslas — tai mūsų amžinos sielos tobulumas (M. Pečkauskaitė) — Mes galime parengti žirgus ristynių metui, bet pergalė Dievo duodama (Saliamonas).

487. Dėl Dievo išsižadėjo tėvonystės.

Šv. Pranciškus Asyžietis gimė 1182 m. Jo tėvas buvo italas, pirklys Pietro di Bernardone. Pranciškui tėvo profesija (pirklyba) nepatiko. Jis mėgo linksmą gyvenimą. 1202 m. bekariaudamas pakliuvo į nelaisvę. Kalėjime besėdėdamas daugiau pradėjo galvoti apie Dievą ir nutarė visiškai jam pasiaukoti. Kai iš kariškojo kalėjimo buvo išleistas ir tėvams pasisakė savo naujus sumanymus pasišvęsti Dievo garbei, tėvas savo sūnų Pranciškų vėl uždarė į kalėjimą. Bet kai pamatė, kad prievarta savo sūnui nieko nepadarj^s, nutarė jo visai išsižadėti. Pranciškus, sužinojęs apie tokį tėvo nutarimą, ne tik nenusiminė, bet dar ir džiaugėsi, kad, būdamas laisvesnis, galės daugiau pasišvęsti Dievo tarnybai. 1207 m. pradžioje savo vyskupo akivaizdoje išsižadėjo tėvonystės. Priesaikos metu pakėlė akis į dangų ir linksmai tarė: „Dabar galiu drąsiai sakyti: Tėve mano, kuris esi danguje, nes jau žemiškojo tėvo neturiu". 1209-11-24 per šv. Mišias Pranciškus girdėjo, kaip buvo perskaityta šie Evangelijos žodžiai: „Eidami skelbkite ir sakykite: Dangaus karalystė prisiartino... Neturėkite nei aukso, nei sidabro, nei pinigų savo juostose, nei delmono kelyje, nei dviejų jupų, nei kurpių, nei lazdos; nes darbininkas vertas savo valgio" (Mat. 10,7,9-10). Pranciškus įsitikino, kad tie žodžiai buvo paskaityti jam. Todėl tuoj išsiavė basas, metė į šalį lazdą ir ir pinigus ir, pančiu susijuosęs, išėjo skelbti žmonėms Kristaus mokslą (T. K., Pam., 1935, 443). — Mylėkime Dievą, nes Dievas pirmas mus mylėjo" (1 Jon. 4,19).

488. Apaštalavimo dvasios versmė.

Galima sakyti, kad šv. Kūdikėlio Jėzaus Teresės sielų išganymo uolumas kartu su ja gimė ir kartu su ja augo. Bet didžiąją apaštalavimo malonę ji tegavo, eidama tryliktuosius metus. Apie ją ji plačiai kalba savo autobiografijoje. Buvo sekmadienis, šv. Mišių pabaiga. Užverčiant jai maldaknygę, vienas lapas su Nukryžiuotojo paveikslėliu išsikišo taip, kad ji jame matė tik vieną prikaltojo Kristaus ranką, iš kurios tekėjo kraujas. Tai perdaug maža smulkmena. Ji gal būt jau šimtą kartų buvo mačiusi tą ranką ir nieko ypatingo nepajutusi. Bet tą kartą ji pajuto persveriančią malonę, kuri iki gelmių sukrėtė jos sielą. „Mano širdis, rašo ji, plyšo iš skausmo, matant, kaip tas brangusis kraujas krito ant žemės, kaip niekas nesiskubino jo rinkti, ir aš pasiryžau nuolat būti dvasioje prie to kryžiaus ir rinkti dieviškąją išganymo rasą ir ją paskum išlieti ant sielų..." (Mažasis tobulybės kelias, R. P. Martin, 1933, 118-19). -— „Išmintis įkvepia savo sūnums gyvenimo ir priima tuos, kurie jos ieško, ir eina jų priešakyje teisybės keliu" (Ekli. 4,12). — Kas moka melstis, moka gyventi (Šv. Augustinas).

XXXI. KELYJE Į BEDUGNĘ

„Nusidėjėlis įsipainiojo į savo rankų darbas... Tebūna įmesii į pragarą nusidėjėliai"...
Ps. 9.17-18.

489. Nuo blogėjančių žmonių tolsta Dievas.

Vienas pagonų rašytojas (Ovidijus, Metamorfozėse), kalbėdamas apie giliąją senovę, sako, kad dievai pirma gyvenę žemėje su žmonėmis kartu, bet žmonės su laiku ėję blogyn Pasaulis taip pat. Aukso amžius virtęs sidabro amžiumi, o šis — vario ir pagaliau geležies amžiumi; tada pasaulyje ėmę žvangėti ginklai. Nuo blogėjančių žmonių tolę dievai. Ir kai žemė pumą kartą buvusi sutepta žmonių krauju, tada paskutinė dievaitė Cerėja palikusi žemę ir žmones ir nusikėlusi į dievų būstinę Olimpą (T. K., Pam. 1937, 270). — Paskutiniu metu tautų sugyvenime daugiau nusveria jėga. Tarptautinės sutartys laužomos, ir politikai susirūpinę, kas bus toliau. Salvadoro pasiuntinys J.A.V. pareiškė, kad reikia grįžti prie krikščioniškos dvasios. „Kai žmonių širdys", kalbėjo jis, „krikščioniškojo auklėjimo dėka bus laimėtos taikai, kai sutartys bus gerbiamos, tada tik bus pastovus broliškas žmonių sugyvenimas" (M. L. 1937, 34).

490. „Ak, jei aš būčiau Dievas..."

Yra toks pasakojimas. Stabmeldžių kunigas Kokino Moto kartą pats sau tarė: „Vis dėlto pasaulio mašina blogai sutvarkyta. Viskas joje vyksta labai keistai. Kuriems galams šalia turtingųjų tiek beturčių? Šalia sveikų tiek ligonių? Dėl ko vieni yra gražūs, o kiti biaurūs? Ak, jei būčiau Dievas bent vieną valandą!.." Tą akimirksnį pasigirdo Dievo žodžiai: „Aš tau paskolinu vienai valandai visą savo galybę, bet su viena sąlyga: tu paliksi laisvę žmonėms ir mirčiai. Su visu kitu daryk, ką nori". Kokino Moto per vieną valandą atjaunino žmoniją. Visi pasidarė lygiai laimingi, sveiki, turtingi. Žemė virto nauju rojumi, kuriame gyveno milijonai laimingų mirtingųjų, laukiančių prisiartinant paskutinės valandos po labai laimingo gyvenimo Naujosios tvarkos valanda praėjo. Tada tarė Dievas Kokino Moto: „Pažiūrėk į pasaulį*. Jis pažvelgė aplink save ir nusigando. Pavydas, neapykanta, aistros liepsnote liepsnojo; vagys vogė; žmogžudžiai užmušinėjo; gobšai krovė lobius;

tinginiai bėgo nuo darbo; galingieji skriaudė silpnuosius; kapitalas panaikino darbą... Kokino Moto sušuko: „Gana, gana! O Visagalis Viešpatie!" — „Ne, ne! Dar pažiūrėk". Praslinko dar savaitė. Naujasis pasaulis pasidarė nuostabiai panašus į senąjį. „Ai, ai", tarė Kokino Moto, „nejaugi nėra pasauliui kokio vaisto, o didis Dieve!" — „Yra vienas. Eik susirask misijonierių: jis tau paaiškins apie vienintelį žmonijos Išgelbėtoją ir Atnaujintoją* (Žv. 1936, 12). — Ne susilaikymas nuo valgių, o susiturėjimas nuo nuodėmių gali mus išganyti (Šv. Jonas Auksaburnis).

491. Erelis po automobiliu.

Viena Šveicarijos kalnų pašlaite skubėjo automobilis. Staigiame kelio linkyje šoferis pastebėjo kažin kokią beformę masę drybsant ant kelio... Sustabdyti mašiną nebebuvo laiko. Keleiviai, pervažiavę kliūtį, sustojo ir išsėdo. Ir ką tas automobilis pervažiavo? Ogi milžinišką erelį! Erdvių karalių suvažinėjo automobilis?! Kaip tai galėjo įvykti? Mat, erelis, pastebėjęs ant kelio maitą, nusileido ir berydamas viską užmiršo; jis nė nepastebėjo pavojaus, kuris jam grėsė žemėje, ir taip negarbingai žuvo palikęs tyrąsias aukštumas. — Kiek jaunuolių pamato ant kelio maitą, t.y. ištvirkimą, paleistuvystę, ir žūsta tyriosioms aukštumoms! (Toth, Kristus ir Jaunimas, 1933, 125). — Kai pagunda pasibeldžia į mūsų širdį, lieka tik du keliai: arba tapti vyru ir ją atstumti, arba pulti ir būti jos sumindžiotam (Lacordaire).

492. „Hanno yra Dievas!"

Kartagenos kunigaikštis Hanno įsakė prigaudyti paukščių, kuriuos galima būtų išmokyti šaukti „Hanno yra Dievas!" Mat, išdidusis kunigaikštis manė, kad laukiniai paukščiai padės išgarsinti jo vardą. Deja, kai paukščius po ilgo dresiravimo (mokymo) paleido į laisvę, jie nuskrido į mišką ir vėl šaukė savo įprastais balsais. — Taip gyvu pavyzdžiu pavaizduojami tie žmonės, kurie po atgailos sakramento vėl grįžta į senąsias nuodėmingo gyvenimo vėžas (Fat. 1, 550). — Atkaklumas yra tik valios konvulsijos, ne valios jėga. Tik paties savęs apgalėjimas duoda tvirtybės (Fr. W. Foersteris, Mokėk gyventi, 1934, 329).

495. Bausmė už šventojo neklausymą.

Vidurinėje Azijoje yra tūkstančius kilometrų besitęsianti dykuma Takla-Makan. Yra legenda, kad daugiau kaip prieš tūkstantį metų vienas kinų keliautojas, kuris per šitą dykumą keliavęs į Indiją, buvęs užėjęs Takla-Makan didelį ir puikų miestą. Kadangi miesto gyventojai buvę blogi, tai kartą atėjęs vienas šventasis jų atvesti į gerą kelią. Visi gyventojai iš jo juokęsi ir neklausę jo pamokymų, o karalius įsakęs šitą šventą

žmogų nubausti. Bet šventasis užkeikęs, kad miestas per septynias dienas būtų išgriautas. Ir tuo tarpu, kai minia iš pranašo juokiusisi, iš dangaus ėmęs kristi smėlys. Istorija pasakoja, kad smėlys kritęs be perstoiimo septynias dienas ir naktis, kol miestas visai dingęs (At. Sp. 1936, 10). — Kada tu išvydai šį pasaulį, verkei, o kiti linksminosi. Gyvenk taip, kad paliekant šį pasaulį kiti verktų, o tu linksmintumeis (Šileris).

494. Nuodėmingo gyvenimo paveikslas.

Tautiniame Berlyno muziejuje yra įspūdingas paveikslas. Baisiojoje bedugnėje šniokščia kalnų upelis. Per bedugnę ištiestas lieptas, kuris juo tolyn, juo eina siauryn. Tuo lieptu visu smarkumu joja jaunuolis. Jis nepaiso bedugnės, nežiūri, kad lieptas vis siaurėja; jo akys įsmeigtos tik į vieną vietą: ten aukštai ant uolos moja jam kūniškų smagumų fėja. Ji pavergusi yra jo žvilgsnį, prie jos jis veržiasi visu jaunystės įkarščiu. Bet prie jo artinasi mirtis su smėlio laikrodžiu rankoje. Tuoj nukris paskutinis smėlio grūdelis... Jaunuolis kris bedugnėn!.. Po juo ūžia kalnų upelis, o toliau pragaras veria savo vartus... (Magnificat, K. Jakas, 1937, 24-5). — „Siela, kuri nusideda, ta turi mirti“ (Ez. 18,20).

495. Ugnies rūmai.

Mokslininkas Petras Abelaras savo raštuose pasakoja tokį sapną: Man pasirodė, tartum aš kažin kur krentu. Vis gilyn ir gilyn. Aš norėjau susilaikyti: ištiesiau rankas ir kojas, bet nieko negalėjau nusitverti. Aš kritau vis smarkyn ir gilyn. Tiesiog pasibaisėtinu greičiu. Jau pradėjau jausti besiartinantį karštį. Rodėsi, nei iškūrenta krosnis, nei vasaros kaitra negali būti tokia karšta. Staiga aš sustojau. Aš apsigręžiau ir išvydau didžiules duris. Virš durų milžiniškomis raidėmis buvo parašyta: Pragaras. Aš labai persigandau. Tą pačią akimirką durys atsidarė, ir aš pamačiau ugnimi žėrintį miestą. Viskas ten degė. Gatvės buvo grįstos raudonai įkaitusiais akmenimis. Namai pastatyti iš ugnimi švitančių plytų. Visur ugnis, liepsna, karštis. Aš norėjau trauktis atgal, bet nesuprantama jėga privertė mane ten įžengti. Ėmiau bėgti ugnies gatve. Iš namų girdėjau šiurpias aimanas ir šauksmus, tokius klaikius, kokių žemėje netenka išgirsti. Iš vienų namų pasigirdo žemas vyriškas balsas, kuris baisiai keikė ir koliojosi. Iš kitų beviltiškai klykė moters balsas. Dar toliau — širdį perveriąs vaiko klyksmas. Šiurpu ir nepakeliama. Stengiausi sustoti ir atgal bėgti, bet paslaptingoji jėga vertė mane toliau bėgti. Staiga pamačiau bestatomus rūmus. Sustojau ir žiūrėjau, kaip velniai knibžda dėdami plytą ant plytos, surišdami skysta ugnimi. Nepasijutau, kaip paklausiau: „Kam jūs tai statote?“ — „Garbingajam moks-

lininkui Petrui Abelarui“, atsakė pekliškai išsišiepė. „Dar keletas mirtinų nuodėmių, ir tamstos rūmai bus baigti". Mane nukratė šiurpas ir... pabudau. Bet nelabieji nebesulaukė mano mirtinos nuodėmės ir nebega'ėjo statybos baigti baisiajame ugnies mieste (Sursum Corda, 1937, 18, 141). — Kiekvienas žmogus gali būti šventuoju ar didžiausiu nusidėjėliu. Ar paima viršų pirmasis, ar antrasis, tai pareina nuo tos linkmės, kurią pasirinks valia, ir nuo tos jėgos, kurios jį jsigys (M. Pečkauskaitė).

496. Koks gyvenimas, toks ir mirimas.

Garsiausias Italijos poetas Dantė paliko mums jaudinantį pasakojimą apie bausmę, kuria buvo nubaustas didis ponas, bet kartu didis prasikaltėlis. Jis vadinosi Ugolinas. Gyveno Pizos mieste, kurį jis kankino savo nedorybėmis. Bet atėjo diena nelaimės ir bausmės. Jis pateko į rankas tų, kuriuos persekiojo. Visi dabar tarėsi, kokia bausmė galėtų prilygti jo nedorybėms. Ir štai ką sugalvojo. Ant Arno upės kranto stovėjo milžiniškas bokštas iš didžiausių akmenų, kurių nei žmogus, nei laikas negalėjo sugriauti. Čia atvedė nelaimingąjį Ugoliną su jo keturiais mažais sūneliais. Stipriai uždarė duris ir raktą nusviedė į upę. Tai buvo pasmerkimas bado mirčiai. Greit ją pajuto nelaimingieji. Vaikai ėmė prašyti duonos. Vargšas tėvas, nerimdamas dvasioje, tik ašaromis jiems atsakė. Bet badas aštrėjo. Jis plėšė nelaimingųjų vidurius beviltiškai kankindamas. Dar skausmo, verksmo minutės — ir vaikeliai žuvo vienas po kito. Mirtis pabaigė jų kančias. Senelis liko vienas, begalinio skausmo auka. Jis liko vienas su tais keturiais kūneliais. Jis raičiojosi žemėje, šaukdamas duonos gabalėlio. Pagaliau, kankinamas bado ir sąžinės, jis baisiai pamišo. O baisybės! Jis puolė prie savo vaikų ir norėjo pasisotinti jų kūnu (Pr. P. 1939, 2, 56). — Ką reiškia žmogaus prigimtis, neapvaldyta kultūros priemonėmis, jei ne paprastą gyvuliškumą? (Prof. St. Šalkauskis, Liet. Mok. 1924, 294).

497. Nubaustas išdidumas.

1935-V-20 žuvo, susidūręs su kitu lėktuvu netoli Maskvos aerodromo, didžiausias pasaulyje lėktuvas „Maksim Gorkij“. Per katastrofą žuvo 48 žmonės; jų tarpe „Maksim Gorkio" įgula iš 11 žmonių, 36 keleiviai ir pilotas, valdęs lėktuvą, su kuriuo „Maksim Gorkij“ susidūrė. „Maksim Gorkij“ turėjo, 8 motorus; jo sparnų ilgis buvo 61 metras; greitis 220-240 km per valandą; pakelti galėjo 7-8 to krovio. Juo galėjo skristi 70 keleivių ir 11 žmonių tarnybos. Kadangi šis monoplanas buvo skirtas daugiausia propagandos tikslams, turėdamas skraidyti per Rusijos miestus ir kolchozus, todėl jis turėjo mažą spaustuvę, kurioje

ore buvo spausdinamas laikraštukas; galingą radio stotį su labai stipriais garsiakalbiais ir kinematografijos laboratoriją. Be to, monoplane buvo įrengtos labai patogiai keleiviams miegamosios kabinos, bendra salė ir bufetas. Gegužės 17 d. 5 val. vakaro lakūnas Rybuškinas gavo uždavinį sykiu su kino operatoriumi lydėti „M. Gorkį“ ir ore padaryti šio skridimo kino nuotraukas. Kad būtų galima suprasti „M. Gorkio“ milžinišką didumą, sykiu su juo turėjo skristi nedidelis naikintuvas, lakūno Blagino valdomas. Prieš skrendant „M. Gorkio“ lakūnas Michiejevas kreipėsi į Blaginą, įspėdamas jį, kad jis neskristų perdaug arti prie „M. Gorkio" ir, svarbiausia, kad nebandytų daryti jokių aukštojo pilotažo figūrų. Į tai Blaginas atsakė: „Ar aš mažas vaikas; aš jau 15 metų skraidau“ (Rytas, 1935, 114). — „Klausykitės drausmės ir būkite išmintingi ir neatmeskite jos“ (Patari. 8,33).

49S. Pavėluotas šaukimasis Jėzaus.

Į Perų valstybę (Pietų Amerikoje) 1531 m. atvyko drąsus ispanų keliautojas Pizarras su maža saujele ginkluotų draugų, kurie turėjo šautuvus. Pavyko jam klastingai suimti Peru valdovas Atahualpa ir uždaryti kalėjime. Už paleidimą vadas siūlė tiek aukso, kiek nuklos grindis to kambario, kuriame jis buvo uždarytas. Kambarys buvo 22 pėdų ilgio ir 16 pėdų pločio. Kai ispanai stebėdamies pradėjo šypsotis, Peru galiūnas išdidžiai pasižadėjo nukloti ne tik grindis, bet pripildyti kambarį auksu iki kol ranka sieks. Jis atsistojo prie sienos, pasistiebė ir iškėlė ranką, kiek galėjo. Savo pažadėjimą išpildė tiksliausiai. Deja, nedorasis Pizarras neišlaisvino suimtojo karaliaus, bet įsakė jį pasmaugti. Į Pizarro rūmus kartą įsiveržė kerštingi sąmokslininkai Nors gynės narsiai, bet, gavęs mirštamą smūgį į kaklą, sukniubo žemėje. Sušukęs „Jėzau“, jis dar padažė pirštą savo kraujuje ir ėmė piešti žemėje kryžių. Jo draugai išsiblaškė. Jo rūmai buvo išplėšti ir turtai išvogti (Žv. 1934, 7). — Pinigai ir turtai gobšo nenuramina, bet dar labiau jį suerzina, sako šv. Ambraziejus.

499. Gražuolės auka.

Neturtingas ispanas Los Almos įstojo į Ispanijos svetimšalių legijoną Afrikoje. Los Almos buvo paskirtas į dalį, kuriai vadovavo generolas Mijan de Astrė. Kartą, kai Los Almos stovėjo sargyboje, prie legijono stovyklos prisiartino dvi moterys beduinės: viena sena, kita — jauna ir labai graži. Los Almos buvo sužavėtas jos grožiu; jis paliko sargybą ir nuėjo su ja į dykumą. Beduinė nuvedė jį į ispanų priešo, gen. Abd el-Krimo štabą. Čia jis, gražuolės prašomas, papasakojo apie ispanų kariuomenę. kareivių skaičių, apsiginklavimą, apie rengiamus puolimus ir t.t. Po šio išdavimo ispanų kariuomenė buvo sumušta

ir visai išvyta iš Afrikos. Ispanija tos nelaimės kaltininku palaikė diktatorių Prima de Rivera ir jį nuvertė. Po kiek laiko turėjo atsistatydinti ir Ispanijos karalius Alfonsas XIII Išdavikas Los Almos, bijodamas arabų, kad jie kartais nenužudytų jo, kaip europiečio, paliko gražiąją beduinų, kuri nemylėjo jo, ir kuo greičiausiai pabėgo iš stovyklos. Bėgdamas jis pasiėmė maišelį aukso, bet, deja, nepasinaudojo juo: arabai pakeliui jį užpuolė ir atėmė auksą. Los Almos atvyko į Kairą mirdamas badu... Sueze jis stojo į laivą pečkuriu ir išplaukė į NevvYorką. Čia jo gyvenimas buvo labai vargingas: jis plovė indus uosto smuklėje, nešiojo krovinius, šlavė gatves ir t.t. Vėliau jis nuvyko į Filadelfiją, o iš čia į Meksiką. Susirgęs jis pateko į miesto ligoninę, kurioje ir mirė (Dk. 1933, 44). — Mus nugalėjo mūsų dorovės palaidumas (Salviano epigrafas — posakis žuvusiai senovės Romos imperijai).

500. Piktumo ir pavydo kirminas.

Yra toks pamokantis pasakojimas. Kadaise gyveno labai pikta ir pavydi moteriškė. Per visą mielą amželį ta senė nepadarė nė vieno gero darbelio. Bet nelaimė. Nevidonė giltinė, kuri nežiūri nei amžiaus, nei turto, nei užimamos vietos, pakirto ir vargšei senutei gyvenimo siūlą. Apsidžiaugė jaunas velniukas laimikiu ir pasišokėdamas nusitempė sielą į ugnies ežerą. Nuliūdo angelas sargas: „Nejau aš nepriminsiu nė vieno gero darbelio, dėl kurio Dievas jos pasigailėtų“. A, štai! Vieną rudenį jį padavė vargšei moteriškei, kuri alkio kankinama prašė išmaldos, svogūną, svogūną iš savo nuosavo daržo! Ir angelas Dievo įsakymu skuba prie ugnies ežero ir, liepęs nusidėjėlei įsikibti, mėgina ją gelbėti. Sekasi. Pamato kiti nusidėjėliai ir puola prie moteriškės, kad ir juos ištrauktų. Bet ji apie kitus nenori nė galvoti. Purtosi ir visa gerkle šaukia: „Nelyskit jūs, nevidonai, juk tai mano vienos svogūnas, iš nuosavo daržo; jis man vienai priklauso, o ne jums“. Šu tais žodžiais trūksta svogūnas, ir ji vėl nugarma į ugnies prarajį (P. G. 1937, 46). — Valdyki savo prigimtį. Kur geiduliai, kerštas, piktumas ir pavydas šėlsta, ten gyvulys turi viršų žmoguje (Vydūnas).

501. Mirė Naujus Metus sutikdamas.

Per 1938 metų sutikimą viename Aleksoto (Kaune) restorane vienas vyrukas susiderėjo išgersiąs 10 pusbutelių degtinės, bet 9 išgėręs krito ir numirė (XX, 1938, 1). — Adomo nusidėjimas, rojuje padarytas, yra nuodėmė kiekvieno žmogaus, ateinančio į šį pasaulį; jos sutepimas, tarytum užnuodytos medžio sultys, eina iš bendros šaknies, sunkiasi per visas žmonių giminės šakas taip, kad kūdikis, turįs amžiaus vieną dieną, nėra laisvas nuo kaltės, užtrauktos rojuje (šv. Augustinas).

502. Dėl birbynės kruvinos peštynės.

Albanijoje Argire beganydami gyvulius pievose susigin̄čijo du piemenukai dėl birbynės. Nuskriaustasis nubėgo namo šaukdamas visa gerkle, ir tuojau pasirodė iš namų išeinanti visa šeimyna su spragilais, šakėmis ir kočėlais, kad atkeršytų. Antrasis piemenukas į pagalbą pasišaukė taip pat savąją šeimyną. Na, ir prasidėjo skaudžios peštynės iki kraujo praliejimo. Buvo užmuštas vienas vyras ir devyni kiti asmens smarkiai sužeisti (Šlt. 1935, 36). Albaniją italai užkariavo 1939 metais Didžiojoje Savaitėje. — Penkios minutės smarkaus pykčio gali tiek pakenkti, kad jų pasėkų neatitaisysi kartais ištisas savaites ir mėnesius (O. S. Marden, Ugdykime talentus, 1986, 176).

503. Tinginio darbas — šunims „velykos“.

Prieš Didįjį karą vienas rusų gabus moksleivis, baigęs gimnaziją, įstojo į medicinos fakultetą. Čia reikėjo daug mintinai iškalti formulių. Pavartęs vieną veikalą, pasakė: „Pražilti žmogus gali, bekalbėdamas tas sausas formules“. Ir, metęs tą fakultetą, ėmė studijuoti istoriją. Patekęs pirmą sykį į senų raštų bei dokumentų archyvą ir pamatęs dulkėtus tomus, jis nustebo: „Argi galima čia ilgai dirbti?“ Nepajėgė studijuoti ir istorijos. Daugiau ir nebandė nieko studijuoti. Įstojo tarnauti į banką. Per visą tarnybos laiką turėjo rašyti kvitus. Tokio įkyraus darbo negalėjo pakęsti. Dar keliose vietose pabandęs tarnauti, jis nusipirko mėsos krautuvę. Kartą prieš Velykas daugiau buvo paruošta mėsos. Per naktį pasiliko neuždarytas langas. Tai užtikę subėgo viso miesto šunes ir iškėlė sau „Velykas" (At. Sp. 1935, 7-8). — Tinginystė yra visų blogybių mokytoja (Šv. Anzelmas).

504. Šykštuolis prarijo 2 milijonu dolerių.

Persas Abdul Naziras jaunystėje buvo garsus perlinių austrių gaudytojas, vienas geriausių narūnų Persų įlankoje. Pasinėręs į vandenį jis išbūdavo 10-12 minučių ir beveik visada iškeldavo iš jūros dugno geriausias austres (tam tikros straigės, kurių kiauteliuose randami perlų karoliukai), turinčias brangius perlus. Perlų gaudytojo amatu jis vertėsi 30 metų ir susikrovė nemaža turto. Pagaliau jis metė narūno amatą, atvyko į Persijos sostinę Teheraną, nusipirko nedidelį namuką ir ramiai jame gyveno. Abdul Naziras gyveno labai kukliai, vaikščiodavo apskuręs, namuose nelaikė tarnų ir su nieku nedraugavo. Jo kaimynai kalbėdavo, kad jis turįs bankuose milijonus. Ir štai 1936 m. policija gavo pranešimą, kad Naziro namuose kažin kas negera, nes šeimininkas nebesirodąs gatvėje ir neišeinąs į kiemą. Išlaužus namo duris, policija įėjo į vidų ir rado Nazirą nebegyvą. Iš karto buvo manyta, kad Nazirą kas nors

nužudė norėdamas apgrobti. Bet gydytojai nustatė, kad turtingas keistuolis miręs... badu. Darant skrodimą, jo viduriuose buvo rasta per šimtą gražiausių perlų, kuriuos žinovai įvertino dviem milijonais dolerių. Matyti, keistuolis buvo tiek nusilpęs, kad pats negalėjo išeiti maisto nusipirkti ir nebegalėjo nieko prisišaukti. Nenorėdamas, kad jo turtas paliktų kitiems, jis visus savo turimus perlus prarijo (M L. 1936, 47) — „Suloja šuo, ir gobšas mano, kad jau vagys. Sučiuža pelė, ir jo širdyje kyla įtarimas tarnų. Jis net savo suaugusius vaikus laiko pavojingais žmonėmis“ (Šv. Bazilius).

505. Išlydytas auksas gerklėje.

Senosios Romos narsus karys Morkus Krasus (Marcus Crassus). norėdamas įgyti daugiau gėrybių, užpuolė Partus, nes tikėjosi ten rasti daug aukso. Deja, pralaimėjo mūšį ir negarbingai žuvo. Partiečiai jį suėmė ir į gerklę pripylė išlydinto aukso, sakydami: „Sotinkis dabar auksu, kurio tu taip senai trokšti" (Fat. I, 457). — Šv. Grigalius Nissietis godumą vadina „žiauriu tyranu“, kuris savo vergams neduoda jokios ramybės. — Bet ir geriausiems ir labiausiai Dievą mylintiems, apsvaigintiems gyvenimo gėriu yra daug pavojų užmiršti savo pasiuntinybę... (Misijų Metraštis, 1937. 32). — „Ne kiekvienas, kurs man sako: Viešpatie, Viešpatie! įeis į dangaus karalystę, bet kas daro valią mano Tėvo, esančio danguje, tas įeis į dangaus karalystę“ (Mat. 7,21).

506. Kilnios širdys — žydinčios gėlės.

Buvo didelis, gražus, tarp pilkų mūrų sodas. Rytą vakarą skambėjo paukščių balsai. Iš dulkėtų gatvių susirinkę vaikai dainavo ir žaidė. Linksmas jų krykštavimas pasiekdavo ir sodo savininką. Bet jis nematė žydinčio sodo, nejautė gaivinančio grožio, jo širdis nesutapo su besidžiaugiančia gamta. Jis pavydėjo kitiems savo sodo... Ir iškilo aukšta mūro siena: sodas aptvertas. Dainos nutilo... Bet stebuklas. Medžiai nebežaliuoja, gėlės nebepražįsta. Paukščiai sodą aplenkia. Sodas negyvas. Miręs. Praeina pavasarių eilės, o sodas vis neatgyja... Savininkas susimąsto... Išverčia sodo sieną. Ir kartu su linksmu vaikų klegesiu sužaliuoja medžiai, sučiulba paukščiai. Sodas vėl gyvas. O nuo savininko širdies nuslenka liūdesio ir pavydo akmuo... Tai anglų pasaka. Graži gyvenimo pasaka. Ji parodo, kad kitiems būdami geri, ir patys būsime geri. Kitiems nešdami laimę, ir patys būsime laimingi (At. Sp. 1936. 1). — Pavyduolio piktybė piktesnė yra už šėtono piktybę, nes šėtonai vienas kitam nepavydi, o žmogaus pavydas ant sau lygių brolių mėto nuodingus purvus (Šv. Chrizostomas). — Tinginystė — jauno žmogaus kapai (M. Sigurni).

XXXII. DANGAUS PAGALBA

..Manyje visa kelio ir tietos malone; manyje visa gyvenimo it dorybes viltis'.
Ekli. 24,25.

507. Abaritas — malonė.

Kiekvienas žmogus turi savo svorį: vienas didesnį, kitas mažesnį. Mokslininkas Niutonas (Newton) surado, kad svorio priežastis yra žemės pritraukiamoji jėga. jei galima būtų šitą jėgą panaikinti, tai kūnai nebeturėtų jokio svorio. Kai kurie tyrinėtojai sako, kad pritraukiamoji žemės jėga nuolat spinduliuojanti. Prieš tuos spindulius reikia paleisti jiems priešingus, juos paraližuojančius, ir tada pritraukimo jėga nebeveiksianti. Tuos spindulius jie pavadino abaritu, iš graikiško žodžio abaryt — besvoris. Kai šituo abaritu būsią padengti padai, žmogus lengvai galėsiąs visur lakioti be jokio pasipriešinimo ir sunkumo jautimo. — Daug svarbesnis išradimas yra Dievo malonė. Kas ją turi, to nuodėmės netraukia prie žemės (Fat. I. 470). — Nėra nieko gražesnio ir geresnio, kaip kada doras žmogus malda vienijasi su dangum. Užtat kiekvienas išmintingas žmogus pradžioje kiekvieno darbo privalo Dievo pagalbos šauktis (Platonas).

508. Brangiausis turtas.

1929 m. iš Briuselio į Kopenhagą buvo siunčiami trys radijumo gramai, pusantro milijono litų vertės. Radijumas buvo pakuojamas į labai gerai padarytą dėžutę, prižiūrint daugybei profesorių, laikraštininkų ir apsaugos atstovų. Vežant radijumo dėžę saugojo 12 ginkluotų karių. Taip pat ir radijumą išpakuojant dalyvavo daugybė mokytų žmonių ir policijos. Išimtas radijumas tuojau buvo paslėptas Danijos valstybės banko brangenybių spintoje. Ir čia jis buvo pardavinėjamas mažiausiomis dalelytėmis už didžiausius pinigus. — Ar taip branginamas didžiausias turtas — Dievo malonė? (Fat. I, 283). — Dalykas darosi aiškesnis, kada ant jo metama daugiau šviesos; akis daugiau mato, kada ji tinkamu būdu sustiprinama. Kiekvienas darbas įgyja didesnės vertybės ir svarbos, darbininkas turi daugiau tikro pasisekimo, kada prisideda visų darbų Aukščiausiojo Vedėjo, Viešpaties palaiminimas (Vysk. Skvireckas, Vaižganto rašt., III, 1922, 68).

509. Ir akliesiems reikalinga saulė.

Kai Massachusett'o valstybėje (Amerikoje) statė pirmuosius aklųjų namus, taupumo sumetimais aklųjų sales padarė be langų. Kam akliesiems šviesa, nes jie nieko apie ją nesupranta! Deja, netrukus aklieji pradėjo sirgti: pasidarė apsiblausę, nuolat nuliūdę, ir niekas nežinojo tokio reiškinio priežasties. Dviem jų mirus, buvo įsakyta padaryti salėse langus. Aklųjų gyvenamąsias vietas nušvietus saulės spinduliams, aklieji staiga pasikeitė: jų veidai pragiedrėjo, dingo jų apsiblausimas, grįžo pirmykštis linksmumas. Tai saulės stebuklingo veikimo vaisius

— Taip išganingas ir Dievo malonės veikimas (Fat. I, 469 70).
— „Be manęs jūs nieko negalite padaryti" (Jon. 15,5).

510. Švyturys be tikrojo pagrindo.

Šiaurėje yra pavojinga iš jūros kyšanti uola. 1696 m. ant jos buvo pamūrytas švyturys. Ant švyturio išdidusis meistras padarė šitokį užrašą: „Dūkite, vėjai! Siauski, jūra! Pulkite, elementai, ir išmėginkite mano darbą!" Bet švyturys ir užrašas neilgai stovėjo. Po ketverių metų audros sugriovė galingąjį švyturį. Žymus inžinierius pastatė naują švyturį. Bet jį sunaikino kilęs gaisras. Pagaliau trečias statytojas, pastatęs naują švyturį, ant jo pagrindinio akmens iškalė šiuos Šv. Rašto žodžius: „Jei Viešpats nestatys namų, veltui darbuojasi tie, kurie juos stato" (Ps. 126,1). Šitas švyturys ir šiandieną tebestovi ir tūkstančiams žmonių audringose naktyse yra parodęs tikrąjį kelią (Fat. I, 469). — Pradėdamas didelę tobulybės statybą, pirmiausia pagalvok apie nuolankumo pagrindą (Šv. Augustinas).

511. Kad sveikame kūne būtų ir sveika siela.

Kai Prancūzijos karalius Liudvikas XI susirgo, jis savo kūno gydytojui kas mėnuo mokėjo po 10.000 dukatų (auksinių pinigų), kad jis visomis gydymo mokslo (medicinos) priemonėmis rūpintųsi jo gyvybės apsaugojimu. Liudviko XI nuodėmklausis, tai matydamas, pasakė: „Dievas nori, kad su tokiu pat atsidėjimu, su kokiu monarchas (karalius) rūpinasi kūno sveikata, būtų žiūrima ir savo sielos sveikatos" (Fat. II, 308). — Visos materialinės aplinkybės tėra laikinos; dingus laikui, dingsta ir jos. Tad tėra viena tikroji realybė — mūsų siela. Laikas neturi ant jos galios, nes jis tėra tariamoji tikrenybė o ji — tikra (M. Pečkauskaitė).

512. Priimta ir atmesta malonė.

Pasakojama, kad kalėjime sėdėję du nusikaltėliai. Jų geras turtingas draugas pasigailėjęs kalinčiųjų ir vieną dieną įmetęs pro langą jiems maišelį aukso, kad jie galėtų išsipirkti iš nelaisvės. Auksas pataikęs tiesiai jiems ant galvų. Vienas ka-

linčiųjų susikeikęs ir atgalia ranka numetęs į šalį jį užgavusį maišelį aukso. Kitas gi kantriai nukentėjęs skausmą ir su džiaugsmu pakėlęs maišelį, nes auksu jis ne tik atgavęs laisvę, bet ir gerai paskum įsikūręs (Fat. I, 94). — Nieko nepadės žmogui jo narsumas, jeigu su juo nėra dievų malonės (Euripidas).

513. Aleksandro Didžiojo deganti žvakė.

Aleksandras Didysis liepė uždegti prie savo rūmų milžinišką žvakę ir pranešė savo valdiniams, kad, kol ta žvakė degs, visi karaliui nusikaltę gali pas jį ateiti, ir bus jiems dovanota; kas gi iš nusikaltusiųjų neateis, žvakei užgesus, mirti turės. Daugybė valdinių skubiai ėjo pas karalių, kuris visus atleido nuo bausmės. Bet atsirado ir tokių, kurie nepaklausė karaliaus ir nėjo jo atsiprašytų. Kai didžiosios malonės žvakė užgeso, Aleksandras liepė neklaužadas suimti ir nubausti (Fat. I, 480). — „Jei per vieną nuodėmę daugelis mirė, tai daug labiau Dievo malonė ir dovana gausiai pasipylė ant daugelio per vieno žmogaus, Jėzaus Kristaus, malonę.“ (Rom. 5,15).

514. Pabėgo nuo laimės.

Tuo metu, kai į Tours'o miestą buvo vežamos šv. Martyno relikvijos, Tourso apylinkėje gyveno du šlubi elgetos, gerai išsilaikydami iš geraširdžių žmonių aukų. Užgirdę, kad šv. Martyno užtarimu išgyja net dideli ligonys, elgetos apleido Tourso apylinkę. Mat, tie elgetos bijojo, kad šv. Martyno užtarimu neišgytų nuo šlubumo ir taip nenustotų pelningo elgetavimo amato. — Tie elgetos — tai vaizdas žmonių, kurie taip yra pamėgę nuodėmingą gyvenimą ir bėga nuo kiekvieno malonės dvelkterėjimo (Fat. I, 479). — Žmonės dar iki šiol tebegyvena paskendę vienoje tamsioje klaidoje. Jie nemato tos tiesos, kad nuodėmes panaikinus išnyktų didelė daugybė vargų, skausmų ir k. Pirmiausia rūpinkimės tą tiesą suprasti mes patys; paskum pabandykime ją paaiškinti ir kitiems, ypač jaunesniesiems (Vysk. Būčys, Šlt. 1935, 41).

515. „Vėliau“ pasidarė „per vėlu“.

Vienoje parapijoje gyveno katalikė, išėjusi už nekataliko vyro. Jau dvidešimt metų ji gyveno be šventų sakramentų. Sužinojęs apie tai naujai atkeltas klebonas, nuėjo pas tą moteriškę ir kalbino ją sutvarkyti dvasios reikalus. Moteriškė prižadėjo artimiausį sekmadienį nueiti bažnyčion. Tačiau nenuėjo. Klebonas aplankė tą moteriškę antrą ir trečią kartą, bet ji vis sakydavo vėliau sutvarkysianti sielos reikalus. Deja, tas jos „vėliau“ pasidarė „per vėlu", nes ji mirė toje parapijoje suorganizuotų misijų išvakarėse (Fat. I, 478). — „Šiandien, jei užgirstumėte jo balsą, nekietinkite savo širdžių" (Pr. 94,8).

516. Keturiolika tuščių metų.

Nedoram Konstantinopolio karaliui Anastazijui kartą per miegą pasirodė kažin kokia dvasia ir tarė: „Žiūrėk, dėl tavo nedoro gyvenimo aš išbraukiu keturiolika nedorai pragyventų metų!“ Iš pradžių karalius labai nusigando; bet tuojau nusiramino, galvodamas, kad sapnams nėra ko tikėti. Ir nesiliovė nedorai gyvenęs. Po kurio laiko užėjo smarki audra su perkūnija. Karaliui vėl pasirodė šmėkla. Drebėdamas iš baimės, jis lakstė iš vieno kambario į kitą ir ieškojo kur nuošalaus kampelio pasislėpti. Veltui! Nepaprastai sužaibavo, ir smarkus griaustinis nutrenkė kampelyje susirietusį nedorąjį karalių (Fat. I, 479). — „Ar tu nežinai, kad Dievo gerumas veda tave į atgailą? Savo sukietėjimu ir atgailos nedarančia širdimi tu daugini sau rūstybę rūstybės ir teisingo Dievo teismo apsireiškimo dienai“ (Rom. 2,4 5).

517. „Utlibergas šviesus!“

Prie Züricho miesto, Šveicarijoje, yra Utlibergo kalnas. Kai žiemą rūkai kyla iš ežero ir per ištisą dieną gatvėse stovi, ant kalno visada šviečia saulė. Rūkai apsiaučia ir jį, kaip bangos salą, bet jo galva visada lieka puikiai iškilusi viršum pilkų debesų. Tuomet mieste iškabina didelius skelbimus: „Utlibergas šviesus!“, ir visi važiuoja geležinkeliu į kalną atsigaivinti saule ir mėlynu dangumi (Fr. W. Foersteris, Mokėk gyventi, 1934, 47). — Kaip balsimas sopulį kūno ramina, ir ugnį gesina, ir gydo žaizdas, taip alpstančią širdį malda atgaivina ir gydo kančias paslapčiausias visas (Maironis).

51S. „Mes daugiau meldžiamės ir esame laimingi“.

Hudson Bai (Amerikoje) apaštališkas vikaras T. Ducharme nusivežė krikščioniu tapusį eskimosą į Churchill miestą, vienintelę civilizuotą vietą jo vikariate. Eskimosą viskas nepaprastai stebino. Pagaliau, susipažinęs su civilizuotų žmonių gyvenimu, tas paprastas gamtos kūdikis prabilo: „Baltieji labai sumanūs žmonės. Jie pastato tokius aukštus namus, į kuriuos įkopti reikia gerai išprakaituoti. Jie padaro ir ne taip aukštus namus, bet ilgus, kurie bėga ant geležinių bėgių. Jie turi tokius šaukštus, su kuriais iškasa žemes ir net jūras. Jie sugalvojo tokią ugnį, kurios nesimato ir kuri visur pasiskieidžia vielomis, o patekusi į stikliukus, šviesiai dega. Bet niekur nesimato, kad baltieji melstųsi. Mes Iglulike nesame tokie sumanūs, kaip baltieji, bet mes daugiau meldžiamės ir esame laimingi“ (Sch. Zukunft, 1935, 2). — Juo daugiau nugalėtumėm savyje blogumų, juo ramiau gyventumėm ir tuo pačiu daug padarytumėm. Nuolatiniai tušti norai mus išblaško ir nedarbingais daro... (Byras, Misijų Metraštis, 1987, 84).

519. „Cezarai, tu bijai žmonių!“

Vieną dieną Paryžiaus vienoje bažnyčioje klūpėjo jaunas karininkas. Jis ilgą laiką laisvai elgdamasis pajuto, kaip nenaudingai gyvena, ir nutarė pasitaisyti. Bažnyčioje jis rengėsi viso gyvenimo išpažinčiai. Tuo metu į bažnyčią įsiskubino kunigas paimti Švenčiausiąjį ir nešti mirštančiam ligoniui. Bažnyčioje patarnautojų nebuvo ir nebebuvo laiko juos pašaukti. Nieko negalvodamas, kunigas priėjo prie karininko ir paprašė palydėti jį pas ligonį. Prašymas karininkui buvo toks netikėtas, kad jis nesipriešindamas paėmė kunigo paduotus daiktus ir išėjo pirm kunigo į gatvę. Karininko draugai tai matydami stebėjosi ir pečiais traukė. Jauname karininke kilo smarki kova su savimi. Ar paduoti daikius pirmam po ranka papuolusiam vaikui ir prasišalinti nuo Švenčiausiojo, ar mesti žmonių baimę ir drąsiai eiti su kunigu pas mirštantį ligonį? „Cezarai, tu bijai žmonių! Gėdikis! Kiek čia senai tu prisiekei būti geru kataliku, tvirtu Kristaus kariu, o, štai, dabar iš karo jau nori pabėgti iš mūšio lauko?“ Pastarosios mintys nugalėjo tuščią žmonių baimę, ir „atgailos Cezaras“ nusigalėjo. Tas pirmasis nusigalėjimas buvo tvirtas žingsnis į galutinąjį laimėjimą — jaunasis karininkas tapo uoliu Katalikų Bažnyčios kariu (Fat. 1, 498-9). — Atgaila teneesie mažesnė už prasikaltimą (Šv. Ciprijonas).

520. Griuvėsiuose palaidotas.

368 m. spalių mėn. 11 d. anksti rytą, Niceos gyventojams ramiai miegant, pasigirdo smarkus požeminis dundėjimas. Nespėjus išsigandusiems žmonėms atsipeikėti, nuo smarkaus žemės sudrebėjimo, visas miestas virto griuvėsiais, po kuriais palaidota šimtai žmonių ir gyvulių ir didžiausi to miesto turtai. Tarp nedaugelio išgelbėtųjų buvo ir šv. Grigaliaus Nazianziečio brolis Cezaris, karaliaus draugas, visada buvęs linksmas ir laimingas jaunikaitis. Cezaris buvo tikintis krikščionis, bet anų laikų papročiu krikštą vis atidėliojo. Pamatęs tokią Niceos nelaimę ir savo stebuklingą išlikimą nuo mirties, drebėdamas dėl savo sielos išganymo. Cezaris tuojau apsikrikštijo, savo turtus išdalino neturtingiesiems, o pats prasišalino į nuošaliausią vietą ir pasišventė vien tik Dievo garbei (Fat. I, 485). — Kovoti su ne laime — tai mokėti ištraukti iš jos aukštesnės naudos, užuot pasidavus ir su riksmu bėgus šalin (Fr. W. Foersteris, Mokėk gyventi, 1934, 437).

521. Naujas Saulius.

Prieš kelius metus pietų Vokietijoje atsivertė aršus komunistas Liudvikas Veber'is, 26 rnetų amžiaus vyras. Dar mažas berniukas būdamas jis prisirašė prie komunistų ir ilgą laiką buvo nepaprastai uolus tos partijos narys ir aršus bedievis. Po

kiek laiko Vėberis staiga neteko regėjimo. Joks gydytojas nebegalėjo jo pagydyti. Apakęs, kaip tas Saulius prie Damasko, Vėberis praregėjo dvasia ir grįžo į tėvų tikėjimą. Netrukus Dievas suteikė jam naują malonę — Vėberis viena akimi praregėjo. Komunistas bedievis virto nepaprastu atgailotoju: jis pasižadėjo nunešti ant savo pečių į Altoetting'ą, 700 km atstume, Dievo Motinai 3,80 metro ilgio ir 1,90 metro skersmenyje kryžių. Kai kas mėgino tą kryžių panešti, bet neįstengė. Vėberis tą kryžių kantriai ir patvariai nešė, neatsižvelgdamas į blogą orą ir speigus (Lapot, I, 193). — „Laikas pasidarė pilnas, ir Dievo karalystė prisiartino; darykite atgailą ir tikėkite Evangelijai" (Mork. 1,15).

522. Darbininkas po kunigo kojomis.

Prancūzijoje, Lijono mieste, kunigas ėjo pas ligonį, nešdamas jam Vijatiką. Vienas darbininkas, jau senai metęs religines praktikas, pamatęs, kad netoli atskuba kunigas, pasuko į šoninę gatvę, nenorėdamas su Švenčiausiuoju susitikti. Bet ir kunigas pasuko į tą gatvę. Darbininkas pasijuto nei šiaip nei taip; pagreitinęs žingsnį, pasuko į pirmą skersgatvį. Atsisukęs žiūri — ir kunigas beeinąs tuo pačiu skersgatviu. Tuomet šoko į pirmąsias pasitaikiusias duris, kad prieangyje palauktų, kol kunigas praeis. Darbininkas ne tiek nustebo, kiek nusigando, kad ir kunigas įėjo pro tas pačias duris. Visai sumišęs, puolė pro pirmas duris į svetimą butą; žiūri — ligonis lovoje sunkiai alsuoja. Puola atgal — kunigas beįeinąs su Švč. Sakramentu. Darbininkui nieko kita nebeliko, kaip pulti ant kelių ir pagarbinti Jėzų Švč. Sakramente, nuo kurio taip negarbingai norėjo pabėgti. Jis ne tik pagarbino, bet dar, giliai susigraudinęs, tą pat dieną atliko išpažintį, dėkodamas Dievui, kad tokiu nuostabiu būdu pažadino jį iš ilgamečio apsileidimo (Ž. Pr. 1936,47). — Dvasios — sielos jėgos pasaulyje užteka iš lengvo, bet nesulaikomai, kaip saulė (Vydūnas, Tautos Gyvata, 1920, 27).

523. SOS — Gelbėkite mūsų sielas!

Keletą metų prieš Didįjį karą vidury okeano „Karpatijos" laive, kuriuo plaukė per 500 keleivių, kilo gaisras. Kapitonas, nežinodamas ką daryti, įsakė duoti radio telegrafu pavojaus ženklą: SOS (iš anglų kalbos t.y. Save = gelbėkit, Oour = mūsų, Souls = gyvybes-sielas). Atplaukia vienuolika didžiulių laivų į pagalbą su mirtimi kovojančiam broliui. Tie jūros milžinai iš tolo ratu apsupo „Karpatiją", bet bejėgiai buvo prieš įšėlusias didžiules bangas. Viskas rodėsi baigta, ir artimos mirties siaubas apėmė visus. Tik štai vieno laivo kapitonui blyksterėjo mintis radio telegrafo pagalba prisišaukti kitų laivų. Nieko nelaukdamas, liepia telegrafistui mušti šį įsakymą: „Jei

yra koks laivas su aliejaus bačkomis, teatplaukia kuogreičiausiai“. Neilgai trukus dideliu greitumu atsirado mažas, juodas, aprūkęs laivas. Jo kapitonas garsiakalbio pagalba galėdamas susikalbėti su tuo nepaprasto sumanymo kapitonu, iš šio pastarojo gavo skubų įsakymą: „Prisiartinkit kiek galėdami prie liepsnojančio laivo ir išpilkit jūron visą aliejų“. Įsakymas kaip mat buvo išpildytas. Aliejus, pasiskleisdamas ant vandens paviršiaus, numalšino įnirtusias bangas, taip kad buvo galima nuleisti jūron valtis, ir tokiu būdu visi 500 keleivių buvo išgelbėti. Vos spėjo, nes už poros minučių tarp katilų sprogimo ir didžiausio bildėjimo „Karpatija“ dingo jūros gelmėse. Tokiu pat būdu 1934 m. gruodžio mėn. buvo galima išgelbėti anglų „Ulsworth'o“ ir norvegų „Siksto* laivų įgulas su žmonėmis. Tą nepaprastą aliejaus savybę šitaip aiškina Sir William Bragg savo knygoje vardu „Daiktų architektūra“: Vandens paviršius yra šiurkštus ir vėjas kliūva už jo. Tokiu būdu vanduo judinamas ir stumiamas atsimušančių jį ir už jo kimbančių oro dalelių (molekulių). Ant vandens išpiltas aliejaus sluoksnis sumažina oro dalelių veikimą į vandens paviršių. Oro jėga, sunkiai pastumdama ir pajudindama aliejaus sluoksnelį, sumenkėja ir vandens bangos sumąžta, nes tada vėjas nejstengia vilkti su savimi vandenį ir sukelti milžiniškas bangas. Iš šio reiškinio galima išvesti labai svarbus pamokymas. — Žmogus — tai gražus, stiprus, turtų pilnas, per gyvenimo jūrą plaukiantis laivas. Bekeliaudamas tam tikru laikotarpiu, štai, jis pajunta savy kylantį geidulių gaisrą. Tas gaisras greit plečiasi ir didėja, Tos pačios aistrų liepsnos ir vėtros, kurios kankina Dantės aprašytus pragaro ištvirkėlius, ištinka ir jį. Ir štai tuo metu Bažnyčia atsiskubina jam padėti savo dieviškomis priemonėmis, sakramentais (Šlt. 1935, 21). — Kam sunkenybės atima norą, tas mažai tenuveiks. Kas turi noro kovoti, tas niekad nepagailės (Jonas Huterisl.

524. Juokas virto rimtu dalyku.

Ateistas (bedievis) jaunuolis sugalvojo, draugų skatinamas, pasijuokti iš kunigo. Šusitarė eisiąs išpažinties, pasakysiąs visokių nuodėmių, bet galų gale prisipažinsiąs, kad tai daręs tik juokais, nes netikįs nei į dangų nei į pragarą. Taip ir padarė. Kunigas jo nepavarė ir neišbarė, bet satisfakcijon (atsilyginimui) už tokį netinkamą žygį paėmė garbės žodį, kad jaunuolis per 10 dienų rytais ir vakarais kartos po 3 kartus: „Yra dangus, yra pragaras, bet aš tuo netikiu“. Jaunuoliui nebuvo, žinoma, sunku kunigo prašymas išpildyti. Bet penktą dieną beateinąs vėl pas tą patį kunigą. Šiuo kartu jau visiškai rimtai pasiruošęs išpažinti nuodėmes (Sursurm Corda, 1936,4). — Mintis yra veiksmų pradžia ir pagrindas (Šv. Tėvas Leonas XIII),

525. Nuo pamokslo prie klausyklos.

Du Lietuvos laisvamaniai, inteligentai, laisvą pavakarį nuėjo į šventorių pasiklausyti, kad paskum jį savo ratelyje pakritikuotų, misijonieriaus pamokslo. Po pamokslo pastojo grįžtančiam į kleboniją misijonieriui kelią ir pasisakė norį su juo padiskutuoti religinėmis temomis. Jų tikslas sukritikuoti misijonierių. Ilgai ilgai išbuvo abudu pas tą kunigą; kai išėjo, jau visi svečiai kunigai buvo sumigę. Ką jie kalbėjosi, niekas negirdėjo. Tik kitą rytą abudu stovėjo eilėse prie klausyklos (Sursum Corda, 1936, 4). — Mažas mokslas duoda žmonėms išdidumą, didelis — nuolankumą. Taip ir tuščios varpos išdidžiai stiepia į dangų savo nykias galvas, o grūdų pilnos varpos lenkia savo galvas prie žemės, savo motinos (D. S. Merežkovskis).

526. „Eik krikštytis!“

Per Didįjį karą prancūzų fronte buvo žymus kareivių apaštalas, jėzuitas Tėvas Liudas Lenoir. Matydamas, kaip greitai purvinuose apkasuose kareiviai suterčia savo sielas, T. Lenoir nuolat skatino juos kuo dažniausiai eiti prie Dievo Stalo. 1916 m. į Lenoir pulką atvyko vienas 18 metų kareivis nekatalikas, ne tik nekrikštytas, bet ir apie Katalikų Bažnyčią nieko negirdėjęs. Kartą tasai jaunas kareivis turėjo progos dalyvauti katalikų kareivių pamaldose. Tėvas Lenoir'as čia vėl kalbėjo su nepaprasta meile apie šv. Komunijos galybę. Tai girdėdamas paryžietis labai nudžiugo, kad tas kunigas galįs duoti ir jam tokių nuostabių „vaistų“, kurie padeda nugalėti visas širdies blogybes: pyktį, palinkimą girtauti, lengvabūdiškumą ir t.t. Todėl pamatęs, kaip per šv. Mišias daugelis kitų kareivių artinosi prie Švenčiausiojo, ir jis priėmė šv. Komuniją. Tik staiga jis pajuto, tarytum kas jo širdyje kalbėtų: „Eik krikštytis! Eik krikštytis!“ Ir tas vidaus balsas buvo toks galingas, kad jam tol nedavė ramybės, kol jis atėjo pas tą uolųjį fronto apaštalą ir jam visa pasipasakojo. Kapelionas pasistengė jam kuo greičiausiai paaiškinti Kat. Bažnyčios mokslą ir per kelias valandas prieš baisųjį mūšį jį pakrikštijo. Netrukus naujasis krikščionis krito nuo priešų kulkos (Žv. 1936, 2). — Aukščiausioji idėja judina gyvenimą tuo ilgesiu, kurį tobulybė kelia netobulybėje (Platonas). — Šventasis Don Bosco nepaprastai vertino auklėjimo darbe atgailos sakramentą. Iš dešimties Šv. Rašto posakių, įrašytų oratorijos portikų mūruose, aštuoni kalba apie nuodėmių išpažinimą ir atleidimą Jo kasdieniniuose darbuose vyriausioji mintis buvo valyti sielas. Tam jis pašvęsdavo viską, viską (Sal. Žin. 1935, 6). — Nekaltybė pasaulyje yra vandens lašas; gailestis yra ištisas vandenynas, kuris supa ir saugo tą lašą (Lacordaire, Ji labai mylėjo, 1987, 132).

XXXIII. SIELAI NERIMSTANT

..Darykite atgailą ir grįžkitės, kad jūsų nuodėmės būtų išdildytos".

Apd. 5.19.

527. Atgailos sakramento paveikslas.

Nuodėmės yra didžiausi piktadariai, nes jos atima pašventčiamąją malonę, be kurios žmogus tampa nebevertas dangaus karalystės. Nusidėjus reikia tuojau nusivalyti atgailos sakramentu. — Vieną Afrikos tyrinėtoją su visa jo gurguole užpuolė laukiniai ir viską iš jo atėmė. Vieni jo palydovų buvo nužudyti, kiti išbėgiojo. Negailestingai buvo sumuštas ir pats mokslininkas tyrinėtojas. Atsipeikėjęs pamatė gulįs vienas pats, be jokios vilties išsigelbėti iš laukinių rankų. Ūmai jo akys nukrypo prie labai gražios gėlelės, išsikalusios iš kietos apsamanojusios uolos. Ta gėlelė taip sustiprino nusiminusį vyrą, kad jis atgavo prarastą budrumą ir energingumą ir drąsiai leidosi į tolesnę kelionę (Fat. 11,44). — „Kas nusideda savo sielai, gailėsis, ir kas gėrisi piktumu, tas nustos pagarbos“ (Ekli. 19,6).

528. Tikra atgaila.

1825 m. Švč. Trejybės šventėje Dubline (Airijoje) ant Išganytojo bažnyčios laiptų apie 10 val. ryto sukniubo suvargęs darbininkas Mat Talbot ir, neatgavęs sąmonės, čia pat mirė. Prieš 40 metų Mat Talbot buvo žinomas kaip didžiausis girtuoklis. Vieną šeštadienį grįžęs namo jis tarė: „Gana! Nuo Šios dienas pradėsiu naują gyvenimą“. Apsigyvenęs nuošalioje mažoje lūšnelėje, Mat Talbot pasišventė darbui, marinimuisi, maldai. Pragyvenimui jis skyrė tik mažą uždarbio dalį; visa kita jis atiduodavo misijoms ir neturtingiesiems. Vakarais prie silpnos šviesos jis ilgai melsdavosi ir skaitydavo dvasiško turinio knygas. Anksti rytą jis eidavo šv. Mišių išklausyti, o paskum į darbą. Du liudininkai, kurie Mat Talbot pažino per 30 metų, patvirtino, kad jis tik du šiokiadieniu pasivėlino į šv. Mišias. Kiti darbininkai pradžioje iš Mat Talbot susikaupimo juokdavosi, bet paskum, pamatę jo nepaprastą charakterį (būdą), ėmė jį gerbti (Lapot, III, 12-13). — Atgailos ašara tai antras krikštas: kadangi krikšto pakartoti negalima, tai ašaromis turime savo nedorybes nuplauti (Šv. Bernardas).

529. Tikro gailesčio vaisiai.

Toronto (Kanadoje) gyventojas Millar'is buvo labai turtingas, bet ir nemažiau šykštus. Jis turėjo daugybę namų ir su savo nuomininkais elgėsi labai žiauriai: kas nemokėdavo nuomos, tą išmesdavo į gatvę. Ėmė grasinti taip pasielgsiąs ir su viena moterimi — keliolikos vaikų motina. Kartą toji moteris užėjo pas Millarį ir pradėjo jam aštriais žodžiais prikaišinėti jo šykštumą, didelius turtus, kurie niekam neatnešą džiaugsmo, nes jis neturįs vaikų. Tas Millarį taip sujaudino, kad tuojau pašaukė notarą ir liepė surašyti jo paskutinę valią: 100.000 svarų (apie 3 mil. litų) paliekąs tai Toronto motinai, kuri per 10 metų pagimdysianti daugiausia vaikų. Po dviejų savaičių jis mirė. 1936-XI-I suėjo laimėjimui skirtasis dešimtmetis (Darbo Lietuva, 1985, 27). — Prityrimas rodo, kad didžiausia nedorėlių dalis — tai žmonės, kurie Dievo nepripažįsta. Kas gi karalius nebijąs Dievo? Engėjas ir budelis savo valdinių! Kas valdininkai bedieviai? Plėšikai ir vagys! Kas teisėjai netikėliai? Žmonės, darą didžiausias neteisybes! Kas gydytojas netikįs? Žmogžudys, kurio negalima išsisaugoti! Kas turtuolis be tikėjimo? Siurbėlė, čiulpianti kitų prakaitą ir kraują! Kas darbininkai netikį? Apgavikai, kurie, imdami algą, darbo kaip reikiant nedirba! Kas mokytojas bedievis? Šviesa, kuri nešviečia! Kas jaunimas be Dievo? Sugedęs vaisius... (Vysk. Paltarokas, Vadovas, I, 1933, 18-19).

530. „Aš nemačiau jokio žmogaus!"

Vieno karaliaus sūnus pasidarė sąmokslininkas prieš savo tėvą. Sąmokslas buvo susektas, ir karaliaus sūnus buvo pasmerktas mirti. Bet šalies gyventojams stojus už karalaitį, karalius pasigailėjo savo sūnaus sąmokslininko, tik su sąlyga, kad karalaitis, atgailodamas už savo didelį nusikaltimą, užsirištų ant kaklo virvę ir taip pereitų sostinės gatvėmis. „Bet ką gi žmonės tai matydami pasakys!" kalbėjo karalaitis. Karalius liepė atnešti auksinį indą, pripilti jį sklidiną vyno ir pakabinti sūnui ant krūtinės. Karalaitis turėjo tą indą taip nešti gatvėmis, kad nė lašas vyno nenusilietų žemėn. Karaliaus įsakymo vykdymą turėjo prižiūrėti du kariai, nuogais kardais sekdami paskui karalaitį. Karalius jiems įsakė tuojau nukirsti karalaičiui galvą, lig tik jis išlies iš auksinio indo nors lašą vyno. Karalaitis su didžiausiu atsargumu apėjo miestą ir laimingai grįžo į karaliaus rūmus. „Na, vaike, ką gi sakė žmonės?" paklausė karalius sūnų. „Aš nežinau, tėve! Aš nemačiau jokio žmogaus. Rankose aš laikiau tik savo gyvybę, o ant nugaros jaučiau tik mirtį" (Fat. I, 499). — Kas niekada nėra valgęs duonos su ašaromis, kas niekada nėra sėdėjęs verkdamas ant lovos per rūpestingas naktis, tas nepažįsta jūsų, jūs, dangaus galybės! (Goethe).

531. Trys minutės prieš mirtį.

1887 metais Paryžiuje buvo pasmerktas mirti žmogžudys Pranzini. Jis buvo nužudęs tris žmones, tarpe jų vieną jauną mergaitę, ir nedarė jokios atgailos. Veltui prikalbinėjo jį kalėjimo kapelionas daryti atgailą už didžiąsias piktadarystes. Suakmenėjęs žmogžudys gerajam kunigui atsakydavo pašaipa ir šiurkščiu nusigręžimu. Tai užgirdo šv. Teresėlė Kūdikėlio Jėzaus, tada dar tebegyvenusi pas tėvus kaip maža mergaitė, ir nutarė gelbėti nelaimingąjį nusidėjėlį. Ji darė daugybę visokių aukų, paprašė Pranzini intencija atlaikyti šv. Mišias, kasdieną karštai meldėsi, tikėdamasi Dievo gailestingumo žmogžudžiui. Tačiau niekas nepaveikė užkietėjusio piktadario. Rugpjūčio 31 dieną į Pranzini bausmės vietą susirinko daugiau kaip 30.000 žiūrėtojų. Priėjęs prie ešafoto (mašinos galvoms kirsti), Pranzini ūmai puolė prie dvasiškio, kuris, neatsižvelgdamas į piktadario jžūlumą, nuolat prie jo buvo, ir prašė leisti nors kryžių pabučiuoti. Po kelių minučių, padaręs tikrą gailesį už savo nuodėmes ir susitaikęs su Dievu, Pranzini mirė (Fat. II, 42-43). — „Atgailą darantiems jis (Dievas) duoda teisybės kelią, sustiprina pailsusius kęsti ir skiria jiems tiesą kaipo dalį“ (Ekli. 17,20).

532. Neapdraustos sielos paveikslas.

Netoli Paryžiaus įvyko baisi traukinio katastrofa (nelaimingas įvykis). Nuvirtęs nuo bėgių, jis smarkiai susikūlė. Tarp nukentėjusiųjų buvo mirtinai sužeistas ir fabrikantas Fortėnas. Vos gyvas parvežtas namo, į Paryžių. Jo paskutiniai žodžiai, su širdgėla pasakyti, buvo: „Kaip baisu, kad mano gyvenimas buvo neapdraustas“ (Šlt. 1936, 48). — „Budėkite, visą laiką melsdamiesi, kad būtumėte rasti verti išvengti viso to, kas turi įvykti, ir stotis žmogaus Sūnaus akivaizdoje“ (Luk. 21,35).

533. Piktžolės prie šulinio.

Nuodėmės yra tos piktžolės, kuriose veisiasi išganingąją Gyvąją Duoną užnuodijančios gyvatės. Jas prašalina gera išpažintis. — Vieno sugriuvusio vienuolyno kieme buvo senai apleistas šulinys. Aplinkui augo krūmai ir piktžolės. Kai kartą vaikai, nieko negalvodami, linksmai žaizdami priėjo prie to šulinio troškulio malšinti, juos apipuolė nuodingos gyvatės ir mirtinai sugėlė. Pagaliau atėjo gailestinga siela, išrovė krūmus, išnaikino gyvates ir pasėmė vaikams gryno, kaip kristalas, vandens iš to nelemtojo šulinio. Ir kada tik ištroškę jaunuoliai iš ten gerdavo, likdavo stipresni, džiugesni ir galėdavo savo darbą geriau dirbti (Toth, Jaunos sielos auklėjimas, 146). — Anglų poetas Chestertonas, perėjęs į Katalikų Bažnyčią, paklaustas, kodėl tapęs kataliku, visiems vienodai atsakydavo:

„Kad išsigelbėčiau nuo savo nuodėmių. Nėra kitos religijos, kuri atleistų nuodėmes, kap Katalikų Bažnyčia. Tik katalikas po gerai atliktos išpažinties tegali pajusti tikrąją gyvenimo laisvę ir kaip kūdikis džiaugtis saulėtomis gyvenimo dienomis. Visi kiti laisvamaniai yra didžiausi gyvenimo vergai. Bažnyčia čia yra laisvės nešėja“ (Pr. P. 1937, 85).

534. Neramios sielos paveikslas.

Keliauninkai pasakoja, kad keliaujant per Afrikos dykumas ne kartą, nusileidus šviesiajai saulutei už aukštųjų kalnų, pasigirsta lyg kažin kokie liūdni dejavimai, lyg kažin kokie skaudūs vaitojimai. Vietiniai gyventojai, paklausti, iš kur kyla tas keistas skundas, tas nepaprastas vaitojimas, atsako, kad Sacharos dykumos, bijodamos prisiartinančios klaikumos, ima gailiai vaitoti. — Panašiai įvyksta ir žmogaus gyvenime. Kai žmogus atsitraukia nuo amžinosios šviesos, nuo Išganytojo: jo siela pamato tą baisiąją bedugnę, kurioje ji be Išganytojo turės per amžius tūnoti. Laikas nuo laiko lyg skaudi ietis perveria jo sielą ir reikalaute reikalauja suteikti jai amžinąją gyvybę. Tos gyvybės, nusivaliusi viso gyvenimo išpažintimi, ji gauna šv. Komunijoje (Mąstymai, 75-6). — Žymus prancūzų gydytojas Brière de Boismont sako: „Suraskite geresnę priemonę už išpažintį sąžinės kančioms nugalėti, ir mes būsime laimingi, galėdami ją suteikti tūkstančiams kenčiančių sielų, kurios trokšta paguodos (Rt. 1935, 248).

535. Atsivertė „Kitų pėdomis“ beskaitydamas.

„Šventųjų Bendravime" (1934, 5, 81-2) randame šitokią vieno atsivertusio asmens išpažintį: Nuo pat mažens buvau nepakankamai gerai auklėjamas. Nuolat girdėjau barnius ir keiksmus; į maldą buvau neįpratintas; augau be drausmės ir gero elgesio. Dėl to nenuostabu, kad blogi elgesiai visoje mano auklėjimo aplinkumoje neigiamai atsiliepė mano jaunoje, jautrioje sieloje. Mokslas sekėsi gerai, todėl, nors tėveliai gyveno neturtingai, leido man išeiti aukštus mokslus. Apsigyvenau nuošaliame Dzūkijos kampelyje, Leipalingio parapijoje. Čia, susidūręs su šių laikų palaidu gyvenimu, pradėjau atšalti nuo tikėjimo. Dažnai valkiodavausi naktimis, lošdavau kortomis iš pinigų ir kitokiems niekniekiams leisdavau sunkiai uždirbtus pinigus. Didžiausia priežastis buvo ta, kad susidėjau su blogais draugais, kurių turėjau gana daug. įstojau į Bažnyčios smerkiamas draugijas, pradėjau skaityti net popiežių užgintas didelėmis bausmėmis knygas. Tų blogų knygų skaitymas suteršė mano vaizduotę ir atsiliepė labai blogai tolimesniam dvasiniam gyvenimui. Tuomet mano dvasinis stovis taip pablogėjo, kad visai neberūpėjo sielos gyvenimas, ir sąžinė taip buvo atbu-

kusi, kad ir blogiausius darbus bedarydamas nejaučiau jos prikaišiojimų. Mano siela buvo kaip baisiausias ligonis, gulintis merdėjimo patale, kuri jau buvo taip suviliota ir pavergta piktosios dvasios, kad nesidavė jokiems Geriausiojo Dangiškojo Tėvo vaistams veikti ir gydyti. Bet Gerasis mano Viešpats ir šiuo momentu surado mano išsigelbėjimui išeitį... Visai netikėtai man teko artimai susipažinti su visa širdimi atsidavusiu žmonių sieloms gelbėti didžiai gerb. kun. P. Šukiu, kuris, lyg jaunajam Tobijui pasiųstas Dievo angelas, pradėjo atidžiai mane sekti. Greitai mano paklydimą susekė ir davė gražių pamokymų, tėviškų perspėjimų. Visi patarimai buvo persisunkę dieviškąja meile. Rodos, ir dabar atsimenu tuos kilnius, nuoširdžius žodžius: „Broliuk, kas tau iš to, jei tu visus pasaulio turtus pelnytum, bet savo sielą pražudytum"... Jis man davė skaityti knygų (Šv. Raštą, Dorybių Perlą, Kitų Pėdomis...) laikraščių ir liepė atlikti viso gyvenimo išpažintį. Po to susimąsčiau ir nutariau eiti gerb. kun. P. Šukio nuoširdžiais nurodymais. Susitaikiau su Dievu, t.y. atlikau iš viso gyvenimo išpažintį ir dažnai priėmiau Švenčiausiąjį į savo širdį. Pasidarė taip lengva širdyje, tartum ledai, kurie pirma slėgė ir šaldė mano krūtinę, skaisčios tikėjimo saulutės buvo sutirpdyti. Kaip aš jaučiausi tuomet, negaliu nė apsakyti. Rodos, ir saulė gražiau švietė, ir dangus mėlynesnis pasidarė... O, kaip teisingai pasakė šventasis Augustinas: „O Tiesa, mano šiidies Šviesa, vėlai pamilau Tave..." (Atsivertęs Jurgis, Leipalingis, 1934-111-27). — Knyga yra išminties, laimės ir galybės šaltinis (Prez. Hardingas).

536. Graudus verksmas prie klausyklos.

Ona Katarina Emmerich gimė 1774 m. rugsėjo mėn. 8 d. Trejų metų jau ji suprato, kaip įžeidžia Viešpatį bet kokia nuodėmė. Už menkiausius nusikaltimus ji nuoširdžiai gailėdamasi melsdavosi: „Ak, mielas Dieve, verčiau leisk man mirti, nes užaugę tave rūstiname didžiomis nuodėmėmis". Už padarytas dideles ir mažas nuodėmes ji laisvu noru atgailodama užsidėdavo sau bausmes: atsisakydavo nuo visokių pramogų, susilaikydavo nuo džiaugsmo žaisti su vaikais (dalyti žiedelį, pinti vainikus, paveiksliukais rodytis ir pan.). Norėdama valgyti, susilaikydavo nuo pyrago, vaisių ir saldumynų — vaikams skaniausių valgių. Septynerių metų priėjo pirmos išpažinties. Ji taip gailėjosi už savo nusidėjimus, jog pradėjo garsiai verkti, ir nuo klausyklos ją turėjo veste nuvesti. Katarina stengdavosi pagal savo amžiaus metų skaičių didinti ir atgailos kančias už nuodėmes. Kūdikystės nuodėmes ji graudžiomis ašaromis apverkdavo; kartais paklūpodavo ant aštrių daiktų arba praleisdavo naktį po atviru dangumi iškėlusi rankas aukštyn. Dažnai į lovą prisidėdavo medžių, atsiguldavo ir prisiveržd avo atgailos

raiščiu. 1812 m. ant Onos Katarinos rankų, kojų ir šono pasirodė stigmos (Jėzaus žaizdų ženklai). Visus Onos Katarinos apreiškimus ir regėjimus (vizijas) surašė vokiečių poetas Klemensas Brentano, kuris tą darbą atliko labai sąžiningai, ir, Onai mirus, išleido jos regėjimus atskira knyga, kuri yra išversta ir į lietuvių kalbą. Tai „Karti mūsų Viešpaties Kristaus kančia“, Šv. Kazimiero Dr. leid., Kaunas, 1932 m. (N. Vaid. 1985, 11). — „Duokite tat vertingų atgailos vaisių“ (Mat. 3,8).

557. Kada yra viskas paruošta kelionei.

1936 m. Šiaurės jūrose siautė labai didelės audros. Nukentėjo daug laivų. Tose audrose žuvo garsus prancūzų tyrinėtojas Charcot, ne tik didelis mokslininkas, bet ir nepaprastai uolus katalikas. Kai jis savo gimtinėje parapijoje prieš paskutinę kelionę nuėjo atsisveikinti su kunigu, tas jam tarę: „Ponas komendante, jau tur būt viskas yra paruošta kelionei?“ Komendantas atsakęs: „Dar ne. Ryt dar turiu prieiti išpažinties ir priimti šv. Komuniją. Kai siela bus paruošta, tai jau viskas bus paruošta“. Ir tai buvo paskutinis jo pasiruošimas (Šlt. 1936,46). — Arba daryk, ko Dievas nori, arba kentėsi, ko tu nenori (Šv. Augustinas).

538. Atgaila gyvenime.

Du bernaičiai kieme bežaisdami išmušė brangų langą. Kai jų tėvas, grįžęs iš darbo, pamatė, kokia bledis buvo padaryta, taip užsirūstino ir įtūžo, kad abu vaikai iš išgąsčio pabėgo ir slapstėsi iki vakaro. Artinantis nakčiai, jie jautė, kad reikia atsiprašyti tėvo ir priimti bausmę už nusikaltimą. Pagaliau abu bernaičiai, atėję pas tėvą, apgailestaudami prisipažino blogai padarę. Bet jų tėvo veidas buvo vis dar rūstus. „Ar jūs iš tikrųjų gailitės dėl savo elgesio?“ paklausė tėvas. „Mylimas tėveli, gailimės negerai pasielgę!“ — „O ar prižadate ateityje būti atsargesni?“ — „Prižadame!“ — „Ar sutinkate iš savo sutaupų įdėti lango stiklus?“ — „Sutinkame!“ — „Na, tai jūs vėl esate mano brangūs vaikeliai“, tarė maloniu balsu tėvas. — Sakramentalinėje išpažintyje savo nuodėmes Dangiškajam Tėvui mes pasakome per Jo atstovą kunigą (Kristaus Karaliaus Laivas, 1935, 45). — Žymus prancūzų gydytojas Fiessinger'is yra pasakęs: „Yra tikra, kad depresijos (prislėgimo) padėtyje išpažintis veikia kaip tam tikras gydąs balzamas, kuris pašalina baimės jausmą ir pažadina jau dingusią viltį (Rt. 1935, 248).

539. Gaudyk belekiančius paukščiukus.

1858 m. pradžioje kun. Bosko nuvažiavo į Romą ir apsistojo pas grafą De Maistre. Dažnai nuvažiuodavo aplankyti ir markizą Patrici. Norėdamas kaip nors atsidėkoti, kun. Bosko,

atsisveikindamas, pakvietė juos atsilankyti į oratoriją, kai atvažiuos į Toriną. Tuodu prižadėjo. Ir štai tų pačių metų gražų rudens rytą, visai nelaukiami, atvyko į oratoriją. Pasitiko juos kun. Cagliero. Paskum nusiskubino pranešti kun. Bosko apie šių svečių atvykimą. Kun. Bosko kaip tik tuo laiku klausė savo jaunuolių išpažinties. „Paprašyk tų ponų, kad palauktų“, tarė kun. Caglierui, „matai, aš negaliu išeiti — klausau išpažinties“. Praeina pusvalandis, valanda, jau pusantros, o kun. Bosko dar nepasirodo. Pagaliau, po valandos ir trijų ketvirčių, pabaigęs klausyti išpažinties, išeina į kiemą pasveikinti svečius. Atsiprašydamas jiems tik tepasakė: „Atleiskite, malonūs ponai, kad taip ilgai užsibuvau. Matote, jei kai kuriuos paukščiukus belekiant nepagauni, tai daugiau jų ir nebematysi“ (Sal. Žin. 1935, 6). — Pasaulyje yra tik viena gėrybė — išganymas ir tik vienas blogis — prapultis (Šv. Pranciškus Ksaveras).

540. Išpažintis — vaistas nuo savižudysčių.

Dr. Erich Meyer, pasiremdamas rūpestingomis statistikomis, priėjo išvadą, kad katalikiškuose kraštuose daug mažiau yra savižudybių negu nekatalikiškuose. „Kad katalikiškuose kraštuose mažiau yra savižudybių", sako jis, „tam priežasties reikia ieškoti Kat. Bažnyčios išpažintyje. Aš čia turiu pastebėti, kad esu protestantas ir aukštinti katalikų tikėjimo instrukcijas ne mano dalykas. Išpažintis, kurią katalikas praktikuoja nuo pat mažens, turi tą gilią vertę kiekvienam, ypač jaunimui, kad čia žmogus randi progos atidengti visus savo vargus ir dvasios kovas. Čia nereikia bijotis, kad tu atidengęs slapčiausias savo sielos gelmes būsi pajuoktas ar paniekintas. Čia atstovauja Dievą, ir, be to, dar Jis žino, kad kunigas įpareigotas tylėti dėl visa ko, kas yra pasiekta“. Toliau tas gydytojas priduria: „Jei savižudys sunkiose savo valandose turėtų po ranka sau pagelbstantį draugą, kuriuo jis galėtų pasitikėti, tuo būtų išvengta kai kurių savižudysčių. Dėl to ir gydytojas į savo pašaukimą turi žiūrėti ne tik kaip į gydytojo, bet ir kaip į kunigo“ (Šlt. 1935. 51-2). — Laikas nėra tuščias ir ne bergždžiai banguoja per mūsų pojūčius: atlieka sieloje nuostabių darbų (Šv. Augustinas, Išp. 4,8).

541. Ar moki tylėti?

Kartą bažnytkaimio klebonas aplankė vieną senutę, savo parapijos gyventoją, ir šypsodamasis padavė jai 20 litų, kuriuos gavo per išpažintį iš vieno susigraudinusio nusidėjėlio. Užgirdusi tą nepaprastą naujieną, senelė taip nustebo, kad net išsižiojo ir kurį laiką negalėjo nė žodžio ištarti. Bet greitai susigriebė ir baisiai panoro sužinoti, kas toks būtų nusukęs jai tuos 20 litų. Tiesa, ji gerai žinojo, kad kunigas turi laikyti

išpažinties paslaptį, bet vis dėlto sumanė pamėginti. „Mat, Tėveli“, ėmė ji gerintis, „iš tikrųjų tai nėra smalsumas, bet aš įtariu vieną kitą savo kaimynę. Kai aš tikrai žinosiu kas čia kaltas, tada aš, žinoma, negalėsiu įtarti nekaltų žmonių“. Po to ji prižadėjo prieš visus šventuosius niekam nieko nė nemirktelėti. Klebonas kantriai išklausė smalsuolės žodžių, paskum pamąstė ir tarė: „Motin, ar Tamsta gali tylėti?“ Šenelė tikrino, kad ji tylės kaip grabas. Jis klausia ir antrą kartą: „Vadinas, Tamsta moki gerai tylėti?“ Ir vėl nekantraudama moteriškė prižada. Tada klebonas maloniai pateškeno senelei per petį ir šypsodamasis tarė: „Džiaugiuos, motin, kad Tamsta ir senatvėje moki tylėti, — nes ir aš moku!“ pasakė ir pasuko durų link, palikdamas kambario viduryje bestovinčią smalsuolę, kuri iš nustebimo ir žado neteko (Žv. 1936, 12). — Patyrimas perdaug dažnai mus moko, kad žmonėms sunkiausia suvaldyti savo liežuvį (Spinoza).

542. Šv. kun. Bosko klausykla.

Klausyklą, iš kurios tas sielų medžiotojas tykodavo paukščiukus, kilnojo iš vietos į vietą, sekdamas savo veikimo klajojimą. Pradžioje kun. Bosko klausė šv. Pranciškaus Asyžiečio bažnyčios užkampyje, kur susirinkdavo pirmieji jo auklėtiniai. Vėliau klausydavo išpažinties, kur tik persikeldavo, iš visur vejama, jo oratorija — į Refugio Santa Filomena, į Šv. Petro Pančiuose koplyčią kapuose, į prie Doros Malūnų buvusią koplyčią. Išvytas, pagaliau, ir iš čia, jis atsidūrė su savo vaikučiais pievoje, o jo klausykla tapo paprasta kėdė pastatyta šalia tvoros. Vaikai žaidė aplinkui pievoje, o tuo laiku, kurie norėjo susitaikyti su Dievu, susirinkdavo aplink šią klausyklą. Vaizdas buvo rimtas, o policininkai, viršininkų pasiųsti prižiūrėti tuos susirinkimus, kad nieko nepadarytų prieš įstatymus, būdavo sujaudinti šituo nepaprastu vaizdu. Kada kun. Bosko, pirma išnuomojo, paskum nupirko Pinardi pastogę, toji kėdė buvo ten perkelta ir pastatyta prie sakyklos, ir iki pat 1852 m. su dviem klauptukais šalyse atliko klausyklos vaidmenį. Tais metais buvo pastatyta Šv. Pranciškaus Saleziečio bažnyčia ir tada jau buvo padaryta puikesnė klausykla, šitoji klausykla išbuvo iki 1868 metų, kada buvo pakonsekruota Marijos Krikščionių Pagalbos bazilika. Kun. Bosko tada liepė padirbti paprastą klausyklą po sakykla, tačiau tesinaudojo vos keletą mėnesių, nes visi norėjo eiti prie jo išpažinties. Išpažinties klausymo laiku kun. Bosko būdavo susikaupęs, visas persiėmęs tuo, ką girdėjo jam sakant į ausį, visai nejausdamas ir nematydamas, kas dėdavosi aplinkui (Sal. Žin. 1935, 6). — Bet kuri prievarta, daroma religijos dalykuose, dažniausiai nepataisomai kompromituoja religijos reikalą (Prof. St. Šalkauskis, Liet. Mokykla, 1924, 296).

XXXIV. SKARDUSIS VARPAS

„Dabar džiaugiuos: ne kad buvote nuliūdinti. bet kad jūsų nuliūdimas atvedė jas į atgailą'.

2 Kor. 7.9.

543. Geras pasiryžimas.

Vienas berniukas, per pirmąją savo Komuniją, tvirtai pasiryžo niekad negulti į lovą su sąžine sutepta mirtina nuodėme. Šį pasiryžimą ilgai vykdė ir niekada sunkiai nenusidėjo. Bet, deja, ilgainiui jo valia susilpnėjo... Jis nusidėjo. Vakare ramiai eina gulti... Tik staiga švystelia galvoje mintis senojo pasiryžimo. Ką daryti? Jau vėlus laikas, o artimiausias kunigas gyvena už 3 km. Čia dar ir kelias nepatogus — reikia eiti mišku. „Nueisiu ryt anksti", galvoja sau jaunuolis. Nusirengia ir gulasi, bet veltui bando užmigti. Senasis pasiryžimas vis maišos galvoje. Eiti ar atidėti? Nuvargintas tokios vidinės kovos jis keliasi, apsirengia ir eina... Nakties tamsumas, kelio vienumas greit atima norą vykdyti pasiryžimą. Jis tuoj grįžta atgal, gulasi ir net užmiega. Bet ne ilgai temiegojo. Pabunda baisiausiai prislėgtas neįvykdyto pasiryžimo. Neišlaiko, keliasi antrą kartą, ir, vedamas tos vidinės smarkios baimės, jis eina prie savo klebono ir vargais negalais atlieka išpažintį... Džiaugdamasis sugrįžusią sielos ramybe, jis grįžta namo ir ramiai gulasi... Rytą namiškiai, nesulaukę jo ateinant pusryčių, eina į jo kambarį... Ir štai pamato jį gulintį lovoje... sukryžiuotomis ant krūtinės rankomis, išbalusiu, bet ramiu ir dangišku veidu... Jį šaukia, puola, judina, o jis ramus... šaltas, negirdi namiškių išgąsčio ir verksmo. Mirties angelas nakčia nuskynė jo gyvybę. Jis mirė širdies liga (Šv. Pr. V. 1934). — Atminkite, kad daug lengviau yra pasižadėti, negu įvykdyti (Vyskupas Paltarokas, Vadovas, II, 1932, 75).

544. Nieku nenutildomas varpelis.

Kino filmoje „Daina" atvaizduojama, kaip vieną audringą žiemos naktį ties smuklės langu prie Lenkijos sienos suskambėjo pasivėlinusio keleivio rogių varpelis... Rytą rado ir jo sukruvintus drabužius, o pats keleivis dingo be pėdsakų. Praėjo 15 metų... Per tą laiką smuklės savininkas praturtėjo ir tapo

miestelio burmistru. Reikalai buvo geri: biznis sekėsi, išaugo duktė gražuolė. Ir štai, kada rodėsi, kad jis jau laimingas, nekaltas varpelio skambėjimas, kaip ano pasaulio balsas, žadino sąžinę, keldamas širdyje nerimą ir baimę. To balso jokiomis priemonėmis negalima buvo nutildyti: nei garsiu juoku, nei daina, nei riksmu. Nužudymo naktį suskambėjo tas varpelis, ir jis skamba jau 15 metų nusikaltėlio ausyse tarytum laidotuvių varpas (XX, 1937, 254). — Kas neis iš namų surasti blogį ir nutrinti jį nuo žemės paviršiaus, pas tą ateis pats blogis ir stos prieš jo veidą (A. Mickevičius).

541. Po *33* metų sąžinės neramumo.

Būdamas šešiolikos metų bernaitis, čikagietis Harys Burnsas susitaręs su savo sėbru apiplėšė kramtomosios gumos automatus traukiniuose. Gavo už tą gumą tiktai kelis dolerius. Ir tuos turėjo pasidalinti pusiau su sėbru. Vėliau Sunbario teismas, Pensilvanijoje, nubaudė už tai Burnsą trejais metais kalėjimo. Iš kalėjimo jaunuolis po trijų mėnesių pabėgo. Toliau gyveno kuo padoriausiai. Dirbo uostuose, išvežiodavo prekes, buvo prekybiniu keliautoju, pagaliau nusipirko netoli Čikagos ūkį. Vedė, gyveno neblogai, tik sąžinė neduodavo ramybės. Pagaliau, po 33 metų, nebepakeldamas sąžinės graužimo, atvyko Burnsas į Čikagos policijos valdybą ir pasisakė esąs bėglys iš Sunbario kalėjimo. Jo byla jau senai buvo užkišta kur archyvuose. Valdininkai net supyko, kur ir kada berasią ją. Negalėjo, girdi, senis ramiai sau palaukti mirties. Tačiau — įstatymai palieka įstatymais: teko sąžiningąjį Burnsą uždaryti į kalėjimą (L. A. 1937, 561). — Nedaryk to, ką peikia tavo sąžinė, ir nekalbėk to, kas nesutinka su tiesa. Laikyk tai, kas svarbiausia, ir tu atliksi visą savo gyvenimo uždavinį (Morkus Aurelijus).

546. Paslaptingas pinigų siuntėjas.

Budapešto įvairių sluoksnių žmonės pradėjo gauti paštu uždaruose vokuose popierinių pinigų, kai kada ir labai stambias sumas. Adreso ir siuntėjo pavardė ant vokų niekur nebuvo žymima, todėl piniginių dovanų gavėjai jokiu būdu negalėjo įspėti paslaptingojo geradario. Pagaliau tokį voką su pinigais gavo vienas advokatas, kuris pinigus perdavė policijai. Tyrimas nedavė jokių rezultatų. Paslaptis šiek tiek paaiškėjo, kai laikraščio „Mai Nap“ redakcija gavo anoniminį laišką, kurio autorius skelbė, kad jo sąžinės balsas liepiąs jam prieš mirtį atitaisyti padarytą jaunystėje klaidą. Kadaise jis buvęs pavogęs apie 300.000 frankų. Žmogus, iš kurio buvę pavogti pinigai, senai jau nebegyvenąs; be to, ir tie 300.000 frankų, palyginus su jo turtais, buvę tik menkniekis. Tariamasis vagis norįs juos

grąžinti visuomenei, siųsdamas laikas nuo laiko tam tikras sumas pinigų tiems asmenims, kurie, jo nuomone, esą jų užsipelnę (Rt. 1934, 76). — Nėra žmogui didesnės garbės, kaip ta, kai Dievas mus pavartoja savo įrankiais. Bet kad tos garbės būtumėt verti, rūpinkitės turėti visuomet tyrą sąžinę, nes Dievas purvinu įrankiu nesinaudoja, o jei ir naudotųsi, tai nebent tam, kad jį paskum mestų nuo savęs (A. Jakštas, At., 1938, 4, 723).

547. Atsidėkojo po 35 metų.

1913 metų rudenį Pietų Prancūzijos miestelyje Gimont į vieno valdininko šeimą atėjo labai suvargęs jaunuolis prašydamas išmaldos. Sakėsi esąs amatų mokinys, tačiau tuo tarpu neturįs nė ko valgyti. Valdininko žmona davė elgetai smulkų pinigą. Tarėsi duodanti du centus, o iš tikrųjų per klaidą davė 20 frankų auksinį pinigą. Jaunuolis su tuo pinigu ilgainiui padarė karjerą: išsimokė kepėjo amato ir paskum įsikūrė nuosavą kepyklą. To valdininko šeima per tą laiką išsikėlė kitur. Prasigyvenęs buvusis elgeta 1938 m. susirado kitame Prancūzijos mieste buvusį savo geradarį ir grąžino jam kadaise per klaidą gautus pinigus su stambiais procentais ir dar su gražiomis dovanomis (L. A. 1038, 449). — Kas yra išmokęs branginti mažiausiąjį dalyką, tikėk, tas didį daiktą tikriausiai jau aptiko (Goethe).

548. Sąžinė atvedė į teismo salę.

Pietų Amerikoje, Čilės valstybėje, įvyko gana didelė traukinio katastrofa. Nuėjęs nuo bėgių traukinys padarė daug nuostolių ir žuvo apie keturiolika asmenų. Sužeistų buvo arti trijų dešimčių žmonių. Betyrinėjant nelaimės priežastis, nustatyta piktos rankos darbas. Iš tarnybos atleido ruožo prižiūrėtoją, o saugumo organai ėmėsi stropaus nusikaltėlių ieškojimo darbo. Kad ir daug pastangų dėta, bet bėgių sugadinusio žmogaus nepasisekė surasti. Nelaimės katastrofos aukas palaidojo, ir ilgainiui nelaimė lyg ir užmiršta. 1937 m. pradžioje netoli katastrofos vietos esantį geros žemės plotą nupirko kaž koks Juanas de Vangas da Sertorellis. Jis atvažiavo puikiu automobiliu ir naujai pirktame ūkyje apsigyveno. Tačiau nei jis ką dirbo, nei rodėsi, tik kartkartėmis išeidavo nusipirkti maisto. Kaimynai pastebėjo, kad jis teperkąs tik duonos ir vaisių, tačiau nauju kaimynu perdaug nesidomėjo. Jis užsimokėjo prideramus mokesčius ir niekas jo nelietė. Bet metų gale į policijos būstą atėjo tas pats Juanas de Vangas da Sertorellis ir prašėsi suimamas, nes anais metais nuvertęs nuo bėgių traukinį... Juanas pateko į teismą. Prisiekusiųjų teisme prisipažino, kad atsukęs bėgius prieš pat traukinio atėjimą ir netoliese krūme stebėjęs pačią katastrofą. Kai traukinys iššoko į aukštį ir su-

linkęs žnektelėjo ant šono, pasigirdo klaikūs, širdį verią žūstančių^ šauksmai. Tuomet jis pabėgęs. Tuos šauksmus jis girdėjęs kasdieną iki pat šio prisipažinimo. Negalėjęs gyventi mieste. Pirkęs netoli sklypą, kur atgailaudamas tarėsi galėsiąs nurimti. Per tuos metus tevalgęs tik duoną, daug meldęsis, tačiau sąžinė vis krimtusi, ir kiekvienoje tylesnėje minutėje jis užgirsdavęs tolumoje klaikų klyksmą. Teismo jis prašė jį nubausti arba leisti stoti į vienuolyną, kur galėtų atgailauti už savo beprotišką ir skaudų žygį... Klausiamas, kodėl nuvertęs traukinį, žmogus sakėsi nežinąs, nesuprantąs savęs ir iš kur jam gimusi tokia nuodinga mintis. Teismas, atsižvelgęs į jo prisipažinimą ir gailėjimąsi, tenuteisė tik penkiolika metų sunkaus kalėjimo ir konfiskavo visą turtą. Atsėdėjęs nustatytą laiką kalėjime, Juanas de Vangas da Sertorellis galės stoti ir į vienuolyną (L. A. 1938, 661. — Dažniausiai mes patys savęs nematome, netekę savo esmės. Tik per žaibo žybtelėjimą žmogus tepažįsta pats save. Žaibas perplėšia nakties glūdumą, težiba valandėlę ir vėl gęsta, o žmogus gyvena atminimu, belaukdamas naujo žybtelėjimo (Ernestas Heilo).

549. Sąžinės balsas 8 metus neleido miegoti.

Londone į policiją atėjo jaunas vyras ir išpažino tai, kad jis prieš aštuonerius metus pavogęs vienai moteriškei rankinuką, kuriame, be pinigų, buvusi ir taupomoji knygelė 55 svarų vertės. Vogimo metu buvęs didelis rūkas ir jis niekieno nepastebėtas pasprukęs. Sąžinės graužiamas jis turėjęs eiti prisipažinti, nes naktimis negalėdavęs miegoti, o ateityje taip norįs miegoti. Teisėjas jį nubaudė šešiomis savaitėmis arešto, o nubaustasis dėkojo teisėjui už tokią menką bausmę, kuri jam suteikė sąžinės ramybę (Šlt. 1937, 44, 699). — Teisės sąmonė faktinai yra ne kas kita, kaip dorinė sąžinė, pasireiškianti visuomeninių santykių srityje (Prof. St. Šalkauskis).

550. Reta laiškanešio loterija.

Ispanijos laiškanešys Caplar, kuris su savo gausia šeima labai vargingai gyveno, vieną dieną pastebėjo, kad jam trūksta 500 pezetų valdiškų pinigų. Baimė buvo neapsakoma. Jis pradėjo atlyginti nuostolius. Bet kaip? Kadangi visiems buvo žinomas kaip teisingas, todėl visi tylėjo, nes nebuvo blogos valios darbas. Nukentėjusis kreipėsi į pašto departamentą, pasisakydamas apie savo nelaimę. Jo viršininkai kreipėsi į vyriausybės narius, prašydami leisti vargšui laiškanešiui suruošti loteriją. Laiškanešio noras buvo patenkintas. Jis paskelbė loteriją iš 15.000 bilietų, kiekvieną bilietą vertindamas 5 santimus. Iš viso buvo du laimėjimai: laikrodis-žadintojas ir vaikų vežimėlis. Ispanai yra dideli lošimų mėgėjai, todėl, suprantama, tuojau

visus bilietus išpirko, ir vargšas laiškanešys ne tik padengė trūkumą, bet dar kiek uždirbo (Rt. 1934, 226). — Visuomenės santvarka gali būti pertvarkoma, keičiama ir tobulinama tiek ir taip, kiek ir kaip gali būti jvairiai pagrindžiamas, keičiamas ir tobulinamas visuomeninis žmonių auklėjimas (Prof. St. Šalkauskis).

551. Teisingumas ar sąžinės balsas?

1937 m. Kauno vokiečių gimnazijos sargas, eidamas gatve, pametė 250 litų. Paskelbė tuoj laikraščiuose, pranešė policijai ir pats ieškojo, bet pinigai vis neatsirado. Pagaliau rugpjūčio 12 d. didžiausiam savo nustebimui piniginę randa įmestą į savo namų pašto dėžutę. Dar labiau nustebo, kad piniginėje rado iki cento visus pinigus. Sargas norėjo radėjui atlyginti, bet gerasis radėjas neatsiliepė (Šlt. 1937, 34, 535). — Yra dalykų, kurių negalima nupirkti nei pinigais nei kuo nors kitu: tai mūsų širdies ir mūsų sąžinės nepritarimas blogiems veiksmams arba nešvariems reikalams (O. S. Marden, Ką darai, daryk gerai, 1936, 162).

552. Sąžiningas kontrabandininkas.

Aleksandrijos muitinė gavo iš Paryžiaus iš nežinomo asmens 700 frankų ir mašinėle rašytą, bet nepasirašytą laišką, kad čia sumokamas muitas už prieš 4 metus kontrabandos būdu parsivežtas iš Egipto tam tikras prekes. Sąžiningasis kontrabandininkas rašo lankęsis prieš 4 metus Egipte ir nusipirkęs tokių dalykų, už kuriuos būtų tekę sumokėti išvežamąjį muitą. Anuomet jis parsivežęs tuos pirkinius per sieną be muito. Vėliau atsitiktinai sužinojęs, kad už tas prekes anuomet buvo imamas muitas. Todėl dabar siunčiąs visą priderėjusią muito sumą ir dar nuošimčius už 4 metus. Sąžinės graužimas privertęs jį taip pasielgti (L. A. 1938, 97). — Vienos minutės užtenka nusistebėti; ištisas šimtmetis reikalingas tam, kad galima būtų padaryti stebėtinų dalykų (Helvetius).

553. Išdavimas ir atgaila.

Rusų popas Čenigovas už laikymą pamaldų buvo nuteistas trims metams į sunkiųjų darbų kalėjimą, kur jis dar kasdieną buvo kankinamas. Kadangi buvo likusi jo šeima, tai vargšas dvasiškis, nepernešdamas kankinimų ir gailėdamasis šeimos, atsisakė nuo dvasiškio, pasidavė bolševikams ir už tai buvo paleistas. Jis tuoj gavo darbą viename fabrike. Po septynių mėnesių tas fabrikas sudegė, ir čia buvo įtartas buvęs popas Čenigovas, kad tai padaręs iš keršto. Nors jis neprisipažino, tačiau niekas jo nepaisė. Čenigovas teisme pasakė: „Ieškodamas kūno ir šeimos malonumų, išsižadėjau savo pa-

šaukimo. Todėl dabar bet kokią bausmę priimu kaip atgailą, nors padegime esu visiškai nekaltas“. Čenigovas prieš sušaudymą dar pasakė, kad jo mirtis tebūnie pamoka jo šeimai, kaip reikia branginti savo pašaukimą (Šlt. 1937, 7). — Vidaus stiprybė deda plieno kardą į ranką ir liepia gintis, o ištižėlis bėga (Vaižgantas, IV, 1922, 62).

554. Kūdikystės maldos išgelbėjo.

Garsusis poetas Klemensas Brentano (1778-1842) savo jaunystėje buvo nuklydęs nuo tiesaus kelio. Bet nenumaldomas ilgesys gražesnio gyvenimo jame pasiliko. Keletą metų prieš savo mirtį poetas apie save rašė: „Aš gulėjau naktį sielos kančiose ir mąsčiau apie savo paklydimą gyvenimo jūroje. Aš galvojau tada, ar tikrai nebėra man jokios išsigelbėjimo vilties. Bet jos nebuvo. Staiga atsiminiau, kad man, dar mažam tebesant, rytą, vos nubudus, mano motina pasilenkdavo prie lovos ir kalbėdavo „Sveika Marija“, maldelę prie Angelo Sargo ir darė ant mano kaktos kryžiaus ženklą. Tų atsiminimų aš nusitvėriau ir stengiaus atsiminti kūdikystės maldas. Tai buvo vieninteliai siūlai, kurie audrų valandose mane išgelbėjo. Visa kita man nieko nepadėjo" (Žv. 1939, 2, 50). — Didžiosios mintys, kaip didieji medžiai, lėtai auga, ir daug laiko trunka, kol pasirodo jų stiprumas, grožis bei nauda (Vysk. Būčys, XX, 1936, 67).

555. Išsidavė per miegą.

Linco mieste austrų policija areštavo žmogų, kuris sapnuodamas išdavė savo paslaptį. Tas žmogus, būdamas smuklėje, nuvargęs užmigo. Sėdėję prie to paties stalo kaimynai užgirdo miegančio neaiškius sapne tariamus žodžius. Iš tų žodžių suprato, jog jis yra pavedęs savo draugui padegti namą, kad gautų draudimo premiją. Už tai jis žadėjo Kūčių vakarą užmušti to draugo žmoną, kuria jis norėjo nusikratyti. Areštuotasis taip nuosekliai ir smulkiai papasakojo gudriai sugalvotą nusikaltimo planą, jog policijai tardant nesunku buvo gauti jo prisipažinimą. Areštuotas taip pat buvo ir plepio draugas (Rt. 1935, 246). — Kaip materijos pasaulyje, taip ir dvasios pasaulyje niekas nežūva. Nežūva nei vienas mūsų žodis, nei vienas mūsų darbas. Kaip tat baisu! Baisu dėl to, kad tiek daug daug kalbame žodžių tuščių, kvailų ir piktų, tiek daug darome darbų nedorų ir gėdingų (M. Pečkauskaitė).

556. Žentas išdavė uošvę.

Žymusis Anglijos politikas Lloyde George ilgą laiką buvo valstybės priešakyje. Jo didžiausi priešai visą laiką buvo moterys. Atsirado net tokių, kurios pasiryžo jį nužudyti. Ponia

Wheelon su dviem dukterim, pasitaikinusios žentą kariškį, sugalvojo Lloydą George nunuodyti nuodais Curare, kuriais indėnai nuodija savo vilyčias. Bet kai ponios Wheelon žentas, vyresniosios dukters vyras, parūpino žudymo priemones, pasijuto labai neramus. Sąžinė taip baisiai pradėjo jį kankinti, baimė neduoti ramybės, kad jo nervai visiškai pairo, ir jis viską apie savo žmoną ir uošvę išpasakojo vienam karininkui, prašydamas, kad tas praneštų policijai apie jų biaurų sumanymą. Policija kaltininkes sučiupo tik prieš kelias valandas pirm žmogžudystės. Teismas moteris pasmerkė daugeliui metų į sunkiųjų darbų kalėjimą, o visus paruoštus žmogžudystei daiktus atidavė į kriminalinės policijos muziejų. Scotland Yardo kriminalinės policijos muziejuje ir dabar tebėra mažas, paprastas, žalio stiklo buteliukas, kuriame buvo nuodai Curare, skirti nunuodyti Lloydui George (Šlt. 1936, 2). — Moterys, susigraudinančios taip lengvai netikromis dorybėmis, dažnai nežino gailestingumo tikrosioms. Jos mėgsta tai, kas žiba, ir nemėgsta to, kas šviečia (Ernestas Hello).

5S7. Mirtis per blogus draugus.

Kun. Segiuras buvo labai dievotas vyras. Jis per visą savo gyvenimą darbavosi vien darbininkų ir samdininkų gerovei. Pažinau, sako jis, jauną žmogų, kuris iš jaunų dienų pasižymėjo didele kūno ir sielos sveikata, ir kol nebuvo pristojęs prie amatininko mokytis, buvo giliai tikįs ir doras. Bet kai jis (deja, savo nelaimei!) susidėjo su palaido gyvenimo draugais, kaip mat paklausęs savo naujų patarėjų, ėmė gesti ir netrukus pradėjo manęs šalintis. Praėjo daug laiko. Kartą sėdžiu klausykloje ir klausau išpažinčių. Tik štai kažin kas ateina prie klausyklos ir kreipiasi į mane kaip į seną pažįstamą. Balsas pasirodė man visai nepažįstamas, todėl paklausiau: „Kas esi, brangus sūnau? Aš tavęs nepažįstu!“ — „Kaip tai, tėve! Nepažįsti manęs? Juk aš esu tas ir tas*. — „Kas? Tai tu! Kas su tavimi pasidarė? Taip senai tave bemačiau!“ Vaikinas negalėjo nieko atsakyti, tik verkė ir kaip vaikas kukčiojo. „Kas tau yra, mano mielas?“ Klausiau toliau. „Kas man? Tėve, prapuolau!" Sušuko pagaliau jaunikaitis. „Prapuolei? Tavo amžiuje?“ — „Taip, prapuolau! Grįžtu nuo gydytojo, kuris man pasakė, jog turiu džiovą ir tik kelius mėnesius begyvensiu. Tai vaisiai pasileidimo, į kurį įpuolau draugų prikalbėtas. Tėve, padėk man, nuramink mane!“ Laimei tas vargšas žmogus nors buvo jau žuvęs žemei, bet nežuvo dangui, nes, per išpažintį susitaikęs su Viešpačiu, gražiai prisirengė mirčiai. O kai giltinė jau taisėsi tą paleistuvystės auką pagrobti ir aš jį žadinau prie gailesčio, jis neapsakomu pasibaisėjimu sušuko: „Tėve! Kas per bjaurumas! Baisu ir pagalvoti, kad ai, Dievo kūdikis, buvau

prie to priėjęs. Man dabar trūksta žodžių išreikšti, kaip dabar aš to neapkenčiu!..“ Ir mirė (Atsargiai su ugnimi! 1906, 8). — Į senstančias širdis veržiasi gobšumas, subrendusiuose žmonėse kartais netikėtai iškeroja girtybė, o jums, jauniems, daugiausia iš didžiausių pavojų sudaro kūno geidulių nevaldomos aistros, los ir sąžinę suteršia bei sulaužo, ir gyvybei kenkia (Vysk. Būčys, Šlt. 1938, 46, 748).

558. Šiurpus nedėkingo sūnaus pamokymas.

Prof. Hagen’as, stovėdamas prie stalo, ant kurio gulėjo drobe pridengtas lavonas, tarė čia stovintiems ligoninės tarnautojams: „Šiandieną turime labai įdomų lavoną. Si moteriškė buvo rasta gatvėje mirusi iš bado“. Pakėlęs drobę, profesorius staiga suriko „Motina!“ ir čia pat apalpo. Niekas nesuprato, kas jį rišo su tuo moters lavonu. Prof. Hagenas buvo taip paveiktas, kad tuojau turėjo atsigulti į ligoninę ir iki gyvenimo galo nebepasveiko. Pasirodo, A. Hageno savo tėvo nežinota, o jo motina, paprasčiausia skalbėja, su didžiausiu vargu uždirbdavo duoną sau ir savo kūdikiui. Pradėjęs mokytis, Alfredas pajuto didelį pašaukimą į gydytojus. Motina iš paskutiniųjų stengėsi padėti sūnui mokytis ir pasiekti, ko jis taip troško. Bet jau paskutiniais mokslo metais Alfredas pradėjo gėdytis savo motinos — skalbėjos. O kai susipažino su viena amerikiete ir ją vedė, visai nutraukė santykius su vargše savo motinėle. Praėjo nemaža metų. Skurdo vargšelė, darbavosi, kol galėjo, bet niekam nesiskundė sūnaus nedėkingumu. Pagaliau jos jėgos visiškai išseko ir net nebeįstengė nueiti į senelių prieglaudą, kur ji manė niekieno nežinoma numirti. Ir štai, ją čia pamato jos nedėkingasis sūnus, bet jau... kaip šaltą nežinomos moters lavoną, atiduotą ligoninei tyrinėjimo reikalams (Fat. II, 405-6). — Niekas nesiekia tauresnio tikslo už tą, kuris rūpinasi dorai išauklėti ne tik savo, bet ir kitų vaikus (Sokratas).

559. Paskutinieji anarchisto žodžiai.

Šalia Castellon de la Plana Ispanijos sukilėliai, vydamiesi komunistus, rado namų griuvėsiuose sunkiai sužeistą anarchistą. Pirmas jo prašymas buvo, kad kuo greičiausiai pašauktų kunigą, nes jis norįs atlikti išpažintį. Jo prašymas buvo patenkintas. Po išpažinties anarchistas dar atliko kitą viešą išpažintį, sakydamas sukilėlių kariams: „Aš esu anarchistas. Savo ranka nužudžiau 32 kunigu. Kiek nužudžiau kitų tikinčiųjų, negaliu suskaityti. Visi jie drąsiai žiūrėjo mirčiai į akis ir mirė, šaukdami: Tegyvuoja Kristus Karalius... Šią mirtį priimu, kaip atgailą už savo nusikaltimus. Gelbėkite Ispaniją". Tai ištaręs, pasviro ir tuoj mirė (Šlt. 1937, 14). — Nesakyk viso, ką žinai, bet visada žinok, ką sakai (M. Klaudijus).

XXXV. ALTORIAUS PASLAPTIS

„Tvasia yra, kuri gaivina, kūnas nieko nepadeda".

Jon. 6,64.

560. „Dieviškojo Avinėlio auka".

Belgijoje, Bruges katedroje, yra nepaprasto grožio ir gilios simbolinės minties von Dyck'o freska (piešinys vandeniniais dažais ant naujai ištinkuotos sienos): „Dieviškojo Avinėlio auka". Ant aukuro stovi avinėlis su perskrosta krūtine, iš kurios į taurę nuteka karštas raudonas kraujas. Avinėlis meiliai žvelgia į freskos žiūrėtojus ir sako: „Imkite ir gerkite, tai yra mano Kraujas" (P. G. 1939, 9). — Tikroji meilės vertė glūdi čia, kad ji, būdama be galo duosni, gali palaiminti ir nevertus. Vertiesiems daug yra skirta dovanų šioje žemėje, bet meilę Viešpats tyčia paliko nevertiesiems (Rabindranath Tagore).

561. Lietuvaitė išgelbėjo Švenčiausiąjį.

1932 m. Rusijos bolševikams uždarant vieną bažnyčią, grėsė pavojus, kad bedieviai gali išniekinti Švenčiausiąjį. Kas daryti? Kunigo nebėra. Ir štai tos bažnyčios zakristijonas paima iš altoriaus Švenčiausiąjį ir paduoda jį vienai lietuvaitei. Ji veža Švnč. Sakramentą net 600 km į koncentracijos stovyklą ten uždarytam kunigui. Švenčiausiąjį ji išgelbėjo, bet pati už tai pakliuvo į baisiąsias salas kentėti, kol Lietuvos valdžia ją išvadavo (Žv. 1935, 12). — Gerti iš laimės ir džiaugsmo taurės sugebės kiekvienas netikėlis, bet kentėti ir būti patvariam — tai yra žmogaus dvasios kilnumas (Gide).

562. „Būk geras ir nusiimk kepurę!"

Žymusis muzikas Juozapas Verdi, būdamas dar vaikas, tarnaudavo savo parapijos bažnyčioje šv. Mišioms. Vėliau jis buvo tos bažnyčios vargonininku. Padaręs muzikoje pažangą ir sulaukęs garbingo amžiaus, Verdi gavo leidimą įrengti savo namuose St. Agata di Busseto koplyčią. Jis pats nunešė Borgo vyskupui S. Donnino pašventinti altoriui reikalingą akmenį ir paprašė, kad leistų vienam kunigų seminarijos profesorių laikyti kas šventadienį jo koplyčioje pamaldas. Įsteigęs Viilalunga d'Adria (Piacenzoje) ligoninę, jos ligonius pavedė Gailestingųjų Seserų globai ir jų dvasios tėvu pakvietė uolų kunigą. Kartą

Verdi aplankė jo draugas Arrigo Boito, kuris panoro ir ligoninę apžiūrėti. Verdi papasakojo draugui, kaip jo ligoniai aprūpinami ir dvasios penu. Boito ėmus juoktis, Verdi rimtai atsiliepė: „Mano mielas Boito, čia nėra iš ko juoktis: ligoniai reikalingi ne tik kūno gydytojo, bet ir sielos ganytojo". Pagaliau Verdi su Boito įėjo į koplyčią, kurioje prie Švenčiausiojo degė lemputė, įžengęs į koplyčią, Verdi pastebėjo, kad jo draugas su kepure. Tuojau priėjo prie jo ir tarė tyliai, bet rimtai: „Boito, argi tu nematai, kad čia yra Švnč. Sakramentas? Būk geras ir nusiimk kepurę!“ Greitai nutraukė nuo Boito galvos šiaudinę skrybėlę, įbrukė ją į Boito rankas ir pažvelgė į jį rimtu tėvišku žvilgsniu, tarsi norėdamas jam pasakyti: „Prieš Švenčiausiąjį reikia atsiklaupti!“ (Fat. II, 621-2). — Dabarties visuomenės sąmonėje nėra šventyklos, o yra daugybė šventyklų, ir tam tikra prasme kultūringi žmonės vėl tapo stabmeldžiais, nes garbina žemę ir dulkes (N. Minskis).

563. Jėzaus sargas.

Vienas Prancūzijos kareivis buvo įpratęs praleisti mažiausia vieną valandą kasdieną prieš Švč. Sakramentą. Kariuomenės vadas pasiteiravo apie to kareivio nepaprasto uolumo priežastį. Kareivis atsakė: „Aš stoviu kaip sargas prieš Dievo sostą. Man graudu darosi matant, kad mūsų prezidentas turi keturius sargus, mūsų generolas du, o Dievas — nė vieno. Aš nors mažą valandėlę esu Jėzaus Sargas“ (Kristaus Karaliaus Laivas, 1934, 45). — Gražiausi kūriniai buvo sukurti jaunystėje (Ruskinas).

564. Lenk kelius prieš Švenčiausiąjį!

Prūsų karalius Fridrikas Didysis kartą su vienu kataliku karininku ėjo per katalikų bažnyčią. Praeinant jiems pro didįjį altorių, karininkas drovėjosi atsiklaupti prieš Švč. Sakramentą. Tuomet karalius jam pasakė: „Jeigu aš tikėčiau, kaip Tamsta, kad čia gyvena mano Viešpats ir mano Karalius, tuomet aš lenkčiau savo kelius ne tik kartą, bet ir du kartu!" (Žv. 1933, 10). — Garbingai elgiantis, galima išgelbėti net ir tokį žmogų, kuriame Dievo paveikslas jau beveik buvo užgeseęs (Dosto)evskis).

565. Vyskupas vidurnaktyje prie altoriaus.

Viena moteris, kalvinistė, nepaisant įvairiausių mėginimų atversti ją į katalikų tikėjimą, liko nepajudinamai užkietėjusi senose savo klaidose. Užgirdusi apie gilų katalikų vyskupo Mermillod tikėjimą, pasiryžo pati įsitikinti. Sužinojusi, kad tas vyskupas naktimis keliasi ir eina lankyti V. Jėzų Švč. Sakramente, vieną vakarą atėjo į tą katalikų bažnyčią ir pasislėpė. Pačiame vidurnaktyje sugirgždėjo zakrastijos durys, ir tikrai

vyskupas atėjo prie altoriaus. Ir kuomet tasai senelis su didžiausia pagarba atsiklaupęs nusilenkė prieš Švč. Sakramentą ir didžiausiame susitelkime išklūpėjo ten ištisą valandą, vargšei kalvinistei užteko įsitikinti, kad Švč. Sakramente tikrai slepiasi V. Jėzus — Dievas. — Pranciškus Koppec, matydamas Paryžiaus Katedroje paprastą mergaitę darbininkę, kuri, atsiklaupusi prie Švč. Sakramento altoriaus, kalbėjo: „Viešpatie, pasigailėk manęs nusidėjėlės!" atsivertė (Amerika, 1935, 26).

566. Saldainiai Jėzui.

Togo misijonierius sutinka gatvėje berniuką. „Ar jau suvalgei saldainius, kuriuos tau daviau?" — „Ne!" — „Kur juos padėjai?" — „Atsimeni, tėve, kaip man pasakojai apie Jėzų, kuris gimė vargingame tvartelyje? Aš pamaniau: jis toks vargšas, todėl, vietoje suvalgyti, nunešiu saldainius į bažnyčią ir padėsiu ant altoriaus, ten, kur Jėzus gyvena. Taip ir padariau" (Lapot, III, 9). — Leonas XIII 1897 metais apie Eucharistinius Kongresus pasakė: „Niekas taip nesužadina katalikų sielos ir nepatraukia žmogaus prie tikėjimo ir krikščioniškų dorybių, kaip žmonijos pakėlimas ir supažindinimas su tuo stebuklingu meilės palikimu, Švč. Sakramentu, kuris yra ramybės ir meilės ryšys" (Žv. 1936, 12).

567. Darbininkas atvertė rašytoją.

Katalikų rašytojas Jarkė iš pradžių buvo protestantas. Kartą Bonos mieste kalbėjosi su kataliku darbininku ir sumanė paapaštalauti Liuterio naudai. „Kaip", tarė jis, „tamsta gali tikėti, kad Kristus būtų tokioje mažutėje ostijoje?" — „Aš nesuprantu, pone profesoriau, bet aš tikiu, nes Kristus pats tai pasakė". — „Bet pagalvok tamsta, juk tai visiška nesąmonė". — „Ne, pone profesoriau, tai visiška tiesa". — „Aš tamstai parodysiu, kiek sunkumų sukelia toks tikėjimas". — „O, pone profesoriau, Dievui nieko nėra sunku. Aš šventai tikiu, ir niekas manęs nuo to tikėjimo neatitrauks". Šitokio tvirto tikėjimo paveiktas, prof. Jarkė ėmė dažniau galvoti apie tikėjimo dalykus ir vėliau tapo nuoširdžiu kataliku (Sursum Corda 1936, 1). — Bloga nugalėk geru (Arkiv. J. Matulevičius).

568. „Šitaip negalima Jėzaus palikti".

Kartą eidamas į Asyžių, šv. Pranciškus beldėsi į kiekvienas duris. „Kas ten?" pasigirdo iš vidaus. „Asyžiaus atgailotojas". — „Ko nori?" — „Trupučio, tik trupučio alyvos: užgeso lempos šv. Damijono bažnyčioje". — „Ir dėl to tu čia atėjai?" — „Taip, nes prieš altorių nėra nė vienos liepsnelės, o šitaip negalima gailestingojo Jėzaus ilgiau palikti..." (Pr. P. 1936, 10).

— Didžiausis gyvenimo menas — suprasti gyvenimą (E. Ožeškienė).

569. Švenčiausis bernaičio rankose.

Vakariniame Meksikos krašte, pietinėje Kalifornijos pusiasalio dalyje, Tia Juana tikintieji kentė bolševikų persekiojimą, kaip ir visoje Meksikoje. Vieną Didįjį Ketvirtadienį jie norėjo pagarbinti Švenčiausiąjį Sakramentą, bet jų tuščioje bažnyčioje Švenčiausiojo nebuvo, o kunigo pasikviesti taipgi nebuvo iš kur. Tikintieji išrinko gerą, drąsų bernaitį, apvilko jį baltais rūbais, ir keli vyrai nulydėjo jį iki Jungtinių Amerikos Valstybių sienos, kur nedraudžiama mylėti ir garbinti Dievą. Ten bernaitis nuėjo į bažnyčią ir gavo iš kunigo Švenčiausiąjį. Grįžęs pas savuosius bernaitis išsiėmė iš po savo rūbų žvilgančią dėžutę, kurioje buvo tikras Kūnas ir Kraujas V. Jėzaus Kristaus, ir padėjo ją aukštai visiems matomoje vietoje. Per ištisą dieną žmonės garbino Švč. Sakramentą. Šutemus bernaitis vėl paėmė Švenčiausiąjį ir, parnešęs jį į Jungtines Amerikos Valstybes, atidavė kunigui (Šlt. 1935, 24). — Tebūnie gyvenimas puikus, kaip vasaros žiedai. Tebūnie mirtis puiki, kaip rudens lapai (Rabindranath Tagore).

570. Eucharistija — ministerio jėgų šaltinis.

Olandijos ministeris Ruijs Beerenbrook († 1936) buvo ne tik geras katalikas, bet ir tretininkas. Visiems savo darbams jėgų semdavosi Švč. Sakramente, kurį kasdieną priimdavo. Jo klebonas sakydavo: „Jeigu šiandieną Ruijis neatėjo šv. Komunijos, tai jis ne namie" (Pr. P. 1936, 11). — Be Dievo aukso rūmuos vien vargas ir naktis. Su juo niekai kartumas ir net pati mirtis (A. Jakštas).

571. Palaiminimas iš orlaivio.

Eucharistinio kongreso metu iš Bogotos, per Andų kalnus, buvo orlaiviu nešamas Švenčiausis Sakramentas į Medellin, Kolumbijoje (Amerikoje). Tą pareigą atliko vienas arkivyskupas. Susirinko nesuskaitomos žmonių minios. Arkivyskupas pro orlaivio langą laimino suklaupusius, kol orlaivis išnyko iš akių (M. L. 1935, 48). — Dorybė — kiekvieno žmogaus pati didžiausia puošmena (Šv. Jonas Bosko).

572. Gėlėmis papuošė Švenčiausiajam kelių.

Cauchy (1789-1857) buvo didžiausias devynioliktojo šimtmečio matematikas. Jis pasižymėjo nepaprastu religingumu. Kai mirties patale gulinčiam Cauchy buvo pranešta, kad jau ateinąs kunigas su Švč. Sakramentu, jis tuojau įsakė savo tarnams gražiausiomis gėlėmis papuošti laiptus, kuriais eis kunigas su Švenčiausiuoju. — Didžiausias visų laikų matematikas Gauss 1802 m. rašytame laiške Vengrų matematikui Boylai, tarp kitko, sako: „Lik sveikas, Mielas Drauge! Tebūnie Tau saldus tas

sapnas, kurį mes vadiname gyvenimu, kuris iš tikrųjų yra tik įžanga tikrojo gyvenimo, to gyvenimo, kuris mūsų laukia galutinoje tėvynėje, kur prisikėlusios sielos nebevaržys nei tingus mūsų kūnas, nei laiko ribos, nei žemės gyvenimo smūgiai, nei įvairūs rūpesčiai. Neškime šią mūsų gyvenimo naštą iki galo drąsiai ir nedejuodami, bet, kas svarbiausia, nepaleiskime iš akių vyriausiojo tikslo. Koks bus džiaugsmas, kai išmuš paskutinė mūsų gyvenimo valanda, kai galėsime numesti nuo pečių sunkią žemės naštą ir praregėsime amžinybės akimis!“ (Atmerk akis, 1934, 210).

573. Švenčiausiasis laive.

Pirmutinis transatlantinis laivas (plaukiojęs tarp Europos ir Amerikos), kuris gavo leidimą laikyti savo koplyčioje Švč. Sakramentą, buvo Italijos laivas „Vulkanija“ (Kristaus Karaliaus Laivas, 1936, 40). — Dievo tikėjimas, kaip Jėzus moko, be abejimo yra vienintėlis įrankis žmonėms pagerinti, jiems nuo nusižengimų dorai apsaugoti ir visai žmogaus prigimčiai iš pašaknų sustiprinti (Pestalozzi).

574. Tai mažiausia, ką galėjome padaryti.

Autobusų sustojimo vieta Paryžiuje. Su Švenčiausiuoju prie krūtinės skuba kunigas, bet autobusas jau pilnas. Tik kunigui pasisakius, kad ligonis jo laukia, konduktorius jį įleidžia. Vienas priemiesčio darbininkas atsikėlęs kreipiasi į Kristaus tarną: „Prašau, sėskite čia!“ Ir jam užleidžia savo vietą. Visi nutilsta, padeda net laikraščius, kuriuos pirma smalsiai skaitė. Vyrai susimąsto. Gal jie prisimena pirmąją Komuniją, gal būt, paskutinę. Kai kunigas išlipdamas padėkoja ir atsisveikina, užleidusysis vietą sako: „Nėr už ką dėkoti. Tai mažiausia, ką galėjome padaryti“ (Žv. 1938, 10, 276). — Gyvenimas nėra toks trumpas, kad neužtektų laiko mandagumui (Emersonas).

575. Kada nebaisi mirtis.

Tai atsitiko Didžiojo karo metu. Kelias dienas kautynės buvo nurimusios. Netoli nuo fronto buvo nedidelė koplytėlė, kurioje kasdieną buvo laikomos šv. Mišios. Apie trečią valandą po pietų atėjo iš fronto pilna apranga, visas sušilęs kareivis. Įėjęs į koplytėlę pasimeldė, o paskum, kieme pamatęs sanitarą, slaugantį sužeistuosius, paklausė, kur būtų kapelionas“. Sanitaras atsakė: „Aš esu kapelionas, gal miršta kas?“ Kareivis paprašė: „Gerbiamas kapelione, prašau suteikti man šv. Komuniją, nes tuoj turiu išvykti atgal į frontą. Aš atėjau nevalgęs“. Kapelionas, džiaugdamasis tokiu kareivio pasiaukojimu, išpildė jo prašymą. Karys, priėmęs šv. Komuniją ir pasimeldęs, drąsiai žygiavo atgal į frontą (Žv. 1937, 6, 184). — Tie, kurie

Kristaus mokslą vadina priešingu valstybei, tegul pabando duoti tokią kariuomenę, kaip Kristaus mokslas reikalauja iš kareivių, tokius valdinius..., tokius mokesčių mokėtojus ir valdininkus, kokie turėtų būti pagal krikščioniškojo mokslo taisykles. Ir tada tegu jie drįsta sakyti, kad krikščionybė priešinga valstybei. Iš tikro, jie nedvejodami pripažins, kad krikščioniškasis mokslas valstybei net labai naudingas, jei jo laikomasi (Šv. Augustinas).

576. Vaikučiai pirmoje eilėje.

Garsusis domininkonas Lacordaire už savo nuopelnus buvo pakeltas Paryžiaus Mokslo Akademijos nariu. Montalembert'o kviečiamas vykti į susirinkimą, kuriame to laiko Paryžiaus katalikiškoji šviesuomenė norėjo pareikšti savo džiaugsmą matydama jį sėdint tarp keturiasdešimt „Nemirtingųjų", Lacordaire atsisakė, kalbėdamas: „Negaliu, jokiu būdu negaliu. Sorez'o vaikučiai manęs lauks šeštadienį išpažinties. Mes negalime įsivaizduoti, ką reiškia viena šv. Komunija mažiau žmogaus gyvenime" (Sal. Žin. 1935, 6). — Pažvelkite į saulę. Ji visiems šviečia, visus šildo, nelaukdama prašymo ir padėkos. Taip pat ir jūs nelaukite maldavimų ir pagyrimų, bet padėkite žmonėms gera valia — ir būsite mylimi kaip saulė (Epiktetas).

577. Išpažintis olimpiadoje.

Amerikos sportininkų vadas per pasaulinę olimpiadą Berlyne (1936 m.) kreipėsi į Berlyno jėzuitus, ieškodamas kunigo, mokančio angliškai. „Aš esu įpratęs", sakė jis, „kiekvieną pirmąjį mėnesio sekmadienį atlikti išpažintį ir prieit šv. Komunijos. Nenoriu to nė dabar apleisti!" Jo noras buvo įvykdytas (XX, 1936, 90). — Gyvenimo praktika yra sėkmingiausia, tikriausia ir pastoviausia (Kun. Krupavičius, Liet. Mokykla, 1921, 310).

578. Ne užmokestis, bet priemonė.

Generolas La Moricere turėjo labai pamaldžią ir gerą dukterį, kuri prašėsi savo tėvą, kad ją leistų kasdieną artintis prie Dievo Stalo. „Tai jau per daug!" pastebėjo tėvas. „Gal būt!" atsakė jaunuolė. „Bet klebonas man taip patarė". — „Tai tuomet einame pas jį". Ir generolas išdėstė uoliajam kunigui savo baimę dėl dažnos Komunijos. Ir baigdamas pridūrė: „Mes nesame verti taip dažnai priimti Viešpaties Kūną". — „Iš tiesų!" atsakė klebonas. „Nė vienas nėra to vertas. Bet mums jos reikia. Komunija nėra užmokestis už mūsų dorybes, bet priemonė joms įgyti". Generolas kiek pagalvojęs tarė: „Man buvo duota 25 tūkstančiai neigiamų priežasčių apie dažną Komuniją. Tamsta, kunige, patiekei vieną, kurios jau užtenka". Ir atsigręžęs į dukterį pridėjo: „Tu eik taip dažnai, kaip tik gali". Bet tai dar ne

viskas. Nuo tos dienos ir pats generolas buvo matyti daug dažniau stiprinantis „Tvirtųjų Duona“ (Žv. 1938, 12, 341). — Stenkis patirti visokios būties pradžią ir priežastis, kiek tik tai žmogaus protas gali patirti; o iš tų versmių, kurios kitiems teikia svajones ir nesąmoningą susižavėjimą, tu semkis rimtybę, šviesą ir tikrą protingą grožio gerbimą (E. Ožeškienė).

579. Stipriųjų stiprybė, darbščiųjų parama.

Prie stiprios valios reikia ir geros maldos. Paprastai silpnos valios žmonės būva sutingę. Jie tingi dirbti ir tingi melstis. Malda yra stipriųjų stiprybė ir darbščiųjų parama. Maldingi katalikai dažnai eina išpažinties ir taipgi dažnai priima šv. Komuniją. Tokiu būdu siela pasidarė sveika ir galinga. Vysk. P. Būčys rašo: „1928 m. man teko susipažinti su jaunu vengrų kunigaikščiu Batthyany. Jo tėvas, gimęs 1870 m., buvo gydytojas ir pagarsėjęs savo šalyje tuo, kad padarė dvidešimts tūkstančių sunkių operacijų. Jo labdarybė buvo platesnė už jo garbę. Tai buvo stebėtinai kilnaus būdo ir didžio mokslo žmogus. Žmonės stebėjosi, iš kur jis ima tiek dvasios stiprybės. Nuo 1905 m. iki mirties, įvykusios 1930 m. rudenyje, jis kasdien priimdavo šv. Komuniją" (T. K., Pam., 1935, 383). — Olandijoje iš 8.260 000 gyventojų 2.500.000 katalikai, kurie pasižymi dideliu religingumu ir sąmoningumu savo pareigose. Olandijoje ypač daug dėmesio kreipiama į dažną ėjimą prie šv. Komunijos. Visi tos šalies tikintieji eina bent 40 ar 50 kartų per metus prie Dievo Stalo. Hagoje, Šv. Mergelės Nekalto Prasidėjimo parapijoje, turinčioje 8000 tikinčiųjų, per metus išdalinama per 200.000 komunijų (M. L. 1935, 48).

5S0. Karaliaus arklys Švenčiausiojo tarnystėje.

Austrijos Habsburgų dinastijos protėvis, grafas Rudolfas, jojo kartą medžioti. Bejodamas miško aikšte užgirdo varpelį skambinant. Jis pamatė, kad kunigas, priėjęs prie patvinusio upelio, atsisėdo ir norėjo nusiauti batus, kad bristu. Tas kunigas skubėjo, mat, pas ligonį su Švč. Sakramentu. Rudolfas nušoko nuo savo arklio ir nusiėmęs kepurę nuvedė jį kunigui perjoti per upę. Rytojaus dieną, kai kunigas atvedė grafui arklį, norėdamas jam drauge pareikšti padėkos žodį, grafas pareiškė, kad jis nebegalės sėsti ant to arklio, kuris Išganytojo Kūną nešė (Dk. 1939, 20). — Kas yra kupinas pagarbos, tas pasirodo esąs protingas, žinąs šaltinius, iš kurių išeina visas išmintingumas ir visas supratimas. Pagarba parodo, kad žmogus pats jau yra įgijęs gyvenimo patyrimų; pagarbos stoka jaunikaičiuose yra visada liūdnas vaikiško kvailumo ženklas (Fr. W. Foersteris, Mokėk gyventi, 1934, 322). — „Kaip Adome visi miršta, taip Kristuje visi bus atgaivinti“ (I Kor. 15,22).

581. Šių laikų Tarcizijus.

Ispanijos mieste Albacete 1934 m. buvo šitoks jaudinąs įvykis. Pavyzdingas berniukas Juozapas Casstillo Jara gegužės mėn. 13 dieną priėmė pirmąją šv. Komuniją. Pilnas džiaugsmo grįžo namo, išbučiavo tėvus ir paskum išbėgo pažaisti su vaikais. Pamatę Juoziuką, baltai apsivilkusį, išdykusių vaikų būrys paklausė: „Ar tu priėmei Komuniją?“ — „Taip“, drąsiai atsakė gerasis berniukas. Tada vaikai pareikalavo, kad berniukas ką negražaus pasakytų Jėzui, kurį jis buvo tik ką priėmęs. „Ne, aš to nepadarysiu“, atsakė pavyzdingasis berniukas. Mažieji nedorėliai puolė berniuką mušti, parvertė ant žemės ir sukruvino. Bet mažasis narsuolis nė jokiu žodžiu nejžeidė Išganytojo (Fat. II, 16). — Paklausus šv. Karolį Baromiejų, kaip jis galėjo išlaikyti nesuteptą skaistybę, kas jam suteikė jėgos atsispirti begėdžių draugų ir tūkstančių didmiesčio pagundų tarpe, atsakė: „Tai padarė Šventoji Puota, kurioje dalyvaudavau kiekvieną sekmadienį ir šventadienį“ (Toth, Jaunos sielos auklėjimas, 1935, 222).

582. Tokių vyrų mums reikia!

Vienas Kauno apylinkės vyras įstojo į Vyrų Apaštalavimą. Nuo to laiko jis pradėjo eiti kiekvieną pirmą mėnesio sekmadienį kuo ištikimiausiai šv. Komunijos. Tą dieną galėjo lyt ar snigti — vistiek jis eidavo prie Dievo Stalo ir gana. Kartą jam teko plukdyti sielius į Klaipėdą. Kelionė Nemunu užtruko apie porą savaičių. Kaip tik pasitaikė, kad kelionėje atėjo ir pirmasis mėnesio sekmadienis. Ką jis daro? Gi, priplaukęs vieną panemunės miesteli, sustabdo sielius ir kartu su visais savo draugais nueina į bažnyčią. Žmonės, pamatę tuos nepažįstamus, kasdieniais drabužiais apsirengusius ir klumpėmis apsiavusius darbininkus, nustebę į juos žiūrėjo. Vistiek jie visi prisiartina prie klausyklos, išklauso šv. Mišių ir priima Švenčiausiąjį į savo širdį. „Šv. Komunija“, aiškinosi vėliau jų vadas, „man buvo tokia svarbi, kad už jokius pinigus negalėjau jos apleisti!“ (Žv. 1934, 7). — Tik tai, kas kaip paveikslas nuskęsta į sielos gelmes, turi auklėjamosios reikšmės ir yra mokymo priemonė sielos kultūrai (Heilmann).

583. Šv. Komunija vakarais.

Rusijos katalikai kenčia nuo bolševikų. Jie nebegali švęsti nė savo švenčių. Šv. Tėvas Leningrado katalikams leido priimti šv. Komuniją ir sekmadienio vakarais, tik jie turi prieš šv. Komuniją nuo 6 val. vakaro nieko nevalgyti ir negerti (Fat. II, 62). — Garsus vokiečių karo vadas Mackensen'as dar mokiniu būdamas rašė savo motinai: „Mano ateitis pareis nuo Dievo valios ir mano gerosios motinos maldų" (Toth, Atmerk akis).

XXXVI. DIEVO TARNAI

„Jūs gi būsite vadinami Viešpaties kunigais;
jums bus sakoma: M0su Dievo tarnai".
Jz. 62.6.

584. Primicija 65 metų kunigo.

1938 metų pradžioje Strassburge (Prancūzijoje) atnašavo savo pirmąsias iškilmingas šv. Mišias vienuolikos vaikų tėvas, 65 metų amžiaus našlys Antanas Ortello. Primicijose apsupo savo tėvą — kunigą dar gyvi devyni sūnūs ir dukterys, kurių net šeši vienuoliai (trys redemptoristai ir trys vienuolės — ligonių slaugytojos). Antanas Ortello, atitrukdamas nuo savo darbų, vakarais nuolat mokėsi, iki galutinai įstojo į kunigų seminariją ir čia, pabaigęs teologijos mokslus, gavo iš vysk. Rucho kunigo šventimus. Iškilmėms pritaikintą pamokslą pasakyti buvo pasižadėjęs pats vyskupas Ruchas, bet, įvairiems reikalams jį sutrukdžius, vyskupo vietoje pamokslą pasakė jo generalvikaras Douvieras. Retose iškilmėse dalyvavo didelė tikinčiųjų minia (XX, 1938, 14). — Mano vaikeliai, rinkitės tai, ką mirties valandą nesigailėsite pasirinkę. Paskutinės uždegtos žvakės šviesoje šis pasaulis atrodys visai kitaip, negu dabar. Supraskime tos šviesos reikšmę ir pasirinkime tikresnį kelią (Don Bosko).

585. Ne žudyti, bet gelbėti išėjo.

Kun. Ant. Deksnys, studijuodamas Šveicarijos Friburge, 1937 metais rašė: Ne kartą Friburgo gatvėmis praeina vienas vidutinio ūgio kunigas, visad truputėlį į priešakį pasilenkęs, visuomet be kepurės ir be batų, o vien tik drobės medžiagos kurpaitėmis apsiavęs. „Kas jis toks yra?“ klausia kai kuris praeivis. „Ar jis taip neturtingas?“ — „Tai mūsų universiteto profesorius“, studentai atsako. „Jis yra didelis mūsų labdarys, — visą savo ptofasorišką algą paskiria neturtingiems studentams šelpti ir jos visai iš universiteto kanceliarijos neatsiima, o tik pasirašo, kad gauna“. — „Šis profesorius“, pasakoja vokiečių studentai, „dabar yra vienintelis įpėdinis į Saksų sostą. Žiūrėkite, ir profesorių sąrašuose jis pažymėtas — Prinz Max von Saxen". Jo broliui mirus neliko kito įpėdinio, kaip tik jis vienintelis. Didžiojo karo pradžioje brolis buvo jį iš universiteto parsikvietęs, ir jis kaip Princas privalėjo vienai armijai vadovauti. „Jūsų

Didenybe, aš savo armijos nevesiu į frontą“, pareiškęs princas Vokietijos Kaizeriui Viliui II. „Bet aš, Prince — Generole, Jums įsakau, suprantate!?“ griežtai pakartojo kaizeris. „Suprantu, Jūsų Didenybe, bet aš negaliu įsakyti savo kariams žudyti nekaltus žmones ir naikinti jų turtą". Dėl šio pareiškimo neteko malonės pas kaizerį, turėjo pasitraukti iš armijos ir apsigyvenęs viename vienuolyne daug studijavęs ir rašęs. Po karo vėl sugrįžęs į Šveicariją. Mirus broliui, paveldėtą turtą paskyręs labdarybei. Princas kun. Maxas apie save paprastai nieko kitiems nepasakoja, gyvena mažame butelyje, kurs visas knygomis užverstas. Studentui atvykusiam egzaminų laikyti maža vietos belieka tame asketiškame profesoriaus darbo kambaryje. Taip gyvena tų karalių ainis, kurie ir Lietuvos istorijoje XVIII š. valdovų eilėse įrašyti (XX, 1937, 159). — Tol, kol karas bus laikomas tik blogu, jis vis turės tam tikro patrauklumo; kai bus laikomas žvėrišku, nustos populiarumo (Oscar Wilde).

586. Ką padaro geras kunigas.

Slovakijoje 1937 m. įvyko ne visai paprastos sutuoktuvių apeigos: Sekovcų katalikų bažnyčioje vieną dieną tuo pačiu laiku tuokėsi net 22 jaunavedžių poros. Kelios jaunavedžių poros ilgą laiką jau buvo gyvenusios civiline santuoka, o viena pora turėjo net 8 vaikus. Šitokio masinio susituokimo priežastis buvo ta, kad į Sekovcus buvo atkeltas labai įtakingas ir parapijiečių mylimas kunigas, kuris savo pamokslais paskatino atšalėlius bažnyčioje susituokti (XX, 1937, 127). — Kiekviename luome galima rasti žmonių nepatenkintų, dejuojančių, neatliekančių savo priedermių; tai esti dėl to, kad apsilenkė su savo pašaukimu. Todėl, gimdytojai, saugokitės anaiptol skirti savo vaikus tam luomui, į kurį jie neturi pašaukimo. Visi luomai yra geri, visi darbuojasi bendram žmonijos labui; nė vienas pašaukimas nežemina žmogaus, bet lygiai Dievui tarnauja (Vysk. Paltarokas, Vadovas, II, 1932, 85).

587. Kunigo „komunizmas“ išgelbėjo.

1935 m. ant vienos salos buvo rasti 68 apleisti žmonės. Jie birželio mėn plaukė laivu „Diego“ į Mauricijų. Bet garlaivis buvo užmestas ant seklumos, o keleiviai turėjo išsikelti į artimiausią salą. Tarp keleivių buvo ir vienas energiškas kunigas, kuris iš pirmos dienos ėmėsi vadovauti: paskirstė kiekvienam darbą saloje, nustatė griežtą dienotvarkę ir tikslų ir taupų sunaudojimą produktų, kuriuos rasdavo šitame skurdžiame žemės sklype. Kiekvieną dieną kelias valandas pašvęsdavo vaikams, kuriuos pats mokydavo. įvedus tokį griežtą, tvarkingą ir taupų gyvenimą, pasisekė tam kunigui, kad tie nelaimingi sudužusio garlaivio „Diego“ keleiviai galėjo kęsti dieną iš die-

nos nepriteklių ir dargi nepasiduoti desperacijai (nusiminimui) ir dvasinei depresijai (prislėgimui) Jie buvo pasistatę taip pat ir pagalbos šauksmo ženklą — milžinišką kryžių su didele vėliava, kad tuo atkreiptų pravažiuojančių laivų dėmesį. Pagaliau po 2 mėnesių tokio „komunistiško" gyvenimo jie buvo pravažiuojančių laivų pastebėti ir išgelbėti (Šlt. 1935, 48). — Be paklusnumo negali būti namuose jokios tvarkos, nė Dievo palaiminimo (Vysk. Paltarokas, Vadovas, II, 1932, 93).

588. Mylėjo savuosius iki mirties.

Prancūzų katalikų kunigo Briehe mirtis 1936 m. nustebino platų pasaulį. Kun. Briehe Didžiajame kare tarnavo karo lauke ir buvo smarkiai apsinuodijęs dujomis. Po karo jis buvo nuošalios karo lauke pastatytos koplyčios rektorius. Toje vietoje buvę palaidota 40.000 įvairių tautų karių, kritusių Didžiojo karo metu. Prieš savo mirtį kun. Briehe išvažiavo į Rivierą. Bet vos tik nuvažiavo į poilsio vietą, pasijuto labai blogai. Tuojau buvo suteikti jam paskutiniai sakramentai. Ligonis pareiškė, kad jis būtinai turįs mirti tarp savo draugų didžiajam kapinyne, nes kitaip jis nemirsiąs. Ir tikrai, nors ligonis buvo silpnas, bei jis išlaikė 1200 km kelionę. Kai jį parvežė į jo mylimą kapinyną, jis nusišypsojo ir, peržvelgęs tūkstančius kryžių, visiškai ramiai mirė (Šlt. 1936, 27). — Žino širdis, kad meilės ryšiai netrūksta mirus, kad siela iš erdvės dėsnių išsivadavus... nusileidžia iš antžemiškų sričių mylinti ir rūpestinga (Pečkauskaitė).

589. Vyskupas kurpius.

Viename Rusijos mieste, tamsiame, į lindynę panašiame kambaryje, sėdi senas kurpius Innokentij prie savo darbo stalo ir taiso porą suplyšusių batų. Sutemus į kambarį įeina jaunas vyras ir griebia senojo batsiuvio ranką, norėdamas ją pabučiuoti Senelis nenori leisti bučiuoti savo rankos ir sako jaunuoliui: „Sakyk!". Tada jaunuolis kažin ką tyliai pasako jam į ausį. Senelis maloniai nusišypso. Paskum atsistoja, palaimina jaunuolį šv. kryžiumi ir tris kartus jį pabučiuoja: „Gerai, kad tu atėjai; aš maniau, kad pabūgai. O dabar, kada atėjai, aš tave skiriu kunigu į L. vietoje nužudyto tėvo Benjamino. Eik ten ir ganyk Kristaus bandą, kaip tai tinka geram Šv. Bažnyčios tarnui. Tepadeda tau Dievas. O dabar išeik, nes tuoj ateis žmonės, kurie mudviejų neturi rasti drauge". Tai buvo vienas rusų stačiatikių vyskupas, .pasislėpęs nuo bolševikų skurdžioje kurpiaus lindynėje. Vis dėlto GPU agentai jį surado ir pasmerkė, prikišdami visą eilę nepagrįstų kaltinimų: valstybės įstatymų laužymą, sąžinės laisvę išnaudojant politikai, rengiant kontrevoliuciją ir p. (Rt. 1935, 2^0). — Kas nebijo pavojų, tam, rodos, jų mažiau ir atsitinka (Vaižgantas, Jaunam Veikėjui, 1925, 91).

590. Paminklas karo kapelionui.

Vienoje New Yorko aikštėje katalikų kunigui Francis Duffy buvo atidengtas paminklas. Minėtas kunigas per Didįjį karą buvo karo kapelionas ir pasižymėjo nepaprastu uolumu ir drąsumu. Paminklo pašventinimo ir atidengimo iškilmėse dalyvavo paštų ministeris Farley, New Yorko burmistras, buvusis New Yorko štato gubernatorius Smithas, aukštieji miesto valdininkai ir karininkai. Prie paminklo paštų ministeris Farley perskaitė jungtinių Valstybių prezidento Roosevelto tokio turinio laišką: „Tikrasis kunigo Duffy paminklas yra kiekvieno legionieriaus širdyje. Kunigas, tėvynės mylėtojas, Amerikos kareiviams jis buvo tas, kas yra vargšams užtarėjas. Jis kiekvieną jam pavestą pareigą atliko su pasišventimu. Tos sritys, kuriose jis dirbo, galėjo juo tiktai didžiuotis“ (XX, 1937, 122). — Kapelionas privalo būti žmogus neatsisakęs nuo prigimties ir kultūros, bet jiedvi laimėjęs sutartinėje su religija ir priklausomybėje nuo josios (Prof. St. Šalkauskis, Liet. Mok. 1924,296).

591. Paliko kelyje su Švenčiausiuoju.

Tai buvo Egipte, kur dažnai pasitaiko visokių užpuolimų ir plėšimų. Vieną vakarą Tėvas Laroche buvo pakviestas skubiai keliauti pas vieną ligonį. Kelionė buvo ilga. Misijonierius pasikvietė vežiką. Jau sutemo. Pakeliui vežikas sustojo ir paklausė: „Tėve, ar turi su savim kokį ginklą, kuriuo galėtum apsiginti nuo plėšikų“. Kunigas atskleidė rūbus ir parodė jam Švenčiausiąjį. Vežikas atsakė: „Kad tik šitaip esi apsiginklavęs, aš negaliu su Tamsta toliau važiuoti!“ Jis apsisuko ir grįžo atgal. O kunigas vienas turėjo keliauti per visą naktį, kol surado ligonį ir dar tą pačią naktį grįžo pėsčias namo (2v. 1934, 4). — Dievas visada duoda “mums jėgos ir galimumo padaryti tai, ką liepia mums daryti (Ruskin).

592. Sukniubo nebegyvas prie altoriaus.

Nuodingoji gyvatė kobra yra vienas pavojingiausių Indijos misijonierių priešų. Nuo jos įkandimo staigi mirtis. Vienas Bengalijos misijonierius antrą valandą naktį pasijuto, kad jam į ausį įkando kobra. Matyt, ji buvo pakėlusi galvą ir dairėsi, kaip čia įsikraustyti į šiltą lovą, o jis, gulėdamas aukštielninkas, judėdamas kaip nors prisilietė prie išsižiojusios gyvatės danties. Taigi pajutęs, kad įkando gyvatė, misijonierius skubiai šoko iš lovos, nubėgo į koplyčią, apsirengė liturginiais rūbais ir pradėjo laikyti šv. Mišias. Atlaikęs šv. Mišias, neJaim'ingasis misijonierius kalbėjo tris padėkos Sveikamarijas ir bekalbėdamas paskutinę sukniubo negyvas prie altoriaus (XX, 1939, 38). — Žmogaus protas yra versmė visokių minčių, kurios, patekusios į minias, paklysta po platųjį pasaulį, ima žmoniją valdyti. Žmo-

gaus valia yra toji jėga, kuri, telkdama aplink save kitus žmones, arba juos stumia į priekį, arba atgal. Žmogaus širdis, pilna visokių ugnies jausmų, gali būti jėga, kitus sušildanti, uždeganti, prie gero darbo pastumianti, arba vėl — kenksmingas gaivalas, viską naikinąs, skaldąs. Taigi, svarbu žmogų tinkamai Kristaus dvasioje išauklėti, jo protą tikra šviesa apšviesti, jo valią sustiprinti, jo širdį karšta Dievo ir artimo meile uždegti ir tada paleisti į darbą (Ark. Jurgis Matulevičius, Rt. 1934, 243).

595. Pamaldas atlaikė artileristai.

Paryžiaus artileristai 1938 m. paprašė atlaikyti šv. Mišias prie jų užtarytojos šv. Barboros. Pamaldas atlaikė vien buvusieji artileristai. Šv. Mišias celebravo Tėvas vienuolis, buvęs art. karininkas. Buvęs art. leitenantas, dabar benediktinas, pasakė pamokslą. Buvęs jūrų kapitonas, dabar kapucinas, suteikė palaiminimą. Patarnavo artilerijos generalinis inspektorius, buvęs karo ministeris gen. Maurin, Elisiejaus Rūmų karo komendantas, daug generoJų ir kitų aukštų karininkų, vienas Mokslų Akademijos profesorius ir daugybė kitų (P. G. 1938, 4). — Jei pats savyje neberandi džiaugsmo šaltinio, žiūrėk į kitus. Eik į žmones ir džiaukis svetimu džiaugsmu — gyventi dar galėsi (Čaikovskis).

594. Lakiojantis vyskupas.

Kanados vyskupą Flemingtoną laikraščiai pavadino „lakiojančiu vyskupu". Vien tik 1936 m. vasarą vyskupas Flemingtonas padarė daugiau kaip 8000 km šiaurės kraštuose — Aliaskoje. Daugiausia jis naudojasi lėktuvais. Savo vyskupiją jis reguliariai (pastoviai) lanko ir neaplenkia net pačių užkampių ir mažų salų, kur tik žmonės gyvena. Ilgą laiką vyskupas Fiemingtonas išbuvo Aklavikoje, toliausia šiaurėje esančioje žmonių apgyventoje vietoje. 1936 metų pavasarį čia sudegė ligoninė. Vyskupas telegrafu kreipėsi į buv. Anglijos karalių Eduardą, prašydamas padėti atstatyti ligoninę, nes vietos gyventojai labai vargingi. Karalius suteikė lėšų, ir pats vyskupas šios ligoninės statybą pradėjo. Ten, be keleto valdininkų žandarų ir gydytojo, visi gyventojai eskimai ir indėnai (Ž. Pr. 1936, 47). — Sovietų valdžia neleido per Sibirą keliauti vysk. Jurgiui Weig. Minimasis vyskupas darbavosi Kinijoj Tsingtau vikarijate ir savo tėvynės nebuvo matęs jau 27 metai. Po tokio ilgo nebuvimo, norėdamas grįžti į savo tėvynę, vyskupas dėl Maskvos neapykantos turėjo aplinkiniais keliais važiuoti per Japoniją ir Jungtines Valstybes ir per tai susidarė jam 11.000 mylių daugiau kelio, negu kad važiuojant per Sibirą (Šlt. 1936, 5). — „Piūtis, tiesa, didelė, o darbininkų maža“ (Luk. 10,2).

595. „Mama, mama, kodėl jo niekas nemuša?“

Į Rygos geležinkelių stotį atūžia traukinys iš Maskvos. Tarp išlipančių matyti viena šeimyna, kuriai pasisekė iš Rusijos ištrūkti ir išvažiuoti. Šeimynos tarpe yra vienas vienuolikos metų berniukas. Pirmas dalykas, kas atkreipė jo dėmesį, buvo rusų šventikas, kurs stovėjo perone laukdamas savo pažįstamų. „Mama, mama!“ šaukė berniukas, „žiūrėk, antai šventikas! Kodėl jo niekas nemuša?“ Tas vaikutis nesuprato, kad jis dabar yra laisvoj šaly Latvijoj, kur kiekvieno teisės ir gyvybė yra gerbiama. Jam buvo keista ir neįprasta atvažiavusiam iš Rusijos, kur dvasiškiai yra beteisiai, nes juos kiekvienas niekšas gali įžeidinėti ir mušti, ir už tai niekas nebaudžia. Net ir bažnyčioje, pamaldų metu kunigas beteisis, kiekvienas gali nebaudžiamas įžeidinėti bei užgaulioti (Šlt. 1935, 24). — Bažnyčia negali apsieiti be asmenų, kurie nutaria, kas tikėtina, kas atmestina; kas yra Kristaus mokslas, kas žmonių prasimanymas; kurie pasako, kas reikia daryti, o ko vengti; kas yra dorybė, kas nusidėjimas; kurie baudžia už nedorybes, kelia balsą prieš tikybos puolėjus, smerkia klaidas, priešingas Bažnyčios dvasiai (Vysk. Paltarokas, Ganyt. Raštas XVII, 1938).

596. „Jėzau, aš mirštu dėl Tavo meilės“.

Ispanijos pilietinio karo metu (1986-1939) anarchistai Barcelonos miesto gatvėmis į rinkos aikštę vilko maždaug 18 metų vaikiną, vietinės seminarijos auklėtinį. Atvilkę į aikštę jie įscenizavo Pontijaus Piloto teismą. Auklėtinis buvo mušamas ir spardomas. Pastatę ant stalo jį klausinėjo, kas jis toks esąs. Auklėtinis drąsiai atsakė, kad jis yra Barbastro seminarijos klierikas. Po tokio pareiškimo Anarchistų federacijos vadas, nusiplovęs rankas, klieriką pasmerkė nukryžiuoti. Nelaiminga auka buvo čia pat nurengta ir vinimis prikalta prie kryžiaus. „Jėzau, aš mirštu dėl Tavo meilės ir ispanų tautos garbės“. Nukryžiuotąjį pagaliau pribaigė akmenimis (XX, 1937, 87). — Civilės draugijos negali be sunkaus nusikaltimo elgtis taip, lyg Dievo nebūtų, arba žiūrėti su panieka į religiją, kaip į svetimą ar nenaudingą viešajam reikalui, arba pripažinti vieną kurią pagal užgaidų; bet jos privalo dieviško kulto dalykuose griežtai vadovautis paties Dievo užbrėžtomis ir įsakytomis taisyklėmis bei būdais (Leonas XIII, Immortale Dei, II, 23).

597. Ko kitiems linkėjo, pats gavo.

1870 m. Vokietijoje pradėta smarkiai persekioti Katalikų Bažnyčią. Abie tai rašė viso pasaulio laikraščiai, ir visur kalbėta apie tą persekiojimą. Kartą apie tai kalbėjosi ir Mac Cormicko fabriko Čikagoje darbininkai. Vienas jų tarė: „Aš dabar norėčiau būti Vokietijoje, kad galėčiau visiems kunigams nu-

piauti galvas“. Greit po to tas darbininkas priėjo prie šachtos, kuria buvo keliama į viršų geležis, įkišo tenai galvą kažin ko pažiūrėti. Bet nelauktai buvo paleista žemyn šachtos dėžė, ir vienu akimirksniu ji nukirto jam galvą. Darbininkai negalėjo atsistebėti, kaip greit įvyko jam tai, ko jis linkėjo kitiems (J. Mačernis, Paslaptingoji Rykštė, 1935). — Visam pasauliui žinoma norvegų rašytoja Sigrid Undset tapo katalike. Savo veikaluose, kurie yra verčiami į daugybę kalbų, ji drąsiai gina savo šventąjį tikėjimą. Savo knygoje „Krikščionybė ir politika“ S. Undset rašo: „Dažnai pasitaiko sutikti žmonių, kurie neparprastai domisi kiekvienu kunigu, kuris pamina po kojų savo priesaiką, o visiškai nekreipia dėmesio į 100 tų kunigų, kurie įrodo ištimybę savo šventiems įžadams, stovėdami prieš atkištus šautuvų vamzdžius ir nuogus kardus (Rusijoje, Meksikoje, Ispanijoje). Bet tai lengva išaiškinti. Tie asmens, kurie taip lengvai tiki kiekvienai paskalai apie išdavikiškus darbus, tuos dalykus jau iš savo prityrimo supranta. O karžygiški kunigų pasiaukojimo darbai jų nedomina dėl to, kad jie patys nieko nemoka paukoti dėl Kristaus ir tokio didvyriškumo nepajėgia suprasti!“ (Žv. 1988, 12, 340).

598. Karštas noras viską nugali.

Tėvas Lester S.J., dirbdamas neturtingų Anglijos katalikų tarpe, turėjo progos susitikti su jaunuoliais, kurie buvo pasiryžę tapti kunigais, bet neturėjo nei lėšų, nei didesnio mokslo. Todėl jis ėmė jais rūpintis ir persikėlęs į Osterley įsteigė suaugusiųjų gimnaziją vėlai pašauktiems padėti tapti kunigais. Gimnazijos mokslas šioje mokykloje einamas labai greitai — karštas noras viską nugali. Nuo 1919 m. šie kursai jau davė gražių vaisių: jau per 300 šio instituto auklėtinių yra įsišventę kunigais (Žv. 1937. 125). — Ne tik žmonės pašvęsti kunigais, bet visi tikintieji be išimties privalo pasišvęsti Dievo ir sielų reikalams (Pijus X, E Supremi Apostolatus, I, 45).

599. Iš išauklėjimo pažino kunigą.

Vaižgantas nurodymuose „Jaunam veikėjui“ (1925 m.) aprašo (67-9 p.), kaip rusas inžinierius jį pažino esant kunigą, nors jis buvęs apsivilkęs civiliškai. Kelionėje į Krymą sugedęs automobilis. Jo šeimininkas inžinierius su dviem šoferiais sumanęs visą jį perkrauti. Iš pradžių keleiviams buvę tiek: turėję saulės, jūrą, saldžių vynuogių. Suardžius visą automobilio mechanizmą, jo remontas užtrukęs. Keleiviai ėmę nervintis. Sugaišę visą dieną, ir vis galo nesimatę. Pasažyrai pykę, vaikščiodami nuošaliai, o paskum ir prieidami prie taisančiųjų. Kun. Tumui-Vaižgantui pasisekę nieko neprasitarti. Pagaliau, įsitikinęs nebepataisysiąs automobilio, inžinierius pasamdęs ketvertą

arklių vežti pasažyrams į sustojimo vietą. Kurį laiką pašnekėjus, inžinierius atsikreipęs į kun. Tumą klausimu: „Tamsta katalikų kunigas?“ — „Taip, iš ko Tamsta mane pažinai?“ — „Iš išauklėjimo: jums duodama ypatingo stiliaus“. — „Jeleinost?" — „Taigi, kad ne: susivaldymo!“ Paskum tasai inžinierius net pasikvietęs jį į sava laikomą pensioną —vis už tą patį nuopelną, kad tylėjęs, buvęs kiek malonesnis jam priepuolyje, negu kiti pasažyrai. — Klaidingas yra visokis pedagoginis natūralizmas, kuris kokiu nors būdu jaunuomenės auklėjime šalina arba siaurina antgamtinį krikščionišką ugdymą; ir klaidingas yra kiekvienas auklėjimo metodas, visiškai arba iš dalies neigiąs ar užmirštąs gimtąją nuodėmę ir malonę ir pasitikįs vien žmogaus prigimties jėgomis (Pijus XI, Enciklika apie krikšč. jaunuomenės auklėjimą, 1930-X1I-31).

600. Nelaimės moko melstis.

Prancūzijoje 1832 m. kilo nauja revoliucija. Kunigai ir vienuoliai buvo išvaryti, arba į kalėjimus įmesti. Staiga Paryžiuje kyla baisi choleros epidemija. Iškart užmirštama revoliucija, paryžiečiai nebesiklauso ministerių kalbų, o ieško kunigų. Arkivyskupas, 13 mėnesių išsislapstęs, vėl gali grįžti į savo katedrą; kunigai su dideliu uolumu ieškomi ligoniams ir mirštantiems. Seselės niekieno nekliudomos gali laisvai aukoti savo gyvenimą ligoninėse (Žv. 1939, 2, 50). — Didi nelaimė yra nestengti pakelti jokios nelaimės (Solonas).

601. Pirma kunigas, paskum gydytojas.

Vašingtono vienas garsus gydytojas neapsiima gydyti ligonio, jeigu tasai atsisako šauktis kunigo. Jisai taip sako ligoniui: „Mano vaistai tik tada paveiks tamstos kūno ligą, kai sielos vaistai užgydys tamstos sąžinės žaizdas“ (2v. 1935, 7 8). — Mūsų protas lengvai supranta, kad sveikata yra naudingesnė už turtą. Tas protas turėtų dar nors vieną sprindį paūgėti, tai jis suprastų, kad dvasinių dalykų aprūpinimas ir sutvarkymas yra reikalingesnis ir už sveikatos aprūpinimą (Vysk. Būčys, Šlt. 1935,41). — Kai Prancūzijos švietimo ministeris Marcombe 1935 m. vyko į Eliziejaus rūmus į ministerių posėdį, jis prie rūmų slenksčio sukniubo nuo apopleksijos. Respublikos prezidentas, patyręs įvykusią nelaimę, skubiai pasiuntė savo automobilį pakviesti kunigą su Paskutiniais Sakramentais iš artimos Šv. Marijos Magdalenos parapijos. Prie mirštančiojo tuojau atvyko kun. Nazais. Jį pasitiko ministeris Ed. Herriot, nuvedė pas mirštantį Marcombe ir pats patarnavo kunigui beteikiant Paskutinius Sakramentus (Rt. 1935, 169). — Serga kas tarp jūsų, tepavadinie bažnyčios kunigus, ir jie tegul meldžiasi ant jo, patepdami jį aliejumi Viešpaties vardu“ (Jok. 5,14).

XXXVII. GARBINGOJI TARNYSTĖ

„Jei kas kalba, tegul kalba kaip Dievo žodžiui; jei kas eina tarnystę, lai tedarai kaip Dievo suteikiamąja galia, kad visame būtų pagarbinlas Dievas".

1 Petr. 4,,11.

602. Mažasis Madrido Tarcizijus.

Per pilietinį Ispanijos karą (1936-1939) raudonųjų valdytame Madride vienuose namuose gyveno pasislėpęs nuo persekiotųjų Švč. Jėzaus Širdies vienuolis—kunigas. Slapčia jis laikė ir šv. Mišias. Kas rytą, išklausiusi šv. Mišių, mažoji šeimininkų dukrelė Marytė paslapčia nešdavo Švenčiausiąjį pasislėpusioms vienuolėms, kitados buvusioms savo mokytojoms. Pasiekusi slaptąją vietą ji ir išdalindavo Švečiausiąjį vienuolėms (M. L. 1937, 13). -- Rikiuokitės, pasišvęskite! Rikiuokitės ir pasišvęskite! (Arkiv. J. Matulevičiaus testamentas).

603. Artistai apaštalai.

Ženevoje (Šveicarijoje) 1936 m. įsikūrė katalikiškas teatras, kuris važinėdamas po visą Šveicariją vaidina giliai religinius ir dorinančius dalykus. 1 šį darbą dedasi garsiausi Šveicarijos artistai. Tuo norima žmones paskatinti į religinį atgimimą (Šlt. 1936, 43). — Portugalų valstybės prezidentas A. Carmona 1936 metais apie Kat. Akciją išsitarė: „Jei trokštame, kad mūsų tauta sugrįžtų prie tų kilnių idealų, kuriais ji stebino pasaulį ištisais šimtmečiais, privalome susisieloti ne tik dėl dvasinio luomo pašaukimų, bet ypačiai turime žiūrėti, kad klestėtų šalyje geros ir sveikos moralės ir religijos dėsniais pagrįstos draugijos ir kuopos“ (Šlt. 1937, 41, 649).

604. Pasakė pamokslą... kryžių pabučiuodamas.

Italijos generolas Ramorino 1849-III-22 buvo pasmerktas mirti už tėvynės išdavimą. Buvo kaltinamas italus išdavęs austrams 1849 m. mūšyje prie Novaros. Mirčiai generolą prirengė kunigas Cafasso, šv Jono Bosko nuodėmklausis, 1926 m. paskelbtas palaimintuoju. Kelyje į nužudymo vietą nuodėmklausis generolui tarė: „Ponas generole, ar matote susirinkusią žmonių minią? Ar negalėtumėte jiems pasakyti pamokslą?“ —

„To aš negaliu padaryti“, atsakė generolas. „Daug nereikia“, tęsė toliau kunigas: „imki kryžių ir viešai jį pabučiuoki. To pakaks“. Generolas kryžių viešai pabučiavo. Toks jo elgesys miniai padarė neaprašomą įspūdį (T. K., Pam., 1937, 9, 437).

— Reikia vengti manyti, kad esą uždrausta šiaip žmonėms tam tikru būdu bendradarbiauti šitame apaštalavime (kad Kristaus žodis turi būti skelbiamas), ypatingai kai kalbama apie žmones, kuriems Dievas yra suteikęs proto gabumų kartu su noru būti naudingesniais (Leonas XIII, Šapientiae Christianae, 1890).

605. 1500 Komunijų iš berniuko rankos.

Ispanijos pilietinio karo pradžioje (1936 m.) La Reinosoje vienas kunigas buvo nužudytas, o antrasis, Don Jose Aja, buvo laikytas kalėjime, bet paskum paleistas. Vis dėlto jis buvo laikomas labai griežtoje priežiūroje ir jam buvo uždrausta eiti savo pareigas, o bažnyčia buvo išniekinta ir uždaryta. Tikintieji, kurie norėjo priimti sakramentus, buvo be jokio teismo šaudomi. Tarp jų buvo nužudytas ir kunigo Aja brolis, kurio sūnų pasiėmė globoti brolis kunigas. Kai šis berniukas sužinojo, kad daugelis parapijos vaikų ir kitų tikinčiųjų nori priimti šv. Komuniją, bet negali dėl teroro, ryžosi jiems patarnauti. Dėdei kunigui sutikus, mažasis Jose paimdavo konsekruotas ostijas ir, mitriai prasmukęs pro raudonuosius, kurie saugojo visus praėjimus, pasiekdavo ten, kur sergantieji ir mirštantieji laukė atnešant Komuniją. Nors būdavo daug visokių pavojų, Jose visuomet savo uždavinį įvykdydavo. Atėjęs prie ligonių, su didele pagarba išsiimdavo sidabrinę dėžutę, akimirksnį susitelkdavo ir tik tada norintiems išdalindavo šv. Komuniją. Tokiu būdu mažasis našlaitis išdalino 1500 Komunijų (Dk. 1938, 3).

— Ne kiekvienas didelis darbas yra geras, bet kiekvienas geras darbas yra didelis (Demostenas).

606. Automobilininkai Bažnyčios tarnyboje.

Prancūzijoje Mazameto miestelio katalikai, turintieji automobilius, sudarė sąjungą. Kiekvienas narys, paeiliui, šventadieniais automobiliu veža kunigą į kaimą ar miestelį atlaikyti šv. Mišių, iki tol daugelis kunigų negalėjo į tas vietas nuvažiuoti, ir žmonės neturėjo progos išklausyti šv. Mišių (Ūk. 1938, 3).

— Geri darbai atstoja aukštą vietą (Vaižgantas).

607. Tai ir kiekvienas gali.

Vienoje Kauno lentpjūvėje dirbo pavyzdingas mašinistas, vienas uoliausių Vyrų Apaštalavimo pirmininkų savo apylinkėje. Pietų metu pas jį susirinkdavo gana daug darbininkų savo užkandžių pavalgyti. Jis mielai juos priimdavo. Tiktai vieno dalyko jis iš visų griežtai reikalaudavo — tai, kad toje vietoje nie-

kas nesikeiktų ir neminėtų nepadorių žodžių. Pamažu su tuo reikalavimu visi apsiprato ir niekas nebenorėjo kitaip kalbėti (Žv. 1936, 2). — Nėra tikros ir patvarios taikos be ištikimybės tiesai, nors tos tiesos atidengimas būtų ir labai skaudus (Fr. W. Foersteris).

60S. Telefoninkės prieš keiksmus.

Atėnų miesto telefoninkės 1938 m. įteikė Graikijos susisiekimo ministeriui raštą, skųsdamosis telefono abonentų keiksmais ir koliojimais ir prašydamos nuo tų nemalonumų jas apsaugoti. Savo skundo tikrumui paremti telefoninkės įteikė ministeriui ir albumą, kuriame surašė 10.000 visokių koliojimų bei keiksmų, nugirstų iš telefono abonentų. Daugelis telefoninkių nugirsta „malonių" žodelių ypač tada, kada kas nors sugenda telefono lizde (Liepsnos, 1938, 4, 96). — Sąmoningas drausmingumas faktinai reiškia sugebėjimą išlaikyti savo nusistatymų teisėtą tvarką tiek pilietinio, tiek valstybinio gyvenimo srityse (Prof. Št. Šalkauskis).

609. Malda prieš rungtynes.

1938 m. liepos mėn. 17 — 31 d. Lietuvoje buvo Pirmoji Tautinė Olimpiada, į kurią buvo atvažiavę lietuviai ir iš užsienių: Vilniaus, Latvijos, Amerikos, Anglijos ir kt. Rungtynių žiūrovai stebėjo, kaip Amerikos lietuviai sporto komandų nariai, prieš pat rungtynes susibūrę aikštėje į ratelį, suklaupdavo susikaupimui— maldai, čia pat aikštėje persižegnodami (XX, 1938, 168). — Šiame gyvenime tuo didesnę pažangą darysime, kuo labiau priartėsime prie Dievo ne kūno žingsniais, bet dvasios jausmais. O tą susiartinimą padaro meilė, nes jos dėka protas su Dievu yra sujungiamas (Šv. Tomas Akvinietis).

610. Apaštalai — klaidų atitaisinėtojai.

Kat. Universitetas San Francisco mieste (Amerikoje) kasmet dalina pasižymėjimo medalius visų uoliausiems katalikų veikėjams Jungtinėse Amerikos Valstybėse. Šie ženklai vadinami „Laetare medaliais". 1937 m. toks medalis buvo įteiktas Richardui Reid, kuris leidžia nedidelį kat. laikraštėlį Georgia valstybėje. Šis laikraštis yra atlikęs milžinišką apaštalavimo darbą visoje Georgia valstybėje. Kai Reid savo darbą pradėjo, daugelyje protestantų ir kitų laikraščių būdavo dažnai rašoma įvairiausių prasimanymų prieš Katalikų Bažnyčią. Reid su būreliu katalikų vyrų pasiryžo tas žinias atitaisinėti laikraščiuose. Todėl jie nepraleido nė vienos klaidingos žinutės neparašę bent trumpo ir labai mandagaus atitaisymo į tą patį laikraštį. Taip pat jie ėmė siuntinėti ir savo pranešimus į visus didžiuosius krašto laikraščius, duodami įdomiausių naujienų iš katalikų

gyvenimo. Po dvidešimt metų gerai apsvarstyto ir atsargaus veikimo per spaudą visi šio krašto laikraščiai pasidarė labai palankūs katalikams (Žv. 1937, 10, 307). — „Ne milžinai daugiausia padaro“, sako kardinolas Newman'as. „Kaip maža buvo Šventoji Žemė! Ir ji pavergė pasaulį! Kaip varginga buvo Atiką! Joje klestėjo mokslas. Mozė buvo vienas, Elijas vienas, Dovydas vienas, Paulius vienas, Antanazas vienas, Leonas vienas. Malonė visada teikiama per mažumą! Tikėjimas, mažučio pasiryžėlių kankinių būrelio kraujas, valandėlės krizis, žodžio ar žvilgsnio jėga — štai dangaus įrankiai. Nebijok, mažasis būreli, nes Tas, kuris yra jūsų viduje, yra Galingas, ir didelių dalykų jums padarys“ (T. p. 312).

611. Šv. Raštas — apaštalavimo priemonė.

Pietinėje Čekijoje trys jauni inteligentai pradėjo nepaprastą religinį sąjūdį. Jie, giliai ir vispusiškai pažinę Šv. Raštą, ėmė keliauti per kaimus ir miestelius, aiškindami žmonėms religinius klausimus. Aiškinimo būdas toks: vienas paskaito kokią šiems laikams reikšmingą Šv. Rašto vietą. Kitas iškelia svarbius klausimus, o trečias ima aiškinti. Visi trys paskum pradeda lyg ginčą, kad įtrauktų pačius žmones ir sužinotų, kokių jie turi neaiškumų (Šl. 1936, 52). — Kiekvienas tvirtas pasiryžimas laimėti yra iš esmės laimėjimo pradžia (Prof. St. Šalkauskis).

612. Ligonių slaugytojų sąjunga.

Amerikoje yra katalikų ligonių slaugytojų sąjunga, kuri rūpinasi nešti ligoniams bet kokį patarnavimą, ypač sielos dalykuose. Daromos tam tikros ligonių katekizacijos, kviečiami kalbėtojai, steigiamos ligonių skaityklos. Kur ligoniai patys negali paskaityti, slaugytojai, ar stipresnieji ligoniai, garsiai paskaito negalintiems (Žv. 1935, 7-8) — Kuomet meldies, kalbi į Dievą; kuomet skaitai, Dievas kalba į tave (Šv. Augustinas).

613. Studentai — spaudos apaštalai.

Šveicarijoje 1923 m. būrys katalikų studentų, matydami, kad jų apylinkėje katalikų spauda mažai teišplitusi, nutarė susijungti ir be jokio atlyginimo visomis jėgomis remti katalikų spaudą. Lucerno kantone, Neukirchene, viename ūkyje, kuris priklausė vienam šių jaunųjų apaštalų, jie įtaisė spaustuvę leisti mažoms knygelėms ir įvairiems atsišaukimams. Dabar kasmet ten atvyksta vis daugiau katalikų gimnazijų mokinių, studentų, profesorių ir net jaunų amatininkų, kurie ne tik nemokamai dirba katalikų spaudai, bet kartais atsineša surinkę ir nemaža aukų. Vadovaujami specialistų, kiekvienas studentų būrelis dirba po savaitę. Paskum juos pakeičia kiti savanoriai. Kiek-

vieną tokių studentų būrelį paprastai lydi vienas kunigas, dažniausiai dvasios vadas tos katalikų organizacijos, kuriai priklauso dirbantieji. Jis kas rytą čia atlaiko šv. Mišias, kurių metu daugumas eina šv. Komunijos. Jauni pasiryžėliai susirado ir daug savo darbo rėmėjų, kurie kasmet aukoja bent po 25 frankus. Dėl to ir nenuostabu, kad jų pigūs leidiniai kas mėnuo dešimtimis tūkstančių išsiuntinėjami po visus Šveicarijos kampus, kur juos tučtuojau išplatina lygiai pasiaukoję kat. spaudos apaštalai — knygnešiai (Žv. 1936,12). — Dr. A. Maliauskis, kalbėdamas vienoje Katalikų Veikimo Centro konferencijoje Kaune, pasakė: Į katalikiškos spaudos platinimą turime žiūrėti kaip į švenčiausią savo pareigą, tiesiog kaip į apaštalavimą, nes kas platina ir palaiko katalikų spaudą, atlieka apaštalavimo darbą — jis padeda platinti visuomenėje Kristaus mokslą, jo dvasią ir dorovę.

614. Vyskupas kalvinisto namelyje.

Vienas Prancūzijos vyskupas lankydavo savo miesto šeimas, kurios buvo nukentėjusios nuo karo. Kartą nuėjo aplankyti ir paguosti vieną kalvinistą, kuris tuomet verkė žuvusio sūnaus. Vyskupas jį ramino, kaip galėjo. Tas protestantas, vyskupo meilės sujaudintas, vėliau kalbėdavo: „Kaip gali būti, kad vyskupas, kilęs iš tokios aukštos ir garbingos šeimos, teikėsi įeiti į mano kuklų namelį, nepaisydamas mano religijos skirtumo? Šis jo atsilankymas ir žodžiai man giliai įsmigo į širdį". Pramonininkas, pas kurį buvo tas kalvinistas, pasakodamas šį įvykį pridūrė: „Aš tikiu, kad šis protestantas pusiau jau atvirtus, ir vyskupas su savo malonumu tikrai daugiau padarė jo atvertimui, negu karštos ir ilgos diskusijos" (Chautard, Melskis ir apaštalauk, 1938, 126-7). — „Kas tik tarp jūsų nori būti didesnis, tebūnie jūsų tarnas, ir kas tarp jūsų nori būti pirmas, bus jūsų vergas; taip pat žmogaus Sūnus atėjo, ne kad jam tarnautų, bet pats tarnauti ir atiduoti savo gyvybės daugeliui atvaduoti" (Mat. 20,26-28).

615. Sugėdinti apkalbinėtojai.

Vienas garsus ir garbingas profesorius atostogavo keletą mėnesių N. kurorte; valgydavo prie bendro stalo, prie kurio susėsdavo ten atostogavę rinktiniai žmonės. Profesorius sėsdamas pietauti kiekvieną kartą išimdavo iš kišenės vis tokį pat pinigą, padėdavo prieš lėkštę ir žvalgydamasis aplinkui klausydavo kalbų. Baigęs pietauti, vėl paimdavo monetą (pinigą) į ranką ir liūdnu veidu paslėpdavo ją kišenėje. „Profesoriau", tarė pagaliau vienas susidomėjęs svečias, „jau penkiasdešimtą kartą keliamės kartu nuo stalo, ir tamsta nė kartą nepameti savo originalaus žaidimo su pinigu. Ką tai reiškia?" — „Išimu

jį iš kišenės pasiryžęs atgal jo nebeįdėti". — „Kas iš to, kad nė karto savo pasiryžimo neįvykdei". — „Na, tai čia jau ne mano kaltė". — „O kieno?" — „Pažadu kiekvieną kartą šitokį pinigą atiduoti vargšui, jei valgydamas pietus neužgirsiu apkalbų, garbės plėšimo ir piktų išsireiškimų apie tuos, kurių čia nesti. Ir ką gi? Per du mėnesiu man neteko tokiu būdu nė vieno vargšo sušelpti" (T. Navrockis, S.J., Su tiesa ir meile, 1938, 7-8). — Apkalba yra tai nereikalingas apsakojimas artimo silpnybių, nusidėjimų, blogų darbų, kurie kenkia geram jo vardui (Vys. Paltarokas, Vadovas, II, 1932, 180).

616. „Tamstai Leninas, o man Kristus!"

Tai atsitiko 1936 m. lapkričio mėn. 14 dieną Šančiuose. Susirgo vienos cukrainės darbininkas. Cukrainės savininkas buvo bedievis. Matydamas, kad darbininkas gana silpnas, savininkas pakviečia bedievį gydytoją. Gydytojas, apžiūrėjęs ligonį, tarė: „Jeigu tamsta nepakeisi savo gyvenimo, tai greitai mirsi, nes jau visi plaučiai dėmėti. Tamsta turi mesti tą kunigų išgalvotą religiją ir linksmai gyventi, kaip daugelis darbininkų Šančiuose. Žinai, kad darbininkų vadai yra Leninas, Marksas, Engelsas, o kas yra tas jūsų Dievas? Šiais laikais to Dievo jau nebėra, nes žmonės sugudrėjo ir nebetiki kunigų prasimanymams". Jaunas darbininkas, užgirdęs tuos biaurius žodžius, nusigrįžo į sieną. Paskum tarė: „Ponas gydytojau, tamstai brangus Leninas, o man brangus yra Dievas. Taigi prašau man savo vadų negirti, nes jie nebuvo geresni už Kristų. Nors esu bemokslis darbininkas, bet tikrai tikiu, jog turi būt Tas, Kuris sukūrė gražiąją gamtą. Aš tikiu, kad yra Dievas, ir norėčiau, kad ponas gydytojas irgi į Jį tikėtumei, nes Jis yra didesnis gydytojas už tamstą. Iš jo ir tamsta galėtum daug ko išmokti!" Tuo tarpu gydytojas, lyg sumišęs, griebė savo portfelį ir, lėkdamas pro duris, tarė: „Jei nemesi savo burtų, tai pamatysi, kas su tavimi atsitiks. Tuomet galės jau tavo Dievas tave gydyti". Gydytojas išėjo. Bet jo komunistiškos pranašystės neįvyko. Pamaldusis jaunuolis ir šiandieną dirba. Jis visuomet yra linksmas, teisingas ir visiems geriausias draugas (Žv. 1937, 2, 51). — „Tiesieji bodisi žmogaus bedievio, ir bedieviai bodisi tų, kurie tiesiame kelyje" (Patari. 29,27j.

617. Poviliškas užsidegimas daug gali.

1549 m. jėzuitus įsteigęs šv. Ignacas peržvelgė savo draugijos narius, ieškodamas vyro, kurį galėtų pasiųsti į Vokietiją ir Šveicariją gelbėti Kristaus mokslo nuo klaidatikių antpuolio. Šv. Ignacas parinko 25 m. jaunikaitį Petrą Kazinijų. Šv. Tėvas Povilas III patvirtino ir palaimino jauno Kristaus pionieriaus išrinkimą. Dar niekas tais laikais nebuvo taip įvertinęs spaudos,

kaip Petras Kanizijus. Jis keliais atvejais prašė savo viršininkus duoti jam į padėjėjus tokius žmones, kurie galėtų ir norėtų pasišvęsti gerajai spaudai. Antram jėzuitų ordino generolui šv. Pranciškui Borgias jis rašė: „Nieko negali būti reikalingesnio bendrajai šventosios Bažnyčios gerovei! Aš neabejoju, kad šis darbas yra tokios pat vertės, kaip ir indiečių atvertimas". Šv. Tėvas Pijus XI 1925-V-23 Petro Kanizijaus kanonizavimo proga Šveicarijos maldininkams pasakė: „Mes turime dėkoti Dievui, kad jis kaip tik šiais laikais papuošė šventųjų aureole spaudos apaštalą ir taip atkreipė į jį viso pasaulio dėmesį. Kazinijus moko šiuos laikus suprasti spaudos reikšmę" (Byraš, Kelią faktams, 1934, 56). — Yra tik viena jėga žemėje, kuri gali kovoti prieš dešimteriopą melo ir suvedžiojimų karalienę, tai katalikiška spauda (Jėzuitas Viktoras Kolb).

618. Devocionalijos saugomos nuo paniekos.

Lenkų seimas 1938 m. priėmė įstatymą, kuriuo žydams draudžiama prekiauti devocionalijomis (rožančiais, škapleriais, maldaknygėmis). Krikščionims nepakenčiama, kada kulto dalykai pardavinėjami žmonių, kurie krikščionybės nepripažįsta (Šlt. 1938, 12). — Kiekvienas išmintingas žmogus pasakys, jog įstatymai yra žmonėms tvarkos pamatas (Vysk. Paltarokas, Vadovas, II, 1932, 15).

619. Tylėjimo vaisius.

Meliaporo mieste gyveno turtingas portugalas, kuris savo nedoru elgesiu piktino visus gyventojus. Šv. Pranciškus nuėjo kartą pas tą ištvirkėlį į namus ir pareiškė norįs pas jį, jei sutinkąs, paviešėti. Kadangi mieste šventasis buvo visų gerbiamas, tai pirklys nedrįso jam atsakyti ir, iš tikrųjų, pakvietė pietums. Prie stalo šventasis misijonierius kalbėjo visokiomis temomis, kaip tai įprasta pas turtingus. Jis nė žodžiu neprisiminė ištvirkėlio gyvenimo, nieko neprasitarė apie reikalą pasitaisyti ir net išeidamas vis pliauškė visokius juokus. Bet pirklys, išleidęs svečią, susimąstė. Jis žinojo pavyzdžių, kad tuos, kurie nepaklausė misijonieriaus raginimo atsiversti, ištiko staigi Dievo bausmė. Mieste plačiai buvo kalbama, kad šv. Pranciškaus negalima neklausyti, jei norima įmanomai gyventi ir pragaro nebijoti. Portugalas dabar galvoja sau, ar ir jį kas nors ištiks. Rodos, nereikėtų būkštauti, nes juk šventasis nieko neprisiminė apie atgailą. Bet, iš kitos pusės, ko gi jis buvo atėjęs? Pirkliui ėmė skverbtis tokios mintys, kad šventasis buvo atėjęs pas jį norėdamas pabandyti atversti, bet atėjęs pamatė, kad jau per vėlu, jau vistiek pragarui teks viena auka. Todėl ir tylėjęs. Tokių minčių varginamas, pirklys pasikeitė: iš pradžių tik nerimavo, paskum persigando ir, ilgiau nebeištverdamas, nuėjo

pas šv. Pranciškų. „Tamstos tylėjimas“, tarė, „mane užmuša. Sakykit, jei dar galima mano sielą išgelbėti, gelbėkit ją“. Šventasis jį apkabino ir pasisodinęs ėmė pasakoti apie Dievo gailestingumą ir apie tai, kad grįžti prie Jo niekuomet nėra per vėlu. Iš šventojo namų nuėjo abudu į bažnyčią, ir čia viskas baigėsi nuoširdžia išpažintimi (Sursum Corda, 1937, 35, 288).
— Dažnai tylintis veidas turi ir balsą ir žodžius (Ovidijus).

620. Idėja brangesnė už jungtuves.

Garsus italų rašytojas Jonas Papinis buvo netikintis. Pamilsta jis gražią merginą, giliai tikinčią katalikę. Širdis tvaksi į vieną pulsą. Skiria juos tik netikėjimas. Prieš vestuves mergina pastato sąlygą: „Jei netrukdysi man ir būsimiems mūsų vaikams atvirai praktikuoti tikybos, tai sutinku priimti ištiestą tavo ranką“. Tai tą išdidų jaunuolį trenkė kaip perkūnas... Kaip ji drįsta atsižadėti jo rankos, geros partijos, dėl tokių niekų? Bet, kaip gabus žmogus, susimąstė: tikėjimas negalįs būti „niekai“, kieno nors prasimanymas, jei dėl jo tiek aukojamasi, tiek išsižadama. Pradeda abejoti savo netikėjimu. Ima melstis, prašyti Dievo tiesos žiežirbos; pagaliau darosi uolus katalikas. Ir to netikėjimo pasėka, lig atsiprašymas už bedievybę — tai knyga, kurią baigia iškilmingiausia malda Kristui. Šis veikalas yra išverstas į daugelį kalbų, ir jo vertimą (Kristaus Istoriją) dviejuose tomuose ir mes turime. Štai ką gali padaryti meilė
— žmonos pasiaukojimas idėjai (P. G. 1938, 52). — Žmogaus vertė pareina ne nuo proto pajėgumo, bet nuo valios. Ir kam jo trūksta, tą didelės dvasios dovanos tik silpnina, ir, tur būt, nėra niekingesnio žemėje sutvėrimo, kaip genijali dvasia, bet
— be charakterio (Vengrų filosofas Eötvos).

621. Paštininko šeima pastatė koplyčią.

Anglijos miestelis Much Wenlock neturėjo nei bažnytėlės, nei koplyčios. Apie 60 jame gyvenančių katalikų turėdavo eiti kelias mylias, norėdami išklausyti šv. Mišių. Kaimyninės parapijos klebonas pažadėjo važinėti į Much Wenlock laikyti pamaldų, kai bus joms paruoštos patalpos. Paštininkas ir jo žmona pasiryžo ir ėmėsi statyti koplyčią. Statybai medžiagos ėmė iš sugriuvusio namo pašto kieme. Užgirdęs apie tai, vienas lordas dovanojo Švč. Marijos paveikslą. Vienas karo dalyvių dovanojo kryžių; kiti tikintieji įtaisė suolus. Po trejų metų paštininko ir žmonos statytoji koplyčia baigta ir įrengta (Šlt. 1939, 17). — Žmogus, turįs tikrosios Dievo baimės, yra kaip saulė, kuri šviečia ir šildo, nors ir nešneka (Claudius). — Kuo iūs rizikuojate gyvendami krikščioniškai? Jūs būsite tik tobuli Dievo atžvilgiu, tačiau jūs būsite geri šeimų tėvai, geri broliai, geri sužieduotiniai ir geri piliečiai (Paskalis).

XXXVIII. KALBA SU DIEVU

„Viešpatie, išklausyk mano maldą, ir mana šauksmas teateinie pas Tave".

Ps. 101, 2.

622. Brevijorius — pasikalbėjimas su Dievu.

Vienas katalikas šviesuolis nuėjo pas Venecijos patriarką kardinolą Lafontėną (1860-1935) pasitarti kažin kokiu reikalu. Kardinolas tuo metu kalbėjo brevijorių. Paduoda svečiui savo brevijorių ir kviečia sykiu jį skaityti, tardamas: „Nepamirškite šio gero papročio paskleisti ir kitų inteligentų tarpe. O, kad žmonės labiau pažintų brevijorių! Brevijorius — tai mano pasikalbėjimas su Dievu“ (Žv. 1936, 12). — Dvasiškai išalkęs, mažatikis žmogus nebus laimingas, nors ir nutukęs (Vaižgantas, VI, 1923, 164).

623. Naujokų rekolekcijos.

Buvusioje katalikiškoje Austrijoje naujokai prieš stodami į kariuomenę atlikdavo uždaras rekolekcijas (M. L. 1936, 42). — Vienas didelis, darbais apkrautas prancūzų vyskupas vienam valstybės vyrui, kuris taip pat buvo tikru darbo kankiniu ir kuris klausė vyskupą, kokia yra jo pastovios, giedrios nuotaikos ir stebėtino darbų pasisekimo paslaptis, pasakė: „Prie visų savo darbų, brangus drauge, pridėki dar kiekvieną rytą pusvalandį mąstymo. Tada Tamsta ne tik sutvarkysi savo reikalus, bet dar rasi laiko naujiems darbams“ (Melskis ir apaštalauk, Chautard, 1938, 38-39).

624. Sportininkų malda.

Budapešto Aukštoji Kūno Kultūros Mokykla, kur visam Vengrijos kraštui rengiami kūno kultūros mokytojai, įvedė tokią kasdieninę savo sportininkams maldą: „Visagalis Dieve! Stodamas į Tavo akivaizdą, aš žvelgiu į savo sielą ir į savo didįjį pašaukimą, kuriam Tu mane išrinkai. Tu šauki mane auklėti žmones savo tėvynei, žmonijai ir Dievo Karalystei. Aš gerai juntu šio tikslo didybę ir savo menkumą. Tvirtybės Dieve, padėk man savo malone. Leisk man aiškiai pažinti Tavo Valią ir savo gyvenimo tikslą bei priemones tam tikslui pasiekti. Suteik man jėgų taip dirbti, kad aš būčiau vertas

savo pašaukimo. Padėk man savo visu pavyzdžiu jaunimo akyse tinkamai atstovauti toms didžioms idėjoms, kurioms aš pasiryžau tarnauti. Įkvėpk man tikrą meilę ir pagarbą tam jaunimui, kuris bus pavestas mano globai. Suteik man daugiau darbštumo, patvarumo, entuziazmo ir noro pasiaukoti, kad netolimoj ateity aš tapčiau tikrai vertingu savo tėvynės Vengrijos darbininku. Amen“ (Žv. 1938, 9, 241). — Jokia pedagoginė sistema negali apsieiti be pasaulėžiūros, ir mokyklų organizacija turi būti sutvarkyta pagal pasaulėžiūras (Prof. St. Šalkauskis).

625. Didmiestis nebesižegnoja.

Vienam smalsuoliui atėjo mintis patirti, ar daug tikrų katalikų lanko Kauno valgyklas. Jis atsisėdo vienoje žinomiausių valgyklų, katalikų lankomoje, ir dvi valandas sėdėjo, stebėdamas svečius. Jam teko per dvi valandas suskaityti 76 pietaujančius, kurie visi kalbėjo lietuviškai ir vartė katalikišką laikraštį, bet iš tų 76 tik du tepersižegnojo prieš valgydami, o pavalgę nė tie nebesižegnojo (Sursum Corda, 1938, 17, 544). — Gražių gražiausios akys ir gražių gražiausios lūpos nesudaro gėlės, jei pro jas nepasireiškia siela (M. Pečkauskaitė).

626. Kareivio malda.

Vienas kareivis, tarnaudamas svetimoje kariuomenėje, kame nebuvo numatyta laiko maldai, iššokęs iš patalo išsitempdavo, pakeldavo akis į dangų ir, sudėjęs rankas ant krūtinės, ištardavo: „Viešpatie, štai Tavo tarnas keliasi!“ Vakare, taip pat padaręs, pasakydavo: „Viešpatie, štai Tavo tarnas eina gulti“ (Sursum corda, 1938, 16, 536). — Pilietis, žmogus išauklėti — ne taip jau piga. Reikia didelio sumanumo ir labai ilgų pastangų (Vaižgantas, III, 1922, 99).

627. Paskutinė šventojo malda.

Šv. Polikarpo kankinio aktuose skaitome, kad, kai pasiųsti kareiviai atėjo jo suimti, Polikarpas buvęs aukštai kambaryje. Greitai šventasis nulipęs, mandagiai priėmęs kareivius, paruošęs valgyti ir paprašęs leidimo pasimelsti. Gavęs sutikimą, šventasis Polikarpas, aštuoniasdešimties šešerių metų senelis, pradėjęs garsiai melstis. Jis meldęsis ištisas dvi valandas. Jo maldos jėga buvusi tokia didelė, kad niekas nedrįsęs jos trukdyti. Krikščionys stebėjęsis. Kareiviai nedrįsę ir pirštų prikišti prie Dievo dvasia degančio žmogaus. Už ką meldėsi senelis? Jis meldė Dievą už visus. Jis meldėsi už didelius ir mažus, kurie buvo tenai susibėgę. Jis meldės už viso pasaulio tikinčiuosius. Jis Dievui pavedė paskutinę savo kovą, kurią baigs kovoti dėl Viešpaties vardo. Baigęs maldą, Polikarpas ramiai

atsidavė į kareivių rankas, kurie jį nuvedė į žudymo vietą (Kenčiantis Kristus, 1936, 57-8). — Bethovenas, vienas žymiausių pasaulio genijų, kuris savo nemirštamais muzikos kūriniais žavi pasaulį dėl jų nepaprastai gilaus ir gražaus išreiškimo, buvo pamaldus katalikas. Už viską aukščiausias jam buvo Dievas. Melsdamasis dažnai kalbėdavo: „Visagali, laimink mano darbus... Dieve mano, mano tvirtybe, mano viskas. Išklausyk manęs, Dieve! Išklausyk tarno iš mirtingųjų nelaimingiausio“. Dažnai darbo metu mąstydavo: jei žmogui Dievas pirmutinis ir galutinis tikslas, tad ir kūrėjas — menininkas savo darbais ir kūryba turi tarnauti Dievui (Ūk. 1934, 16).

628. Malda prieš valgymą profesorių tarpe.

Dotnuvos Akademijos studentai lankėsi kartą su profesoriais pas vieną stambų ūkininką Klaipėdos krašte. Ūkininkas vaišino savo svečius pietumis. Susirinkus visiems kambaryje, prieš sėdant, ūkininkas paragino savo sūnų sukalbėti maldą (Ūk. 1939, 20). — Mes visi dažnai madomis sekame, tik moterys daugiau rūbuose, o vyrai pažiūrose jų laikosi (Vysk. Būčys, T. K. 1936, Pam. 57).

629. 20.000 ant kelių kalba „Tėve mūsų“.

1938 m. lapkričio pradžioje Tripolyje (Libijoje) susirinko 20.000 Italų kolonistų. Jų uždavinys — Šiaurės Afriką padaryti Italijos aruodu. Prieš pradėdami darbą, jie susirinko miesto aikštėje manifestacijai. Maršalas Balbo, Libijos gubernatorius, per karininkų špalerius eina į tribūną atidaryti kolonizavimą. Maršalui davus ženklą, visa 20.000 minia puola ant kelių ir garsiai kalba „Tėve mūsų“ (Žv. 1939, 1, 19). — Kristus tėra pas mus tik bažnyčioje. Jo nėra tada, kada išnešami stiklai ir lėkštės, kada duodami arbatpinigiai, šveičiami batai, nešamos dėžės ir atliekami kiti mažmožiai. Bet tie mažmožiai yra gyvenimo turinys, ir tikėjimas yra negyvas, jei jis į tuos kasdieninius dalykus neįneša aukštesnio jautimo ir didžiojo stiliaus pažinimo (Fr. W. Foersteris, Kristus ir žmogaus gyvenimas, 1931, 201).

630. Poteriai išgelbėjo.

1915 metais Lietuvą užėmus vokiečiams, į Telšių kalėjimą buvo nuvarytas ir Nevarėnų klebono giminaitis jaunas moksleivis. Piktų žmonių jis buvo įskųstas kaip rusų žvalgas. Nors buvo visai nekaltas, bet vis dėlto turėjo išbūti kelias savaites vielomis aptvertame, drėgname kalėjime. Vienintelė jo paguoda buvo įprastieji kasdieniniai poteriai. Vieną vakarą į to jaunikaičio kamerą buvo atvarytas dar vienas kalinys. Tai buvo paniuręs ir labai susikrimtęs vyriškis. Jis neramiai sekė kiek-

vieną moksleivio judėsį ir, lyg kažin kuo susirūpinęs, vis dairėsi aplinkui. Nelaimingasis jaunuolis to nepaisė ir toliau kas rytas vakaras atsidėjęs kalbėjo savo poterius, kurių buvo išmokęs iš savo gerosios motutės. Pagaliau po trijų dienų jo naujasis draugas neiškentė ir ėmė klausinėti, kas jis toksai esąs. Patyręs, kas tas jaunasis kalinys, vyriškis atsiduseęs sušnabždėjo: „Tai tavo laimė, kad tu kasdieną kalbėjai poterius... Ar tu matai šitą peilį“, kalbėjo jis toliau, išsitraukdamas iš užančio ilgą karišką durklą. „Matai, tu esi labai panašus į tą niekšą, kuris mane išdavė vokiečiams ir kuris į baisią nelaimę įstūmė visus mano namiškius. Todėl aš, manydamas, kad tai jis pats čia atsidūrė, už savo niekingus darbus, dabar norėjau būtinai jam atsikeršyti. Tiktai pamatęs, kaip gražiai tu kalbi savo poterius, aš lyg truputį suabejojau. Iš tikrųjų, tiktai tavo poteriai tave išgelbėjo iš mirties nagų!..“ (Iv. 1933, 11, 338). — Maldingumas apsaugo vargšą nuo rūpesčio, turtuolį nuo godulystės; jis prispaudime gina nuo nusiminimo, laimėje gi nuo išdykimo; jis atsiskyrėlius saugo nuo liūdesio, gyvenančius gi pasaulyje nuo pasileidimo (Šv. Pranciškus Sal., Filiotėja).

631. „Dievo negalima apgaudinėti".

Pasakojama, kad buv. Ispanijos respublikos prezidentas Atkala Zamora priklausęs masonams. Tai sužinojęs, popiežius atskyręs jį šešiems mėnesiams nuo Katalikų Bažnyčios. Tačiau prezidentas vistiek lankęs bažnyčią. Viena moteris, pamačiusi bažnyčioje besimeldžiantį prezidentą, pamažu priartėjo pasižiūrėti, iš kokios knygos prezidentas skaito maldas. Ir kaip religingoji moteris nustebusi, kai vietoje maldaknygės prezidento rankose pamačiusi masonišką knygą, kurią jis skaitė maldų metu. Skausmas neapsakomai suspaudė moteriai širdį. Neiškentus, ji prisiartino prie prezidento ir tarė „Ponas prezidente, Dievo negalima apgaudinėti“ (Lietuvis, 1935, 4). — Vilhelmas Miklas, Austrijos prezidentas, drąsus katalikas, 1933 m. sudaręs konkordatą su Šv. Tėvu, dėl uolumo žmonių vadinamas „vyskupu pasauliečio drabužiuose“ (Žv. 1936, 11).

632. Kataliko malda atvertė totorių.

Petro Didžiojo laikais švedų karininkas, katalikas, pateko į rusų nelaisvę. Jį nusiuntė į Užvolgį, totorių gyvenamą sritį, nes iš tiek toli niekas negalėjo pabėgti. Belaisvių stovykloje buvo dar keli karininkai ir koks tūkstantis kareivių. Jau ir karas pasibaigė, o belaisviais niekas nesirūpino, daug jų užsikrėtė ligomis ir numirė. Katalikas karininkas rašė laiškus į tėvynę, bet atsakymo negavo. Blogiausia, kad iš stovyklos nieko neišleido, o bandžiusius bėgti nušovė. Tik keletas invalidų, kurie su kriukiais vaikščiojo, ir katalikas karininkas, ku-

riuo sargyba pasitikėjo, galėjo išeiti iš stovyklos pasivaikščioti po laukus ir mišką. Kartą karininkas nuėjo į mišką ir ilgai vaikščiojo; bevaikščiodamas susimąstė apie savo padėtį, apsiverkė ir, pagaliau, atsiklaupęs ant samanų, ėmė melstis: „Viešpatie Dieve, per Jėzaus Kristaus, Tavo Sūnaus, nuopelnus, maldauju Tave, kad leistumei man sugrįžti į tėvynę“. Kai baigęs maldą atsistojo, iš už storo medžio išlindo totorius ir sako: „Aš buvau pasiųstas tave sekti, nes manė, kad bėgsi. Gerai, kad nebėgai. Na, bet jei tas tavo Jėzus Kristus ką padės, duodu žodį — ir aš imsiu Jį garbinti“. Po trijų dienų karininkui atėjo iš Kazanės miesto leidimas grįžti namo ir dar 30 rublių kelionei, kas tų laikų kursu buvo dideli pinigai. Tas įvykis giliai sujaudino totorių. Jis irgi nuėjo į mišką (manė, kad melstis reikia miške) ir pradėjo melstis: „Didysis Dieve, aš girdėjau, kad Tu turi Sūnų, ir to Sūnaus vardu išklausei gerąjį švedą. Jei tat tiesa, leisk ir man garbinti Tavo Sūnų". Grįžęs į stovyklą, rado švedą besiruošiant kelionei. Tas karininkas buvo aukštos kilmės, turėjo gimtinėje dideli dvarą. Jis pasiūlė totoriui palydėti jį kelionėje, su kuo šis mielai sutiko. Baigėsi tuo, kad atlydėjo į pat Švediją ir pasiliko tarnauti pas gerąjį karininką. Čia totorius apsikrikštijo ir tapo geras katalikas (Sursum corda 1938, 10, 77). -- Kiekvienas žmogus laimi įtakos ir jėgos tiek, kiek jis yra ištikimas. Didžiausia jo vertės ypatybė yra ta, kad jis jokia kaina nepaperkamas, nei už pinigus, nei už įtaką, nei už jėgą, kad jis niekam neatiduoda savo vardo, ko jis negali atstovauti iškelta galva (O. S. Marden, Ką darai, daryk gerai, 1936, 21).

633. Motinos malda galinga.

Elzbieta Vangham, garsiojo Londono kardinolo Vangham motina, buvo konvertitė. Prieš savo jungtuves su kariuomenės viršininku Jonu Vangham, ji perėjo iš protestantų į katalikų tikėjimą. Nuo to laiko E. Vangham tapo uoli katalikė ir šeimos židinio angelas. Vanghamų namuose buvo koplytėlė su Švč. Sakramentu. Kasdieną čia buvo laikomos šv. Mišios. Elzbieta dažnai eidavo klausyti šv. Mišių ir priimti Komunijos. Kasdieną prieš Švenčiausiąjį ji po valandą metiduodavo (mąstydavo). Ta gilaus tikėjimo motina troško matyti savo vaikus pasiaukojančius Dievui kaip kunigus arba vienuolius. Tam tikslui ji skyrė visas savo maldas. Be to, ji dažnai kalbėdavo namuose apie kunigų, vienuolių aukštą pašaukimą. Tos kilnios moteriškės maldos veltui nenuėjo. Penkios jos dukterys tapo Šv. Vincento Pauliečio kongregacijos vienuolėmis. Šeši aštuonių sūnų — tapo kunigais ir vienuoliais. Tų šešetos kunigų du buvo vyskupai ir vienas kardinolas — Londono arkivyskupas, kurį gerbė ne tik katalikai, bet ir protestantai; jam mirus,

liūdėjo visa anglų tauta. Kitas anglų karaliaus ir tautos labai mylimas Vangham buvo jėzuitas Tėvas Juozapas. Jis turėjo tokią įtaką žmonėse, kad patraukdavo savo pusėn net didžiausius užkietėjėlius ir užsispyrėlius. Vienais metais Urugvajaus prezidentas uždraudė katalikų kunigams išlipti Montevideo uoste. Bet T. Vangham ne tik nedraudė išlipti tame uoste, bet dar jo pasitikti atėjo pats ministeris, o prezidentas suteikė jam audienciją ir davė didelę piniginę auką statomai didžiulei Londone Svč. Sakramento adoracijos bažnyčiai (Šv. Pr. V. 1933, 8-9). — Žmogus, nemokąs mylėti savo motinos, negerbiąs jos, nėra vertas nė vadintis žmogumi. Toksai yra ir už gyvulį blogesnis (Vysk. Būčys, Ž. Pr. 1936, 17).

634. Iš 200 gyventojų — 25 dvasiškiai.

1870 m. apie dešimts italų kaimo Lu (Piemonto apylinkėje) moterų susitarė kartą per mėnesį susirinkti melstis, „kad Viešpats savo Bažnyčią gausiai aprūpintų gerais kunigais ir vienuoliais“. Nors ištisą 10 metų tas kaimas turėjo išbūti be kunigo, bet moters ištvermingai meldėsi ir toliau. Kai nuo 1881 m. į tą kaimą atvyko kunigas, tą gražų motinų darbą jis palaikė. Nuo tada Lu'o kaimo visos motinos ėmė kiekvieno mėnesio pirmą sekmadienį po pietų rinktis ir melstis už pašaukimus į dvasiškius. Tą dieną prieš pietus jos priimdavo ta pačia intencija šv. Komuniją, išklausydavo šv. Mišių ir paaukodavo kai kuriuos gerus darbus. Pastovus tų pačių minčių apie pašaukimą į dvasiškius kartojimas, troškimas ir siekimas, o ypačiai ta intencija kalbamos maldos, palengva įdiegė motinų širdyse galingą, visa pavergiančią idėją, pagal kurią jos ėmė tvarkyti savo gyvenimą. Pradėjo šventai gyventi, kuo geriausiai auklėti vaikus, juose krikščionybės dėsnius skiepyti ir savo šeimose katalikišką dvasią palaikyti. Nenuostabu, kad iš to kaimo jau yra kilę apie 500 dvasiškių (kunigų, vienuolių, seserų), tarp kurių yra ir 1933 metais miręs Šaleziečių kongregacijos rektorius kun. Ricaldone. Pačiame kaime ir apylinkėje gyvena apie 4000 žmonių. Vadinasi, iš 200 gyventojų 25 buvo pašaukti į dvasiškius (Šventųjų Bendravimas, 1934, 6, 108). — Vyriausia moteriškės uždavinys yra jungti žemę su dangumi (M. Pečkauskaitė).

635. Tikėjimas — džiaugsmingos kūrybos šaltinis.

Pranciškus Juozapas Haydn'as (1732-1809) buvo moderniosios instrumentalinės muzikos kūrėjas. Nors Haydno vedybos 1759 m. nebuvo labai laimingos ir nesusilaukė šeimos laimės — vaikų, bet jis nuolat buvo linksmas; jo linksmumo šaltinis buvo gilus tikėjimas, paveldėtas iš labai tikinčios motinos. Kai kartą paklausė Haidną, kodėl jo bažnytiniai kūriniai tokie

linksmi, jis atsakė: „Aš kitaip nemoku. Kaip aš jaučiu, taip ir kuriu. Kai aš mąstau apie Dievą, mano širdis prisipildo džiaugsmu, ir gaidos tada rieda kaip nuo špūlės. Jeigu Dievas davė man džiugią širdį, tai Jis man ir atleis, kad aš jam linksmai tarnauju“. Gilus tikėjimas Haydnui buvo gyvenimo ir muzikališkumo šaltinis. Jeigu jam kada nesisekdavo, jis tuojau imdavo rožančių ir melsdavosi arba mažoje namų koplyčioje arba savo kambaryje. Sveika Marija Haydnas kalbėdavo kiekvieną darbą pradėdamas ir baigdamas. „Tada plaukte plaukdavo man į galvą mintys ir gaidos, taip kad aš nebespėdavau jų nė surašyti“, sakydavo Haydnas. Nestebėtina, kad visa jo kūryba persunkta gilaus tikėjimo ir kad visus savo didžiuosius veikalus jis pradėdavo „Vardan Viešpaties“ ir baigdavo „Garbė Dievui“ (Sch. Zuk. XIV, 1939, 35, 915). — Iš džiaugsmo dažnai kilsta dideli nutarimai ir prakilnūs darbai. Džiaugsmas padeda su šypsena nugalėti kliūtis ir sunkenybes, jis žmogų taurina ir lenkia prie gėrio, tiesos ir grožio, sulaiko žemus polinkius, žadina gražius nusistatymus (Keppleris).

636. Malda ir pasiryžimas nugali kliūtis.

1937 m. Lietuvos sportininkai Rygoje laimėjo Europos krepšinio meisterio vardą. Savo laimėjimu jie išgarsino Lietuvos vardą ne tik visoje Europoje, bet ir toli už jos ribų. Mūsų komanda kiekvieną dieną iš ryto skubėdavo į didžiausio karžygiškumo ir pasiaukojimo mokyklą — bažnyčią išklausyti šv. Mišių. O jau prieš pradėdami rungtis, įbėgę į sporto aikštę, visų pirma mūsų sportininkai visada sustodavo vienoje eilėje, susiimdavo vieni kitiems už rankų ir pusbalsiai sukalbėdavo vieną „Sveika Marija“. Po tokios maldos jie jausdavęsi lyg kokios nepaprastos elektros perimti. Ta maldos galybė jiems dar daugiau paaiškėjusi per paskutinį susigrūmimą su italais, kai norėta jiems padaryti ypatingas smūgis, nes teisėjas jų nenaudai leidęs geriausiems italų metikams mesti net tris folus paeiliui į jų krepšį. Sukaupę visas jėgas, jie dar kartą šnabždėję: „Sveika Marija... melskis už mus... dabar!..“ Ir su visa Lietuva jau netrukus mūsų laimėtojai giedojo tautos himną. „Taip, malda ir pasiryžimas nugali visas kliūtis", baigia savo pasakojimą 1937 m. „Žvaigždės“ Nr. 6, 170 p. tų rungtynių dalyvis, Jėzuitų gimnazijos (Kaune) VIII klasės mokinys Puzinauskas, kuriam paskum švietimo ministeris už didvyriškumą suteikė brandos atestatą be išleidžiamųjų egzamenų. — Patriotas be dorovės joks patrijotas. Dorovė yra termometras patrijotizmui matuoti. Tas didis lietuvis, kuris doras (Prof. Pakštas). — Laikas nėra tuščias ir ne bergždžiai banguoja per mūsų pojūčius: atlieka sieloje nuostabių darbų (Šv. Augustinas, Išp. 4, 8).

637. Lietuviškas „Tėve musų“ Jeruzalėje.

Pater Noster karmeličių vienuolynas Šventojoje Žemėje pastatytas ant Alyvos kalno, prieš pat Jeruzalę, kur Jėzus Kristus, pasak padavimo, mokęs apaštalus „Tėve mūsų“. Šio vienuolyno šventoriaus sienose toji malda yra išrašyta fajanse (baltame molyje) įvairiomis kalbomis. Kun. L. Tulabos iniciatyva (sumanymu) ir Dr. K. Graužinio, Lietuvos chargé d'affaires (jgaliotinio) prie Vatikano, lėšomis 1938 m. čia patalpintas ir lietuviškas „Tėve mūsų“ tekstas („Židinys“, 1939, 4, 507). — Visi tikintieji, jaunieji ypatingai, yra pašaukti veikliai bendradarbiauti katalikiškoje akcijoje, kad Kristaus viešpatavimas prasiplėštų ir sustiprėtų pavieniuose žmonėse, šeimose, visuomenėje (Pijus XI, Laiškas kard. Andrieu, 1926. IX. 5).

638. Šv. Dvasia — džiaugsmo dvasia.

Venecijos patriarkas kardinolas Lafontėnas (1860-1935), užtikęs kartą nuliūdusį žmogų, jam pasakė: „Ar tamsta neturi savyje Šventosios Dvasios? Juk tai yra džiaugsmo dvasia!“ (Žv. 1936, 12). — Džiaugsmas retkarčiais paglamonėja širdį, nelyginant, saulės spindulys iš tirštų debesų; vieniems jis suskrieja, kaip žiežirba, kitiems meilią ašarėlę išspaudžia; bet veikiai viena užgęsta, kita nudžiūsta; žmogus, valandėlei nudžiugęs, pakėlęs akis dangun, vėl galvą lenkia žemyn (Vysk. Paltarokas, Vadovas, I, 1933, 8-9).

639. Poeto paguoda.

Poetas ir gydytojas Justinas Kerneris iš Weinsbergo savo gyvenimo pabaigoje apako. Susikrimtęs ir nuliūdęs, jis dažniausiai sėdėdavo kėdėje. Jo namai, jo kambarys ir kėdė dar tebestovi toje pačioje vietoje rodomi svetimtaučiams bei apsilankantiems. Ant stalo tebėra lapelis, ant kurio senas ir aklas poetas prieš mirtį pabraižė paskutines eilutes savo netvirtomis ir drebančiomis rankomis. Josios taip skamba: „Nežinau, iš kur aš esu atėjęs; nežinau, kur aš būsiu paimtas; tačiau tvirtai žinau, kad su manimi yra Meilė, kuri niekada manęs neužmiršta“ (Liurdas, 1936, 6). — Poezija — tai Dievas šventose žemės svajonėse (V. Žukovskij).

640. Serafiškoji Šv. Mišių Draugija.

buvo įkurta 1899 metais Šveicarijoje. Jos tikslas — remti misijas. Nariai, įsirašę į Draugiją vieniems metams, kasmet aukoja misijoms po 3 litus, amžinieji nariai — 30 litų. Lietuvoje šiai draugijai atstovauja Kapucinai, Petrašiūnai (K.). — Nėra nieko blogesnio, už tyčiojimąsi ir pilno meilės ir rūpesčio darbo išjuokimą (Fr. W. Foersteris, Mokėk gyventi, 1934, 185 6).

XXXIX. LIGONIU SVEIKATA

„Visos kartos vadina mane palaiminta, nes didelių dalykų padarė man galingasis".
Luk. I.H8-9.

641. Marijos paveikslas — karžygių palydovas.

Marijos galybę pas Dievą ir Jos meilę mums gerai suprato Vytautas Didysis. Vykdamas į karo žygius, jis imdavo su savimi Dievo Motinos paveikslą, su kuriuo jis nesiskirdavo ir mūšio lauke. Tą paveikslą ir šiandieną galima matyti Vilniaus katedroje (Magnificat, P. Jakas, 1937, 90). — Dievas gali teikti mums dovanų, bet mes privalome mokėti jas priimti (Rabindranath Tagore).

642. Susigriebė pakeliui į pražūtį.

Paryžiaus priemiestyje žvalus jaunuolis įmantriai šoko į tramvajų ir puikiu asfalto grindiniu nudundėjo tolyn. Laisvai mėčiojamas jo žvilgsnis liepsnojo nesuvaldomai degančiu žemės troškimu. Jaunuolis skubėjo į nedorus namus pražudyti sielą, o gal ir kūną baisios, užkrečiamos ligos pavidale. „Gal malonėsite bilietą", tarnybiniu lakoniškumu dėbtelėjo žodį konduktorius. Jaunuolis buvo taip išsiblaškęs, kad užmiršo pinigus pasiimti. Ir jis griebėsi ieškot piniginės. Kažin kas skambtelėjo ir nuriedėjo grindimis. Keleiviai sužiuro. Paraudęs jaunuolis vikriai griebėsi pasiimti kritusį daiktą. Tai nebuvo pinigas, tik mažytis Švč. Panelės medalikėlis. Ir jo žvalios akys nūnai paniro Nekaltai Pradėtosios paveikslėlyje. Ką tik jaunuolio siela paskendusi baisioje aistrų ūkanoje, dabar žybtelėjo nežemiška, dangų siekianti, tyrumo išsiilgusi širdis. Pirmam sustojime jis šoko iš tramvajaus ir nuskubėjo į pakelyje pastebėtą bažnytėlę, kur, pamaldžiai sulenkęs kelius, atliko nuoširdžią išpažintį (Liurdas, 1938, 12, 455). — Mes manome, kad sau esame valdovai, kada mums į rankas patenka mūsų troškimų objektas — tačiau mes tik tada tampam valdovais pačių savęs, kada įstengiame atsisakyti nuo visų savo troškimų (Rabindranath Tagore).

643. Patogiausia maldaknygė.

Vienas žymus medicinos daktaras, pagarsėjęs visoje apylinkėje bedievis, besisupdamas kėdėje, iš neatsargumo palietė lentyną su knygomis: knygos pabiro ant žemės. Čia pat prie

kojų nukrito jo vaikystės laikų maldaknygė, kurią jis anais laikais nešiodavosi eidamas į bažnyčią. Prie knygutės gulėjo vienas jos iškritęs lapelis. Daktaras jį paima į rankas ir skaito: „Tėve iš dangaus Dieve, Sūnau pasaulio Atpirkėjau Dieve, Šv. Dvasia Dieve, — pasigailėk mūsų". Daktaras užsimąsto. Mintimi perbėga laimingus vaikystės laikus; prisimena savo dievobaimingą, mylimą motiną... Neatitraukdamas nuo lapelio savo akių, skaito: „Šventoji Marija, Motina Kristaus, Motina Dievo malonės, — įrodyk man, kad mano įsitikinimas yra klaidingas, grąžink mane į vaikystės laikų dvasinę ramybę... O koks aš tada buvau laimingas!.. Mūsų linksmybių Priežastie,— mane gi ta tyra linksmybė senai paliko; bet argi ant visados aš su ja atsisveikinau?.. Nusidėjėlių Gynėja, Ligonių Sveikata, — kitus gydau, bet pats savęs išgydyti negaliu... Karaliene Angelų, suteik man Patrijarkų tikėjimą, Pranašų viltį, — išvaduok mane iš dvasios kančių!" Taikos karalienė nuramino dvasios kančių varginamą sielą. Ši knygutė buvo tikrai laimingoji minimo daktaro gyvenimo korta. Jis ryto sulaukęs eina prie klausyklos užbaigti vakar perskaitytos litanijos: „Dievo Avinėli, kursai naikini pasaulio nuodėmes, — atleisk mums, Viešpatie" (Aušros Žvaigždė, 1935, Kauno Bazilikos Vikarų Kolegijos leid. 48). — Mūsų katalikybė turi būti veiksmo tikyba, o ne vien žodžių (Vyskupas Būčys, Rt. 1934, 220).

644. Palmė su vaisiais ir karveliais.

Romos katakombose (požemiuose) ant vieno paminklo yra rastas šitoks atvaizdas: Stovi palmė, ant jos vaisiai, o aplink ją būrys karvelių. Ta palmė reiškia Mariją, vaisiai — Kristų, o karveliai — tikinčiuosius, kurie eina pas Kristų ieškoti savo sieloms maisto (Magnificat, P. Jakas, 1937, 98). — Sukyla pagundų vėjai, patenki tu ant nusiminimo uolų — pažvelk į žvaigždę, šaukis Marijos! Stovi tu apstulbęs dėl savo nuodėmių didumo ir drebi iš baimės prieš Dievo teismą, gresia tau pavojus nugrimsti į nevilties prarają — atsimink Mariją, šaukis į Mariją. Jeigu Ji tave palaikys, nesuklupsi; jeigu Ji tave saugos, nebijosi; jeigu Ji tave ves, nepavargsi; jeigu Ji tave globos, pasieksi savo tikslą (Šv. Bernardas).

644. Garsi rašytoja prie Sopulingosios kojų.

Garsioji norvegų rašytoja Sigfrid Undset 1928 m. už savo talentingus raštus laimėjo Nobelio premiją (dovaną). Tų pačių metų gruodžio 7 dieną ji nuvažiavo per Oslo į Stokholmą pasiimti premijos. Jai pagerbti Oslo mieste buvo suruoštos iškilmės. Rytojaus dieną po iškilmių — tai buvo Marijos Nekalto Prasidėjimo šventė—ji atvyko į domininkonų bažnyčią ir jai įteiktąjį laurų vainiką padėjo prie Sopulingosios Dievo Motinos sta-

tūlos. Klūpėdama prie jos, ji ilgai meldėsi. Jos širdis nerado džiaugsmo tuose pagyrimo žodžiuose, kurių ji vakar tiek buvo prisiklausiusi. Nepatenkino jos širdies nė tos tūkstantinės sumos, kurių ji važiavo pasiimti. Ramybės sielai ji rado tiktai prie Sopulingosios Motinos kojų (Magnificat, P. Jakas, 1937, 71). — Pasižeminimas tobulina mūsų santykius su Dievu, o ramumas bei meilingumas—santykius su artimais. Balzamas, grimstąs kiekviename skystyje į dugną, reiškia pažeminimą, o alyva, nuolat kylanti į viršų, reiškia meilingumą ir gerumą, kurs viską nugali ir iškyla dorybių tarpe, kaip meilės žiedas (Šv. Pranciškus Salezietis, Filioteja, 3, VIII].

646. „Svaika Marija" 340 kalbų.

Kardinolas Mezzafanti buvo didelis kalbų mėgėjas ir mokėjo 40 svetimų kalbų. Norėdami pagerbti jį kaip didį kalbininką ir kaip didį Marijos garbintoją, vienų jo sukaktuvių proga įteikė jam rankraštį, kuriame 340 kalbų buvo surašyta „Sveika Marija" (Magnificat, P. Jakas, 1937, 99). — Kalba yra didelė ir brangi Dievo dovana: ji neapsakomai mums naudinga ir reikalinga. Kalba susišnekame tarp savęs: apsakome vieni kitiems savo trūkumus, išprašome pagalbos, išreiškiame abejones ir sielvartus, randame patartį, paguodą... Nors žmogus turėtų didesnį protą, kaip dabar, vienok, jei neturėtų kalbos, nebūtų padaręs tokios pažangos, kaip dabar, neturėtų taip gerų raštų, knygų, žodžiu sakant, nebūtų mokslo, nė raštijos (Vysk. Paltarokas, Vadovas, II, 1932, 166).

647. Šv. Juozapas šalia Jėzaus.

Šv. Tėvas Pijus IX liepė vienam tapytojui nupiešti paveikslą, vaizduojantį Marijos Nekalto Prasidėjimo dogmos paskelbimą. Nupiešęs pagrindinius paveikslo bruožus, tapytojas parodė jį Šv. Tėvui. Šv. Tėvas, pažiūrėjęs, paklausė: „O šv. Juozapas kur?" Tapytojas parodė grupę, kurią supo debesys, sakydamas: „Čia aš jį atvaizduosiu". — „Ne, ne", pasipriešino Šv. Tėvas Pijus IX ir parodė pirštu vietą šalia Jėzaus: „čia, ir tik čia jis turi būti, nes šv. Juozapas ne kur kitur yra, kaip tik šalia Jėzaus" (T. K. 1938, Pam., 2, 75). — Didelis dailininkas randa laimės grožėdamasis kitu dideliu dailininku. Juodu papildo vienas antrą. Bendras džiaugsmas—štai didelio dailininko žymė (Ernestas Heilo).

648. Puikios gėlės nešvariame inde.

Šv. Petras Celestinas, kalbėdamas apie Mariją, dažnai, papasakodavo vieno kareivio istoriją. Tasai kareivis nors ir buvo apsileidęs ir netvarkingas sielos dalykuose, tačiau kasdieną vienu ar kitu būdu atsimindavo Mariją. Kartą jis pakly-

do dykumoje ir teko jam sunkiai pabadaudi. Švenčiausioji Panelė jam tada pasirodė ir patiekė puikių skanėsių. Bet jie buvo tokiame nešvariame inde, kad jis neišdrįso nė paragauti. „Aš esu“, tarė Marija „Dievo Motina, ir ateinu numalšinti tavo badą“. — „Aiman", sušuko kareivis, „aš įš tokio nešvaraus indo nedrįstu paliesti to valgio!“ — „Kaip gi tu nori“, pridūrė Marija, „kad aš priimčiau tavo maldas iš taip suterštos širdies kaip tavo? Tu man kasdieną aukoji puikių gėlių nešvariame inde“. Tos pamokos jam užteko visam amžiui, ir jis pradėjo naują gyvenimą, taip pavyzdingą ir numarintą, kad po mirties laimėjo šventojo vainiką (Šal. Žin. 1937, 3, 53). — Šv. Anzelmas sako: Nieko negalima lyginti su Marija. Tik vienas Dievas yra už ją didesnis! (Magnificat, P. Jakas, 1937, 28).

649. Už gėles Marijai užmokėjo gyvybe.

Madride, viename apkase kovojo būrys prityrusių ir narsių aragoniečių karių. Už sutaupąs jie buvo įsigiję iš pradžių nedidelį Marijos paveikslą, paskum statulėlę ir ją padėję garbingiausioje apkaso vietoje. Visi gražieji apkaso daiktai buvo panaudoti papuošti tam altorėliui; trūko tik vieno —gėlių. Karo lauke jų gauti atrodė neįmanoma. Tačiau du kareiviai taip mylėjo Dievo Motiną, kad pasiryžo naktį žygiuoti gėlių į sodą, kuris buvo visai netoli raudonųjų priešakinių postų. Žygis pasisekė. Paskum jie tuos naktinius žygius kartodavo, kai tik suvysdavo parneštosios gėlės, kol pagaliau vienas jų savo meilę Dievo Motinai paliudijo gyvybės auka (Šlt. 1939, 17). — Ch. Darvino pažiūrose nors tiek tebuvo tiesos, kad tėvų gerumai, tam tikrais atvejais, gerėja vaikuose. Kaip saulės spindulių smarkiausioji kaitra susirenka į įdubusio veidrodžio giliausiąją vietą, taip Jokimo ir Onos Dukteryje susitelkė visa, kas buvo gyva Izraeliuje ir kitose tautose (Vysk. Būčys, Žv. 1938,5,110).

650. Brangiausias veidrodėlis.

Maldingas vieno kunigaikščio sūnus nešiodavęsi su savimi gražaus darbo papuoštas makštis, į kurias, atsidaręs, dažnai vis pažiūrėdavęs. Jo mokytojas manė, kad jo mokinys turi ten veidrodėli ir gėrisi pats savimi. „Parodyk man tą veidrodėlį: tur būt labai brangus ir jdomus“. — „O taip, tai labai brangus mano širdžiai. Čia aš daugiau išmokstu, negu iš tamstos pamokų", atsakė kunigaikštis. Atidarė makštis ir parodė gražų Dievo Motinos paveikslėlį. Mokytojas surimtėjo ir pagyrė jį, nes ir pats buvo maldingas (T. K. Pam., 1936, 469). — Amerikos dailininkas— bažnyčių dekoratorius (puošėjas) Tomas O'Shaugnessy nuliedino žvakę, kuri degs šimtą metų. Žvakė pastatyta River-Forest'e (J.A.V.) Šv. Rožančiaus kolegijos (mokyklos) koplyčioje (Rt. 1935,' 257).

651. Atsivertė užgirdęs „Sveika Marija“.

Garsusis dailininkas J. Thoma (nekatalikas) savo atsiminimuose aprašo įvykį, kuris jam padaręs didelio įspūdžio. Vieną sekmadienio rytą jis pabudęs užgirdęs vykstančių maldininkų balsus. Jie kalbėję paprastą maldą: „Sveika Marija, malonės pilnoji... Šventoji Marija, Dievo Motina, melskis už mus nusidėjėlius dabar ir mūsų mirties valandoje Amen“. Tačiau toje maldoje jis pajutęs laimingą sielos šauksmą, sielos, kuri, nebūdama tikra dėl savo ateities, turi eiti gyvenimo keliu tarp gero ir pikto. „Tuo tarpu“, rašo Thoma, „pasirodė pirmieji saulės spinduliai, nuspalvindami dangų, ir aš iš karto supratau, dėl ko žmogaus siela taip išgąstingai šaukiasi dangiškosios Motinos gailestingumo ir globos šiame netikrumo ir abejonių gyvenime“ (Magnificat, P. Jakas, 1937, 123). — Vokietijoje, Kinzigtahlio provincijoje, yra paprotys pakrikštytą kūdikį tuojau nunešti prie Švč. P. Marijos altoriaus ir jį paaukoti Dieviškajai Motinai (Ten pat 50).

652. Vietoje „Tėve mūsų“ geriau „Sveika Marija“.

1916 m. miręs kompozitorius (muzikos veikalų kūrėjas) Max Reger gyveno atsidavęs pasauliui. Bet ligos patale jis grįžo pas Dievą. Kunigui, išklausiusiam jo išpažinties, jis pasakė: „Tamsta išgelbėjai mane... Dabar aš esu laimingas ir ramus. Bet štai dar kas: Vakar aš sakiau, kad, kol būsiu gyvas, komponuosiu „Tėve mūsų“. Tą pažadą aš norėčiau atsiimti, nes man maloniau būtų savo laidotuvėms komponuoti „Salve Regina“. Tuo aš noriu pagerbti Dievo Motiną, kuri Tamstą atvedė pas mane, nes, nors niekuomet nelaikiau tikėjimo, aš vis dėlto kartas nuo karto sukalbėdavau „Sveika Marija“ (Magnificat, P. Jakas, 1937, 151). — Šv. Jonas Bosko savo auklėtiniams liepdavo prie vakarinių maldų pridėti tris „Sveika Marija“ ir maldelę: „Geroji Motina, Mergele Marija, padėk man išganyti savo sielą!“ (T. p. 158).

655. Gamta nusilenkė Dievo Motinai.

Buv. Čekoslovakijos kurorte (gydvietėje) Marianske Lazne perkūnas trenkė į eglę prie kapinių vartų. Toje eglėje yra Švč. P. Marijos paveikslas ir kryžius. Žaibas perplėšė eglę nuo pat viršūnės iki vieno centimetro nuo paveikslo ir kryžiaus, kuriuos aplenkęs visai nepaliestus, per centimetrą žemiau kryžiaus vėl perskrodė medį iki pat šaknų (L. A. 1937, 251). — Vienas žymiausių 19 šimt. Katalikų Bažnyčios priešų buvo F. Daumer († 1875), tačiau nežinia dėl ko jis neniekino Dievo Motinos, atvirkščiai, 1841 m. jis net parašė knygą „Švč. Panelės Marijos garbinimas“. O netrukus po to jis pasidarė uolus Katalikų Bažnyčios gynėjas (Magnificat, P. Jakas, 1937, 120).

654. Dievo Motinos statulų miestas.

Nedidelis Avignon'o miestas yra vienintelis Prancūzijoje, kuriame ypatingu būdu išsiplėtė Švč. Panelės garbinimas. Avignon'o miesto bažnyčiose ir gatvėse yra 158 Dievo Motinos statulos. Daugelis jųjų yra laikomos stebuklingomis (Liurdas, 1936, 4). — Jaunas mokslininkas protestantas H. Laemmer (g. 1835), paklausęs vieno rašytojo patarimo: tiesos ieška kasdieną turi kalbėti po vieną „Sveika Marija", priėmė katalikų tikėjimą ir net tapo katalikų kunigu (Magnificat, Jakas, 1937, 120).

655. Pagarsėjęs pirmiausia aplankė Dievo Motiną.

Kai garsusis italų dainininkas Enrico Caruso pagarsėjo, pirmiausia aplankė Pompėjos Dievo Motinos garsųjį paveikslą ir, kaip padėką už puikaus balso dovaną, jis paaukojo didelę sumą pinigų. Taip pat, grįžęs iš Amerikos į savo gimtąjį Neapolio miestą, jis aplankė mažoje bažnytėlėje Dievo Motinos paveikslą ir šiai bažnyčiai paaukojo 20.000 lirų. Caruso visiškai nesididžiavo savo pasiekta garbe, kuri jį tiktai varžė. Jis visą laiką skųsdavosi trokštąs vienumos (XX, 1936, 136). — Mūsų katalikybė turi būti veiksmo tikyba, o ne vien žodžių (Vysk. Būčys, Rt. 1934, 220).

656. Švč. P. Marijos statula poeto kieme.

Bostone (J.A.V.) Daniel A. Sergant, žymus katalikų rašytojas ir poetas, buvęs Harvardo universiteto istorijos ir literatūros profesorius, aikštelėje prie savo namo pastatė didelę Švč. P. Marijos statulą. Jis nesibijo parodyti savo tikėjimo viešai (XX, 1938, 233). — Visos mūsų šnekos apie mūsų proto šviesybę liks tuščios šnekos, jei tas protas nesupras, kad dvasios reikalai yra aukštesni už kūno reikalus (Vysk. Būčys, Šlt. 1938, 41,' 668).

657. Kardo smūgiai Marijos veide.

Padavimas sako, būk Čenstakavos stebuklingasis Dievo Motinos paveikslas esąs pieštas šv. Luko evangelisto. Paveikslas buvęs Jeruzalėje, vėliau patekęs į Konstantinopolį ir galų gale į Čenstakavą. Lenkai šiuo paveikslu labai didžiuojasi ir labai jį gerbia. 1937 m. Lenkijos katalikai akademikai (apie 30.000) padarė iškilmingą procesiją į Čenstakavą, kad Lenkiją pavestų Dievo Motinos globai. Per švedų lenkų karą švedų kariuomenė, degindama, žudydama, naikindama, perėjo beveik visą Lenkiją. Tik viena kita pakrančių pilis dar šiaip taip laikėsi. Švedai, užėmę Čenstakavą, plėšė, vežė, kaip tik jiems patiko. Jie buvo pasiryžę išplėšti ir brangiausią lenkams katalikams dalyką — stebuklingąjį Dievo Motinos paveikslą. Paveikslas jau buvęs įdėtas į vežimą. Nors buvę užkinkyti geriausi arkliai, vežimas

nesidavęs patraukiamas nė iš vietos. Supykę švedai nusprendę, kad to kaltininkas esąs Marijos paveikslas. Karys, vadovavęs šiam paveikslo išvežimui, išsitraukęs kardą ir du kartu kirtęs į Marijos veidą. Nežiūrint į dideles pastangas užtaisyti, kardo smūgiai ir šiandieną pasilikę paveiksle (Marijos Mėnuo, kun. Aleksa, 1937, 24-5). — Teatgyja mumyse Marijos meilė, o tada kiekvienas garbins Dievą ir būsime laimingi (Šv. Ambraziejus).

658. Laikrodis skambina „Viešpaties Angelas".

Vienas paprastas prancūzų darbininkas, vardu Trilhe, padarė įdomų laikrodį, kuris muša ne tik valandas ir minutes, bet dar parodo kiekvieną mėnesio ir savaitės dieną. Be to, jis kasdieną tris kartus paskambina Angelas Dievo, rugpiūčio 15 dieną pats išstato Dievo Motinos paveikslą, per Kalėdas parodo Kristaus prakartėlę, o vasario 11 dieną atvaizduoja, kaip Švč. Panelė apsireiškė šv. Bernadetai Soubirous Liurde (Žv. 1937, 10, 318). — Kristofas Kolumbas 1492 m. išplaukė į nežinomą kelionę ieškoti nujaučiamo, bet nepažįstamo krašto. Tačiau, kad jį patį su jo užsimojimais nepalaidotų vandenyno bangos, jis į savo laivą pasiėmė kartu ir Marijos paveikslą (Magnificat, P. Jakas, 1937, 25).

659. „Švenčiausios Panelės knygynas".

Montferate (Ispanijoje) už stebuklingo Marijos paveikslo yra kambarys su parašu: „Švenčiausios Panelės knygynas". Jame prikrauta lazdų ir įvairiausių votų, kuriuos paliko dėkingi piligrimai (maldininkai) už patirtą iš Marijos pagalbą. Tas kambarys žmonėms daugiau pasako už storiausių knygų lentynas (Magnificat, P. Jakas, 1937, 89). — Garsiausis Amerikos gydytojas Dr. A. Carrell, kuris 1931 m. gavo Nobelio premiją už mokslo darbus medicinos srityje, nors yra ir nekatalikas, tačiau priklauso prie Liurdo gydytojų biuro įvykstantiems išgijimams tyrinėti. Apie stebuklingus išgijimus jis pareiškė: „Aš tikiu stebuklingais išgijimais. Niekad neužmiršiu sukrečiančio išgyvenimo, kai mačiau, kaip didelės vėžio išaugos ant vieno darbininko rankos mano akyse susitraukė į mažytį guzelį. To aš negaliu suprasti, 'bet aš negaliu abejoti tuo, ką mačiau savo akimis" (Žv. 1936, 12).

660. Kaip išdykėlis tapo misijonierium?

Vysk. Gruardas iš Ikoros, apaštališkasis Atakaskos (Kanadoje) vikaras, 1922 m., švęsdamas savo kunigystės deimantinį jubiliejų, štai ką papasakojo iš savo gyvenimo: 10 metų vaikas aš buvau baisus neklaužada, kad net tėvas pradėjo manimi abejoti. Nei jo glostymas, nei diržas nieko man nepadėjo. Kai aš kartą toli nuo namų pasislėpiau nuo mokyklos, kažin kaip

surado mane tėvas ir tvirtai pagriebęs už rankos vedėsi namo. Pakeliui nusitempė jis mane į bažnyčią. Aš girdėjau, kaip tėvas prie Marijos altoriaus meldėsi: „Geroji Dievo Motina, aš Tau pavedu šį išdykėlį. Padaryk ką nors gero iš jo, nes aš jau nepajėgiu*. Argi nereikia tikėti, kad Marija šios maldos nuostabiu būdu išklausė! 10 metų praėjus nuo mano pasitaisymo, pasakiau tėvui, kad noriu važiuoti į Kanados misijas. Mintis, kad .reiks atsiskirti, suspaudė tėvui širdį, bet jis, to nepaisydamas, pusiau juokais, pusiau rimtai pasakė: „Aš tada visai nemaniau, kad Dievo Motina tave visiškai pasiims“. Kokį kitą šūkį būčiau galėjęs išsirinkti, kai mane konsekravo vyskupu, kaip „Tavo apgynimam puolame?..“ (Žv. 1938, 10. 277). — Giliai tikintis krikščionis su visomis savo silpnybėmis, kai susipranta, esti artimesnis kitiems nusidėjėliams, neg tie, kurie patys nusimano esą geri, o kiti esą negeri“ (Vaižgantas).

661. Praeivi, atsimink Mariją!

Vokietijos prisijungtame iš Čekoslovakijos sudėtų krašte yra išgarsėjęs kurortas (gydvietė) Karlsbad'as. Kasmet čia suplaukia tūkstančiai vasarotojų iš įvairiausių Europos pakraščių.

Didingi kalnai ir miškai, žavūs apylinkių vaizdai ir šniokščią mineralinių vandenų šaltiniai gaivinte gaivina kiekvieną sveikatos ieškotoją. Ypač įdomus čia vienas kalnas, nuo kurio matyti gražiausi apylinkės miškai, kalnai ir puikūs slėniai. Šimtai žmonių kasdieną skuba į šią vietą pasidžiaugti žydriąja padange, pakvėpuoti tyru oru ir gėrėtis maloniąja Dievo gamta. Bet ne vienas vasarotojas dažnai sustoja ir susidomi, kada jis pačioje to kalno papėdėje, ties mažu miškeliu, pamato prie pat kelio rūpestingai įrengtą Marijos paveikslą. O dar daugiau jis turi nustebti, pamatęs prie to paveikslo tokį eilėraštį: „Praeivi, net Tu, kuris visai netiki Marijos galybe, ir šaltai žiūri į šį paveikslą, kursai gal niekad nė kelių nesulenkei maldai, atsimink, kad Dievo Motina ir Tau vistiek padės! Jeigu Tu prie Jos ir nesimeldi, tai jau Tavo paties vargas ir skausmai šaukte šaukiasi Jos pagalbos! Ir tuomet į visą Tavo sielos skurdą su motiniška meile žvelgia mūsų palaimintoji Motina, Šventoji Marija!“ (Žv. 1938, 10, 276). — Porto mieste Prancūzų bedieviškoji valdžia Šv. Pranciškaus vienuolyną norėjo perdirbti į šiaip valdišką trobesį ir jį sujungti su birža. Tame užgrobtame vienuolyne tebebuvo altorius su brangiu ir labai garbinamu Švč. Marijos paveikslu. Vienas valdininkas liepė darbininkams sumušti tą altorių ir toje vietoje padaryti duris. Darbininkai atsisakė griauti altorių. Valdininkas išbarė darbininkus, ir pats paėmęs kūjį drožė juo į Švč. Marijos krūtinę. Bet tuo pat momentu baisiai suklikęs jis griuvo vietoje. Nuo tada jis paliko aklas iki pat mirties (J. Mačernis, Paslapt. Rykštė, 1935).

XL. KELIONIŲ TIKSLAI

„Viešpati mano ganytojai prie gaivinančio vandeni ju mane veda'.

Ps. 22.1-8.

662. Nevaisingosios bakterijos.

Liurdo vandenį be ypatingo higieniško (sveikatingumo) apsisaugojimo vartoja kasdieną tūkstančiai visokiausių maldininkų ir įvairiausių ligonių. Nors jau praėjo kelios dešimtys metų, kaip Liurdas beveik kasdieną gausiai maldininkų lankomas, bet niekas ligšiol neužsikrėtė nuo Liurdo vandens vartojimo. Neatsiranda Liurde ir epidemijų, nors dažnai ligoniai ir sveikieji geria vandenį iš tų pačių puodukų, nors kasdieną ligoniai yra jame maudomi, dėl ligonių daugybės nebekreipiant dėmesio nei į laiką, nei į ligonio sveikatą. Pagaliau pradėta tyrinėti, kodėl žmonės Liurdo vandeniu neužsikrečia ir užsikrėtę nemiršta. Dr. Vaillet'as nutarė ištirti, kodėl bacilomis užkrėstas Liurdo vanduo nesusargdina jį vartojančiųjų. Jisai paėmė vieną butelį Liurdo vandens, kuriame buvo maudyta kelios dešimtys ligonių, ir pasiuntė jį savo draugui, prašydamas, kad tasai pasiųstų jį į cheminę laboratoriją Anverse (Belgijoje) padaryti analizei. Anverse laboratorijoje buvo patvirtinta, kad vandenyje yra įvairiausių užkrečiamų ligų bakterijų ir vanduo gėrimui netinka, bet visos bakterijos yra nevaisingos. Buvo įskiepyta jų keliolikai kralikų, bet nė vienas jų nesusirgo. Po to Dr. Valletas viešai paskelbė savo bandymų duomenis. Gydytojai nepaprastai tuo stebėjosi (Liurdas, 1986, 4). — Kas nori, kad tikėjime nebūtų jokių paslapčių, daugiau reikalauja iš tikėjimo, negu ši regimos gamtos, kurioje yra tokia daugybė tikrai nesuprantamų daiktų (Vysk. Paltarokas, Vadovas, I, 1983, 44).

663. „Mano siela garbina Viešpatį".

Vos 20 vasarų sulaukęs, evangelikas Germaine Bristen susirgo sunkia kaulo sąnarių džiova. Pradžioje ligos procesas, pasireiškęs dešinės kojos kelio sąnariuose, plėsdamasis apėmė visas strėnas ir pasiekė nugarkaulį. Ligonio stovis buvo rimtas, sveikata kuone kasdieną blogėjo. Pakartotinai ištyrę ir tarpusavyje pasitarę, gydytojai saviesiems paskelbė beviltišką padėtį. Atsivėrė žaizdos ir baisūs skausmai. Kitų stropiai prižiūrimas

ligonis 1937 m. rugsėjo mėn. atvyko į Liurdą. Ir, štai, ligoniams skiriamo Švč. Sakramento laiminimo metu jis pasikėlė ir neaprašomam visų nustebimui pradėjo vaikščioti. Praėjo metai. Kaip pasirodė, šis nepaprastas, žmogaus protu nesuprantamas išgijimas buvo visiškas ir tobulas. Jokio atkritimo, jokio proceso paaštrėjimo, kuris po sėkmingiausio pagerėjimo vis tik vėliau aštresnėje ar lengvesnėj formoje pasireiškia, nebuvo. Apie dešimts gydytojų, kurie sekė ligos eigą, šį nepaprastą išgijimą patvirtino. Tų pačių metų rugsėjo 4 d., sekmadienį iš paties Mgr. Chollet'o Čambre arkivyskupo rankų buvęs ligonis evangelikas, dabar grįžęs į Kat. Bažnyčią, priėmė Šv. Komuniją. Vaizdas buvo jaudinantis, tiesiog neaprašomas. Toje iškilmingoje Angelų Puotoje dalyvavo būriai suvežtų ligonių, įvairiausias kūno, o gal ir dvasios kančias kenčiančių paliegėlių, bet šią valandą visi jau nežemiško džiaugsmo nuteikti, iš sugriaudintų širdžių Dievo Motinai giedojo padėkos himną „Mano siela garbina Viešpatį"... (Liurdas, 1938, 12, 452-3). — Visas pasaulis yra tarsi atvira knyga; joje kiekvienas, net ir nemokytas, gali skaityti surašytus Dievo gėrybės stebuklus (Vysk. Paltarokas, Vadovas, II, 1932, 214).

664. Apžadai aplankyti Čenstakavą.

Naumiesčio kunigas I. V., kaip ir daugelis kitų anais lietuviškosios spaudos draudimo laikais, neiškentė neparsigabendinęs Tilžėje spausdintų knygučių ir laikraščių. Parašydavo kartais ir korespondencijų į „Apžvalgą" ir straipsnių į kalendorius; tai būdavo nurodymai, kaip rusai persekioja katalikybę ir stengiasi ištautinii lietuvius. Per tai kun. I. V. užsitraukė žandarų didesnį šnairavimą ir budresnį jo žingsnių sekiojimą. Pagaliau gauna vyskupo įsakymą persikelti iš Naumiesčio į Va-, daktų filiją. „Padariau apžadus", rašo čia minimas kunigas 1924 m. „Vienybės" Nr. 16, „jeigu Dievas duos laimingai Vadaktuose apsigyventi, tai nuvyksiu į Čenstakavą pasimelsti prie stebuklingojo Dievo Motinos paveikslo". Ir štai, kada Raseinių sprauninkas su policija atpuolė į Naumiesčio kleboniją, kunigo I. V. krėsti, jis jau buvo išvažiavęs. Nulėkė į Degučius, iškrėtė kun. Pr. Kazlauskį. O kada per telegramą Panevėžio sprauninko pasiųsta policija apstojo naktį Vadaktų klebonijoje naujai atsikėlusį kun. I. V. krėsti, jo manta su uždraustais daiktais kelyje tebebuvo dėl užpuolusių didžių sniego pusnių Net senukas Liutkevyčė, gyvenęs Vadaktų klebonijoje, pas kurį buvo rastas lietuviškas kalendorius, turėjo vykti ištardymui į Panenevėžį pas žandarų pulkininką ir būtų gavęs 6 mėnesius kalėti, jei nebūtų caro manifestu nuo bausmės paleistas. Tais laikais kunigai be vyriausybės leidimo negalėdavo net pas kaimynus kunigus nuvažiuoti. Per vyskupą gavęs iš gubernatoriaus lei-

dimą, kun. I. V. nuvyko į Čenstakavą apžadų išpildyti ir atsidėkoti Dievo Motinai už apsaugojimą nuo žandarų rankų. — Trauktis nuo priešo ir tylėti tuo metu, kai iš visų pusių girdėti šauksmai prieš tiesą, tai požymis žmogaus be charakterio, arba to, kurs bejoja savo tikėjimo tiesomis... Niekas taip nepadrąsina piktuosius, kaip geruųjų silpnumas (Leonas XII, Graves de communi, 1901).

665. Kaip kilo Šiluvos šventovė.

Vytauto Didžiojo pastangomis įvedus žemaičiuose 1413 m. katalikų tikėjimą ir pastačius keliolika bažnyčių, nemaža didikų pasekė jo pėdomis ir stengėsi tą tikėjimą paskleisti savo apylinkėse. Tai padarė ir Petras Gedgaudas, kuris viename savo dvarų Budoje, arba Šiluose (vėliau pavadinta Šidlaya), 1457 m. pastatė nedidelę medžio bažnyčią Švč. Panelės Gimimo, šv. Petro ir šv. Baltramiejaus garbei. Penkioliktojo šimtmečio pabaigoje toji bažnytėlė sudegė. Gedgaudo įpėdinis Jonas Zaviša 1500 m. ją atstatė. Šešioliktojo šimtmečio pradžioje Liuterio ir Kalvino klaidos užliejo visą žemaičių kraštą. Didikams išsyk patiko naujas tikėjimas, todėl jie pirmieji ir išsižadėjo Katalikų Bažnyčios, o paskum vertė tai padaryti ir savo žmones. Taip atsitiko ir Šiluvoje. Zavišai priėmė kalvinizmą ir čia pat už ½ klm. pastatė kalvinams maldos namus. 1532 m. ir Šiluvos klelb. Jonas Golubka prisidėjo prie kalvinų. Tada ir visas bažnyčios turtas perėjo kalvinams. 1536 m. katalikų bažnytėlė sudegė ir nebuvo kam ją beatstatyti. Rodėsi, kad viskas žlugo. Žmonės pamažu priprato prie naujo tikėjimo. Praslinko dar 80 metų. Tai buvo 1612 m. Vieną dieną ant bažnytinės žemės gano piemenys bandą. Ir štai, netikėtai, ant vieno akmens, kuris šiandieną yra po koplyčios altoriumi, pasirodė verkianti moteriškė. Rankoje ji laikė vaikelį. Išsigandę piemenys tuojau pasiuntė vieną vaikelį pas kalvinų katekizmo mokytoją Saliamoną papasakoti jam apie tą nepaprastą regėjimą. Jisai greitai atsiskubino kartu su savo padėjėju. Netrukus susirinko iš šiaip būrys žmonių. Saliamonas paklausė, ko jinai verkianti. Moteriškė atsakiusi: „Kitados čia buvo mano Sūnus garbinamas, o dabar ariama ir sėjama!“ Tiedu kalvinai dabar stengėsi įtikinti žmones, kad čia esanti baidyklė, kad velnias norįs juos atitraukti nuo kalvinų tikėjimo. Tačiau garsas apie tą nuostabų regėjimą vistiek ėjo tolyn ir tolyn. Vieni kalbėjo šiaip, kiti kitaip. Vienas aklas šimtametis senelis kalbėjo savo kaimynams: „Ką norite šnekėkite, o aš sakau, kad čia bus ne baidyklė o Švenčiausioji Panelė su Sūneliu. Juk toje pačioje vietoje dar prieš 80 metų stovėjo katalikų bažnyčia, kurią mūsų ponai sunaikino". Tokios kalbos netrukus pasiekė ir Žemaičių Vyskupų sostinę Varnius. Vyskupas pasiuntė kun. Kazakevičių į Šiluvą, kad

vietoje ištirtų įvykį. Šis atvykęs klausinėjo apylinkės gyventojus. Jis aplankė ir minėtąjį senelį. Vargšas neregys ir jam papasakojo, kad jis dar pamenąs, kurioje vietoje buvo bažnyčia ir kur esanti pakasta skrynia su bažnytiniais daiktais. Tą vietą žadėjo ir jis parodyti. Tiktai prašė nuvesti jį į tą lauką. Atvykęs senelis į savo nurodytą vietą ūmai praregėjo. Nustebo visi. Tučtuojau imtasi darbo. Greitai buvo iškasta ir geležinė skrynia su arnotu ir kitais daiktais. (Arnotas ir dėžė dabar laikoma bažnyčios koplyčioje). Suradęs daug svarbių dokumentų, kun. Kazakevičius iškėlė prieš kalvinus ieškinį. Byla truko 11 metų. Vyriausias Tribunolas Vilniuje 1623 m. priteisė visus kalvinų užgrobtus turtus Šiluvos katalikų bažnyčiai. Kun. Kazakevičius buvo paskirtas Šiluvos bažnyčios klebonu. Jis tuojau ėmėsi statyti bažnyčią. Kadangi tuokart apylinkėje katalikų nedaug tebuvo, tad ir jis statė tik mažą bažnytėlę. Bet jau į pirmuosius atlaidus prisirinko tiek daug žmonių, jog tik vienų šv. Komunijų buvo išdalyta apie 11.000. Todėl jau netrukus toji bažnytėlė reikėjo nugriauti ir statyti žymiai didesnę. 1651 m. Žemaičių Vysk. Petras Parčevskis pašventino naują Šiluvos bažnyčią. Prastovėjus per 100 m., bažnyčia pradėjo irti. Klebonas Jonas Lopacinskis sumanė statyti naują mūro bažnyčią ir 1760 m. padėjo savo lėšomis pamatus. Kun. Lopacinskis buvo netrukus išrinktas vyskupu, bet bažnyčios statyba buvo varoma ir toliau. Naujas kleb. kun. Juozas Bukotas 1778 m. užbaigė. Bažnyčios vidų gipsatūra išpuošė buvusis jėzuitas kun. Padgaiskis, kuris išbuvo Šiluvoje net 25 metus ir čia pat mirė. 1786 m. bažnyčia buvo pašventinta, ir tuo pačiu kartu vainikuotas stebuklingas Švenčiausios Panelės paveikslas, kuris dabar yra didžiajame bažnyčios altoriuje. Tose iškilmėse dalyvavo šimtai tūkstančių maldininkų ne tik iš Lietuvos, bet iš Lenkijos ir Rusijos. Nuo tų metų įvesti 8 dienų atlaidai — Šilinės. Nors rusų priespaudos laikais buvo daromi dideli trukdymai žmonėms vykti į Šiluvą, vis dėlto kasmet suplaukdavo didžiausios maldininkų minios. O jau nuo 1905 m., Katalikų Bažnyčiai atgavus laisvę, kasmet Šiluvą aplanko nuo 80.000 iki 100.000 žmonių. Šv. Komunijos išdalijama per Šilinių atlaidus nuo 50.000 iki 60.000 (Žv. 1933, 10). — „Dabar, Viešpatie, pažvelk į jų grasymus ir duok savo tarnams skelbti su visu pasitikėjimu tavo žodį, ištiesdamas savo ranką, kad įvyktų gydymų, ženklų ir stebuklų tavo šventojo Sūnaus Jėzaus vardu“ (Apd. 4,29-30).

666. 700 kilometrų pėsti.

Keli prancūzų idealistai studentai iš Bordeaux miesto 1935 m. padarė labai įdomią kelionę. Vadovaujant jų dvasios vadui kun. Martin, jie pėsti nukeliavo į Compostella prie šv. Jokūbo karsto. Tuo būdu buvo atgaivinta sena viduramžių stu-

dentų tradicija (paprotys). Ten keliaudavo tūkstančiai vargšų, turtuolių ir kunigaikščių — ne automobiliais, bet pėsti—800 kilometrų' Tačiau nuėję 700 klm. pėsti, jie tiek nusivarė, kad buvo priversti likusį 100 klm. važiuoti automobiliu (Rt. 1936, 67). — Andriejus Hofer'is (1767-1810), Tirolio išvaduotojas, būdamas Insbruke, eidavo kasdien du kartu į bažnyčią ir visuomet po vakarienės su savo kareiviais kalbėdavo rožančių (Toth, Atmerk akis, 1934, 216).

667. Lietuvos Jeruzalė.

Žemaičių Kalvarijai pradžią davė pamaldus ir veiklus Žemaičių vyskupas Jurgis Tiškevičius. Tas rūpestingas sielų ganytojas, popiežiui Urbonui VIII leidžiant, panorėjo įsteigti Garduose (taip tada ta vieta buvo vadinama) Kryžiaus kelius, arba Kalvariją. Nuvažiavęs j Gardų sodžių, pats vyskupas paskyrė kalnus ir vietas, kuriose ketino statyti stacijų koplyčias; suskaitė žingsnius nuo vietos ligi vietos, kad tiek jų būtų, kiek patsai Išganytojas savo kančios laiku buvo ėjęs. Kai koplyčios buvo pastatytos, pats jas šventino, eidamas takais ir barstydamas tam tyčia parvežtą iš Jeruzalės šventą žemę. Pagaliau 1639 m. buvo suteikti atlaidai šioms koplyčioms: Paskutinės Vakarienės, Alyvų Darželio, Kristaus Plakimo prie stulpo, Erškėčiais vainikavimo, Nukryžiavimo ir Palaidojimo. Vienam kunigui liepė parašyti maldas ir giesmes, kurias ligi šiol žmonės gieda, Kalvarijos kalnus vaikščiodami. Kad prisiminimas Kristaus kančios einantiems Kryžiaus kelius būtų dar gyvesnis ir širdingesnis, vyskupas pasirūpino gauti iš Liublino domininkonų šv. Kryžiaus medžio relikviją. Įdėjęs ją j gražų brangų relikvijorių, paaukojo Kalvarijos bažnyčiai. Tą šv. relikviją per didžiuosius atlaidus ar per didžiąją Kalvariją iškilmingoje procesijoje kunigai po baldakimu neša po kalnus. Didžiajame altoriuje esąs stebuklingas Švč. P. Marijos paveikslas yra vienas garsiausių Lietuvoje. To stebuklingo paveikslo istorija yra šiokia. Domininkonams Kalvarijoje įsikūrus, vienas jų, Petras Pagačevskis, savo valdžiai liepiant, iškeliavo j Romą aukštųjų mokslų eiti. Romoje jis apsigyveno pas domininkonus buvusiame jų ligonbutyje, kuriame buvo pakabintas Švč. Marijos Panos su Kūdikėliu Jėzum paveikslas, vieno domininkono ant drobės nutapytas. Petras naktimis prieš tą paveikslą dažnai melsdavosi ir kartais apie Kūdikėlio ir Švenčiausios Motinos galvą išvysdavo dangišką šviesybę. Kartą vienas vienuolyno brolis Romualdas staiga ir sunkiai susirgo. Tada Petras, užsižiebęs žvakę prieš tą paveikslą, ėmė karštai melstis už brolį, prašydamas grąžinti sveikatą. Marija išklausė savo tarno maldos, ir ligonis atsikėlė sveikas. Tokį stebuklą patyręs, Petras, grįždamas j Žemaičius, išsiprašė iš domininkonų dovanoti jam tą paveiksią,

parsivežė jį į Žemaičių Kalvariją ir pavedė jį vienuolyno vyresniajam. Tasai laikė tą brangią dovaną savo kambaryje ir nekartą regėdavo tame paveiksle tokią pat šviesybę, kaip ir Petras. Tam vyresniajam mirus, užėmė jo vietą Petras. Tas iškilmingoje procesijoje nunešė tą paveikslą į bažnyčią ir padėjo didžiajame altoriuje. Nuo tada garsas apie Stebuklingąjį Paveikslą vis labiau plėtėsi ir vis daugiau žmonių ėmė lankyti Kalvariją. Ėmė darytis stebuklų. Jų tikrumui ištirti dvasinė valdžia paskyrė komisiją, kurioje buvo kun. M. Blačkauskas ir kun. M. Paustricijus, abu Žemaičių vyskupijos, vienas kartošas, antras kanauninkas. Juodu, atvykę į Ž. Kalvariją 1643-V-3, išklausė liudininkų, mačiusių įvykusius stebuklus, esant prie to daugeliui kunigų ir tarp jų kun. J. Černiauskui, apaštališkam notarijui, ir daugeliui žymių pasaulinių asmenų, surašė protokolą, kuriuo remdamasi dvasinė valdžia tą paveikslą paskelbė stebuklingu. Stebuklai buvo įrašomi į knygą. Tik ta knyga sudegė per gaisrą, bažnyčiai užsidegus 1896 m. Apie stebuklus Žemaičių Kalvarijoje paminėjo savo rašte Kojalavičius 1650 m. Jis rašo, kad ten įvyksta ypatingų išgijimų iš įvairių ligų ir užrašė vieną mirusio prisikėlimą. 1648 m. birželio mėn. vieno kilmingo žemaičių pono Lvovičiaus mirė sūnus. Tėvas padarė įžadą lankyti Gardų kalnus drauge su sūnum, jei jis atgytų, ir pėsčiam apeiti šventas Kryžiaus Kelių vietas. Šūnus atgijo ir abu dalyvavo liepos mėnesio šventėje, dėkodami Dievui už taip didelę malonę. Tas įvykis vieno mačiusio buvo eilėmis aprašytas ir spaudoje paskelbtas 1638 m. Apie tą Švč. P. Marijos paveikslą prikabinta daug votų: sidabrinių širdžių, rankų, kojų. Žmonės, kurie per Šv. P. Marijos užtarimą buvo čia atgavę sveikatą ar kokią kitą malonę, tais votais reiškė savo padėką Dievui. Taip Ž. Kalvarija išgarsėjo ir ją per didžiuosius atlaidus iš seno kas metai lanko didelė daugybė žmonių (Lietuvos Jeruzalė, 1937, Marijonų leid. 135). — „Mes įeisime į jo padangtę, pagarbinsime vietoje, kur jo kojos stovi“ (Ps. 131,7).

668. Vietoje rožių paveikslas.

Quadelupės bažnyčia drauge su koplyčia stebuklingiausią vieta visoje Meksikoje. Pasakojama, kad toje vietoje indėnui Juanui Dilgo pasirodžiusi Švč. P. Marija ir liepusi nunešti arkivyskupui įsakymą toje vietoje pastatyti koplyčią. Pagaliau liepusi užlipti ant kalno, ant kurio niekas neaugdavo, kad tenai pririnktų glėbį rožių ir nuneštų arkivyskupui. Nors indėnas labai stebėjęsis iš tokio paliepimo, bet nuėjęs ant to tuščiojo kalno ir dar didesniam savo nustebimui radęs ten puikių rožių. , Priskynęs pilną paklodę rožių ir nunešęs arkivyskupui. Bet kada išvyniojęs paklodę, vietoje rožių radęs gražiausi Švč. P. Marijos paveikslą (Šlt. 1935).

TURINYS

I. Vietoje pratarties . . . . . 5 psl.
II. Alfabetinė rodyklė . . . . . 7 „
III. Svarbesnieji šaltiniai . . . . . .16 „
1. Visų siekiamoji — Laimė . . . . . 17 „
2. Esu kurs esu — Dievas . . . . . 25 „
3. Šviesa ir tiesa — Tikėjimas ir mokslas . . . . . 33 „
4. Antikristo tarnystėje — Bedievystė . . . . . 41 „
5. Didieji pervesmai — Atsivertimai . . . . . .43 „
6. Išaukštintasis medis — Kryžius . . . . . .57 „
7. Tiesioju keliu — Sąmoningumas . . . . . .65 „
8. Petro laivas — Bažnyčia . . . . . 73 „
9. Didysis vadas — Šv. Tėvas . . . . . .81 „
10. Didžioji pasiuntinybė — Misijos . . . . . .89 „
11. Mirusieji žemei — Vienuoliai . . . . . 97 „
12. Tamsybės vergijoje — Stabmeldystė . . . . . 105 „
13. Švenčiausias vardas — Antrasis įsakymas . . . . . 113 „
14. Viešpaties diena — Šventės . . . . . 112 „
15. Žmonijos pamatas — Šeima . . . . . 192 „
16. Didžioji šeima — Tėvynė . . . . . 137 „
17. Garbingieji žygiai — Laisvės kovos . . . . . 145 „
18. Broliškoji atsakomybė — Socialis klausimas . . . . . .153 „
19. Dvasios nuodai — Nežudyk . . . . . 161 „
20. Žmogaus draugai — Gyvuliai . . . . . 169 „
21. Gyvenimo paraližuotoja — Girtuoklystė . . . . . 177 „
22. Gomurio valdymas — Pasninkai . . . . . .185 „
23. Gyvenimo balzamas — Artimo meilė . . . . . .193 „
24. Samaritiečio keliu — Ligonių slaugymas . . . . . .201 „
25 Darbų kalba — Labdarybė . . . . . 209 „
26 Save pamiršus — Didvyriškieji darbai . . . . . 217„
27 Pirm visko — Pareiga . . . . . 225 „

28. Pirmyn! — Pašaukimas . . . . . 233 psl.
29. Laimės šaltinis — Darbas . . . . . 241 „
30. Aukštyn! — Tobulybė . . . . . 249 „
31. Kelyje į bedugnę — Nuodėmės . . . . . 257 „
32. Dangaus pagalba — Malonė . . . . . 265 „
33. Sielai nerimstam — Atgaila . . . . . 273 „
34. Skardusis varpas — Sąžinė . . . . . 281 „
35. Altoriaus paslaptis — Švenčiausis Sakramentas . . . . 289 „
36. Dievo tarnai — Kunigai . . . . . 297 „
37. Garbingoji tarnystė — Apaštalavimas . . . . . 305 „
38. Kalba su Dievu — Malda . . . . . 313 „
39. Ligonių sveikata — Švč. P. Marija . . . . . 321 „
40. Kelionių tikslai — Stebuklingosios vietos . . . . . 329 „

Užbaigta spausdinti 1939-VI1-25

Iš atsiliepimų apie „KITŲ PĖDOMIS“

Gerb. K. Š. (Gaurė) 1937 m. „Panevėžio Garso" Nr. 30: „Tai vertingas ir didelis indėlis mūsų religinės dorovės literatūros lobyne. Kiek čia reikėjo kruopštaus darbo surankioti iš daugelio šaltinių įvairius pavyzdžius. II tomas savo turiniu aktualesnis už pirmąjį“.

Gerb. Kornelijus (Tverai) 1937 m. „Panevėžio Garso“ Nr. 47: „Ypatingai svarbios reikšmės yra knygos 'Kitų pėdomis'. Tai yra žmogui tarsi vadovas nepereinamoje girioje, tai yra žmogui švyturys gyvenimo jūroje. 'Kitų pėdomis' turi būti ant stalo pas kiekvieną kataliką veikėją, pas kiekvieną kat. organizacijos vadą — pirmininką ir net pas kiekvieną narį. Ir tas žmogus, kuris vadovaujasi 'Kitų pėdomis', jokiu būdu negali nueiti šuntakiais“.

„XX Amžius“ 1939 m. Nr. 108: „...Tai vadinama gyvenimo pavyzdžių enciklopedija, paimtų iš popiežių, šventųjų, mokslininkų, profesorių, menininkų, visuomenininkų ir šiaip didelių istorinių asmenybių, svetimųjų ir savųjų gyvenimo“...

„Liepsnos“ 1937 m. Nr. 13: „...Tai tikrai didelis šaltinis geroms mintims pasisemti. Prie jų pridėjęs kelias savo mintis, jau gauni visą paskaitą“...

Kurie skaito blogus laikraščius gali vadintis katalikais, bet jie apgaudinėja save ir kitus: jų dvasia nebe katalikų. Kas save sistemingai maitina priešingais tikybai raštais, nuodija save, persisunkia tų laikraščių dvasia ir nedaug tereikia, kad visai nutoltų nuo Bažnyčios... Negalima žmogui, nors jis būtų atsargus, išlaikyti nesudrumsto tikėjimo, jei neturės kitų vadovų, kaip tik blogus raštus.

Vysk. P a l t a r o k u s